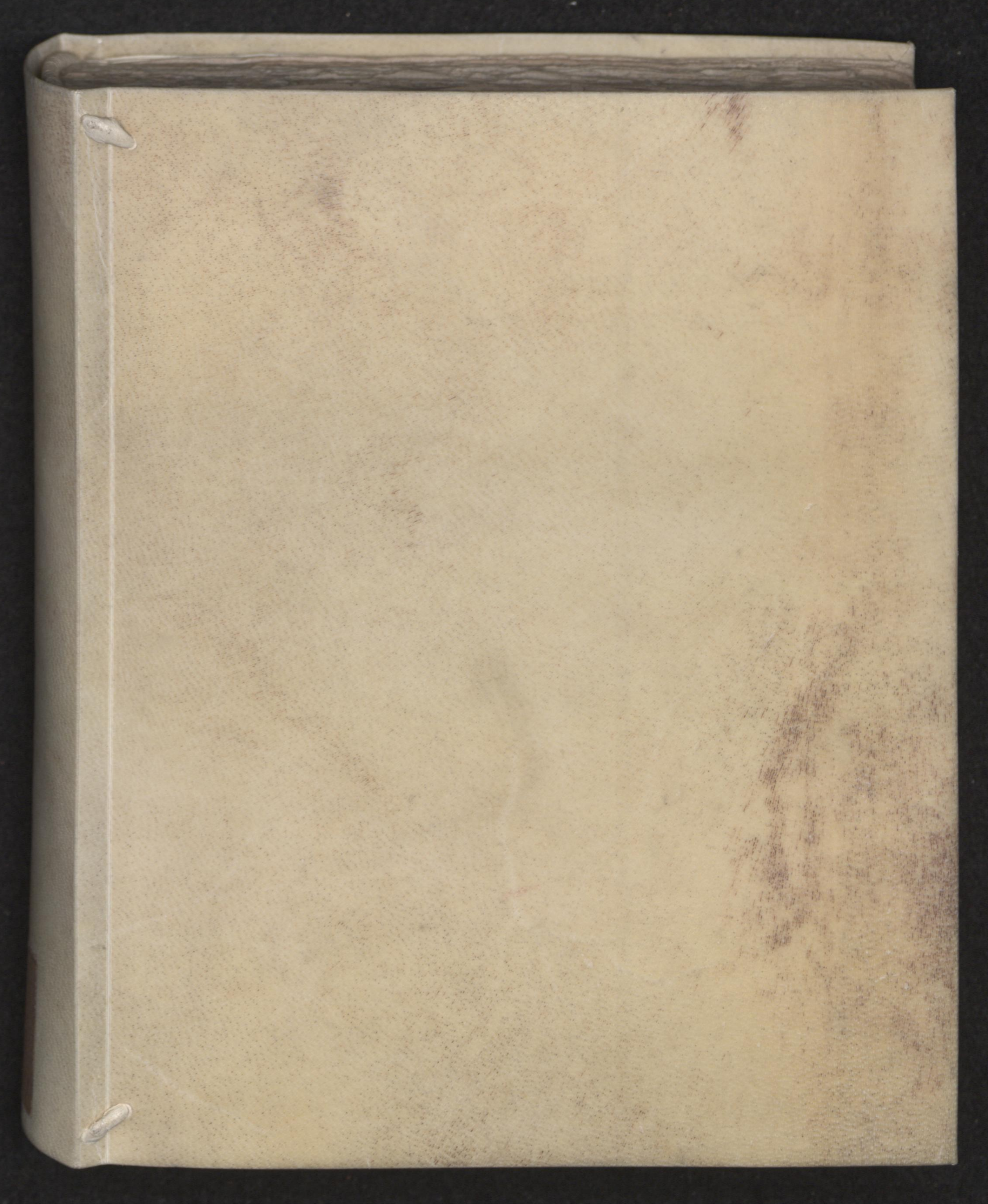
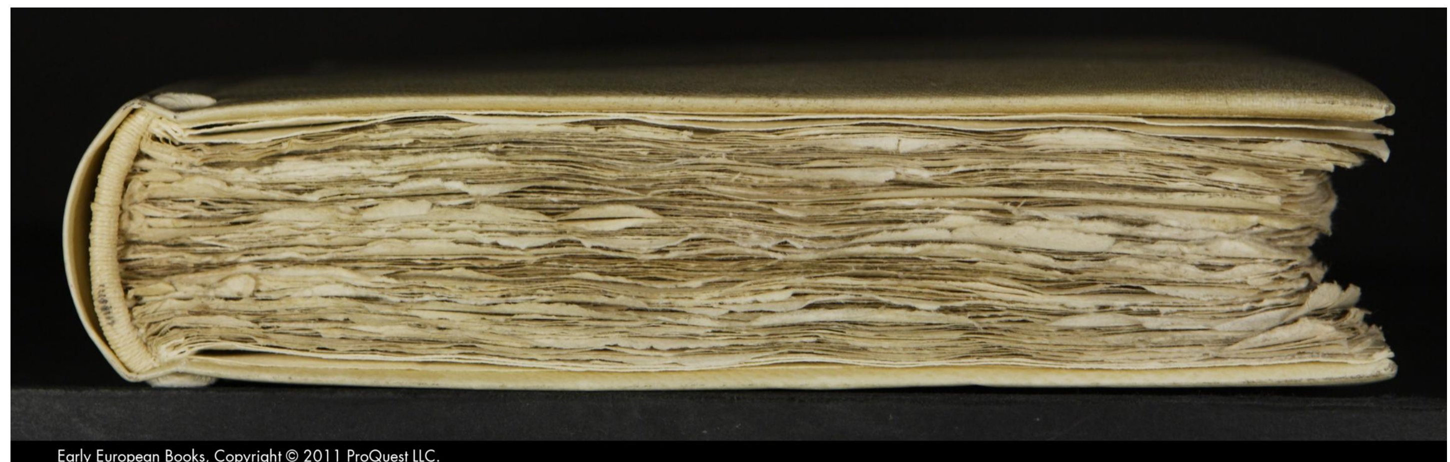

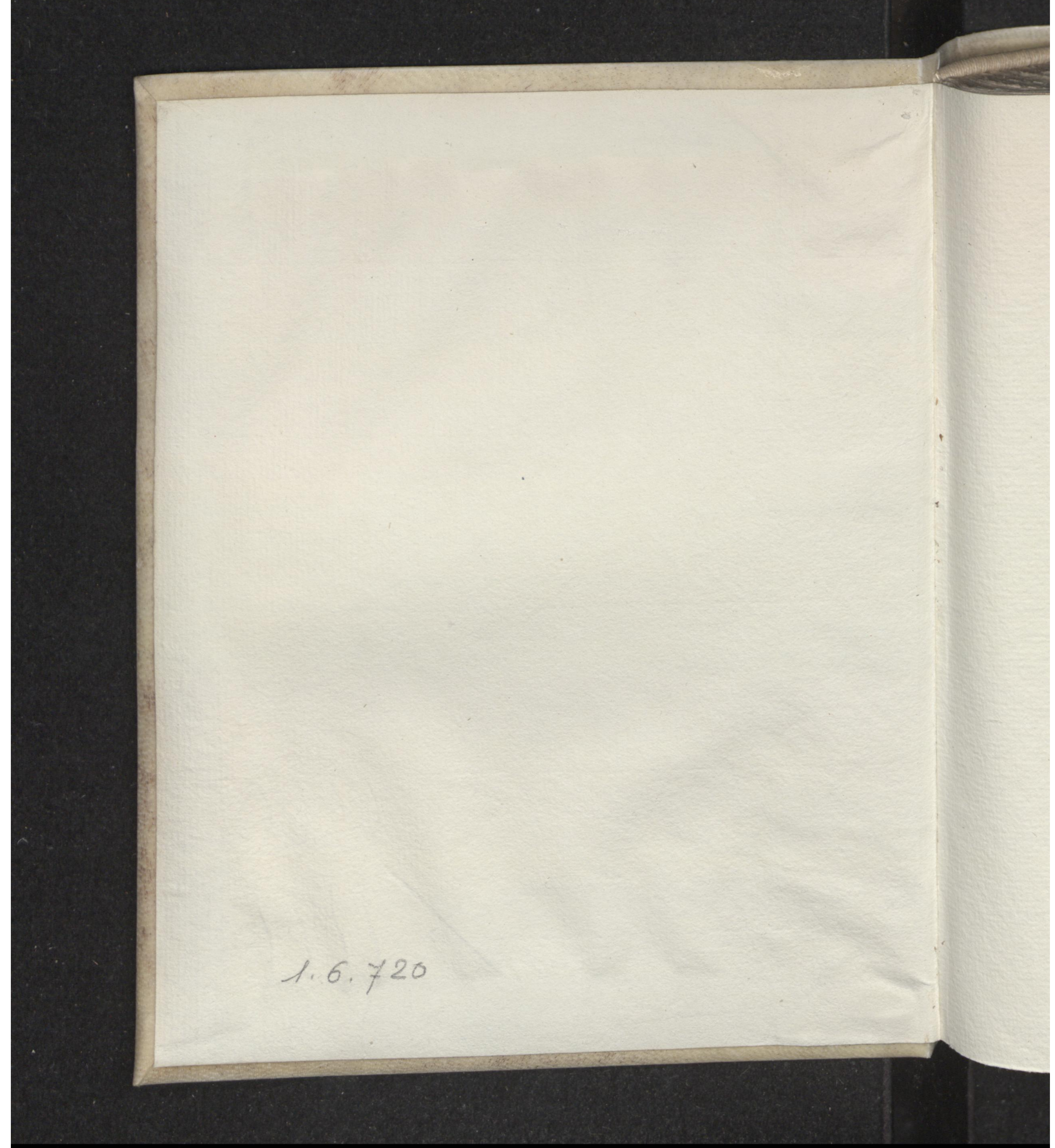

1
6
720

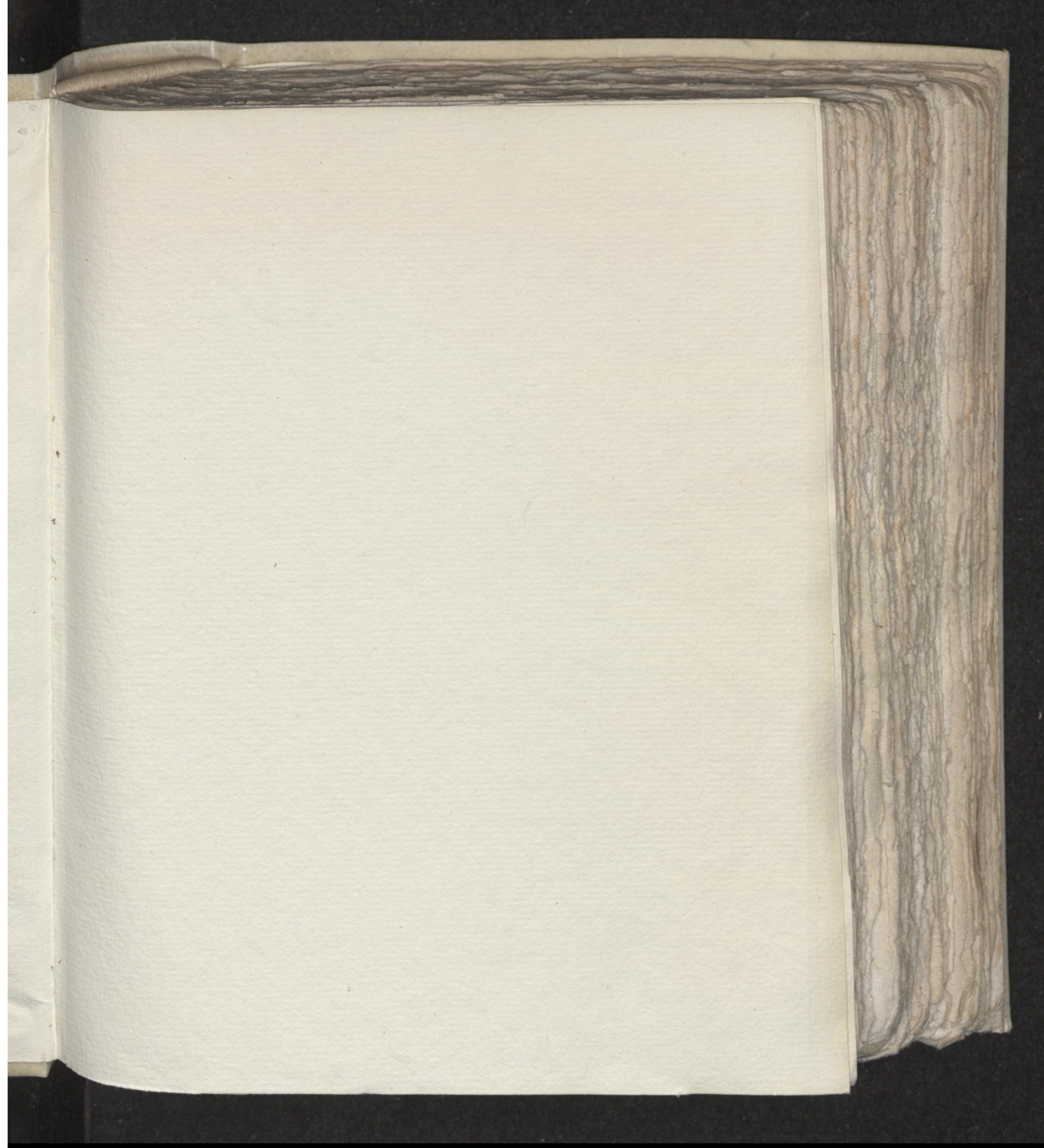

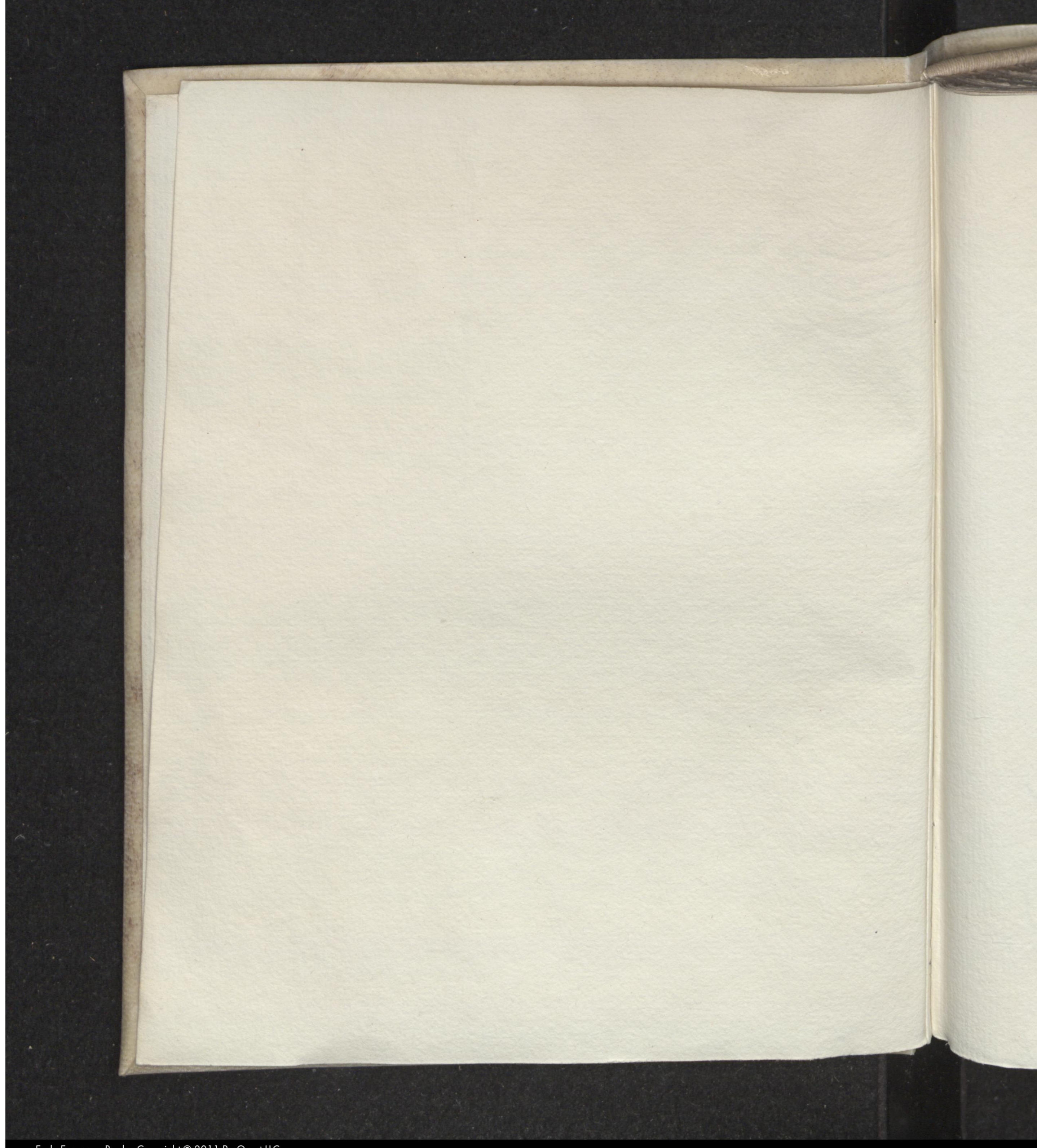

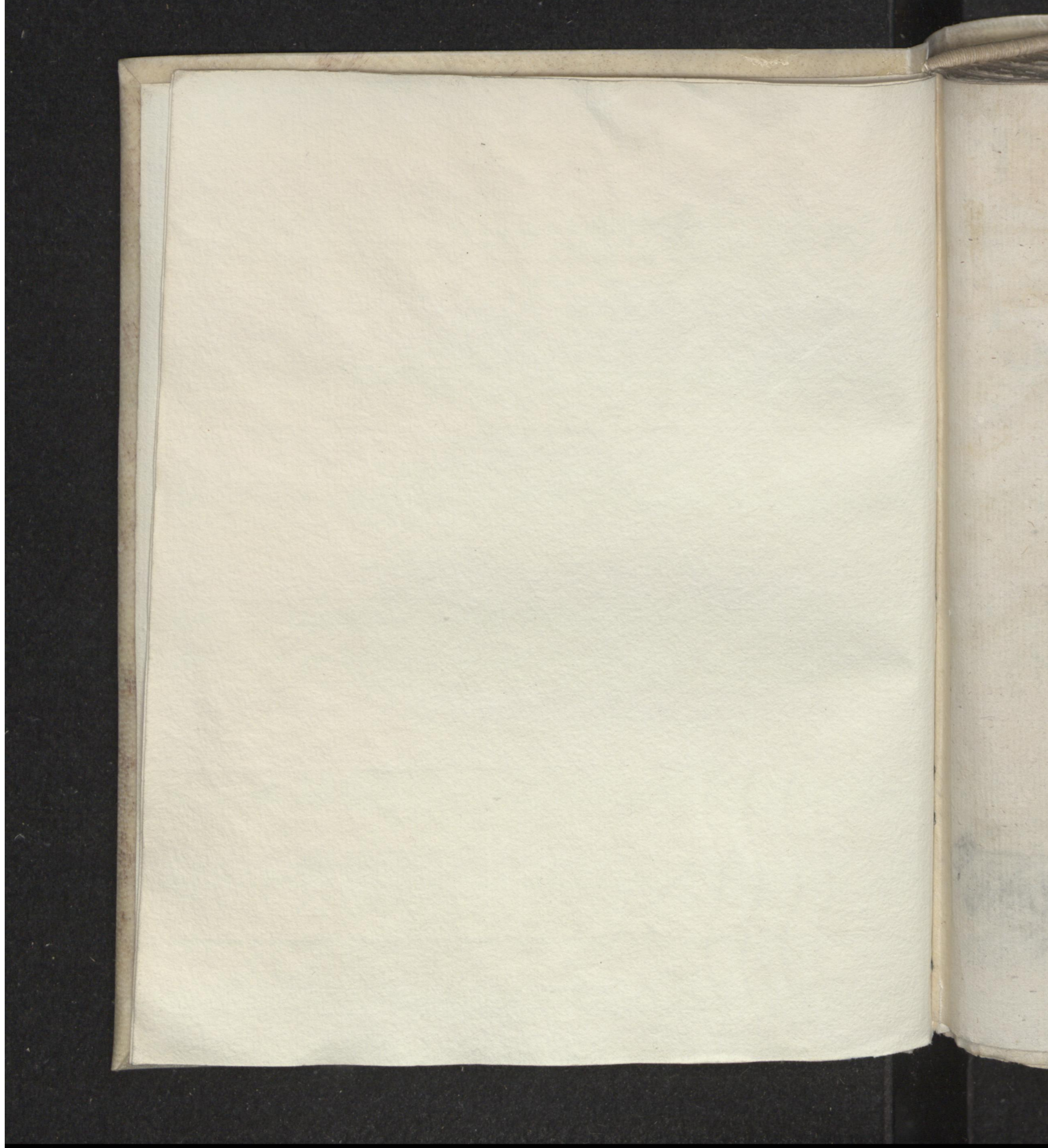

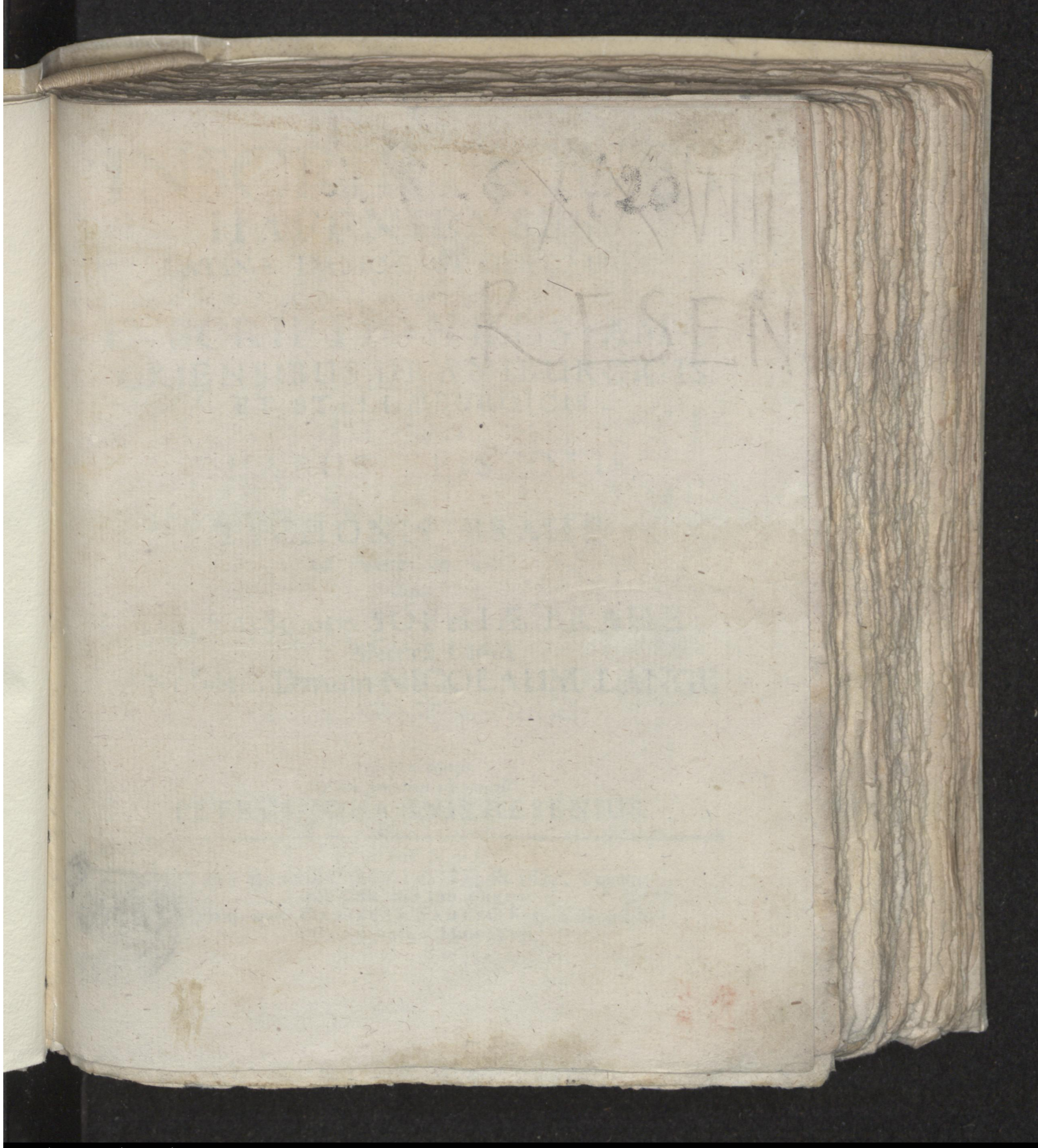

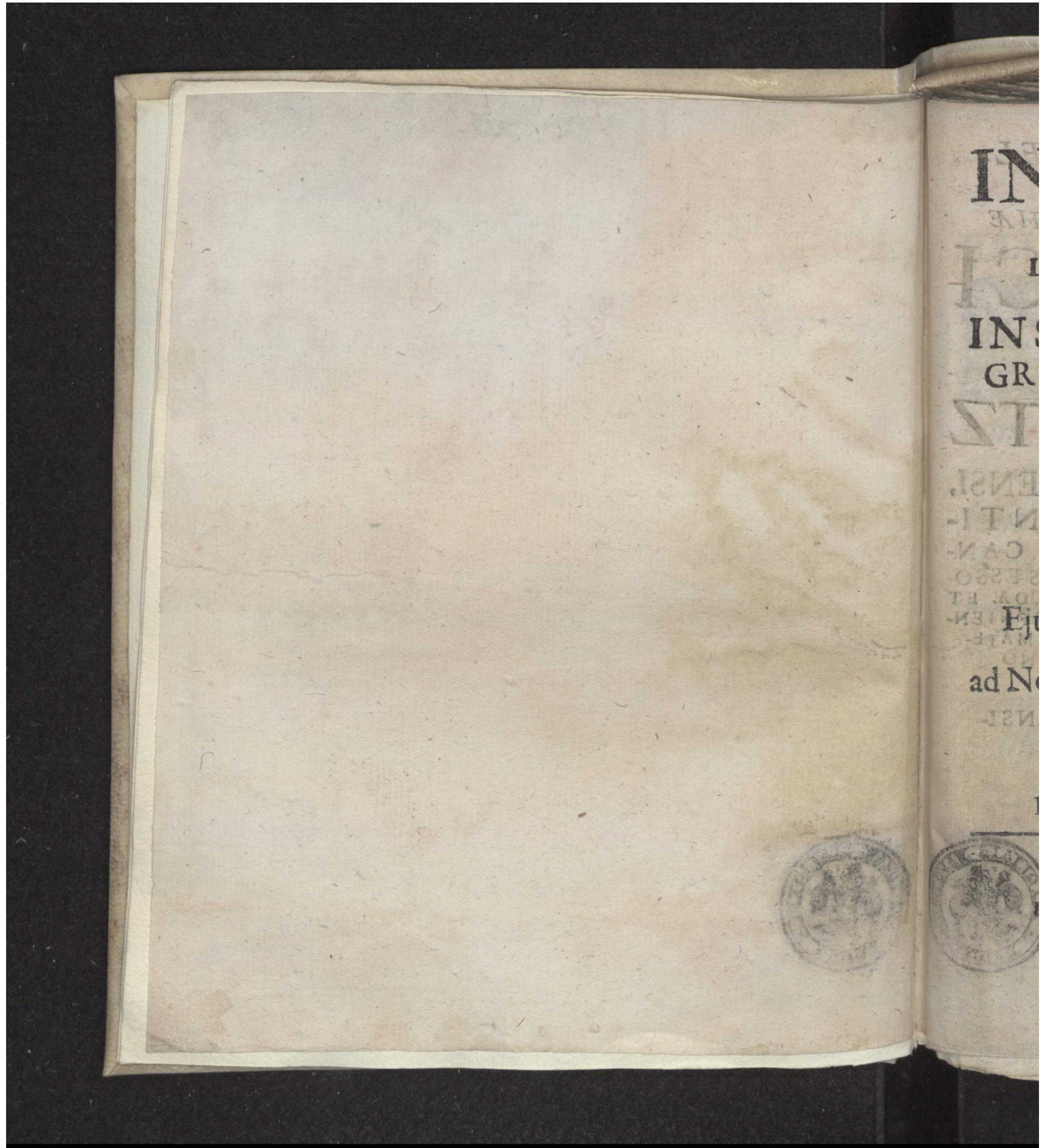

INSCRIPTIONES HAFFNIENSES

LATINÆ DANICÆ ET GERMANICÆ

unà cum

INSCRIPTIONIBUS AMAGRIENSIBUS URANIBURGICIS ET STELLÆBURGICIS

nec non

DUABUS EPISTOLIS

unâ

TYCHONIS BRAHE

ad Peucerum missâ

alterâ

Ejusdem Sororis SOPHIÆ BRAHE

Metricâ Latinâ

ad Nobilem Danum NICOLAUM LANGE

Chymiæ Studiosissimum scriptâ

quas

Posteritati collegit

& suis sumptibus edi curavit

PETRUS JOHANNIS RESENIUS.

HAFFNIÆ

Typis HENRICI GÖDIANI Reg. & Acad. Typogr.

AN. CHR. CIƆ IƆC LXVIII.

Prostant apud DANIELEM PAULLI Reg. Bibliopolam in Cœmiterio ad Div. Mariæ Templ.

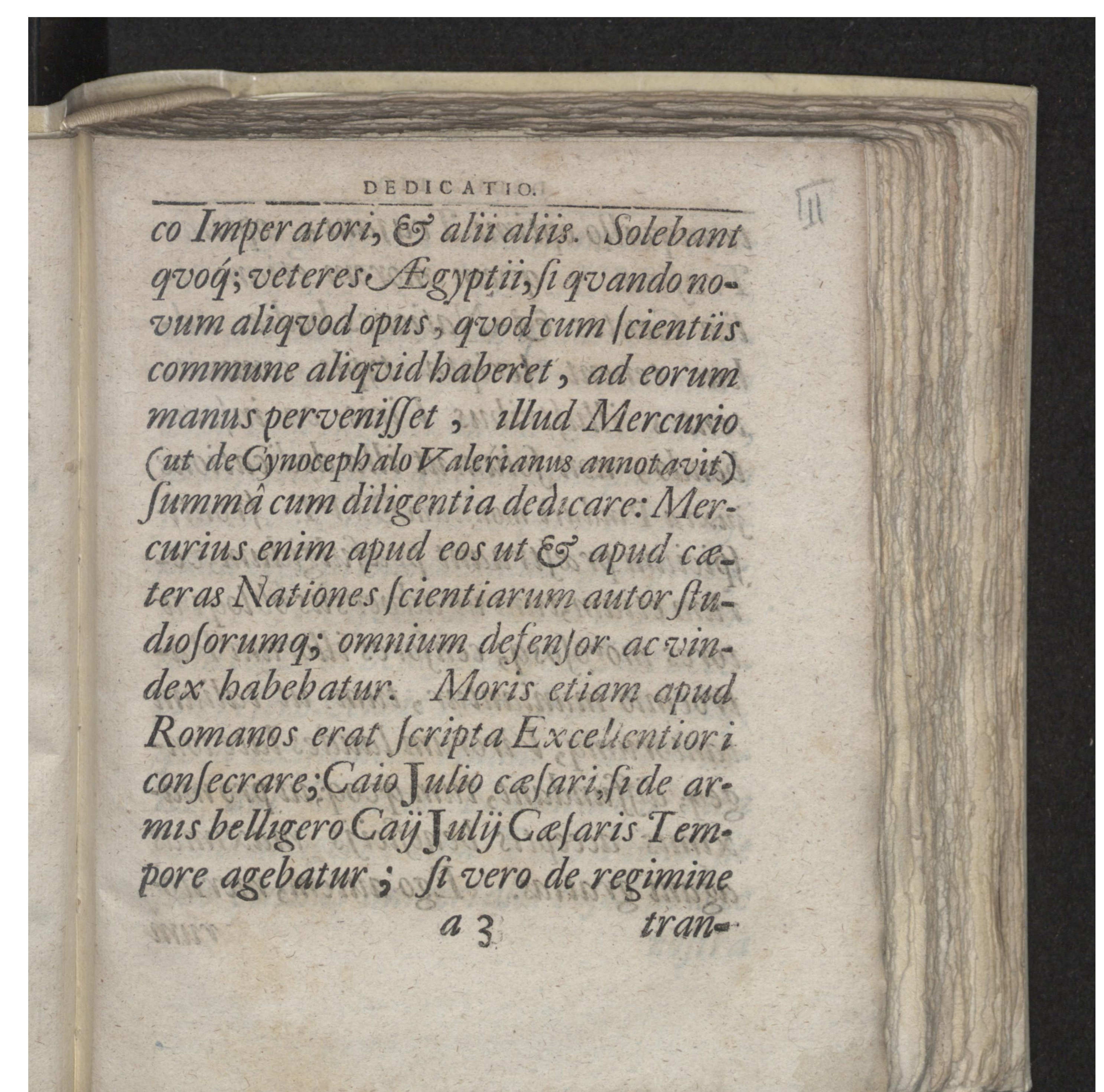
ILLUSTRISSIMO ET EXCELLENTISSIMO
MAXIMI ORBIS ARCTOIS MONARCHÆ
FRIDERICI TERTII
CANCELLARIO
DN. PETRO REEDTZ
TOPARCHÆ TYGGESTRUPENSI, EQUITI ORDINIS ELEPHANTINI AURATO, PRÆSIDI COLLEGII CANCELLARIATUS, COLLEGII STATUS ASSESSORI, HADELANDIÆ ROMERIGÆ BUSCHERUDÆ ET RINGERIGÆ GUBERNATORI, ACADEMIÆ HAFFNIENSIS AB ALTE MEMORATA SACRA REGIA MAJESTATE CONSTITUTO PATRONO, MAGNO SUO ET LITERATORUM MOECENATI
HOC MONUMENTORUM HAFFNIENSIUM APOGRAPHUM
VITAM
ET
FELICITATEM
P.
L. M. Q. D. D. D.
PETRUS RESENIUS.

DEDICATIO.

ILLUSTRISSIME CANCELLARIE,

NOn minus pervetustâ quàm pervulgatâ consvetudine dissertorumq; institutô per totum Orbem Christianum introductum est, ut suas qvisq; lucubrationes, suos tractatus, suaq; scripta, sub Principum Virorum, vel singularium eximiorumq; Patronorum, nominibus in lucem emittat, ipsisq; inscribat, nuncupet, & dedicet. Lucas Evangelista Evangelium suum & Acta Apostolorum sub Theophili, Magnatis & præcipui nominis Viri, nomine

edidit. Lactantius Libros ſuos Divinarum Inſtitutionum Conſtantino Magno dedicavit. Ambroſius Gratiano Imperatori tractatus ſuos de fide & Spiritu Sancto nuncupavit. Sozomenus hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam Theodoſio juniori. Auguſtinus Libros de civitate Dei Marcellino Præſidi & Comiti Africæ. Bertramus ſcriptum ſuum de corpore & ſangvine Chriſti Carolo Magno. Nicephorus hiſtoriam ſuam Eccleſiaſticam Andronico Imperatori Conſtantinopolitano. Marſilius Patavinus defenſorem Pacis Ludovico Bavarico Im-

co Imperatori, & alii aliis. Solebant qvoq; veteres Ægyptii, si qvando novum aliqvod opus, qvod cum scientiis commune aliqvid haberet, ad eorum manus pervenisset, illud Mercurio (ut de Cynocephalo Valerianus annotavit) summâ cum diligentia dedicare: Mercurius enim apud eos ut & apud cæteras Nationes scientiarum autor studiosorumq; omnium defensor ac vindex habebatur. Moris etiam apud Romanos erat scripta Excellentiori consecrare; Caio Julio cæsari, si de armis belligero Caij Julij Cæsaris Tempore agebatur; si vero de regimine

 tran-

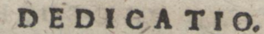
tranqvillo optimi Trajani, optimo Trajano; qvem morem etiam aliæ Gentes & Nationes hodie adhuc tenent ſcripta typis committentes illuſtribus Viris ea inſcribendo, non ſolùm ut illa dedicatione juxta Pindari monitum Od.VI. frontiſpicium præſtruant præfulgidum, verùm etiam, tum ut adversùs obloqvutores moroſosq; cenſores illorum Patrocinio muniantur, tum ut talium tantorumq; Virorum laudes late longeq; diffundant, tum qvoq; ut pro maximis acceptis beneficijs maximas agant gratias. Ego autem, merito-

rum

rum & gratiarũ haud immemor, Tibi, PATRONE SUMME, *librum hunc dico, non qvia obtrectatorum maledicta formidem; neminem enim tam ingrati animi esse arbitror, ut infestus sit ei qvi pro bono publico in studio evigilans sui corporis robur assidua cogitatione diminuat, sumptusq; suos: Nec qvod per hanc dedicationem cogitem beneficia qvæ Tibi accepta refero, verbis rependi posse: Neq; qvod existimem Animi* Tui *Virtutes aut Generis Nobilitatem mea laude indigere, cùm* Tuus *Honos sit suis viribus immortalis: sed ut hæc*

nostra

nostra aut improbes, si levia & inutilia; aut comprobes, si ea usui esse censueris. Nam si TIBI *placuerit qvicqvid in hoc tractatu laboris, qvicqvid curarum, qvicqvid deniq; rei familiaris in illud insumpsero, leve erit & facile, reddarq; ad alia edenda propensior, & à publicis muneribus vacans enitar, ut non minùs horis succisivis prosim, qvàm dum in transigendis & dijudicandis causis aliisq; publicis Academicis & Civilibus negotiis occupatior sim: At si displicuerit, protinus pedem referens*

rens ab inani labore desistam. Expectabo itaq; judicium Tuum, *Tuum, inqvam, judicium expecto: Interim & abhinc vivam*

ILLmæ ac EXCmæ MAGNIF. TUÆ
Cultor, Mirator, Cliens

*Ex Musæo meo
Haffniæ V. Cal. Jun.*
CIↃ IↃC LXVIII.

PETRUS RESENIUS.

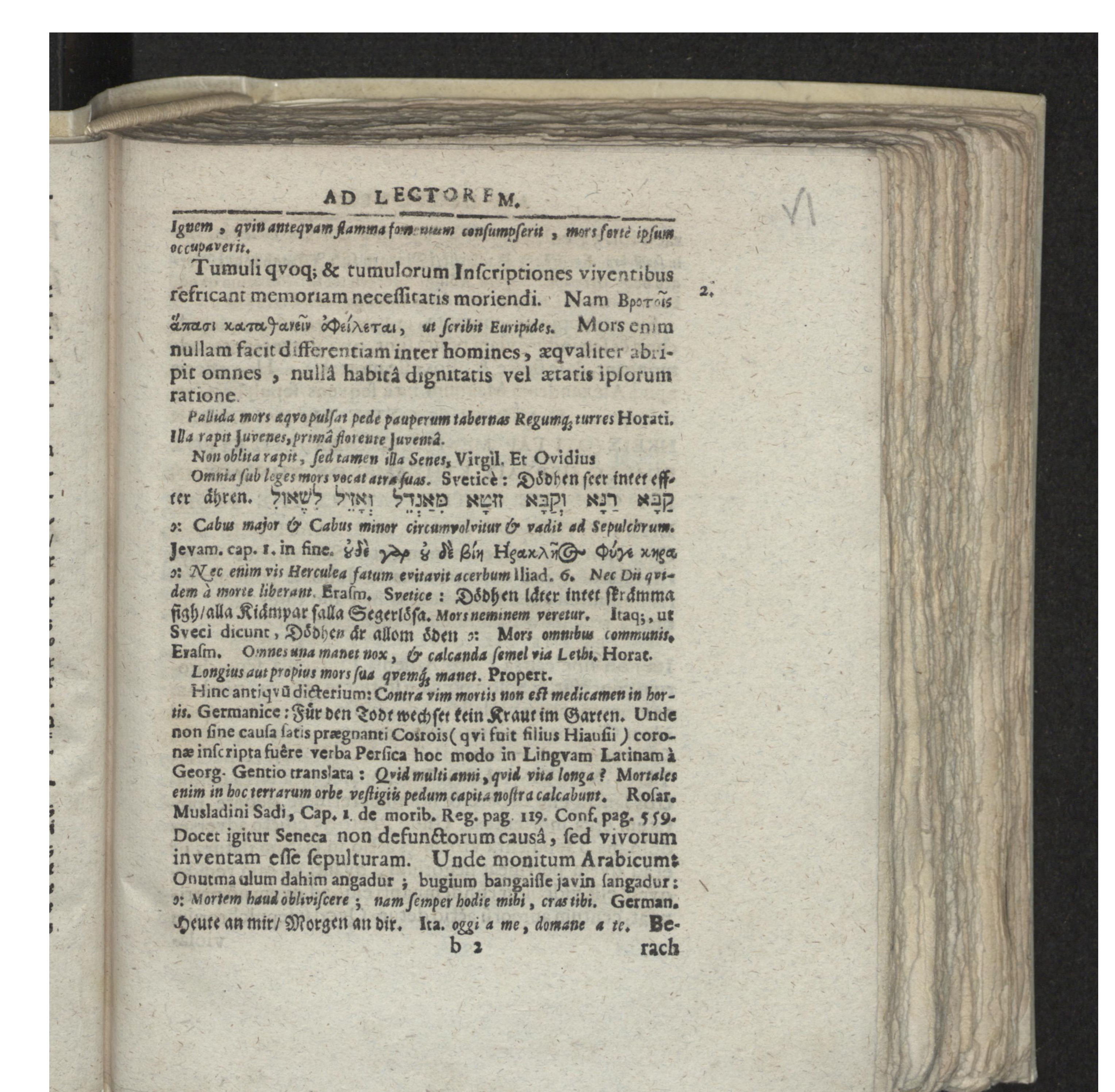
LECTORI.

Um ab omni ævo ea fuerit Inſcriptionum & dignitas & æſtimatio, ut qvi ipſas non venerare-tur indoctus, non curaret indoctior, non noviſ-ſet indoctiſſimus ſemper habitus fuerit, nolu-mus eas elogiô aliqvô proſeqvi, ſed de earum utilitate, an-tiqvitate, collectoribusq; nonnulla breviter ſummula-timq; in medium proferre allaborabimus.

Inſcriptionum utilitas. I.

Inter Inſcriptionum multas utilitates & magnas non eſt minima, qvod Epigraphæ ſepulchrorum videantur fa-cere ad Εὐθανασίας curam excitandam & alendam. Odi-nus in ſuâ Ethicâ à Sæmundo conſcriptâ & vocatâ Haa-vamaal *Stroph. LXIV.* ita docet : Deyr fie/ deya frændur/ Deya Viner ; en eitt veit eg thad aldrey deyr / thad er/ domur um daudan hverrn. ɔ: Danice : Fæ døer / Frender døer / Ven-ner døer ; men et veed jeg det aldrig døer / det er/ Dom om en hver (som er) død. ɔ: *Interit pecus, moriuntur cognati, moriuntur amici; ſed unum novi, qvod nunqvam interit, hoc eſt, judicium de mortuo qvovis.* Hinc proverbium Islandicum : Epter Lifer Mannord mætt/ tho madurenn deye. ɔ: *Danic:* Effter lefver god Rycte / dog Manden er død. ɔ: *Vivit poſt funera virtus.* Medraſch Ruth cap. 5. v. 3. בְּשֵׁםטוֹב מִן הָעוֹלָם אַשְׁרֵיר שֶׁל אָדָם שֶׁיָּצָא ɔ: *Beatus ille homo, qvi excedit cum nomine bono.* Di-ctus itaq; Odinus libr. Cit. Stroph. LIX. mortales præ-clàre admonet hiſce verbis : Betre er liffdum og velliffdum; ei getur kvikur kveickt elld / thede er uppbrenna audgum muni/fyrer i veg var daudur fyrer dyrum. ɔ: *Danice* : Got er i Lifvet at lefve vel; (thi)en kand den Rige optende Ilden / oc den monne opbrænde det som skal fortæres / for i Veyen (*io*) var Døden før Døren ɔ: *Juvat nos bene dum vivimus vivere, vivus enim dives vix tam fugacem accendit Ignem.*

Igvem, qvin anteqvam flamma fomentum consumpserit, mors fortè ipsum occupaverit.

Tumuli qvoq; & tumulorum Inscriptiones viventibus refricant memoriam necessitatis moriendi. Nam Βροτοῖς ἅπασι καταθανεῖν ὀφείλεται, *ut scribit Euripides.* Mors enim nullam facit differentiam inter homines, æqvaliter abripit omnes, nullâ habitâ dignitatis vel ætatis ipsorum ratione.

Pallida mors æqvo pulsat pede pauperum tabernas Regumq; turres Horati.
Illa rapit Juvenes, primâ florente Juventâ.
Non oblita rapit, sed tamen illa Senes, Virgil. Et Ovidius
Omnia sub leges mors vocat atra suas. Sveticè: Dödhen sEer intet effter åhren. קָבָּא רַבָּא וְקָבָּא זוּטָא מִתְגַּלְגֵּל וְאָזֵיל לִשְׁאוֹל :: *Cabus major & Cabus minor circumvolvitur & vadit ad Sepulchrum.* Jevam. cap. 1. in fine. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα :: *Nec enim vis Herculea fatum evitavit acerbum* Iliad. 6. *Nec Dii qvidem à morte liberant.* Erasm. Svetice: Dödhen låter intet skrämma sigh/alla Kiämpar falla Segerlösa. *Mors neminem veretur.* Itaq;, ut Sveci dicunt, Dödhen är allom öden :: *Mors omnibus communis.* Erasm. *Omnes una manet nox, & calcanda semel via Lethi.* Horat.
Longius aut propius mors sua qvemq; manet. Propert.

Hinc antiqvũ dicterium: *Contra vim mortis non est medicamen in hortis.* Germanice: Für den Todt wechset kein Kraut im Garten. Unde non sine causa satis prægnanti Cosrois (qvi fuit filius Hiausii) coronæ inscripta fuêre verba Persica hoc modo in Lingvam Latinam à Georg. Gentio translata: *Qvid multi anni, qvid vita longa? Mortales enim in hoc terrarum orbe vestigiis pedum capita nostra calcabunt.* Rosar. Musladini Sadi, Cap. 1. de morib. Reg. pag. 119. Conf. pag. 559. Docet igitur Seneca non defunctorum causâ, sed vivorum inventam esse sepulturam. Unde monitum Arabicum: Onutma ulum dahim angadur; bugium bangaisse javin sangadur: :: *Mortem haud oblivíscere; nam semper hodie mihi, cras tibi.* German. Heute an mir/ Morgen an dir. Ita. *oggi a me, domane a te.* Berach

Neſcia mens hominum fati ſortiſq; futuræ. Ovid.
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.

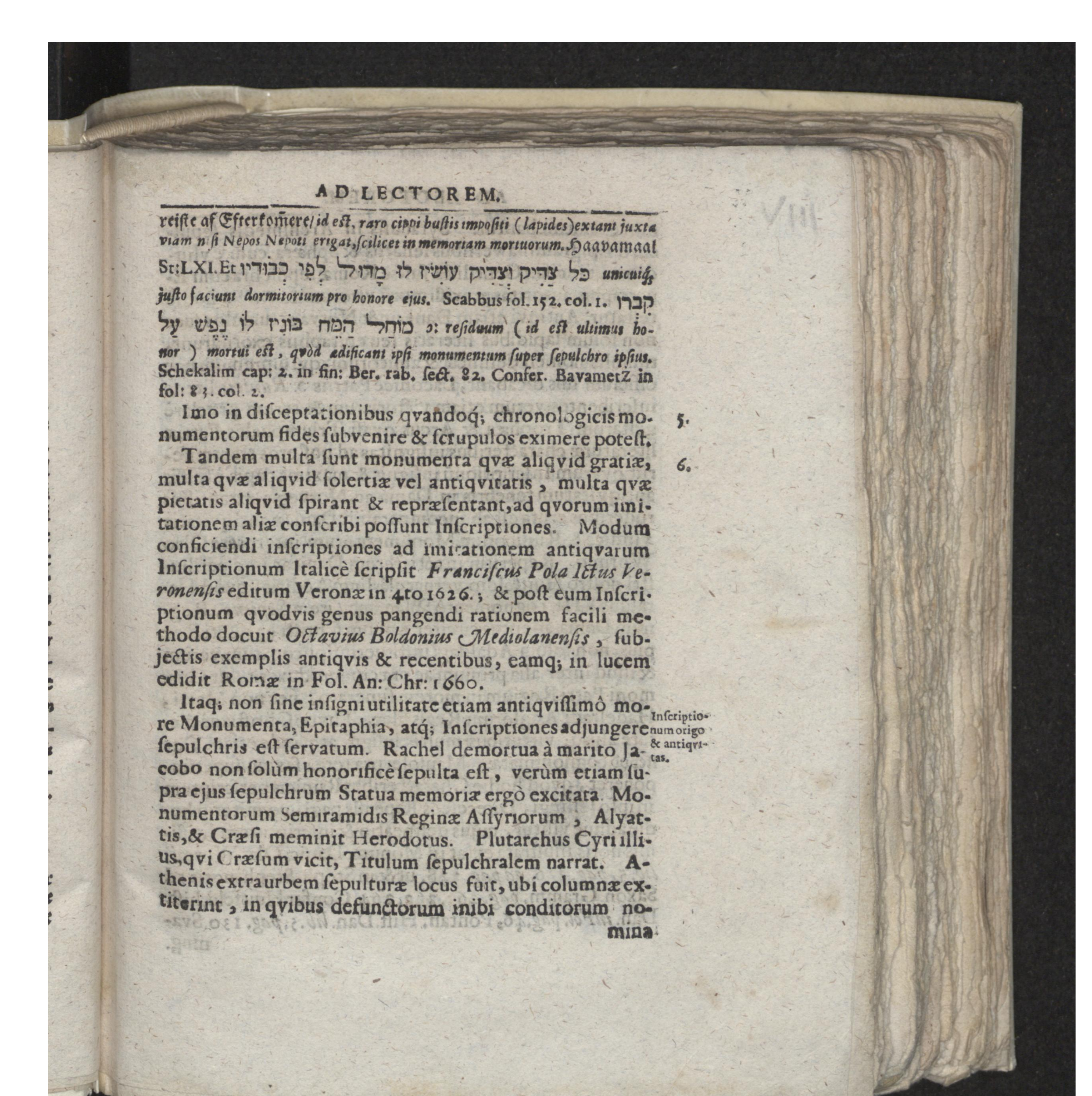
Proverbium itaqve Danicum eſt : Døden er vis / men Stunden uvis. Svetice : Døden år wiß / men Stunden owiß. Germanicè : Der Todt iſt gewiß / die Stund ungewiß. Item Døden år en Snål Jågare / :,. *Mors eſt robuſtus venator.* Unde cœleſte monitum עַד יוֹם מוֹתְךָ אַל תַּאֲמִן בְּעַצְמְךָ :, *Ne confidas tibi ipſi uſq; ad diem mortis* : Hillel in Pirke avoth. cap. 2.

4. Faciunt præterea monumenta, ut magnorum Virorum & de Republ. optimè meritorum non iisdem finibus nomen, qvibus vita, terminetur. Pleræq; enim Epigraphæ non nomen ſolùm defuncti & diem emortualem, ſed & vitæ curriculum circumſcriptè & res præclarè domi foriſq; patratas pervulgant, idq; & ad honorificam, qvi vixerunt, memoriam, & ad exemplum ſuperſtitum. Hinc Cicero 9. Philip. *Vita mortuorum in memoria vivorum eſt poſita.* Et Seneca : *Poma qvadam ſvaviter acerba ſunt & in vino veteri delectat & ipſa amaritudo* : *Sic amicorum defunctorum memoria mordet animum ſed non ſine voluptate.* Svet: Døden år en bitter ört / men en ſööt Effterſmaack. *Germanice* : Der Todt iſt ein bitter Kraut / etc. Turcæ dicunt : *Vir obiit, ſed nomen ejus ſuperſtes eſt.* Et Perſæ : *Viget nomen excellens Neuſchurwani, qvamvis diu ſit qvod amplius non ſit ſuperſtes.* Auguſt. de civitate Dei : *Sepulchrorum memoria magis vivorum eſt conſolatio qvàm defunctorum utilitas.* David qvoq; Pſal: 112. ita canit: *In Memoria ſempiterna erit juſtus.* Imo Syracides 46. ſcribit, *qvòd oſſa juſtorum in locis ſuis revireſcant & nomen eorum qvaſi permutatione renovetur in filiis eorum qvi gloriam adepti ſunt.* Musladini ergò Sadi *Roſar. Polit. Perſ. cap. 1. de morib. Reg. pag.* 145. monitum eſt:

Bonam defunctorum memoriam religioſè colito,
Ut tui etiam bona memoria ſuperet æterna.

Itaq; Sialdan bauta Steiner Stenda brautu nær / nema reiſe nidur á nid. id eſt, Dan: Selden ſtander Steene nær ved Veyen / uden de ere

reiſte

reiste af Efterkomere/ *id est, raro cippi bustis impositi (lapides) extant juxta viam nisi Nepos Nepoti erigat, scilicet in memoriam mortuorum.* Haavamaal St:LXI. Et כל צדיק וצדיק עושין לו מדול לפי כבודיו *unicuiq; justo faciunt dormitorium pro honore ejus.* Scabbus fol. 152. col. 1. קברו מוחל המח בונין לו נפש על ו: *residuum (id est ultimus honor) mortui est, qvòd ædificant ipsi monumentum super sepulchro ipsius.* Schekalim cap: 2. in fin: Ber. rab. sect. 82. Confer. Bavametz in fol: 83. col. 2.

Imo in disceptationibus qvandoq; chronologicis monumentorum fides subvenire & scrupulos eximere potest. 5.

Tandem multa sunt monumenta qvæ aliqvid gratiæ, multa qvæ aliqvid solertiæ vel antiqvitatis, multa qvæ pietatis aliqvid spirant & repræsentant, ad qvorum imitationem aliæ conscribi possunt Inscriptiones. Modum conficiendi inscriptiones ad imitationem antiqvarum Inscriptionum Italicè scripsit *Franciscus Pola ICtus Veronensis* editum Veronæ in 4to 1626.; & post eum Inscriptionum qvodvis genus pangendi rationem facili methodo docuit *Octavius Boldonius Mediolanensis*, subjectis exemplis antiqvis & recentibus, eamq; in lucem edidit Romæ in Fol. An: Chr: 1660. 6.

Inscriptionum origo & antiqvitas.

Itaq; non sine insigni utilitate etiam antiqvissimô more Monumenta, Epitaphia, atq; Inscriptiones adjungere sepulchris est servatum. Rachel demortua à marito Jacobo non solùm honorificè sepulta est, verùm etiam supra ejus sepulchrum Statua memoriæ ergò excitata. Monumentorum Semiramidis Reginæ Assyriorum, Alyattis, & Cræsi meminit Herodotus. Plutarchus Cyri illius, qvi Cræsum vicit, Titulum sepulchralem narrat. Athenis extra urbem sepulturæ locus fuit, ubi columnæ extiterint, in qvibus defunctorum inibi conditorum nomina

mina continebantur. Syracusis in Archimedis sepulchro Epigramma versibus senariis & Sphæra cum Cylindro erat incisa. Gentilitia fuisse Romæ sepulchra cum Epigraphis autoritas gravissimorũ virorum & αὐτοψία hodie testatur. Antiqvi etiam Dani ut & Norvagi tumulos suos non solùm lapidibus literatis seu epitaphiis exornârunt, tumulis nomen defuncti & amicorum, qvi supremum hoc officium suis dicabant, Laconicè Patriis ɔ: *Runicis* literis inscribentes; verùm etiam victoriarum & rerum præclarè gestarum Trophæa & Arcus qvasi Triumphales Patriæ literaturæ characteribus insignitas ad posteros transmiserũt: qvarum Inscriptionũ insignis & maxima copia è spissis antiqvitatum tenebris in Dania ac Norvegia extantibus ruderibus eruta est ab incomparabili Danicæ antiqvitatis vindice & Runicorum Monumentorum interprete Olao Wormio. Reperitur in actis rerum Danicarum à perillustri nostro Huitfeldio vernaculâ lingvâ editis, qvòd Haraldus VIII. cognomentô Blaatand / item *Sapiens*, Regnum Daniæ adeptus circiter Annum Christi 931., uti Rex pius, non solùm Adaldagi instituerit Episcopatum, verùm & illud inter alia primum ac præcipuum duxerit, ut Gormoni Patri Regium in morem funerato, nec non Matri, Hadelradi Anglorum Regis filiæ, Thyræ Christianâ pietate aliisq; virtutibus multis insigni atq; inde etiam Danebod cognominatæ, Mausolei præterea saxum superimponeret, qvod hodie Characteribus Runicis perscriptum in ipso Jellingi, Diœceseos Ripensis pagi, cœmiterio hodie adhuc visitur, cujus delineatio & inscriptio eruditissimis notis illustrata extat in Monum. Danic. Ola. Wormii *lib. 5. pag. 326. ad pag.* 338. ut & in Steph. Steph notis ad Saxon. Gramm. *pag.* 262. 263. 264. Confer Huitfeld. hist. Dan. *in Fol. pag.* 46. Pontan. Hist. Dan. *lib. 5. pag.* 130. Svaning.

ning. Chron. Danic. *pag.* 66., Claud. Lyſchand. præfat. Synop. hiſt. Dan. *pag.* 8. Conſpicitur etiam in Selandiâ circa pontem Verrebro Tumulus Frothonis, Fridlevi filii, Daniæ Regis, Fredegode vocati, (ſub qvo Chriſtum natum Saxo tradidit) qvem Danica Gens in dicti Regis memoriam & honorem ſtruxit. *Hvitf. hiſt. Dan. pag.* 10. *Pontan. hiſt. Danic. pag.* 23. Sic qvoq; famoſiſſimo Daniæ Giganti, nomine Sterckodder / ab antiqvis ejusdem Regni Gigantibus Monumentum in Scaniâ circa pontem Vellingbro erectum eſt, *Hvitf. hiſt. Dan. pag.* 14. Confer. *Pontan. hiſt. Dan. pag.* 32. Siccô pede prætereo complurima hujusmodi alia Gigantum ſepulchra ubivis in Regnis hiſce Septentrionalibus occurrentia, (Steen-Dyſſer appellata à Steen ɔ: *Lapis, Saxum*, & antiqvô Danicô & Islandicô Duſe / ad Duſa ɔ: *cubare anhelus & feſſus*, unde Duſa ɔ: *talis incubatio*; Sepulchrum enim eſt defuncti dormitorium) qvorum magna pars in monumentis Wormii Danicis reperitur; major v., nominibus vel ſepulchrorum vel tumulis ſepultorum omnibus ignota, hodie adhuc intacta extat. Præterea dabantur olim multi antiqvorum Danorum, qvi res præclarè geſtas in Galeis & Scutis depingi curaverunt, eaq; tempore belli & pacis, domi foriſq;, ut Eqveſtre ornamentum, geſtaverunt, qvæ hæredes in defunctorum memoriam & exemplum ſuperſtitum poſterorumq; ſuſpenderunt ab initio in domibus auguſtis, eô tempore Heyloſſt dictis; at, poſt Chriſtianiſſimum in Daniâ, in Templis Cœnobiisq;, *uti obſervavit Claudius Lyſcander in præfat. Synopſ. rer. Danic. pag.* 9. Apud Chriſtianos qvoq; in primitivâ Eccleſiâ permanſit inſtitutum hoc memoriam conſecrandi de-

 functo-

functorum. Nam in Urbe de suo tempore scribit Prudentius:

Plurima literulis signata sepulchra leguntur
Martyris aut nomen aut Epigramma *aliqvod.*

Inscriptiones verò hujusmodi monumentorum tam sepulchralium qvam aliorum colligere, in ordinem certum redigere, atq; publicas facere, ut jucundum ita utile ac necessarium habetur.

Hinc totius orbis Romani Inscriptiones collegit *Martinus Smetius West-Wynchelanus, Josephus Scaliger, Marcus Velserus, Janus Gruterus, & Justus Lipsius.* Antiqvas Romanas per Italiam Inscriptiones edidit *Gabriel Symeonus Florentinus*; Antiqvitatisq; etiam aliqvot monumenta ex ære, marmoribus, & membranis veteribus descripsit *Georg. Fabricius*: Post qvos totius italicæ monumenta in lucem prodiit *Laur: Schraderus Halberstadiensis.* Antiqvæ autem Urbis Romanæ monumenta antea ruinis abolita edidit *Jacobus Mazochius Romanæ Academiæ Bibliopola* sub titulo Epigrammata antiqvæ Urbis, & *Jo. Jacobus Boissardus Vesontinus.* Antiqvas verò Romanas per Hispaniam Inscriptiones in lucem primus edidit *Adolphus Occon*: Cujus vestigiis insecuti sunt varii Hispani Scriptores *Ambrosius Morales & alii qvi Hispanicarum Civitatum historias & descriptiones ediderunt. Barnabas Brissonius libr. 7 de formulis* multa vetera recenset Epitaphia, ut & *Cæsar Baronius in Annalibus Ecclesiasticis*; Antiqva & recentia *Pantaleon candidus*: Flores Epitaphiorum *Petrus Andreas Canonherius Genuensis.* Inscriptiones Sacrosanctæ vetustatis collegit *Petrus Appianus & B. Amentius*: Brabanticæ *Franciscus Swertius*: Batavicæ *P. Scriverius*: Siciliæ *Georgius Gval-*

us Gvalterus : Lusitaniæ L. *Andreas Resendius*. Monumenta clarorum doctrinâ præcipue toto orbe terrarum Virorum cum Iconibus *Tobias Feut Pictor Uratislaviensis*, deliciasq; Christiani orbis orbi dederunt *Franciscus Swertius & Faber* : Europæas v. *Nathan Chytræus*. Miscellam Epitaphiorum edidit *Laurentius Pignorius*. Nonnulla etiam variorum illustrium monumenta rarissima collegerunt *Johan. Seldenus in marm. Arundell. & Marcus Zuerius Boxhornius*. Qvas vero in honorem nollullorum Italorum fecit *Octavius Ferrarius*, ipsemet edidit Patavii. Vetustissimam L. Cornelii Scipionis Inscriptionem Romæ circa An. Ch. 1616 repertam explicationibus illustravit *Franciscus Augustinus* ; duarumq; inscriptionum veterum Herodis Attici Rhetoris & Regillæ Conjugis honori positarum explicationem nobis dedit Claudius Salmasius.

Galliæ inscriptiones occurrunt partim in Antiqvâ Galliâ *Bonaventuræ Castillionis* , partim in Itinerario per nonnullas Galliæ Belgicæ partes Antverpiæ 1584. edito.

Monumenta Urbis Venetarum collegit *Franciscus Sansovinus* : Patavinæ ejusq; Territorii ac Gymnasii *Bernardinus Scardeonius*, *Sertorius Ursatus* , *Jacobus Philipp. Tomasinus* ; Marvisianæ *Bartholomæus Burchelatus*: Vicentinæ *B. Trinagius & Marziarius* : Veronæ *Onuphrius Panvinius & Torello Sarayna*: Bresciæ *Octavius Rossus* : Basiliæ *Simon Grunæus* : Augustæ Windelicorum *Marcus Velserus & Daniel Prasshius* : Wittebergæ *Balthasar Mentzius Saxo*, & *Andreas Sennertus*: aliiq;, qvi aliarum Civitatum historias conscripserunt, eas cujusvis Civitatis inscriptionibus illustrantes.

Sunt adhuc alii Inſcriptionum collectores nondum editi, ex obſervatione celeberrimi Joannis Rhodii Dani, qvos mihi communicavit Cl. Thomas Fiurenius, heicq; addere libuit.

Inſcriptiones antiqvæ collectæ à Felice Feliciano Veronenſe in qvarto 1463. Collectio altera à Joan. Marcaneria Fol. 1465. Andreæ Alciati de rebus patriis lib. 3. Libellus alter ex Feliciano, ut videtur, contractus apud Beldom. Candum J. Ct: Pyrrhi Ligorii volumina plerąq; ex Onuphrio Panvin. & Auguſtino.

Hiſce adjungi poſſunt & debent *Epitaphiorum Dialogi B. Burchelati, ejusq; Charites; Dialogus A. Auguſtini Italicâ Lingvâ editus; F. Urſini elogia & imagines virorum illuſtrium, ejusdemq; familiæ Romanæ, ut & Leges & SCta, item notæ ad Varronem; Abrahami Ortelii & Svertii Capita Deorum; Le imagini delli Dei del Cartari cum notis. Laur. Pignorii; Laur. Pignorii Tabulæ Hieroglyphicæ, idemq; de ſervis; B. Marliani Roma, ejusdemq; Com. in Faſtos Capitolinos; Huberti Goltzii magna Græcia; Carolus Sigonius de antiqvo jure; Juſti Lipſii Saturnalia, Poliorcetica, Militia, de cruce, de amphitheatro; Steph. Piggii Hercules Prodigus, Marqvard. Freheri Origines Palatinæ; Joſephi Caſtalionis annot. in Rutilium, ejusq; variæ Lectiones; Orthographia Aldi Manutii; Lucas Pætus de ponderibus & menſuris; & alii numero plures.*

Danicas qvod attinet, facem qvi præferrent, pauci admodum inventi. Fuêre qvidem Nathan Chytreus *monument. Europæ. pag. 579. ad pag. 604.*, Laurentius Aſſerous, Nicolaus Helvaderus *Sylv. Chronol. Circuli Baltici lib. 1. cap. 11.*, Th. Bartholinus *Ciſt. Med.* & Er.

Vindin-

Vindingius *Acad. Haffn.* qvi Inſcriptiones qvasdam Daniæ obiter ediderunt, ſed paucas. Monumenta etiam Danica, Danicasq; Inſcriptiones, in Dania atq; Norvegia extantes, celeberrimus Olaus Wormius non ſine ſudore & impenſis collegit, notisq; illuſtravit & edi curavit; ſed antiqviſſimas & rariſſimas Runicas: Nos verò omnes, qvæ tum in ſuis propriis locis, tum in libris viſuntur & leguntur, collegimus, colligimusq;, & qvod allegati Autores pro Patriis ſuis tentaverunt, nos pro Daniâ auſi ſumus & audebimus.

Dictis cauſis & exemplis adducti communicamus tibi, candidiſſime Lector, Inſcriptionum maximam partem, qvæ in celebri Daniæ Metropoli & gratâ domus Regiæ ac piarum Muſarum ſede hodiernâ die extant, qvas per nonnullos Annos exſcripſimus exſcriptasq; publicas facere ſtatuimus, qvò hôc modô vindicemus à morte mortuorum nomina commiſſa Tabulis & Lapidibus pereuntibus, & incertarum Inſcriptionum ejusmodi ſenectutem perennantibus chartis reddamus certiſſimam, & per literatos lapides ſaxisq; deſcriptos patriæ Annales retrò acta ſecula cum voluptate luſtremus. Voraciſſimo enim omnium rerum tempore videmus

—— *altas turres ruere & putreſcere ſaxa;*
& mortem tandem tumulos æqvare.

Jucundior qvidem erit hic labor, ſi ab omni obtrectatione & malevolentia liber erit. Illud ultrò profitemur, leves qvasdam aut tenues Inſcriptiones & Epitaphia intercurrere, ut avenam aut lolium in meliore fruge; cæterùm facilis eſt emendatio: Non lege, ſed elige. Nos delectant interdum qvoq; ob levem utilitatem ea qvæ non

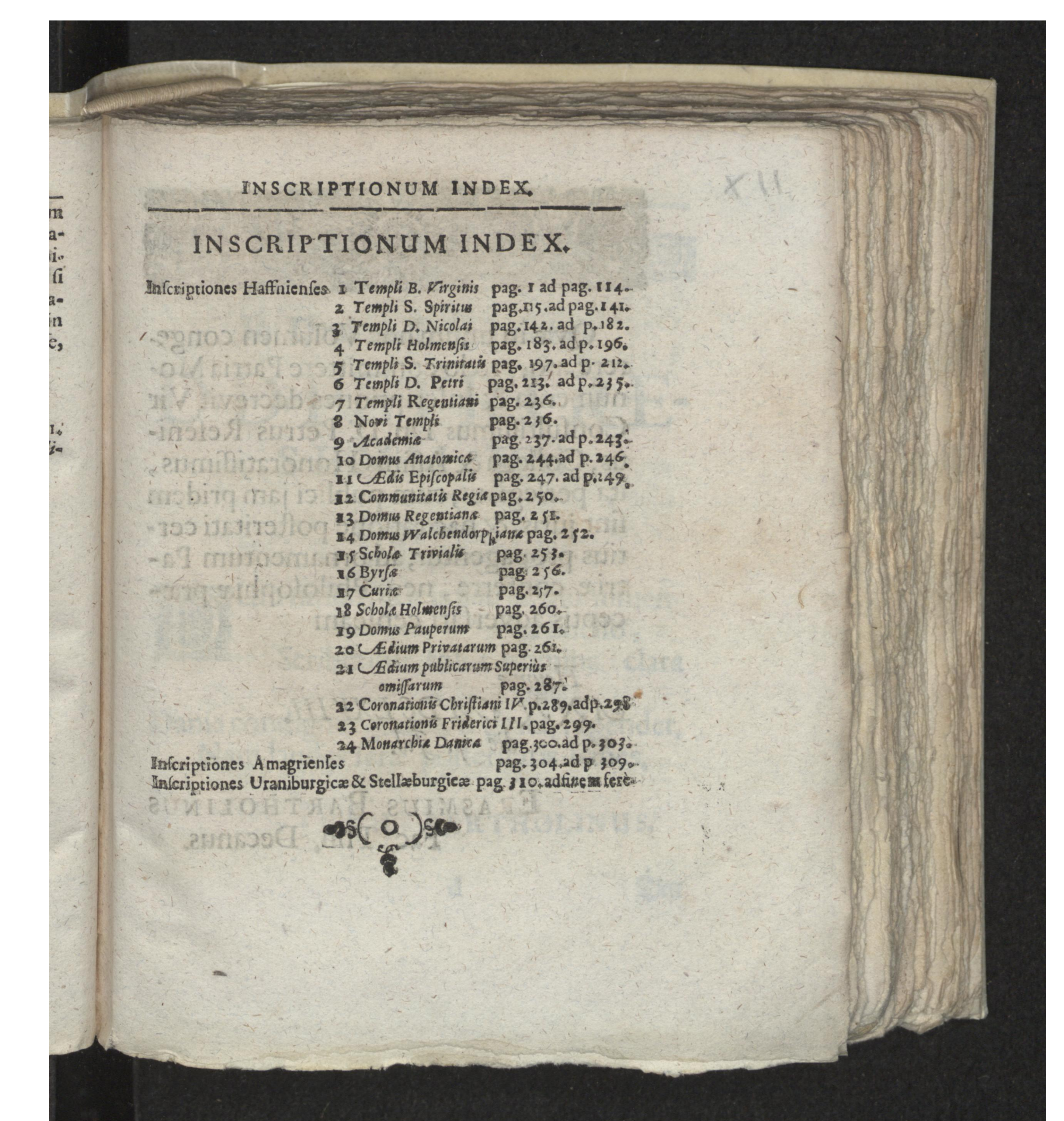
penitus probamus. Typographi erratis, quæ turmatim congesta, parcito: Hæc namq; est omnibus libris amarissima sors; publicis verò negotiis occupatissimo omninò ineluctabilis. Si qvid heic boni, hilari fronte excipe; si qvid intra spem, ad Vespasianum Imperatorem Plinii majoris illud cogita HOMINES SUMUS, tibiq; in mentem revoca, non humanæ sed divinæ felicitatis esse, nullis circumveniri erroribus.

Da veniam subitis: non displicuisse meretur
Festinat, Lector, qvi placuisse tibi:

Et ut cum Musladino Sado *in Rosario* Politico *pag.* 531. *Persicè scripto & à Georgio Gentio Persicè & Latinè edito*, hanc Præfationem concludamus & definiamus,

Tu qvi librum hunc inspicis
Dei misericordiam ora Autori,
Ora tibi ipsi qvoq; bona qvæ desideras,
Postremò Libri possessori divinam gratiam.

INSCRIPTIONUM INDEX.

Qvæ in unum hoc Volumen congerere, atq; prœlo committere Patria Monumenta & Inſcriptiones decrevit Vir Conſultiſſimus Dn. D. Petrus Reſenius, Collega & Affinis Honoratiſſimus, ita perlegi, ut, cum publici jam pridem ſint juris, & hac ratione poſteritati certiùs propagentur, ad ornamentum Patriæ conferre, neq; Philoſophiæ præceptis adverſari cenſeam

Hauniæ
ANN. MDCLXVIII,
die 7. *Jul.*

ERASMIUS BARTHOLINUS
Fac. Phil, Decanus.

In Danicas Inſcriptiones

D. D. PETRI RESENII JCti

Epigramma.

DUm nitido recitas patriæ monumenta libello,
Scribuntur foliis nomina clara tuis.
Dania condignas grates, ſi grata, rependet,
Nam laudes ſeræ poſteritatis habes.

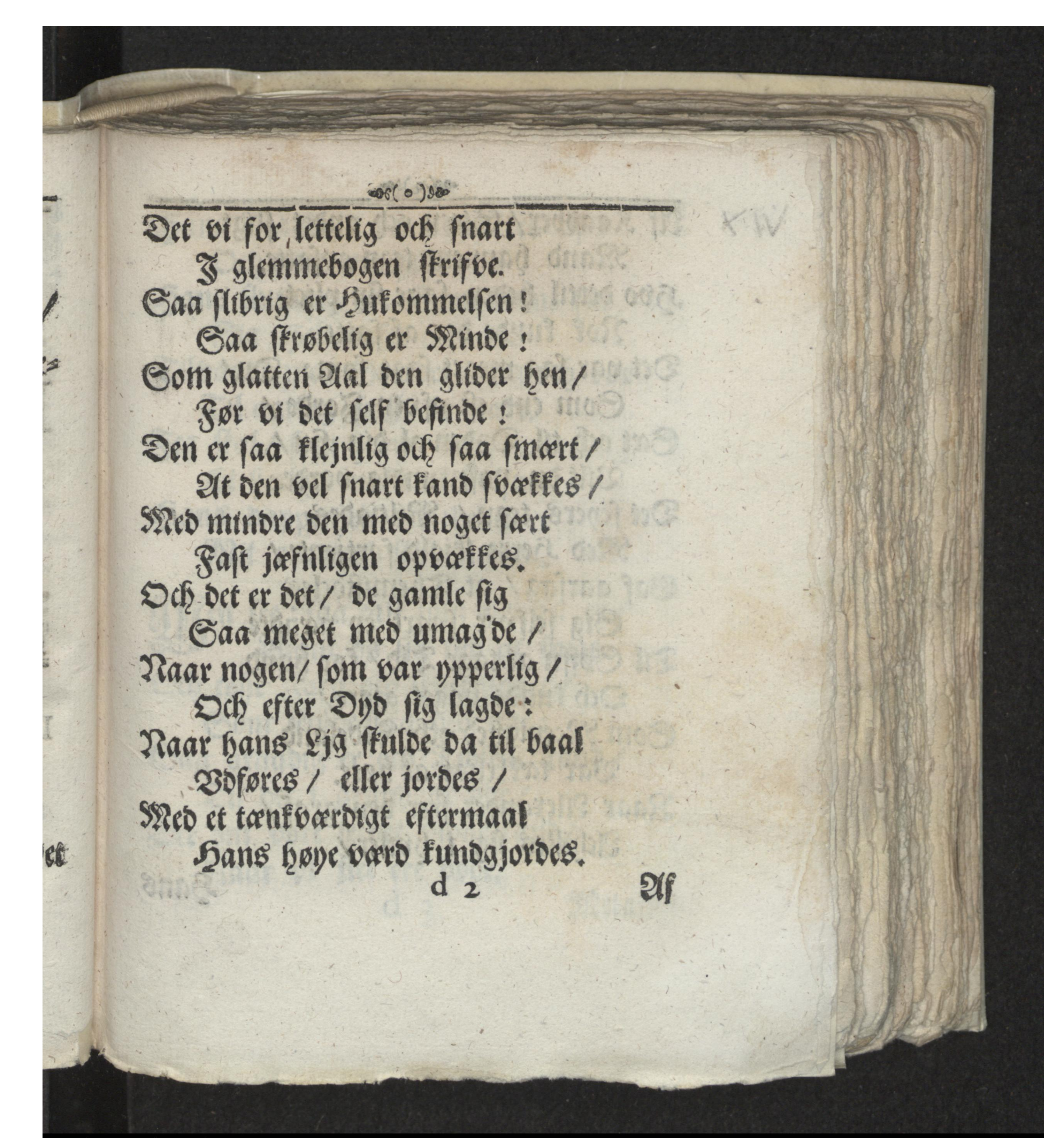
TH. BARTHOLINUS.

Den Hæderlige / Høylærde oc Velvise Mand

Doctor Peder Resen /

Juris och Ethices Professori, och Borgemester udi Kjøbenhafn/ til en æres minde for denne Boeg.

HVad lofligt vore Formænd her
J deres Tjd bedrefve/
Det burde vj ret een och hver
Med fljd at efterlefve.
Det gafnligt var/ vj loede det
Os stedse staae for øye/
At vi vort lefnet och idræt
Der efter kunde føye.
Men ach! det er vor svagheds art:
Hvad os kand lærdom gifve/

Det vi for lettelig och snart
I glemmebogen skrifve.
Saa slibrig er Hukommelsen!
Saa skrøbelig er Minde!
Som glatten Aal den glider hen/
Før vi det self befinde!
Den er saa klejnlig och saa smært/
At den vel snart kand svækkes/
Med mindre den med noget sært
Fast jæfnligen opvækkes.
Och det er det/ de gamle sig
Saa meget med umag'de/
Naar nogen/ som var ypperlig/
Och efter Dyd sig lagde:
Naar hans Ljg skulde da til baal
Vdføres/ eller jordes/
Med et tænkværdigt eftermaal
Hans høye værd kundgjordes.

Af Kaabber/ Steen och andet sligt
Mand hannem tegn opsatte.
Hvo dertil heden saae sin plict
Nok kunde der af fatte.
Det var saa meget sagt/som: Du/
Som end est ofven Jorde/
Sæt och til Dyden al din Hu/
Vilt du nafnkundig vorde.
Det seyers tegn/ Miltiades
Med Herre skjold fortjente/
Gaf aarsag/ at Themistocles
Sig selfver snart ey nændte
Til Søffn at tage Tjd/ før hand
Och kunde noget gjøre/
Som Meenighed och Fødeland
Var tækkeligt at høre.
Naar Alexander seer den graf/
Achilles sig i hviler/

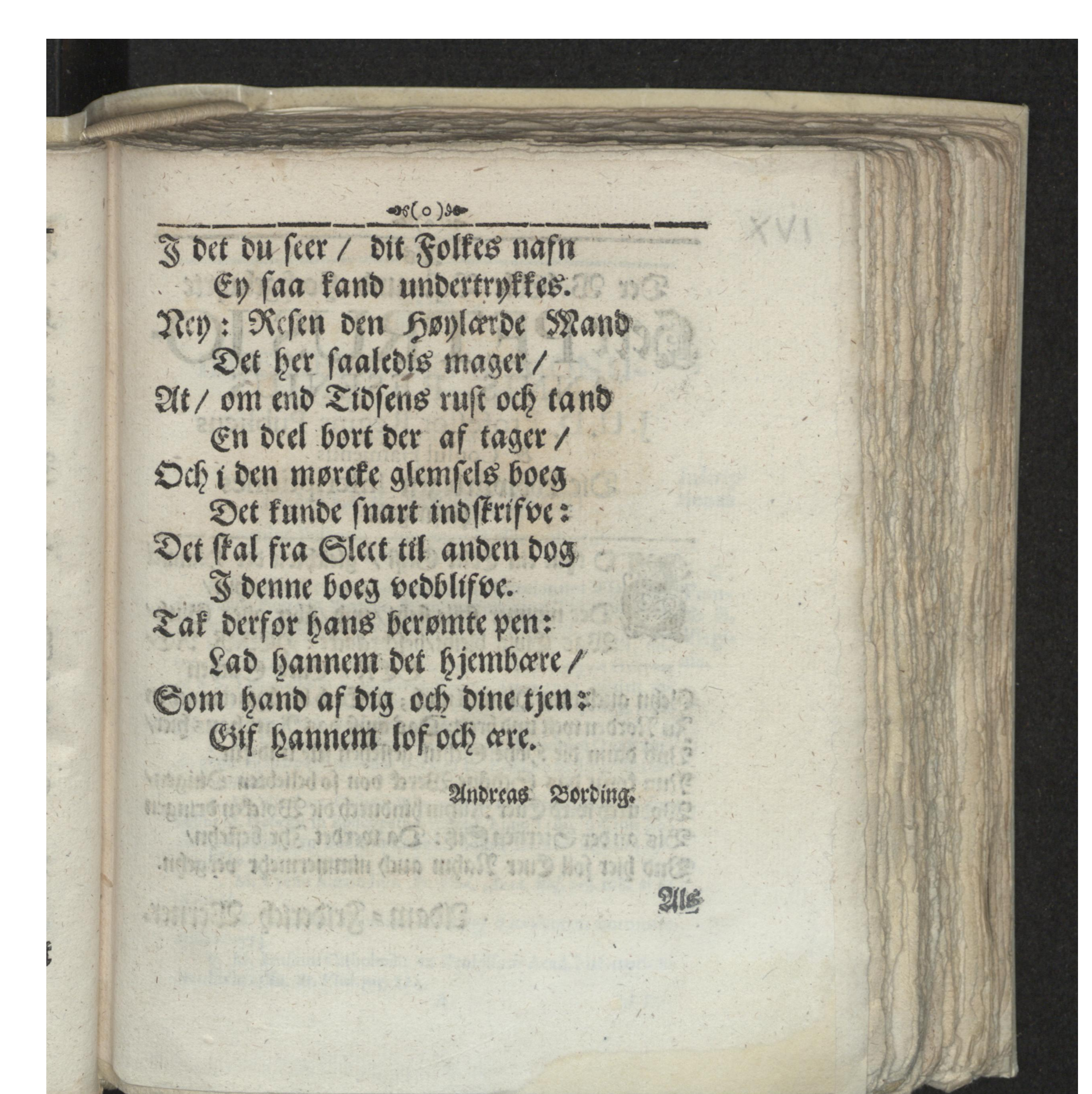
Hans

Hans Mandom der opvækkes af /
Och efter ære stiler.
Hans slutning er: Som denne før
Sig Heltenafn och ære
Tilvandt med Sverdet: Jeg och bør
Til aarlog frisk at være.
Jeg skal / som hand / och stræbe mig
Et herligt nafn at skrifve /
Hans dapperhed ret idelig
Mit øyemerk skal blifve.

Men see: saa rask som glemsel er /
Blant os sig ind at snige /
Och tøsse Nafn och Gjerninger /
Som skulde staa ved lige:
Saa graadig er och Tidsens tand /
Til det i grund at øde /
Der om vort lefnet vidne kand /
Naar vi slet ere døde.

Metalle=Malm och haarden Steen
Ey vares kand och gjæmmes/
For Tidsens ofverlast och meen/
Som dagligen fornemmes.
I Dag mand der af seer och veed
Vort lefnet nogenlunde/
I morgen det kand fældes need/
Och gange slet til grunde.
I Dag det vorder høyt opsat/
Och os til ære praler;
I morgen det henmulner plat/
Och aldrig meere taler.
Hvad hafver saa vor efter=Tjd?
Hvad har den om at tage?
Forglemt er baade Nafn och Jd/
Slet intet er tilbage.

MEn glæd dig/ ædle Kjøbenhafn/
Det dig langt bedre lykkes/

J det du seer / dit Folkes nafn
Ey saa kand undertrykkes.
Ney: Resen den Høylærde Mand
Det her saaledis mager /
At / om end Tidsens rust och tand
En deel bort der af tager /
Och i den mørcke glemsels boeg
Det kunde snart indskrifve:
Det skal fra Slect til anden dog
J denne boeg vedblifve.
Tak derfor hans berømte pen:
Lad hannem det hjembære /
Som hand af dig och dine tjen:
Gif hannem lof och ære.

Andreas Bording.

Als

Als
Der WolEdle Vest-und Hochgelahrte
Herr PETRUS JOANNIS RESENIUS
J. U. D. Professor Regius Publicus
& Consul Hafniensis
Die Lobwürdigen Inscriptiones
hersürgab.

SO thut ein Edler Geist / gleichwie der Himmel thut /
Der nimmer stille steht / und / über alles Guth /
Was Ewig bleibt / beschränckt: HERR RESEN / Eure Sachen
Gehn auch dem Himmel nach; die Euch berühmet machen
In Norden weit und breit; Das muß das Rathhaus hier /
Und dann die Hohe Schul gestehen für und für.
Nun komt das Schöne Werck von so beliebten Dingen /
Wodurch wird Euer Ruhm hindurch die Wolcken dringen
Bis an der Sternen Sitz: Da werdet Ihr bestehn /
Und hier soll Euer Nahm auch nimmermehr vergehn.

Adam-Friderich Werner.

INSCRIPTIONES & MONUMENTA HAFFNIENSIA
& qvidem
I.
TEMPLI B. MARIÆ SACRI

cujus Pastores à tempore Reformationis fuêre sequentes:

Inscriptiones

I. Templi B. Virginis.

1. Magister Georgius Jani Sadolinus, Concionator Wiburgensis, primus Pastor D. Virginis, & postea Episcopus Otthoniensis ordinatus 1537. ibidem mortuus est 1559. 19. Decembris.

2. M. Olaus Chrysostomus primùm Lector Malmogiensis, deinde Pastor D. Virginis Haffniensis, mox Professor Lingvæ Hebrææ & S. S. Theologiæ in Academia Haffniensi Anno 1542., tandem vocatus ad Episcopatum Alburgensem. *Hvitf. Chro. Dan. Tom. 2. in fol. pag.* 1313. *Er. Vindi. Acad. Haf. pag.* 67.

3. M. Nicolaus Palladius Ripensis 1552. Dominicâ Qvasi modo geniti Episcopus Lundensis à fratre D. Palladio Episcopo Selandiæ ordinatus.

4. M. Nicolaus Caspari Wiburgensis ex Abbate Sorano successor M. Georgii in Episcopatu Fyonensi Anno 1560. qvi fuit Autor Gradualis, qvo hodie in Ecclesiis nostris Danicis utimur, *teste Hvitfeldio.*

5. M. Tycho Asmundius. *Er. Vind. Acad. Haf. pag.* 108. *ut & Hvitfeld.*

6. M. Johannes Thomæus Theolog. Baccalaureus mortuus in officio 1573.

7. M. Erasmus Catholmius ex Professore Acad. Haf. mortuus in officio 1582. *Er. Vind. pag.* 114.

8. M. Desiderius Fossius ex Professore Acad. Haf. qvi sponte sua se abdicavit officio, sibi Deoq; suo vivens paulò post Haffniæ mortuus est An. 1598. *Er. Vind. Acad. Haf. pag.* 150.

9. M. Christiernus Jani Concionator Aulicus Anno 1602, tandem Canonicus Roeschildensis, ibidemq; mortuus.

10. M. Nicolaus Claudii Sinningius Episcopus Asloiensis 1607.

11. M. Petrus Schelderupius ex Concionatore Arcis Fridericiburgensis Episcopus Nidrosiensis Anno 1622.

12. M. Jacobus Hasebardus ex Professore Acad. Haf. mortuus in officio 1625. *Er. Vind. Acad. Haf. pag.* 281.

13. M. Janus Dionysii Jersinus ex Profess. Acad. Haf. tandem Episcopus Ripensis 1629. *Er. Vind. Acad. Haf. pag.* 278. 279. 280.

14. M. Johannes Burchardi ex Moderatore Juventutis Principis Friderici III, nunc Daniæ &c. Regis augustissimi, Episcopus Ripensis 1634.

15. M. Nicolaus Pauli Schandorfius ex Pastore Eccl. Alburgensis S. S. Theol. Professor in Acad. Haf. 1639. *Er. Vinding. Acad. Haf. pag.* 341. *ad pag.* 346.

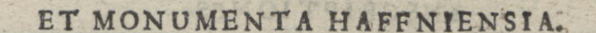
16. M. Vichmannus Jacobi Hasebardus ex Pastore Eccl. S. Johan. Ottoniens. Episcopus Viburgensis 1641.

17. M. Olaus Vindius ex Pastore Eccl. S. Hospit. Haf., Ecclesiastes Aulicus 1645., obiit 1646. 18. Augusti.

18 M. Ericus Olai Tormius ex Professore Academiæ Haffniensis vocatus 27 Jun. 1645. obiit 2. Jun. 1667. horâ 5. matutinâ. *Er. Vind. Ac. Haf. pag.* 338.

19. M. Jacobus Faber ex Pastore Sckivensi vocatus An. 1667. 17 Jul.

Por-

Portæ Septentrionalis.

Figura hæc repræsentat Christum qvidem crucifixum, attamen victoriosum, Redemptorem nostrum, unà cum qvatuor Evangelistis.

Portæ Meridionalis ad Occidentem versus.

Juxta Portam hanc Meridionalem.

HOC TIBI CARA MIHI POSUI CHRISTINA JOHANNIS
COSTULA DEFUNCTIS PIGNORIBUSQ; TRIBUS.
VIVE VIENNENSIS CAROLUS TIBI WORMSER ID OPTAT,
QVI GENUS AUSTRIACO SANGVINE DUXIT AVUM.
ANTE OBITUM MORIENS NON MORITURUS OBIT.
Obiit Aug. 8. Anno 1618.

Por-

Portæ Meridionalis Orientem versus.

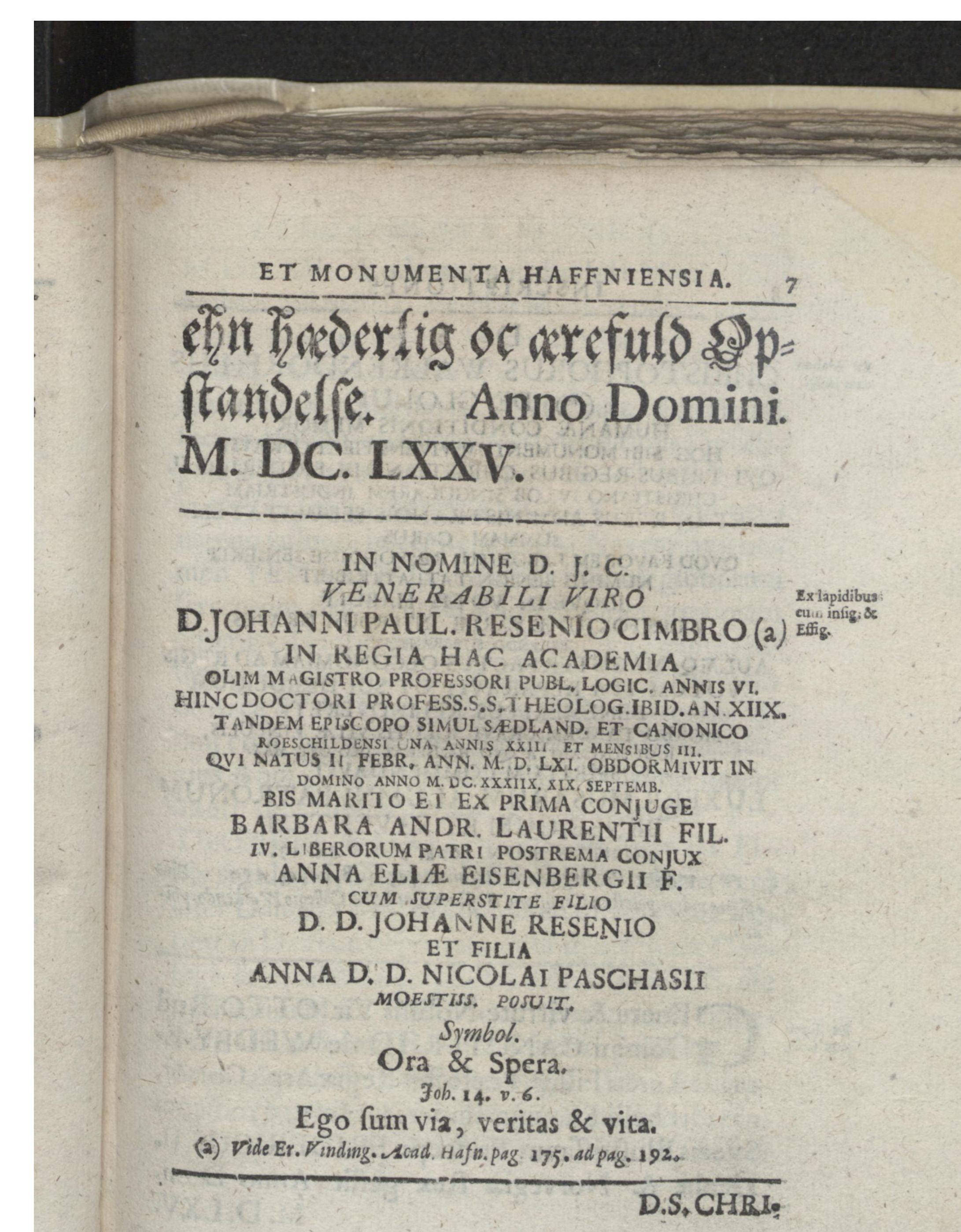
IN CHORO I. EPITAPHIORUM.

In Septentrionali Chori latere.

Her ligger begraffvet Er-lig oc Welbiurdig Mand / PEDER OXSE til

Ex ligno cũ Insig.

GISLEFELD. K.
M. och Danmarcks Rigens
Hoffmester / som var H.
JOHAN OXSIS
Søn/til Niellstrup/oc kal-
lede Gud hannem paa Fre-
derichsborg then Mandag
nest for Simonis oc Judæ
Dag / som var den XXIIII.
Octobris Formiddag / der
Klochen var imellum XI.
och XII. Gud unde hannem/
med alle fromme Christne /
ehn

ehn hæderlig oc ærefuld Opstandelse. Anno Domini. M. DC. LXXV.

IN NOMINE D. J. C.
VENERABILI VIRO
D. JOHANNI PAUL. RESENIO CIMBRO (a)
IN REGIA HAC ACADEMIA
OLIM MAGISTRO PROFESSORI PUBL. LOGIC. ANNIS VI.
HINC DOCTORI PROFESS. S. S. THEOLOG. IBID. AN. XIIX.
TANDEM EPISCOPO SIMUL SÆDLAND. ET CANONICO
ROESCHILDENSI UNA ANNIS XXIII ET MENSIBUS III.
QVI NATUS II FEBR. ANN. M. D. LXI. OBDORMIVIT IN
DOMINO ANNO M. DC. XXXIIX. XIX. SEPTEMB.
BIS MARITO ET EX PRIMA CONJUGE
BARBARA ANDR. LAURENTII FIL.
IV. LIBERORUM PATRI POSTREMA CONJUX
ANNA ELIÆ EISENBERGII F.
CUM SUPERSTITE FILIO
D. D. JOHANNE RESENIO
ET FILIA
ANNA D. D. NICOLAI PASCHASII
MOESTISS. POSUIT.

Ex lapidibus cum insig. & Effig.

Symbol.
Ora & Spera.
Joh. 14. v. 6.
Ego sum via, veritas & vita.

(a) *Vide Er. Vinding. Acad. Hafn. pag.* 175. *ad pag.* 192.

D. S. CHRI.

Ex Alabast. cum Insig.

D. S.
CHRISTOPHORUS WALKENDORPHIUS
(*) DE GLORUP
HUMANÆ CONDITIONIS MEMOR
HOC SIBI MONUMENTUM VIVENS FIERI CURAVIT
QVI TRIBUS REGIBUS CHRISTIANO III. FRIDERICO II.
CHRISTIANO IV. OB SINGULAREM INDUSTRIAM
ET IN REBUS ADMINISTRANDIS SEDULITATEM
SUMMAM CARUS
QVOD FAVOREM LABORIBUS RESPONDISSE SENSERIT
NUMINIS BENIGNITATI ATTRIBUIT
IDQVE IN VOTIS HABUIT
VICES FORTUNÆ VARIÆ INTERDUM GRAVES
FERENDO SUPERANTUR.
AULÆQ; MAGISTER FACTUS OECONOMIAM AD REGIS
VOTUM ITA REPARAVIT UT SUI DESIDERIUM
BENEMERITUS RELINQVERET
MORBO TANDEM GRAVI SOLUTIS VITÆ VINCULIS,
JUGI SUSPIRIO A QVO HAUSERAT DEO OPT. MAX.
SPIRITUM COMMENDAVIT.
LUXERE MUSARUM ALUMNI PATRONUM
BENEFICUM ET FAVENTEM.
MORITUR HAFN. 1601. JANUAR. 17.

(*) *Vide Er. Vinding. Acad. Hafniens. pag.* 448. *ad pag.* 450. *Ejus effigies videri potest in Consistorio Haffniensi, ut* & *in Collegio Walkendorphiano.*

Ex ligno cum Insig.

GEnere & virtute Nobilis Vir OTTO Rud Domini CANUTI RUD de WEDBY Eqvitis Aurati Filius, Præfectus Regiæ Arcis Corsör, navalis belli Summus Imperator fuit, qvod cum Svecis Illustrissimus Princeps FRIDERICUS II. Daniæ & Norvegiæ Rex gessit Anno Dom. M.D.LXV.

M.DL.XV. Eodem anno, die VII. Mensis Julii hostem instructa classe petens cum eodem prope littora Pomeraniæ XI. Horas fortiter pugnavit, cœsisq; multis millibus adversæ partis V. naves instructissimas expugnavit, signa tenuit. Paulò post sociis navalibus auxilium non portantibus, profligata classe, protritus, & oppressus est desideratis in ea Nave qva vehebatur MCC. Viris, ipse verò magno vulnere in capite accepto Navem qvæ nomen VENATORIS habebat Ictibus globorum ferreorum dehiscentem & submersioni proximam coactus est Hosti tradere & sese dedere, captus autem extemplò in Sveciam delatus est, & servatus in Arce SVARENSØE, ubi Peste correptus vitam cum morte piè commutavit XI. die Octobr. ejus Anni, cujus obitus multis inprimis autem uxori dilectissimæ nobili & piæ Matronæ PETRONELLÆ OXE, relictis maximæ III. Filiis totidemq; Filiabus luctuosus est. Pace verò inter Danos & Svecos composita ossa humata fuerunt in Daniam deportata cura mœstissimæ Conjugis & sepulta in templo DIVÆ VIRGINIS die Julii Anno M.D. LX. ubi jam qviescunt & exspectant diem futuræ Resurrectionis atq; Gloriæ Æternæ, qvam ipse vivus conjugali thoro sociaverat sibi, hanc mortuus habet sepulchri sociam No-

bilem & præstantem Matronam PETRONELLAM OXE Domini Johannis Oxe de Nielstrup Eqvitis Aurati Filiam, donec dies exspectatus aderit in qvo tertio fiet cœlestibus gaudiis plenissima conjux in æterna vita cum sanctis omnibus. Obiit autem illa Anno M. D. — Mense — die —

Ex lapidibus cum Insig & Effig.

D. M. S.

JOHANNI JOHANNIS RESENIO (*)
Theolo. Doctori & in hac Regia Academia Professori P. Sielandiæq; Episcopo
Qvi
ærumnosam hanc vitam cum beata commutavit
Die Dom. Palmarum Anno Christi M.DC.LIII.
Ætatis LVI.
nec non
THALIÆ WINSTRUPIÆ
Matri XIII. Liberorum
Qvæ
eodem Chr. Anno Annos nata XLIX.
vitam beata finivit
Parentibus hisce piis
ben. meren.
hoc memoriæ monumentnm
Filii & Filiæ
lugentes meritoq; poni curavêre
Anno Chr. M. DC. LVII.
Spero dum spiro mea spes est unica Christus.

(*) *Vid. Er. Vinding. Acad. Hafn. pag. 298. ad pag. 306.*

D.O.M.S.

Ex lapidibus

D. O. M.

Et memoriæ perenni
Parentum optimorum

DN. LAUR. MART. SCAVENII(*)

S.S. Theolog. D. Profess. & Zelad. Episcopi
Qui An. M D. LXXXIX. in lucem editus
a puero stud. bonarum Artium innutritus
Animum porro in peregrinationibus
per German. Helvet. Gall. & Belgium
uberiore doctrina exornavit
quam in Schola Pasto. Profess. & Episcop. munere
ab An. M. DC. XX. ad diem obitus An. M. DC. LV.
ea solertia integritate prudentia impendit,
ut Deo Pietatem Regi Fidem Auditoribus diligentiam
cunctis viri boni officium probarit,
nec non

ELISÆ PETREÆ

quæ nata An. M. DC. I. & facta Conjux An. M. DC. XX.
fœcunda XV. liberorum Mater
totam vitam raro Pietatis Pudicitiæ
ac conjugalis amoris exemplo
ad An. M. DC. LIII. transegit
debitæ pietatis & amoris
erga Parentes benemeritos monumento hoc

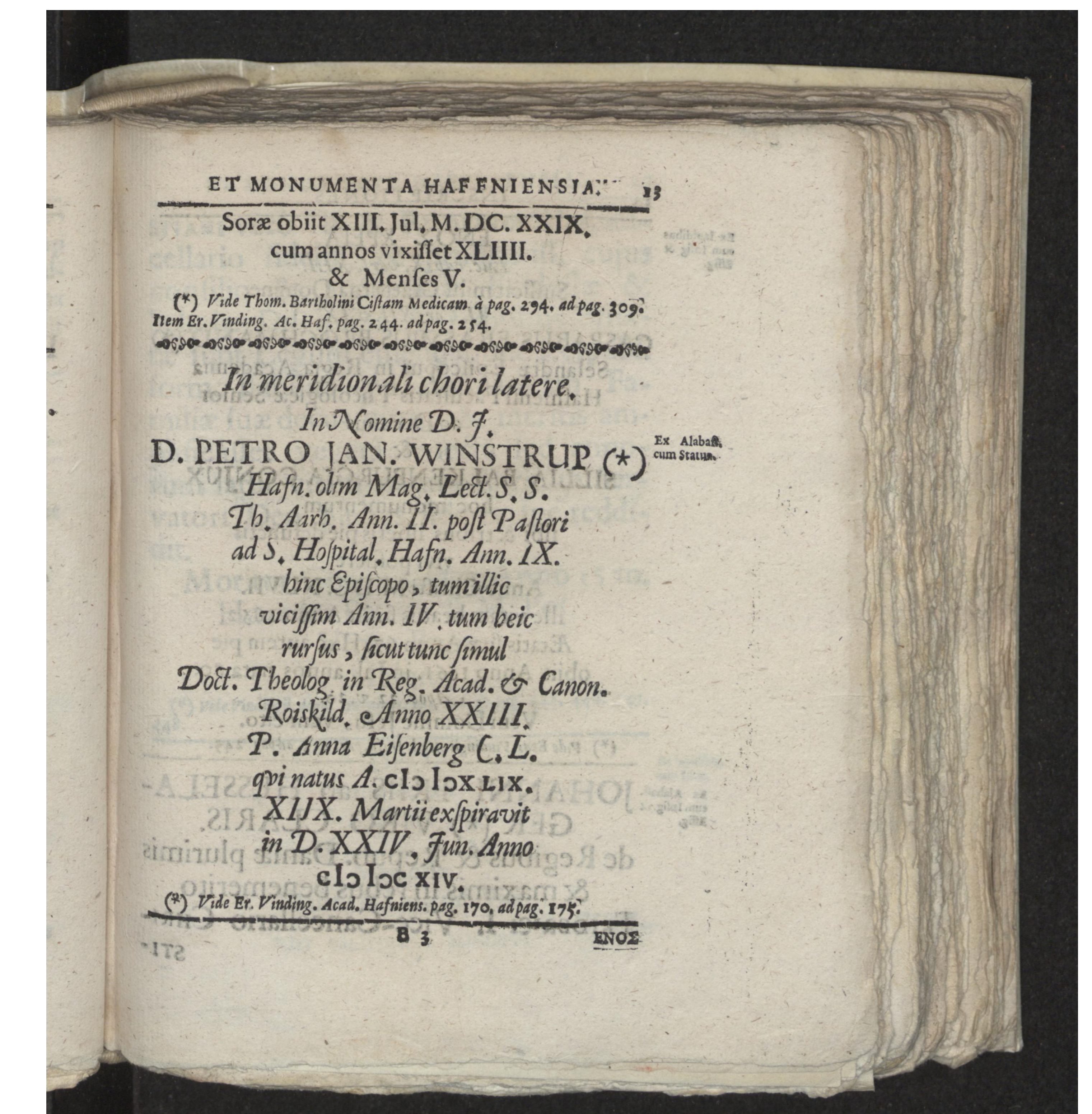
ſubjectum tumulum exornandum curarunt
tres ſuperſtites Liberi
Petrus, Martinus, Eliſa Scaven.
An. Chr. M.DC.LXIII.

(*) *De eo vide Er. Vinding. Acad. Haf. pag. 345. ad pag. 451.*

Ex lapidibus cum Inſig. & Effig.

D. O. M. S.
CASP. BARTHOLIN. MALMOG.
(*) Theolog. Med. ac Philoſoph. Doct.
Reg. Acad. Hafn. P. P. & Roſch. Cap. Canonic.
Ingenio Divino, diſſerendiq; acumine,
Pietate, Prudentia, Juſtitia, Integritate,
ſingulisq; inſerviendi voluntate
non domi minus XVII. An. in Artium Human.
Med. ac Theol. Profeſſ. Regniq; Gymnaſiis
vel Regio juſſu deſtinata induſtria:
qvam Foris in meliore Orbi. Europ. variis
obitis peregrin. & monum. editis
Nobilitato:
ex Rectoræ Acad. iterat. & honore & onere
in cœleſt. Patriam immat. morte evocato
ANNA FINCHIA
cum VI. Fil. & I. Filia ſuperſtes,
Amoris Fideiq; Conjug. &
peren. deſiderii Monum.
B. M. P. C. M.

Soræ

Soræ obiit XIII. Jul. M. DC. XXIX.
cum annos vixisset XLIIII.
& Menses V.

(*) *Vide Thom. Bartholini Cistam Medicam à pag. 294. ad pag. 309. Item Er. Vinding. Ac. Haf. pag. 244. ad pag. 254.*

In meridionali chori latere.

In Nomine D. J.
D. PETRO JAN. WINSTRUP (*)
Hafn. olim Mag. Lect. S. S.
Th. Aarh. Ann. II. post Pastori
ad S. Hospital. Hafn. Ann. IX.
hinc Episcopo, tum illic
vicissim Ann. IV. tum heic
rursus, sicut tunc simul
Doct. Theolog. in Reg. Acad. & Canon.
Roiskild. Anno XXIII.
P. Anna Eisenberg C. L.
qvi natus A. CIↃ IↃCLIX.
XIIX. Martii exspiravit
in D. XXIV. Jun. Anno
CIↃ IↃC XIV.

Ex Alabast. cum Statua.

(*) *Vide Er. Vinding. Acad. Hafniens. pag. 170. ad pag. 175.*

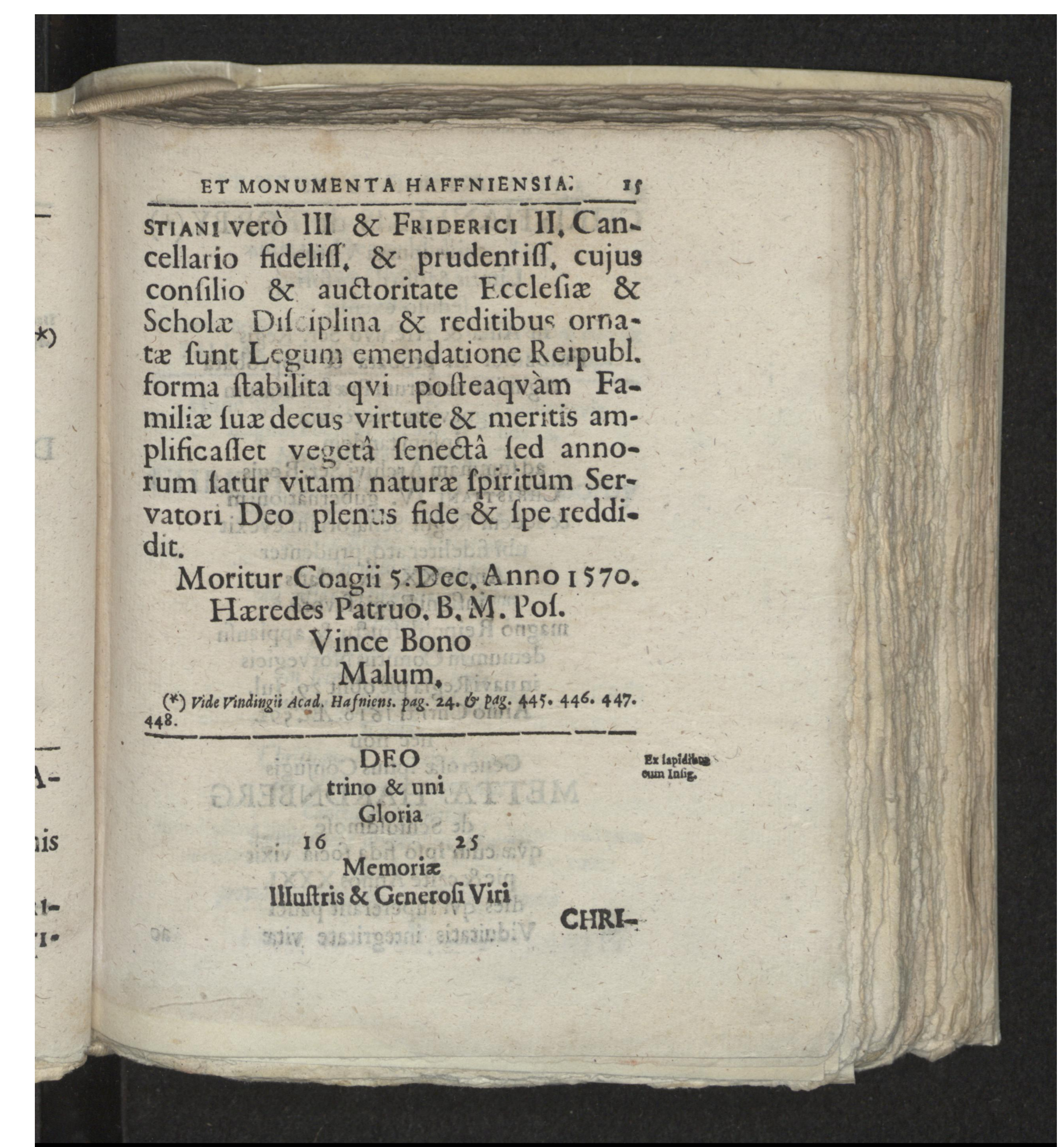
Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

ΕΝΟΣ ΧΡΕΙΑ
Luc. cap. X. verſ. XLI.
Sufficit mihi Gratia tua Domine.
II. Cor. XII. v. IX.
CASPARUS ERASMIUS BROCHMAND (*)
Selandiæ Epiſcopus in Regia Academia
Hafnienſi Facultatis Theologicæ Senior
ac Decanus
&
SILLIA BALKENBURGIA CONJUX
hoc monumentum
ſibi & tribus liberis pie defunctis
vivi poſuére
Anno Chriſti M. DC. XLVII.
ille vitam beatus finiit Anno 1652.
Ætatis ſuæ Anno 67. Hæc autem pie
obiit Anno 1661. in Jul. annos nata 80.
Apoc. 22. v. 20.
Veni Domine Jeſu, veni cito.

(*) *Vide Eras. Viudingii Acad. Hafn. pag. 233. ad pag. 245.*

Ex Alabaſt. cum Inſig. & Effig.

JOHANNI FRIIS ab HESSELA-
GER (*) VIRO CLARIS.
de Regibus & Repub. Daniæ plurimis
& maximis in rebus benemerito
FRIDERICI I. Vice-Cancellario CHRI-
STI-

STIANI verò III & FRIDERICI II, Cancellario fideliss, & prudentiss, cujus consilio & auctoritate Ecclesiæ & Scholæ Disciplina & reditibus ornatæ sunt Legum emendatione Reipubl. forma stabilita qvi posteaqvàm Familiæ suæ decus virtute & meritis amplificasset vegetâ senectâ sed annorum satur vitam naturæ spiritum Servatori Deo plenus fide & spe reddidit.

Moritur Coagii 5. Dec. Anno 1570.
Hæredes Patruo. B. M. Pos.
Vince Bono
Malum.

(*) *Vide Vindingii Acad. Hafniens. pag.* 24. *& pag.* 445. 446. 447. 448.

DEO
trino & uni
Gloria
16 25
Memoriæ
Illustris & Generosi Viri

Ex lapidibus cum Insig.

CHRI-

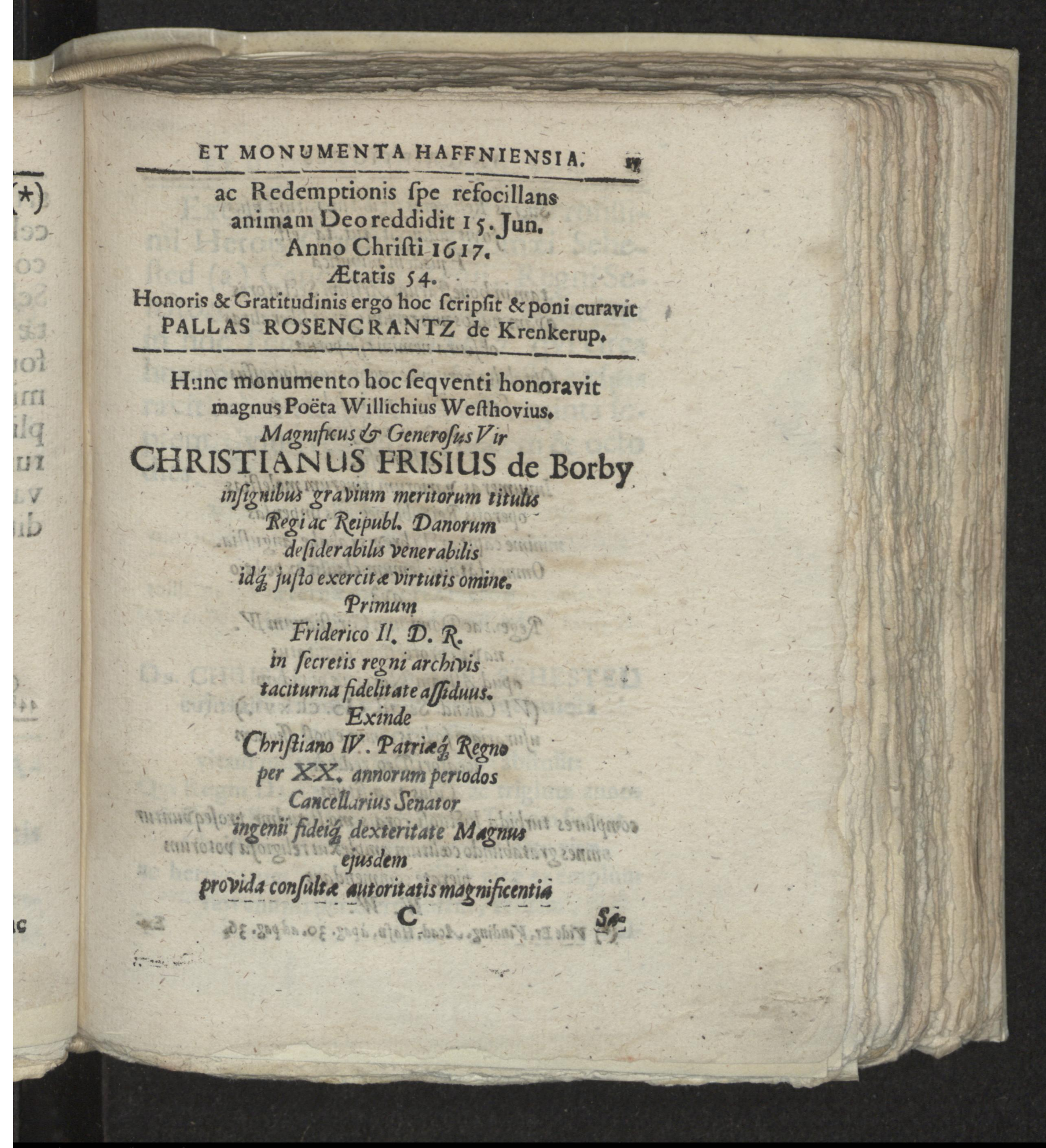
CHRISTIANI FRIS de BORBY (*)
cujus innata Virtus
Literis & usu domi forisq́;
sedulo exculta
in Aula & Archivo Ser. Regis
FRIDERICI II. probata & approbata
regimine variarum Præfecturarum
gnaviter exercitata
ipsum tandem
ad summam Archivi Ser. Regis
CHRISTIANI IV. gubernationem
& sedem Regni Senatoriam evexit
ubi fideliter atq; prudenter
Annis XX. exantlatis
insigni Regis favore
magno Reipubl. fructu & applausu
demum in Comitiis Norvegicis
in navi Regia pie obiit 29. Jul.
Anno Christi 1616. Æt. 59½.

nec non
Generosæ ipsius Conjugis
METTÆ HARDNBERG
de Schioldmose
qvæ cum ipso fida socia vixit
pie & caste Annos XXXI.
dies qvi supererant pauci
Viduitatis integritate vitæ

ac Redemptionis spe refocillans
animam Deo reddidit 15. Jun.
Anno Christi 1617.
Ætatis 54.
Honoris & Gratitudinis ergo hoc scripsit & poni curavit
PALLAS ROSENCRANTZ de Krenkerup.

Hunc monumento hoc seqventi honoravit
magnus Poëta Willichius Westhovius.

Magnificus & Generosus Vir
CHRISTIANUS FRISIUS de Borby
insignibus gravium meritorum titulis
Regi ac Reipubl. Danorum
desiderabilis venerabilis
idq; justo exercitæ virtutis omine.
Primum
Friderico II. D. R.
in secretis regni archivis
taciturna fidelitate assiduus.
Exinde
Christiano IV. Patriæq; Regno
per XX. annorum periodos
Cancellarius Senator
ingenii fideiq; dexteritate Magnus
ejusdem
provida consultæ autoritatis magnificentia

Sacros Religionis legum literarum usus
fovit adauxit tutata est.
Ejusdem munifica
tam in honestarum Artium Sectatores
quam nullos non rerum egenos liberalitas
obscura nemini esse potuit.
Optabiles rerum ac negotiorum successus
faventi Numinis indulgentiæ
pia viri modestia
adscripsit.
Innumeras variorum itinerum molestias
operosis Reipubl. negociis impensas
minime capit arcta brevis tabulæ angustia.
Omnes fatalis demum clausit expeditio
quâ
Regem ac Dominum Christianum IV.
navali profectione comitatus
apud Asloam Norrigiæ oppidum
(VI Calend. Sextil. CIↃ. cI. XVI.)
usurariam fœlicis Animæ possessionem
locatori Deo reddidit:
Cujus transitum
complures turbida luctuosi cordis mœstitudine prosequuntur
omnes gratabundo cœlitum amplexui religiosa votorum
pietate commendant
W. W.

(*) *Vide Er. Vinding. Acad. Hafn. à pag. 30. ad pag. 36.* Ex-

Exeqviæ perillustris ac generosissimi Herois Christiani Thomæi Sehested (a) Cancellarii Regii, Regni Senatoris, Eqvitis Aurati &c., factæ sunt in hoc Templo Anno 1657. qvi circa horam nonam Mense Augusto exspiravit, cùm vixisset annos sexaginta septem, qvinqve menses, decem & octo dies.

Siste viator
&
tumulum intuere
æternæ memoriæ Herois
immortali vita dignissimi
æternaq; donati
DN. CHRISTIANI THOMÆI SEHESTED
cujus afflictissimo patriæ statu diuturniora
merita mors nobis
vitam indignatio in nos divinâ abstulit:
Qvi Regni Daniæ Senator duos ac triginta annos
& Cancellarius Regius decem & septem fuerat
Christianarum vero virtutum ab ortu vitæ
ac heroicarum ad exitum usqve vitæ exemplum
novennali per Germaniam, Italiam,

Galliam & Angliam peregrinatione
ut nihil mirari.
ſic cuncta mortalia deſpicere
didicit.
Legationibus variis ad Hiſpanos Anglos Belgas
Germanos Svecos
ſplendorem aularum & pompam inter fortunæ
ludibria habere ſibi edoctus
earum ad R. P. fructum retulit
ſanctitatem priſcam retinuit
pietatem & religionem
qvam multos ubiqve mentiri viderat
ſincere ac conſtantiſſimè exemplo & patrocinio
tuebatur
acerrime autem animoq; invictiſſimo poſtqvam illius
& juſta Muſarum Patriæ Deo & Rege datus erat
publicus vindex
privatas res ſuas
(qvod unum eſt ſeculi noſtri miraculum)
R. P. haudqvaqvam prætulit
bonis omnibus favit
optimos promovit
malos ferre non potuit
in omnes beneficus
ſuſtentavit egenos
& in eo ſive homine ſive Heroe qvid deſideraveris
niſi

nisi qvod mori qvotidie voluerit
qvem qvotidie mortem meditari ipsa morum & vultus gravitas
ostendebat
cujus vitam
Rex proceres & populus
clade multorum
sed afflicti suamet vita redemissent
ut patria posteriq; valerent.
Abi viator
& hoc qvoq; Cancellarium in exemplum posteris vixisse
qvod libens mori Heros voluerit
cogita.

ERASMUS JOH. BROCHMAND, R. & Eq.
Ac. Sor. p. t. Decan. & Histor. ac Pol. ib. Prof. Publ.

EPITAPHIUM.

Inhibe coactos præfica fletus
Sistunt ad urnam hanc Funere lessos
Letho datus est magnus Heros.

Qvod Natura potuit, genus dedit ac Nobilitatem
qvod fortuna, dignitatem ac decus
qvod amor, devotas omnium mentes
qvod virtus, innocentiam ac pietatem
qvod pietas, immortalitatem dedit ac beatas sedes:
Ex istis genus cognoscis & nomen
VIATOR
conjicis denicales ferias

 justi-

justitiumq́ toti Daniæ
lugenti beatissimos cineres

CHRISTIANI THOMÆI

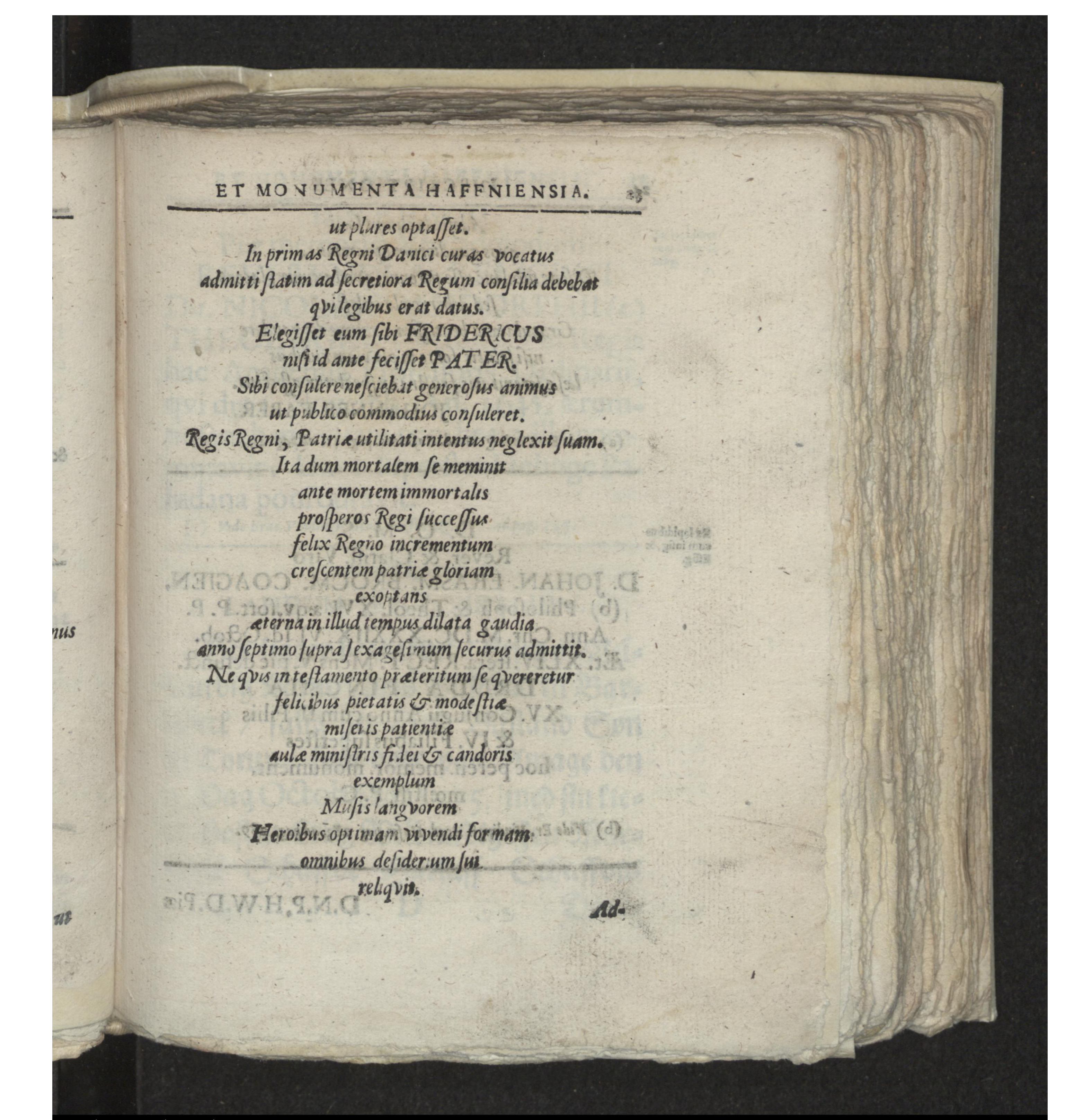
qvi
ex Illustri SEHESTEDIORUM *ortus familia*
pietate & optimis imbutus præceptis
omni, qvod mirere, caruit infantia.
Adhuc Juvenis
legatione ad Hispanos ostendit se Hispanis
qvalis esset
& visus est Danis
qvalis esset futurus
qvi ætatis jura feliciter anteverterat.
Ita prima ætatis parte se omnibus commendavit
qvi pro Regibus ortus erat.
Amplexus ejus virtutes est CHRISTIANUS *Magnus*
ut filiis Regiis adhiberetur.
Præesse moribus Principum debuit
cujus tota vita morum sanctitas
qva meruit Nobilem Virginem

METTAM ROSENKRANTZIAM

cujus raras virtutes si qværis
scias filiam fuisse

OLIGERI ROSENKRANTZII.

Cum ea pater octo & trium liberorum
ita vixit annos viginti qvatuor

ut plures optasset.
In primas Regni Danici curas vocatus
admitti statim ad secretiora Regum consilia debebat
qui legibus erat datus.
Elegisset eum sibi FRIDERICUS
nisi id ante fecisset PATER.
Sibi consulere nesciebat generosus animus
ut publico commodius consuleret.
Regis Regni, Patriæ utilitati intentus neglexit suam.
Ita dum mortalem se meminit
ante mortem immortalis
prosperos Regi successus
felix Regno incrementum
crescentem patriæ gloriam
exoptans
æterna in illud tempus dilata gaudia
anno septimo supra sexagesimum securus admittit.
Ne quis in testamento præteritum se quereretur
felicibus pietatis & modestiæ
miseris patientiæ
aulæ ministris fidei & candoris
exemplum
Musis languorem
Heroibus optimam vivendi formam
omnibus desiderium sui
reliquit.

Ad-

Adeste luctuum socii
qvos gaudiorum optaremus.
Discite nihil hic esse perenne, qvod eximie placeat
sed deberi cœlo cœlestia.
Gratulamini beatissimæ animæ & gaudete
nisi solutis forte in pluviam nubibus
læsæ serenitatis frustra exspectetur aspectus.
JOHANNES FABER.

(a) *Vide Er. Vinding. Acad. Hafniens. pag. 41. ad pag. 49.*

Ex lapidibus cum insig. & Effig.

D. O. M. S.
Rever. & Clariss. Viro
D. JOHAN. ERASM. BROCM. COAGIEN.
(b) Philosoph & Theol. XVI. æqv. sort. P. P.
Ann. Chr. M.DC.XXXIIX. VI. Id. Octob.
Æt. XLIV. itera. RECT. Mens. V. pie defunct.
DRUDA FINCHIA
XV. Conjugii Anno cum II. Filiis
& IV. Filiabus superstites
hoc peren. memor. monument.
mœstiss. P. C.

(b) *Vide Er. Vindingii Acad. Hafn. pag. 283. ad pag. 289.*

D.N.P.H.W.D.Piæ

D. N. P. H. W. D

Piæ memoriæ Viri admodum REVERENDI & RELIGIOSI Dn. NICOLAI SCANDORPHII (c) THEOLOGIÆ Doctoris & in Regia hac Academia Professoris Ordinarii, qvi die 1. Novemb. An. 1645. ærumnosam hanc vitam cum beata illa commutavit: Uxor superstes Helvige Paludana poni curavit.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

(c) *Vide Eras. Vindingii Acad. Hafn. pag. 341. ad pag. 345.*

II.

LAPIDUM SEPULCHRALIUM.

Her ligger begrafvet / Erlig oc Velbiurdig Mand Niels Ulfstand til Barsebeck / salig her Trud Ulfstand Søn til Torup / som døde paa Amage den 5. Dag Octob. Aar 1575. med sin kiere Hostru Erlig Welbiurdig Fru Margrete Schaffve Harluff Schaffvis

 Daat-

Daatter til Eskildstrup som ocsaa døde samme Sted och Aar den 6. Dag Octob. oc blefve her begge begrafne den 16. Dag Novemb. Aar 1575. Gud gifve dem en æreful och glédelig opstandelse.

Hic sepultus est Reverendus & Clarissimus Vir M. CASPARUS BROCHMANNUS (d) Hafniensis olim in hoc Regno trium ordine Regum Secretarius fidelissimus qvi obiit Anno Domini 1562. XI Die Novembris (e) cujus animam non amissam, sed in cœlestia præmissam congratulemur.

(d) *Anno 1520. Secretarius Christierni 2. Arnol. Hvitfel. histor. Danic. in Fol. Tom. 2 pag. 1163. & pag. 1358. lin. 8. & pag. 1384. & pag. 1514. lin. 6. ab ult. In cujus obitum epicedion scripsit* Daniel Olaus *Chrysostomus editum Hafniæ typis Joh. Zimmermanni.*

(e) *Ipso sc. die Martini.*

Lapis hujus sepulcri lamina ex ære colorato obductus est.

DEO
Opt Max.
&

Æternæ memoriæ D. Caspari Erasmi Brochmand Roeschildensis & Lundensis Canonici. Qvi postqvam literas Romanas ac Græcas An. V. S. S. Theologiam XXIII. in Acad. Haf. incomparabili in-

ingenio, fide & facundia docuiſſet; ſed & medio temporis in S. Palatium excitus Chriſtiani qvinti Adoleſcentiam ſapientiæ præceptis inſtituiſſet, Anno M. DC. XXXIX. XIX. Janvarii invitus ad Annos 14. S. S. Theolog. Facult. Decanatum & Seelandiæ Epiſcopatum evectus eſt: in qvo dum ſtrenue ſollicite, providenter, Academiæ, Eccleſiæ, Scholis, Pauperibus, ſeculo, poſteris, & copiosè & undiqve conſulit, contra vota bonorum omnium, & veriſſimis lachrymis Anno Æt. LXVII. Conjug. XLI. Sal. Pub. M. DC. LII. Paſchalium Feriarum ſecunda, O miſeriam! oriente ſole occidens, heic cum infantibus geminis & natu maxu. XXII. An. Chriſtiano Caſparo B. in ipſa hac Academia Profeſſ. Eloq. deſtinato placidiſſimè qvieſcens, ſolam concordiſſimæ Opt. Uxoris conjunctionem deſiderat, ut mox & cum ea, & cum illis ex hoc loco reſurgat. Id brevi futurum eſt. Incompar. Marito, dulciſſ. Fratri, indulgentiſſimo Patruo, pie opt. mer. Uxor, Frater, Patrueles heu infelices! unanimes poſuerunt.

In eodem hoc ſita eſt Marita deſiderata, verè optima SILIA ANTONIA BALCHENBURGIA defuncta Anno Ætat. 80. Sal. Pub. 1661.

Cave qvisqvis
sies ne unqvam dehinc
hoc sepulchrum aperias,
Inqvietes : nam tali
semel jure redemptum
est, conqviescant in pace,
Deus Vindex.

PAULO MATTHIÆ (f) COAGIENSI, Theologiæ Doctori Episcopo primùm Ripensi An. VIII. deinde XX. Roschild. VII. olim in hac Acad. lingvæ Lat. Græ. Heb. Artiumq; Professori optatissimo Viduarum Orph. Paup. Fautori, viro verè bono. Qvi summo bonorum obiit desiderio Prid. Id. Kal. Novembr. An. salutis CIↃ IↃXC Æt. 63. Hæred. Patruo Chariss. P. P. Soli Deo Gloria.
PRUDENS SIMPLICITAS.

(f) *Vide Eras. Vindingii Acad. Hafniens. pag.* 92. 93. 94. 95.

CHRISTOPHORI WALKENDORPHII
de Glorup
qvondam Aulæ Magistri
exuviæ
revelationem Filiorum Dei
spe viva hic exspectant.
Obdormivit in Domino Hafniæ
Anno 1601. Jan. 17.

ANNÆ SPARRE piæ, Nobili, fœcundæ & multum dilectæ Conjugi defunctæ 1. Aug. 1564. MAGNUS GYL-

GYLDENSTIERNE Dominus Stiernholmii Miles Auratus Maritus dolens po. Ipſe qvoq; ut ante Thalami nunc Tumuli conſors eſt, vitam hancce æterna commutans 9. Octob. Anno 1569.

In te Domine ſperavi.

Her ligger begrafven Erlig och Welbiurdig Mand Jørgen Rudt til Engaardt / ſom var Erlig oc Welb. Mand Erich Rudts Søn til Fowilſang / ſom bleff haſteligen ihielſlagen i Kiøbenhaffn aff hans egen Moders Søſter Søn den 30. Junii, Aar 1584.

Her ligger begraffvet Erlig oc Welb. Mand Peder Oxe til Giſelfeld Kongl. Mayſt. och Danmarckis Rigis Hoffmeſter / ſom Gud henkallede paa Frederichsborg den XXIIII. Octob. Aar M D.LXXV. Hos hannem hvilis hans kiere Huus-Frue Welb. och Gudfryctig Frue / Frue Mette Roſenkrandtz aff

 Walloe/

Wallae som hensoff i HErren Aar M.D
Gud forlene dennem ehn aerefuld Opstandelse.

Hujus tam patuli recubant sub tegmine busti,
Non modo Palladius sed qvoq; Resenius:
Sicut utriq; fuit spiranti spiritus unus,
Unica sic ambos nunc tegit urna viros.
Resenius post Palladium dum vixit in orbe
Claruit, ut Lumen, perstitit ut columen.
Præclarus Patriæ Doctor fuit ille Lycei,
Sæpius ejusdem Rector & ille fuit.
Multos ille fuit Præsul Sædlandicus annos,
Zelo, pro Cœlo præditus eximio.
Lutheri fuit ille sui sincerus amator,
Ejus sincerus qvin imitator erat.
Numine qvàm plenus fuerit, qvàm lumine plenus,
Enthea scripta docent, Enthea facta probant.
Christus eum cœlo redivivum sistet, ut illic,
Qvi fuit hic lumen, stella sit usq; micans.

Pet. Winstrup D.

Hunc lapidem casto posuit CATHARINA Marito
JOHANNI ALBERTO (g) *Fœmina mæsta suo.*
Ipse Scholæ Rector, Doctorq; & Episcopus acri
Judicio valuit cum pietate pari.
Obiit autem Anno Domini 1569. *Die* 25. *Maij ætatis suæ Anno* 44. *fere.*

(g) *Vide Eras. Vinding. Acad. Hafn. pag.* 83. 84.

Anno 1539. Do starf Selige Melchior Rantsow unde was Kö. May. To Dennemarck Raath und Holstens Marschale dem Gott Gnade.

Mel.

Melchior hic Ranzo situs est clarissimus atq;
Nobilibus veteri stemmate natus avis.
Qvi virtute sua, multis & dotibus, amplæ
Inclyta Ranzoæ gloria gentis erat.
Qvem dolet in media sublatum ætate virili
Cimbria, præstantem magnificumq́; virum.
Illius in duris industria cognita rebus
Danorum & Regi sæpe probata fuit.
Corporeisq́; bonis nunqvam vitæve pepercit
Pro Domini salva posteritate sui.
Impiger, assiduus, celer, imperterritus, acer
Præfectus pacis militiæq́; fuit.
Eloqvio gnarus, magna cum laude diserto
Mentis abundanter promere sensa suæ.
Qvantum & præstiterit, cum res poscebat, in armis,
Pallida testatum reddere Trava potest.
Invida cur Lachesis non hunc es vivere tantum
Passa diu meritum stamina longa virum?
Rumpere sed meritæ neqveas cum stamina famæ;
Post cineres viget hæc vivaq́; semper erit.

Anno Dni. M. D. LXIII. XII. Martii, obiit Nobilis, Generosus & Pius Vir CORWITIUS WLFELD de ROX-BOLLE & SIELSOE/ illustrissimi Fri-

Friderici II. Danorum Regis &c. Consiliarius, qvi hic XXVIII. ejusdem Mensis est sepultus.

JOHANNIS FRISII (h) *qvondam Cancellari ossa Horam Archangeli beata spe hic expectant. Familiæ insignia vitæ officia, mortis momentum vicina columna indicat. Obiit Anno* 1570.

(h) *Vid. Eras. Vindingii Academ Hafn. pag.* 24.

Her ligger begraffven Erlig oc Welbiurdig MAGNUS GOE, som var ESKILD GOIS och Fru SYBELLE GYLDENSTIERNIS Søn til Skøring / och var hand fød i Kiøbenhaffn den 12. Martij Aar 1570. och kalled Gud hannem her igien den Dag Junii Anno 1586. Gud unde hannem med alle Guds Børn ehn glædelig Opstandelse och det evige Liff / Amen.

PETRUS PALLADIUS Ripensis (i) Sacræ Theologiæ Doctor, Academiæ Hafniensis Professor & Sædlandicarum Ecclesiarum Superintendens vigilantissimus, vir pietate, eruditione, comitate & vera virtute ornatissimus, in invocatione filii

Dei

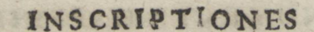
Dei obdormivit tertio die Januarii Anno Domini 1560. ætatis suæ 57.

Noſtra converſatio in cœlis, *Phil.* 3.

(i) *Vide Eraſ. Vindingii Academ. Hafnien. pag. 93. ad pag. 66. Ejus effigies extat in Biblioth. Univerſitatis Haf.*

Her ligger begrafven Erlig och Welbyrdig Mand Otte Rhud til Møgelkier / Salige Her Knud Rhudtz til Vedby Ridders Søn / Høybaarne Førſte Friderich then Andens Danmarchis Norgis Konings Hofvitzmand paa Korſør-Slot och Oberſt Admiral i then Feide mellom Danmarch och Sverig Aar effter Guds Byr 1565. ſom videre er at leſe paa then Table her ret ofver ſtaar / med ſin Elſkelige Huſtru Erlig och Welbyrdig Frue Pernelle Oxe Salige Her Johan Oxis til Nielſtrup Ridders Dater och forvente en glad och ærefuld Opſtandelſe/med alle Guds Udvalde / døde hand i Sverig then 11. Dag Octob. fornefnte 1565. døde hun effter Guds Byr 15.

1557. 6. Janva. iſt der Achtbar und Hochgelerte Doctor PETRUS CAPITANEUS Kon. May. Leibartz E. C. in Chriſto entſlafen. Denne Gott genade.

CASPAR· BARTHOLINUS
Theolog. Medic. ac Philoſoph. Doct.
Acad Hafn. P.P. & Roſchild. Canon.
Poſt varias Peregr. & Meditatio-
num exantlatos labores
in hunc ſecuræ qvietis locum illatus
glorioſam reſurrectionem
exſpectat.

Pietati & Poſteritati
ſacrum.
JOHANNES JOHANNIS RESENIUS
Regius S.S. Theologiæ Profeſſor atq; Doctor,
nec non
Præſul Seelandiæ venerandus
Deo ac Regi fidus, Patriæ utilis, omnibus carus
amicis animo conſtanti amicus
lætus lætis, miſeris patronus
delicium juventutis, decus Academiæ
ingenio doctrina & candore
THALIÆ WINSTRUPIÆ MARITUS
parens IX. natorum & natarum IV.
hoc tegitur tumulo
in qvem
liberis poſterisq; ejus
ad latus hujus ſaxi venerabilis
jus eſt inferendi perpetuum
o triſte jus ſepulchri!

tri-

triſti fato ereptus eſt
Anno M. DC. LIII.
magno Ordinis Scholarumq; diſpendio
majori amicorum & liberorum luctu
maximo Studioſæ Juventutis deſiderio
cum vixiſſet annos plus LVI.
in Academia Hafnienſi docuiſſet XXIX
præfuiſſet Epiſcopatui annu m circiter
O patriæ dolor!
Verum
vivit adhuc vitam
vitam mutavit non reliqvit
ſeceſſit non diceſſit
abiit non obiit
mors Superum miniſtra
eum
mortalibus eripuit immortalibus reddidit.
Tuum lector adde
qvisqvis doctrinam & candorem amas
qvorum ille theſaurus erat.
Abi, flores ſparge
ſi non lacrumas.
Plangebat & pangebat
PETRUS RESENIUS (k)
major natu filius
J. U. D. & P. P.
die S. Johannis M. DC. LX.
S. D. S.

Micha. Apoſt. Centur. XIV. *Num.* XXV.

Ο. ΚΟΣΜΟΣ. ΣΚΗΝΗ. Ο. ΒΙΟΣ, ΠΑΡΟΔΟΣ.
ΗΛΘΕΣ. ΕΙΔΕΣ ΑΠΗΛΘΕΣ.

(k) *Vide Eras. Vinding. Acad, Haf. pag.* 424. *ad pag.* 428.

JOHANNI ERASMIO BROCHMANNO
Theologo Haunienſi
& Academiæ iterato Rectori
viro ſanctiſſimis moribus & antiqva fide
Deo & literarum ſaluti unicè devoto
marito bene merenti
DRUDA FINCHIA
cum maſcula prole fœminea dimidio minore
etiam in morte conjugalis fidei tenax
conditorium hoc
ſuas olim recepturum exuvias
mæſtiſſima paravit.

Memoriæ
Nobiliſſ. Juvenis optimæ ſpei
OTHONIS WITFELDII
de Beridtzgaard
qvi obiit Hafniæ in ſtudiis die Sabathi 17. Dominicæ Trinitatis Anni M. D. LIX.

III.
CIPPORUM.
D. O. M. S.
JOHANNES ERASMI BROCHMAND
S. S. Theol. D. & in Academ. Hafnien.

Philoſ. ac Theologiæ pari XVI.
Anno decurſu P. P.
natus Coagii An. M. D. XCIV.
Hafniæ verò in amiciſſ. qvindecen.
Conjugio VI. liber. Pater
iterati Rectorat. ſui menſe V.
placidiſſime denatus
Anno
M. DC. XXXIIX.
VI. Idus Octob.
Ætatis ſuæ XLIV.

D. O. M. S.
ſacrum
& piæ memoriæ
M. MARTINI PAULI GRUMII
Concionatoris S. R. in Arce Hafnienſi
Viri per omnia vitæ eruditiſſimi
integerrimi & optumi cujus qvod claudi potuit
heic jacet.
Exceſſit è vita Anno J. C. M. DC. LII. Auguſti
Die VI. muneris ſacri primo, conjugii non.
toto ætatis XXXVII. fine cum exordiis
conjuncto.
Hæc gaudia humana ſunt.

Æternæ memoriæ ſacrum
qvod
optumi atq; integerrimi Viri

JOHANNIS RESENII JOH. F.
Theolog. Doct. & Professoris P. &
Selandiæ Episcopi
candidissim. & sanctissima
anima
terris condendum reliqvit
hoc situm.
Fave qvi vides & candori collachruma
cujus magnum decus occubuit
Anno M. DC. LIII. III. Nonas Aprilis.
Vixit Annos LVI. M. V. D. XV.

Aar effter Guds Biurd M. DC. LIII. Polme Søn-
dag den 3. April. døde den Ærverdig / Hæderlig / Høy-
ærede oc nu hos Gud Salige Mand

S. D. HANS HANSØN RESEN

S. S. Theolog. D. & Prof. i det Kongl. Universitet, Bisp ofver Sielands Stift / hvilcken barne fød er her i Kiøbenhafn Aar M. D. XCVI. den XIX. Octob. aff meget hæderlige / fornemme oc ærte Forældre / den ærverdige / hæderlige oc høylærde Mand D. Hans Povelsen Resen Bisp offver Sielands Stifft oc S. S. Theologiæ D. & Prof. her i Universitetet oc den hæderlige oc Gudfryctige Matron Barbara D. Andreæ Laurentii fordum Profess. Theolog. Daatter / bleff strax ved Daaben Christo indpodet oc i sam-

mes

mes Tro oc Fryct opfød / der hos undervjst i Boglige Konster saa vel hiemme i Huset som i vor Frue Skole til Aar M.DC.XIV. den XX. Oct. da hand bleff Civis Academicus, reiste Aar M. DC. XV. den XX. Novemb. effter sin Salig Faders Raad til Rostock der fra paa Wittenberg / kom igien M. DC. XVIII. XIV. Martii, Tog atter ud den XXVI. Februar. M.DC.XIX. til Stradsburg/der fra igiennem Svi-serland / igien ind ad Franckerige paa Lyon, siden giennem Burgundien ad Paris oc Orliens, deden gien-nem Nederlandene hiem igien hvor hand ankom XX. Decemb. M.DC.XX. bleff Aar effter M.DC.XXI. den XI. April. kaldet Rector Scholæ Herlovianæ den XII. Maij nest følgende creerit til Magister och M.DC.XXIV. den IV. Martii Prof. Phil. kom sam-me Aar i Ecteskab med den Erlige / Dydige oc Gud-fryctige Pige Thale Peders-Daatter Vinstrup, S. D. Peder Vinstrups fordom Biscop ofver Sielands Stifft oc Theol. Profess. Daatter / aulede med hen-de XIII. Børn IX. Sønner oc IV. Døttre. M. DC. XXXII. Decanus Facult. Philos. och M. DC. XXXV. Theol. Doctor och M. DC.XLI. Magnif. Acad. Rector, M. DC. LII. den XXV. Maij indset at være Biscop / vied siden den XVIII. Julii, ordinerede i trende Ordinationer XVI. Pre-ste / indsatte en Provst / bleff med denne Omgangs

Sko-

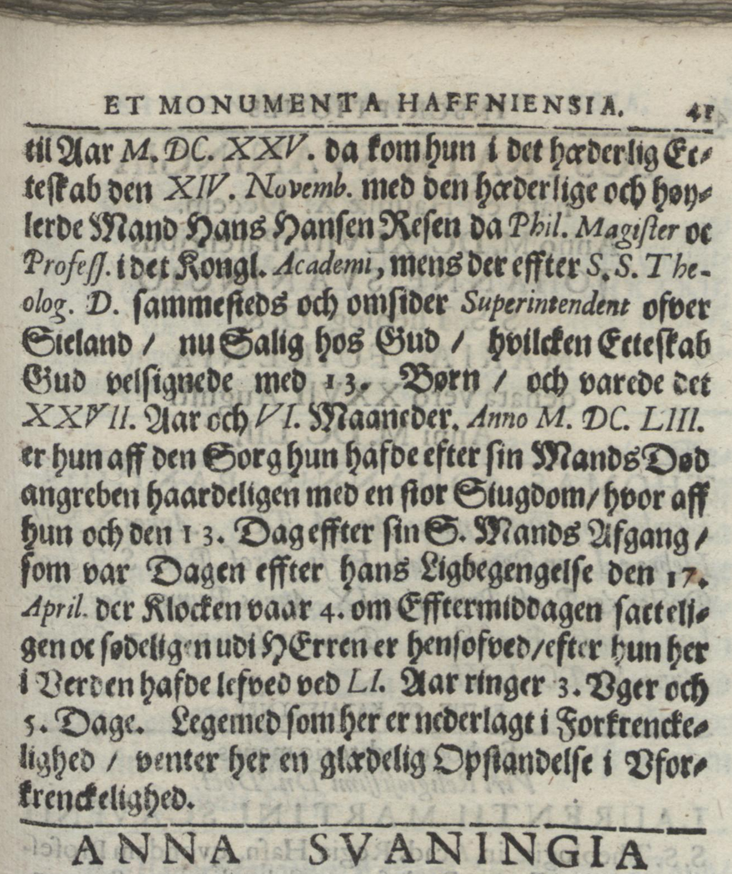
Skole aff HErren besogt: Ved hvilcken feldet / lod her Legemet / Sielen i Himlen / och i alle oprictigis Hierter en erlig och velsigned Ihukommelse. Ligget bleff nedsat den XV. April. M. DC. LIII. forventendis her Frelserens Aabenbarelse.

Her under hviler den Hæderlige oc meget Gudfryctige Matrone, nu Salig hos Gud.

THALIAS HANS HANSENS RESENS

hvilcken barnefød er her i Kiøbenhafn Aar *M. DC. IV.* den *XII. Maii*, aff hæderlige / fornemme / Gudfryctige Ecte Forældre / Faderen den ærverdige / hæderlige och høylærde Mand Peder Jensen *Winstrup* fordum Biscop ofver Aarhuus Stifft / och der effter S. S. Theolog. D. udi det Kongl. Academi och Biscop ofver Sielands Stifft / Moderen den hæderlig och Gudfryctige *Matrone Anna Eliæ Eisenbergii* Konning Frederichs den Anden høyloflig Ihukommelse Tyske *Secreterers* efftlatte Daatter / nu tillige hos Gud. Vaar strax ved Daaben indpodet i den Christen Kircke / och siden der hiemme i sin Forældris Huus paa X. Aars Tid da hun effter sin Salig Faders Afgang kom til sin kiere Mormoder Anne *Eliæ Eisenbergii* udi det Kongl. *Academi* oc der effter til sin kiere Søster *Eline* M. Niels Klausens. Kom omsider hiem igien i sin Moders Huus / hvor hun forbleff

til

til Aar *M. DC. XXV.* da kom hun i det hæderlig Ecteskab den *XIV. Novemb.* med den hæderlige och høylerde Mand Hans Hansen Resen da *Phil. Magister* oc *Profess.* i det Kongl. *Academi*, mens der effter *S. S. Theolog. D.* sammestieds och omsider *Superintendent* ofver Sieland / nu Salig hos Gud / hvilcken Ecteskab Gud velsignede med 13. Børn / och varede det *XXVII.* Aar och *VI.* Maaneder, *Anno M. DC. LIII.* er hun aff den Sorg hun hafde efter sin Mands Død angreben haardeligen med en stor Siugdom / hvor aff hun och den 13. Dag effter sin S. Mands Afgang / som var Dagen effter hans Ligbegengelse den 17. *April.* der Klocken vaar 4. om Efftermiddagen sactelligen oc sødeligen udi HErren er hensofved / efter hun her i Verden hafde lefved ved *LI.* Aar ringer 3. Uger och 5. Dage. Legemed som her er nederlagt i Forkranckelighed / venter her en glædelig Opstandelse i Uforkrenckelighed.

ANNA SVANINGIA
nata Anno M. DC. XLIII.
XVI. Martii, Parentibus
JOHANNE SVANINGIO
S. S. Theolog. D. &
MARIA FUIRENIA
denata vero Ann. M. DC. LII.

SOSTRATA SVANINGIA
nata eſt Hauniæ X. Decem.
Anno M. DC. XLVIII. Parentibus
JOHANNE SVANINGIO
S.S. Theolog. D. &
MARIA FUIRENIA
denata vero XXVII Auguſti
Anni M. DC. LII.

THOMAS JOHANNIS BANGIUS,
Flemloſiæ in Fionia natus An. M. DC. Annos XXII. Hebreæ L. in Regia Acad. Hafn. Prof. P. S. S. Theol. Doctor & Prof. Primarius IX. Annos Primus Regii Palatii Librarii Præfectus. Denatus Hauniæ 27. Octobr. Anno M. DC. LXI.

ΕΛΠΙΣ ΟΥ ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΕΙ.

Ex hoc conditorio manes
Viri Religioſiſſimi Dn. Doct.
LAURENTII MARTINI SCAVENII
S. S. Theologiæ in Acad. Regia Hafn. qvondam Profeſſoris laudatiſſimi, Eccleſiarum Selandicarum Superintendentis vigilantiſſimi, Canonici Roſchildenſis meritiſſimi cum ſummo deſiderio exſpectant glorioſam carnis hic repoſitæ reſurrectionem. Die 3. Julii Anni Chriſti M. DC. LV.

Eſto fidelis
uſqve ad mortem
& dabo tibi coronam vitæ.

I.H.S. Cl.

I. H. S.

ELSE PEDERSDAATTER

Fød i Kiøbenhaffn M DC. I. Hendis Fader Peder Lauritz-Søn/ hendis Moder Karen Christens Daatter leffde Christeligen i Ecteskab med Doctor Lauritz Martensen udi XXXII. Aar IV. Maneder och III. Uger/ och vaar Moder til XV. Børn/ hensofvede saligen udi HErren M. DC LIII. den V. Junii udi hendis Alders LII. Aar och VI. Maneder.

Her ligger begrafven Erlig och Welbiurdige Salige Frue Pernille Rud/ Otte Ruds Daatter aff Møgelkier/ och var hun fød paa Wißborg Slot paa Gulland Aar 1556. Hendis Hoßbunde var Erlige och Welbiurdige Mand Friderich Qvitzou til Qvitzousholm och kallede Gud hende her i Kiøbenhaffn Anno 1608. den 21. Dag Junii der Klocken var ved et Slet om Morgenen. Gud gifve hende med alle troe Christne en ærefuld oc glædelig Opstandelse paa den yderste Domme Dag.

Her ligger begrafven Erlig oc Welbiurdige Mand/ Peder Rudt til Fugelsang/som var Erlige oc Velbiurdige Mand Erich Ruds Søn til Fugelsang/som bleff hastig ihielstucken ved Frederichsborg aff Christen Hansen til Nørgaard i Laaland. Den alsommectigste HErre Gud giffve hannem med alle troe Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse. Anno Domini 1592.

Her ligger begraffven Erlig oc Welb. Mand Jørgen Rud til Eggaardt / som var Erlig oc Welbiurdig Mand Erich Ruds Søn til Fugelsang / som bleff ihielslagen her i Kiøbenhaffn den Søndag nest for S. Michels Dag / som var den 27. Septemb. Anno Domini 1584.

EXTRA CHORUM

In ambitu Chori

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

I.

EPITAPHIORUM.

Memoriæ & meritis
VIRI
Admodum Reverendi Clarissimi
D. D. THOMÆ JOAN. F. BANGII (I)
Lingvæ Sanctæ XXII. Theologiæ Annos IX.
in Regia Hafniensi Academia Professoris
Publici & Regii Palatii Librarii
Præfecti Primi:
Qvi
iterato Academiæ hujus Rectoratu,
qvarto Facultatis Philosophicæ Decanatu,
atqve duodecennali Publicæ Bibliothecæ administratione feliciter functus,
Anno Chr. M. DC. LXI. Ætat. suæ LXI.
inter mortales esse desiit:
Cujus Cineres huic Conditorio, Nomen saxo, effigiem tabulæ, famam posteritati commendarunt
Vidua relicta ELISA THEODORICI F.

Oe

&
sex Liberi superstites
Anno M. DC. LXIV.
Justi in perpetuum vivent habentq; in Domino positam mercedem eorum curam gerente supremo ideo Regnum præclarum adipiscentur & de Domini manu diadema pulcherrimũ.
Sapient. V.

(l) *Vid. Er. Vind. Acad. Hafn. pag. 314. ad pag. 321.*

ANDREÆ LYMVICI (m) Medicinæ Doctoris & Professoris qvi excessit è vita Anno Salutis Humanæ M. DC. III. Die Maij III. cum vixisset Annos LXVII

Ex ligno.

Epitaphium.

Pœonia celebris Lymvicus in arte Magister
ANDREAS ægris cura salusq; viris:
Qui potuit varios aliorum tollere morbos,
Iatrica multos qvi bene juvit ope.
Non potuit proprium Medicus depellere morbum,
Proditus insidiis Parca maligna tuis.
Occidit in viridi vitæ satur ipse senecta,
Et fractum curis Mors violenta tulit.
Cimbria natales huic Patria præbuit ortus,
Ad maris occiduas subsilientis aqvas.
Hic Christum teneris cognoscere cœpit ab annis,
Et Latio didicit parvulus ore loqvi.

Ad noſtras major factus devenit Athenas,
Hic ubi ſtant claræ Regia tecta Scholæ.
Præbuit attentas ubi Præceptoribus aures,
Quos coluit ſtudio Religione, fide.
Ingreſſus Latiam Trojani Antenoris urbem,
Qvæq; natant mediis mœnia vidit aqvis.
Felſina viſa huic eſt urbs, viſaq; Roma ſuperba
Et qvicqvid tota claret in Italia.
Doctoris titulum Phœbo Baſilea monente
Contulit ad Rheni prætereuntis aqvas.
Tractantem audivit multas Schola publica meſſes,
Hippocratis libros, Pergameiq; ſenis.
Defunctum lugent, Pietas, Probitasq;, Pudorq;,
Et qvos ſæpe ſua fovit amicus ope.
Corporis exuviæ tumulo conduntur & oſſa
Spiritus in Chriſti vivit agitq; ſinu.

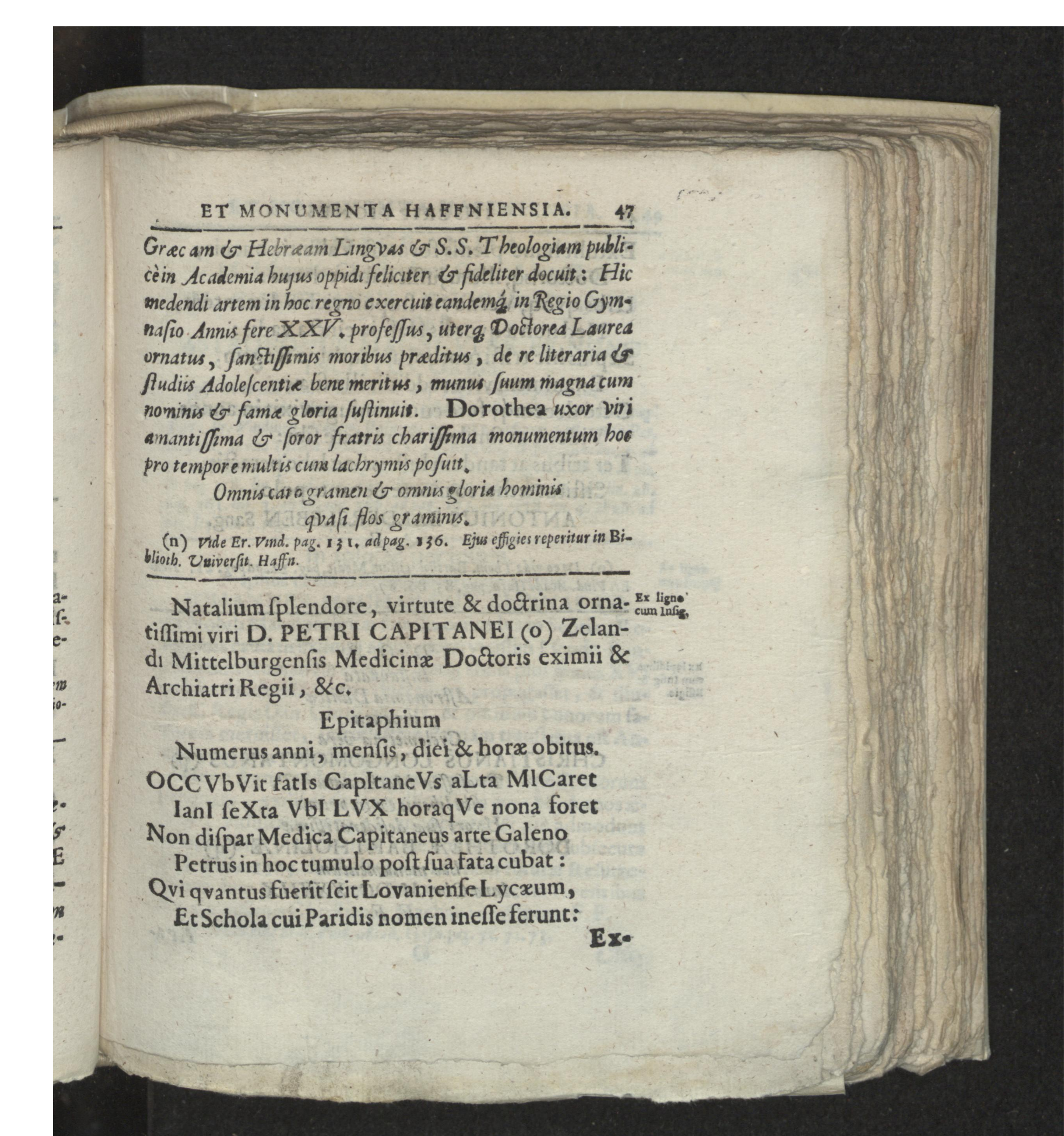
Amico incomparabili & Collegæ, ob animi integritatem morumq; & ſingularis doctrinæ elegantiam addictiſſimo NICOLAUS THEOPHILUS Amicus & Collega memoriæ cauſa dolens faciebat.

(m) *Vide Thom. Barthol. Ciſtam Medic. pag.* 133. *ad pag.* 141. *Item Eras. Vind. Acad. Hafn. pag.* 137. *ad pag.* 141. *Ejus effig extat. in Bibliotheca Acad. Haf.*

Ex ligno cū Effig.

D. O. M.

Reverendis & clariſſimis viris animorum Candore, Integritate, Pietatis ſtudio, Doctrina, Prudentia, Modeſtia, & multo rerum uſu præſtantibus JACOBO MATTHIÆ ARHUSIENSI (n) *&* ANDREÆ *Lymvico Cimbro, viam univerſæ carnis ingreſſis; qvorum ille Latinam*

Græcam & Hebræam Lingvas & S.S. Theologiam publicè in Academia hujus oppidi feliciter & fideliter docuit: Hic medendi artem in hoc regno exercuit eandemq; in Regio Gymnasio Annis fere XXV. professus, uterq; Doctorea Laurea ornatus, sanctissimis moribus præditus, de re literaria & studiis Adolescentiæ bene meritus, munus suum magna cum nominis & famæ gloria sustinuit. Dorothea *uxor viri amantissima & soror fratris charissima monumentum hoc pro tempore multis cum lachrymis posuit.*

Omnis caro gramen & omnis gloria hominis
qvasi flos graminis.

(n) *Vide Er. Vind. pag.* 131. *ad pag.* 136. *Ejus effigies reperitur in Biblioth. Universit. Haffn.*

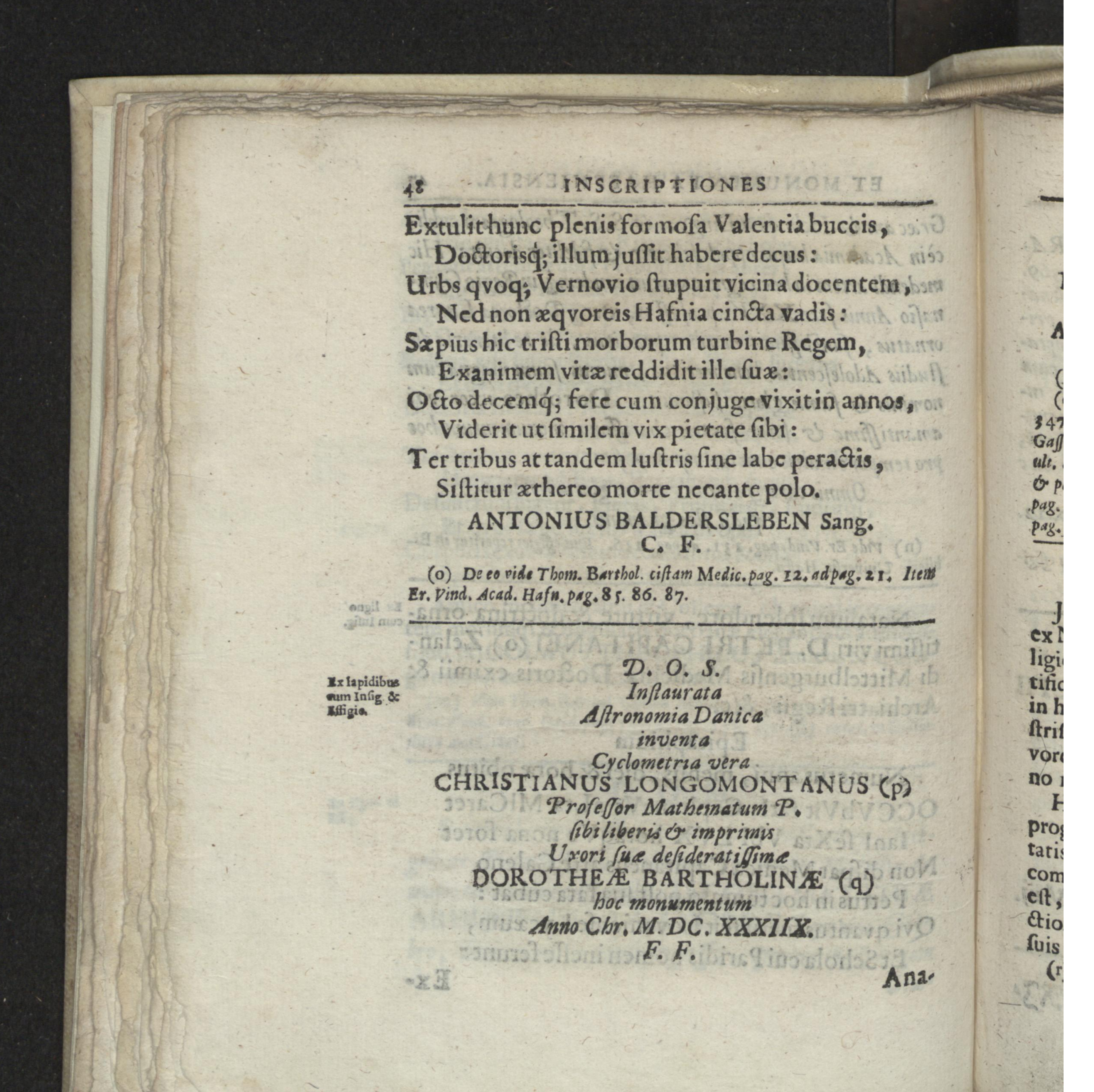
Natalium splendore, virtute & doctrina ornatissimi viri D. PETRI CAPITANEI (o) Zelandi Mittelburgensis Medicinæ Doctoris eximii & Archiatri Regii, &c. *Ex ligno cum Insig.*

Epitaphium

Numerus anni, mensis, diei & horæ obitus.

OCCVbVit fatIs CapItaneVs aLta MICaret
IanI seXta VbI LVX horaqVe nona foret
Non dispar Medica Capitaneus arte Galeno
Petrus in hoc tumulo post sua fata cubat:
Qvi qvantus fuerit scit Lovaniense Lycæum,
Et Schola cui Paridis nomen inesse ferunt:

Ex-

Extulit hunc plenis formosa Valentia buccis,
Doctorisq; illum jussit habere decus:
Urbs qvoq; Vernovio stupuit vicina docentem,
Ned non æqvoreis Hafnia cincta vadis:
Sæpius hic tristi morborum turbine Regem,
Exanimem vitæ reddidit ille suæ:
Octo decemq; fere cum conjuge vixit in annos,
Viderit ut similem vix pietate sibi:
Ter tribus at tandem lustris sine labe peractis,
Sistitur æthereo morte necante polo.

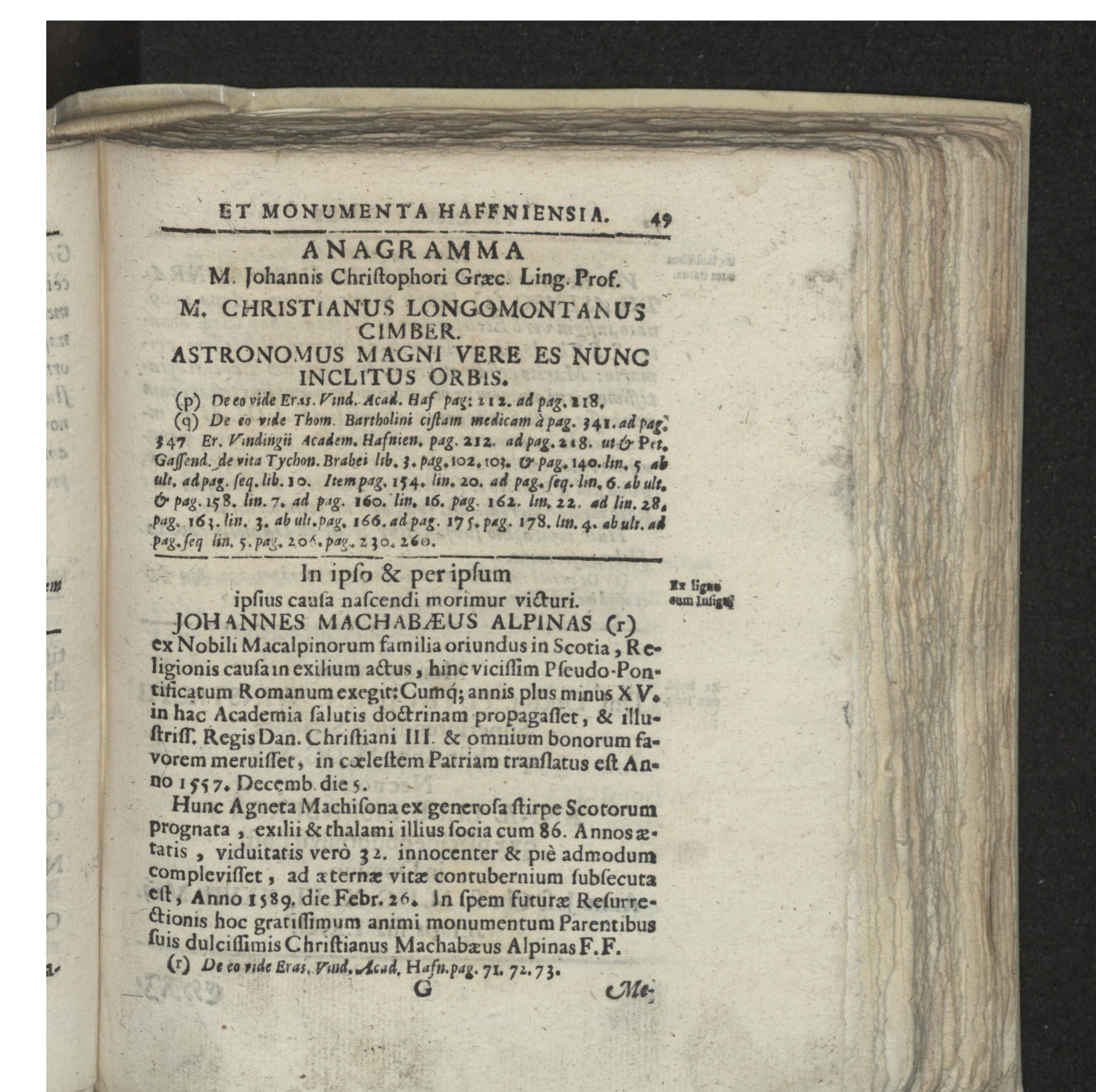
ANTONIUS BALDERSLEBEN Sang.
C. F.

(o) *De eo vide Thom. Barthol. cistam Medic. pag. 12. ad pag. 21. Item Er. Vind. Acad. Hafn. pag. 85. 86. 87.*

Ex lapidibus cum Insig. & Effigie.

D. O. S.
Instaurata
Astronomia Danica
inventa
Cyclometria vera
CHRISTIANUS LONGOMONTANUS (p)
Professor Mathematum P.
sibi liberis & imprimis
Uxori suæ desideratissimæ
DOROTHEÆ BARTHOLINÆ (q)
hoc monumentum
Anno Chr. M. DC. XXXIIX.
F. F.

Ana-

ANAGRAMMA

M. Johannis Christophori Græc. Ling. Prof.

M. CHRISTIANUS LONGOMONTANUS CIMBER.

ASTRONOMUS MAGNI VERE ES NUNC INCLITUS ORBIS.

(p) *De eo vide Eras. Vind. Acad. Haf pag: 212. ad pag. 218.*

(q) *De eo vide Thom. Bartholini cistam medicam à pag. 341. ad pag. 347 Er. Vindingii Academ. Hafnien. pag. 212. ad pag. 218. ut & Pet. Gassend. de vita Tychon. Brahei lib. 3. pag. 102. 103. & pag. 140. lin. 5 ab ult. ad pag. seq. lib. 10. Item pag. 154. lin. 20. ad pag. seq. lin. 6. ab ult. & pag. 158. lin. 7. ad pag. 160. lin. 16. pag. 162. lin. 22. ad lin. 28. pag. 163. lin. 3. ab ult. pag. 166. ad pag. 175. pag. 178. lin. 4. ab ult. ad pag. seq lin. 5. pag. 206. pag. 230. 260.*

In ipso & per ipsum
ipsius causa nascendi morimur victuri.

Ex ligno cum Insign.

JOHANNES MACHABÆUS ALPINAS (r) ex Nobili Macalpinorum familia oriundus in Scotia, Religionis causa in exilium actus, hinc vicissim Pseudo-Pontificatum Romanum exegit: Cumq; annis plus minus XV. in hac Academia salutis doctrinam propagasset, & illustriss. Regis Dan. Christiani III. & omnium bonorum favorem meruisset, in cœlestem Patriam translatus est Anno 1557. Decemb. die 5.

Hunc Agneta Machisona ex generosa stirpe Scotorum prognata, exilii & thalami illius socia cum 86. Annos ætatis, viduitatis verò 32. innocenter & piè admodum complevisset, ad æternæ vitæ contubernium subsecuta est, Anno 1589. die Febr. 26. In spem futuræ Resurrectionis hoc gratissimum animi monumentum Parentibus suis dulcissimis Christianus Machabæus Alpinas F. F.

(r) *De eo vide Eras. Vind. Acad. Hafn. pag. 71. 72. 73.*

Ex lapidibus cum statua.

Memento mori.

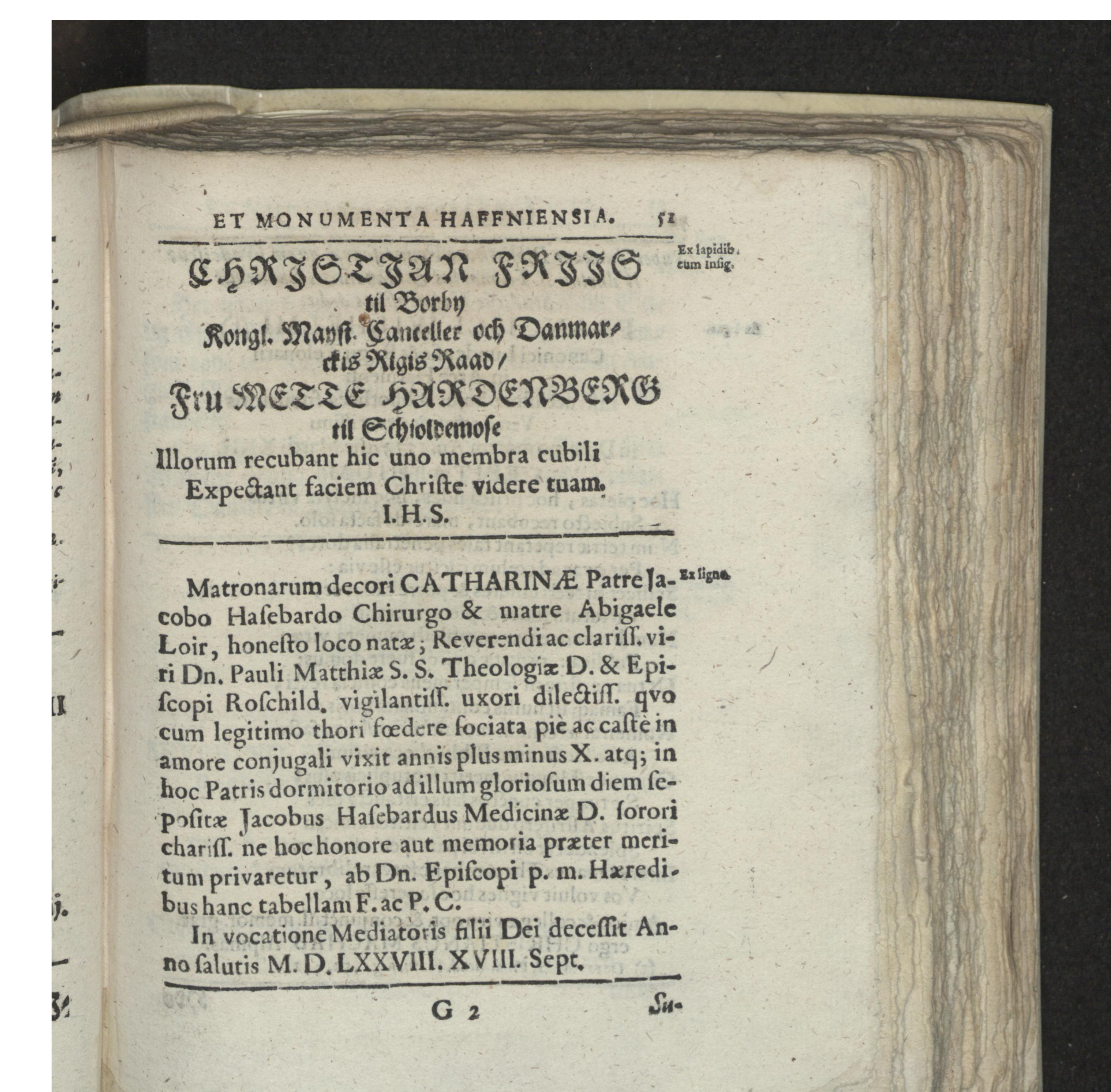
Viro Reverendo & Clarissimo Dn. Doctori CUNRADO ASLACO (s) *Bergis Nortvegorum Anno* 1569. *nato, insigni verò Ecclesiæ damno Hafniæ Anno* 1624. *denato. S.S.Theologiæ in Academia Hafniensi Professori primario: Marito desideratissimo, sex librorum Parenti optatissimo: cui amorem & obseqvium vivo amplius testari cum non posset mœstissima conjux,* BARBARA OLAI F. *intemeratum in demortui ossa affectum hoc qvalicunq; monumento testari voluit: invita licet istud Marito præstet officiū, qvod sibi à Marito exsolvi unicè optasset. Tu qvisquis hæc legis memor mortalitatis tuæ, æternitatem meditare.*

Huic Epitaphio subjungitur locus ex Danielis cap. 12. *Hebræo sermone.*

(s) *De eo vide* Er. *Vind. Acad.* Hafn. pag. 194. *ad pag.* 201. *Ejus effigies apud me custoditur.*

Ex lapid. cum insig.

Monumentum
Dni. Doctor. PETRI JOAN. WINSTRUPII
Superintendentis Selandiæ
qvi obiit Anno M. DC. XIV.
Nec non
ANNÆ ELIÆ EISENBERGII F.
qvæ placidè obdormivit post
in Domino
Anno Jes. Christ. M. DC. XLVI. XXVII. Maij.
Ætatis suæ LXXI.

Ex lapidib. cum insig.

CHRISTIAN FRIIS
til Borby
Kongl. Mayst. Canceller och Danmarckis Rigis Raad/
Fru METTE HARDENBERG
til Schioldemose
Illorum recubant hic uno membra cubili
Expectant faciem Christe videre tuam.
I.H.S.

Ex ligno.

Matronarum decori CATHARINÆ Patre Jacobo Hasebardo Chirurgo & matre Abigaele Loir, honesto loco natæ; Reverendi ac clariss. viri Dn. Pauli Matthiæ S. S. Theologiæ D. & Episcopi Roschild. vigilantiss. uxori dilectiss. qvo cum legitimo thori fœdere sociata piè ac castè in amore conjugali vixit annis plus minus X. atq; in hoc Patris dormitorio ad illum gloriosum diem sepositæ Jacobus Hasebardus Medicinæ D. sorori chariss. ne hoc honore aut memoria præter meritum privaretur, ab Dn. Episcopi p. m. Hæredibus hanc tabellam F. ac P. C.

In vocatione Mediatoris filii Dei decessit Anno salutis M. D. LXXVIII. XVIII. Sept.

Super Januam Bibliothecæ Franciscanæ quam Franciscus Wilhelmi F. Telonarius & Canonicus Lundensis Studiosis Hafniensibus dedit.

Ex ligno. FRANCISCI WILHELMI (t)
Canonici Lundensis & Regii Telonarii
in Arce Hafniensi
instructissimæ hujus Bibliothecæ fundatoris
Viri optimi & ornatissimi
in Domino mortui An. 1573. die Martii XXII.

EPITAPHIUM.

Hoc pietas, hoc prisca fides, hoc inclyta virtus
Subjecto recubant, marcida facta solo.
Num terræ repetant tales penetralia dotes?
Per qvas ad cœlum dicitur esse via:
Scilicet hi tecti cineres & putre cadaver,
Virtutum sedes & pietatis erant.
Nam Francisce tuæ complesti munera vitæ
Publica: privatæ qvæq; fuere domus:
Ut tua perstiterit semper mens conscia recti,
Famaq; sit nullis contaminata notis:
Nomen at æternum meruit tibi publica facta
A te Doctorum Bibliotheca virum.
Cujus ut est longus meriti septuplicis usus:
Sic tua per cunctos laus erit aucta dies
Spiritus Astrifero dudum vestitus amictu
Splendet & est nivei pars speciosa chori.
Interea manes Thecam hanc servare librorum
Vos voluit vigiles hoc superesse loco.
Amico & collegæ viro opt. & conjunctiss. memor. grat.
ergo CHRISTIANUS MACHAB. Alpinas.

(t) *De eo vid. Er. Vind. Acad. Hafn. pag.* 451. 452.

Hvo

Hvo Gud frycter er rig oc viis
Udi all sin Nød fanger hand Pris.

Her ligger begraffven Erlig oc Velb. Mand Salig Effert Bild til Rafenholt / Niels Bildis Søn / som døde udi Kastrop paa Amage den 1. Dag Augusti Aar 1567. Gud gifve hannem en salig Opstandelse.

Her ligger begraffven Erlig oc Welb. Fru / Fru Witwiche Salig Effert Bildis Her Claus Podebuskis Daatter til Krapperop som døde

Ex ligno cum Insig. & Effig.

Iniqva
plerumq; hominum judicia
qvi Deo placet
sat habet si vel
toti mundo
displiceat.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

SEVERINO PETRÆO CALINBURGIO (v)
Regio in Academia Hafniensi Professori
Annos fere XII.
nato Anno cIↃ IↃcvII. die xxIII. Octobris,
mortuo Anno cIↃ IↃcLvII. die xxv. Novembris
&
CHRISTINÆ BUKMANNÆ CASPARI Fil.
natæ Anno cIↃ IↃcxIv. die xxvII. Janvarii,

 mor-

mortuæ Anno cIↄIↄc LIX, die XX. Maij
Parentibus bene meritis posuerunt
Liberi superstites
CASPARUS, PETRUS, BODILLA,

(v) *De eo vide Er. Vind. Acad. Hafn. pag. 370. ad pag. 570.*

In lapidibus

DEO TRIUNI
sacrum
M. CANUTI BIESCHII (x)
Cortemundani
memoriæ,
LECTOR
Qvisqvis ades
saxum hoc rogat se adspicias:
Nos, sapientiæ tum ejus, qvæ profunda Dei intimè,
tum qvæ exteriora proximè sapit, simulachra
testatum Posteritati hic sistimus
M. CANUTUM BIESCHIUM
sapientiæ ipsius utriusq;
qvæ in ipso pariter, immane qvam religiosa devinctione certabat
hoc ipso in loco,
Unde publico patriæ bono & saluti prolucet, funditur utraq;
lumen juxta ac columen.
ut rariss. ita desideratiss. inter mediam vitæ jam virescentis spem
mortalitati,
qvam immortalitatem præstare natus ipse erat, desiderio
frustratis longe plurimis ingenti suo
exemtum
qvicqvid in se immortale
siqvidem fas illud mortales flerè immaturè nimis patriæ
præreptum, æterna memoria lugendum nobis
cœlo intulisse;

qvic-

qvicqvid mortale
in vitam æternam regenerandum
hic depoſuiſſe
id qvod
neſcius ne eſſes erigi nos fecit
qvi ipſum dum vixit, dum vivit, ſincero in ſpiritu amore
conſtantiſſimè proſeqvitur
OLIGERUS G. ROSENKRANTZ in Roſenholm.
Tu Deo bonisq; vive & vale.
Simulacrum dextrum librum tenet cum hac
inſcriptione:
Scriptura dicto facta profunda Dei præſciens.
Subtus verò hæc leguntur
Spiritus Sapientia, qvi ex Deo, morti caput deterit.
Simulacrum ſiniſtrum clypeum tenet cum hac
inſcriptione:
Clypeus dicto facta exteriora Dei cluens.
Subtus verò hæc leguntur
Spiritus ſapientia, qvi in homine, morti pedes ſtringit.

(x) *De eo vide Er. Vind. Acad. Hafn. pag. 229. ad pag. 233.*

D. O. M. S.

Ex lapidibus cum Effig.

Memoriæ & meritis
ANNÆ MARTINIÆ CONJUGIS SVAVISS.
vixit Ann. LXIV. Menſ. IX. Dies XIIX.
mentem cœlo corpus terræ
Anno CIƆIƆCXLII. Die XXIV. Menſ. Aug.
repoſuit
JACOBUS MICHAELIUS URBIS CONSUL
cujus heic qvoqve oſſa

ſpe

ſpe glorioſæ Reſurrectionis
&
conjunctionis æternæ
communi qvieſcunt ſepulchro
mutuæ per annos XXIX. concordiæ
monument.
P. C.
Moritur Anno Domini CIↃ IↃC XLIV.
muneris XIX. Ætatis LXVII. Die XXV. Menſ. Aug.

In ligno.

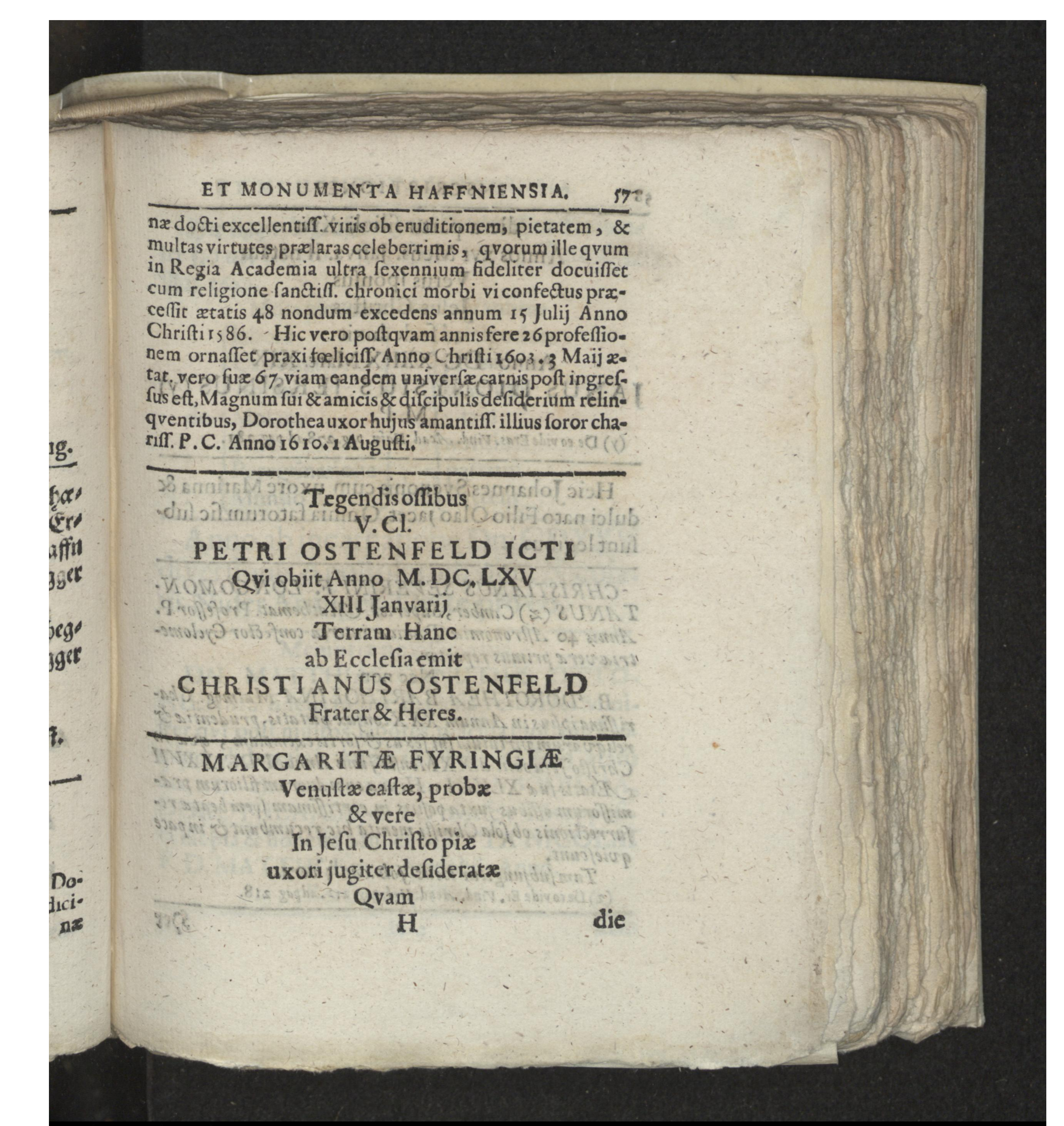
Anno 1565. then 3. Dag Novembris døde hæderlig och ſalig Qvinde Chiſtine Hans Daatter Erlig Mand Arild Hake Borgemeſter i Kiøbenhaffn hans kiere Høſtrue hvis Siel Gud haffver / oc legger her under vor Steen begraffven.

Anno 1561. then 6. Dag Novembris døde begges vor Søn Arild / hvis Siel Gud hafver oc legger her hos ſin Salig Moder begraffven.

Udi min Angeſt var tet min Trøſt /
Jeg ſagde hand leffver der mig haffver forløſt.
ARILD HAKE.

II.
LAPIDUM SEPULCHRALIUM.
D. M. S.

D. Jacobo Matthiæ Arhuſienſi S. S. Theologiæ Doctori clariſſ. & ſimul Domino Andreæ Lymvico Medicinæ

næ docti excellentiss. viris ob eruditionem, pietatem, & multas virtutes præclaras celeberrimis, qvorum ille qvum in Regia Academia ultra sexennium fideliter docuisset cum religione sanctiss. chronici morbi vi confectus præcessit ætatis 48 nondum excedens annum 15 Julij Anno Christi 1586. Hic vero postqvam annis fere 26 professionem ornasset praxi fœliciss. Anno Christi 1603. 3 Maij ætat. vero suæ 67 viam eandem universæ carnis post ingressus est, Magnum sui & amicis & discipulis desiderium relinqventibus, Dorothea uxor hujus amantiss. illius soror chariss. P.C. Anno 1610. 1 Augusti.

Tegendis ossibus
V. Cl.
PETRI OSTENFELD ICTI
Qvi obiit Anno M. DC. LXV
XIII Janvarij
Terram Hanc
ab Ecclesia emit
CHRISTIANUS OSTENFELD
Frater & Heres.

MARGARITÆ FYRINGIÆ
Venustæ castæ, probæ
& vere
In Jesu Christo piæ
uxori jugiter desideratæ
Qvam

die a partu filioli Xvii
Annos xvi Mens. Janva. II natam
Verus ſponſus
Jeſus Chriſtus
ad ſe deduxit
Anno DC XXIIX Mart. XIX
JANUS DIONYSIUS JERSINUS (y)
M. P.

(y) De eo vide Eras. Vind. Acad. Hafn. pag. 278 ad pag. 281.

Heic Johannes Svenonis cum uxore Marinna & dulci nato Filio Olao jacet, Omnia fatorum ſic ſubſunt legibus.

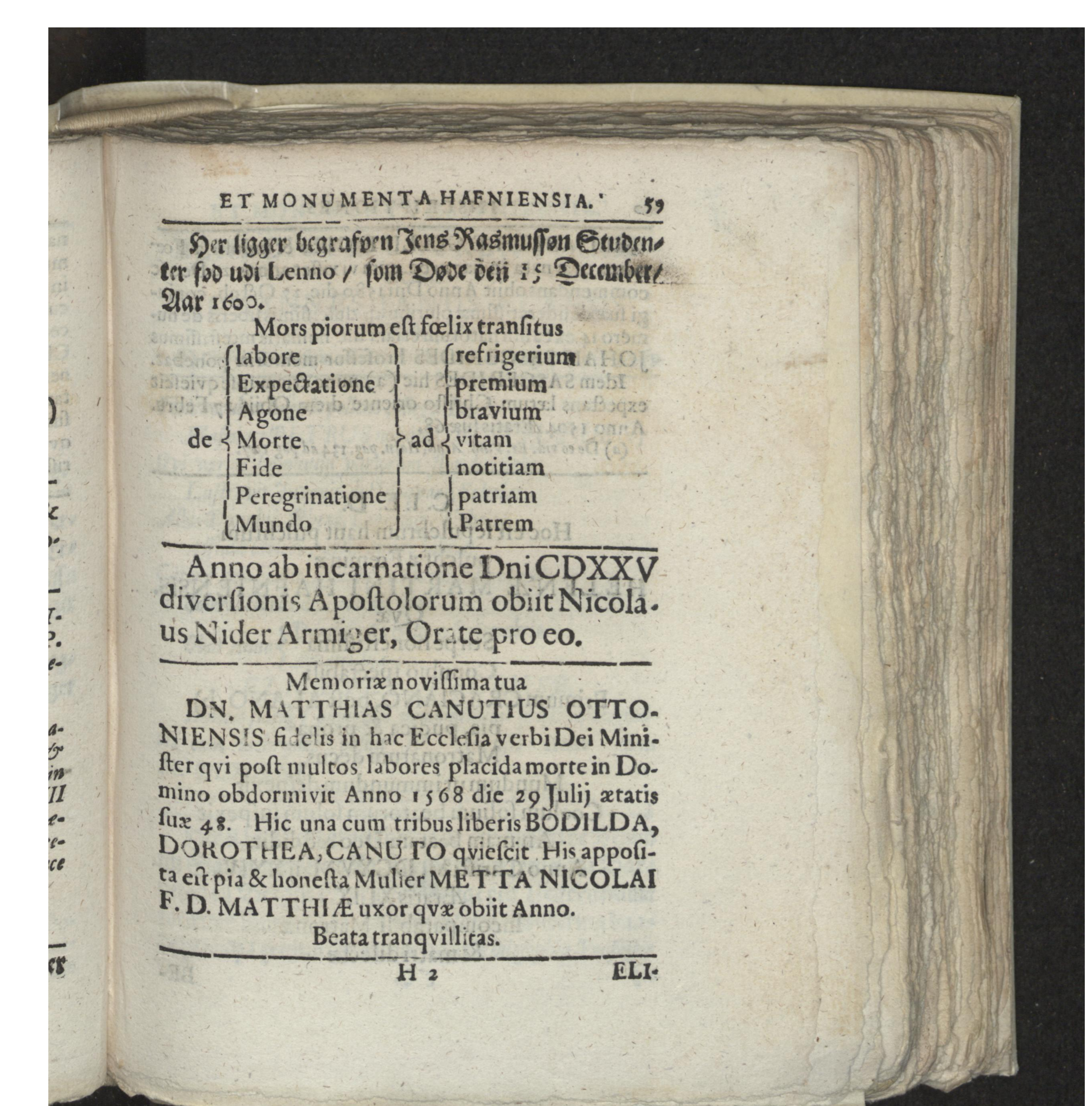
CHRISTIANUS SEVERINI F. LONGOMONTANUS (z) Cimber, Superior. Mathemat. Profeſſor P. *Annis* 40 *Aſtronomiæ Danicæ interea confector Cyclometriæ veræ primus repertor.*

Nec non

B. DOROTHEA BARTHOLINA Malmog. Chariſſima ipſius in Annum XXX conjux pietatis, prudentiæ & reliqvarum virtutum ſui ſexus & ſortis exemplum, qvæ in Chriſto Jeſu obiit d. XX Menſis Junii Anno M. DC. XXVII Ætatis ſuæ XLVIII. Hi una cum duorum filiorum præmiſſorum oſſibus juxta poſitis in certiſſimam ſpem beatæ reſurrectionis ob ſola Chriſti merita hic recumbunt & in pace qvieſcunt.

Tum ſubjungitur locus Joh. cap. 5 vers.

(z) De eo vide Er. Vind. Acad: Haf. pag. 212. ad pag. 218.

Her ligger begrafven Jens Rasmussøn Studenter fød udi Lenno / som Døde den 15 December/ Aar 1600.

Mors piorum est fœlix transitus

de	labore	ad	refrigerium
	Expectatione		premium
	Agone		bravium
	Morte		vitam
	Fide		notitiam
	Peregrinatione		patriam
	Mundo		Patrem

Anno ab incarnatione Dni CDXXV diversionis Apostolorum obiit Nicolaus Nider Armiger, Orate pro eo.

Memoriæ novissima tua

DN. MATTHIAS CANUTIUS OTTONIENSIS fidelis in hac Ecclesia verbi Dei Minister qvi post multos labores placida morte in Domino obdormivit Anno 1568 die 29 Julij ætatis suæ 48. Hic una cum tribus liberis BODILDA, DOROTHEA, CANUTO qviescit His apposita est pia & honesta Mulier METTA NICOLAI F. D. MATTHIÆ uxor qvæ obiit Anno.

Beata tranqvillitas.

ELISABETHÆ GELLII F. Castæ & industriæ Fœminæ qvæ nata in hac urbe cum vixisset annos 29 Deo se commendans obiit Anno Dni 1580 die 27 Octob. conjugi suæ desideratissimæ pluribusq; dulcissimis liberis de numero 14 ex ea sibi natorum etiam hic humatis mœstissimus JOHAN SASCERIDES Professor memoriæ ponebat.

Idem SASCERIDES hic (a) nunc etiam ipse qviescit expectans lætum Christo oriente diem Obiit 27 Febru. Anno 1504. Ætatis suæ 68.

(a) *De eo vid. Er. Vind. Acad, Hafn. pag. 134 ad pag 107.*

C. I. E. D.

Hoc est sepulchrum haut pulchrum

pulchræ Fœminæ

HELENÆ MARTINI HAFNIENSIS.

Qvæ

Stirpe honestissima

Conubio spectabili

Primum CRAGIANO, post ALANO (b)

pia, pudica & proba

Matronarum decus.

Mundum ut immundum despexit

Coelum solium beatorum solum suspexit

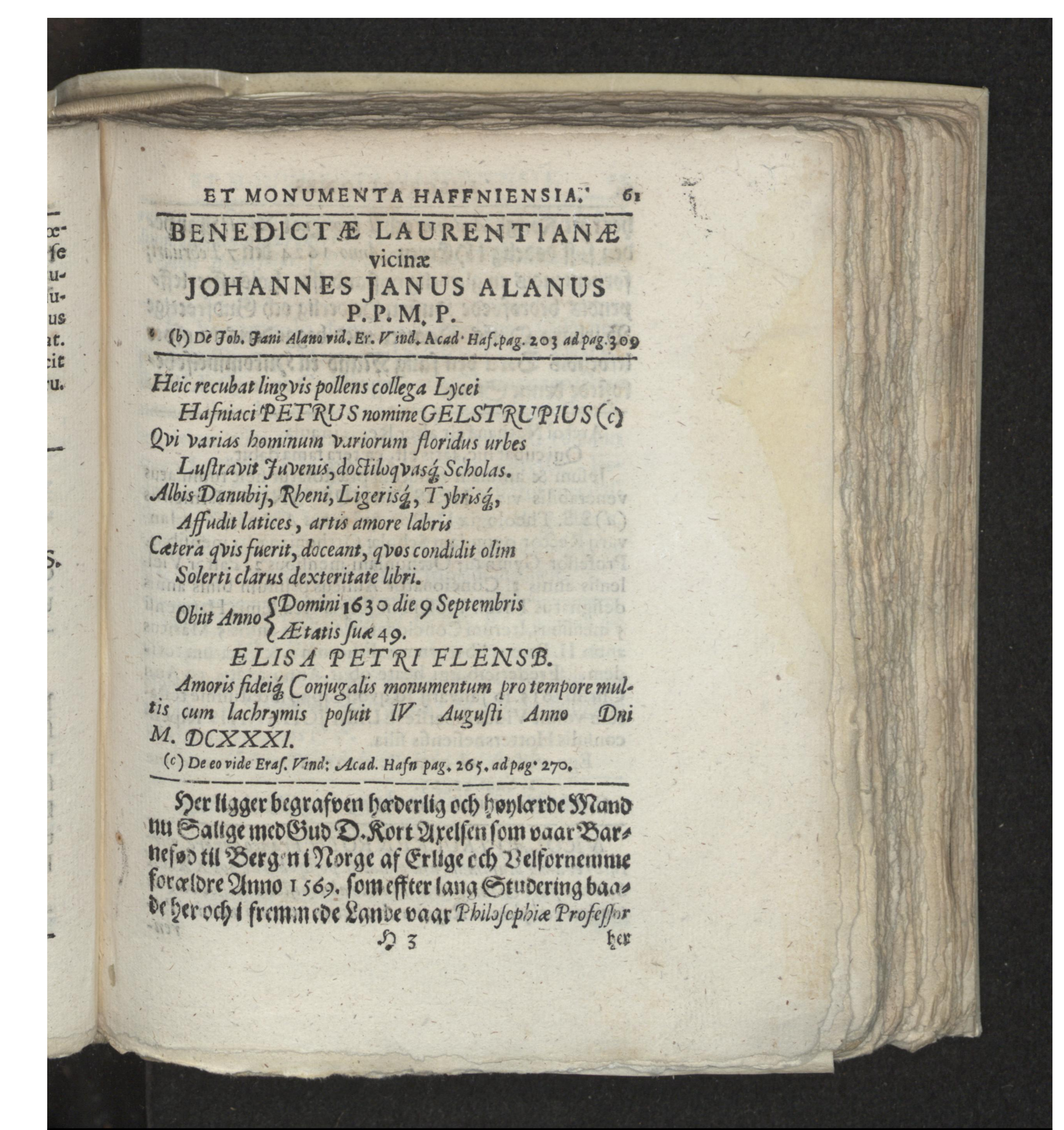
Animam beatam Deo reddidit.

Anno Christi M. DCXV Maij XXIV.

Ætatis XLIX

Incomparabili Matronæ

& matri dilectæ

BENEDICTÆ LAURENTIANÆ
vicinæ
JOHANNES JANUS ALANUS
P. P. M. P.

(b) De Joh. Jani Alano vid. Er. Vind. Acad. Haf. pag. 203 ad pag. 309

Heic recubat lingvis pollens collega Lycei
Hafniaci PETRUS nomine GELSTRUPIUS (c)
Qvi varias hominum variorum floridus urbes
Lustravit Juvenis, doctiloqvasq; Scholas.
Albis Danubij, Rheni, Ligerisq; Tybrisq;
Affudit latices, artis amore labris
Cætera qvis fuerit, doceant, qvos condidit olim
Solerti clarus dexteritate libri.
Obiit Anno { Domini 1630 die 9 Septembris
Ætatis suæ 49.

ELISA PETRI FLENSB.

Amoris fideiq; Conjugalis monumentum pro tempore multis cum lachrymis posuit IV Augusti Anno Dni M. DCXXXI.

(c) De eo vide Eras. Vind: Acad. Hafn pag. 265. ad pag. 270.

Her ligger begrafven hæderlig och høylærde Mand nu Salige med Gud D. Kort Axelsen som vaar Barnefød til Bergen i Norge af Erlige och Velfornemme forældre Anno 1569. som effter lang Studering baade her och i fremmede Lande vaar *Philosophiæ Professor*

her i det Kongl. *Academi* och *Theologiæ* i *XVII* Aar hēden soff dødelig i HErren *Anno* 1624 den 7 *Februarij* forventendis en glædelig opstandelse/ hvis efftterleffvendis bedrøfvede Hustru Hæderlig och Gudfrøctige Barbara Olufs Daatter med begge deris 11 ofverlefvendis Børn den salig Mand til Hukommelse bekostede denne Steen.

Arctoi Nathan fuit alter Regis in aula

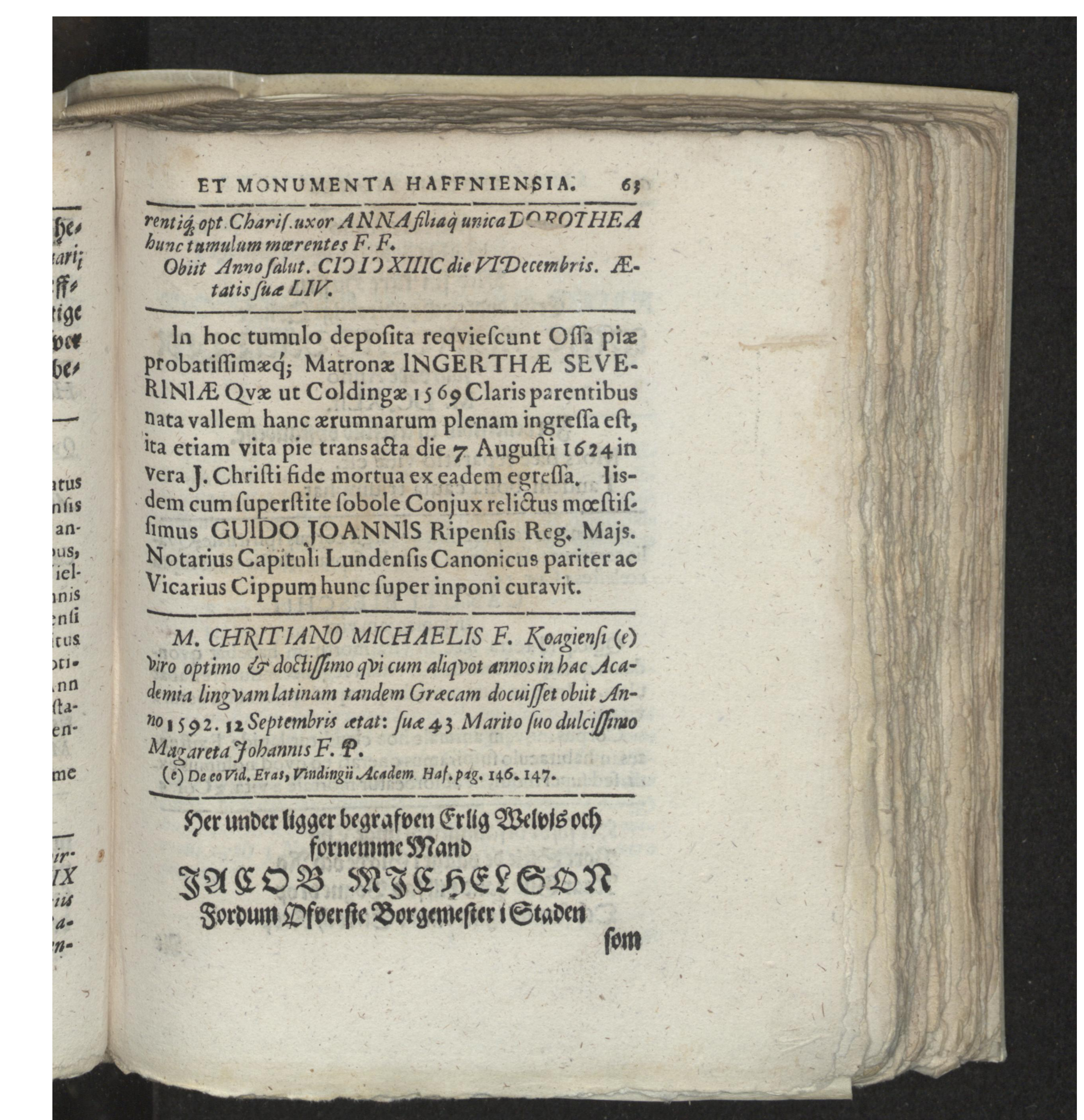
Qui cubat hic, satis est, cætera fama dabit.

Jesum & animam reducem præstolatur heic tumulatus venerabilis vir CHRISTIANUS JANUS Hafniensis (*d*) S. S. Theologiæ Doctor, qvi natus Anno 1596 24 Januarij Rector qvondam Scholæ Otthonianæ 10 mensibus, Professor Gymnasij Otthoniani mensibus 2. Pastor Viellensis annis 3. Concionator Aulicus primum binis annis designatus Theol. Profess. in Regia Academia Hafniensi 5 mensibus, Iterum Concionator Aulicus annis 5. Maritus anno II. Parens liberorum 4. Filiorum 2. & Filiarum totidem. Fredericiburgi beate obiit Anno ætatis 39 Ann Christi 1635. 10 Janvarij. Id qvod Cippo mœstissimè testatum voluit Vidua superstes ELISA JOHANNIS Ripenconsulis Hottersnesiensis filia.

Ego vadam ad eum ille vero non revertetur ad me 2. Sam. 12, 23.

(*d*) *De eo Vid. Er. Vind. Acad. Haf. pag.* 311 *ad pag.* 314.

NICOLAO TRUCKENROTH Francogenere virtute rerumq́ plurimar. usu ornatiss. postqvam annos XXIIX Summa fidei & integritatis laude ab Epistolis fuisset Regiis tandem cælestem in Regiam divinitus evocato marito Paren-

rentiq; opt. Charis. uxor ANNA filiaq; unica DOROTHEA hunc tumulum mœrentes F. F.

Obiit Anno salut. CIƆ IƆ XIIIC die VI Decembris. Ætatis suæ LIV.

In hoc tumulo deposita reqviescunt Ossa piæ probatissimæq; Matronæ INGERTHÆ SEVERINIÆ Qvæ ut Coldingæ 1569 Claris parentibus nata vallem hanc ærumnarum plenam ingressa est, ita etiam vita pie transacta die 7 Augusti 1624 in vera J. Christi fide mortua ex eadem egressa. Iisdem cum superstite sobole Conjux relictus mœstissimus GUIDO JOANNIS Ripensis Reg. Majs. Notarius Capituli Lundensis Canonicus pariter ac Vicarius Cippum hunc super inponi curavit.

M. CHRITIANO MICHAELIS F. Koagiensi (e) viro optimo & doctissimo qvi cum aliqvot annos in hac Academia lingvam latinam tandem Græcam docuisset obiit Anno 1592. 12 *Septembris ætat: suæ* 43 *Marito suo dulcissimo Magareta Johannis F. P.*

(e) *De eo Vid. Eras, Vindingii Academ. Haf. pag.* 146. 147.

Her under ligger begrafven Erlig Welvis och fornemme Mand

JACOB MICHELSON

Fordum Ofverste Borgemester i Staden

som

som døde Anno
M. DC. XLIV.
Med sin kiere Husfru
Erlig dydig och gudfrøctige Qvinde
ANNE MARTENSDATTER
som døde Anno
M. DC. XLII.
Forventendis en ærefuld opstandelse.
Mors hæc reparatio vitæ est.
Tandem bona causa triumphat.

Seminatur corpus animale surgit corpus spirituale; Qvalis terrenus tales terreni, qvalis supra cœlestis tales supra cœlestes 1 Cor 15.

CANUTI BIESCHII
In morte jam vivi

Quicqvid terra hæc in vita mortuum habebat qvondam, qvicqvid terra hac in vitam regenerandum restabat ultra. Interea dum mortale qvicqvid ipsius absorbetur a vita.

Corpus inqvam animale hoc clauditur lapide. Existentes in habitaculo suspiramus onerati eo qvod nolumus exui, sed superindui, ut absorbeatur mortale a vita. 2 Cor. 5.

Her sofve vi sammen vi unge Tho
Vore Siele de vaage i Glæde och Ro
Naar Gud hand vill saa Vogne vi op
Och samlis igien baade Siel och Kròp

At lefve med Gud til ævig Tid
J Himmerigis glæde och ævig fryd.
Anno 1578.
DOROTHEA MICHELS DATER
Den 18 Augusti Anno ætatis XI.
HANS OLUFSØN 21 Septembris Anno
ætatis XIII.

Fœminæ pietate modestia & humanitate præstanti ELISABETHÆ HASEBART Lubecensi: Conjugi ERASMI KATOLMII (e) hujus Ecclesiæ Pastoris dulcissimæ, in vera JEsu Christi fide & invocatione Anno Salvatoris 1575. Ætatis suæ 24 ferè, die 22 Febr. defunctæ mœstissimus Maritus posuit.

Vive ut vivas.
Sicut in Adam omnes morimur
Ita in Christo omnes vivificamur.

(e) *De eo vide Eras. Vind. Acad. Hafn. pag.* 114. 115.

Honestæ sanctæ, prudenti & in re Oeconomica industriæ fœminæ Dorotheæ Hasebard, honestiss. parentibus Jacobo Hasebard, (f) Regis Christiani 3 Chirurgo peritiss. & Abigaele Bonifacij F. natæ piæ liberorum 8 Matri. uxori multo cariss. Maritus mœstissimus Desiderius Johannes Fossius (g) *hujus Ecclesiæ Pastor monumentum hoc posuit. Vivere moriens cœpit* 3 *Novembris Anno Christi* 1590. *ætatis vero suæ.* 34.

Spes est
Recuperandæ olim dulcissimæ, nam

Δῶρα Θεὸς *præbens repetit si præbita* δῶρα
Haut repetita aufert sed repetita refert.

(f) *De eo vide Er. Vind. Acad. Hafn. pag.* 281. *ad pag.* 284. *Item Thom. Bartho. cist. Medic. pag.* 141. *ad pag.* 146. *confer p.* 238. *ad* 257.

(g) *De eo vide Eras. Vind. Acad. Haf. pag:* 150. 151.

Her ligger begrafven hæderlig och høylærde Mand D. Jacob Hasebard Kongl. Mayst. Liff Medicus som døde Aar *M. DC. VII.* **den** *III. Septembris* **med sin kiere Hustru Erlig och Gudfrøctige Qvinde Kirstine Nielßdaatter Paaske som døde Aar** *M. DC. XLVIII.* **den** 30 *April.* **och begge forvente herfra legemernis salige Opstandelse.**

D. O. M.

Pio & Docto Juveni THOMÆ JEGERO M. Johannis Thomæ Primarij qvondam Ecclesiæ hujus Pastoris fidelissimi filio qvi a Germanicis Musis rediens in Patriam morbo corrept. placide obdormivit 23 Janvarii An. 1597 ætatis autem 27 Animam Deo corpus isti Sepulchro committens, Superstites Frater & Sorores. M. P.

Rerum omnium vicissitudo.

SEVERINI PETRÆI CALINBURGII
REGII PROFESSORIS QVONDAM
IN ACADEMIA HAUNIENSI
ET UXORIS
CHRISTINÆ BURMANNÆ CASPARI F.
OSSA HIC QVIESCUNT.

VIRI

VIRI
CLARISSI. RELIGIOSISSIMI
M. ERICI OLAI TORMII
PASTORIS ECCLESIÆ D. VIRGINIS
ATQVE PRÆPOSITI DISTRICTUS
SOCHELUNDENSIS
ET
CONJUGIS LECTISSIMÆ
SOSTRATÆ WORM OLAI F.
EORUMQVE LIBERORUM
SEPULCHRUM
ANNO
M. DC. LXVII.

III.
CIPPORUM.
In ambitu chori:

ESPERNI NICOLAI
HAVEGII
MEDICINÆ DOCTORIS CELEBERRIMI
HAC URNA TEGUNTUR CINERES
QVI OBIIT ANNO ÆTATIS LXIX
XXIX JANVARII M. DC. XLIIX

Rom. 14.
Nam ſive vivimus Domino vivimus,
Sive morimur Domino morimur.

D, O. M. S.
Hic oſſa qvieſcunt
Viri venerabilis & Reverendi
M. ERICI OLAI TORM
Qui
Mortalitatem
qvam
Ipſis Idib. Septemb. Anno M. DC. VII.
Apud Cimbros in terræ Salingorum oppido Torum
dicto a piis acceptam parentibus induerat
Qvi
vitam
qvam
Poſt peractas in Belgium, Angliam & Gallias peregrinationes
Primum in Academia Hafnienſi Mathematum Prof. P.
Mox itidem ad ædes D. Virgini Sacras Paſtor primarius
Et Sochelundenſis Præpoſitus
Moribus probus, doctrina vigil
Charam Deo, gratam hominibus
traduxerat
tandem
Ex xxvii Annorum Conjugio Anno M DCXL inchoato
duorum filiorum, Filiarumq; totidem parens factus
Non tam annis qvam mentis gravis
Dexteram corporis ſui partem per aliqvot menſes reſolutus
Exuit, finivit.
Animamq; cœlo ſexagenarius reddidit

Anno

Anno M. DC. DXVII. IV. Non. Junij.
Da Lector mortuo lachrymas
Qvi vivo debuisti obseqvia.

Super funere ejus
tale carmen fecit
Petr. Nicol. Mehrn.

Non ego sustineo defuncti dicere laudes,
Nam vetor ingenii debilitate mei.
BARLÆUM satis est viventis prodere famam,
Hosce Olim Juveni cum canit ille modos:,
TORMIUS EXEMPLO EST, QVEM DOCTÆ GRATIA LINGVÆ,
QVEM PLACIDI MORES ET SINE FELLE PROBANT:
TALES ARCTOIS JUVENES CUM MITTIS AB ORIS
DANIA, QVÆ FUERAS BARBARA, PHOCIS ERIS.
Hoc TORMÎ elogium leget ætas sera nepotum,
Aurea BARLÆI dum monumenta leget.

M. CHRISTIANUS STENBUCHIUS
Lingvæ Ebreæ in Academia Hauniensi Professor Regius
Exacto annorum prope XL Curriculo
vitæ mundi qvæ satur
Divinam animam origini suæ adscripsit
& tabidum corpus
Mortis anteqvam moreretur simulacrum

urnæ huic intulit
A. D. VII. Kal. Septemb. Anno CIↃ IↃCLXV.

Her udi hviler Erlig och Welbyrdig mand Jørgen Wind til Gunderup Danmarckis Rigis *Admiral* och befalnings Mand paa Dragsholms Slot som var fød udi Roskilde den 7 *Julii Anno* 1593 af Erlige och Welbyrdige Foreldre JACOB WIND til Grün- det och Frue ELSE HOG til Klaropgaard och dø- de udi Kiøbenhafn den 17 *Julii Anno* 1644 af et Skud som hand fick den 1 *Julii* udi samme Aar imellem Kongl. Mayst. och Rigens Fiende de Svenskis Skibs- floder hvor hand mandelig som en god och redelig *Pa- triot* och Rigens fornemme *Admiral* for sit Fæderne- Landtz tro och oprictig Tieniste godvillig nudøste sit Blod och berømmeligen ente sit Liff/Sielen er i Guds Haand/legemed udi dette Ære/hvor den tillige med Sie- lens tilhaabe føyelse forventer paa Dommens dag en Ærefuld och glædelig Opstandelse.

Her hviler Erlig och Welbyrdig Frue Salig Frue IN- GEBORIG ULFSTAND Salig JØRGEN Winds til Gunderop / som var Erlig och Welbyrdig Mands HOLGER ULFSTANDS til Hicheberig/och Welbiur- dig salig Frue ANNE SKAUGAARDS deris kiere Daat- ter fød paa formelte Hickeberig Aar 1598 den 16 *Maii* Døde paa Ellinge i Skaane den 2 *Augusti* Aar 1652. Legemed som

Her

her er Saaed i forkrenckelighed forventer en glædelig Opstandelse i uforkrenckelighed.

Her under hviler Erlig och Welbyrdig nu salig Frue Fru DORTHE SEHESTE Welbyrdig MARQVOR RODSTENS til Leirbeck som var Erlig och Welbiurdig Mand Her CHRISTEN TOMMESEN SEHESTES til Stafgaard Ridder Hans Kongl. Mayest. Rigens Raad Cansler och Befalnings Mand paa St. Knuds Kloster och Erlig och Welbyrdig Frue Fru METTE ROSENKRANS deris Daatter fød paa *Kallo* Slot *Anno* 1637 den 10 *Janvarii* och kalde Gud hende igien i Kiøbenhafn *Anno* 1664 den 21 *October* Sielen med Legemed forventer en gledelig Opstandelse paa Christi ærefuld Aabenbarelsis Dag.

Her ligger och hviler udi Gud den høyærede och Welbaarne Mand Herr SIGWARD URNE til Kaarup Ridder Hans Kongl. Mayest. til Dannemarck Raad Rigens Staldmester och Befalningsmand paa Draxholm Slot som bleff fød paa Halsted Kloster *Anno* 1603 den 14 *April* døde udi Windekilde ved Draxholm *Anno* 1661 den 16 *Februarii* udi Hans Alders 57 Aar 10 Maaneder och 3 Dage Gud giffve hannem med alle tro Christne en glædelig Opstandelse.

Her under hviler høyædle och Welbiurdig nu Salig VLRIG CHRISTIAN GYLDENLØF til Vldrichholm Stormectige och Høybaarne Førstes

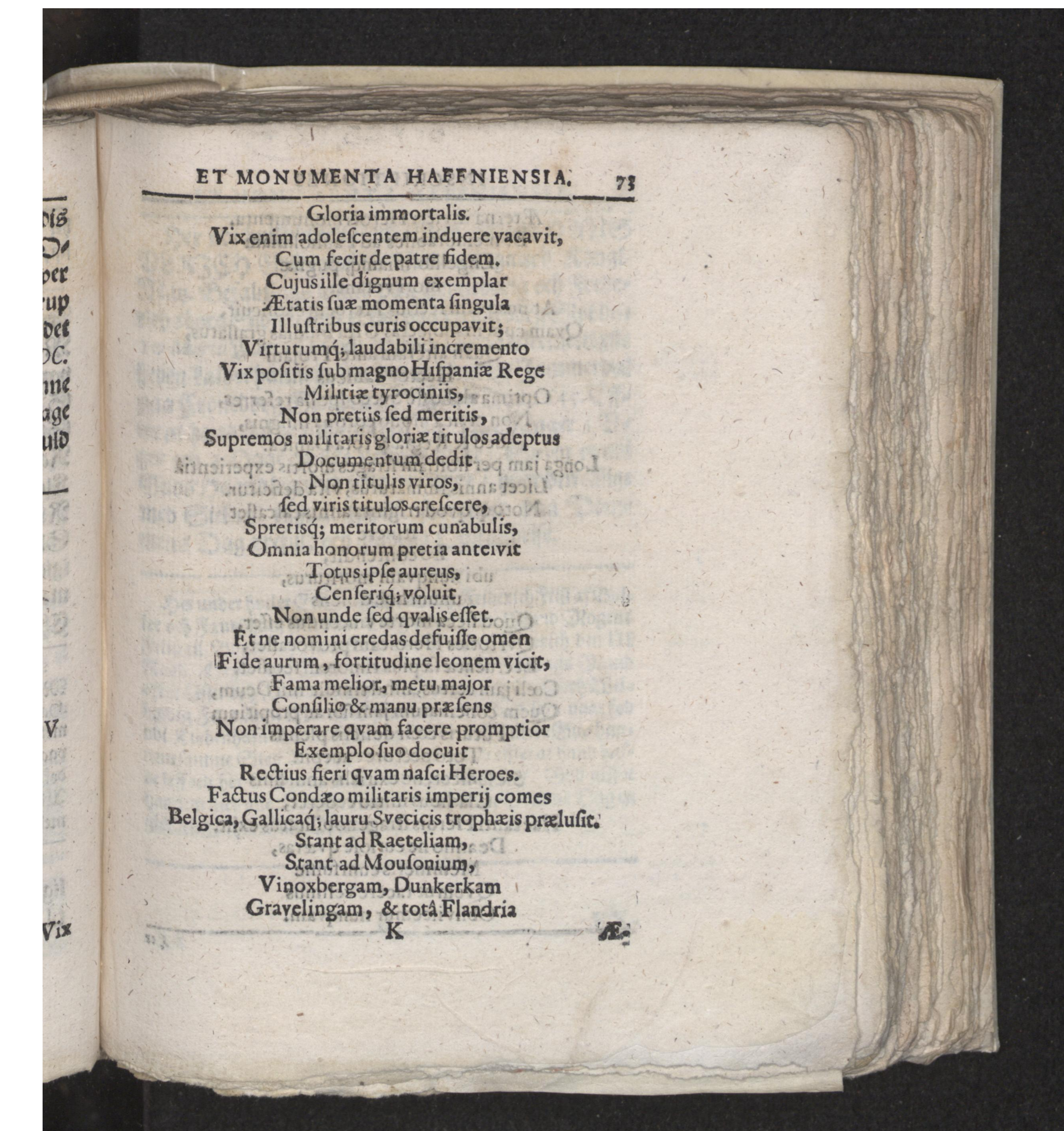
Kong

Kong Friederichs *III* Danmarckis/ Norgis/ Wendis och Gottes Konges *General Leutenant* ofver *Militien* Oberst til Hest och Foeds och Befalnings Mand ofver Skandelborig som er fød paa det Kongl. Huuß Ibstrup *Anno M. DC. XXX* den *VII Aprilis* och bortkaldet Gud hannem udi Kiøbenhafns beleiring *Anno M. DC. LVIII* den *XI Decemb.* der hand hafde lefved udi denne Verden *XXVIII* Aar *VIII* Maaneder och *II* Dage Gud gifve hannem med alle tro Christne en æresuld Opstandelse.

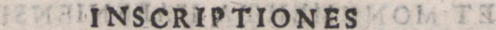
Exeqviis Vldarici Christiani Guldenlôw elogium.

Non est qvod mirere, viator
Funus hoc educi jam serius,
Quod vellemus nunqvam.
Aliud enim qvam hoc mœrentium agmen
Rectius ipse duxisset,
Tot ante legionum
Inclytus ac fortissimus Imperator
ULDARICUS CHRISTIANUS GULDENLOV
Nobile Magni Danorum Regis
CHRISTIANI QVARTI germen
FRIDERICI amor
Patriæ desiderium,
Castrorum delicium ac metus,
Hostium terror, urbis tutela,
Et, si vis semel omnia,
Heroum Danorum

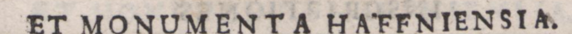
Vix

Gloria immortalis.
Vix enim adoleſcentem induere vacavit,
Cum fecit de patre fidem.
Cujus ille dignum exemplar
Ætatis ſuæ momenta ſingula
Illuſtribus curis occupavit;
Virtutumq; laudabili incremento
Vix poſitis ſub magno Hiſpaniæ Rege
Militiæ tyrociniis,
Non pretiis ſed meritis,
Supremos militaris gloriæ titulos adeptus
Documentum dedit
Non titulis viros,
ſed viris titulos creſcere,
Spretisq; meritorum cunabulis,
Omnia honorum pretia anteivit
Totus ipſe aureus,
Cenſeriq; voluit,
Non unde ſed qvalis eſſet.
Et ne nomini credas defuiſſe omen
Fide aurum, fortitudine leonem vicit,
Fama melior, metu major
Conſilio & manu præſens
Non imperare qvam facere promptior
Exemplo ſuo docuit
Rectius fieri qvam naſci Heroes.
Factus Condæo militaris imperij comes
Belgica, Gallicaq; lauru Svecicis trophæis prælusit.
Stant ad Raeteliam,
Stant ad Mouſonium,
Vinoxbergam, Dunkerkam
Gravelingam, & totâ Flandria

Æterna invicti Herois monumenta.
Et memorabiles ad Lauholmiam
Engelholmiamq; pugnæ
mori vetant.
At nusqvam rectius Heroem explicuit,
Qvam cum in subjectas Urbi insidias grassatus,
Quasi alteram ante Trojam
Hector danicus
Optima ab hoste Sveco spolia referret,
Non civicâ modo corona insignis,
Sed & Regiâ & tota Danica.
Longa jam per hostiam strages mortis experientiâ
Licet annis immaturus, vita deficitur.
Notoq; qvod triginta annis calcasset
itinere
Eo contendit,
ubi nunqvam moriturus,
unum hoc dolens
Quod sicca morte vincendus esset,
Qvi toties Heroicam provocasset,
Et cruentæ sæpius timorem fecisset.
Cœli jam certus, nihil timuit nisi Deum,
Quem conciliatum jam sibi ac propitium
Futuris cœli deliciis plenus
Toto pectore excepit.
Sic scilicet, ne exitialis anni finis
Cladibus initio cederet,
Hac tanti Herois strage nobilitatus exiit.
De anno ne curiose qværas,
Memineris eum fuisse
Qvem ut tacere velimus
Oblivifcemur nunqvam.

Her udi hviler Erlig och Welb. Mand HANS VLRICH Gyldenløf til Vindinge gaard Kongl. May. Befalnings mand paa Croneborig och Frederichsborg Slotte/ som er fød paa Croneborg Slot den 10 *Martii* Aar 1615 och haffver Gud Allermectigste heden kaldet hannem fra denne elendige Jammerdal paa Croneborg Slot den 31 *Januarii* Aar 1645. Effter at hand hafde fuldendet sit 30 Aar Ringer 5 Vger och 3 Dage ganske Leffnetz alder: Sielen er udi Guds Haand legemed udi dette Thre/ hvor den tillige med Sielens tilhaabefφyelse forventer paa Dommens Dag æreful och gladelig Opstandelse.

Her under hviler Erlig och Welbyrdig Friderich Friß af Boller och Faurschouf som vaar Erlig och Welb. Mand Mogens Friis til Boller och Faurskouf etc. Koning Friderich den III Raad *Assessor* udi Cammer *Collegio* och Befalnings Mand ofver Lister och Mandals Lehne udi Norge/och Erlig och Welbyrdig Frue Anne Mariæ Offenberg deris Søn som vaar fød udi Kiøbenhafn Aar 1663 den 15 *Octob.* och kallede Gud hannem samme Sted Aar 1665 den 29 *Augusti* effter at hand hafde leffved her i Verden 2 Aar ringer 6 Vgger / Gud giffve hannem med alle Tro Christne paa den yderste Domme Dag en glædelig och æreful Opstandelse.

 EX-

EXTRA CHORUM
In media Templi parte.

I.

EPITAPHIORUM.

Ex ligno Cum Effig. & Insig.

Clarissimo Viro Doctrina pietate virtute atq; prudentia excellenti Dno JOHANNI FRANCISCO (h) Ripensi facultatis Medicæ Doctori eximio, Poetæ atque Musico summo, Marito dulcissimo qvi Ætatis LII anno Christi vero 1584 die 4 Julii ex vita hac migravit, uxor mœstissima MARINA LAURENTII filia, postqvam cum eo in sancto ac placido conjugio annos 23 vixisset, ac ipse in hac Academia Ann. 24 professionem medicam fideliter & cum Auditorum fructu docuisset in Posteritatis memoriam monumentum hoc fieri curavit.

(h) *De eo vid. Er. Vind. Acad, Hafn. pag.* 110 *ad pag* 114.

Ex ligno cum Effig.

Anno 1560. 6 *Cal. Augusti*
Cum ter qvinq; suæ compleret Lustra senectæ
Doctor CHRISTIERNUS (i) *tristia fata tulit*
Vir bonus & MEDICÆ Doctor celeberrimus artis,
Qvi summo gessit munia digna viro:
Profuit Hafniacæ Rectorq; Paterq; juventæ,
Profuit & Patriæ gloria prima suæ.
Membra levi nunc hic defuncta teguntur ab urna
Mens cum cœlicolis illius astra tenet.

(i) *De eo vide Eras. Vind: Acad. Hafn pag.* 61. 62. 64.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

D. O. M. S.

NICOLAO PETRÆO *(k)*

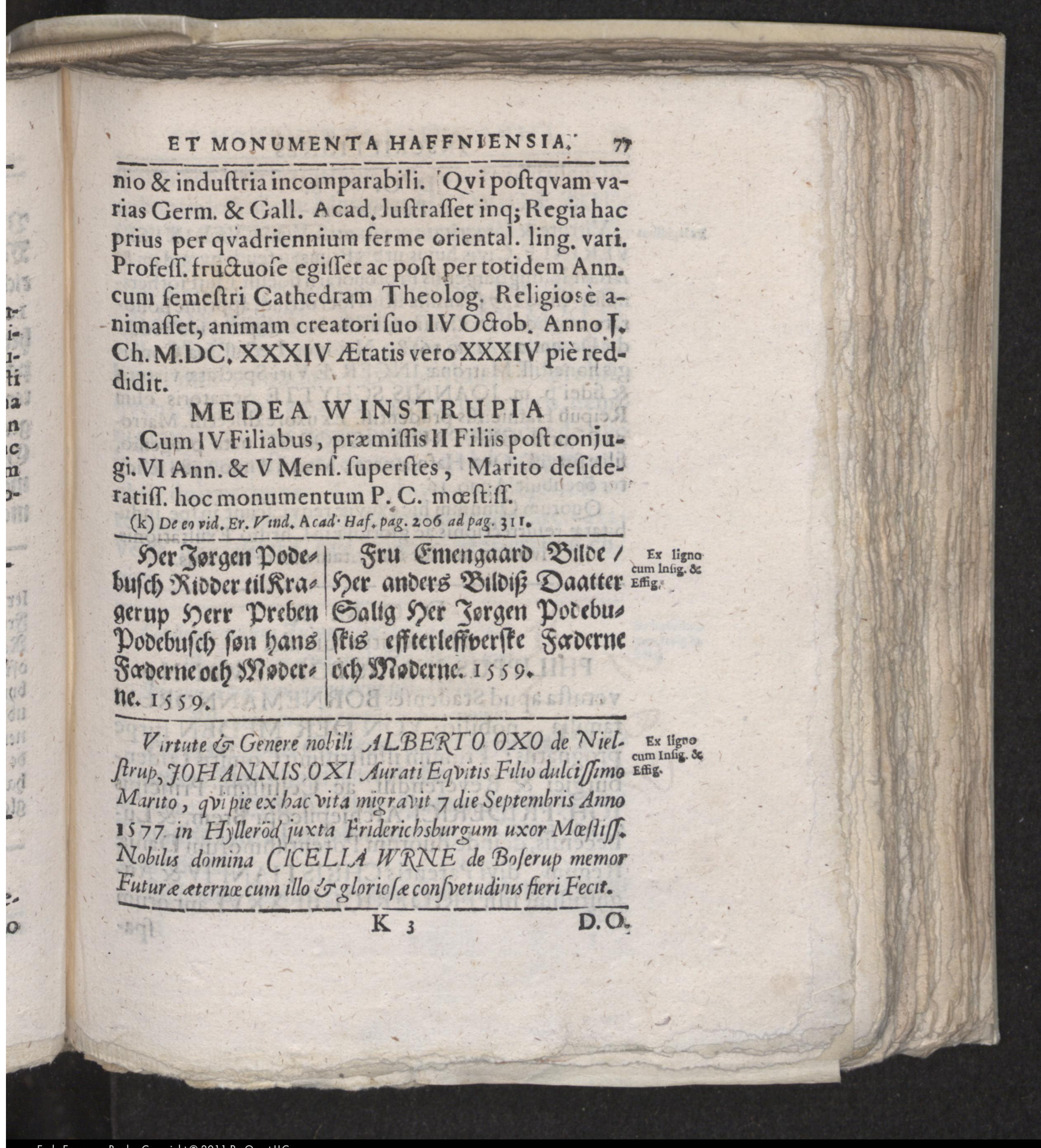
S. S. Theol, ac Philosoph, Doct, Viro ab ingenio

nio & induſtria incomparabili. Qvi poſtqvam varias Germ. & Gall. Acad. luſtraſſet inq; Regia hac prius per qvadriennium ferme oriental. ling. vari. Profeſſ. fructuoſe egiſſet ac poſt per totidem Ann. cum ſemeſtri Cathedram Theolog. Religiosè animaſſet, animam creatori ſuo IV Octob. Anno J. Ch. M.DC. XXXIV Ætatis vero XXXIV piè reddidit.

MEDEA WINSTRUPIA

Cum IV Filiabus, præmiſſis II Filiis poſt conjugi. VI Ann. & V Menſ. ſuperſtes, Marito deſideratiſſ. hoc monumentum P. C. mœſtiſſ.

(k) *De eo vid. Er. Vind. Acad. Haf. pag. 206 ad pag. 311.*

Her Jørgen Podebuſch Ridder til Kragerup Herr Preben Podebuſch ſøn hans Fœderne och Moderne. 1559.	Fru Emengaard Bilde / Her anders Bildiß Daatter Salig Her Jørgen Podebuſkis efſterleſſverſke Fœderne och Moderne. 1559.

Ex ligno cum Inſig. & Effig.

Virtute & Genere nobili ALBERTO OXO de Nielſtrup, JOHANNIS OXI Aurati Eqvitis Filio dulciſſimo Marito, qvi pie ex hac vita migravit 7 die Septembris Anno 1577 in Hylleröd juxta Friderichsburgum uxor Mœſtiſſ. Nobilis domina CICELIA WRNE de Boſerup memor Futuræ æternæ cum illo & glorioſæ conſvetudinis fieri Fecit.

Ex ligno cum Inſig. & Effig.

D. O. M. S.

Piis manibus

Ex lapidibus

Virtute & Integritate præstantiss. Viri SEVERINI SEVERINI F. Civis hujus urbis Primarii feudi qvondam & Arcis Helsingburgensis Protonotarii fideliss. Qui Hothersnesiii Anno 1575 familia istius loci utrinq; apprime honorata oriundus, animam Christo Redemptori suo reddidit Decem. 23 Anno 1618, Nec non, Lectiss. suæ Conjugis honestiss. Matronæ INGERÆ Viri Spectatæ virtutis & fidei p. m. JOANNIS SCHYTTE Senatoris olim Reipub Hafniensis prudentiss. Ex uxore dilectiss. Matrona Pientiss. GERTRUDA GEORGII nata progenio, filiæ svaviss. Qvæ Hafniæ nata 9 Martii Anno 1588 feliciter occubuit Anno. 16.

Quorum Omninm hic exuviæ reqviescunt in spe indubitatæ resurrectionis ac gloriosæ in Christo Exultationis.

Vivo non morior sum vitam morte lucratus.

D. O. M. S.

Hoc tegitur tumulo.

PHILIPPUS JULIUS BORNEMANN pervetusta apud Stadenses BORNEMANNORUM familia, nobiliq; VON DER MEDEN stirpe prognatus: Primum illustrissimi Comitis Oldenburgici & Reverendiss. ac Celsissimi Principis JOH. FRIDERICI Archiepiscopi Brem. & Lubecensis, deinde duorum Potentissimorum Daniæ Regum, divi Parentis CHRISTIANI IV & Augustissimi filii FRIDERICI III XXVI annorum spa-

ſpatio Secretarius intimus. Maritus heic itidem recubantis lectiſſimæ Matronæ HEDVIGÆ ZOEGÆ Parens XI Liberorum qvorum IV filii III filiæ hodieq; ſuperſunt. Vitam non ſine acerbo ſuorum omniumq; bonorum luctu finiit Anno M. DC LII die IX Auguſti Annos natus LII. M. XI D. VII. Vir Sincera pietate, priſca fide, antiqva probitate nulli ſecundus. Deum timens Regi obſeqvens, Reipubl. amans in egenos beneficus, nemini gravis, omnibus, qveis, potuit commodus de qvo in vita jure qveſtus eſt nemo, qvòd præproperè obiit dolent omnes. Tu qvisqvis hæc legis ipſi æternum gaudeat ferraq; ne gravis ſit precare. Have & mortalitatis tuæ memor æternitatem cogita.

Ex lapidibus cum Inſig & Effig.

Coldingæ genitus Juvenis ſex luſtra videbam
Poſtea eram civis conſul & Hafniacus
Bis nupſi tredecim genui benedictus obivi
Eſt anima in cœlo corpus in hoc tumulo.

Her neder hviler S. Iſver Povelſen fordum Borgemeſter i Kiøbenhafn ſom døde den 18 *Februarii*, *Anno* 1622. Med ſin kiere Huſtru Karen Peders Muncksdaatter ſom fødde hannem 13 Børn paa 20 Aars tid och:

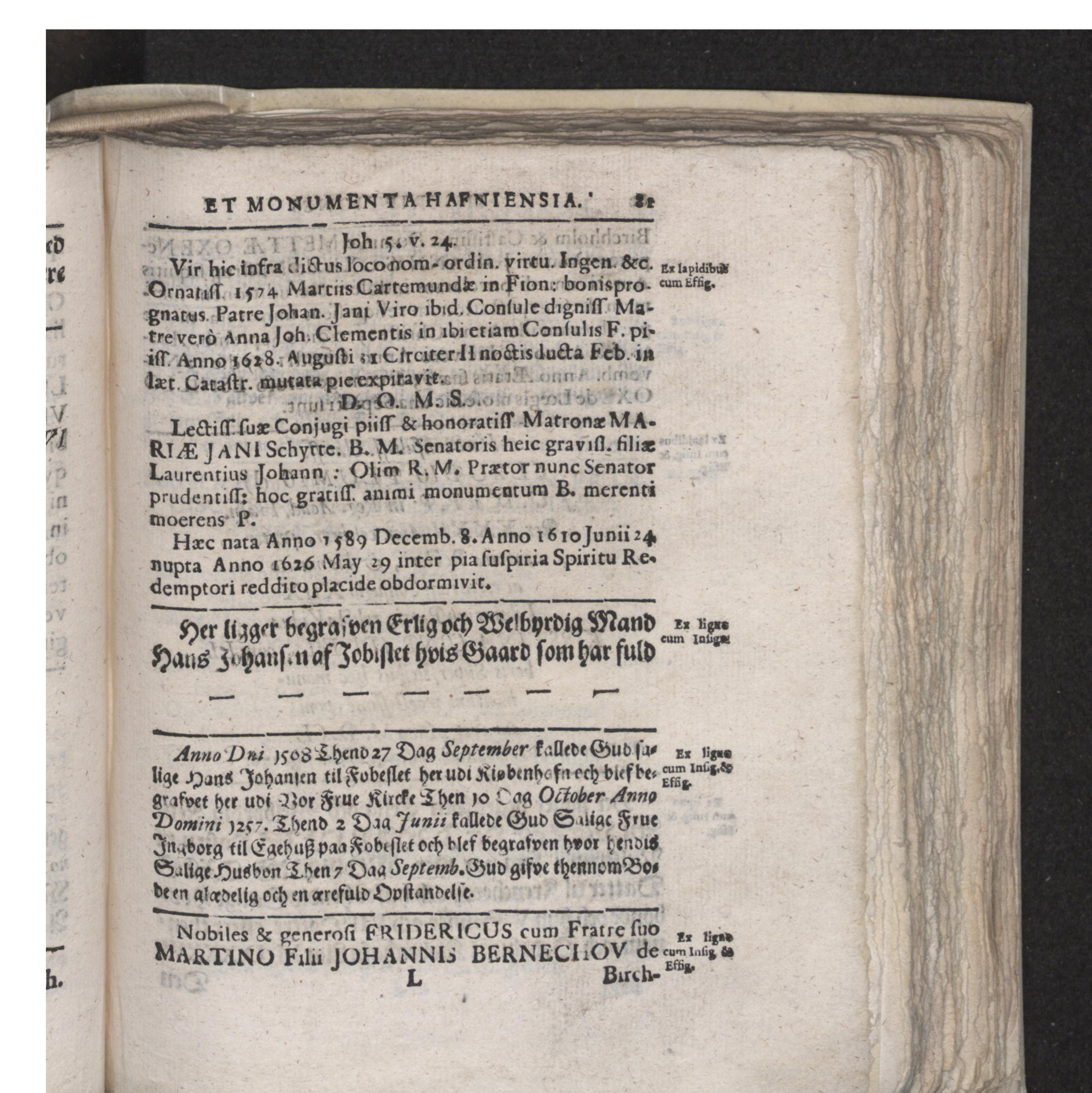
Af hvilcke Børn 8 for deris Fader er henſofvet och

haſe

hafver fornefnte Karen Peders Munksdaatter med sine kiere Børen ladet dette *Monument* Bekoste sin kiere S. Hosbond och deris kiere S. Fader til ære.

Ex lapidibus

D. O. M. S.
Memoriæ & meritis optimi
& Prudentissimi Viri
CHRISTIANI HAMMERI HAFNIENSIS, QUI
Exacto tenellæ ætatis flore variis
Serenissimi Regiæ Majest. negotiis procurandis,
Rebus nauticis & dispensandis Regiis Stipendiis
Anno X. Adhibitus spartam ea judicii ac
Industriæ dexteritate ornavit ut Regi &
bonis omnibus ubiqve gratissimus extiterit.
Periclitanti Autem Regiæ Classi cum indefessam
operam Locaret, Imbecillitate & Morbo oppressus
Obiit Anno M. DC. IX, I Calend. Januarii
Ætatis LV sub vicino pulvere Gloriosam
Resurrectionem expectanti
Jacobus Michaelius, Relictæ uxoris Marit: II &
Anna Martini F. utriusqve Conjunx Dulcissi. cœlestis
ac Sempiternæ Fœlicitatis Societatem sperantes
hoc monumentum F. F.
1 6 1 8.
Ante obitum moriens non moriturus obit.

Joh. 5. v. 24.

Vir hic infra dictus loco nom. ordin. virtu. Ingen. &c. Ornatiss. 1574 Martiis Cartemundæ in Fion: bonis procnatus. Patre Johan. Jani Viro ibid. Consule digniss. Matre verò Anna Joh. Clementis in ibi etiam Consulis F. piiss. Anno 1628. Augusti 31 Circiter 11 noctis ducta Feb. in læt. Catastr. mutata pie expiravit.

Ex lapidibus cum Effig.

D. O. M. S.

Lectiss. suæ Conjugi piiss. & honoratiss. Matronæ MARIÆ JANI Schytte. B. M. Senatoris heic graviss. filiæ Laurentius Johann. Olim R. M. Prætor nunc Senator prudentiss. hoc gratiss. animi monumentum B. merenti moerens P.

Hæc nata Anno 1589 Decemb. 8. Anno 1610 Junii 24 nupta Anno 1626 May 29 inter pia suspiria Spiritu Redemptori reddito placide obdormivit.

Her ligger begrafven Erlig och Welbyrdig Mand Hans Johansen af Jobislet hvis Gaard som har fuld

Ex ligno cum Insign.

— — — — — — —

Anno Dni 1508 Thend 27 Dag *September* kallede Gud salige Hans Johansen til Fobeslet her udi Kiøbenhafn och blef begrafvet her udi Vor Frue Kircke Then 10 Dag *October Anno Domini* 1257. Thend 2 Daa *Junii* kallede Gud Salige Frue Ingborg til Egehuß paa Fobeslet och blef begrafven hvor hendis Salige Husbon Then 7 Daa *Septemb.* Gud gifve thennom Bode en glædelig och en ærefuld Opstandelse.

Ex ligno cum Insig. & Effig.

Nobiles & generosi FRIDERICUS cum Fratre suo MARTINO Filii JOHANNIS BERNECHOV de

Ex ligno cum Insig. & Effig.

 Birch-

Birchholm & Castissimæ Dominæ METTÆ OXE Nepotes Domini JOHANNIS OXE de Nilstrup Equitis Aurati cum ob præclaram indolem & eruditionem summam de se expectationem reliqvissent immatura morte pie obierunt ille Anno Christi 1570 die 6 Septemb. Ætatis suæ Anno 19 hic vero Anno Christi 1577 die 22 Novemb. Anno Ætatis suæ 23 & cum generoso ESHILLO OXE de Lœgis mose hic una Sepulti sunt.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

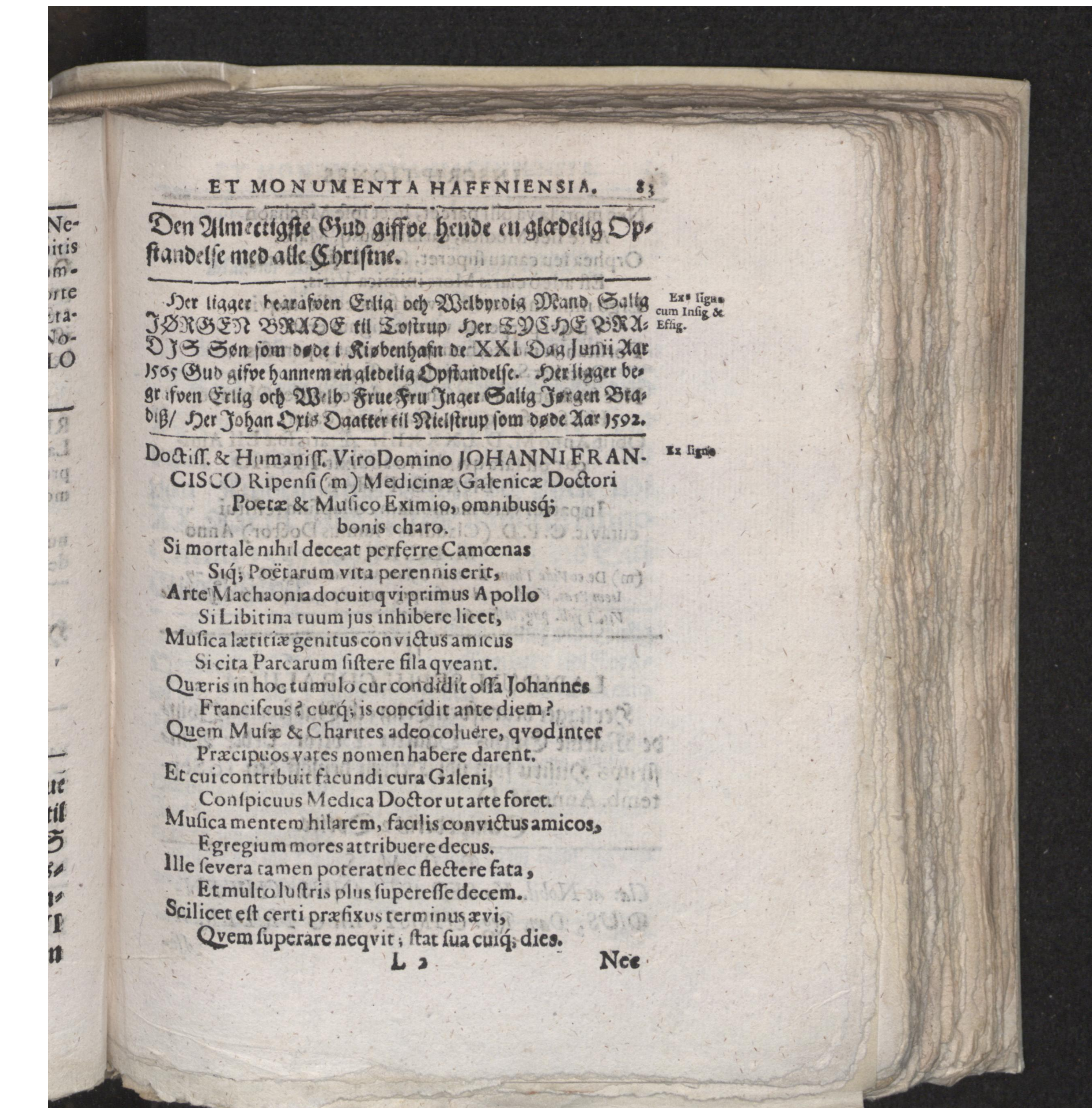
Viro consultiss. Clariss.
CLAUDIO PLUMIO (l)
J U. D. ac P. P. in Reg. Acad. Hafn.
Per XXXII Ann. celeberr. qvater
interea Rectori, & bis marito
ac ex utroq; Conjugio XIIX
Liberorum Patri, relicta Vidua
KIRSTINA CONRADI FIL. cum Li-
beris Superstitibus hoc monu-
mentum moestissimè poni
curavit Anno M. D. CL.

(l) *De eo Vid. Er. Vind. Acad. Haf. pag.* 273 *ad pag.* 278.

Ex ligno cum Insig. & Effig.

Her ligger begrafven Erlig och Welbyrdig Frue Fru METTE Her JOHAN OXIS Hostru til Nielstrup / som var Her MOGENS OXES Datter til Krencherop och hafde hendis Salige Hosbonde och hun V Sønner och VII Døttre effter thennom/och Døde hun i Kiøbenhafn Aar M. D. XXXVI

Den

Den Almectigste Gud giffve heude en glædelig Opstandelse med alle Christne.

Her ligger begrafven Erlig och Welbyrdig Mand Salig JØRGEN BRADE til Tostrup Her TYGHE BRADIS Søn som døde i Kiøbenhafn de XXI Dag Junii Aar 1565 Gud gifve hannem en gledelig Opstandelse. Her ligger begrafven Erlig och Welb. Frue Fru Inger Salig Jørgen Bradiß/ Her Johan Oxis Daatter til Nielstrup som døde Aar 1592.

Ex ligno cum Insig. & Effig.

Doctiss. & Humaniss. Viro Domino JOHANNI FRANCISCO Ripensi (m) Medicinæ Galenicæ Doctori Poetæ & Musico Eximio, omnibusq; bonis charo.

Ex ligno

Si mortale nihil deceat perferre Camœnas
Siq; Poëtarum vita perennis erit,
Arte Machaonia docuit qvi primus Apollo
Si Libitina tuum jus inhibere licet,
Musica lætitiæ genitus convictus amicus
Si cita Parcarum sistere fila qveant.
Quæris in hoc tumulo cur condidit ossa Johannes
Franciscus? curq; is concidit ante diem?
Quem Musæ & Charites adeo coluere, qvod inter
Præcipuos vates nomen habere darent.
Et cui contribuit facundi cura Galeni,
Conspicuus Medica Doctor ut arte foret.
Musica mentem hilarem, facilis convictus amicos,
Egregium mores attribuere decus.
Ille severa tamen poterat nec flectere fata,
Et multo lustris plus superesse decem.
Scilicet est certi præfixus terminus ævi,
Qvem superare neqvit; stat sua cuiq; dies.

Nec mors sæva ulli parcet, licet ipse Machaon
Arte siet Medica, carminibusq; Maro.
Orphea seu cantu superet, seu Theseaamore,
Est adeò claris Mors inimica Viris.
Ergo nihil mirum est, qvod fatis cessit iniqvis
Virqvi perpetuo vivere dignus erat.
Forsitan & mores, hominum terrasq; perosus
Optabat Superis civis adesse diis.
Nec frustratus in hoc Christo duce gaudet Olympo
Hic sine fine qvies, vita salusq; datur.
Obiit Anno M. D. LXXXIIII Ætatis suæ LII Amico post fata qvod vivo addixit TYCHO BRAHE. F H A F
In patrui vero memoriam collapsum restitui curavit. C. P. D. (Claudius Plumius Doctor) Anno M. DC. XXII.

(m) *De eo Vide Thom. Barthol. Cistam Medicam à pag. 68 ad pag. 77. Item Eras. Vind. Acad Hafn. pag. 110 ad pag. 114. ut & Gassend. de Vit. Tych. pag. mihi 261. & 262.*

II.

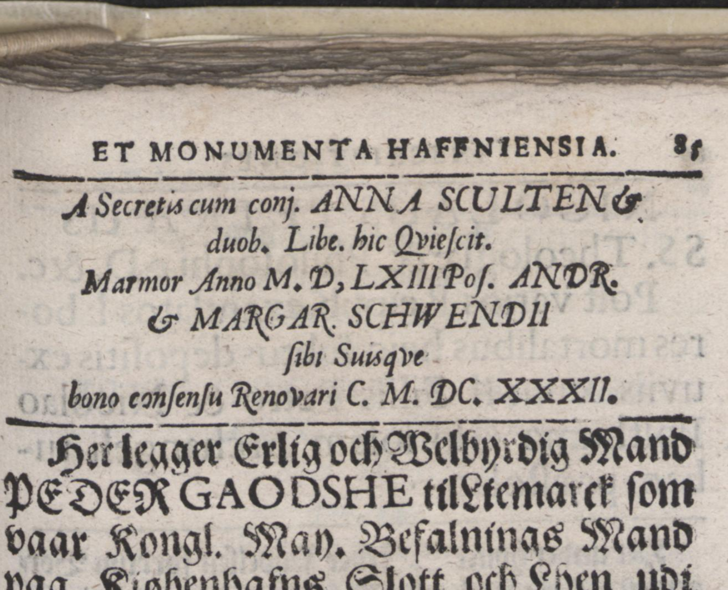
LAPIDUM SEPULCHRALIUM.

Her ligger begrafven Erlig och Gudfrøctige Qvinde Marine Espens Daatter Doctor Peder Winstrups Hustru som udi Herren hensoff den 10 Septemb. Anno M. D.

Sampt deris 2 Døttre.

D. O. M. S.

Cla: ac Nobil. Vir SEBASTIANUS SCHWENDIUS, Dan. Reg. CHRIST. III. & FRIDER. II Ase-

A Secretis cum conj. ANNA SCULTEN &
duob. Libe. hic Qviescit.
Marmor Anno M. D, LXIII Pos. ANDR.
& MARGAR. SCHWENDII
sibi Suisqve
bono consensu Renovari C. M. DC. XXXII.

Her legger Erlig och Welbyrdig Mand PEDER GAODSHE til Ltemarck som vaar Kongl. May. Befalnings Mand paa Kiøbenhafns Slott och Lhen udi XX Aar til Gud kallede hannem Anno Christi 1557 den 8 Dag April hvis Siel Gud haffver.

Her ligger begrafven Erlig Gudfrøctig och Salig Qvinde Her Niels Hermandsens som bode udi Forsløf och døde her i Kiøbenhafn den 1 Martii Anno 1626 udi hendis Alders 75 Aar.

M. OLUF RHUMAN Professor och hans Hustruer Dorothea Hansdaatter / Bodil Hansdaatter och Dorothea Jens Daatter med begge deris Børn som ligger her under begrafne til en god afmindelse.

Christus er mit Liff døden er mit baade derfor enten Jeg leffver eller døer saa hør jeg HErren til.

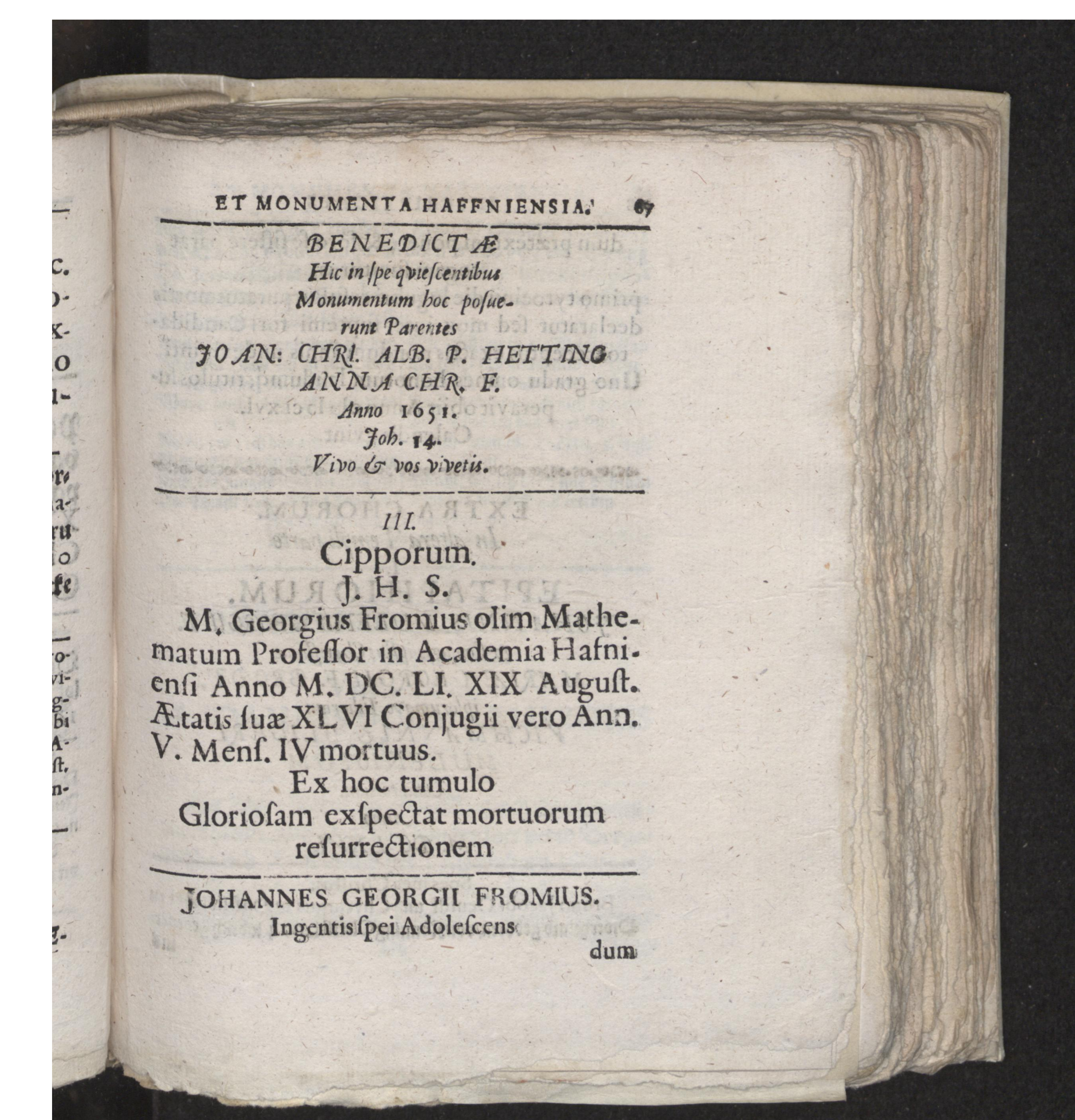
Anno 1632.

NICOLAUS PETRÆUS
SS. Theologiæ & Philoſophiæ D. &c.
Poſt varios Reipub. exantlatos labores mortalibus heic ſubtus depoſitis exuviis cum II Filiis Petro & Nicolao Poſthumo Glorioſam Archangeli tubam præſtolatur.

Her under hviler S. Iſver Povelſen fordum Borgemeſter her i Kiøbenhaffn ſom døde den 18 Februari 1622 i ſin Alders 55 Aar och hans kiere Huſtru S. Karen Peders daatter Munck ſom døde den 10 April 1650 med 9 af deris ſalige kiere Børn/ hvilcke Gud alle en gledelig Opſtandelſe forleene.

Præſtantiſſimus vir Juvenis JANUS ERASMI Broberg Patre conſultiſſimo Eraſmo Nicolai Conſule Civitatis Aarhuſienſis primario & honeſtiſſ. Matrona Magdalena Matthiæ Experientiſſ. Dn. Doct. Matthiæ Jacobi Archiatri qvondam Regii Filia natus & Theologiæ in Acad. Haf. Sedulus cultor Anno æta. XXII die VI Auguſt. 1652 Hafniæ placide demortuus ex hac urna tubam Angelicam lætus expectat.

Filiolis in Domino beatis
CHRISTIANO
&

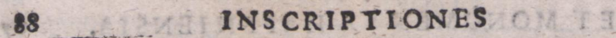

BENEDICTÆ
Hic in ſpe qvieſcentibus
Monumentum hoc poſue-
runt Parentes
JOAN: CHRI. ALB. P. HETTING
ANNA CHR. F.
Anno 1651.
Joh. 14.
Vivo & vos vivetis.

III.
Cipporum.
J. H. S.
M. Georgius Fromius olim Mathematum Profeſſor in Academia Hafnienſi Anno M. DC. LI. XIX Auguſt. Ætatis ſuæ XLVI Conjugii vero Ann. V. Menſ. IV mortuus.
Ex hoc tumulo
Glorioſam exſpectat mortuorum
reſurrectionem

JOHANNES GEORGII FROMIUS.
Ingentis ſpei Adoleſcens
dum

dum prætextam ponere & foro se sistere parat togam sumturus
primo tyrocinii die lugubri casu Purpuratus mortis declaratur sed mox inter supremi fori Candidatos receptus exactis nondum annis undeviginti Uno gradu omnes honorum laudumq; titulos superavit obiit Anno cIↄ Iↄ CLXVI. Calendis qvint.

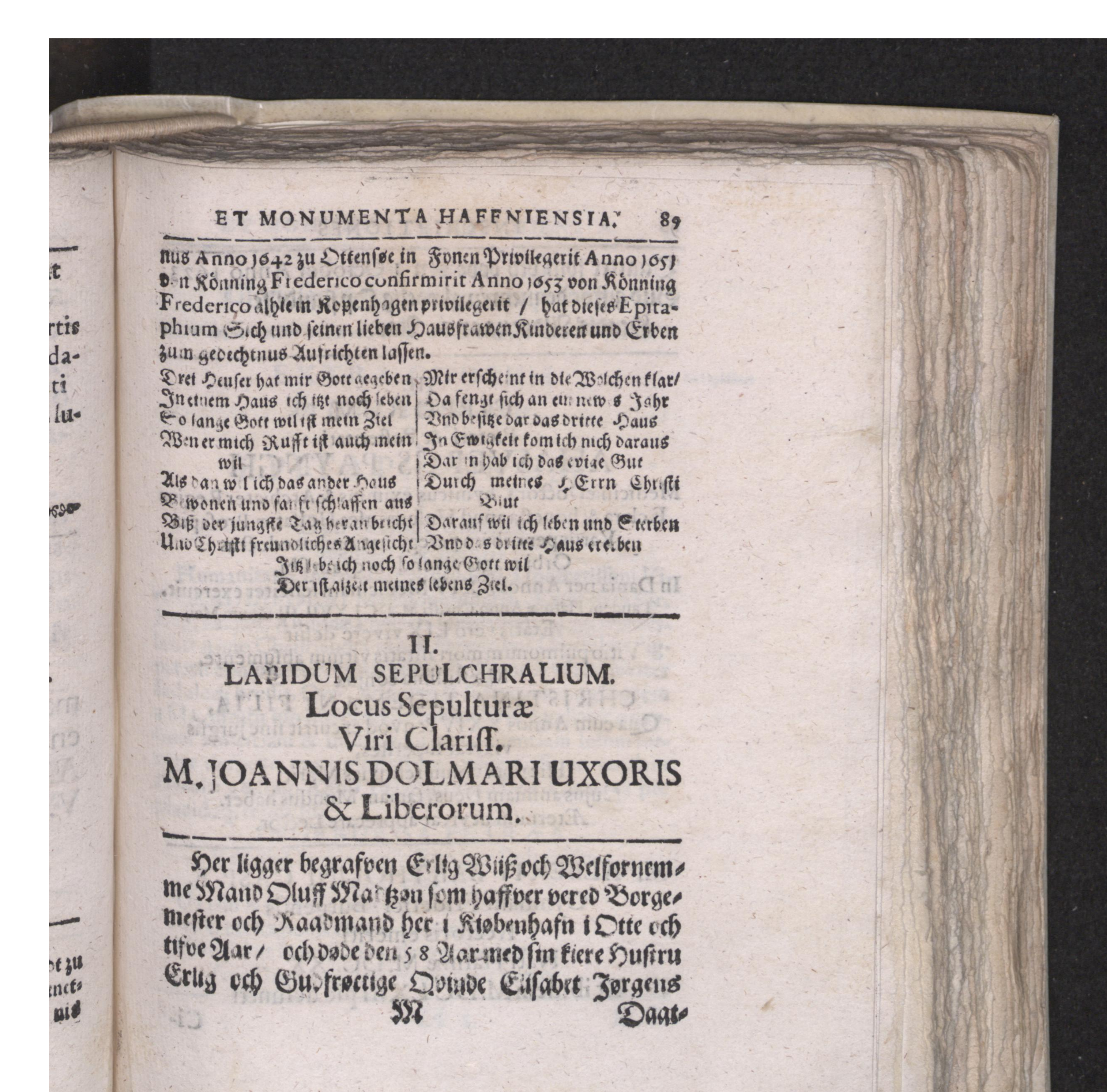
EXTRA CHORUM.
In altera Templi parte

I.

EPITAPHIORUM.

JOHANNIS MULENII GEORGII F.
& Conjugis ipsius Charissimæ
MARIÆ GEORGII F. BRODT.
ipsorumqve Filiorum
VICHMANNI & OLIGERI
MULENIORUM
Conditorium.
Anno
M. DC. LXVI.

Spes mea Christus.
Bruno Jacobi Oculist und Chyrurgus in Ostfrießlandt zu Olderheimb geboren/von Könning Christiano 4 löblich gedenck-nis

nus Anno 1642 zu Ottensøe in Fonen Privilegerit Anno 1651 von Könning Frederico confirmirit Anno 1653 von Könning Frederico alhie in Kopenhagen privilegerit / hat dieses Epitaphium Sich und seinen lieben Hausfrawen Kinderen und Erben zum gedechtnus Aufrichten lassen.

Drei Heuser hat mir Gott gegeben
In einem Haus ich itzt noch leben
So lange Gott wil ist mein Ziel
Wen er mich Rufft ist auch mein wil
Als dan wil ich das ander Haus
Bewonen und sanfft schlaffen aus
Biß der jungste Tag heran bricht
Und Christi freundliches Angesicht

Mir erscheint in die Wolchen klar/
Da fengt sich an ein newes Jahr
Und besitze dar das dritte Haus
In Ewigkeit kom ich nich daraus
Dar in hab ich das ewige Gut
Durch meines HErrn Christi Blut
Darauf wil ich leben und Sterben
Und das dritte Haus ererben

Jitz lebe ich noch so lange Gott wil
Der ist allzeit meines lebens Ziel.

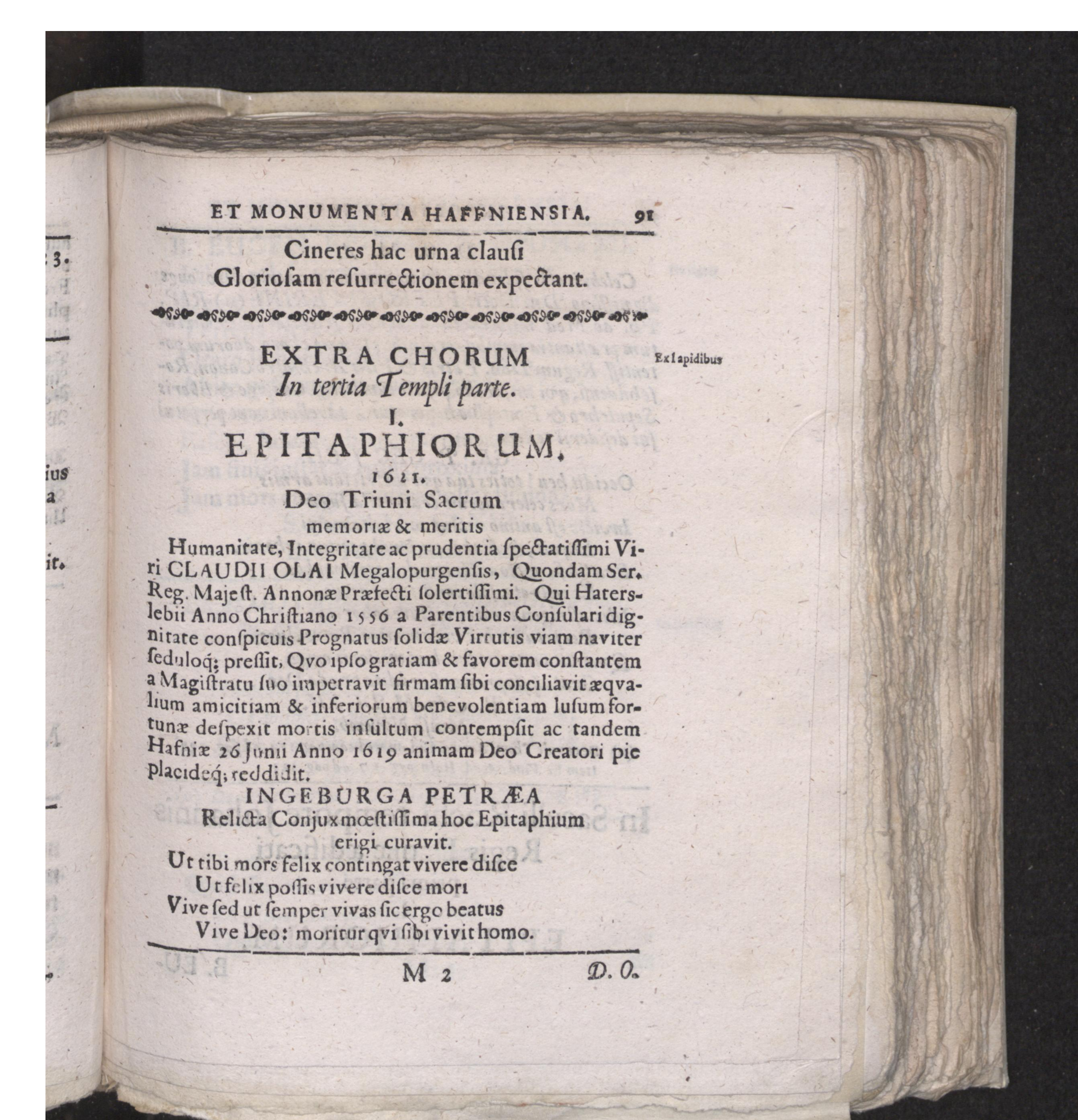
II.
LAPIDUM SEPULCHRALIUM.
Locus Sepulturæ Viri Clariss. M. JOANNIS DOLMARI UXORIS & Liberorum.

Her ligger begrafven Erlig Wiiß och Welfornemme Mand Oluff Martzon som haffver vered Borgemester och Raadmand her i Kiøbenhafn i Otte och tifve Aar / och døde den 58 Aar med sin kiere Hustru Erlig och Gudfrøctige Qvinde Elisabet Jørgens

Daatter som och døde den 1 October Anno 1623.
Gud giffve dennem en glædelig Opstandelse.
Hendis Alder vaar 71 Aar.

III.
CIPPORUM.
Pietati & Posteritati
AHASVERUS PAYNGH
Medicinæ Doctor Chymicus eximius & Archiater Regius
E clara & honesta apud Husumenses Holsatiæ Prosapia
Variis per orbem peregrinationibus edoctus
Orbi magis vivendum qvam sibi,
In Dania per Annos XXIV Medicinam feliciter exercuit.
Tandem Hafniæ Anno Christi M. DCLXVII III iduum Maij
Ætatis vero LIX vivere desiit
Vitio pulmonum mortalitatis vitium absumente.
Mœstissima conjux
CHRISTINA TIDEMANI FILIA,
Qua cum Annos XXIV & qvod excurrit sine jurgiis
vixerat superstes,
Hic poni voluit reliqvias Mariti
Cujus animam Deus, famam Mundus habet.
Æternum ut vivat apprecare Lector.

M. ALBERTI BARTHOLINI CASP. F.
Gymnasii Friderici - Burgensis
Rectoris emeriti
Nati Hafniæ M.DC. XX
Et ibidem M.DC LXIII pie defuncti

Cineres hac urna clausi
Gloriosam resurrectionem expectant.

EXTRA CHORUM
In tertia Templi parte.

Ex lapidibus

I.

EPITAPHIORUM.

1621.

Deo Triuni Sacrum
memoriæ & meritis

Humanitate, Integritate ac prudentia spectatissimi Viri CLAUDII OLAI Megalopurgensis, Quondam Ser. Reg. Majest. Annonæ Præfecti solertissimi. Qui Haterslebii Anno Christiano 1556 a Parentibus Consulari dignitate conspicuis Prognatus solidæ Virtutis viam naviter seduloq; pressit, Qvo ipso gratiam & favorem constantem a Magistratu suo impetravit firmam sibi conciliavit æqvalium amicitiam & inferiorum benevolentiam lusum fortunæ despexit mortis insultum contempsit ac tandem Hafniæ 26 Junii Anno 1619 animam Deo Creatori pie placideq; reddidit.

INGEBURGA PETRÆA
Relicta Conjux mœstissima hoc Epitaphium
erigi curavit.

Ut tibi mors felix contingat vivere disce
Ut felix possis vivere disce mori
Vive sed ut semper vivas sic ergo beatus
Vive Deo: moritur qvi sibi vivit homo.

D. O. M. A.

Celebritatis ſplendore & immortali memoria viro longe dignisſimo Dn. Doct. PETRO SEVERINI (n) *RIP. Ph. ac Med mira excell. aliarumq́ ſcientiarum & virtutum præſtantia omnibus ordinibus ſumme charo. duorum potentiſſ. Regum Dan. Patris & Filii Archiatro Canon. Roſchildenſi, qvi in ſacello poſtico cum lectiſſ. Conjuge & liberis Sepulchro & Epitaphio honoratur, tabellam hanc perpetui ſui deſiderii teſtem*

GR. P. GEC J CH.

Occidit heu! toties tua qvi victricibus armis
Mors celeri docuit cedere tela fugæ
Invicto eſt animo victus mortalia morti
Liqvit, & Æthereis haud peritura choris.
Prælia ſic victo victrices dura triumphos
Et cœlo atq́ ſolo conſtituere decus.
Illic aſtrigenas inter victure cohortes
Perpetuum hic vivo nomine Petre clues.
Qvæ vita interiit fuit hæc melioris origo
Grataq́; ſupremo eſt reddita præda Deo.

P. An. M. DC XV.

Menſe Novemb.

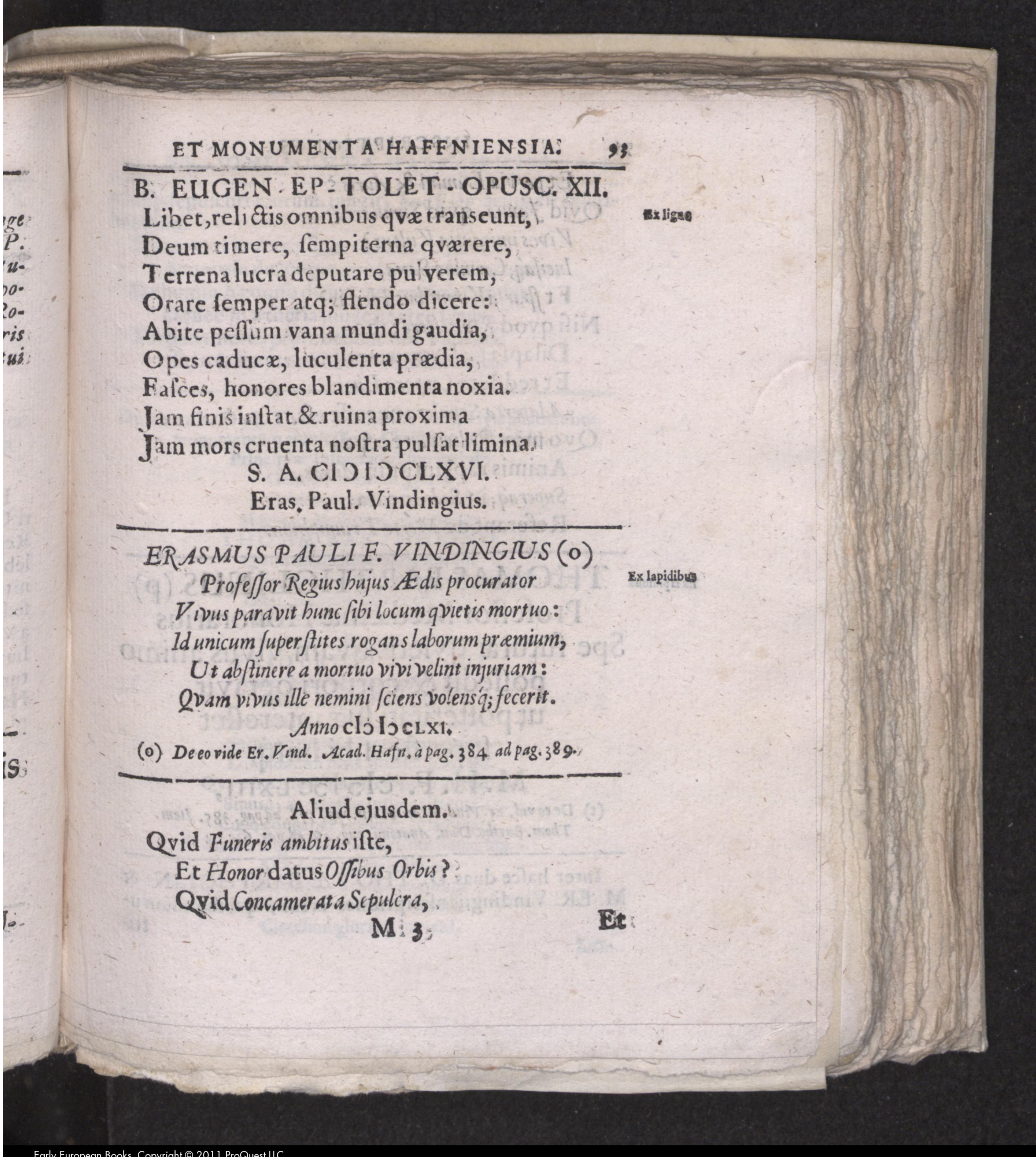
(n) *De eo vide Thom. Bartho. Ciſtam Medicam pag. 114. ad pag. 133. Item Er Vind. Acad. Haſn. pag 1 7. ad pag. 123.*

In Sacelli Rochi tempore Johannis Regis Daniæ ædificati prima parte

I.

EPITAPHIORUM.

B. EU-

B. EUGEN. EP. TOLET. OPUSC. XII.

Ex ligno

Libet, relictis omnibus qvæ transeunt,
Deum timere, sempiterna qværere,
Terrena lucra deputare pulverem,
Orare semper atq; flendo dicere:
Abite pessum vana mundi gaudia,
Opes caducæ, luculenta prædia,
Fasces, honores blandimenta noxia.
Jam finis instat & ruina proxima
Jam mors cruenta nostra pulsat limina.
S. A. CIƆIƆCLXVI.
Eras. Paul. Vindingius.

ERASMUS PAULI F. VINDINGIUS (o)

Ex lapidibus

Professor Regius hujus Ædis procurator
Vivus paravit hunc sibi locum qvietis mortuo:
Id unicum superstites rogans laborum præmium,
Ut abstinere a mortuo vivi velint injuriam:
Qvam vivus ille nemini sciens volensq; fecerit.
Anno CIƆIƆCLXI.

(o) *De eo vide Er. Vind. Acad. Hafn. à pag.* 384 *ad pag.* 389.

Aliud ejusdem.

Qvid *Funeris ambitus* iste,
Et *Honor* datus *Ossibus Orbis*?
Qvid *Concamerata Sepulcra*,

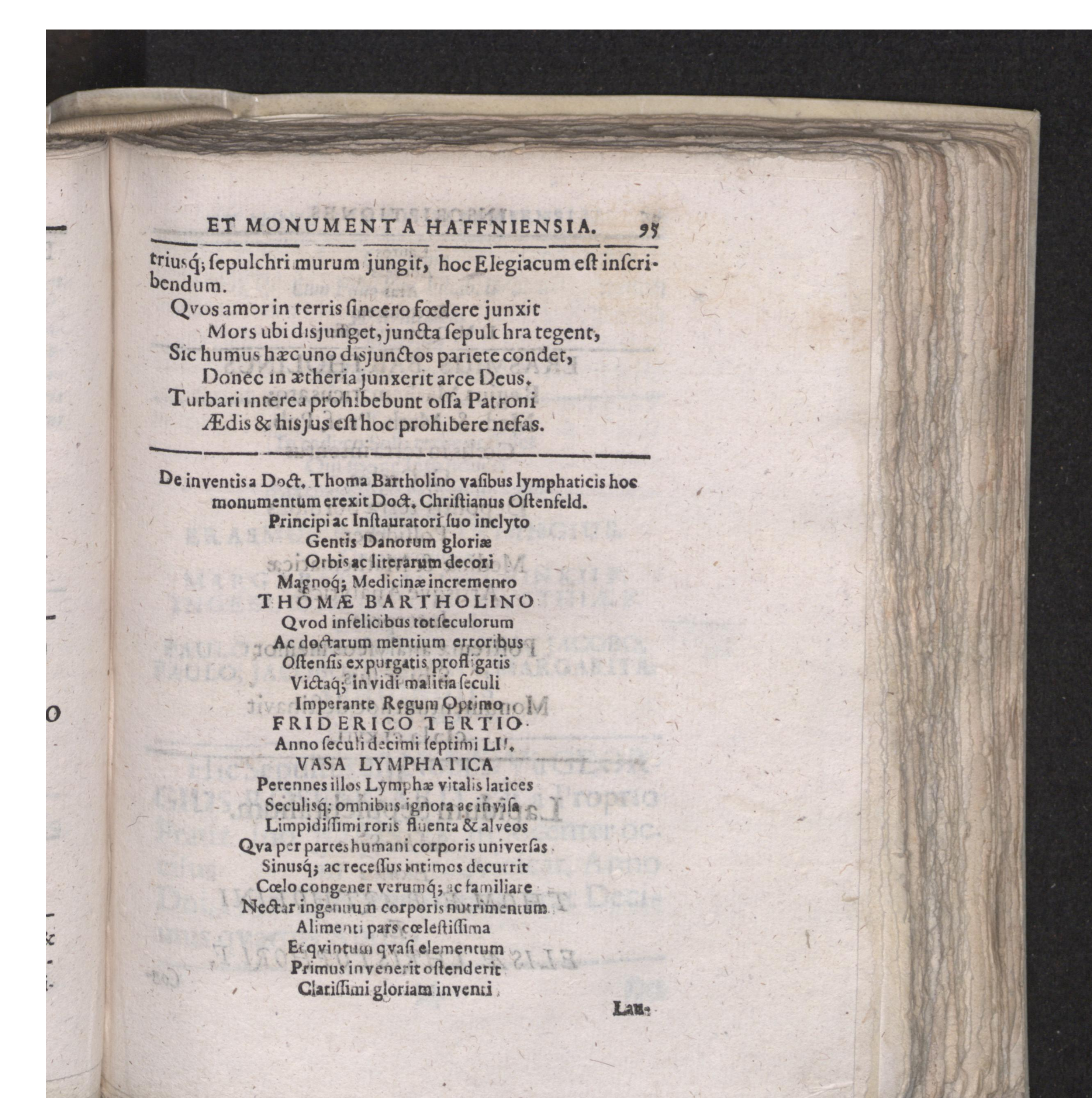
Et pervia Lumini & Auris?
Qvid *Janua*, qvid *Simulacra*
Vivos imitantia Vultus?
Incisaq; Carmine Saxa,
Et sparsa Virentibus Herbis?
Nisi qvod *Revirescere* tabo
Dilapsa *Cadavera certum*:
Et reddere *Corpora Luci*
Adaperta Sepulcra necesse est.
Qvo mox *Rediviva* receptis
Animis rapiantur in *Auras*,
Superaq; in *Sede* locata
Referant de *Morte Triumphum*.

Ex lapidibus

THOMAS BARTHOLINUS (p)
Professor Medicinæ Honorarius
Spe futuræ qvietis qvam vivus animo
possedit & corpori optavit
ut posteritati suæ interesset
superstes sibi suisq;
M. H. F. cIↃ IↃC LXIII,

(t) *De eo vid. Er. Vind. Acad. Hafn. pag. 378. ad pag. 385. Item Thom. Bartho. Dom. Anatomi. pag. 49. ad pag. 63.*

Inter hasce duas D. THOMÆ BARTHOLINI & M. ER. Vindingii Inscriptiones arcui, qvi summum utri-

triusq; sepulchri murum jungit, hoc Elegiacum est inscribendum.

Qvos amor in terris sincero fœdere junxit
Mors ubi disjunget, juncta sepulchra tegent,
Sic humus hæc uno disjunctos pariete condet,
Donec in ætheria junxerit arce Deus.
Turbari interea prohibebunt ossa Patroni
Ædis & his jus est hoc prohibere nefas.

De inventis a Doct. Thoma Bartholino vasibus lymphaticis hoc monumentum erexit Doct. Christianus Ostenfeld.

Principi ac Instauratori suo inclyto
Gentis Danorum gloriæ
Orbis ac literarum decori
Magnoq; Medicinæ incremento
THOMÆ BARTHOLINO
Qvod infelicibus tot seculorum
Ac doctarum mentium erroribus
Ostensis expurgatis profligatis
Victaq; invidi malitia seculi
Imperante Regum Optimo
FRIDERICO TERTIO
Anno seculi decimi septimi LI.
VASA LYMPHATICA
Perennes illos Lymphæ vitalis latices
Seculisq; omnibus ignota ac invisa
Limpidissimi roris fluenta & alveos
Qva per partes humani corporis universas
Sinusq; ac recessus intimos decurrit
Cœlo congener verumq; ac familiare
Nectar ingenuum corporis nutrimentum
Alimenti pars cœlestissima
Et qvintum qvasi elementum
Primus invenerit ostenderit
Clarissimi gloriam inventi

Lau-

Lauros
Adoreas
Aras
Æternitatem
L. M. Q. decernit offert.

ERASMIUS BARTHOLINUS
Regius Mathematicus atq;
Med. & Math. Prof. Pub.
Cœlis in terra intentus
Ut Cœlos
Depositis terræ Sordibus
Possideret
Medicæ & Mathematicæ
Artisqve Analyticæ
Interpres
Postremæ analyseos memor
Sibi & suis
Monumentum hoc destinavit
cIↄIↄ CLXVII.

II.

Lapidum Sepulchralium.

Sub hoc Saxo
Exuviæ
THOMÆ BARTHOLINI
Et
ELISÆ CHRISTOPHORI F.

Con-

Conjugum
Cum Filiis V et Filiab. IV.
Æternitatem
Post fata
Redivivæ expectant.

Tantum
In caduco Solo terræ possidet
Qui spe ac Jesu fiducia
Æternam in cœlo possessionem
Expectat
ERASMUS PAULI VINDINGIUS.
Cum uxoribus
MARGARITA JACOBI FINKII F.
INGEBURGA JACOBI MATTHIÆ F.
Cumqve Liberis
PAULO, MARGARITA, ANNA, JACOBO,
PAULO, JACOBO, JOHANNA, MARGARITA
VINDINGIIS
P. A. cIↃ IↃ CLXVII.

Hic Sepultus est Nobilis Vir GEORGIUS ROSENGARD qvi a Proprio Fratre suo JOANNE innocenter occisus in Pace reqviescat. Anno Dni. 1532. Dies verò obitus erat Decimus qvartus Aprilis.

Her under ligger begrafven Erlig Viiß oc Velfornemme Mand MICHEL SOFRENSON fordum Raadmand her i Kiøbenhafn som var Barne fød i Julland i Kiolbby oc døde den 25 Maij 1641. Med sin kiere Hustru METTE NIELSDAATTER som var Barnefød her i Staden oc døde den Aar 16 med deris kiere Børn. Gud giffve dennem en glædelig Opstandelse.

In Sacelli Rochi altera parte.

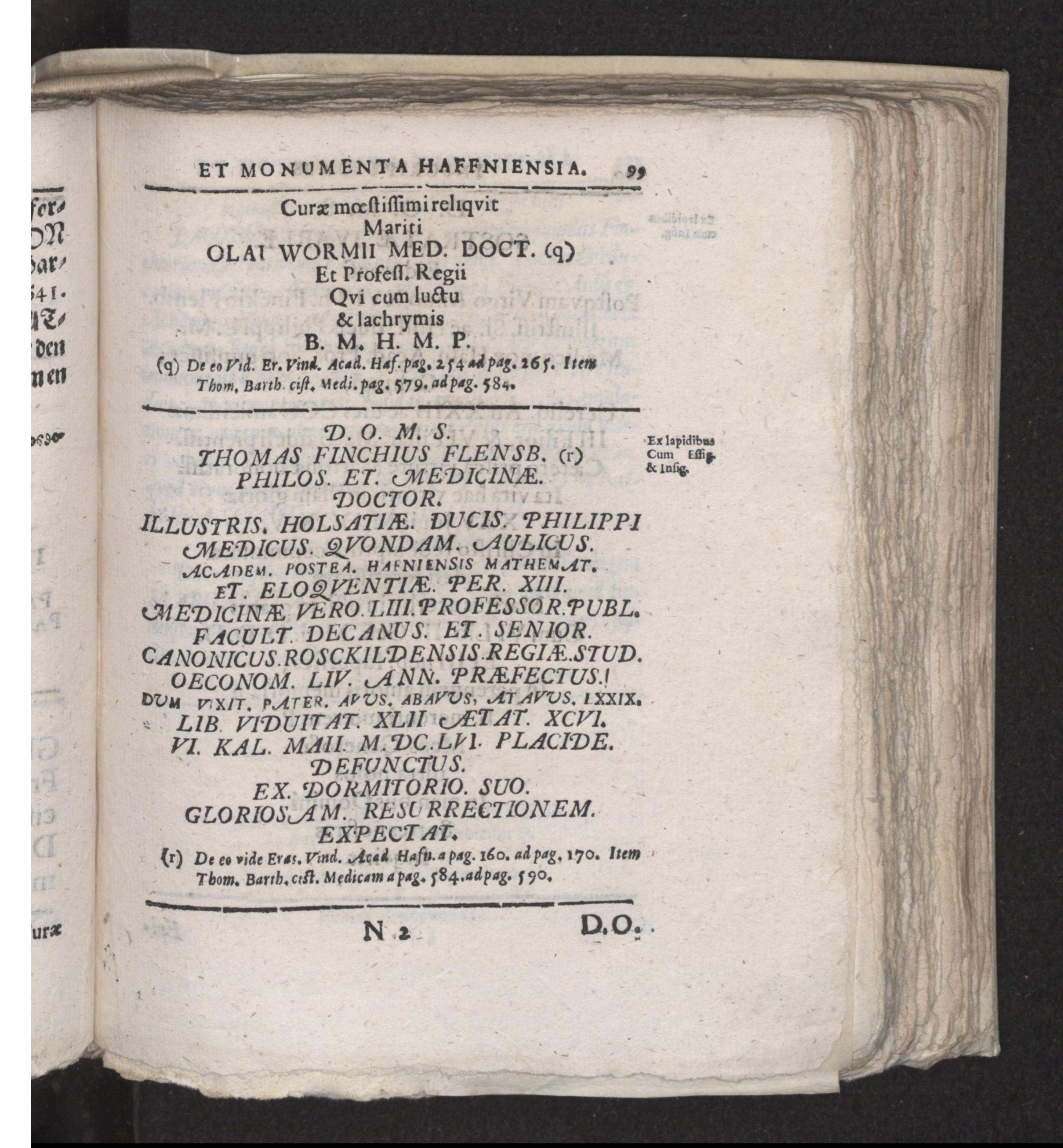
I.

EPITAPHIORUM.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

D. O. M. S.
Memoriæ
Raræ pietatis & probitatis
Matronæ
DOROTHEÆ FINCKIÆ
Conjugis ſvaviſſimæ
Ex annorum XIII Conjugio exoptatiſſ.
Sex filiarum Matris pientiſſ.
Quarum æqvali facta diribitione
SOSTRATÆ, ANNÆ, DOROTHEÆ.
trigam tenellulam
Ad æterna ubi præmiſiſſet gaudia,
reliqvam, amoris Intemerati pignus,
Priori Aſſociata XI Cal. Decemb.
Anno Christi M. DC. XXVIII
Ætatis XXXII.

Curæ

Curæ mœstissimi reliqvit
Mariti
OLAI WORMII MED. DOCT. (q)
Et Profess. Regii
Qvi cum luctu
& lachrymis
B. M. H. M. P.

(q) *De eo Vid. Er. Vind. Acad. Haf. pag. 254 ad pag. 265. Item Thom. Barth. cist. Medi. pag. 579. ad pag. 584.*

Ex lapidibus Cum Effig. & Insig.

D. O. M. S.
THOMAS FINCHIUS FLENSB. (r)
PHILOS. ET. MEDICINÆ.
DOCTOR.
ILLUSTRIS. HOLSATIÆ. DUCIS. PHILIPPI
MEDICUS. QVONDAM. AULICUS.
ACADEM. POSTEA. HAFNIENSIS MATHEMAT.
ET. ELOQVENTIÆ. PER. XIII.
MEDICINÆ VERO. LIII. PROFESSOR. PUBL.
FACULT. DECANUS. ET. SENIOR.
CANONICUS. ROSCKILDENSIS. REGIÆ. STUD.
OECONOM. LIV. ANN. PRÆFECTUS.
DUM VIXIT. PATER. AVUS. ABAVUS, ATAVUS. LXXIX.
LIB. VIDUITAT. XLII ÆTAT. XCVI.
VI. KAL. MAII. M. DC. LVI. PLACIDE.
DEFUNCTUS.
EX. DORMITORIO. SUO.
GLORIOSAM. RESURRECTIONEM.
EXPECTAT.

(r) *De eo vide Eras. Vind. Acad. Hafn. a pag. 160. ad pag. 170. Item Thom. Barth. cist. Medicam a pag. 584. ad pag. 590.*

Ex lapidibus cum Insig.

D. O. M. S.
SOSTRATÆ IVARIÆ.
Eidorensi
Postqvam Virgo Anno XVI Th. Finckio Flensb.
Illustriss. Sl. ac Holf. ducis Philippi L. M.
Medico mox Hafn. Acad. Professori nupsisset;
Conjugi,
Ut reliq. An XXIII ac dies CCC amicissimæ
III Filior. & VI Filiar. Matri fideli pientiss.
Cætero prisca virtute Matronæ honoratiss.
Ita vita hac virtutis in illam gloriæ
XXV Junii M. DCXIV.
In Christo redemptore commutata
desideratissimæ
Maritus acerbo in officio gratus
Cum VI Lib. III Gen. Med. D. D. D.
Et III nep: superstes,
In perennem amoris memoriam
B. merenti mœrens P.
Mens Generosa
ultra polos
In manibus Domini
Sortes nostras
Inqvirit.

Epitaphium in Sacello S. Rochi erigendum

JACOBUS FINCKIUS (s) Prosapiam familiis Finckiorum & Ivariorum e Ducatu Slesvicensi. Lucem & educationem Hafniæ Danorum, melioribusq; Europæ Aulis & Academiis debuit. Mathesin, Physicam, Artesq; liberales in Academia Regia Hauniensi publice docuit: Senior & emeritus immunitate a Rege donatus: Plus suis qvam sibi vivere studuit: Morum integritate, Solidaq; eruditione, vivus æmulationem, mortuus admirationem meruit: Plus esse qvam videri voluit: Nec superbius qvid tumulo inscribi optavit qvàm qvod vivus semper in ore habuit. BEATI QVORUM NOMINA SCRIPTA SUNT IN COELO.

Aversa facies hæc exhibebit

Duorum filiorum, totidemq; filiarum Parens Conjugem MARGARETAM TETENS, Oldenvorti apud Eyderstadorenses sepelivit, heic ossa tumulo Paterno inferri jussit: Natus 1592 Denatus 1663.

(s) De eo vide Eras. Vind. Acad. Hafn. pag. 289 ad pag. 298.

Aliud

Epitaphium.

D. M. Sacrum

Hic situs est

M. JACOBUS FINCKIUS.

In Acad. Hafn. Physices Professor P.

Senior & Emeritus,

Felicissimi parentis felix æmulator,

Vir

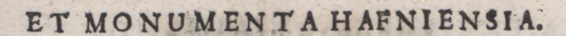
Fide ac virtute antiqva

Haut facie nova;
Solida etiam doctrina, ac pari prudentia
Gravitate qvidem conspicuus
Sed nemini gravis;
Certe bonis omnibus charus;
Jamq; plenus annis, plenus honoribus,
Qvo anni tempore Deus nascitur ad mortem,
Hic pie denascitur ad vitam;
Cumq; illi recens nato carmen genethliacum
Gloriosè concinunt angeli,
Huic funerato nenias luctuosè concinunt Musæ:
Itaq;
Cum veteri hic anno veteribus rejectis exuviis
Novum ingressus annum est
Nullis terminis claudendum;
Simulq;
Sub novo illic sole, novi orbis novus incola
Gaudia æternum fruenda
Qvæ moriens Deus precioso precio redemit
Hic jam a morte vivens gratis occupavit.
P. N. M.

Locus sepulturæ Christiani Ostenfeld Dani Medicinæ Doctoris & Professoris Regii Hafniensis qvi Academiam Ictorum Patavii anno integro pro Rectore administravit, missus pro ea sæpius ad Principem & Senatum Venetum Orator req; bene & ex usu Academiæ gesta imaginem e marmore in Palatio Academico & alteram æri incisam meruit hac inscriptione.

GENIO. ET. MERITIS. CLARmi. V
CHRISTIANI. OSTENFELD. DANI
UNIV. PATAV. ET. NAT. GERM. ICTORm
AD. SEREN. VENET. PRINC. ORATORIS
OB. NAVATAM. STRENUE
DIFFICILIB. TEMPORIB. OPERAM

NA-

NATIO. GERM. ICTOR.
M. P.
PATAVII M.DCLIV.

Ex ligno

Advenæ hic estis, patriam qværite, o fallaces hominum spes. Ne Festina viator, vitæ & viæ meæ modum accipe & abi. JOHANNES ego PRATENSIS (t) Philippo patre Gallo Regibus olim ab officiis caro, Arhusiæ Cimbrorum natus fui: Ingenii dotes & morum, qvæ multos mihi peperit amicos, formam commedent, si velint amici posteri: mihi vitæ fontem cognovisse & amasse lucrum fuit. Qvinqvennium in hac Schola Medica & Philosophica proposui: at vero dum publico fungor docendi munere non inproviso, sed subito, morte occupor. Sic debui sic decuit. Nexus corporeos celeri solutione linqvens qvantum potui langvida lingva dixi Christo Deo, Spiritum ut susciperet reliqva cor peregit, & indissolubili fœdere æternum peraget. Si lacrymis, si mœrore, acerbum flecti potuisset fatum, triste hoc tam caræ memoriæ obseqvium incomparabili amico non detulisset PETRUS SEVERINUS Med. Doct. Vixit Annos 32 Mens. 6. dies 3 Obiit An. 1576. Kal. Jun. Hor. 3.

(t) *Hujus Johannis Pratensis Pater fuit vir optimus, M. Philippus Canonicus Aarhusiensis qvi in templo Cathedrali ibidem Sepultus est Anno ætatis suæ 102, ut retulit Joh. Prætensis Philippi Filius.*

De hoc Joh. Pratensis vide Er. Vinding. Acad. Haf. pag. 128 ad pag. 132. Item Tho. Barthol. cistam Medicam a pag. 54. ad pag. 61. ut & Gassend. de vita Tychon. Brahæi pag. mihi 19. 20.

D. O. M. S.

Ex ligno

Beati mortui qvi in Domino vivunt
Vita enim mortalium spelunca est tenebrarum

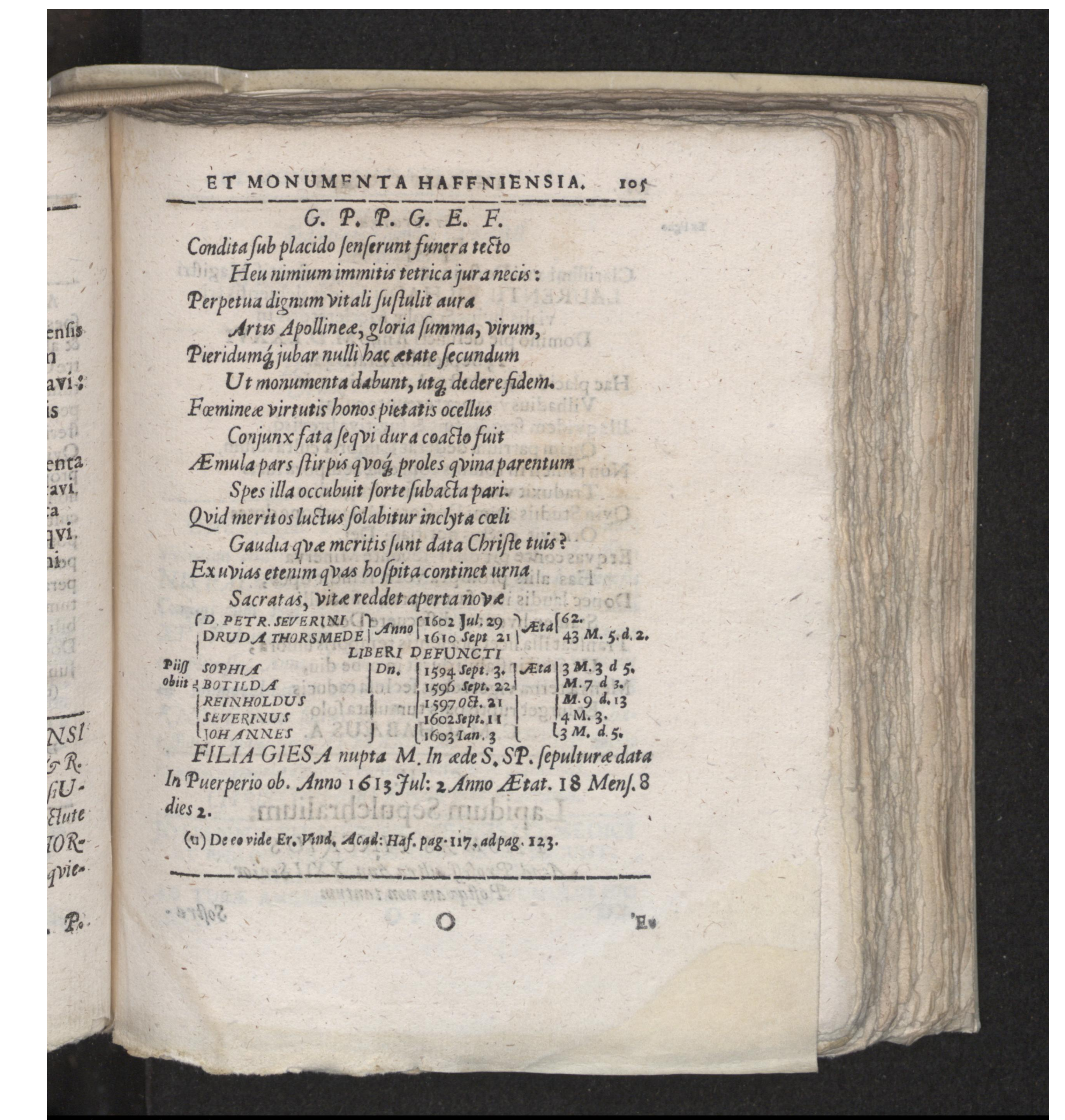
Et

Et lacrymarum charybdis:
Hæc qvæsivi, didici & vidi
Vobisq; qvi adhuc in antro suspiratis, qvia
Extra invidiam sum gratis communico
Sum enim, sed non hic JOHANNES THOMÆ Ripensis
Qvi annos XII Ecclesiæ huic, æternæ vitæ viam
Qva & ipse constanter seqvutus sum demonstravi:
Morum & vitæ integritate, exemplum pietatis
Qvod potui reliqvi
Labore consiliis, admonitionibus si non fundamenta
collocavi, latera tamen collabentia paululum sustentavi.
Cupiensq; clarius contemplari qvæ hic per animata
Obscure aspexi carnis desideria & vincula reliqvi.
In Christo vitam scientiam & veritatem inveni
Parentes sed turbato naturæ ordine,
Uxor liberi voto
Mœsti pie satisfecere.
Vixit Annos XLI Menses VI dies
XXIIII obiit Anno 1573 die XXII Septemb.

Ex lapidibus cum Insign.

Clar^mo^ Præsta^mo^ Viro PETRO SEVERINI RIPENSI Phil. & Med. D. Ser. Reg. Dan. divi Friderici II & R. Christiani IV Archiatro cle^me^ charo, Canonico Roschildensi Universitatis Hafniensis in juventute Professori & in Senectute destinato & honestæ Matronæ DRUDÆ THORSMEDE Conjugi ac V. Liberis sepulturæ communis (u) qvieте, hic una fruentibus.

G. P.

G. P. P. G. E. F.

Condita sub placido senserunt funera tecto
Heu nimium immitis tetrica jura necis:
Perpetua dignum vitali sustulit aura
Artis Apollineæ, gloria summa, virum,
Pieridumq́ jubar nulli hac ætate secundum
Ut monumenta dabunt, utq́ dedere fidem.
Fœmineæ virtutis honos pietatis ocellus
Conjunx fata seqvi dura coacto fuit
Æmula pars stirpis qvoq́ proles qvina parentum
Spes illa occubuit sorte subacta pari.
Qvid meritos luctus solabitur inclyta cœli
Gaudia qvæ meritis sunt data Christe tuis?
Exuvias etenim qvas hospita continet urna
Sacratas, vitæ reddet aperta novæ

	D. PETR. SEVERINI	Anno	1602 Jul. 29	Ætat	62.
	DRUDA THORSMEDE		1610 Sept 21		43 M. 5. d. 2.
	LIBERI DEFUNCTI				
Piiss obiit	SOPHIA	Dn.	1594 Sept. 3.	Ætat	3 M. 3 d 5.
	BOTILDA		1596 Sept. 22		M. 7 d 3.
	REINHOLDUS		1597 Oct. 21		M. 9 d. 13
	SEVERINUS		1602 Sept. 11		4 M. 3.
	JOHANNES		1603 Ian. 3		3 M. d. 5.

FILIA GIESA nupta M. In æde S. SP. sepulturæ data In Puerperio ob. Anno 1613 Jul: 2 Anno Ætat. 18 Mens. 8 dies 2.

(u) De eo vide Er. Vind. Acad: Haf. pag. 117. ad pag. 123.

Ex ligno

Ἐν τῷ τῶνίκα

Epitaphium

Clarissimi viri Doctrina & Virtute præstantis. Magistri LAURENTII VILHADII Haderslebiensis trivialis hujus Scholæ Moderatoris in Domino pie defuncti Anno M. D. LXXVI 23 Septemb. Ætatis 42.

Hac placide sacra lector Laurentius æde
Vilhadius vita prætereunte cubat.
Illa qvidem fragilis fuit & fugitiva brevisq;
Quam patrium dederat Cimbria culta solum.
Non tamen in somnis concessæ tempora lucis
Traduxit vacuos nec sine fruge dies.
Qvin Studiis animi Doctore Melanthone dotes
Ornavit pectus notitiaq; Dei.
Et qvas concepit diti tribuente Minerva
Has aliis prompta voce refudit opes,
Donec laudis iter fatum præclusit & illi
Stamen liventes dissecuere Deæ.
Transeat illa licet præsentis temporis umbra,
Ut nihil instabili durat in orbe diu,
Mens æterna viget rebus seclusa caducis
Et surget rupto pars tumulata solo.

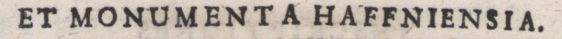
C. MACHABÆUS A.

II.

Lapidum Sepulchralium.

THOMAS FINCKIUS
Acad. Professſ. ultra Ann. XXII Senior
Postqvam non tantum

Sostra-

Sostratam suam dilectiss:
Sed etiam Comm. LIBBBB
Moriendi ordine
DRUDAM ET BIRGITTAM
IVARUM ET THOMAM
Huic sepulchro
Intulisset
Demum saxum illi Imponi C.
Anno M. DC. XXXVII.
Beatam dimissionem
Ad divinæ voluntatis
Arbitrium
Præstolaturus.

BARBARÆ PALUDANÆ pietate & omnium virtutum Matronalium decore ornatissimæ D. JOHANNIS PALUDANI Medici & olim Physici Lubecensis Conjugi cum post XXXIV Conjugii felicis & fœcundi XVI Viduitatis cum Genero & Filia in hoc inclyto Regno complevisset Annos LXVIII Ætatis vitæ hujus mortalis ad immortalitatem evocatæ CHRISTOPHORUS KNOFF Gener socrus & BARBARA Filia matri Charissimæ Appositis CATHARINÆ KNOFFIÆ neptis exuviis memoriæ & observantiæ debitæ ergò posuerunt.

CHRISTOPHORI KNOFF & Hæredum.

JOHANNIS PHILIPPI PRATENSIS (x) MEDICI
ET PHILOSOPHI CLARISS. OSSA HIC QVIESCUNT.
MENS COELO FRUITUR
AD TUBÆ ANGELICÆ CLANGOREM TUMULUS HIC

DEPOSITUM BONA FIDE REDDET.
MORITUR ANNO 1576 die 1 Jun.
Hora 3
P. S. A. S. P.

(e) De eo Vid. Eras, Vindingii Academ. Haf. pag. 128 ad pag. 131.

L. P.
D. S.

M. LAURENTIUS PETRI HATERSLEBIENSIS Posteaqvam spiritum æterno Patri a qvo acceperat reddidisset spolia lassi corporis ætate morbis aulicisq; obseqviis hic placidæ qvieti commisit, Archangeli tubam certa spe expectans. Obiit Friderichsburgi 17 Martii Anno 1592.

DOROTHEA FINCHIA
OLAI WORMII Med. D. & Profess. Regii
Conjux desideratissima
VII Filiarum Mater optima
Obiit Anno M. DC XXIX Ætatis XXXII
SOSTRATA WORMIA
Obiit Anno M. DC. XIX Ætatis tertio
ANNA WORMIA.

Obiit

Obiit Anno M. DC XXII Ætatis qvarto
DOROTHEA WORMIA
Obiit Anno M. DCXXIIX die XLIV
ANNA WORMIA
Obiit Anno M. DC. XXXII Ætatis VII.
WILHELMUS WORMIUS
Obiit Anno M. DC. XXXII Ætatis II.

Delicium Patris
Corculum Matris
SOSTRATA WORMIA
Anno 2 *Menſ.* 6
Puella lepidiſſ.
Heic ſita
glorioſam corporum
παλιγγενεσίαν
exſpectat
Obiit Anno M. DCXIX *die* 26 *Maij.*

PETRI SONNICHII Flensburgenſis juvenis omni virtutum genere ornatiſſimi, qvi ex hac vita ad æternam commigravit Haffniæ Anno Chriſti M. D. LXVII 4 Octob.

Sint tua fata licet crudelibus obruta fatis
Ruptaq; ſint vitæ mollia vincla tuæ,
Parte tamen vivunt & mens & candida virtus,
Illa viget cœlis hæcq; per ora virûm.
Membra carent ſenſu ſed habet qvoq; vita regreſſum
In corpus clanget cum tuba clara Dei.

Terrea terreno reqviescant membra sepulchro
Donec erit vinclis Mens religanda suis,
Tunc fœdis mundi deletis sordibus alto
Sonnichius cœlo conspiciendus erit.
suo charissimo Fratri GEORGIUS SONNICHIUS
M. erigi curavit.

Jacobi Bordingi (qvi sepultus est Hafniæ in templo D. Virginis) Epitaphium qvod hodie nusqvam extat, ei autem positum recitat Nathan Chytræus in delic. itiner. Europ. pag. 580. 581.

D. O. M. S.

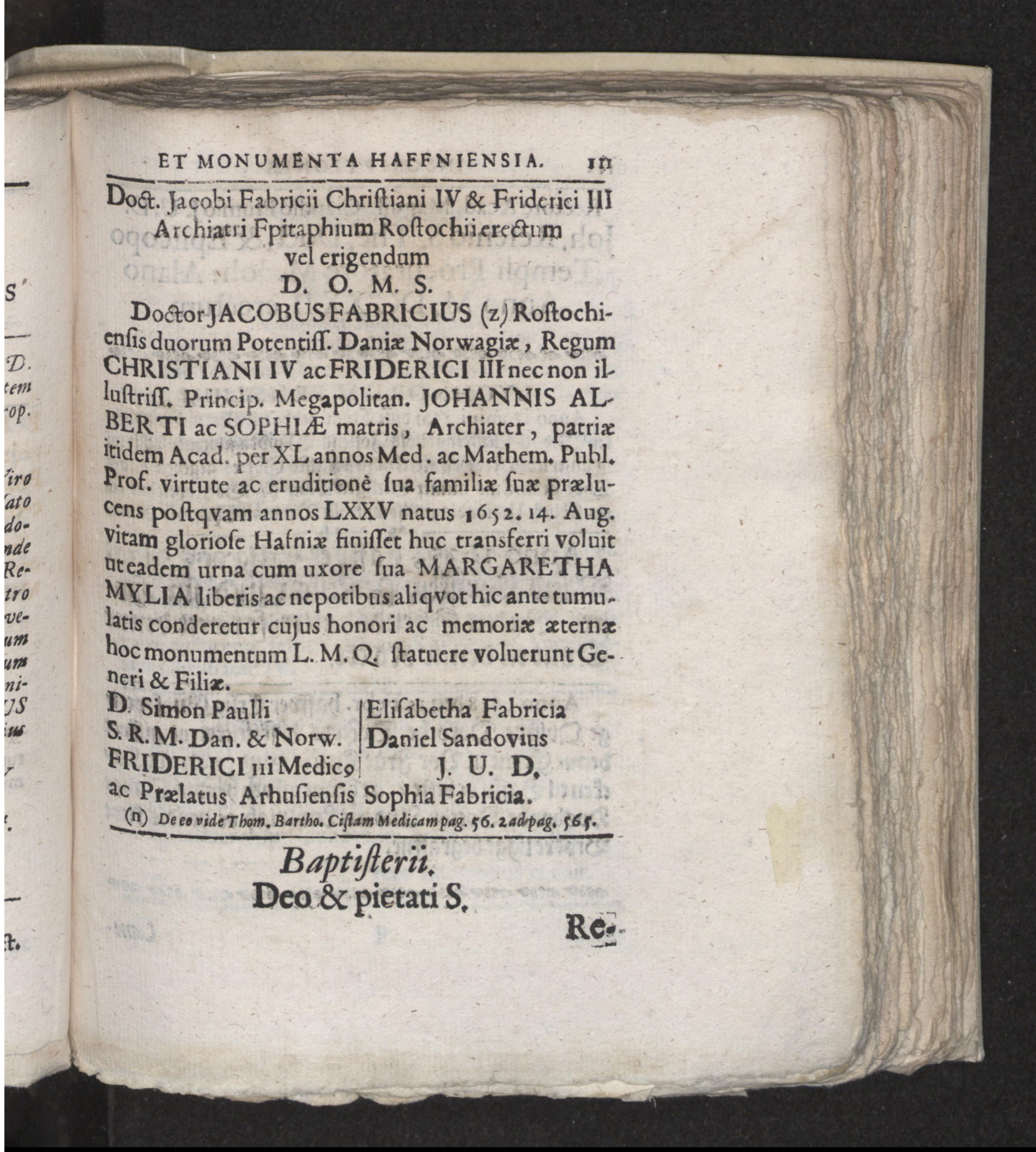
Dn. JACOBO BORDINGO Antverpiano (y) Viro in omni Philologia & Philosophia bene & eleganter versato & præterea SADOLETI qvoq; aliorumq; Exterorum doctiss. monumentis publicè celebrato, primum Patriæ, deinde ducum Megapolitanorum & Serenissimorum Daniæ Regum CHRISTIANI III & FREDERICI II Archiatro Academiarum Rostochianæ & Haunienſis ornamento ob veræ pietatis, eruditionis, sapientiæ, & omnium virtutum laudem, memoriam perennem jam pridem adepto: gratum hoc animis memoraculum Patri optimo sibiq; & bonis omnibus desideratissimo in beatæ reparationis spem, JACOBUS BORDINGUS F. J. U. D. Professor & Cancellarius Mogapol. P. C.

Pie obiit Hafniæ An. Christi 1560 Septemb: V. hora IV vesp. An. Æt. L.

Hæc inscriptio reperitur in Nath. Chytræi monum. select. pag. 580. 581.

(o) *De eo vide Eras. Vind. Acad. Hafn. pag. 95. ad pag. 100.*

Doct.

Doct. Jacobi Fabricii Christiani IV & Friderici III Archiatri Epitaphium Rostochii erectum vel erigendum

D. O. M. S.

Doctor JACOBUS FABRICIUS (z) Rostochiensis duorum Potentiss. Daniæ Norwagiæ, Regum CHRISTIANI IV ac FRIDERICI III nec non illustriss. Princip. Megapolitan. JOHANNIS ALBERTI ac SOPHIÆ matris, Archiater, patriæ itidem Acad. per XL annos Med. ac Mathem. Publ. Prof. virtute ac eruditionè sua familiæ suæ prælucens postqvam annos LXXV natus 1652. 14. Aug. vitam gloriose Hafniæ finisset huc transferri voluit ut eadem urna cum uxore sua MARGARETHA MYLIA liberis ac nepotibus aliqvot hic ante tumulatis conderetur cujus honori ac memoriæ æternæ hoc monumentum L. M. Q. statuere voluerunt Generi & Filiæ.

D. Simon Paulli	Elisabetha Fabricia
S. R. M. Dan. & Norw.	Daniel Sandovius
FRIDERICI III Medicus	J. U. D.
ac Prælatus Arhusiensis	Sophia Fabricia.

(n) *De eo vide Thom. Bartho. Cistam Medicam pag. 56. 2 ad pag. 565.*

Baptisterii.

Deo & pietati S.

Re-

Rectore Acad. Magnif. Claudio Plumio J. U. D.
Joh. Resenio S. The. Doct. & Episcopo
Templi Procuratore M. Joh: Alano
Anno M. DC XX II. erectum.

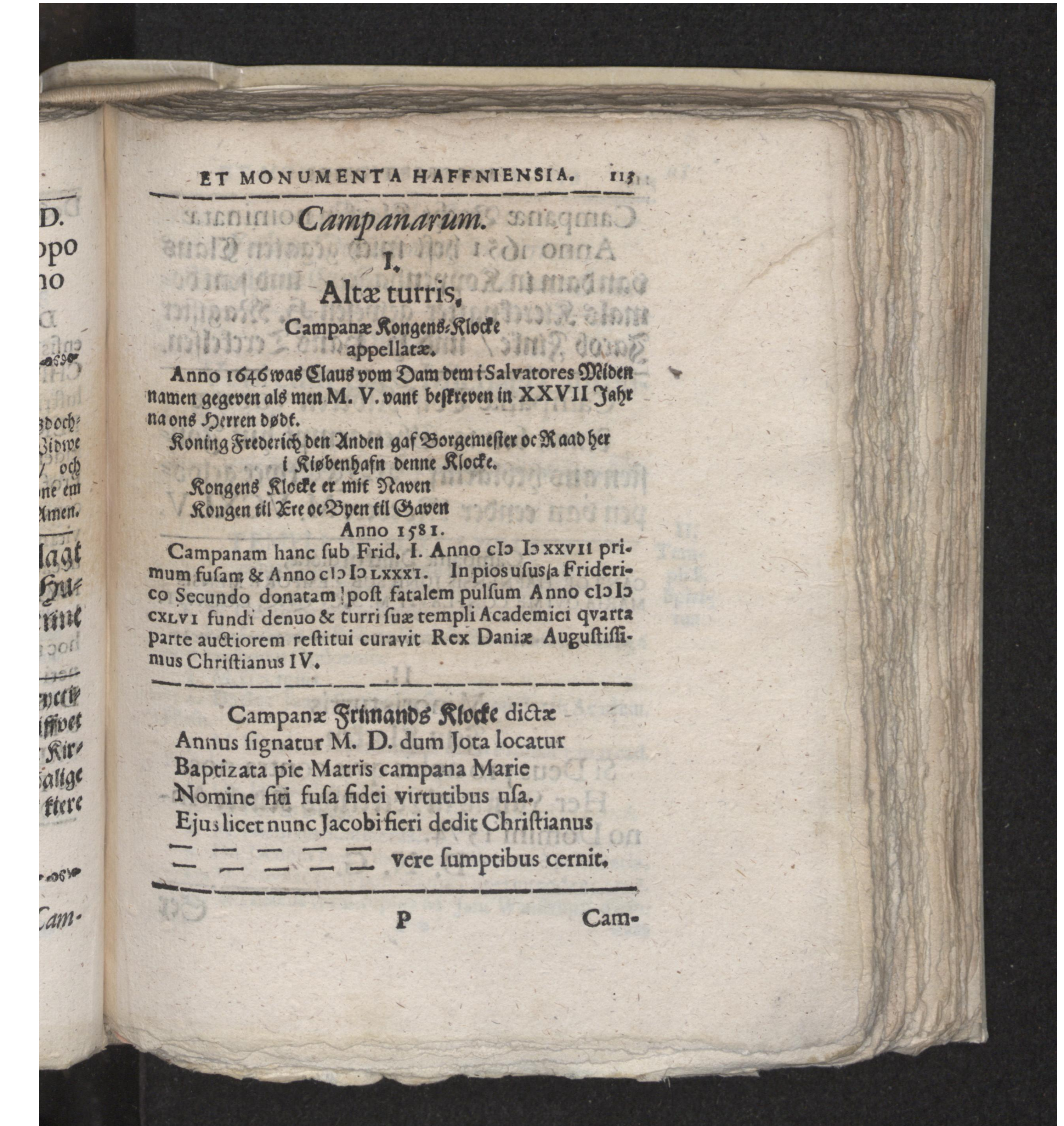
LYCHNORUM PENSILIUM

Anno Domini 1601 disse Crone hebbe ick Marie Matzdochter Weddel S. Frandtzois Jostens Wip Nagelatener Widwe in unser leven Frowen Kercken in die ehre Gottes gegeben / och Thor gedencknis meiner Seeligen Mantz / Gott vorlehne em ein frölicke Upstandinge / sampt alle Bromme Christen / Amen.

Anno 1635, haffver Erlig oc Velagt Mand Christen Pederssøn med sin Hustro Maren Svendsdatter forærbt denne Crone til denne Kircke.

Anno 1618 den 15 Febr. haffver Erlig Gudfrycktige Qvinde Dorothe Doctors / skiencket oc giffvet denne Crone til Vor Frue Kircke / Gud til Ære oc Kircken til Gaffn oc beste / at henge offver hendis Salige Hosbonde Doctor Anders Lemwigh oc hendis kiere Brødre ligge begraffne.

Cam-

Campanarum.

I.

Altæ turris,

Campanæ Kongens-Klocke
appellatæ.

Anno 1646 was Claus vom Dam dem i Salvatores Miden namen gegeven als men M. V. vant beſkreven in XXVII Jahr na ons Herren dødt.

Koning Frederich den Anden gaf Borgemeſter oc Raad her
i Kiøbenhafn denne Klocke.

Kongens Klocke er mit Naven
Kongen til Ære oc Byen til Gaven
Anno 1581.

Campanam hanc ſub Frid. I. Anno cIↃ IↃ XXVII primum fuſam & Anno cIↃ IↃ LXXXI. In pios uſus |a Friderico Secundo donatam |poſt fatalem pulſum Anno cIↃ IↃ CXLVI fundi denuo & turri ſuæ templi Academici qvarta parte auctiorem reſtitui curavit Rex Daniæ Auguſtiſſimus Chriſtianus IV.

II.

Campanæ Frimands Klocke dictæ
Annus ſignatur M. D. dum Jota locatur
Baptizata pie Matris campana Marie
Nomine fiti fuſa fidei virtutibus uſa.
Ejus licet nunc Jacobi fieri dedit Chriſtianus
— — — — — vere ſumptibus cernit.

Campanæ Vacht Klocken nominatæ

Anno 1651 heft mich gegaten Claus van dam in Koppenhagen/ und sein domals Kierckvatter gewesen H. Magister Jacob Finke / und H. Hans Terckelsen.

Campanæ Tolf-Klocken vocatæ

Anna ben ig Ghenaempt hut Jonsten aus heblaempt VVII twee geloopen van eender Moedere M. VCXLV.

Campanæ Pincken dictæ,

CANTOR HAFNENSIS JUNII SUB TEMPORE MENSIS MARIA QVI ME CONFLAVIT M. D. CV QVIQ; LOCAVIT.

II.

Minoris turris

Fem Klocken.

Si Deus pro nobis qvis contra nos.

Her. Lauritz til Lockerups Kircke Anno Domini 1574.

D. N. G.

Sex

Der Klocken.
Verbum Domini manet in æternum.
Borchard Giesser *M. F. Anno* 1611.

Pinchen.
Veni cum pace. Michael Laurentius fecit.

II.
TEMPLI SANCTI SPIRITUS.
cujus Pastores à tempore Reformationis fuêre seqventes.

II. Templi S. Spiritus

1. M. Georgius postea Episcopus Fionensis.
2. M. Andreas ex Pastore Eccl. S. Petri Hafniensis 1536 post Episcopus Opsloensis.
3. M. Georgius.
4. Doctor Janus Syningius simul Professor in Academ. Hafn.
5. M. Nicolaus Hemmingius simul Professor in Acad. Hafniensi.
6. Dn. Janus Matthiæ.
7. M. Petrus Duus.
8. M. Nicolaus Sommerus.
9. Dn. Jacobus Jani Vibergius obiit 1564 è pestilentia.
10. M. Nicolaus Hvid post Scaniæ Superintendens 1578.
11. M. Petrus Winstrupius M. Jani Winstrupii qvondam

dam S. Nicolai Pastoris Hafniensis filius Ex lectore Theol. Arhusiensis 1578. post Episcopus Arhusiensis 1587.

12. M. Andreas Dal Concionator Regius.

13. M. Jonas Jacobi Venusinus post Professor Hauniensis 1600.

14. M. Johannes Bangius postea Pastor in Insula Samo & Præpositus, natus in Civitate dicta Meedelfart a Patre Henrico Bangio ejusdem Civitatis Consule.

15. M. Petrus Sture ex Pastore Eccles. Vedelensis post Concionator aulicus.

16. M. Petrus Petri Hiænus ex Pastore Eccles. Cathedra. Roeschildensis, 1625 vi pestis Haffniæ abreptus est.

17. M. Olaus Vind. ex Rectore Scho. Hafn. 1625, post Pastor B. Virginis 1642, tandem concionator aulicus.

18. Dn. Ericus Monradus vocatus 1643. 29 April. ex Pastore Eccl. Middelfartensis.

19. M. Andreas Johannis Roeschildensis ex Pastore Eccles. Helstadiensis in Seland. vocatus Anno 1643. April 29. obiit 1665 in Januario.

20. M. Nicolaus Envaldi Randulf ex Pastore Eccles. Coagensis Ann. 1665 die 5 Martii postea Episcopus Bergensis eodem anno.

21. M. Esaias Fleisckerus, vocatus die 26 Novemb. An. Christ. 1665.

In subsellis Chori.

Anno milleno CDLXq; noveno
Regn i Danorum Christierno sceptra tenente
Ac disponente Roschildenseq; regente
Ecclesiam gnavo Martino Presule Olavo (a)

Hæc

Hæc domus in laudem moderatur — — —

— — — — — — — —

Auguſtine pie Paulo par ſic & Helie
Nos tecum pone finito mortis agone.
Sub præceptore Petro Plow laudis honore
Concrepat æterni Numinis iſte chorus.

(a) *Hic Olaus Martini Chriſtiani I. Regis Daniæ Cancellarius, & 32. Epiſcopus Roſchildenſis Annoq; 1460 Olai Daae 31 Epiſcopi Roſchildenſis ſucceſſor obiit An. Chr. 1485, de qvo vide Huitfeld. Chron. Epiſcop. Dan. in Fol. pag. 47.*

IN CHORO.

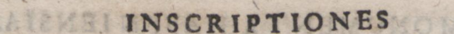
I. EPITAPHIORUM.

Ex lapidibus cum Inſign.

Otte Brahe Axelſen til Elwild effter mange Aars Studering och forſøgelſe i Tydſkland/ Italien/ Franckerig/ Hiſpanien/ Engeland/ Rydsland/ Nederlandet/ och Tieniſte her i Kong Chriſtians den 4 Gaard i Nederland for Capitein hos Churførſten af Brandenburg for General Overſtis Leutenant, gaff ſig indtil vor naadige Konge i den Svenſke Feide/ der Calmar vaar Wunden blef hand Skut med denne hos hengende Kule paa et BÆORIE ſom hand effter Kongens Befalning giorde den 31 Maij Anno 1611 oc ſaa Mandelig ende ſit Liff for Kongl. Maytt. oc ſit Federne Rige/ etc.

Jhans Alders 32 Aar.

Hans Welb. Foreldre Axel Brahe til Elwild Danmarckis Rigis Raad oc Fru Kierſten Hardenberg loed hannem ſom her blef ned ſat den 19 Junii dette monument til en loflig afmindelſe opſette oc

te oc hans Lig til hans Fæderne Graf til Elwild henføre Anno 1611.

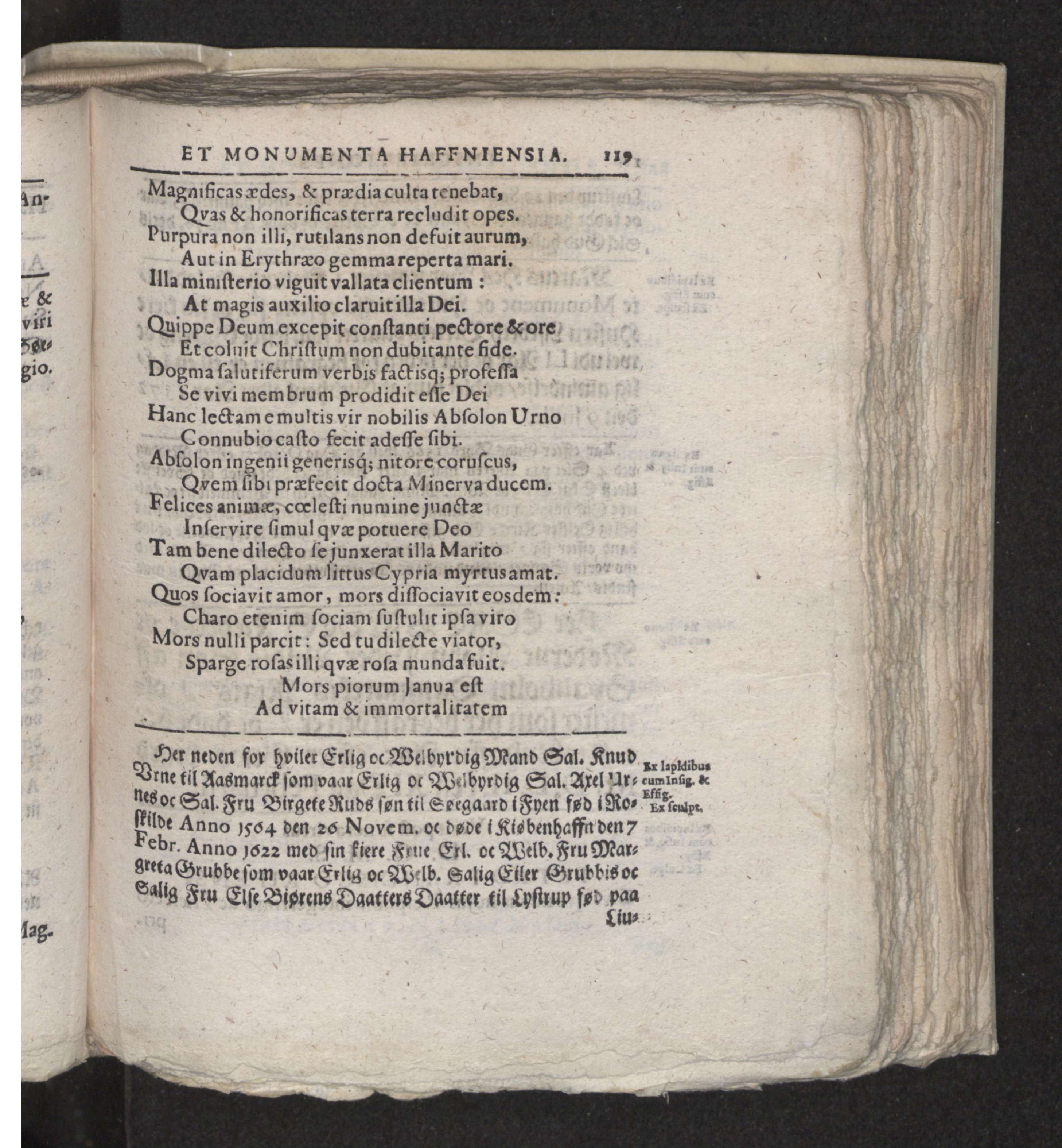
Pietas in fine coronat.

Ex ligno Cum Effig.

Epitaphium conditum in memoriam piæ Matronæ & nobilis Heroinæ, Annæ, filiæ Joh. Rosenspar: Uxoris viri generosi Dni. Absolonis Urne Præclari Herois de Søegaard & Orsmarck. Autore Joh Gèor. Sadolino Vibergio.

Siste parum gressum moneo dilecte viator:
Hic sacer est sacris ossibus, ecce, locus.
Anna Rosenspardæ jacet hic nam gloria gentis,
Qvæ nituit clari nobilitate Patris:
Maternumq; genus Bildorum sangvine ducens
Extulit hoc duplici laudis honore caput.
Cujus in Eximio risit pia gratia vultu
Lusit & in toto corpore casta venus.
Hæc lepidas poterat forma superare puellas
Quas celebres passim docta Thalia canit.
Argolicis non tam Nymphis, qvas laudat Homerus,
Grata fuisse puta, lumina membra, comas.
Illius in labiis charites fulsere, jociq;
Gracchorum ut mater, voce diserta fuit.
Daniacas inter Dominas hæc jure refulsit
Utpote qvæ morum regula digna stetit
Si licet antiqvis rebus conferre recentes,
Conferri priscis Matribus illa potest.
Talis enim fuerat Lucretia nota latinis.
Et græcis. merito cognita Penelope:
Talis & Hebræo populo celebrata Susanna,
Et laudata vagis Hipsicratea Scythis.
Nec tantum genere, & forma, & probitate micabat:
Divitiis etiam stabat onusta suis.

Mag-

Magnificas ædes, & prædia culta tenebat,
Qvas & honorificas terra recludit opes.
Purpura non illi, rutilans non defuit aurum,
Aut in Erythræo gemma reperta mari.
Illa ministerio viguit vallata clientum :
At magis auxilio claruit illa Dei.
Quippe Deum excepit constanti pectore & ore
Et coluit Christum non dubitante fide.
Dogma salutiferum verbis factisq; professa
Se vivi membrum prodidit esse Dei
Hanc lectam e multis vir nobilis Absolon Urno
Connubio casto fecit adesse sibi.
Absolon ingenii generisq; nitore coruscus,
Qvem sibi præfecit docta Minerva ducem.
Felices animæ, cœlesti numine junctæ
Inservire simul qvæ potuere Deo
Tam bene dilecto se junxerat illa Marito
Qvam placidum littus Cypria myrtus amat.
Quos sociavit amor, mors dissociavit eosdem :
Charo etenim sociam sustulit ipsa viro
Mors nulli parcit : Sed tu dilecte viator,
Sparge rosas illi qvæ rosa munda fuit.
Mors piorum Janua est
Ad vitam & immortalitatem

Her neden for hviler Erlig oc Welbyrdig Mand Sal. Knud Vrne til Aasmarck som vaar Erlig oc Welbyrdig Sal. Axel Urnes oc Sal. Fru Birgete Ruds søn til Søegaard i Fyen fød i Roskilde Anno 1564 den 26 Novem. oc døde i Kiøbenhaffn den 7 Febr. Anno 1622 med sin kiere Frue Erl. oc Welb. Fru Margreta Grubbe som vaar Erlig oc Welb. Salig Eiler Grubbis oc Salig Fru Else Biørens Daatters Daatter til Lystrup fød paa Liu-

Ex lapidibus cum Insig. & Effig. Ex sculpt.

Liustrup den 29 Septemb. Anno 1568 lefde med hannem 35 Aar oc fødde hannem 8 Sønner oc 6 Døttre oc døde Anno 16. deris Siel Gud hafve.

Ex lapidibus cum Effig. Ex sculpt.

Marcus Hes Borgemester i Kiøbenhaffn lod dette Monument oc Hukommelse opsette sig oc sin kiere Hustru Lisebeth Bertels daatter som leffde Gudelig oc wel udi LI Aar oc her neden for begrafuen er til en loflig amindelse/ oc blef hun af Gud henkaldet Aar 1572 den 9 Junii.

Ex ligno cum Insig. & Effig.

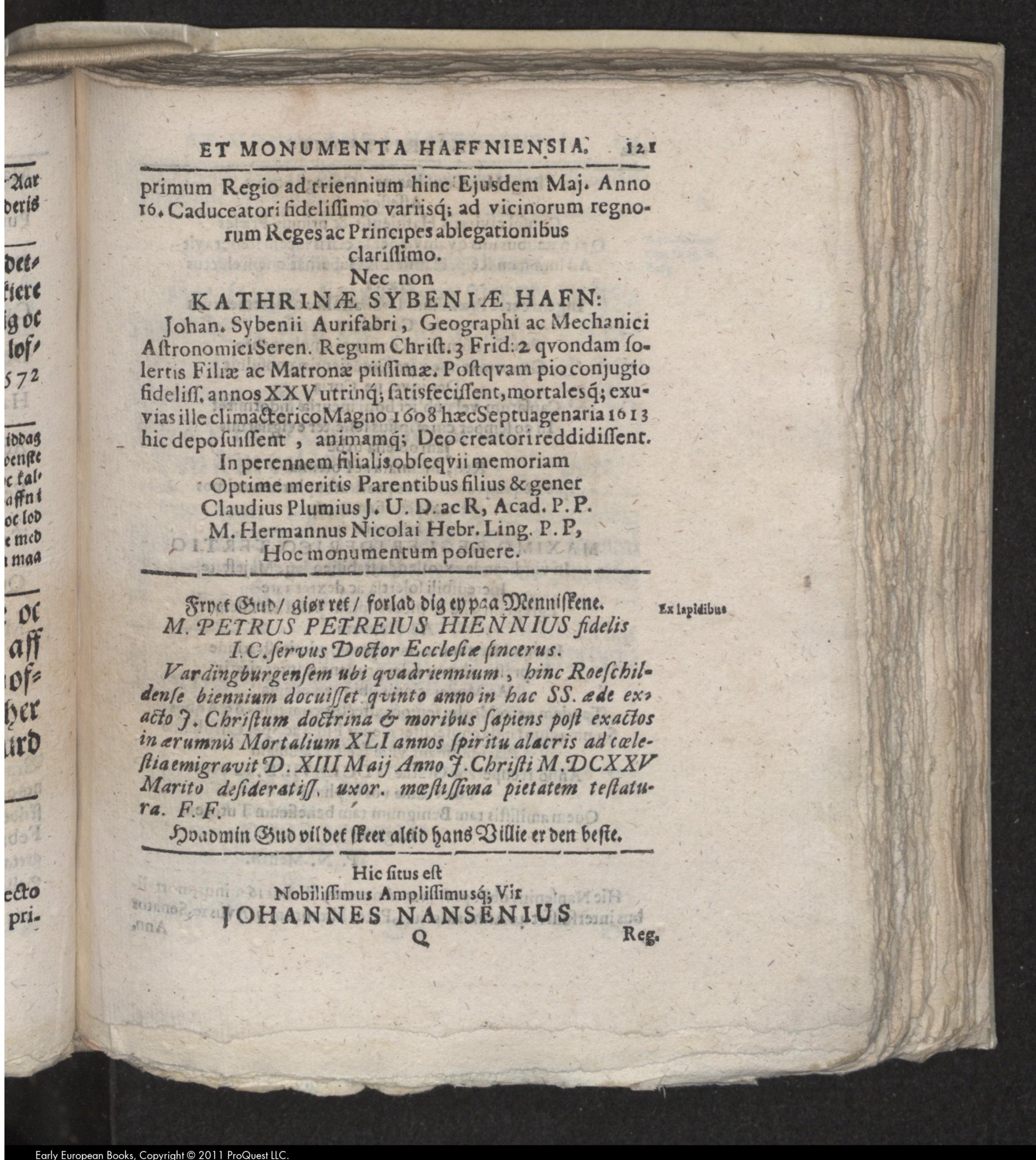
Aar effter Guds Byrd 1566 then 30 Dag October effter Middag ved 4 Slet paa Atzeren marck eller Atzeragger hede imod de Svenske bleeff Skut Erlig oc Welb. Mand Lauge Broch til Vemmetofft oc kallede Gud hannem udi Halmsted oc bleff Begrafven her i Kiøbenhaffn i hellig Geistes Kircke Gud giffve hannem en glædelig opstandelse oc lod hand effter sig / mig hans bedrøffvede Hustru Margrette Bilcke med tho voris Sønner / Gud unde os saa at leffve her at vi udi Glæden maa findis/ Amen.

Ex ligno cum Effig.

Her ESKE BILDES Fæderne oc Møderne Wobn Peder Bildis Søn aff Svanholm Danmarckis Rigis Hofmester som her begraffven er / oc døde her i Kiøbenhaffn Aar effter Guds biurd M. D. L. II. den XI Dag Februarii.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig. Ex sculpt.

Vivit post funera virtus
D. O. M. S.
PETRO FRANCISCO RIPENSI
Civi qvondam hujus Reipubl. integerrimo ac Præfecto pri-

primum Regio ad triennium hinc Ejusdem Maj. Anno 16. Caduceatori fidelissimo variisq; ad vicinorum regnorum Reges ac Principes ablegationibus clarissimo.

Nec non

KATHRINÆ SYBENIÆ HAFN:

Johan. Sybenii Aurifabri, Geographi ac Mechanici Astronomici Seren. Regum Christ. 3 Frid: 2 qvondam solertis Filiæ ac Matronæ piissimæ. Postqvam pio conjugio fideliss. annos XXV utrinq; satisfecissent, mortalesq; exuvias ille climacterico Magno 1608 hæc Septuagenaria 1613 hic deposuissent, animamq; Deo creatori reddidissent.

In perennem filialis obseqvii memoriam
Optime meritis Parentibus filius & gener
Claudius Plumius J. U. D. ac R, Acad. P. P.
M. Hermannus Nicolai Hebr. Ling. P. P,
Hoc monumentum posuere.

Fryct Gud/ giør ret/ forlad dig ey paa Menniskene.

Ex lapidibus

M. PETRUS PETREIUS HIENNIUS fidelis I. C. servus Doctor Ecclesiæ sincerus.

Vardingburgensem ubi qvadriennium, hinc Roeschildense biennium docuisset qvinto anno in hac SS. æde exacto J. Christum doctrina & moribus sapiens post exactos in ærumnis Mortalium XLI annos spiritu alacris ad cœlestia emigravit D. XIII Maij Anno J. Christi M.DCXXV Marito desideratiss. uxor. mœstissima pietatem testatura. F. F.

Hvadmin Gud vil det skeer altid hans Villie er den beste.

Hic situs est
Nobilissimus Amplissimusq; Vir
JOHANNES NANSENIUS

Reg. Maj. Consiliarius, Collegii Status
Assessor
Consul civitatis Hafniensis & primus Præses
Qvi natalibus suis qvamvis per se claris lucem fœneravit
Ad summam Reip. Hafniensis Gubernationem electus
Præses
Ingens certe Præsidium Urbi attulit ac incrementum
Consul
Præclare omnino communi emolumento
Qvam maxime vero Conscientiæ consuluit
Deniqve ne Curia
Causarum vel publici boni incuriæ indormiret
In eo semper curæ ipsius feliciter evigilarunt
Jam obsessa urbe
Req; inclinata ac Fortuna
Ipse neqvaqvam fractus prostratos plurium animos
Erexit confirmavitq;
Imo vero
MAXIMO REGI FRIDERICO TERTIO
In vindicanda extollenda stabilienda q; Majestate
Incredibili solertia ac dexteritate
Egregiam sane & incorruptam præstitit fidem
Ad summam
In omni Regimine omni rerum administratione
Expressa reliqvit fidei prudentiæ integritatis
Ac Moderationis ubiqve vestigia
Tandem vero Morbo senioq; affectus cum ipsos 69 Annos
Summa cum laude confecisset plenus Fidei ac Spei Christianæ
Placidissimam vitæ fecit Clausulam
Anno recuperatæ Gratiæ M DCLXVII. D. 12 Nov.
Vos Viduæ vos orphani
Quem amisistis tam Benignum tam beneficum Tutorem
Lugete

P. N. Mehrn.

Hic Nansenius obiit postqvam Annos 69 diebus 16 minus, mortalibus interfuisset 40 Annos Maritus, Pater liberorum 9, Avus 10, Senator

Ann. 5, Consul Ann. 16, Consiliarius Regius, in Collegio Status Assessor, & urbis Præses Ann. 7.

II.
Lapidum Sepulchralium.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

Her ligger begraffven PER WILLATZEN som var Borgemester i Kiøbenhaffn oc aff Gud kalledis hand den Torsdag effter Michaelis Anno M.D. XXXV hvis Siel Gud naade.

Den som vel lefver hand icke ilde døer.

Her ligger begrafven Erlig oc Welforstandig Mand LAVRITZ MOGENSØN fordum Raadmand her udi Kiøbenhafn som Gud henkaldet til sit evige Rige fra denne elendige Verden den 17 Augusti Anno 1622. Med hans kiere Hustru Erlige oc Gudfryctige Qvinde Bodel HANS DAATTER som Gud heden kaldet den Anno 16.

Gud giff ve dennem oc alle fromme Christne en glædelig Opstandelse/ oc det æwige Liff.

Der mand skreff M. D. Aar
L. X. oc V. det vaar
Daa døde MATZ JENSEN
Oc hans Hustru KAREN
Oc vaar bode til Ecte
Oc til raete

De lefvede tilsammen foruden meen
Her ligger de begrafven under denne Steen
Vi thet Hober oc visselig Trof
At thi nu hvilis i then evige Rof.

Her ligger begrafvet Erlig Welbyrdige Mand oc strenge Ridder Her ESKE BJLDE af Svanholm Danmarckis Rigis Hoffmester som døde her i Kiøbenhaffn M. D. L. II. then XI Dag Februarii.

Dn. ERICO MONRADO primum Ecclesiæ Medelfardensis in Fionia perqvam fideli & religioso Pastori deinde hujus sacræ ædis primario Ecclesiastæ tandem Ripensis diœcesis Episcopo & S.S. Theologiæ doctori nato M. DC. V. II.
Die Pentecostes denato v. M. DC. L. die XXVI Julii
dilecto Marito
Hoc æterni amoris & fidei conjugalis monumentum
Conjux Margareta Jo. Bangia
Mœstissima posuit
Monradi virtus Superest mens dia recepta
Cœlo qvod terræ est hæc cava tumba capit.

Her under hviler Erlig Viiß oc velfornemme Mand Salig LAVRITZ MJCHELSEN fordum Raadmand her i Staden oc Kiercke verge her til hellig Geistis Kircke som vaar Barnefød i Ribe oc

oc Salig hensoff i HErren den 2 Octobris Anno 1656 udi hans Alders 60 Aar Gud giffve hannem med alle Tro Christne en ærefuld Opstandelse.

Mortuis silentibus.
Hans Reintholstsens oc Else Nielßdaatters been
De hviler her under denne steen
Oc naar Gud vil da Vogner op
Hvor der samlis baade Siel oc Krop
At de maa siden leffve tillige
Til ævig Tjd i Himmerige.
Som Salig hensoffvede Anno Dni 1601 den 30 Decemb.
vivis legentibus
HErren hand bevar eder naadeligen.

Her under ligger begrafvet Erlig oc Welbyrdig Mand NIELS BILDE JORGENSON til Ellinge som døde her i Kiøbenhaffn Anno 1590. den 16 April oc blef her nedersat den 28 Maij hves Siel Gud haffver.

Her ligger begrafven Erlig oc Welact Mand PEDER FRANDTZEN Kongl. Mayst. fordum Herold som Saligen i HErren hensoff den 27 Julii Anno 1608 sampt hans kiere Hustru Erlig oc Gudfryctig Dannequinde KATHARINE JOHANSDATTER som oc Saligen udi HErren bleff henkalled den 26 Decembris Anno 1613.

Her hviler Erlige ANDERS OVE som

som kalledis Godske oc vaar Borgemester i Kiøbenhaffn med sin kiere Hustru.

PETRUS PETREUS.
HIENNIUS C.
ERUDITIONE AC PIETATE CLARUS
JUVENTUTIS IN ILL. HERLOVIANA
MAGISTER INDUSTRIUS.
HINC
DOCTOR ECCLESIÆ EXIMIUS
VARDENBURG XIV.
ROESCHILD: II ANNOS
TUM IN HAC. S. S
Dno. CH. FIDELIS.
TYPUS GREGIS
LUSTRO EXACTO
PESTIS MINISTERIO
CUM TRIBUS - - - -
SIMONE SOPHIA - - - -
AD COELESTIA - - - -
ALACRI AD ILLA - - -
CONTENDI - - -
CORRUPTIBILI - - - -
IN SPE IN CORRUPTIBILITATIS
HEIC DEPOSUIT.
J. D. Maij
AN. J. CH. MDCXXV
ÆTATIS ANNO XLI
MARITO DILECTIS.
PARENTI V. LIBERORUM DESIDERAT.
UXOR

UXOR MOESTISSIMA,
CUM UNICO FILIOLO SUPERSTITE
F. F.

Anno 1557 den 20 Octob. lod Erlig Qvinde LISBET BERTELS DATTER under denne Steen begraffve hendiß Hußbonde PEDER JENSØN Borgemester udi Kiøbenhaffn Anno 1572 den 9 Junii lod Erlig Mand MARCUS HES Borgemester i Kiøbenhaffn under denne Steen begrafve hans kiere Hustru LISBET BERTELS DATTER.

Anno 1590 den 27 Octo. lod Erlig Qvinde MARGRETE Surbech under denne Steen begrafve hendis kiere Hoßbonde MARCUS HES Borgemester i Kiøbenhafn. Anno 1602 den 12 Septemb. lod JFUER POVELSEN her begrafve sin kiere Hustru MARGRETE Surbech oc lod udhugge oc nederlegge denne Steen Gud forlene hende oc alle tro Christne en glædelig Opstandelse.

In media Templi parte.

Ex ligno cum Insign.

I.
EPITAPHIORUM.

Symbolum.

Alt det vi hafve/ er Guds gode gafve.

Erlig Viß oc Velact Mand PEDER MUNCH JACOBSEN fordum Borgemester her i Kiøbenhafn hviler her neden for som Saliqen hensof den 11 April Anno 1613 i hans alders 77 Aar med hans tvende kiere Hustruer KJERSTEN FRANDZDATTER som hensof den 22 April Anno 1581 saa

saa oc KAREN RASMUSDATTER som hensof den 9 Decemb. Anno 1616 med nogle deris Børn/ Gud forleene dennem alle en gledelig Opstandelse.

Vita mihi vivo fuit unica dedita terris
Sustulit hanc tetrica parca maligna manu
Morte mihi geminam lucror famæq; poliq;
Interea hac tumulo molliter ossa cubent.

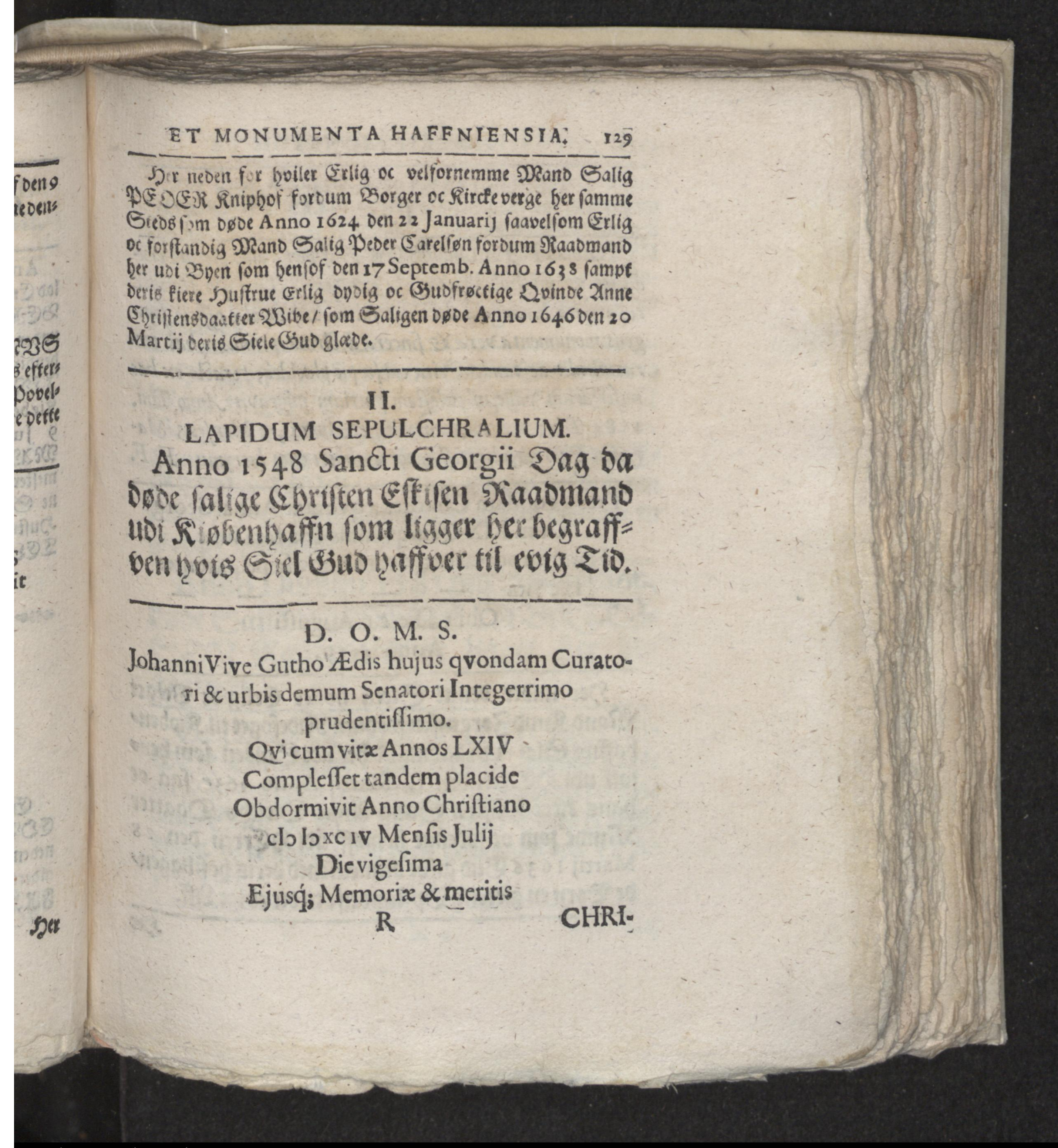
Salig PEDER MUNCH oc KAREN RASMUSDATTER til en Christelig ihukommelse haffver deris efterlefvende svogere Borgemester Jfver Povelsen oc Jørgen Povelsen sampt deris Hustruer Karen oc Kiersten Peders-døttre dette Monument ladet opsette.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

1624.

Qui hic ab exteris venis siste viator & lege.
Subtus qvieścit
PETRUS VALENTINI KNIPHOVIUS
Qvi duodecennis huc adiit & Sexagenarius obiit
22 Janv. Anno CIↃDCXXIIII
Servus interim industrius civis integer
Et ædis hujus tutor solicitus is annum
attigit Vigesimum cum uxore
Svavissima
ANNA CHRISTIERNI WIBE
Fœmina pia & pudica
qvæ ipsi hoc Monumentum
Cum mœrore posuit
Et pie mortua in Domino
Anno CIↃ IↃC
Gloriosum heic cum ipso præstolatur
Salvatoris nostri adventum
SIT IPSIS TERRA LEVIS

Her

Her neden for hviler Erlig oc velfornemme Mand Salig PEDER Kniphof fordum Borger oc Kirckeverge her samme Steds som døde Anno 1624 den 22 Januarij saavelsom Erlig oc forstandig Mand Salig Peder Carelsøn fordum Raadmand her udi Byen som hensof den 17 Septemb. Anno 1638 sampt deris kiere Hustrue Erlig dydig oc Gudfrøctige Qvinde Anne Christensdaatter Wibe / som Saligen døde Anno 1646 den 20 Martij deris Siele Gud glæde.

II.
LAPIDUM SEPULCHRALIUM.

Anno 1548 Sancti Georgii Dag da døde salige Christen Eskisen Raadmand udi Kiøbenhaffn som ligger her begraffven hvis Siel Gud haffver til evig Tid.

D. O. M. S.
Johanni Vive Gutho Ædis hujus qvondam Curatori & urbis demum Senatori Integerrimo
prudentissimo.
Qvi cum vitæ Annos LXIV
Complesset tandem placide
Obdormivit Anno Christiano
cIↃ IↃxc iv Mensis Julij
Die vigesima
Ejusq; Memoriæ & meritis

R CHRI-

CHRISTIANUS ex Fratre nepos
F. F.

Nicolao Fôerat Chilonio Civi Hafniensi viro pietate eruditione & multiplici rerum usu experentia claro qvi statim a repurgata Evangelii doctrina fidelis Bibliopolæ officio fungens monumenta veræ & sinceræ doctrinæ primus in has terras intulit ac tandem, vitæ cursu pie placideq; peracto ex hac miseriarum valle in cœlestem patriam migravit Anno Dni. 1584 Die 27 April. cum vixisset Annos 72 Menses 5 Marito ac Patri desideratiss. uxor & liberi cum lacrymis F. F.

Tres qvondam Charites æqve erat Anna Georgî
Cum XIX Qvinqvennis tria fata sunt
Hanc exportarent vivam nunc sæpe parentes
Hæc vita — — — — —
Obiit Die 21 Augusti
Anno 1559.

Her under denne Steen hviler Erlig oc Velact Mand Knud Jørgensen fordum Ridefoget til Kiøbenhaffns Slot oc Raadmand her udi Staden som hensoff udi HErren den 14 Martij Anno 1635 saa oc hans kiere Husiru Salig Anne Dirichs Daatter Mume som oc sødelige hensoff udi HErren den 28 Martij 1636 Gud gifve dennem med deris hoßliggende Børn en gledelig Opstandelse til det evige Liff.

Her ligger begrafven Erlig Velact oc Forstandig Mand JORGEN BRAAD / fordum Raadmand udi Kiøbenhafn som døde 1633 den 25 Novembr. udi hans Alders 63 Aar med sin kiere Hustru Erlig Dydig oc Gudfryctige Qvinde KAREN CHRISTENS Daatter Wibbe som døde 1637 den 17 Augusti udi hendis Alders 68 Aar Gud gifve dennem en glædelig Opstandelse.

Her ligger begrafven Erlig Wiß oc Welforstandig Mand SOFVEREN CHRISTENSON Borgemester i Kiøbenhaffn som døde den 13 Septemb. Anno 1596 med tvende hans Sønner CHRISTEN oc JENS som Gud tilforen hafde heden kaldet / Gud giffve dennem med alle tro Christne en glædig Opstandelse.

Anno Domini 1587 den 17 Novemb. døde Salig ANDERS LAVRITZSON Raadmand oc ligger her begrafven.

Erlig Mand PEDER MVNCH JACOBSEN Borgemester i Kiøbenhaffn fordum Kircke verge til den hellig Aands Kircke haffver ladet bekoste denne Steen for sig oc sine Hustruer Børen oc Arffvinger oc er hand i HErren hensoffved den 11 April. 1613.

Sic
Maxima rerum momenta momento Temporis
Minimo inverti
Nullamqve ſanctitatem iniqvitatem
Fatorum inhibere
Suo exemplo docuit.
Antiqva virtute & Fide.
Rariſſimi exempli vir
LAURENTIUS PETRI HESSELBERG.
Civis Hauniæ ſpectatiſſimus
Qvi
Ex levi qvidem ſed infeliciſſimo
Unius pedis digiti vulnere
Mortem minus ſperatam oppetiit
Tu luge viator
Si tumulum ſpectes
Hoc enim conditorio
Quod
Exſuendæ mortalitati ſibi ſuisq; fieri
Vivus curavit
Conditur
Cujus condita Comitate
Candore Fides
Sanctitate Vita
Deſine verò
Si qvò migraverit cogites
Etenim
Qui Terris commodatus cœlo Receptus eſt
Non
Tiburtina Tragemata
Specioſas mundi delicias

Sed

Sed
Mellita cœli Bellaria
Veras vere beatorum Epulas
Captat & intuetur.
Obiit 1662. 24 Octobr.

Ita Res ſunt mortalium
Cum florent Maxime deſinunt
Nec novit orbis
Qvidqvam in ſe magis conſtans
Qvàm inconſtantiam
Quod ſi qvis dubitet
Buſtum reſpiciat civis hujus noſtri
Cives inter optimos ſuo Jure numerandi
JOHANNIS MANDIXZONII
Qvem
Non ita dudum felicem terra coluit
Jam mortuum contegit
Fuit hic
Undeviginti filiorum Parens
Et
Ad viceſimam ſubolem procreandam
Non tam elanguit Natura qvàm non voluit
Quod noluit ipſe
Numerum parem reddere
Qvia
Numero Deus impare gaudet
Lugent hunc omnes qvi ſalem habent
Qvia ſales didicerat
Doctus lenire aliorum Ægritudines ſuam ſolari
Senectutem
Lugere diſcunt qvi Lacrimas dedidicere

Martis alumni
Et
Qvis non Lugeat morti futurus victima
Immo vero
Ipsa Themis vitam redimeret
Reducem faceret integritas
Tu itaqve
Qvi vel Themidem colis vel integritatem
Sectaris
Sparge tumulo Cupressum
Nec
Tempera Lacrimas.
obiit 1663.

III.

Cipporum.

Her udi hviler den Wel-Edle oc Wel-Forneimme Mand HANS NANSEN Kongl. Mayestets Raad / Assessor udi Collegio Status, Præsident oc Borgemester udi Kiøbenhaffn Barnefød i Flensborg Anno 1598 den 28 Novembris. Er udi HErren Saligen hensoffved Anno 1667 den 12 Novembr. Effter at hand sit Liff Christeligen oc Berømmeligen haffde tilbract udi 69 Aar ringer 16 Dage. Sielen er udi Guds giemme Legemet wil Gud paa den Yderste Dag igien herfra opwecke oc med Siælen indføre udi den Himmelske Glæde.

In altera Templi parte

I.
EPITAPHIORUM.

Hir buten dit Finster licht begrafven de Erlige Mann Meister HANS LANGE Bardischer und de Stadt Hopman tho Kopenhagen gewesen mit seiner Ersten Fruen JOHANNE ANDERS Dochter unde seine beiden Söne HENRICH LANGE und POWEL LANGE van der lesten Frawen KAREN POWELS Dochter gebaren unde hie Starff am Paske Mor gen Anno 1566 des Seele Gott alle ghenedig sie Amen. Unde ist hier auch begraben Meister THOMAS Vandhausen Seine Eheliche Hausfrawe CATHARINA POWELS Dochter mit 6 Söne und starff so den 30 Martij unde harst gelebet mit Beide er Ehe Menner 44 Jar also ein Eherliche Frawe der Seele sey Gott genedich Anno 1607.

Inscriptio Portæ.

Alle Ting til Guds Ære) Cor. 10.

Der Hans Nansen vaar Borgemester M. Anders Hansen Sogne Præst her til Menigheden / Nielß Hansen / Peder Pedersen/ Jacob Andersen/ Hermand Svensen/ Hendrich Jsachsen Raadmend/Christen Jensen Bech/oc Lauritz Michelsen Kirckens Forstandere/ alle i denne hellig Aands Sogne residerende er denne meget Hederlig oc yndelig Sted Kircken til forvidelse Zirat oc Gafn/ oc mange Guds Børns Legemers Hederlig hvile Sted oc Soffve Kammer ved Kirckens Middel kiøbt oc tilforhanlet.

II.
Lapidum Sepulchralium.

Hic posuit cineres post tristia funera Petrus
-- sius hac olim populosa Pastor in urbe.

Atq;

Atq; simul conjunx Urnâ reqviescat eadem
Hæc Marina pio posuit monumenta marito
Obiit Anno 1558 die 20 Augusti.

In tertia Templi parte.

I.
EPITAPHIORUM.

Ex ligno Cum Effig.

Her neden under hviler Sal. PEDER ANDERSEN fordum Borgemester i Kiøbenhaffn som gaf denne Funt til hellig Geistis Sogne Kircke/ oc bleff begraffven Anno M. DC XX Med sine tvende Hustruer S. MAGDALENE INGVERS Daatter som døde Anno 1607 oc Salig ANNA BALTZERS Daatter som døde Anno M. DC XXII. Med hendis 3 Sønner oc 1 Dotter Gud gifve dennem en gledelig Opstandelse.

Ex lapidibus cum Effig.

Anno 1655 in Julio er dette Monumentum opset til en Erlig ihukommelse ofver Erlig Fornemme oc meget Kunstrige Mand nu Salig CHRISTOFFER SVENTZEN Raadsherris Søn til Franckfurt à Mein vel opdraget oc meget øffvet udi alle loflige Kriegs Exerciser oc der offver bleffven Konglig Maytt. Tøymester oc i den for sin Mandhafftighed oc meriter baade Canonicus oc Vicarius udi Lunde Capitel/ som døde den 2) Decemb. 1653 udi sin Alders 72 oc Bestillings Aar 30 sampt ofver begge hans Hustruer AGNETA MICHELS Daatter/

ker / bort død 1620 oc Marine Gunders daatter som i HErren hensoff 1633 med 2 Sønner oc en Daatter / oprettet aff den salige Mands kiere Svoger Peder Pedersen her i Staden oc kiere Datter Agnete Svenske hvilcke dennem forventer en gledelig Opstandelse.

Erlig oc Welfornemme Mand CHRISTEN WIBE til en Ihukommelse som hensoff udi HErren 4 Janua. Anno 1605 i sit Alders 47 Aar haffver dette Monument ladet opreise hans efterleffvendis kiere Hustru ELSEBET LAURETS Daatter.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

Der Erbar und Fürnemen Geselle Gasche Wedinghusen vom Osenbrugt / von den Erbarn und Weisen Johan Weldinghausen Radesherre und Gædelen Fredelevis Erligh geborn Anno 1592 den 3 Octobr. in Gott selig entsloppen / haft alhier vor diesem Stole sein begrabnis / seins Alter 27 Jar.

O HErre jeg kommer til dig forlad icke mig for din Død oc pine Skyld.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

II.

Lapidum Sepulchralium.

Her ligger begrafven Erlig oc Welbyrdig Mand S. LAWE BROCH til Estrup.

Piis manibus meritisq; lectissimæ Matronæ CATHARINÆ TANCREDI F. Mœstus lugensq; posuit æræ Christia-

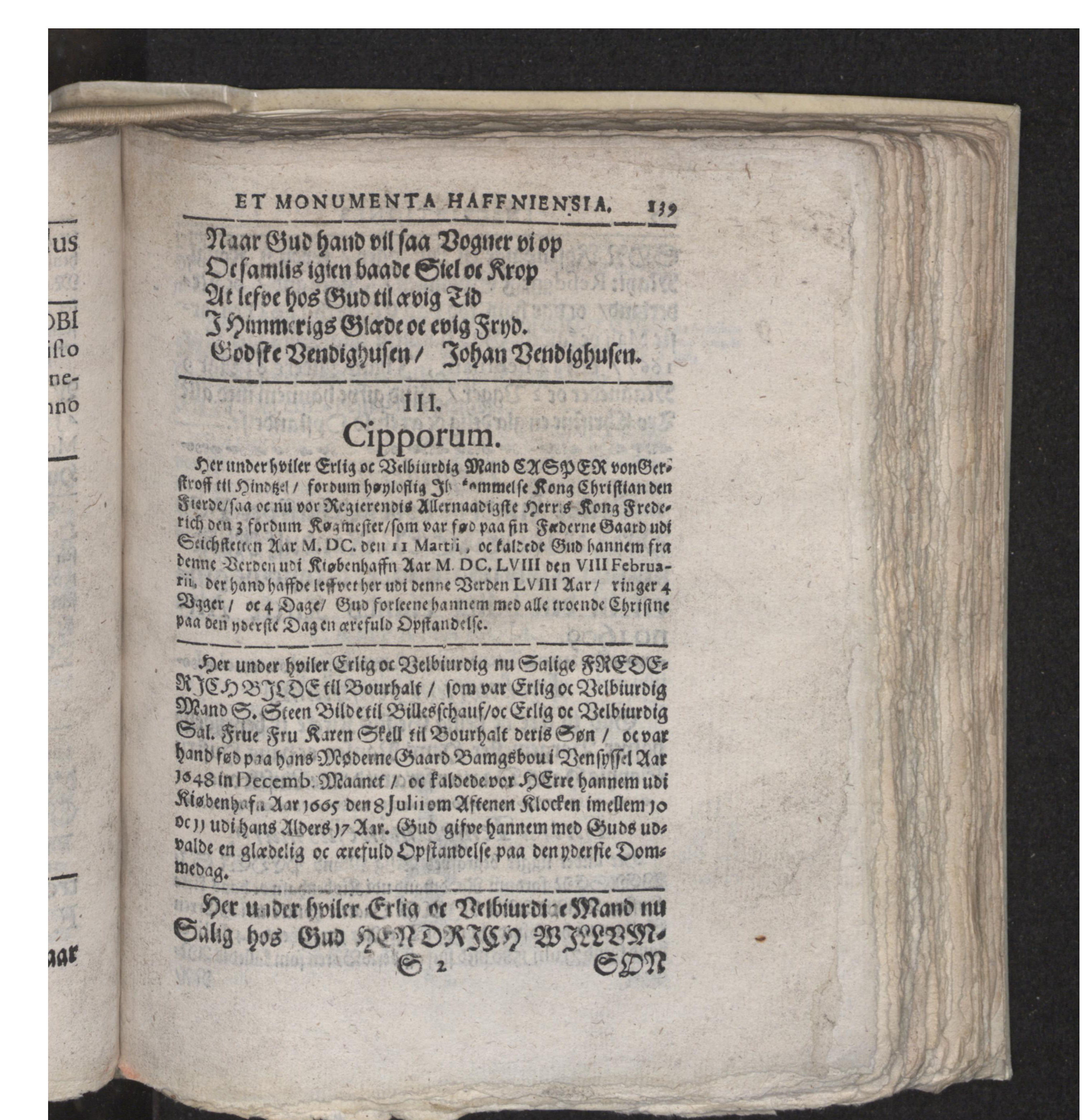
ſtianæ 1610. 1 Auguſti Tanchredus Lælius Fil.

Hic ſepultus eſt humaniſſimus Petrus JACOBI C. Hafn. qvi injuſte & crudeliter oppreſſus Chriſto ſervatori ſpiritum reddidit 1564 die April. & honeſtiſſima ANNA OLAI F. Qvæ pie obiit Anno 15 die.

CHRISTIANUS WIBE
Civis bonus
Negotiator induſtrius
Exactis inter mortales Annis
XLII.
Ad immortalium Gloriam
Gaudens ſpiritu emigravi
Ann. J. Ch. IↃCV
Januarij IV.
De me nil heic niſi caro
Quæ de terra
Juxta cineres filiorum
MICHAELIS & CLAUDII
In ſpe vitæ confidenter qvieſcit.
Marito deſideratiſſ. uxor
Liberis dilectiſſ. Mater
ELISABETH Cocchia Lubecenſis.
P.

Her legger vi under vi begge Tho
Voris Siele de voge i Glæde oc Ro

Naar

Naar Gud hand vil saa Vogner vi op
Oc samlis igien baade Siel oc Krop
At lefve hos Gud til ævig Tid
I Himmerigs Glæde oc evig Fryd.
Godske Vendighusen / Johan Vendighusen.

III.

Cipporum.

Her under hviler Erlig oc Velbiurdig Mand CASPER von Gerstroff til Hindtzel / fordum høyloflig Ih[illegible]kommelse Kong Christian den Fierde/saa oc nu vor Regierendis Allernaadigste Herris Kong Frederich den 3 fordum Køgmester/som var fød paa sin Féderne Gaard udi Seichsteten Aar M. DC. den 11 Martii, oc kaldede Gud hannem fra denne Verden udi Kiøbenhaffn Aar M. DC. LVIII den VIII Februarii, der hand haffde lefvet her udi denne Verden LVIII Aar / ringer 4 Vgger / oc 4 Dage/ Gud forleene hannem med alle troende Christne paa den yderste Dag en ærefuld Opstandelse.

Her under hviler Erlig oc Velbiurdig nu Salige FREDERICH BILDE til Bourhalt / som var Erlig oc Velbiurdig Mand S. Steen Bilde til Billesschauf/oc Erlig oc Velbiurdig Sal. Frue Fru Karen Skell til Bourhalt deris Søn / oc var hand fød paa hans Møderne Gaard Bamgsbou i Vensyssel Aar 1648 in Decemb. Maanet / oc kaldede vor HErre hannem udi Kiøbenhafn Aar 1665 den 8 Julii om Aftenen Klocken imellem 10 oc 11 udi hans Alders 17 Aar. Gud gifve hannem med Guds udvalde en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den yderste Dommedag.

Her under hviler Erlig oc Velbiurdig Mand nu Salig hos Gud HENDRICH WILLUMSON

SON Rosenvinge til Løstagger / fordum Kongl. Mayt: Resident J Spannien / Engelland / oc Nederland/ oc var hand fød paa Egebech 1604 den første Maij oc kaldede Gud hannem paa Løstagger Aar 1667 / den 14 Februarij, J hans Alders 63 Aar 9 Maaneder oc 2 Ugger / Gud gifve hannem med alle Tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Baptisterii.

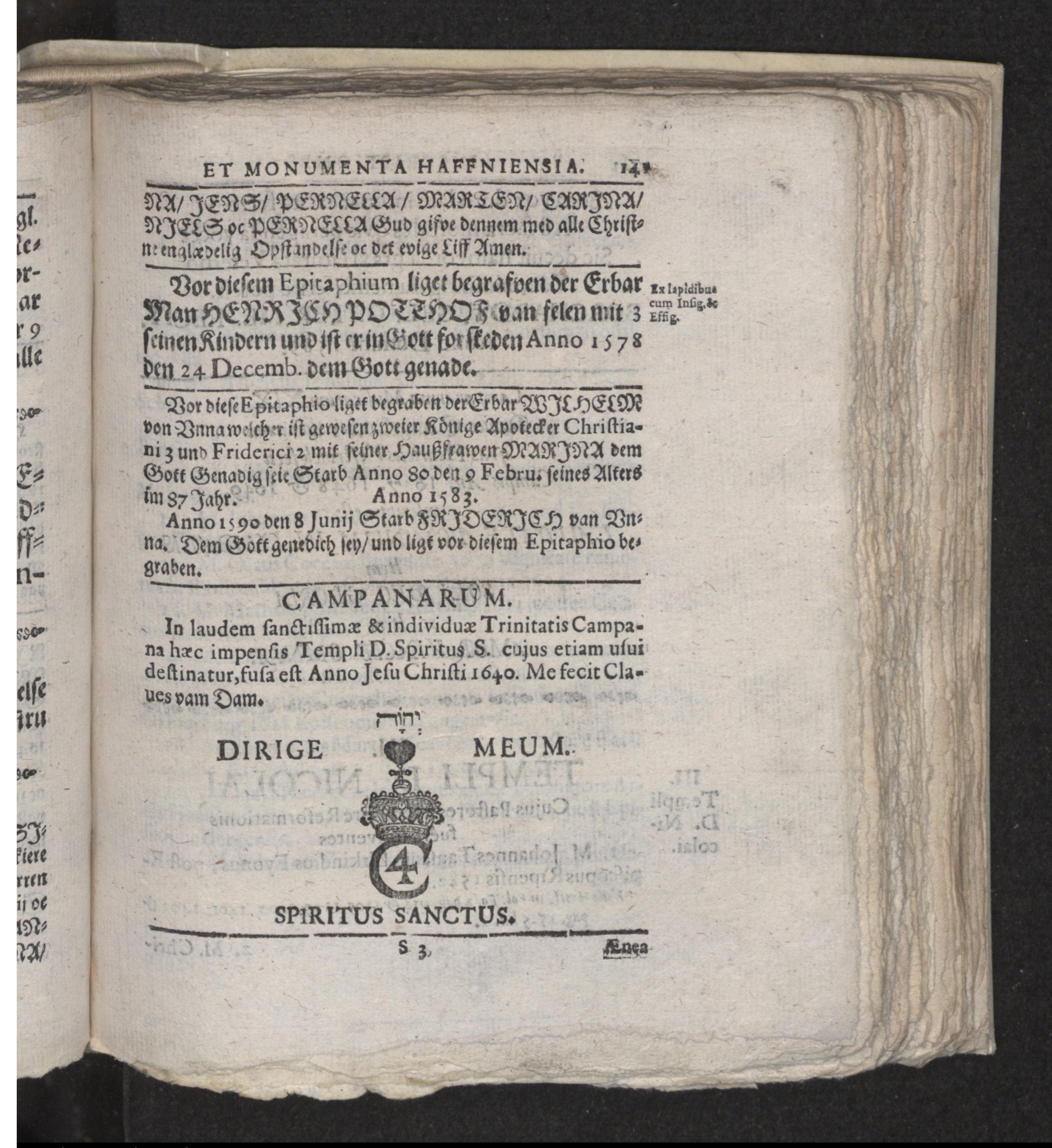
Denne Fundt oc døbested haffver PEDER ANDERSEN Randulf Raadmand i Kiøbenhafn ladet bekoste oc giffvet til den hellig Aands Kircke Anno 1609.

Lychnorum pensilium.

Gud til ære oc hellig Geistis Kircke til beprydelse hafver Borgemester Hans Nansen oc hans Hustru Sophia Hans Daatter foræret denne Liusekrone.

Extra Templum in ejus muro.

Her under ligger begrafved Erlig Mand PEDER SIWERSEN fordum Raadmand udi Kiøbenhafn oc hans kiere Hustru BARBARA NIELS Daatter hvilcke udi HErren Saligen ere hensofvede hun udi Thet Aar 1575 thend 24 Julij oc hand thend 7 Julij 1580 med siuf aff deris Børen som kalledis ANNA/

NA/ JENS/ PERNELLA / MARIEN/ CARINA/ NIELS oc PERNELLA Gud gifve dennem med alle Christne englædelig Opstandelse oc det evige Liff Amen.

Vor diesem Epitaphium liget begrafven der Erbar Man HENRICH POTTHOF van selen mit 3 seinen Kindern und ist er in Gott forsteden Anno 1578 den 24 Decemb. dem Gott genade.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

Vor diese Epitaphio liget begraben der Erbar WILHELM von Unna welcher ist gewesen zweier Könige Apotecker Christiani 3 und Friderici 2 mit seiner Haußfrawen MARINA dem Gott Genadig seie Starb Anno 80 den 9 Febru. seines Alters im 87 Jahr. Anno 1583.

Anno 1590 den 8 Junij Starb FRIDERICH van Unna. Dem Gott genedich sey/ und ligt vor diesem Epitaphio begraben.

CAMPANARUM.

In laudem sanctissimæ & individuæ Trinitatis Campana hæc impensis Templi D. Spiritus S. cujus etiam usui destinatur, fusa est Anno Jesu Christi 1640. Me fecit Claues vam Dam.

יְהוָה

DIRIGE MEUM.

SPIRITUS SANCTUS.

Ænea vox duro late intonat excita ferro
Ad sacra mortales qvæ peragenda vocet
Sic decuit nam corda gravi saturata Veterno
Voce nimis rigida nemo ferire potest.
BORCHARDT. GEL. GETER. ME. FECIT.
Anno Domini 1589.

Campanarum Musicarum XIX
Danice Sangeklocker *dictarum*
qvas Henricus Vestrinck fecit
Campis An. 1647. 1648 & 1649.
inscriptio est:
LAUDATE DOMINUM IN CYMBALIS
Item
SOLI DEO GLORIA
Item
AMOR VINCIT OMNIA.

III.

TEMPLI D. NICOLAI,

III. Templi D. Nicolai.

Cujus Pastores à tempore Reformationis fuêre seqventes

1. M Johannes Tausanus Birkindius Fyonus, post Episcopus Ripensis 1542.

Vide Hvitf. in Fol. To. 2 pag. 1314 & 1305, 1309, 1400, 1401, 1402 & *pag.* 15-5 *lin.* 2.

2. M. Chri-

2. M. Christiernus Morsianus.
3. M. Laurentius Nicolai Ripensis Theol. Baccalaur.
4. M. Franciscus Bierrig Ripensis, post Episcopus Asloensis.
5. M. Johannes Winstrupius mortuus in officio, 1558.
6. M. Jacobus Nicolai Mortuus in officio.
7. M. Andreas Johannis Mariagrius, mortuus in officio 1582.
8. M. Albertus Johannis Albertius Hafn. ex Rectore Schol. Helsingor. Concionator Regius.
9. M. Joannes Ægidii Ripensis, post Episcopus Arhusiensis.
10. M. Isahacus Grônbeccius 1596, post Episcopus Nidrodiensis.
11. M. Johannes Canuti Veilensis 1596, post Episcopus Fioniensis.
12. M. Olaus Coccius Bergensis 1606 dignitate remotus in Exilium abiit lata Coldingæ sententia 1614.
13. M. Mathias Jani Medelfardensis 1614, postea Concionator Aul. Episcopus Lundensis.
14. M. Andreas Christiani Aroensis ex Concionatore Arcis Hafniensis 1616 Episcopus Nidrosiensis.
15. M. Thomas Cunradi Vagnerus ex Pastore Eccles. Calingburg. 1618 Episcopus Stavangriensis.
16. M. Laurentius Martini Scavenius ex Pastore Eccl. Cathedr. Roeschild. 1627 S. S. Theol. Professor.
17. M. Janus Petri Schelderupius ex Concionatore Arcis Hafniensis vocatus Anno 1639. 9 Novemb., post Episcopus Bergensis.
18. M. Johannes Envaldi Brochmannus 1649, post designa-

ſignatus Theologus Hafnienſis, tandem Epiſcopus Arhuſienſis 1663; obiit Arhuſii 1664. 3 Martij.

Vid. Eras, Vindingii Academ. Haf. pag. 430.

19. M. Michael Henrici ex Concionatore Arcis Hafn. An. 1660.

IN CHORO.

Ex ligno cum Effig.

I.

EPITAPHIORUM.

SOSTRATÆ FUIREN ex amiciſſimo XV Menſ. Conjugio X Novemb. An. Dni. M. DC. XLVIII Ætatis XXI pia morte evocatæ conjugi optimæ & deſideratis. hoc Monumentum contra vota

P.

Maritus Mœſtiſſimus
Cornelius Lercke.

Ex lapidibus cum Effig.

D. O. M. S.

Nec non Memoriæ

Viri prudentiſſimi conſultiſſimi peritia longoq; rerum uſu præſtantiſſimi D. MICHAELIS WIBÆI Conſulis hujus Urbis qvondam fideliſſimi, naturæ debitum Solventis præmaturo in Deo tamen placido ex hac vita diſceſſit III die Paſchatos 1624.

Vir pietate gravis nulli virtute ſecundus
Juſtitiæ cultor fraudis & ultor erat
Qvos ſitiens rerum penuria presſerat a qvo
Nunqvam dimiſſi pene vacante manu

Spi-

Spiritus in cœlo Corpus reqviescit in urna
Molliaq; innocuæ gaudia pacis habet.
Hæc qvicunq; legis Christo fac vivere discas
Esto memor lethi vive valeq; Deo.
G G S R

Her hviler S. MICHEL WIBE fordum Borgemester i Kiøbenhafn med sine kiere Hustruer METTE LAURITZ-Daatter / med hvilcken hand afflede 3 Børn oc døde hun Anno 1599 den 23 Martij: oc ANNE SIMONS Daatter med hvilcken hand aflede 5 Børn oc hensoff hand Salig i HErren 3 Paaske Dag Anno 1624 der effter kallede Gud hende Anno 1632 den 10 Martij Gud giffve dennem alle en glædelig Opstandelse.

II.

Lapidum Sepulchralium.

Anno 1596 die 15 Februarij Hafniæ ex hac vita in cœlestem Patriam evocatus & brevi post hic sepultus est vir pius & honestus Andreas Metzner qvondam sacræ Regiæ Majestatis Daniæ Norvegiæ &c. Monetarius.

Tum verò hoc Sepulchrum una cum lapide præsenti eidem imposito ad ipsum & relictos ejus hæredes spectat.

Terra parens tibi sit facilis lætusq; resurgas
Angelica clara voce sonante tuba.

Her ligger begrafven Erlig oc Welbyrdig Mand OFFE HOEG til Toudboll / som vaar Kongelig Maytt. Rentemester her i Kiøbenhafn oc døde den 19 Januarij 1628 Gud gifve hannem en glædelig Opstandelse.

Her under ligger begrafven Erlig Welwiß oc Welfornemme Mand MICHEL WIBE fordum Borgemester her i Byen/ sampt hans kiere Hustru Erlig Dydige oc Gudfrøctige Qvinde ANNE SVRBECH/ Gud gifve dennem en glædelig Opstandelse / hvilcket begge deris Arffvinger som denne Begrafvelsested tilhør/ønsker.

III.

Cipporum.

Her under ligger begrafved Erlig oc Welbyrdig Frue SOPHIE PASBERG Salig PEDER BASSIS til Ottestrup som døde paa Sørop den 25 Octobr. 1639 Gud giffve hende med alle udvalde en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Her ligger begrafven Erlig oc Welbyrdig Mand JOCHUM FRIDERICH BASSE til Sørup som bleff fød paa Roschild Bispgaard den 13 Julij 1608 af Erlige oc Welbyrdige Foreldre hans Fader er Erlig oc Welbyrdig Mand PEDER BASSE til Sørop Kongl. Mayst. Befalnings Mand paa Tranekier Slot/ hans Moder er Erlig oc Welbyrdig Fru SOPHIE PASBERG oc vaar hand nu deris eniste Barn oc døde i Kiøbenhafn den 11 Junij 1633 der hand hafde leffved udi denne Elendige Verden 25 Aar / hand lefvede Erlig oc døde Salig Gud giffve hannem med alle tro Christne en glædelig Opstandelse.

Her ligger begrafven Erlig oc Welbyrdig ERICH BASSE som bleff fød paa Roskild Bispgaard den 15 Septembr. Anno 1566 aff Erlige oc Welbyrdige Foreldre / hans Fader er Erlig oc Welbyrdig Mand PEDER BASSE til Sørop Kongl. Befalnings Mand paa Roeskild gaard hans Moder er Erlig oc Welbyrdig Frue Sophie Paßberg / oc døde hand paa

paa Roeskillgaard den 13 Julij Anno 1633 Gud gifve hannem med alle tro Christne en glædelig oc æreful Opstandelse.

Her under hviler Erlig oc Welbyrdig nu Salig Fru Dorothe Friiß Christoffer Lindenowe til Lindes Vold som var Erlig oc Welbyrdig Mand Salig Tønne Friiß til Hesel Ager Kongl. Mayst. Befalnings Mand paa Sternholm oc Erlig oc Welbyrdig Frue Salig Fru Anne Podebusch deris Daatter som vaar fød paa Alborig Slot den 19 Martij 1624 oc kallede Gud hende udi Kiøbenhaffn den 21 Septembr. 1652 Sielen hviler udi Guds Haand oc der forventer sin sammenføyelse med Legemed igien paa den yderste Dag til ævig Liff Glæde oc Salighed.

Her hviler Erlig oc Welbyrdig Mand GREGERS FRIS til Olstrup Kongl. Mayst. Befalnings Mand offver Brunlang Lehn som vaar Erlig oc Welbyrdig Mands Salig H. CHRISTIAN FRIIS til Kragerup Ridder oc høybemelte Kongl. May. Canceler Danmarckis Rigis Raad oc Befalnings Mand ofver S. Knudtz Closter oc Erlig oc Welbyrdig Frue Fru BARBARE WITTERUP til Ingestoff deris Søn/ som er fød her i Kiøbenhaffn 16 den 14 Januarij oc døde her sammesteds den 12 Maij 1654 oc efterlod sin høybedrøfved Hustru Erlig oc Welbyrdig Frue Fru LISBET SOPHI VRNE CHRISTOFFERS Daatter til Jerdweyle Legemed sofver her/ er saaet i Forkrenckelighed/ forventer en glædelig Opstandelse i U-forkrenckelighed.

Her hviler under Erlig oc Welbyrdig Jomfru Jomfru BEATA LINDENOW som vaar Erlig oc Welbyrdig Mands Her Henrich Lindenows til Ovidtz Kloster Ridder oc Kongl. Mayst: Befalnings Mand ofver Christian Stads Lehn oc Erlig oc

 Wel-

Welbiurdig Frue Fru Beata Uldfelds / deris Daatter oc bleff hun fød paa Mollerop i Skaane Anno M. DCXXXII den XXV Decemb. Lefved et meget Christeligt oc gudfrøctig Lefnet oc døde meget Saligt udi Kiøbenhaffn Anno M. DC.LI. den XXX Decemb. Gud allermectigste forleene hende med alle Troende oc Guds udvalde en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den Yderste Dag.

Friderica Amalia von Winterfeld geborn Anno 1666 den 9 Maij auff Hiobßdag wider geborn den 16 selbige Monatz Jhar: gefattern sint gewesen Jhre Mayst. der König zu Dennemarck und Norwegen Jhre Mayst. Könnigin Jhre Koningl. Hoghei t Prindtz Christian / ist gestorb:n Anno 1667 den 24 April. der Mittags zwischen 11 und 12 hat gelebet 1 Jhar wenig 15 tage und 6½ stunde/ Gott verleihe Jhr ein sanffte Ruh und auff Jungsten Tag ein fröhlige Aufferstehung.

Job. 14. v. 1. 2. 5. Der Mensch vom Weibe geboren etc.

Psal. 103. 15. Der Mensch in sein Leben/ etc.

Lieber was du liesest hier von mir
Hast du von andern offt gelesen
So wird man lessen auch von dir
Was du bist bin ich auch gewesen
Hie lig ich Sanfft geschlaffen ein
HErre Christ dein liebes Töchter lein
Die du gezeugt mit Schmertzen groß
Lieblig liest Ruhn in deiner Schoß
Für Unglück kan ich sicher sein
Weiln mich bewar das Auge dein
Mein Betlein mir bereitet ist
Durch dein blut süsser JEsu Christ.
Wolgeborn bringt ruhm und Ehr
Doch Wiederumb nach Christi Lehr
Geborn durch Wasser und durch Geist
Der Kindern Gottes vor verheist.

Her udi hviler Erlig Actbar oc Welfornemme nu Sa-

Salige Mand FIND NIELSON Borgemester her udi Kiøbenhaffn som saligen i HErren hensofved den XIV Julij Anno M. DC LXIII udi sin Alders LXX Aar Gud forleene hannem med alle tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den yderste Dommedag for Christi skyld Amen.

In ambitu Chori

Ex lapidibus cum Effig.

I.

EPITAPHIORUM.

Chare Pater madidis tua fata dolemus ocellis
Namq; tuæ flendus mortis abusus erit
Qvi per te steterant qvorum tu vita repente
Cernimus inviti te moriente mori
Non minus hac te lege tamen superesse juvaret
Adderet ut nostris nil tua vita bonis
Nil prodesse potes nobis nos nîl tibi, gratos
Quis tamen in cineres nos vetat esse tuos.
APP. GEHER & Majoris Natæ Maritus
J.F. Cervinus.

Ex lapidibus

Udi Beleiringen Anno 1658 den 6 Augusti om Natten bleff denne Kugel skøt gloendis paa denne Kircke i sperverecket paa den Norde side hos Choret.

Ex lapidibus Cum Effig.

Her ligger begrafven Erlig fornemme oc Kunstrige MARTEN von Steenvinchel/Hans Førstlig Naade Printzens Architect. oc Skilder/ fød udi Warberig Anno 1595 den 3 Julij oc døde den 9 Decemb. Anno 1640 Gud giffve hannem en glædelig Opstandelse.

Dette Epitaphium hafver Erlig oc Gudfrøctige Qvinde Trine Willom Hybers Daatter S. Hans von Steenvinckels efterlefverske med hendis kiere Børen ladet bekoste hendis Salig Hosbonde Erlig oc Welfornemme oc Kunstrige Hans von Stenvinckel forrige Kongl: Mayst. General Architect oc Bygmester til Ære oc Kircken til Zirat som her i Staden er Barnefød Anno 1587 S. Hans Dag oc Salligen i HErren hensofved Anno 1639 den 6 Augusti Gud giffue hannem en glædelig Opstandelse.

Ex lapidibus

D. O. M. S.

Viri Reverendi & eruditione præstantissimi

Dn. MATTHIAS MICHAELIUS

Et

Dn. JACOBUS SEVERINI GLUD

Qvondam hujus Ecclesiæ comministri

fidelissimi

Sub hoc cippo reqviem inveniunt

Qvorum ille die XXVII April, Anno Domini M. DC XXXV ministerii XI hic vero die XXII Octobris Anno M. DCXLIV Ætatis XXXIX ministerii X fatis concessit qvorum cineribus apposita est pia & honesta Matrona.

CATHARINA CHRISTIERNI F.

Conjux utriusq; svavissima

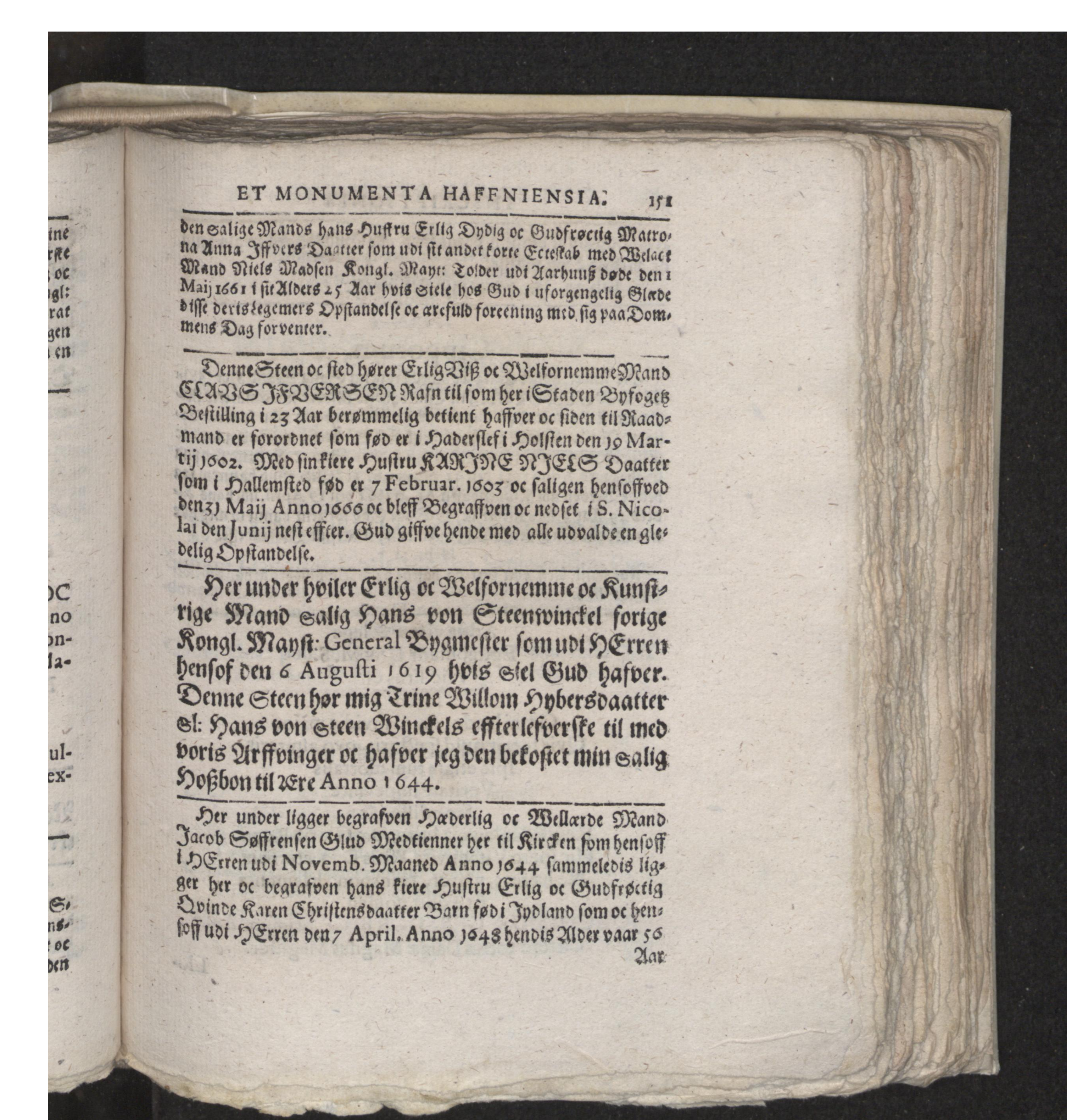
Quæ die VII April. Anno M. DCXLIX Ætat. LXI ultimam lucem vidit. omnes ex hoc tumulo gloriosam exspectant resurrectionem.

Apoc. 14 Beati mortui qvi &c.

II.

LAPIDUM SEPULCHRALIUM.

Her ligger begrafven Erlig oc Welfornemme Mand RASMUS RASMUSSØN fordum Borgemester paa Christianshafn som døde paa Nyt Aars Dag 1656 i sit Alders 47 Aar sampt oc den

den salige Mands hans Hustru Erlig Dydig oc Gudfrøctig Matrona Anna Iffvers Daatter som udi sit andet korte Ecteskab med Welact Mand Niels Madsen Kongl. Mayt: Tolder udi Aarhuuß døde den 1 Maij 1661 i sit Alders 25 Aar hvis Siele hos Gud i uforgengelig Glæde disse deris Legemers Opstandelse oc ærefuld foreening med sig paa Dommens Dag forventer.

Denne Steen oc sted hører Erlig Viß oc Welfornemme Mand CLAUS IFVERSEN Rafn til som her i Staden Byfogetz Bestilling i 23 Aar berømmelig betient haffver oc siden til Raadmand er forordnet som fød er i Haderslef i Holsten den 19 Martij 1602. Med sin kiere Hustru KARINE NIELS Daatter som i Hallemsted fød er 7 Februar. 1603 oc saligen hensoffved den 31 Maij Anno 1666 oc bleff Begraffven oc nedset i S. Nicolai den Junij nest effter. Gud giffve hende med alle udvalde en gledelig Opstandelse.

Her under hviler Erlig oc Welfornemme oc Kunstrige Mand salig Hans von Steenwinckel forige Kongl. Mayst: General Bygmester som udi HErren hensof den 6 Augusti 1619 hvis Siel Gud hafver. Denne Steen hør mig Trine Willom Hybersdaatter sl: Hans von Steen Winckels efterlefverske til med voris Arffvinger oc hafver jeg den bekostet min salig Hoßbon til Ære Anno 1644.

Her under ligger begrafven Hæderlig oc Wellærde Mand Jacob Søffrensen Glud Medtienner her til Kircken som hensoff i HErren udi Novemb. Maaned Anno 1644 sammeledis ligger her oc begrafven hans kiere Hustru Erlig oc Gudfrøctig Qvinde Karen Christensdaatter Barn fød i Jydland som oc hensoff udi HErren den 7 April. Anno 1648 hendis Alder vaar 56 Aar.

Aar Gud giffve dennem begge med alle Guds Børn en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Job. 19. Jeg ved at min Frelsere etc.

III.

Cipporum.

Her under hviler Erlig oc Welbyrdig nu Salig Mand Her JOCHUM GERSTORF til Tundbyholm Ridder Danmarckis Rigis Drost Raad oc Høfvitzmand offver Kallingborig Lehn som var Erlig oc Welb. Mands Casper Christoffer Gerstorffs til Sæbygaard oc Erlig oc Welbyrdig Frue Else Munck deris Søn oc Er hand fød paa Sæbygaard Anno 1611 den 11 Novemb. oc kallede Gud hannem fra denne Verden udi Kiøbenhaffn Anno 1661 den 19 April. udi hans Alders 49 Aar 5 Maaneder oc 17 Dage Gud forleene hannem med alle udvalde paa den Yderste Dag en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Hebr. 11. 5.

Før hand bleff bort ført da haffde hand Vidnißbyrd at hand welbehagede Gud.

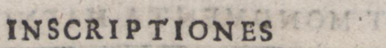
Adsta viator & lege
Epitaphium D. & M. S.
Hic situs est
Heros
Omni laude, omni invidia major
Qvis fuerit qvid spectarit, qvo aspirarit
Ipse etiam tum mortalis
Veritate imperante
Sic edisseruit:
Regi fidus, amo Musas, sum Gloria Regni
Hic spero Vitam vita actus Deo æternam.
Ne hæreas, viator, transpone Elementa
Et exibit nomen
JOACHIMUS GERSDORFIUS primum Aulæ
Cætero totius Daniæ Magnus Magister.

Elo-

Elogium istud Anagrammaticum
Summi Herois summis Meritis
Ac immortali Memoriæ
Consecrabat
Interpres
PETRUS NICOL. MEHRNERUS
Acad. Hafn. Vice Bibliothecarius
Anno recuperatæ Gratiæ M DC LXI.
Abi viator
Et Memento Mori ne Moriare.

IN
Luctuosissimum obitum
Per illustris & beati Herois
DN. JOACHIMI GERSTORFII
Summi Danorum Regis Ministri, Sapientissimi Prudentiæ Antistitis, Eruditorum omnium Patroni incomparabilis, deniq; omnium Heroicarum virtutum imaginis consummatissimæ.
Qvem Deus post multa divina & immortalia facta XII Kal. Maij Anni M. DC. LXI ne qvicqvam mortale faceret, cœlo vendicavit.
l. m. q;
P
Janus Johannis Burchardius
ELEGIA.

Lux Patriæ GERSTORF Borealis gloria mundi
Ivit ad Heroas, qvos superavit, avos.
Ite simul lacrimœ! (: nec enim moror) ite. Sed oro
Tantum ne miseræ claudite vocis iter.
O! liceat qverulos verbis animare dolores,
Et saltem ARCTOUS dicere Phœbus abest!
Ecce negant, tamen ecce negant, lacrimæq; rebelles
Indomita pergunt, præcipitantq; via

Visne (ô Dive!) igitur te nostra silentia dicant?
  Vis fleat assiduo murmure mutus amor?
Flebit & urna suos semper bibet humida rores
  Et fidas semper semper habebit aqvas.
Interea, qvicunq; estis, ne credite mirum,
  Si veræ lacrimæ non didicere loqvi.
Hvad giør du grumme Død! du veedst ey hvem du felder/
Holt inde med dit Slag! ved hans fald Landet helder/
  Oc faar et veldigt stød. Naturen giorde vel
  Der hun os hannem gaff den ædelste Juwel
Som Verden ziere kand/ oc Dyd paa eget Hierte
Har baarit Tjd fra Tjd/ men du giør os stor Smerte
  Om du nu spilde vil den vise Moders Konst
  Som der hun skabte ham ey strebet har omsonst
At vinde sig et Naffn ved dette Mester stycke
Oc skiønne Creatur; hvo skulde ey mißtycke?
  At du nu decker til de høye HErrers Speyll/
  J hvilcket var at see en Skabning uden feyll.
Apollo! du est skiøn/ naar du opvact fremspringer
Vdaff din Østerseng/ oc klarhed os tilbringer
  Med dit Skins gylden Glans/ men her du blegne maa/
  Naar du i en Mand seer den anden dig at gaa
Hen udi Jordens Skiød/ oc icke meer at føre
Sit Hofved op igien/ før Dommens Gud vil røre
  Din prætigheds Pallast/ oc du da smelte maa/
  Naar hand med Himlen selff beklæd for Gud skal staa/
Mon derfor Himlens Gunst os Rariteter sende
Aff all fuldkommenhed/ at du paa dem en Ende
  Saa hastig giøre skal? er intet Adams Barn
  Saa Edelt/ at det jo maa gribis i dit Garn?
See Træet felder Løff udplyndret aff de Vinde/
Wor Rosers Purpur-pract som intet maa forsvinde/
  Naar Sudost Aande vil/ oc kaste dem om kuld
  Hvor Herlig de oc staar i Blomster haabe fuld.
Det er oc heel gemeent/ at naar ad Dagen smiler
Det vaagne Øyes Fryd/ en ny Nat ofveriler.

Det

Det nys optente Liuß/ men er en Rose saa/
Som hand i beste verd/ kand Morgenrøde naa
Hans milde Ansicts feir/ en hver Vind vil vist være
Mod hvert it Blad saa fiin / at de ey Jordens Ære
I Støffven legger ned; en hver Sky skammer sig
At giøre Himlen Vred med Molm oc Mørckhed slig.
Men uforskammet Død/ kand du da ey forgiette
Dit flinte-haarde sind; da maa du mig forjette/
At skiule hannem vel/ med sød oc sacte Roe
I Graffvens dybe stæd/ thi ellers vil jeg Troe
At om Naturen seer sit Foster saa at Dødis
V-tidigt bliffve skal alt hvad her effter fødis/
Naar hende ved hans Død tilslaaes den store Harm
At hun paa kloge Mend er Verden nu saa Arm
Hvad vil det koste dig du store Konsterinde!
Om du for denne skal en anden nogen finde
Bekoste oß igien/ vent an hvad du formaar/
Du dog mißtvile maa om du hans lige naar.
Ach! Ach! troløse Liff! hvo vil paa dig nu lide?
Hvor snart er Dødsens Bud bered at sønderslide
Dit Haab i beste Floer/ ô falske Dødlighed!
Som fra all Æres Top i Graffven styrter ned
Den som saa høyt er sat; naar du os mange Dage/
Oc Aar bebreff vet har; saa est du alt for fage/
At korte dennem aff/ hvorledis regner du
Som en stoer Leffnetz Bog med et Ord eller tu
At sige/ hand er er Død/ imod forhaabning skriffver/
Oc dit Benaadings Breff før tiden sønderriffver;
Det ond Betalning er/ for altid grønne Løff
At giffve vissenhed i Jordens tørre Støff.
Wil du da endelig hans Lefnets gnist udslucke/
Da maa veltalenhed her effter Munden lucke
Oc vorde ganske Stum. Thi hvad hun før vaar vant
At tale ypperligt hand hende haffde lant.
Men kand hun icke da aff Suck oc Sorg beklemt
Fremføre fleere Ord/ da har vi ey forglemt

Vor Øynes Tungemaal/ som ene flyder best/
Oc med sin klage Røst til Hiertet trenger nest.
Vor Sorrig intet kand saa vel tilkiende giffve
Som Ord med Øyne tald/ lad derfor faa til Liffve
De fast halff døde Suck i dine Taarers Bad/
At deris Røst oc Raab maa stille Himlen ad/
Du! du! ihvo du est/ som icke meer nu eyer
Dig selff til Lyst oc Liff/ naar du ret offverveyer
Hvad dig er refvet fra; Begræd din høye Ven/
Til du slet endelig i Taarer smelter hen
Her frem med dit Christal udøst i Perler trinde
Du græde Kilders par! lad ned ad Kinden rinde
Din jammer fulde Regn/ lad trilde Taar i Taar
At du bedugge kand vort Hiertis dybe Saar.
Spendere alt det Vand/ som medynck dig kand laane
Thi offver hans bortgang den ganske Jord vil Daane
I hvilcken skriffves maa: den som var ene Fød
Ey nogen Tjd at Døe/ er lagt i mig nu Død!

Her under hviler Erlig oc Welb. Frue nu Salig/ Fru OLEGAARD HVITFELD Herr JOACHIM GERSTORFS til Tundbyholm som var Erlig oc Welb. Mand Her Hendrick Hvitfeld til Liløe oc Erlig oc Welbyrd. Fru Margrette Rosenkrans aff Gliminge deris Daatter fød paa Liløe den 16 Maij Anno 1622 kaldet Gud hende samme steds den 11 Martij Aar 1655 Gud giffve hende med alle tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den Yderste Dag.

Optimæ Benemerenti
OLGARDI HVITFELDIÆ
Ex Nobili Hvitfeldiorum prosapia oriundæ
Magni Herois
DN. JOACHIMI GERSTORPHI
De Tundbyholm
Regni Daniæ Aulæ Magistri & Senatoris primi &c.
Conjugi Incomparabili

X Liberorum matri Fœcundissimæ
Qvæ
In medio Ætatis & Fœlicitatis flore,
Læta
Migravit ad Dominum
V. Eid. Martias
Anno Christiano MDCLV conjugi XIV cum vixisset, annos XXXII Mens. IX & Dies XXIV.

WILHELMUS LANGIUS
Memor Maximorum Beneficiorum ab ipsa & Nobilissimo
Ipsius marito Acceptorum
Hoc Epitaphium
Mœstus posuit.

Heröum soboles, Magnorum gloria avorum
Heröis magni qvondam pulcherrima conjunx
ÖLGARDIS HUITFELD, cœlo cælestia misi
Terrena heic posui : fœlix qvæ læta marito
Vivente occubui; cui tot pulcherrima amoris
Pignora certa dedi. Votis id defuit unum
Qvod generos legere, & claram spectasse meorum
Progeniem, dulcesq; sinu gestasse nepotes
Non potui. Nam qvod medio me in flore juventæ
Ereptam terris, cœlo donârit Jësus
Haud eqvidem doleo. Qvid me svavissime defles
GERSTORPHI? Qvid me chari lugetis amici?
DIVIDIMUR COELO; Sed COELO JUNGIMUR OMNES.
Aff Edle Hvitfelds Rod oc Edle Gerstorffs Stamme
Jeg Olgaard Hvitfeld bleff indpodet mig til Gamme/
Var der hin Edle Fruct fir Sønner oc sex Døtter
Min Slect oc Fæderland til Ære oc til Støtter
Bleff snart forplantet hen aff Gud i Himle haffver
At nyde der ald Fred ald Trøst oc Himle gaffver;
Hvi græder i min Mand? Hvi sørger i min Herre
Her Jochum Gerstorff saa? min Børn oc Venner klere?
Hvad haffver Døden giort at i paa hende Ancker?
Os skiller Himlen ad: igien os Himlen sancker.

Den Høyædle Welborne oc nu Salig Mand OTTE KRAG til Wolberig Kongl. Mayst: til Danmarck oc Norge høybetroede Rigis Raad er fød paa Agger Krog udi Nør Jytland Aar 1611 den 5 Septembr. Hans Fader var den Edle oc Welborne Mand Niels Krag til Trudholm Kongl. May. til Dannemarck oc Norge / fordum Rigens Raad oc Høffvetzmand offver Harballegaards Lehen/ Hans Moder var den Edle oc Welbyrd. Frue Fru JYTTE HØG/ den Sl: Mand haffver med berømmelig Høyeste Wißdom troligen oc oprictelige tient sit Federneland udi adskillige mange Considerables affaires saa hans Ihukommelse aff Indlendiske oc Udlendiske billigen hos alle stedtze effter blifver bleff effter den Allerhøyestis ubegribelig Visdom ved en Christelig oc Salig affskeed fra denne Verden bortkaldet udi Kiøbenhaffn den 1 Febr. 1666 udi sit Alders 55 Aar 5 Maaneder/ den all naadefulde Gud giffve hannem med alle tro Christne paa den Yderste Dag en glædelig oc æreful Opstandelse.

Hic situs est
FRIDERICUS CHRISTIANUS
JOACHIMI IRGENS
&
CORNELIÆ BICKERS
filius
Natus Hafniæ M. D. CLXIV VI Februarij
Die Dominica
Obiit eodem anno XVI Octobris
eadem hora simili die
Ita
Brevem vitæ incolatum æterno beatarum
Mentium consortio commutavit.

Hic

Hic teguntur Exuviæ
Consultissimi Amplissimiq; Viri
HENRICI ERNSTII J. U. D.
nati Helmstadii Anno CIƆ CIII *die Febr.* XVI
denati Hafniæ anno ejusdem seculi LXV die April VII
Qvi annos ætatis XXXIII vel in patria Germania
Vel in Galliis, Italia, Sicilia, Anglia, Belgio
Cum fructu & laude summa exegit
reliqvam ævi partem in Dania
qvam Patriæ loco coluit
Usq; ad suprema fata consumpsit
pietatis, eruditionis, prudentiæ, candoris
aliarumq; virtutum gloria
domi forisq; inclytus
Juris consultus & Polyhystor celeberrimus
In Regia Eqvestri Academia Sorana
Professor Laudatissimus per annos XXVII
tandem merito suo honorarius
S. Regiæ Maij. Consiliarius
Supremi Tribunalis Assessor
Collegij Cancellariæ socius
ultra Annos IV
Maritus annis XXV triumq; liberorum Pater
Ita Deo superioribus Reipubl. Amicis sibi suisq; vixit
Carus cunctis, nulli molestus
Ut jam hujus vitæ curriculum emensus
Anno ætatis LXIII magnis viris fatali
Ingens sui desiderium bonis omnibus reliqverit
Beatioris vitæ candidatus.

Her under hviler den ædle Erlig oc Welbyrdig Mand Her HANS LINDENOV til Iffversnis Ridder Danmarckis Rigis

Rigis Raad Kongl. Mayst. Befalnings Mand udi S. Knuds Kloster som vaar Erlig oc Welb. Mand Her Hans Lindenow til Hundslund Kloster Ridder/ Danmarckis Rigis Raad oc Kongl. Mayst. Befalnings Mand paa Kallundborg Lehen/ oc Erlig oc Welbyrdig Frue Fru Lisebet Sophia Randtzow til Søegaard deris Søn som bleff fød paa Gafnøe An: 1616 den 25 Martij oc kallede Gud hannem fra denne Verden udi Kiøbenhaffn den 29 Maij Anno 1659 udi hans Alders 43 Aar 3 Uger 2 Dage: Sielen med Legemed forventer en glædelig Opstandelse paa Christi ærefuld Aabenbarelsis Dag.

Her under ligger Erlig oc Welbyrdig Salig FREDERICK SKACH som vaar den Høy Edle oc Welbiurdig Her Hans Skach til Møgeltynder oc Gram Ridder Hans Kongl: Mayst. Feltherre Rigens Raad Præsident udi Krigs Collegio Assessor udi Collegio Status Oberst til Hest oc Foeds Amptmand paa Riberhuuß Ampt/ saa ocsaa den Høy Edle oc Høybaarne Frue Fru Anne Skach fød udaff den Adelig Stamme der Blommer til Begeneven oc Kaltenhoff udi Førstendom Slesvig/ Holsten/ deris Søn som er fød i Kiøbinghaffn Aar effter Christi Fødsel 1663 den 26 Decemb. om Morgenen mellem 5 oc 6 Døde den 10 Julij 1665 om Afftenen mellem 4 oc 5 Gud giffve hannem med alle fromme Christne en glædelig Opstandelse paa den yderste Domme Dag.

Her under hviler Edle oc Welb. OTTE CHRISTOFFER ULFELD til Resbyholm som vaar Edle oc Welbyrdig

Biørn

Biørn Ulfeld til Raabeløff Kongl. Mayst. Befalnings Mand paa Helsingborig Slot / oc Edle oc Welbyrdig Fru Margrete Brahe til Nesbyholm deris Søn oc vaar hand fød paa Nesbyholm Christi Himmelfards Dag som indfald den 7 Maij Anno 1646 Men bleff ved en sød oc salig Søfn henkaldet fra denne Verdens Møye oc Ondskab i Kiøbinghaffn den 7 Martij Anno 1663 i hans Alders 17 Aar Sielen er i Guds Haand Legemed i dette Fiele Huuß hvor det tillige med Sielens tilhobeføyelse forventer en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Her under hviler udi Gud sin Frelsere den Edle Erlig oc Welb. Frue Fru CHRISTENZE LOCHE til Svanholm Edle Erlig oc Welb. Mand Frederich von Aranstorp til Offvergaard som vaar Edle Erlige oc Welb. Mand Frandtz Løcke til Offvergaard oc Edle Erlig oc Welb. Frue Fru Lisebet Broch til Hessering Holm deris Daatter som bleff fød paa Gisselfeld Aar 1636 den 14 April. oc leffvede udi et Christeligt oc Erligt Ecteskab med hendis kiere Hoßbonde udi 5 Aar 8 Maaneder oc 2 Dage oc kallede Gud hende udi Kiøbenhaffn Aar 1667 den 11 Julij udi hendis Alders 31 Aar 2 Maaneder 26 Dage Gud forleene hende med alle Guds Børn en ærefuld Opstandelse.

Her ligger begraffven Erlig oc Welbyrdig Mand Adam Hendrich Pentz som er fød paa sin Fæderne Gaard Warlidtz udi det Førstendom Megklemborg den 1 Maij Anno 1597 aff Erlige Welbyrdige oc Christelige Forældre som vaar Erlig oc Welbyrd. Mand Joachim Reimer Pendtz til Warlidtz oc Fru Dorothe Huusaand Neuenhoff deris Søn

X efter

effter ad den Salige Mand haffde aflagt sine Studia oc Reiser uden Landz haffver tient Kong Gustavo Adolpho udi Sverrig for Ritmester Oberste Wachtmester/ Oberste Leutenant/ General Commissarius offver det Land Uhedom oc ditz tilliggendis districte Gouverneur offver den Festning Wollgast oc siden bleff forordned aff Høybemelte Kongl. Mayat være Hoffmester Hans Mayst. General under Dronning Maria Eleonora oc effter Hans Kongl. Mayst. Død/ bleff hendis Mayst. Marschalck siden hos Keiserlig Maytt. Ferdinand, den 3 bleff Oberste til Hest hvorfra hand haffver begiffved sig til Salig Høylostig Ihukommelse Kong Christian den IV som hannem Hoffmarstalcks Bestilling betroede oc den Salige Mand samme Bestilling haffver forvaltet indtil Gud kallede hans Mayst. siden bleff hand udi samme Bestilling hos Vor Allernaadigste Herre oc Konning/ Kong Frederich den 3 til Gud Allermectigste nu kallede den salige Mand her i Kiøbenhaffn den 6 Dec. Anno 1657 udi hans Alders 60 Aar 7 Maaneder oc 6 Dage/ da hand disse begge Høyest bemelte Konger udi Dannemarck for Hoffmarstalck haffde tient paa 13 Aar/ Gud giffve hannem med alle tro Christne en ærefuld oc glædelig Opstandelse paa den Yderste Domme Dag.

Her under hviler Erlig oc Welb. Frue Fru KAREN ULFELD Oloff Brockenhusis til Vrup hendiß Salige Lig som døde effter et meget Christeligt Leffnitz fremdragelse i denne Syndige Verden udi Kiøbenhaffn den 20 Decemb. Aar 1658 denne S. Fru er fød paa Nyborg Slot Aar 1611 den 7 Augusti aff Erlige oc Welb. Foreldre nemlig Erlig oc Welb. nu Salig Jacob Uldfeld til Jegeskoe Danmarckis Rigis Raad Canceler oc Kongl. Mayst. Befalnings Mand paa Nyborig Slott oc Erlig oc Welb. nu Salig Frue Fru Birgitte Brochenhuuß til Vrup. Sielen er allerede i Guds Haand indtil Gud den Allerhøyeste igien samler Siel oc Legeme paa den yderste Domme Dag/ den samme naadige Gud giffve hende med alle Guds udvalde en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa Ærens Dag.

Her ligger begraffven Erlig oc Welb. nu Salig Frue EVA von Bulow som er fød udi Meckelborig paa hendis Federne Gaard Kadegast

gast Aar 1597 aff Erlige oc Welb. Christelige Foreldre hendis Fader var Erlig oc Welb. Mand Levin van Bulow til Kadegast oc hendis Moder var Erlig oc Welb. Frue Fru Agenise Vierrich til Wokrende oc Er den Salig Frue bleffven udi hendis kiere Foreldris Huus indtil hun var 18 Aar da effter Guds Guddommelig forsiun lod Erlig oc Welb- Mand Volradt van Bassevidtz til Lyckow tiltale hendis kiere Foreldre om denne deris kiere Daatter oc bleff hun hannem tilsagt samme Aar 1615 steede deris Brøllop til Einhusen oc leffvede tilsammen udi et Christeligt oc kierligt Ecteskab udi 16 Uger da kallede Gud hannem samme Aar/ siden haffver hun leffvet udi en Christelig Encke sæde udi 4 Aar da effter Guds synderlig forsiun lod Erlig oc Welb. Mand Adam Hendrich Pentz til Warlitz begiere hende udi den hellig Ecteskabs stand oc bleff hun hannem med hendis kiere Moders Raad oc Samtycke tilsagt 1619 oc stod deris Brøllup paa Einhusen samme Aar oc haffver Gud Velsignet dennem udi deris Ecteskab med en Søn som er Erlig oc Welb. mand Jochim Frederich Pentz til Solsoe oc Leffvede de tilsammen udi et meget Christeligt oc Kierligt Ecteskab udi 39 Aar oc kallede Gud hendis kiere Hosbonde Erlig oc Welb. Mand Adam Hendrich Pentz Kongl. May. til Danmarck oc Norge Høyloflige thukommelse Kong Christian den 4 saa vel som Kong Frederich den 3 deris Hoffmarskalck den 6 Decemb. 1657 siden hafver hun leffved udi den bedrøfvelig Enckestand indtil Gud nu kallede hende udi Kiøbenhaffn den 31 Maij 1667 oc var hendis gandske Alder 71 Aar 6 Maaneder oc 9 Dage Gud giffve hende med alle tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den Yderste Domme Dag.

In media Templi parte.

I.

EPITAPHIORUM.

Ex lapide cum Effig.

Reverendo & Clarissimo viro Domino M. JOHANNI PET. Winstrupio hujus Ecclesiæ Pastori & Provinciarum vicinarum Præposito qvi cum inter primos prope conflictus doctrinæ cœlestis recens in hoc Regno repur-

gari cœptæ Christum constanter confessus XVI Annos Auditores suos pie docuisset, tandem exacto Æt. anno LVI in Ardenti Filii Dei invocatione placidiss. obdormivit Anno Ch. M. DLIIX, M. Jun. die XIIX patri Chariss. Petrus Joh. Winstrupius S. S. hoc Monumentum P.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

D. O. M. S.
NICOLAO SOLL
Itzehoviensi Holsato
Viro integerrimo
Olim rationibus reddit. Regior.
In arce Wartingb. mox Materi
alium in Bremerholmia Regia
Præfecto
Pie in Jesu Ch. Redemptore VIII Cal.
April. An. M. DCXXVIII.
Ætatis XLVI Conjug. XII, VII Mens.
defuncto
Relictæ Conjugis Maritus
MARCUS RADEBANTH.
Luchoviensis Luneburg.
Regius qvondam Cubicul.
Cum Uxore dilectissima
MARTHA ROTH
Sunderburg Holsat.
BM. GP.
1634.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

STEFFEN ROHDE Geborn zu Lubech Anno 1587 den 31 Decembr. Welcher alhier in Copenhagen Bürger und Handelsmand gewesen und ist den 13 Junij Anno 1638 Selig in Gott entschlaffen neben seiner Haußfrawen MARJA O-

LUFS

WFS so An. 1596 den 11 Septemb. in Flensburg geboren und den 4 Martij 1650 Sel. gestorben.
Apoc. 2. Sey getreuw etc.

D. O. M. S.
HENRICO FUIRENIO
&
MECHTILDI HERMANNIÆ
In amico conjug; integritate & in egenos liberalitate honoratiss. qvod Matri prius erectum vicinæ vero turris ruina disjectum filius utriq; reparare decreverat illo Immat. morte præerepto Socero ac Socrui
B. B. M. M.
NURUS GRATISSIMA
cum Nep.
P. C.
Obiit illa 28 Junij 1610
Ille 29 Decemb. 1624
Ætat. 84.

D. O. M. S.
Clar. Viro
GEORGIO FUIRENIO (a)
Medicinæ D.
Mathemat. Botanico Chymico sagaci & indust. ex amicissimo XVI Annor. Conjugio evocato Marito desideratiss.
MARGARETA FINKIA
Cum III Filiis & II Filiabus superstes
perennis M. & M.
Monumentum
B. M.
Contra vota
Obiit hic 25 Novembr.
Anno 1628
Ætat. 48.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

(a) *De eo vide Thom. Barth. cist. Medic. pag. 271. ad pag. 294.*

Viator qvi transis
HENRICUM FUIREN (b)
Familiæ decus
Solatium Ægrorum
Nobiscum deplora Lachrymis
Qvi
Longis annorum Peregrinationibus
Animo semper qvietus
Vita expressit qvod famæ fusa
Noluit eloqvi
Clarus eruditione qvam occultavit

Modestia
Qvum nihil ostentaret omnia
Possedit.
Virtutem solam dissimulare
Nescius & Candorem
Dum Patriæ dum Amicis dum Egenis
Vixit
Qvi per illum semper vivunt
Dum Moritur per Naturam per merita
Vivit
Per Deum qvem coluit
Cum Deo vivit in Æternitate
Vixit hactenus inter Mortales
Ann. XLIV Mens. VII die X.
Perpetua apud plures
Fama superstes
Abi viator
Et
Mortuo levem
Qvæ vivo Gravis
Precare terram

De eo vide cist. Medicam Thom. Barth. pag. 612. ad pag. 616.
Ejusdemq; Domum Anatomic. pag. 40 ad pag. 47.

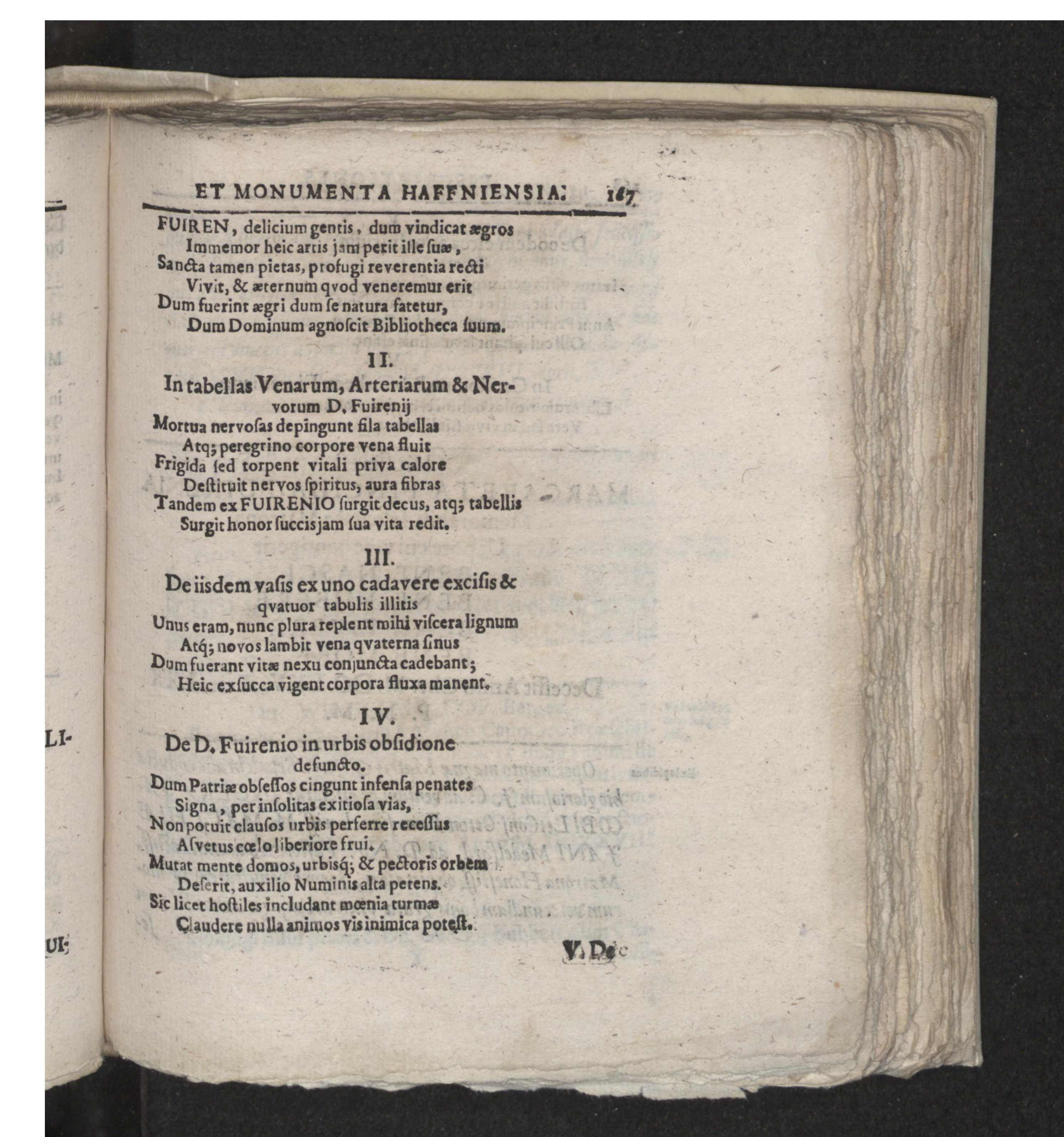
Autor hujus Epitaphij est D. THOMAS BARTHOLINUS, qvi in obitum D. D. Henrici Fuiren scripsit hæc Epigrammata

I.

In Bibliothecam & Musæum Rariorum Doct. FUIRENII

Biblia dum vitæ surgunt monumenta futuræ
Atq; per immensum Bibli otheca patet
Dumq; ad præclaros currit Natura penates
Qvicqvid hic augustus, qva patet orbis habet;

FUI-

FUIREN, delicium gentis, dum vindicat ægros
Immemor heic artis jam perit ille suæ,
Sancta tamen pietas, profugi reverentia recti
Vivit, & æternum qvod veneremur erit
Dum fuerint ægri dum se natura fatetur,
Dum Dominum agnoscit Bibliotheca suum.

II.

In tabellas Venarum, Arteriarum & Nervorum D. Fuirenij

Mortua nervosas depingunt fila tabellas
Atq; peregrino corpore vena fluit
Frigida sed torpent vitali priva calore
Destituit nervos spiritus, aura fibras
Tandem ex FUIRENIO surgit decus, atq; tabellis
Surgit honor succis jam sua vita redit.

III.

De iisdem vasis ex uno cadavere excisis & qvatuor tabulis illitis

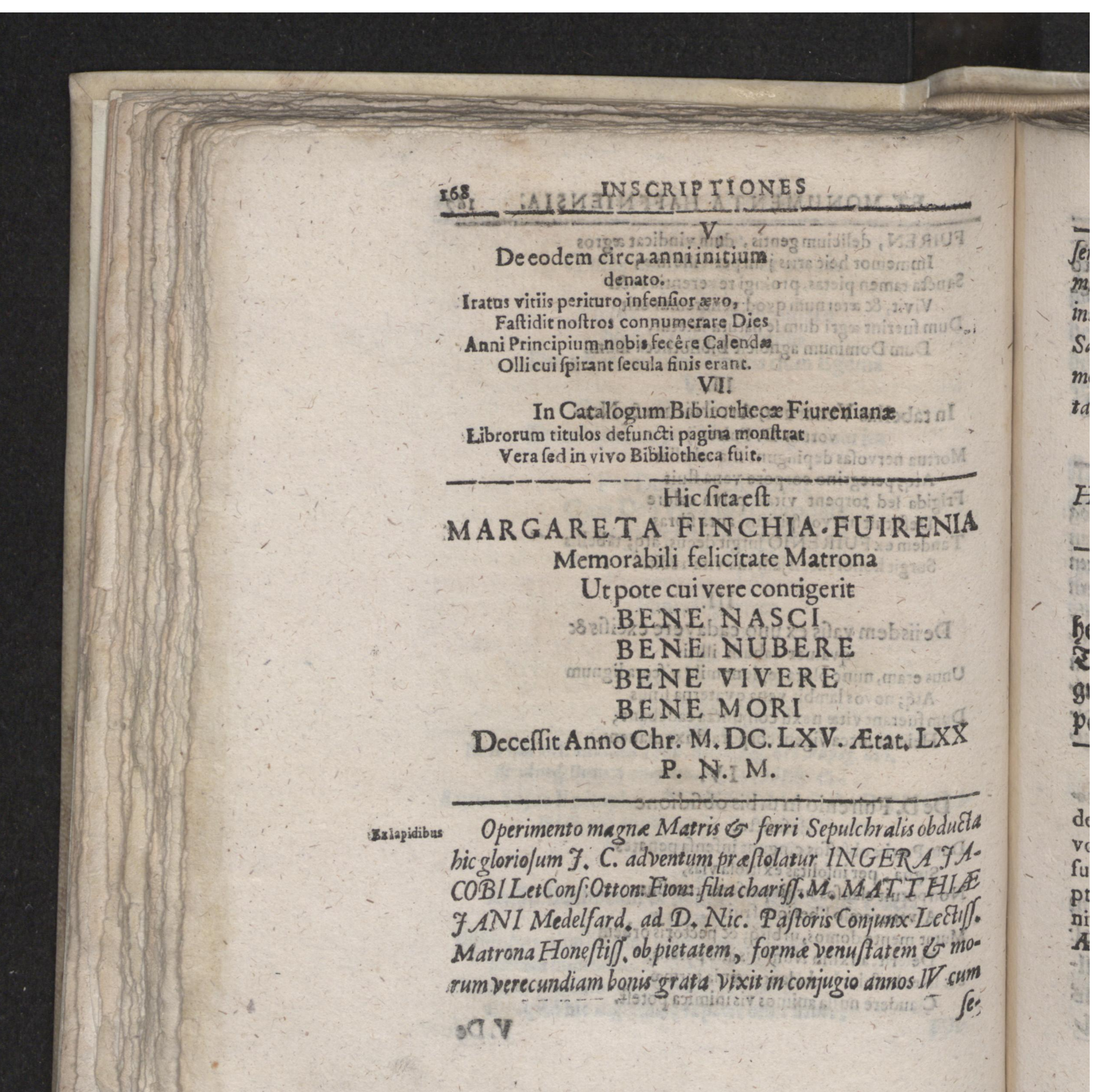
Unus eram, nunc plura replent mihi viscera lignum
Atq; novos lambit vena qvaterna sinus
Dum fuerant vitæ nexu conjuncta cadebant;
Heic exsucca vigent corpora fluxa manent.

IV.

De D. Fuirenio in urbis obsidione defuncto.

Dum Patriæ obsessos cingunt infensa penates
Signa, per insolitas exitiosa vias,
Non potuit clausos urbis perferre recessus
Asvetus cœlo liberiore frui.
Mutat mente domos, urbisq; & pectoris orbem
Deserit, auxilio Numinis alta petens.
Sic licet hostiles includant mœnia turmæ
Claudere nulla animos vis inimica potest.

V. De

V.

De eodem circa anni initium denato.

Iratus vitiis perituro infensior ævo,
Fastidit nostros connumerare Dies
Anni Principium nobis fecêre Calendæ
Olli cui spirant secula finis erant.

VII.

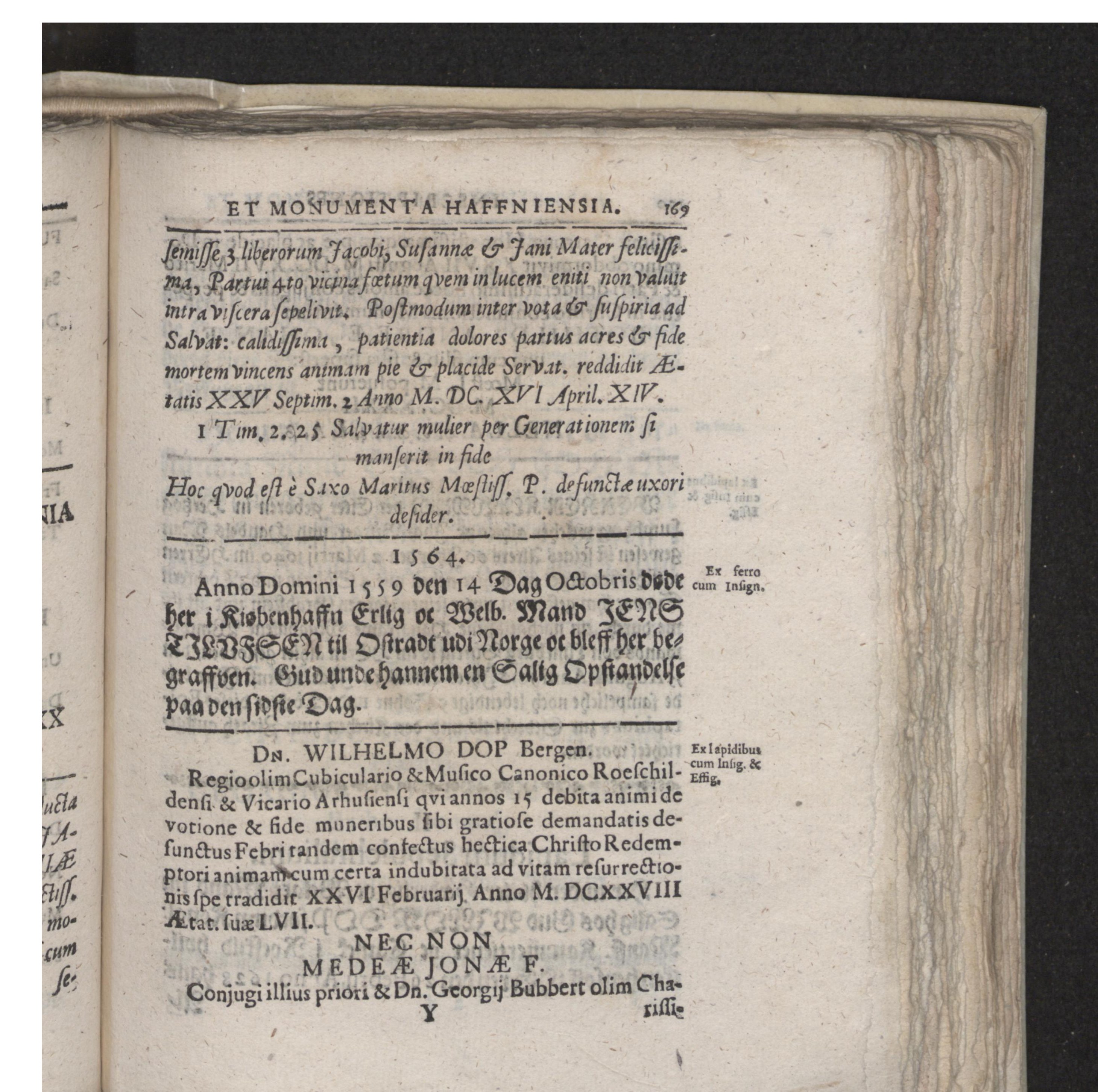
In Catalogum Bibliothecæ Fiurenianæ

Librorum titulos defuncti pagina monstrat
Vera sed in vivo Bibliotheca fuit.

Hic sita est
MARGARETA FINCHIA·FUIRENIA
Memorabili felicitate Matrona
Ut pote cui vere contigerit
BENE NASCI
BENE NUBERE
BENE VIVERE
BENE MORI
Decessit Anno Chr. M. DC. LXV. Ætat. LXX
P. N. M.

Ex lapidibus

Operimento magnæ Matris & ferri Sepulchralis obducta hic gloriosum J. C. adventum præstolatur INGERA JACOBI Let Cons: Otton: Fion: filia chariss. M. MATTHIÆ JANI Medelfard. ad D. Nic. Pastoris Conjunx Lectiss. Matrona Honestiss. ob pietatem, formæ venustatem & morum verecundiam bonis grata vixit in conjugio annos IV cum se-

semisse 3 liberorum Jacobi, Susannæ & Jani Mater felicissima, Partui 4to vicina fœtum qvem in lucem eniti non valuit intra viscera sepelivit. Postmodum inter vota & suspiria ad Salvat: calidissima, patientia dolores partus acres & fide mortem vincens animam pie & placide Servat. reddidit Ætatis XXV Septim. 2 Anno M. DC. XVI April. XIV.

I Tim. 2. 25 *Salvatur mulier per Generationem si manserit in fide*

Hoc qvod est è Saxo Maritus Mœstiss. P. defunctæ uxori desider.

1564.

Ex ferro cum Insign.

Anno Domini 1559 den 14 Dag Octobris døde her i Kiøbenhaffn Erlig oc Welb. Mand JENS TILVFSEN til Ostradt udi Norge oc bleff her begraffven. Gud unde hannem en Salig Opstandelse paa den sidste Dag.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

DN. WILHELMO DOP Bergen.
Regio olim Cubiculario & Musico Canonico Roeschildensi & Vicario Arhusiensi qvi annos 15 debita animi devotione & fide muneribus sibi gratiose demandatis defunctus Febri tandem confectus hectica Christo Redemptori animam cum certa indubitata ad vitam resurrectionis spe tradidit XXVI Februarij Anno M. DCXXVIII Ætat. suæ LVII.

NEC NON
MEDEÆ JONÆ F.
Conjugi illius priori & Dn. Georgij Bubbert olim Charissi-

rissimæ Matronæ Honestissimæ qvæ pie ac placide in Domino obdormivit XXVII Augusti M. DC. XVII Marito & Patri desideratissimo hocce amoris conjugalis & perpetuæ in Christo conjunctionis Monumentum

BOTHILDA ANDREÆ JOHAN. F.
una cum filio & filia superst:
Mœst L. M. posuerunt
M. DC. XXXII
NELL A. φ. δ. φ. ν. ς. L A. β.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

1641.

WERNER KLAWMAN der Elter geboren in Hertzog Lumbberg welcher alhier 35 Jhar Bürger und Handels Man gewesen ist seines Alters 66 Jhar den 2 Martij 1640 im HErren entschlaffen lieget auch hier neben mit 4 Söhnen und 3 Töchtern So vor ihm gestorben unter seinen eigenen Grabstein und ist ihme durch sein nachgelassene Hausfrawe Magdalene Winchelmands von Lüneburg Bürtig so im HErrn alhier gestorben/ den 15 Augusti Anni 1616 Jhres Alters 34 Jhar nebenst Jhre beide samptliche noch lebendige 5 Sohne und 1 Töchter dieses Epitaphium zur Gedechtnis und der Kirchen zum Zirath auffgerichtet worden.

II.

Lapidum Sepulchralium.

Her under hviler Hæderlig oc Welact Mand nu Salig hos Gud WILLOM DOP fordum Kongl: Mayst. Kammertiener oc Canick i Roeskild hvilcken hensoff i HErren den 26 Febru. Anno 1628 hans

Al-

Alders 57 Aar Gud forleene hannem med alle Guds Børn en glædelig oc æreful Opstandelse. Denne Steen haffver den Salige Mands kiere efterleffvende Hustru BODEL ANDERS Daatter med deris kiere Børn bekostet oc hører dennem oc deris Arffvinger til.

Her under hviler Erlig Welact oc Forstandig Mand DIRICH JOHANSEN Barskier fordum Raadmand her i Københaffn som Saligen hensoff i HErren Anno M. DC. XLII den 5 Julij i sin Alders 57 Aar.

Ex ferro.

Cum
HENRICO FUIRENIO Patre
Et
MECHTILDE HERMANNIA Matre
Præmiss.
GEORGIUS FIURENIUS Med: D:
Ex hoc suorumq;
Hæredum Sepulcro
Gloriosam Corporis Resurrectionem
Expectat.

III.

Cipporum.

CHRISTIANUS FABRICIUS
Jur. utr. & Med. Doctor multa rerum experientia clarus
Natus Broacheræ ducatus Slesvicensis
Anno M. DCI. IV Non. Junij
Vixit aliis magis qvam sibi
Annis LXV & qvod excurrit
Bis maritus
VII. Liberorum ex Prima conjuge susceptorum Parens
Vitam qvam aliis sæpius dederat ipse amisit
Anno M. DCLXVI. XII Cal. Decemb.
Sic ex suorum oculis non animo sublatus
Animam cœlo corpus terræ
Nomen orbi nobis Exemplum
Uxori Liberisq; triste sui desiderium
Reliqvit
Precare Lector qvod precari alios tibi preceris
Hic si sies.

In altera Templi parte

Ex ligno sum Insig.

I.

EPITAPHIORUM.

Fünfftzhen hundert und vier und sechtzig Jhar
Da der dreitzhend Septembris waar

Ent-

Entschlieff von Dresden DANJEL RVDEL schon
Chur-Fürstlighs Sachsischen Schmidmeisters Son
Seines Alters ihm 23 Jhar
Seines gewerbes ein Müntzer waar
Welches Leib alhier begraben ist
Die Siel aber hat der HErr JEsus Christ.

Joh. 11.

Die Aufferstehung und das Leben ich bin
Spricht Gottes Sohn wer mich in seinem Sin
Vnd Hertze behalt der soll in Ewigkeit
Durch mich Erwecht werden zur Seligkeit.

Phil. 1.

Mein Leben der HErr Christus ist des ich
Auch bin zu dieser Frist ihn werdich.

II.

Lapidum Sepulchralium,

Her under hviler Erlig oc Welforstandige Mand JENS THERSTENSEN / forige Kongl. Mayst. Renteskriffver/ som Salig hensoff udi HErren den 24 Julij Anno 1625 hans Alders 29 Aar med sin kiere Hustrue METTE KNVDS Daatter som hensoff udi HErren den Anno 16 oc Aflede sammen en Søn oc fem Døttre Gud giffve dem med alle tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

Naar jeg skal skillis oc Døe her fra
Aff denne store Elende

 Da

Da glæder jeg mig thi jeg ved da
Min Sorig haffver en Ende
Da kommer min Arme Siel til Roe
Da kommer mit Legem til hvile
Da kommer jeg visst hos Gud at boe
Der paa vil jeg icke tvile
Det er min Trøst i all min Nød/ Jeg lider udi
Verden her.

Her under ligger begraffven Erlig oc Velact Mand CLAVS JOHANSEN fordum Raadmand udi Kiøbenhaffn som her hensoff den 13 Julij Anno 1625 oc var hans gandske Alder 24 Aar Gud giffve ham med alle tro Christne en glædelig oc ærefuld Opstandelse.

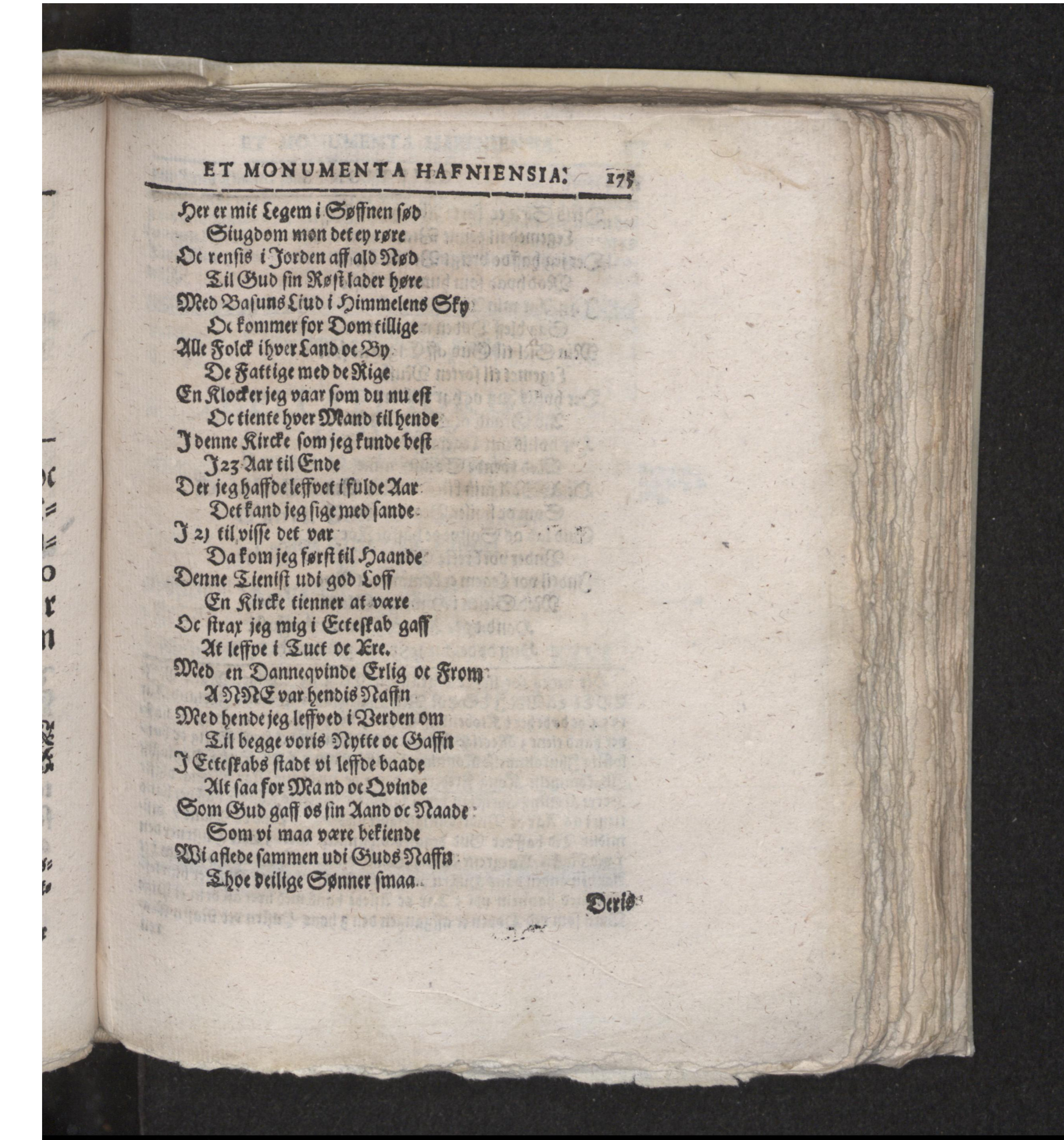

In Sacello Septentrionali.

Ex ligno cum Effig.

Salig NIELS JENSØNS fordum Klockers i Kiøbenhaffn oc hans kiere Hustruis ANNE ESKILDS Daatters Epitaphium oc Graff Skrifft.

Her

Her er mit Legem i Søffnen sød
Siugdom mon det ey røre
Oc rensis i Jorden aff ald Nød
Til Gud sin Røst lader høre
Med Basuns Liud i Himmelens Sky
Oc kommer for Dom tillige
Alle Folck i hver Land oc By
De Fattige med de Rige
En Klocker jeg vaar som du nu est
Oc tiente hver Mand til hende
J denne Kircke som jeg kunde best
J 23 Aar til Ende
Der jeg haffde leffvet i fulde Aar
Det kand jeg sige med sande
J 21 til visse det var
Da kom jeg først til Haande
Denne Tienist udi god Loff
En Kircke tienner at være
Oc strax jeg mig i Ecteskab gaff
At leffve i Tuct oc Ære.
Med en Dannequinde Erlig oc From
ANNE var hendis Naffn
Med hende jeg leffved i Verden om
Til begge voris Nytte oc Gaffn
J Ecteskabs stadt vi leffde baade
Alt saa for Mand oc Qvinde
Som Gud gaff os sin Aand oc Naade
Som vi maa være bekiende
Wi aflede sammen udi Guds Naffn
Thoe deilige Sønner smaa.

Deris

Deris Siele erført i Abrahams Faffn
Legemed til denne Vraa
Der jeg haffde brugt Verdens skick
Mod hvad som hun mon freste
J 44 Aar min Alder paa gick
Saa bleff Døden min gieste
Min Siel til Gud aff Englerne ført
Legemet til sorten Muld
Der hvilis hun oc har udkiørt
Ald Graad oc Syndsens kuld
Her hvilis mit Legem under en Steen
Med tvende Sønner mine
Oc ANNA min kiere Hustru Ven
Som oc hviler Beenene sine
Gud lad os Soffve oc haffve Roe
Vnder vort rette Eide
Jndtil vor Legem er kommen at Boe
Med Sielen i Himrigs Glæde
Hand døde Aar 1583 den 29 Augusti
Hun døde Aar 1583 den 3 Augusti

Her neden for ligger begraffven Erlig oc Welact Mand MJCHEL LAVRJTSEN Neb Barnefød i Seeby i Jydland Aar 1554 oc døde her i Kiøbenhaffn den 23 Septemb. Anno 1609 oc haffver hand tient 3 Mectige Konger udi Dannemarck først Salig oc høylofflig Jhukommelse Konning Christian den 3 siden Salig Høylofflig Jhukommelse Kong Frederich den 2 oc nu denne Vor Allernaadigste Herre Koning Christian den 4 samme 3 Mectige Konger haffver hand tient i 66 Aar oc Vnderdanigst ladet sig bruge til Land oc Wand / dißmidler Tid haffver Gud begaffved hannem med 3 Ecte Hustruer den 1 ved Naffn Margreitte Lauritz Daatter hun leffvede med hannem i et Aar den anden hans Hustru ved Gaffn Mette Peders Daatter hun leffvede med hannem udi 5 Aar oc Aflede hand med hver aff dem et Pige Barn som ved Døden er affgangen den 3 hans Hustru ved Naffn Maren

ren Jens Daatter som nu bedrøffvelig igien leffver/hende leffvede hand Christelig oc wel med i 33 Aar oc Gud velsignede dem med 5 Døttre de 3 ere hensoffvede i Herren oc hun døde Anno 1612 oc ligger her neden hos hannem begraffvene / Hans Alder var 76 Aar oc hendis Aldervaar 59 Aar. Gud giffve dennem med alle Christne Siele en glædelig Opstandelse.

In tertia Templi parte.

I.

EPITAPHIORUM.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

D. O. M. S.
Reverendo ac Doctissimo Viro
D. MENELAO PAULI Nestvediensi
Olim H. Ecclesiæ Comministro
Mox Arcis Haff. Pastori
Marito S.
Ac VI. Filiorum & IV Filiar.
Parenti desideratissimo
pie in J. C. VI Nonas Julij Anno M. DC. XXVI
Ætat. XLI Minist. XVI Conjug. XIV
Defuncto
Vidua mœstissima
MARIA JANI F.
In perpêtuam amoris memoriam B. M.
Qvod noluisset
P.

II.
LAPIDUM SEPULCHRALIUM.

Her ligger begrafven Erlig oc Welact Mand Salig ERICH KLEMENSEN Raadmand i Kiøbenhaffn som Døde den 12 Junij Anno 1602 med sin kiere Hustru ANNE SØFRENS Daatter hvilcken Gud kallede den 2 Junij Anno 1603 Gud giffve dennem en glædelig Opstandelse.

Mors sanctorum pretiosa, est enim finis laborum vitæ Janua perpetuæq; securitatis ingressus.

Ex lapidibus eum laug. & Effig.

In Sacello Meridionali,
I.
EPITAPHIORUM.

Ex ligno cum Effig.

Her neden for dette Epitaphium ligger begrafven Erlig oc Welact Mand Salig hos Gud SØFREN ANDERSEN Bødicker som døde Anno 1612 den 8 Martij hvis Siel Gud haffver til en glædelig Opstandelse oc haffver hans efftterladende kiere Hustru Kierstine Anders Daatter oc begge deris Børn den ladet bekoste hannem til Hukommelse oc Kircken til Prydelse.

Jeg er Opstandelsen oc Liff ved hvo ete.
Vdi min Angist oc Nød vaar det min Trøst
Jeg veed hand leffver mig haffver forløst.

II.
Lapidum Sepulchralium.

Hoc Sepulchrum sibi & suis hæredibus jure vendicat Nicolaus Skawbo.

Filiola Svaviss. Sophia qvinqvennis in Domino X Octobr. expiravit Anno 1608.

Vnder denne Steen hviler Mester HANS BROCHMAND Salig udi HErren med sine Affgan ene Salige Hustruer: hannem kallede Gud den 11 Febru: Anno M. DC. VI oc hans Alder var 45 Aar / hans første Hustru Johanne Vorderwecken den XXII April. M. DC. IV hendis Alders XXXVIII Aar / den anden Hustru Katrine Busch den XV. Dag M. DC. X hendis Alders XXIII Aar.

Sepultura Hæreditaria Mariæ Petri Brochmans Anno M. DC. XVIII.

Optimo piissimoq; Viro M. NICOLAI F. hujus Ecclesiæ Pastori primario Marito charissimo decemq; prolium parenti Magdalena uxor mœstiss. Memoriæ posuit. Obiit 9 Septembris Anno Domini 1571 Ætatis 47.

Lychnorum Pensilium.

Gud til Ære oc Kircken til Zirat hafver Morten Mickelsøn

Raadmand her i Kiøbenhafn oc hans kiere Hustru Kierstine Jensdaatter foræret den Liuse-Krone Anno 1661.

Til Guds Ære haffver ANNE JACOB JORGENSEN foræret denne Krone til S. Nicolai Kircke.

Gud til Ære oc Nicolai Kircke til Tieniste er denne Crone foræret aff Peder Pedersen Kong: May: Offverste Rente Skriffver oc hans kiere Hustru Margrette Claus Daatter. M. DC. LV.

Anno 1632 til Guds Ære haffver Hans Tregart Kircke Verger her til Kircken oc Henrick Rosenmeyer foræret disse tvende Kroner til S. Nicolai Kircke.

Anno 1632 til Guds Ære haffver Hans Tregart Kircke Verger her til Kircken oc Hendrick Rosenmeyer foræret disse tvende Croner til S. Nicolai Kircke.

Til Guds Ære forærede Frederick Tuesen oc hans Hustru Else Isaacs Daatter denne Crone til S. Nicolai Kircke.

Campanarum.

FRIDERICUS. TERTIUS. DEI. GRATIA.

DA-

DANIÆ. NORWEGIÆ. ETC. REX. SUBSTANTIAM. HUJUS. CAMPANÆ. EX. BENEVOLO. IN. DEUM. AFFECTU. ET. INTIMO. IN. ECCLESIAM. EJUS. AMORE. IN. ORNAMENTUM. ECCLESIÆ. DIVI. NICOLAI. LARGA. MANU. DEDIT. ANNO. M. DC. LV.

Dum trahor audite voco vos ad gaudia vitæ.
Der jeg bleff støbt da var Sanct Nicolai Kirckis Patroner, Christoffer Hansen/ Find Nielsøn oc Peder Pedersen Borgemestere/ Werner Klouman oc Marten Mickelsen Raadmænd/ Hendrick Jacobsen oc Niels Augesøn Kircke Verger. Anno M. DCLV.
Claus von Dam me Fecit.
SANCTUS NICOLAUS.

Convoco viventes qvando fit concio sacra
Defleo defunctos dum tumulantur humo.
Henrick Bermer oc Hermand
Wandelen Kirckeverger til S.
Nicolai Kircke
BORCHARDT GELGEJSSEN
me Fecit
Anno Domini 1657.

Canutus cognomine Valkendorf o-

 pus

pus iſtud eluxerat Hafnienſis qvando Decanus eram.

Johannes Factenome me fecit
Anno Domini M.D.XX.

Almi Pontificis Nicolai Sancti ad honorem Johannes de Waſtenovich me fecit Anno Domini M. D. XI.

Anno Subſcripto tympana fuſa duo
Johannes de Waſtenovich me fecit
Hanc Campanam ex turris majoris ruina læſam
A. D. M. D. XI. refudit Felix Fux Anno 1628.

Domus in qva oſſa defunctorum cuſtodiuntur.

Dette Beenhuß haffver Hans Tregaard med ſin kiere Huſtru Maria Johans Daatter Gud til Ære oc Affdøde Chriſtene Menniſkers opgrafne oc adſpredde Been til hvile oc forvaring hos Guds Huuß paa deris egen bekoſtning ladet opſette.

Ezech: cap: 37. v. 5. 6.

Der Menſchen Ehre / Muth und Pracht
Im Thod vergehet und wird gebracht
Mit dieſen Bein zur Erd und Kott
Und macht aus Hoffart ewig Nott.
Derfor Fryct Gud Leff effter hans Bud

De

Oc giør dig hver Dag reede
Thi Døden kommer oc før dig ud
Fra Verdens Lyst oc Glæde
Til HErrens Dom oc sidste Dag
Som skreckelig vil være
Om du ey retter saa din Sag
At du kand nyde Guds ære.
Maria Hans Daatter / Hans Træggaard.
Maria Furens Anno M. DC. XXVIIII.

IV. Templi Holmensis.

IV.
TEMPLI HOLMENSIS

Anno 1619 die 5 Septembr. à Doct. Johanne Pauli Resenio Siel. Episcopo inaugurati.
Cujus Pastores à tempore Reformationis fuêre seqventes

1. M. Nicolaus Michaelis Alburgensis vocatus Anno 1617 qvi obiit Anno 1639.
2. M. Andreas Andreæ qvi hoc officio functus est ab Anno 1639 ad An. 1642 hodie Episcopus Aalburgensis.
3. M. Nicolaus Christierni Spend vocatus Anno 1646 26 Maij obiit Anno 1664.
4. M. Torchillus Tychonis ex Concionatore civitatis Hel-

Helsingburgensis vocatus 1664 postea verò Concionator aulicus Regius qvi obiit 24 Dec. 1667.

5. M. Johannes Johannis Seidelinus vocatus Anno 1666.

In Janua.

Ald Øffrigheds Magt er giffven aff Gud
Thi skal all Øffrighed adlyde Gud
Oc hver skal Øffrighed lyde nest Gud
Hvo det icke giør hand straffis aff Gud.

In Altare.

Udi Christiani Quarti Tjd Anno 1619 den 5 Septemb. er denne Sted indvied til en Kircke aff Doct. Hans Povelsøn Resen Biscop i Seeland efftersom den tilforn haffde været en Smidde udi den Nordost ende oc kaltis den store Smidde som nu er paa Holmen/ oc udi den Sudvest ende haffver været en Mynt som nu Choret er/ offven paa samme Mynt var en Navigations Skole. Udi samme Aar er Mester Niels Mickelsen Aalborig fordum Sognepreſt udi Helsingborg bleffven denne Kirckis første Prest oc forbleff indtil hand for Alderdom resignered som var 1639 døde 1645 oc bleff det første Lig i denne Kircke bleff begraffved. Anno 1639 kom M. Anders Andersen fra Varde i Jydland oc bleff denne steds Sogne Prest oc Prowest offver Hans Kongl. May. Skibs Prester til 1642 hand bleff Bisp i Aalborg. Anno 1640 Er denne Kongl. Kircke forvidet oc bleff til en Kaars Kircke oc med pulpituer runt om saa oc med Stoler oc Dønnecke verck beprydet. Anno 1642 kom M. Nielß Christensen Spend fra Seby kalled i Wensyssel oc bleff i ligemaader denne steds Sogne Prest oc Provest. Anno 1646 Er Captein Willom Ebensen oc Niels Olsen Deele Skriffver paa Holmen bleffven denne steds første Kirckeverger udi Friderici 3 Tjd Anno 1657 in Octobri er Gabriel Jacobsen forordnet at være denne Kirckis Forstandere. Anno 1658 Er dette Chor med Panellet oc dets Staffering beprydet. Anno 1661 er denne Alter Taffle opsat. Anno 1662 er denne ny Prædickestoel opsat oc til Hielp den at betale haffver Jacob Pedersen Kong. May. offver Cammer tiener giffvet 200 Rixdaler saa oc Hans Hansen hendis Dronniglig May. høybetroede Forvalter offver Laaland oc Falster giffved 200 Rixdlr. Anno 1664 Nyt Aars

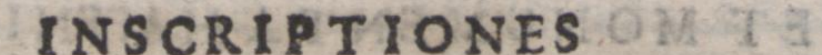
Aars Dag døde Mester Niels Spend udi hans Sted bleff M. Torckel Tuesen som da var Sogne Prest i Helsingborg fordret aff Hans May: at være igien denne Steds Sogne Prest oc Provest giorde sin første Prædicken her udi Kircken Dom. esto mihi. Anno 1665 1 Novemb. Maaned bleff M. Torchel udvald at være Bisp udi Aalborg effter D. Anderses Død bleff midler Tid kaldet her fra oc til Hoffpredikant oc udi hans sted bleff M. Hans Hansen Seidelinus da øffverst Capellan udi Helsingør aff Høyst bemelte Kongl. Mayst. forordnet at være denne Steds Sogne Prest oc Provest giorde der effter sin første Prædicken Nyt Aars Dag 1666 her i Kircken. HErre JEsu giff at alting maa skee dig til Ære.

IN CHORO.

I.

EPITAPHIORUM,

Ad Cives Haunienses
qvi exseqvias eunt
Viro amplissimo, prudentia & probitate ad antiqvitatis æmulationem spectatissimo
DN. MARTINO TUNIO MICHAELIS F.
Regiæ metropolis Senatori
Ad VI Cal. Mart. Anno CIↃ IↃ CLXV
Eheu Haffnia!
Si viventem cognovisti, qvem nunc defunctum effers,
Cur in exseqvias non universa ruis?
Nempe ignoras qvantum perdidisti priscorum miratrix, tui incuriosa
Qvæ dum foris qværitas, qvod mireris,
Domi habes, qvod obstupescas.
MARTINUS est MICHAELIS filius, dignus Senator,
Integritatis Consiliarius
Adeo integer sanctusq; mente & animo,
Ut non aliunde ipsa innocentia

Consilium peteret
Vir prorsus singularis
Omnibus sed paucis notus,
Superant enim in eo, qvæ omnes adverterent
Multa qvoq; qvæ non nisi sedulò
Introspicientibus & bonis
paterent.
Christiana pietate, innoxia in Regem fide & candi-
da qvadam ac planè inusitata in omnes
benevolentia maxime innotuit
Qvibus virtutibus vel ipsa invidia judice adeo excelluit,
Ut pares agnosceres paucos
Superiorem neminem.
Illud verò rarissimum accipe
Fuit
Utriusq; fortunæ victor ad stüporem indomitus
Ut qvem nec blanda extulit, nec abjecit irata
Vidimus gratia, opibus, honoribus, inter sui ordinis
Homines satis florentem,
Nec habuit patria unqvam qvicqvam modestius
Indignata vinci fortuna, qva parte in animos hominum
Maxime valere solet,
Versis armis aliter virum aggreditur.
Domesticis malis,
Morbis, ægritudinibus indignissime sed lente exhaurit,
Indefessam Fortitudinem obstupuisses,
Ut huic illustri de Fortuna triumpho
præsens interfuisse vel in medio
luctu gaudeam.
Plura exspectas ut referam?
Non defectu, sed copia laboro,
Christianum fuisse cogita
Sed qvalem prisca habuit religio
Dum artem nondum fecerat.
Talem finge & Martinum nostrum imaginaberis,
Non ficta sed vera ac simplici charitate
Christianum,

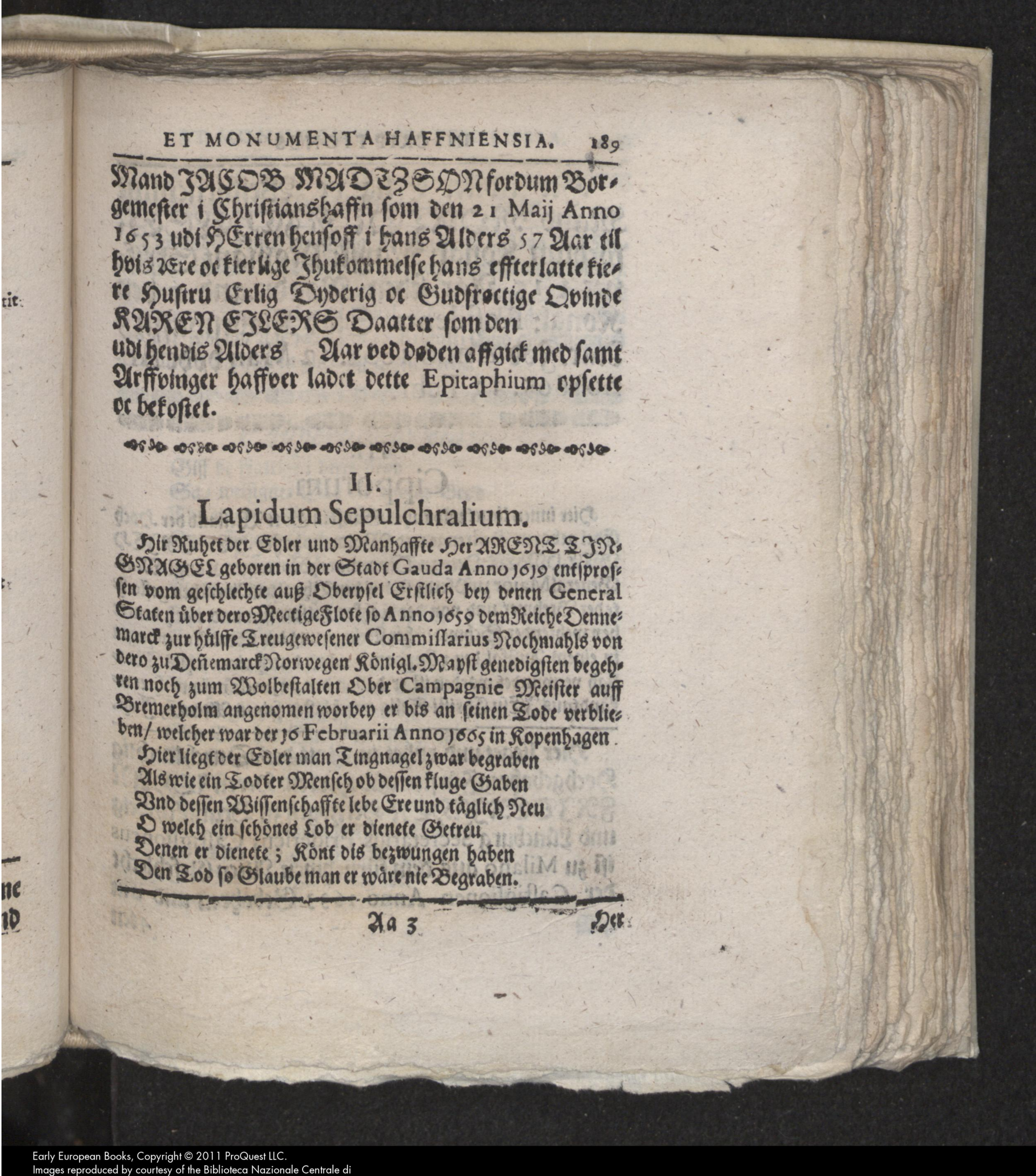
De cœtero pauca habe:
Natus in Jutia, malignantis ævi fœtus dissimillimus
pessimi optimus
Et vel parentibus melior, qvos non tam opibus
Qvam antiqva virtute & fide clarissimos acceperat,
Horum sub oculis sanctè educatus doctusq;
post deposita in patria rudimenta
ut ab educatione recentia, ita
futuri Martini præsagia
Mox
In Sialandia Perillustri Dno D: FRIDERICO REETZ
viro optimo
Non citius notus qvam acceptus
plusqvam sexenni ministerio adeo se probavit
ut tota deinde vita non alium
Heros ille haberet chariorem
Habuit enim MARTINUS noster hoc singulare
Ut qvo interius cognosceretur, hoc amaretur altius,
Veræ virtutis indicium qvæ afficit semper
nunqvam satiat
inde
Uxorem ducit tricenarius
Qvam si non accepisset certe reddidisset
Sui similem h. e. optimam
Alterutrum noris, ambos noris,
Adeo nihil unqvam fuit his conjugibus æqvius
Comparatum
Tum
Coagii civis & mox festinatis honoribus pauperum procurator
Senator
Et si diutius substitisset congessisset in eum
qvicqvid honorum habebat grata Civitas
Qvæ nunqvam publice mœstior, qvam cum tantum
Civem virumq; Hauniam amplius non fruitura misit
Sed non potuit intra parvum municipium latere tanta
virtus publico bono nata
certe non fefellit

Optimum & maximum Regem & Patrem Patriæ
CHRISTIANUM QVARTUM
ut nec
Majorem melioremq;
Successorem filium
FRIDERICUM TERTIUM.
Gratam utriq; operam XV annis annonæ Regiæ procurator præstitit
& præstitisset porro si per valetudinem licuisset
Nec enim deerat vel gratia Regis vel toties probata
fides & industria
Deerant vires qvæ jam receptui canere svadebant
Inde demissus & beneficiis auctus
Cum qviescere qvamvis æger non posset Vir
publicis negotiis assvetus
Tandem
Hauniæ in Senatum cooptatus est
Senator, qvo meliorem civitas nunqvam habuit
Interea
Domi qvoq; & sibi felix
Ex fœcunda conjuge sexdecim liberorum parens
Qvorum superstites novem nativa bonitate adeo patrem probant
Ut talem genitorem tam dignæ soboli non invideas
Ita domi forisq; probatus
Deo bonisq; omnibus eximie charus
Inter diuturnam valetudinem nactus annum
Climactericum qvanqvam sollicitante suorum planctu
Lætus animam cœlo reddidit
Ipsis idib: Febru:
Suis bonisq; omnibus luctu & ingenti desiderio relicto
I Haunia censum age non opum sed virtutum
Et me præstite qvos cum hoc viro compares paucos invenies
Vale & luge
mœrens deproperavi
CHR. LODB.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

Her neden for hviler Erlig Wiiß oc Welfornemme Mand

Mand JACOB MADTZSON fordum Borgemester i Christianshaffn som den 21 Maij Anno 1653 udi HErren hensoff i hans Alders 57 Aar til hvis Ære oc kierlige Jhukommelse hans effterlatte kiere Hustru Erlig Dyderig oc Gudfrøctige Qvinde KAREN EILERS Daatter som den udi hendis Alders Aar ved døden affgick med samt Arffvinger haffver ladet dette Epitaphium opsette oc bekostet.

II.
Lapidum Sepulchralium.

Hir Ruhet der Edler und Manhaffte Her ARENT TINGNAGEL geboren in der Stadt Gauda Anno 1619 entsprossen vom geschlechte auß Oberysel Erstlich bey denen General Staten über dero Mectige Flote so Anno 1659 dem Reiche Dennemarck zur hülffe Treugewesener Commissarius Nochmahls von dero zu Denemarck Norwegen Königl. Mayst genedigsten begehren noch zum Wolbestalten Ober Campagnie Meister auff Bremerholm angenomen worbey er bis an seinen Tode verblieben/ welcher war der 16 Februarii Anno 1665 in Kopenhagen.

Hier liegt der Edler man Tingnagel zwar begraben
Als wie ein Todter Mensch ob dessen kluge Gaben
Vnd dessen Wissenschaffte lebe Ere und täglich Neu
O welch ein schönes Lob er dienete Getreu
Denen er dienete; Könt dis bezwungen haben
Den Tod so Glaube man er wäre nie Begraben.

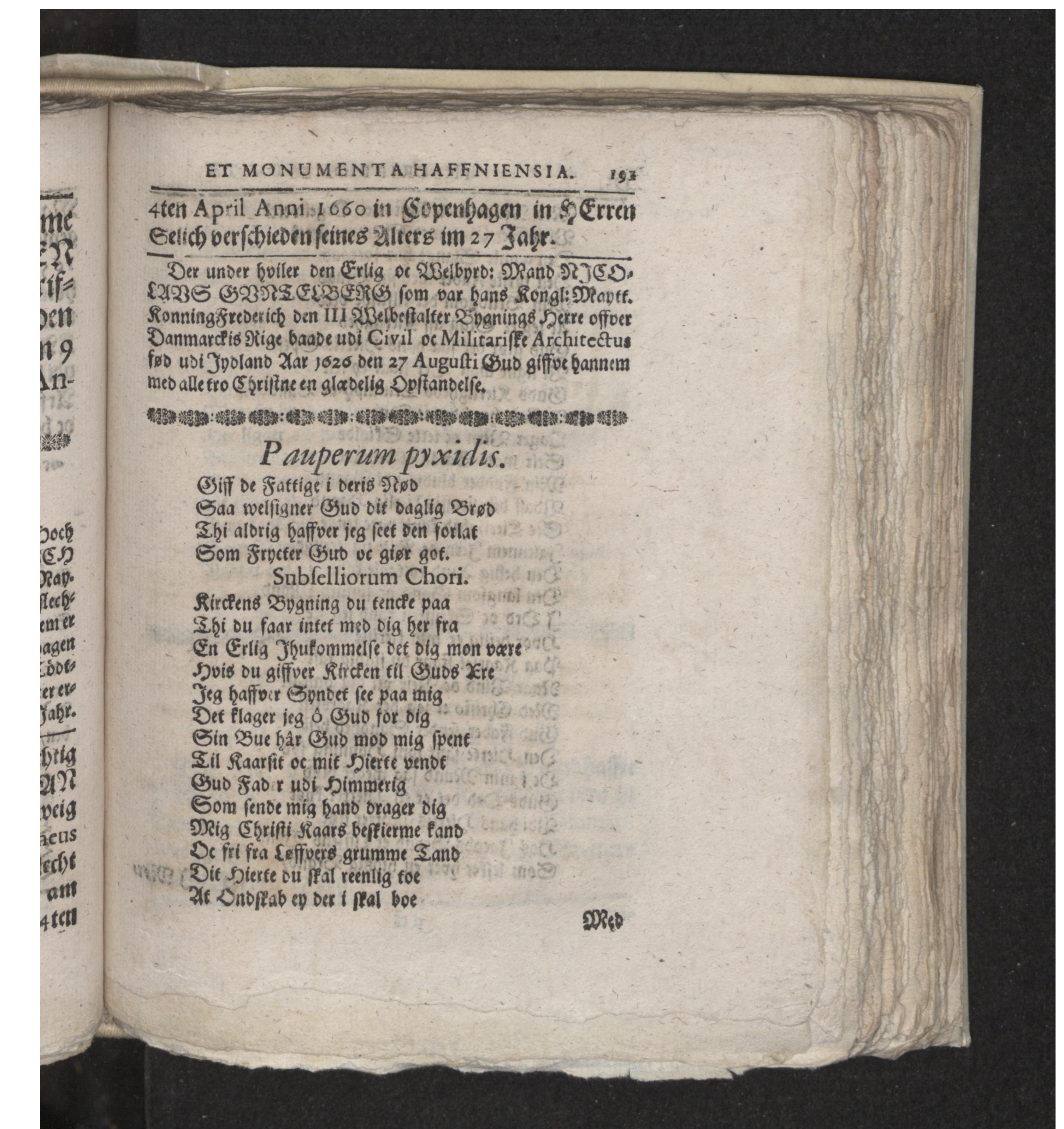
Her hviler Erlig oc Welfornemme Mand MORTEN MICHELSEN fordum Kongl: Mayst: Proviant Skriffver i 15 Aar siden Raadmand i den Kongl: Residentz Stad Kiøbenhaffn 9 Aar. Fød Anno 1602. 12 Maij døde Anno 1665. 13 Febr.

III.

Cipporum.

Hier innen lieget und ruhet Sanft in Gott Weiland der Hoch Edel geboren Gestrenge und Wolmandhaffte HENDRICH BREHMER Dero zu Dennemarch Norwegen Kongl. May. General Major zu Pferde so aus den Uhr altem Adelichen geslechte der Brehmer und von der Tehken entsprossen und nach dem er bey wehrender Schwedischer Belagerung der Stat Copenhagen in einem Außfal den 3 Septemb. 1658 durch einen schus Töddligh verwundet worden ist er davon den 5 ejusdem in wahrer erkändtnus JEsu Christi Selig entschlaffen seines Alters 23 Jahr.

Hier lieget und ruhet in Gott des Durchleuchtig Hochgebohren Fürsten und Herren/ Herrn JOHAN FRIDERICHEN Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg Secretarius Fridericus Castiglioneus ist zu Milano aus dem fürnehmen Alten Geschlecht der Castiglionen Anno 1633 Gebohren und am

4ten April Anni 1660 in Copenhagen in HErren Selich verschieden seines Alters im 27 Jahr.

Der under hviler den Erlig oc Welbyrd: Mand NICOLAUS GUNTELBERG som var hans Kongl: Maytt. Konning Frederich den III Welbestalter Bygnings Herre offver Danmarckis Rige baade udi Civil oc Militariske Architectus fød udi Jydland Aar 1626 den 27 Augusti Gud giffve hannem med alle tro Christne en glædelig Opstandelse.

Pauperum pyxidis.

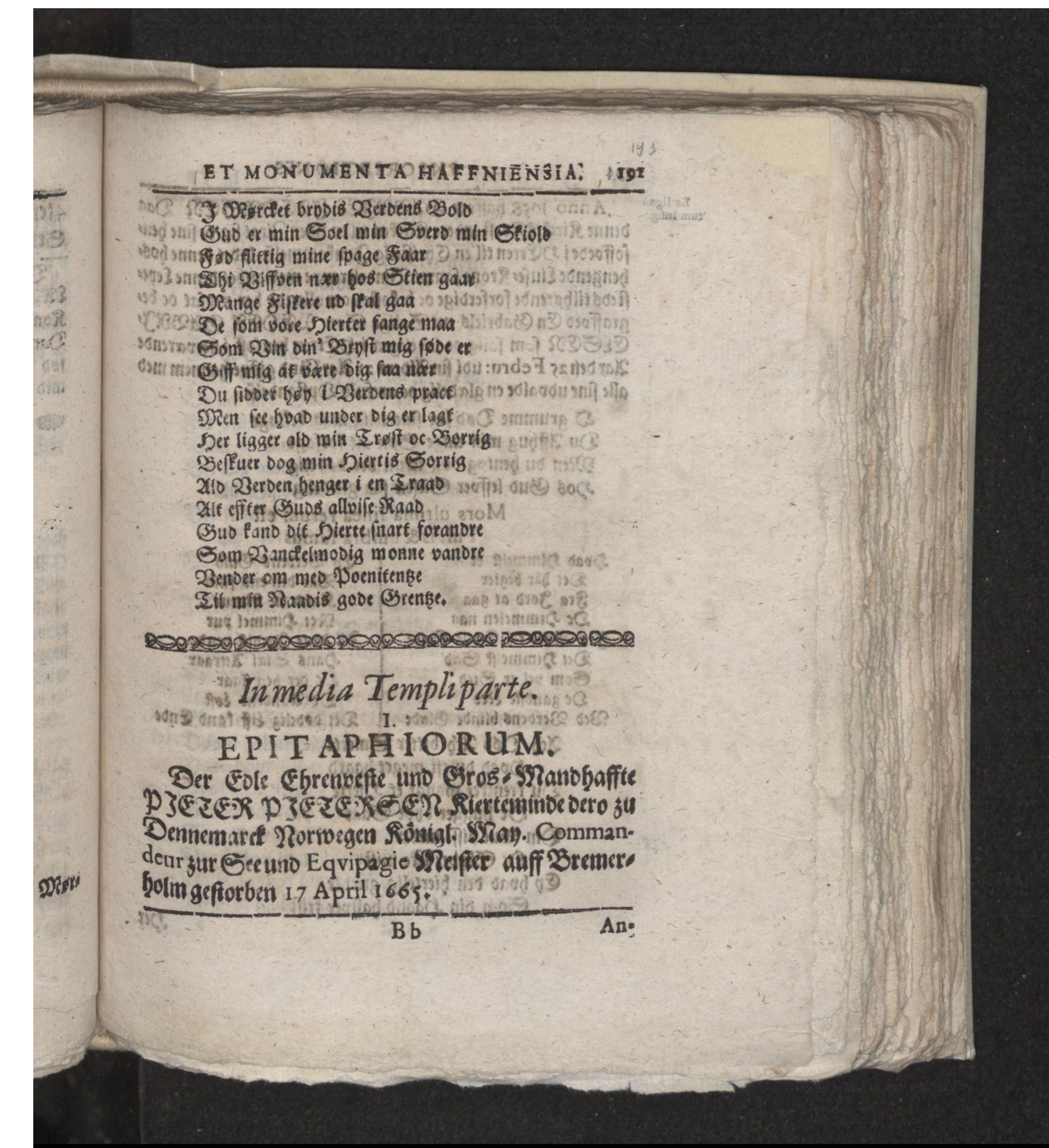
Giff de Fattige i deris Nød
Saa welsigner Gud dit daglig Brød
Thi aldrig haffver jeg seet den forlat
Som Frycter Gud oc giør got.

Subselliorum Chori.

Kirckens Bygning du tencke paa
Thi du faar intet med dig her fra
En Erlig Jhukommelse det dig mon være
Hvis du giffver Kircken til Guds Ære
Jeg haffver Syndet see paa mig
Det klager jeg ô Gud for dig
Sin Bue hâr Gud mod mig spent
Til Kaarsit oc mit Hierte vendt
Gud Fad r udi Himmerig
Som sende mig hand drager dig
Mig Christi Kaars beskierme kand
Oc fri fra Leffvers grumme Tand
Dit Hierte du skal reenlig toe
At Ondskab ey der i skal boe

Med

Med Mund med Røst med Orgelwerck
Vi loffver Gud med Stemme sterck
Den gamle Slange hår forraad
Den første Fader med sin Braad
Min Brudgom det tilfulde veed
At jeg er Siug aff Kierlighed
Gud giør det saa hans Hiertis Speil
Vi ligne maa Det slaar ey feil
Guds Kierligheds Triumph oc Bane
Beskuis her i denne Fane
Tager Vern oc tette Skiolde
Seir mod Satan at beholde
Min' Fødder bindis udi Baand
Vdaff din straffis kierlig Haand
See Kierlighed kand vare lenge
Igiennem Jern oc Træ sig trenge
Den hellig Aand ey taale kand
Den langsom Gang oc søffned Mand
J Ord oc Skrifften kand jeg see
Hvor deilig er min kieriste
Paa Kaarset staar du stadig fast
Naar Vind oc Vejr vil dig omkast
Med Christo er jeg her Kaarsfest
Gud Fader sender Sandhed best
Den Hierte saffi som Honning sød
Oc i min Mund saa meget bløt
Guds Ord det er til Hiertet knøt
Vdi hans Hiertis Morter støt
Hos Jacobs Brønd er Liffsens Vand
Som lesker hver en hidzig Brand/

I Mørcket brydis Verdens Bold
Gud er min Soel min Sverd min Skiold
Fød flittig mine spage Faar
Thi Viffven nær hos Stien gaar
Mange Fiskere ud skal gaa
De som vore Hierter fange maa
Som Vin din' Bryst mig søde er
Giff mig at være dig saa nær
Du sidder høy i Verdens pract
Men see hvad under dig er lagt
Her ligger ald min Trøst oc Borrig
Beskuer dog min Hiertis Sorrig
Ald Verden henger i en Traad
Alt effter Guds allvise Raad
Gud kand dit Hierte snart forandre
Som Vanckelmodig monne vandre
Vender om med Poenitentze
Til min Naadis gode Grentze.

In media Templi parte.

I.

EPITAPHIORUM.

Der Edle Ehrenveste und Gros-Mandhaffte PIETER PIETERSEN Kierteminde dero zu Dennemarck Norwegen Königl. May. Commandeur zur See und Eqvipagie Meister auff Bremerholm gestorben 17 April 1665.

Ex ligno cum Insig.

Anno 1658 haffver GABRIEL JACOBSEN Daa denne Kirckis Forstandere Kircken til en liden Zirat sig oc sine hensoffvede i HErren til en Christelig Ihukommelse ladet denne hoshengende Liuse-Krone sampt Vindeltrappe med andet denne Leyesteds tilhørende forferdige oc bekoste oc er allerede her nedsat oc begraffved En Gabriels nu Salige Søn PEDER GABRIELSEN som salig oc sødeligen i HErren hensoff i nerværende Aar den 25 Febru: udi sin Alders 21 Aar Gud giffve hannem med alle sine udvalde en glædelig oc æreful Opstandelse.

O grumme Død jeg smertelig maa beklage
Du Affhug min unge Søn alt forsage
Men du hentog dog ickun det dødelig
Hos Gud leffver Sielen saa glædelig

Mors ultima linea rerum est
Pulvis & umbra sumus

Hvad Himmelst er	Ey Verdens Guld
Det hâr begier	Var den end fuld
Fra Jord at gaa	Kand en Natur
Oc Himmelen naa	Ret Himmel pur
Fra Muld til Engle Sæde	Til dette Jordist vende
Det Himmelst Sæd'	Hans Sial Attraar
Som vel er Sted	Oc der hen slaar
Oc gandske Leed	Oc Aandens Lost
Ved Verdens blinde Glæde	Det dødelig Liff kand Ende

Ach Død Ach bitter Smerte
Hvad du est meget haard
Du krencker mangt et Hierte
Oc hugger dybe Saar
Din Bue visse meder
Oc Skyder icke mist
Ey hvad den hiertelig græder
Som din Haand haffver frist!

Her er ey andet end Frøct oc Fare
J denne Jammer Dal de faar
Giff Gud vi snart motte flytte
Fra disse Jordiske Hytter
Til Himmerigis Saal
Der paa bestaar all Vißdoms Grund
Ret at foracte aff Hierte oc Mund
Dette Elendige Liff med all sin Føye
Oc sig med Guds Verck lade Nøye
For denne min Segel skal alle vige
Unge oc gamle Fattig oc Rige.
Det Liff vore Fædre er fra Død
Aff Vißdoms Smag forgiffved
Det faar vi dog igien i Død
Aff Jordisk Himmelsk bliffver
Hvad hår nu vunden Diefl oc Død
Andet end jeg som var dødelig
J Død faar Ende paa all min Nød
Oc bliffver i Død udødelig
Naar vi i Glæde oc Fryden staa
Da hår os Døden at tencke paa
Naar Døden vil øffve sin Tyranni
Som en Traa affskieris vor Leffned i beste Tj
Døden holder lige Veet
Hvad heller det er Herre eller Knect
Hvor aff Hiertet idelig paa Døden tenckis
En Laurberkrantz igien i Evighed skienckis
Som Pibeliud/ Damp oc Straa
Vor Leffnet snart monne forgaa
Voris Leffned som et Blomster forgaar
Mens vi igien med Christo til Glæde opstaar.

Die Zeit laufft schnell der Todt schwind fährt
Wol dem der sich bey Zeit bekehrt /
Mensch furchte Gott nach sein Gesetz
Dein Nechsten lieb ihn nicht verletz
Vnd lern den rechten Schwanen Gsang
Sagt Gott für seine Wolthat Danck
Sey vorsichtig in Glaubens sachen
Das übrig wird Gott wol machen
Wunderlich führt sein Kinder Gott
Ein Creutz Schwartz / das ander Roht
Aus Gottes Wort lernt man Gedult
Acht nicht der Leut Vngunst noch Huld
Nach Freud kompt Leid / nach Leid kompt Freud
Gottes Wort Leucht mit Beständigkeit
Die Welt vergeht mit ihrem Pracht
Der Todt dem Stoltz ein Ende macht.

II.
Lapidum Sepulchralium.

Her under ligger Erlig oc Mandhafftig Mand Sal. Captein PEDER GORRESEN Kongl: May. forige Skibs Captein som Salig i HErren hensoff den 9 Augusti 1653 udi hans Alders 49 Aar Gud giffoe hannem en glædelig Opstandelse paa den Yderste Dag.

Denne Steen oc Sted tilhører JAN JANSEN Kongl. Maytt: Skibs Captein sampt hans Hustru ANNE JENS Daatter Børn oc Arffvinger med Rette.

Leff

ad pag. 197.

STELLÆBURGI REGII HAUNIENSIS

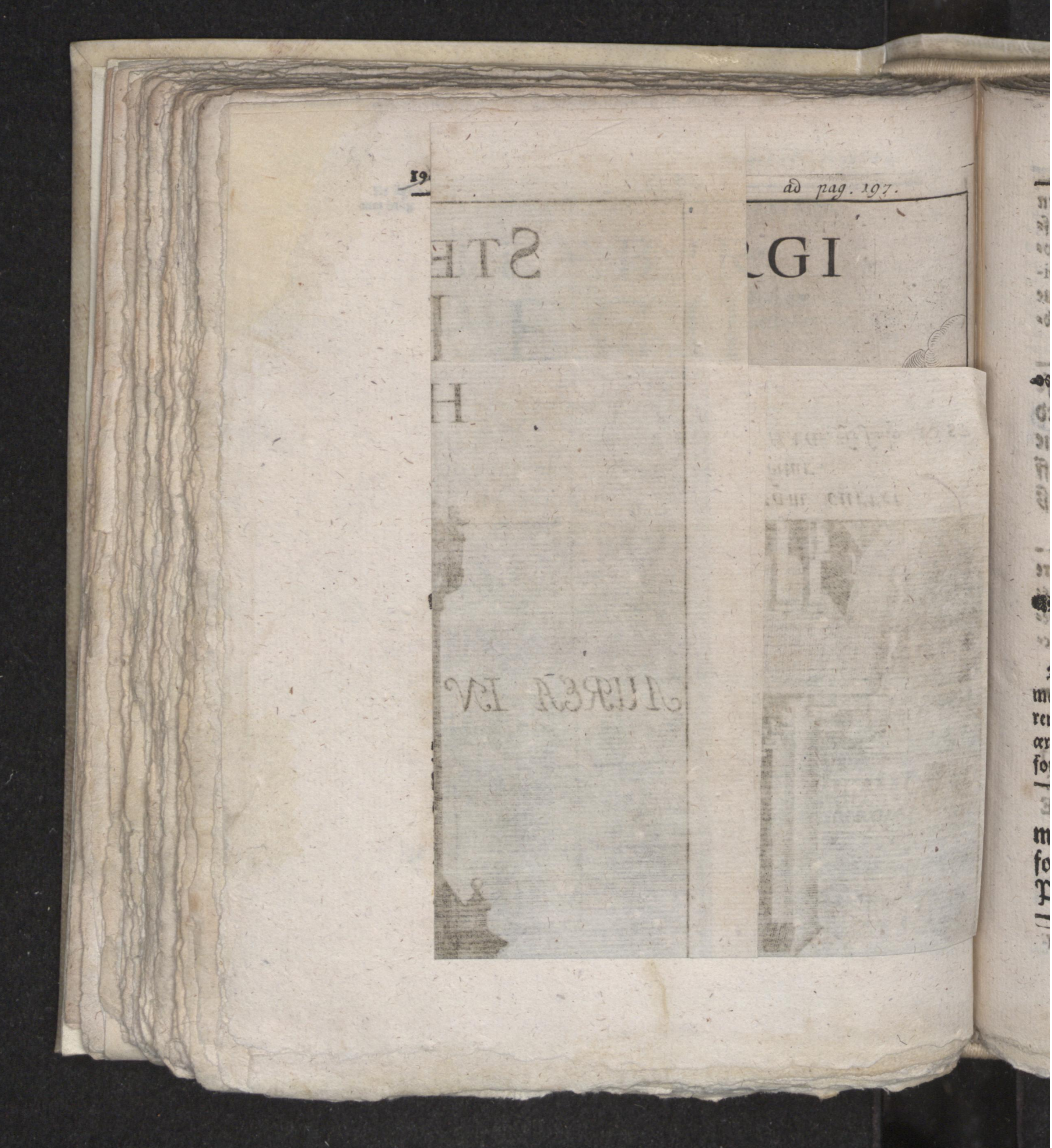
AUREA IN-SCRIPTIO.

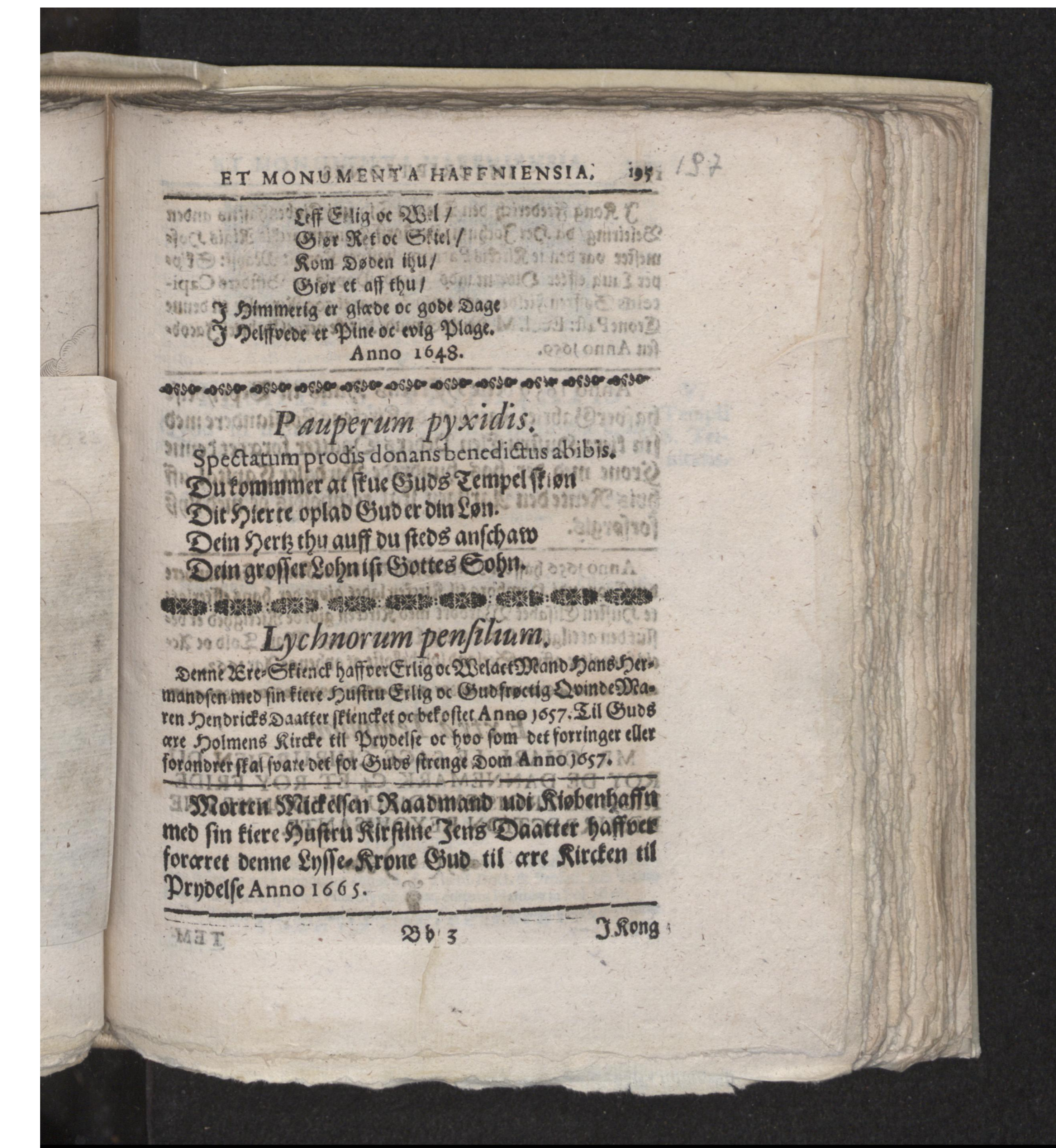
DOCTRINAM ET
DIRIGE
יְהֹוָה:
IN
1642

Turris fortissima nomen JEHOVÆ: Ad eam curret justus: Et in munito editoq; loco collocabitur.
Proverb. XVIII. vers. X.

H.A. Greyss. sculp. 1657.

ad pag. 197.

Leff Erlig oc Wel /
Giør Ret oc Skiel /
Kom Døden ihu /
Giør et aff thu /
J Himmerig er glæde oc gode Dage
J Helffvede er Pine oc evig Plage.
Anno 1648.

Pauperum pyxidis.

Spectatum prodis donans benedictus abibis.
Du kommmer at skue Guds Tempel skiøn
Dit Hierte oplad Gud er din Løn.
Dein Hertz thu auff du steds anschaw
Dein grosser Lohn ist Gottes Sohn.

Lychnorum pensilium.

Denne Ære-Skienck haffver Erlig oc Welact Mand Hans Hermandsen med sin kiere Hustru Erlig oc Gudfrøctig Qvinde Maren Hendricks Daatter skiencket oc bekostet Anno 1657. Til Guds ære Holmens Kircke til Prydelse oc hvo som det forringer eller forandrer skal svare det for Guds strenge Dom Anno 1657.

Morten Mickelsen Raadmand udi Kiøbenhaffn med sin kiere Hustru Kirstine Jens Daatter haffver forœret denne Lysse-Krone Gud til ære Kircken til Prydelse Anno 1665.

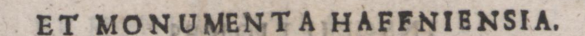
J Kong Frederich den Tredies Tid udi Kiøbenhaffns anden Beleiring/ da Her Jochum Gerstorff Dannemarckis Rigis Hofmester var denne Kirckis Patron, haffver Kongl: Mayst: Skipper Laug effter Oldermands Jacob Povels oc Bisiders Capiteins Søffren Fielderups samtycke foræret 500 Rixdaler til denne Crone Past: Eccl. M. Niels Spend/ Kircke verge Gabriel Jacobsen Anno 1659.

Anno 1659 dette HErrens Huus til Beprydelse hafver Gabriel Jacobsen da Kirckens Forstandere med sin kiere Hustru Elen Peders Daatter foræret denne Crone med der hos hundrede Rixdaler Capital aff hvis Rente den Aarligen skal reenholdis oc med Lyß forsørgis.

Anno 1656 haffver Niels Olsen da denne Kirckis Forstandere den Crone udi Hamborg til Kircken ladet giøre der hans efterlatte Hustru Elisabet Wardort med Kircken giorde Rictighed er beslut den at tilgiffve som Ludvig Lorentz Kongl: May. Told oc Accis forvalter offver Seeland lod bekoste at ophenge Aar 1662.

Extra Templum.

MR. CHARL LE SAGE CHIRURGIEN DU ROY DE DANNEMARK C4 ET ROY FRIDERICH LE TROISIEME DIEU LUY DONNE UNE RESURRECTION REYOUISANTE.

V.
TEMPLI S. TRINITATIS

V. Templi S. Trinitatis.

Qvod in usum atq; exercitium Theologiæ Candidatorum & Studiosorum exædificatum est & An. 1656 inauguratum.

cujus primus Pastor fuit M. Janus Justini Montanus, qvi hodie adhuc eodem fungitur officio.

I.
Turris.

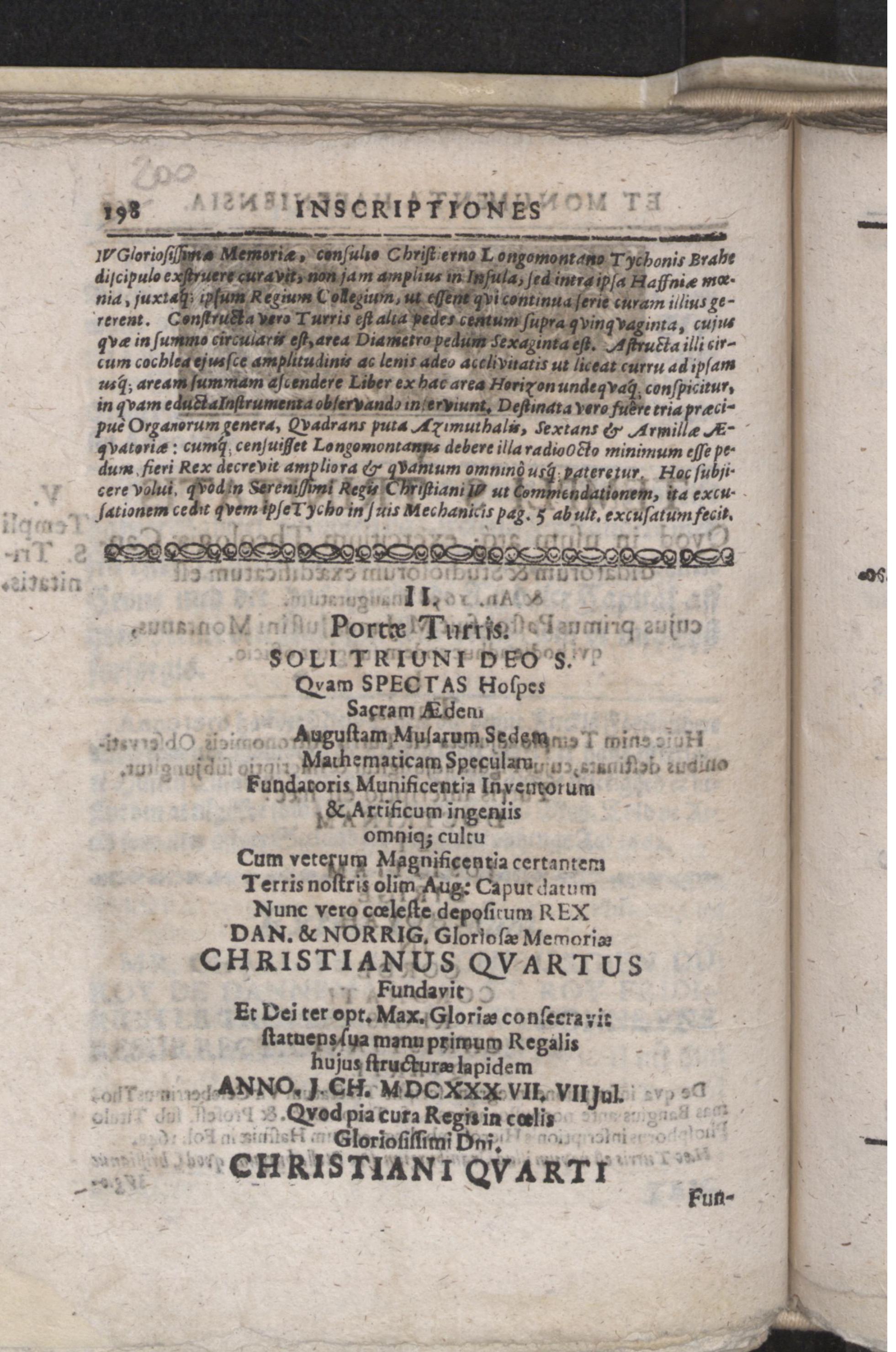
Huic enim Templo adjuncta est Turris Astronomicis Observationibus destinata, cujus Figura adjungitur & Inscriptio subjungitur.

Turris inscriptio est hæc:

DOCTRINAM
ET
JUSTITIAM
DIRIGE
JEHOVAH
IN
CORDE
CORONATI
REGIS
CHRISTIANI
QVARTI.

De qva inscriptione integrum scripsit Tractatum Vir Celeberrimus Thomas Bangius ante nonnullos annos S. S. Theol. Doct. & Profess. sub Titulo Phosphorus inscriptionis Hierosymbolicæ, editum Haffniæ in Fol. 1648.

Hæc Turris est novum illud Uraniburgum sive Stellæburgum qvod Christianus IVglo-

IV Gloriosissimæ Memoriæ, consulto Christierno Longomontano Tychonis Brahe discipulo exstruere curavit, non jam amplius in Insula, sed intra ipsa Haffniæ mœnia, juxtaq; ipsum Regium Collegium, ut essent qvi continua serie curam illius gererent. Constructa vero Turris est alta pedes centum supra qvinqvaginta, cujus qvæ in summo circularis est, area Diametro pedum Sexaginta est. Astructa illi circum cochlea ejusce amplitudinis ac lenis adeo acclivitatis ut liceat curru ad ipsam usq; aream summam ascendere Liber ex hac area Horizon undeqvaq; conspicitur, in qvam educta Instrumenta observando inserviunt, Destinata vero fuere tria præcipuè Organorum genera, Qvadrans puta Azimuthalis, Sextans & Armillæ Æqvatoriæ: cumq; censuisset Longomontanus debere illa radio Octo minimum esse pedum, fieri Rex decrevit ampliora & qvantum omninò usq; pateretur. Hoc subjicere volui, qvod in Serenissimi Regis Christiani IV ut Commendationem, ita excusationem cedit qvem ipse Tycho in suis Mechanicis pag. 5 ab ult. excusatum fecit.

II.

Portæ Turris.

SOLI TRIUNI DEO S.
Qvam SPECTAS Hospes
Sacram Ædem
Augustam Musarum Sedem
Mathematicam Speculam
Fundatoris Munificentia Inventorum
& Artificum ingeniis
omniq; cultu
Cum veterum Magnificentia certantem
Terris nostris olim Aug: Caput datum
Nunc vero cœleste depositum REX
DAN. & NORRIG. Gloriosæ Memoriæ
CHRISTIANUS QVARTUS
Fundavit
Et Dei ter opt. Max. Gloriæ consecravit
statuens sua manu primum Regalis
hujus structuræ lapidem
ANNO. J. CH. MDCXXXVII. VII Jul.
Qvod pia cura Regis in cœlis
Gloriosissimi Dni.
CHRISTIANI QVARTI

Fun-

Fundatum est
Tergeminum Danicæ Majestatis
Monumentum
Sacrosanctæ Trinitatis Templum
Librarium Palatium
Et admirandi operis Stellæburgum
Aug: Dan. & Norig. Rex
FRIDERICUS TERTIUS
perfecit
Et qvod gloriosum felix faustumq;
sit pietati ac publicæ Studiorum
utilitati dicavit
ANNO J. CH. M.DCLVI.

III.

EPITAPHIORUM.

Ex lapidibus eum Insig. & Effig.

D. O. M. S.
Memoria
Amplissimi Viri
THEODORI FUIREN
Geor. Fil.
Qui peragratis Germania, Hungaria, Gallia,
Italia, Sicilia, Norwegia, Melita, Belgio
doctrina varia prudentia morum sva-
vitate cœterisq; Virtutibus Domi
Foriíq; spectatus tandem in
Patria Deo animam piam Terræ
Exuvias A. CH. CIↃIↃCLVI reddidit
natus Annos XXXV.
Monumentum hoc
Amoris debiti & honoris
ANNA CHRISTINA FRIIS Conjux
&
THEODORUS FUIREN fil: post.
Mœrentes pos.

Ex lapidibus cum Insig. & Effig.

D. O. M. S.
Memoriæ
Amplissimi Viri
JOHANNIS MECKELBORG
Matthiæ Fil.
Qui cum fructu perlustratis Germania Hungaria, Gallia, Italia, Anglia Belgio ob Insignem ingenii culturam animi prudentiam vitæ Integritatem apud exteros notus, a suis amatus in Patria tandem Spiritum Deo pulverem terræ An: Chr. CIↃ IↃCLXIII reddidit Anno natus XL
Monumentum hoc
Amoris & observantiæ
MARGARETA ROSEMEIERS Vidua
&
INGEBORGIS MARGARETA MECKELBORGS filia Mœrentes pos.

Memoriæ & honori
CL. V.
DN. M. ERASMI ENVALDI BROCHMANDI (a)
In Regia Hafn. Academia Eloqventiæ Professoris P.

Tale olim Charites, Pitho, Musæq; feruntur
BROCHMANDI ad cunas consociasse melos:
Hic erit Ausoniæ celeberrima gloria lingvæ,
Audiet hic nostri lausq; decusq; chori.
Nunc tales gemitu lacrymisq; feruntur eædem
BROCHMANDI ad tumulum consociare modos:
Heu!

Heu! fuit Ausoniæ palmaris adorea lingvæ!
Heu! jacet hic nostri splendida fama chori!
Petrus Nicol: Mehrnerus.

(u) De eo vide Er. Vind. Acad: Haf. pag. 366. ad pag. 370.

Ex lapidibus

MEMORIÆ.
CL. V.
ZACHARIÆ.
LUNDII.
PHILOLOGI.
POETÆ.
ORATORIS.
SERENISS. REG. MAJ. A. SECRETIORIBUS LITERIS ENODANDIS
QVI
VITA. COELIBE. INTEGERRIME. ACTA
DECESSIT. HAFNIÆ
D. VIII. JUN.
AN. CHRI. M.DC.LXVII. ÆTAT. LIX
P. N. MEHRN.

D. O. M. S.
Siste & hic gradum viator
Rara si vis,
Mirare angustum subiisse Sepulchrum
M. JANUM GREGORII LEMOVICUM
Communitatis Regiæ Præpositum, dum vixit dignissimum
Professorem Poeseos extraordinarium
Cujus pars melior.
Augustum fuit erit TRINITATIS TEMPLUM
Prædica illum mecum; nec soli erimus laudum præcones
Prædicant nobiscum & in cœlum tollunt
Præclari ingenij
Qvot specimina, tot documenta
Qvæ non condendum solo nomen ostendunt soli
Virtutis eruditæ

Indices, vindices.
Qvi supra vulgus sapiebat,
Vulgaria qvi divulgaret?
Paucis multa, non multis nulla
Comprehendere doctus.
Qvæcunq; peperit
SOPHIA gravidum pectus
Legenti facilia scrutanti vera,
Doctis erudita: omnibus grata:
Falsitati monstrosa
Splendida hac sobole claruit inter mortales, sed
mortalis!
In cujus de imperiorum periodis meditationes
Ipsa ipsius incidit vitæ periodus
Ne scilicet se magis, qvam imperia mutationibus
putaret exemptum
Naturalia rimatus erat
Supra se, infra se circa se
Intra se commodum pervenit, cum se reliqvit
Objecti credo Nobilitate victus:
En positos sapientiæ limites:
En metam Studiorum, en cursum vitæ:
Qvo decurso
Vitam mors, mortem æternitas
Excepit, retinebit.
Disce humanas vices Viator
Et tu te parando perge.

Obiit An. Chr. 1664 Posuit
An. Æt. 32. H. Stampius.

IV.
Lapidum Sepulchralium.

THEODORUS FUIREN
GEORG. FIL.

SUB HOC SAXO
RESURRECTIONEM EXSPECTAT
MORTUORUM
NATUS HAFNIÆ
AN. CHR. MDCXXI DIE VIII MART.
OBIIT IBIDEM
AN. CHR. MDCLVI DIE XV. JANUA.
ANNO ÆTAT. XXXV.
MEDIA VITA IN MORTE SUMUS.

V.

Cipporum.

M. ERASMUS JOH. BROCHMAND. (b)
S. S. Theologiæ in Academia Hauniensi Professor P.
Ejusdemq; h. t. Rector
Dum publicæ literarum saluti excubat
In media ætate annis triginta & octo nondum exactis
A. D. VI. EID. SEXTIL. clɔ Iɔclıv.
Præcoci sed mihi obitu rebus humanis exemptus
Divinam animam beatorum collegio intulit
Mortalitatis reliqvum
Sub operculo hujus urnæ condidit

(b) *De eo Vid. Eras. Vind. Acad. Haf. pag. 431. ad pag. 437.*

Hic situs est
JOHANNIS MECKLENBORG MATHIÆ F.
Qvi ita vixit ut bene posset mori
Ita mortuus est ut bene posset vivere
In vita non timuit mortem
In morte speravit vitam
Ita usus est mundo ut non oblitus sit Deum

Ita fruitur Deo ut oblitus sit mundum
Vidit Belgium, Angliam, Galliam, Italiam, Germaniam
Hæc omnia vidit & omnia vidit esse vana
Spectavit mundum nec tamen superbus
Coluit prudentiam nec tamen astutus
Unius fuit uxoris maritus
Duorum filiorum & filiæ Pater
Præmisit filios quos sequeretur
Annos cum numerasset quadraginta quatuor cum dimidio
Obiit Epochæ nostræ Anno CIƆ IƆCLXIII die II Oct.
Desiit vivere ut viveret Deo.
Bene de eo omnes sperate cujus spes fuit Deus.

Margareta Rosenmeir Salig Hans Mathisen Mecklenborgs fød udi Kiøbenhaffn Aar MDCXXX den V Septemb. døde sammesteds Aar MDCLXVI den V April. En Moeder ad 2 Sønner oc en Daatter hendis Legeme hviler udi denne Kiste oc Sielen udi de Helligis Forsamling.

VI. LYCHNI PENSILIS.

Aar 1637 den 7 Julij er den første Steen lagt her til Kircken under Thornet von M. Jørgen Scheffel Murmester von Bern.	Anno 1651 den 7 Julij ist der lesten Stein in diesen Gewelwete gelegt von M. Anders Frech Murmeister.

Gott der Heiligen Dreyfaltizkeit zu Ehren/und dieser Kircken zum Zirat hat Andreas Frech von Breslaw aus Schlesien diese Krohne vorehret zur Ehre Gottes mit seinen lieben Hausfrawen

Bole Peters Dochter und Selig Anna Peters Dochter welchen Gott der Herr gnedig sein wolle/ Amen.

Anno 1654.

VII.

CAMPANÆ.

Durch das Fewer und Hitze bin ich geflossen
Claus von Dam hat mich gegossen
Anno 1647.

VIII.

BIBLIOTHECÆ UNIVERSITATIS PUBLICÆ VASTISSIMÆ IN VASTISSIMO SUPRA DICTUM TEMPLUM LOCO ERECTÆ ET QVIDEM

I.

BIBLIOTHECÆ CHRISTIANI IV.

Regale Donarium
CHRISTIANI IV DANIÆ ET NORV. REGIS
qvondam Gloriosissimi
Academiæ Hauniensi
traditum
An. Chr. M. DC. V.

Aff en Treenig Gud
Er alt det som er.
Liffsens Træ bær alle slags til Føde
Fruct oc Legdom.
Denne er min Søn den Elskelige:
J hvilcken jeg hafver Behageligheð.
See jeg er hos eder alle Dage
Til Verdens Ende.
Jeg kand oc vel klar brende
Naar Gud vil mig optende.
Rigdom uden Nøysomhed
Er kun idel Uselhed

Ex uno per unum Universum in unum.

Arbor vitæ.

Hic est filius meus dilectus.

Non cernor & adsum.

Si accendor & ego luceo

me copia inopem facit.

Reck hid din Haand / den Fattig Mand
Gif Peng oc Brød / Gud dig det bød
Gif der paa act
Sting er min Vact

melius est dare
qvàm accipere,
Servo & saucio.

2.

BIBLIOTHECÆ ANDREÆ LYMVICI.

Libri Andreæ Lymvici Doct. & Prof. Medic. donati
Regiæ Academiæ Hauniensi
An. Chr. M. DC. III.

Den evig Gud oc naadig HErre
Din Frelser god skal altid være.
Guds Fryct oc Retten at tage i Act
Croner oc Riger holder ved Mact
O Gud kom hid/ gif Freden blid
I Verden viid til Evig Tid.
Alt got med dig kommer til mig
Du Edle Fred det er din sed.
Hvs øfverst vil være
Den mindste skal være.
Øye paa Haand Hierte paa Tunge
Gior dig til Mand. Tal uden Lunge
See Dødens Dantz
Er Liffsens Krantz.
Lad være dig sagt holt HErrens Vact
Basunens Pact raab ud med Mact

אהיה אשר אהיה
Pietate & Justitia
Æternæ concordiæ
simul & semper
Qvis virtutem
Amplectitur ipsam præmia si tollas,
id oculus in manu
qvod cor in lingva.
perit ut vivat.
vigilando & sonando.

3.

BIBLIOTHECÆ PETRI ALBERTII.

Vetus Bibliotheca Petri Alberti Decret. Doct. Medic. Li-
cent. Rectoris & Professoris olim Academ. Haunien. nec
non Consulis Urbis inprimis Donata 1483.

Petrus Alberti Bibliothecam suam legavit Universitati, eaq; donatio his verbis Practicæ Medicinæ Nicolai cum commentario Stephani Orlandi inscriptis declaratur.

Anno Domini 1482, egregius Vir M. Petrus Alberti, Artium & decretorum Doctor, Medicinarum Licentiatus, Almæ Universitatis Studii Hauniensis Vice-Cancellarius, contulit hunc librum cum pluribus aliis, similis dispositionis ad usum literariæ Facultatis Artium Almæ Universitatis Generalis Studii Hauniensis tali conditione, qvod futuris perpetuis temporibus, singulis annis, tertia feria proxima post Festum Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum in Ecclesia Beatæ Mariæ ordinabunt Magistri ejusdem Facultatis unam missam per dictam Facultatem celebrandam, in medio Ecclesiæ ante altare Beati Jacobi pro ipsius ac omnium benefactorum memoria sæpe dictæ Facultatis Artium & illorum qvi ab initio hujus Universitatis lectiones & exercitia in artibus suis laboribus & expensis inchoarunt.

Min Rigdom stor her staar i flor/	Explicat opes.
Paafuleus Dract er Hiertez Act.	
Ey for min Trang	
Liuder min Klang/	
Jeg samler alle	Non sibi.
Som Gud paakalde.	
Tag Bozen fat	
Baad' Dag oc Nat/	Hâc itur ad astra.
Den dogne Krop	
Stier aldrig op.	
Unyttig Flid	
Stiel bort din Tid/	Studium nimis subtile
Spindelsvefs Tancker	Nil nisi muscas captat.
Kun Fluerne sancker.	
Somme er jeg vel god/	
Andre er jeg imod/	His Fortuna parens
Somme her staar fast/	Illis injusta noverca.
Somme er kuldkast.	
Vor aabne Vaaben vor bryeste Vern	Universitatis Hauniensis insignia.
Er HErren vor Gud baad nær oc fiern.	יְהֹוָה
At ved dit Lius ô HErre god	In lumine tuo vidimus lumen
Oplyuste vi bær Fructen mod.	
Den mindste tien den største/	
Den sidste bier den første/	Major servit minori.
Tiener' er Herrer	
Discipler Lærer.	

4.

BIBLIOTHECÆ GELSTRUPII
à Petro Gelstrupio Prof. Publ. Academiæ donatæ M. DC. LVI.

Hvo os her inde laste vill	Nosce te ipsum
Hand sig kun giør til Abespill	
Hvo Verden vil ansee	Hic risu pariter dignus fletuq;
Maa baade græd' oc lee.	videtur Democritus Heracletus.
Puf Puf Træbeen	
Vel to for en.	Claudi pugnemus
See her de gamle Gecke	utrinqve.
Kand ey self Skalcken tecke.	
For Tungen at hafve Tand	Loqvi ignorabit qvi tacere nescit Harpocra-
Giør mangen forstandig Mand.	tes Philos: digito compesce labellum.
Her Monsiør/	
Wick du Siør/	Debilis & fortis veniunt ad limina mortis.
Ney de stercke Helde	
Pleser jeg at felde.	
J hvor vi os i Verden vende	Hodie Rex cras nex.
Er Orden alt den sidste Ende.	
Udvortis glimrer vor Bram	nimium ne crede colori.
Indvortis bære vi Oodsens Ham.	
Vee oc Smerte so uden Ende	Ex inferno nulla redemptio.]
For Fx. Tro vi i Helsfyr brende.	

JEsu snart til os nedkom
Med en Mild oc Naadig Dom.

Paratum vobis ab initio mundi venite benedicti patris mei & possidete Regnum

5.

BIBLIOTHECÆ BROCHMANNIANÆ

à Doct. Caspar. Eras. Brochmanno S. S. Theol. Doct. & Profess. celeberrimo Universitati Hauniensi Donatæ An. 1653.

Hellig Hellig est du HErre Gud Zebaoth.
Det evige Liifs springende Vandvelde.
I Vandet forgaar oc bevaris Verden.
Guds Ord bliffver evindelig.
Gud mig det Sverd i Haanden gaf
Til Rettens Vern til Uretz Straf.
Jeg kand ey meere af Hierte
End som du seer med Smerte/
Ach Ach maa bløde.
Mine Børn til Føde.
Søet kand dvellis
Lius kand hvellis
Aldrig qvellis.
Gud mig da Løffver oc Bester grumme
Til Konsel gaff oc Vecter Fromme.
En Moders Naffn
Jeg bær med Gafn/
For Kircker Skoler Academier
Af mig kommer som Honning af Bier.
Min Ven kom her
Læs det got er/
Hvo meget Unyttigt læse vil
Med Bøger bruger kun Abespil.
Min Byrde er vel Trang
Mens Gafnlig er min Klang.
Hukommelsens Liws oc Kraft
Uvrinder aff Pennens Safft.
Liuset at vinde
Orden at finde
Er Lissens minde
It Liws tre andre kand snart optende
En Guds Mand mange kand omvende.
Hvo af min Skabning formeget mon holde
Sin egen Daarskab snar self mon volde
Mact oc Styrcke vel meget formaar.
Konst med List den tit dog indgaar.
Hvo intet Ont vil lide
Hand intet Got kand bie.
Med saadan Verdens Phantasi
Pøster jeg til Helsfyr fri.

Hvor skal jeg gaa?	Ney saadan Ney
Til Kircke Straa	Er ey ret Vey/
I Gierninge Vraa	I Troen Anfang.
Kals' Veigen paa.	Til Gud din Gang.

Nec mente nec lingva nec arte ex primor.
Fons Vitæ.
Mundus perit & servatur per aqvas.
Et iis luceo in obscuro loco qvi obscurant me.

Ad Justitiam non violentiam.

plus neqveo minus nolo.

Obscurari potest non exstingvi.

Servant qvi vorarent.

Qvalis mater tales filiæ.

Non qvantum sed qvid legas.

Ubi onus ibi sonus.
Ved
Vita Memoriæ
Memoria vitæ
Arbed.

Pluribus sufficit una.

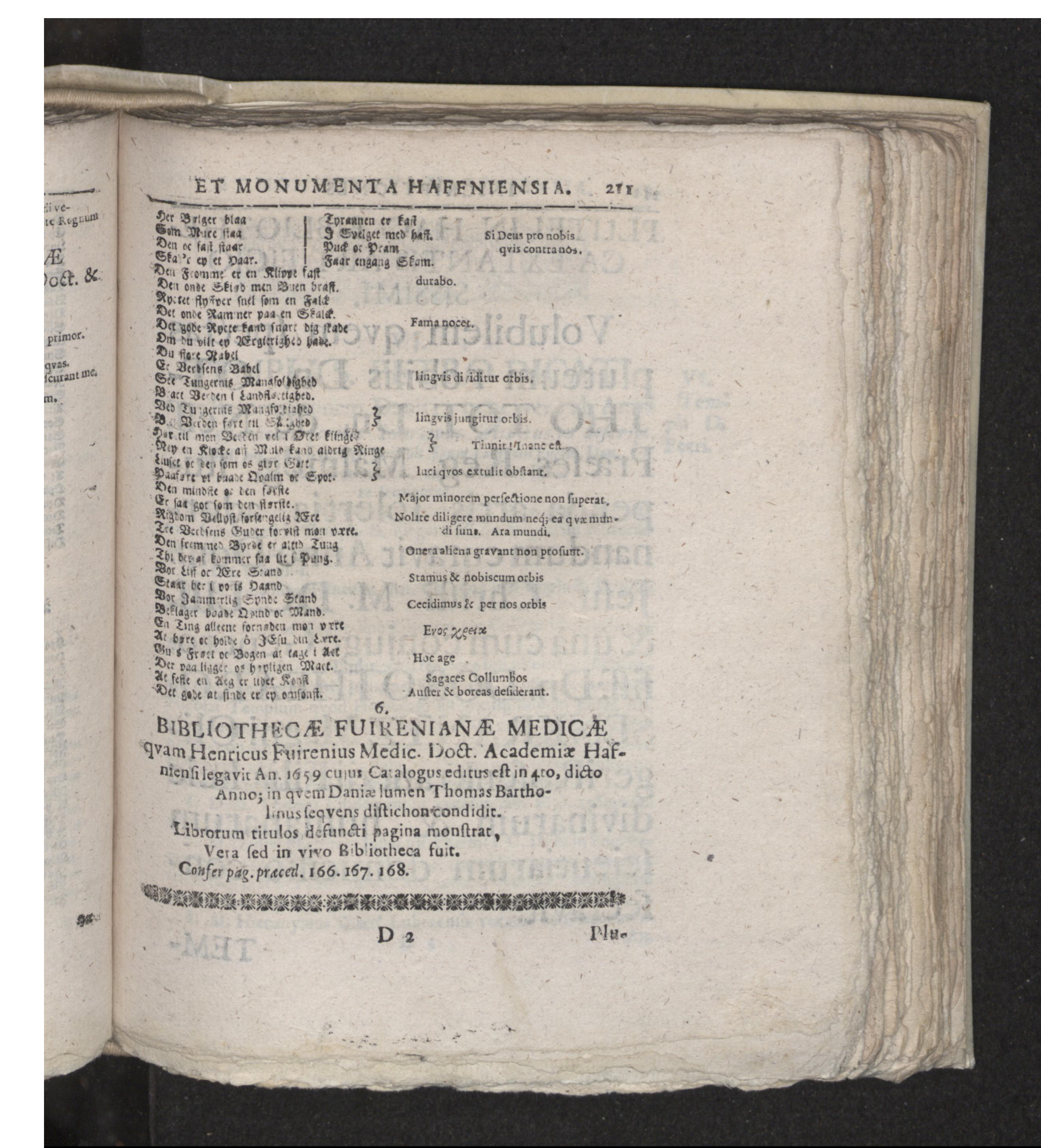
Stultus amor nostri.

Ingenium superat viros.

Ex vulnere salus.

Sic transit gloria mundi.

Medio tutissimus ibis

Her Briger blaa
Som Muce staa
Den oc fast staar
Ska'e ey et Haar.

Tyrannen er kast
I Sveiget med hast.
Puck oc Pram
Faar engang Skam.

Si Deus pro nobis
qvis contra nos.

Den Fromme er en Klippe fast
Den onde Skiød men Buen brast.

durabo.

Ryctet flyøver snel som en Falck
Det onde Ramner paa en Skalck.
Det gode Rycte kand snart dig skade
Om du vilt ey Ærgierighed hade.

Fama nocet.

Du store Rabel
Er Verdsens Babel
See Tungernis Mangfoldighed
Bract Verden i Landflyctighed.

lingvis dividitur orbis.

Ved Tungernis Mangfoldighed
Va Verden ført til Salighed

lingvis jungitur orbis.

Har til mon Verden vel i Øret klinge?
Ney en Klocke af Malo kand aldrig Ringe

Tinnit! Inanc est.

Lyset oc den som os gier Gatt
Paafører vi baade Qvalm oc Spot.

luci qvos extulit obstant.

Den mindste oc den første
Er saa got som den største.

Major minorem persectione non superat.

Rigdom Vellyst forfengelig Ære
Ere Verdsens Guder forvist mon være.

Nolite diligere mundum neq; ea qvæ mundi sunt. Ara mundi.

Den fremmed Byrde er altid Tung
Thi deraf kommer saa lit i Pung.

Onera aliena gravant non prosunt.

Vor Liff oc Ære Stand
Staar her i vo'is Haand

Stamus & nobiscum orbis

Vor Jammerlig Synde Stand
Beklager baade Qvind oc Mand.

Cecidimus & per nos orbis

En Ting alleene fornøden mon være
At høre oc holde ô JEsu din Lære.

Ευος χρεια

Gu's Frøct oc Bogen at tage i Act
Der paa ligger os hyligen Mact.

Hoc age

At feste en Reg er ikket Konst
Det gode at finde er ey omsonst.

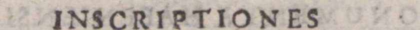
Sagaces Collumbos
Auster & boreas desiderant.

6.

BIBLIOTHECÆ FUIRENIANÆ MEDICÆ qvam Henricus Fuirenius Medic. Doct. Academiæ Hafniensi legavit An. 1659 cujus Catalogus editus est in 4to, dicto Anno; in qvem Daniæ lumen Thomas Bartholinus seqvens distichon condidit.

Librorum titulos defuncti pagina monstrat,
Vera sed in vivo Bibliotheca fuit.

Confer pag. præced. 166. 167. 168.

PLUTEI IN HAC BIBLIOTHECA EXTANTIS ARTIFICIOSISSIMI.

Volubilem qvem ſpectas pluteum nobilis Dn. OTTHO TOT Dn. de Neſſ. Præſes Reg. Malmog. ſtupenda artis ſolertia adornandum curavit Anno Dom. Jeſu Chriſti M. DC. LIII. & unà cum conjuge Generoſiſſ: Dn. DOROTHEA ROSENKRANTZ Magni Oligeri Roſenkrantzii Filia huic divinarum & humanarum ſcientiarum domicilio conſecravit.

VI.
TEMPLI S. PETRO DICATI

ante Reformationem Danici; nunc vero ab Anno Ch. 1574 *sicuti scribit Martinus Zeillerus in descript. Dant. pag.* 184 sive 1585 *ut vult Janus Laurentii Encom. Dan. pag.* 365 Germanici, cujus Pastores fuêre seqventes.

VI. Templi D. Petri.

1. M. Laurentius Petreius Hadersslebiensis, Witebergâ huc vocatus, sepultus est in Templo B. Virginis Mariæ & qvidem in Sacello M. Johannis Alburgensis.

2. Dn. Ovenius.

3. M. Johannes Homannus An. Ch. 1593 in Templo B. Virginis Mariæ humo mandatus.

4. M. Johannes Krafft sine Diacono aut Collega ob paucitatem Auditorum.

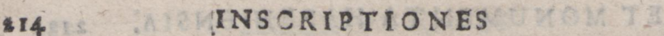
5. Dn. Bernhardus Meyer cujus tempore ipsi adjunctus est Diaconus & qvidem primò M. Johannes Siemanni, postea vocatus ad S. Nicolai Templum qvod Hamburgi est vixitq; ibidem 5 Oct. An. 1647: Secundò M. Johannes Beyerling (Beurle) Svevus qvi hoc officio non diu functus est, sed ipsemet resignavit: Tertiò M. Simon Henningii qvi An. 1633. 2 Febr. ad Diaconatum vocatus postea remotus est ab officio Pastore Doct. Thoma Lindemanno.

6. Doct. Thomas Lindemannus vocatus An. 1638. 15 Septem. obiit 1653.

7. M. Daniel Pheiffius, Johannis Pheiffii I. U. D. & in Pomerania Ducalis Judicii Advocati filius, vocatus ad Diaconatum An. 1651, triennium post ad Pastoratum, & An. 1662. 3 Febr. ad Theologicam in Regia hac Academia Professionem, eodem anno obiit.

8. M. Hieronymus Buck Lubecensis vocatus ad Diaconatum

An. 1661. 18 April: & ordinatus 1 Maij: defuncto vero Pheiffio ab augustissimo nostro Rege Friderico III Pastoris muneri An. 1664. 9 Maij est præfectus.

IN CHORO.

I.

EPITAPHIORUM.

Heic jacet
M. DANIEL PFEIFFIUS (a)
Ex insigni Pfeiffiorum Fabrorumqve
Prosapia,
Natus Anno CIↃ IↃCXVIII. Die Jul. XIII.
Denatus Anno ejusdem seculi LXII
Nocte inter August. XVII & XVIII
Illa scilicet
Qvæ Sabbathum seqvebatur Ecclesiæ
Abiit ut Sabbathum celebraret Christo
Ita vixit ut moreretur Mundo,
Ita mortuus est ut viveret Deo
Verbi Præco Annis undecim
Maritus amabilis uno minus,
In Ecclesia Pastor fidelis,
In pauperes benignus
Omnibus amicus,
Ita fuit, dum præsens fuit,
Ut absentem omnes lugeant,
Anno CIↃ. IↃC. LXII.
P. M. S.
Siste gradum viator
Cineres heic æstimabis Magni Theologiæ
Consulti
Et humanæ pariter sapientiæ qvasi
Promi condi

Dni.

Dn. M. DANIELIS PFEIFFII
Qvi donec vivus inter Mortales ambulavit
Non nisi immortalia qvæsivit
Jam vero Cœlestia occupavit
Juventutis Primitias Deo statim dedicavit
Sacra Biblia & Sanctos Patres sæpius
Pertractavit
Deum & mysteria ejus submisse adoravit
Sed ad omnia prope Regna summa adiit
Et Maximos qvosq; Doctores in iis audivit
Qvæ ab exteris cunq; optima reportavit
Ecclesiæ suæ fidelissime communicavit
Ibamus ad eum plenis undiq; viis
Alliciebamur verborum lepore
Suspendebamur sententiarum gravitate
Flectebamur Orationis viribus.
Habitum venerabamur Viri & Statum
Sed & indolem qvandam in oculis & vultu
Cum præfari inciperet omnes arrigebamus aures,
Canora vox, verba electa, grandes sententiæ
Qvi Rhetorices gnari agnoscebamus
Incisa deprehendebamus membra
Circumductum sentiebamus
Capiebamur numero
Cum partiri pergeret, nihil sentiebamus
Impeditum
Nihil inane, nihil qvod caudam traheret
Cum texeret argumentorum nexus
Impediebamur
Cum retexeret expediebamur
Ubi inserebat narratiunculas ducebamur
Ubi premebat veris manus dabamus,
Cum tentaret Affectus mitiores bonis
Per os lacrymæ
Cum duriores, multum ruboris
In facie.
Deniq; pro re ipsa & Figuras variabat

Et vocem flexu , & actionem geſtu
Commendabat
Omnia verò in ipſo ſuggeſtu creſcere
Videbantur
Idem poſtridie qvaſi alius audiebatur.
Sed eo ipſò melior,qvi pridie viſus optimus.
A Rege juſſus Cathedram qvoq; conſcen-
dere Academicam
Huic Honori, Ah! immortuus eſt,
Sublimiori etiam præceptus.
Familiares ejus nihil vidimus
Eo placidius
Nihil etiam cautius
Qvare & a ſummis ſæpe Viris viſebatur
Nec moleſtus qvisqvam illi,
Qvi fatigari neſciebat. Verbo
Ille omnes æſtimabat vivus
Nos omnes deploramus mortuum
Heic vero jacet ſolus
Tu fave manibus illius Viri
Qvi omnes pios tenerrime amavit
Et impios qvoq; in viam redire juſſit.
Jam vade viator
Memorq; vive Lethi.
Hoc Epitaphium
L. M. Q.
P.
HIERONYMUS WEITZIUS.

Deo op. Max. Sacrum
&
Memoriæ
Reverendi admodum & præclariſſimi VIRI
Dn. M. DANIELIS PHEIFFI
qvem
Divus ille tot eruditiſſimarum animarum Carnifex
CALCULUS

Nigro

Nigro ipse notandus calculo uitâ expulit.
Quem acerbissimè luget
Mœstissima conjux, geminaq; proles.
Qvem deplorat
Ecclesia Teutonica Pastorem antehacsuum vigilantem
Animarum Curatorem fidelem ac zelo gloriæ divinæ ardentem,
Ipsumq; adeò pietatis emendatissimumExemplar.
Qvem desiderat
Juventus Academica
Destinatum Cathedræ Theologicæ Professorem,
Ut pote cujus divinis animi ac ingenii dotibus frui non licuerit.
Qvem deflet
Tota Hafnia
Prudentiæ, humanitatis ac probitatis nomine cunctis amabilem.
Quiq; tandem
Vita hic sanctè transactâ
Jam transcriptus in æternas sedes
Sempiterno apud Deum perfunditur gaudio
Hic in terris semper
gloriosè memorandus.
P. N. M.

Der hochedler Gestreng und Grosmanhaffter Her EGGERICH-JOHAN Lubechs dehro Kongl: May: Zu Dennemarck/ Norwegen / wolbestalter General Majeur Obrister zu Fues und Commendant in der Kongl: freye Reichs und Residentz Stat Copenhagen/ wo selbsten Er den 22 Aug: Anno 1661 sanft und selig im Herren entschlaffen seines Alters 61 Jahr.

Vexill: cum Insig.

Insignia Antonii Caths juvenis Nobilissimi: natus est Hagæ Comitis obiit Hafniæ Anno CIↃIↃCLX 11 Januarij.

Ex ligno cum Insig.

Ex lapidibus cum Effig.

Hier unter liget begraben der Ehrenachtig und Wolfornehmer JOHAN BRAM Ihrer Königl: Mayt: und Prindtzl: Durchl: in Dennemarcken gewesener Factor / weit berühmter Kaufman und dieser Kircken in die 23 Jhar gewesner Eltester sampt dessen vielgeliebte Haußfraw die Ehr und vieltugentreiche Cæcilia Bruns/ welche gestorben den 7 Decemb. Anno 1641/er aber Anno 1646 den 1 Januarij und hat sein hinterlasner Bruder Geddert Bram diß Epitaphium ihnen zur gedechtnis auffrichten lassen/Gott verliehe ihnen und uns allen eine fröliche Aufferstehung/ zum ewig Leben.

II.

Lapidum Sepulchralium.

Anno
Monumentum hoc pro Se E- - - - -
Bus suis posuit Vir Reverend. - - -
Spectatissimus JOHANMES BOJ - -
Consistorii Sleswisensis Ad - - -
Canonicus ut & Qvæsto - - - - -
Sub qvo etiam sita sunt o - - - -
Liberorum Titi & Gerhar - - - -
Qvorum prior obiit Anno - - - - -
7 Menses Alter Anno 1635 - - -
Salve terra mei qvæ luctus - - - -
Causa sed ejusdem terrea - - - - -

Hier liget begraben die Edle und Wolgeborne Fraw ANNE VLFELD S. Jacob Vlfeld Reichs Can-

Cantzelers Tochter/Gott gebe Ihr mit allen gleubigen eine frőliche Aufferstehung am Jungsten Tage.

Die Hoch edle geborhne viel Thugentreiche Fraw JULIANA ELIZABETHA von Reichow gebohren aus den Uhralten Geschlechten von Reinching und Andelow/ der Hochlobligsten Königl: Jungen Herschafft getrewe Hoffmeisterinne/ ist zu Durchlich im Jhar 1596 den 6 Aug: geboren/zu Copenhagen im Jhar 1652 den 22 Octob: sanfft und selig entschlaffen.

BERNHARDUS MEIERUS

Pastor Templi hujus qvondam primarius natus Flensburgi Anno 15 ipsa bruma Anni ineuntis 15 denatus Hafniæ 24 April 1634 exspectat resurrectionem.

Der Wol Edle und Thugentsamen Frawen Frawen SOPHIA Hedewich von Blixen Hoffmeisterin der Königl: Frewleins begrebnus und des Erben/ ist gestorben den 3 Feb: Anno 1643. Gott verleihe der selber eine frőliche Aufferstehung.

Apoc: 14 v. 13.

III.

Cipporum.

Hier ruhen die Gebeine

Des Weyland Hoch Edlen und Gestrengen Herrn THEODORI LENTEN welcher zu Oßnabrüg den 14ten Martij Anno 1605 von Vornehmen Eltern erzeu-

get/von erster Jugent an zu statlichen Wissenschafften angeführet/ durch angewanten Fleiß und Vieljährige Peregrinationen zu Herrendiensten tuchtig befunden / Anno 1635 Verehliget / mit vier Söhnen und Dreyen Töchtern gesegnet / Anno 1637 von Ihrer Königl: Maytt. Herrn Friederich dem Dritten/ bey dahmahls geführter Ertzbischofflichen Bremischen/ und darauff/ Anno 1648 erfolgeter Königl. Dennemarckischen Regierung / vor Dero Cammer Secretario und Raht bestellet/dabey Vielfältig begnädiget / nachgehents zum Teutschen Cantzlern und Assessoren in Collegio Status und höchstem Gericht beruffen/ von Gott aber den 20ten Februarij Anno 1668 durch einen sanfft und seligen Todt abgefordert worden/da Jhn Gott ewiglich erfrewe.

In media Templi parte.

I. EPITAPHIORUM.

Ex lapidibus cum Effig.

Jörgen Petter sön.

Aken/Leiden/Coppenhagen
Wissen von mir wol zusagen
Aken lies ich Aken sein
Halff der Lutherschen Gemein
Ein Kirck in Leiden Bawen
Hie vertraut man meinen Glauben
Dieser Kirchen vor zustehen
Vnd der Armen bestes sehn
Habe nun den Lohn erworben
Das ich selig bin gestorben.

Anno 1637.

Deo & Ecclesiæ hoc Soceri Monumentum reparavit Gener Steph. V. Essen M. DC. L.

Anno

Anno 1629 den 2 April: der Edler und Manhafft VLDRJCH BAPST von Ehrfort Kongl: May. zu Dennemarken Capitein in Copenhagen Christlich verschieden.

Ex ligno cum Insign.

II.
Lapidum Sepulchralium,

Hic qviescit Vir Clarissimus & Excellentiss: Dominus Doctor PETRUS THEODORICUS Paynge Chymicus qvondam Regis Christiani IV. celeberrimus qvi Anno Christi M. DC. XXXXV. ætatis suæ 70 Mens: April: die 12 hora 12 Men. animam Creatori reddidit.

Insignia Gentilitia familiæ Rulandiæ.

In Sepulchro hoc jacet ÆGIDIUS RULANT Rutgeri juris Consulti filius qvi anno 1628 mens. Sept. obiit.

In altera Templi parte

I.
EPITAPHIORUM.

Der Woledle Gestrenge und Ehrenveste VLRJCH von Grinroht Churfürstlicher Durchleuchtigkeit zu Sachsen Gemahlin

Vexill: cum Insig.

mahlin Cammer Juncker/ Starb in Copenhagen den 4 Octob: seines Alters 64 Jhar : Gott verleihe ihm ein frölichе Aufferstehung Anno 1634.

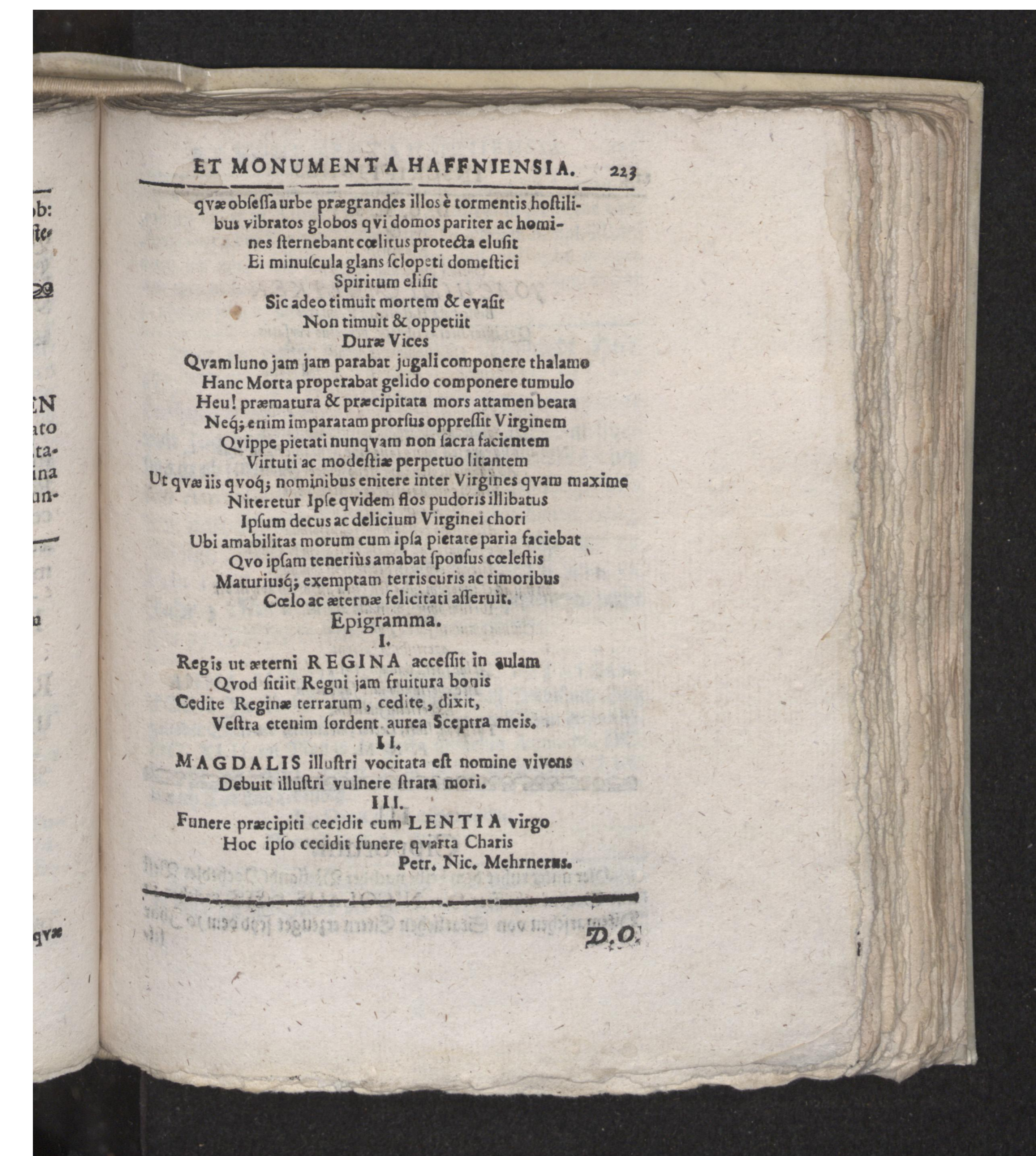
II.
Lapidum Sepulchralium.

D. O. M. S.

Desideratissimo Marito MARCO SCHMIDEN Reg: Majest: Dan: Norvegiæ Personæ Chirurgo , nato Anno M. DC. XVII, denato anno M. DC. LVII, Ætatis suæ XL , Conjugii VII , Mœstissima uxor Catharina Glæsein spe gloriosæ Resurrectionis & æternæ conjunctionis H. M. P.

Lege Viator
Et securitatem relega
Disce qvàm humana vertat evertatq; punctum temporis
Cumq certissimi lethi incertissimum & genus sit & momentum
Lethum omni momento bene vivens expecta
Adverte verò adversissimum nec opinatum casum
Eximia Virginum
REGINA MAGDALENA.
Nobilissimi & ampliss: Viri
THEODORI LENTEN
S. Reg: Majest: Dan: Norv. &c. à consiliis Secretioribus
Filia
Non hostili non inimica non destinante manu
Imprudentius ac infelicius emissa Sclopeto glande
Proh dolor! occubuit
Nempe qvi defunctæ vitam vel sua ipsius si licuisset
Redimere præoptasset
Ille vitam ipsi adimere sed insciens ac invitus festinavit
Mirum!

qvæ

qvæ obsessa urbe prægrandes illos è tormentis hostilibus vibratos globos qvi domos pariter ac homines sternebant cœlitus protecta elusit
Ei minuscula glans sclopeti domestici
Spiritum elisit
Sic adeo timuit mortem & evasit
Non timuit & oppetiit
Duræ Vices
Qvam Iuno jam jam parabat jugali componere thalamo
Hanc Morta properabat gelido componere tumulo
Heu! præmatura & præcipitata mors attamen beata
Neq; enim imparatam prorsus oppressit Virginem
Qvippe pietati nunqvam non sacra facientem
Virtuti ac modestiæ perpetuo litantem
Ut qvæ iis qvoq; nominibus enitere inter Virgines qvam maxime
Niteretur Ipse qvidem flos pudoris illibatus
Ipsum decus ac delicium Virginei chori
Ubi amabilitas morum cum ipsa pietate paria faciebat
Qvo ipsam teneriùs amabat sponsus cœlestis
Maturiusq; exemptam terris curis ac timoribus
Cœlo ac æternæ felicitati asseruit.

Epigramma.

I.

Regis ut æterni REGINA accessit in aulam
Qvod sitiit Regni jam fruitura bonis
Cedite Reginæ terrarum, cedite, dixit,
Vestra etenim sordent aurea Sceptra meis.

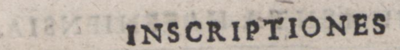
II.

MAGDALIS illustri vocitata est nomine vivens
Debuit illustri vulnere strata mori.

III.

Funere præcipiti cecidit cum LENTIA virgo
Hoc ipso cecidit funere qvarta Charis

Petr. Nic. Mehrnerus.

D. O. M. S.
&
Memoriæ
Optimi prudentissimiq; Viri
JOACHIMI MOLTKEN
Bibliopolæ Hafniensis Primarii
Qvi inter literas librosq; perpetuo versatus
Qvam plurimos docuit
Doctrinam verò non ore tradidit sed manu
Mille Librorum venditor
Pluris qvam mille libros unicum librum æstimavit
Qvippe in eum adeoq; in novam civitatem
Non atro liqvore sed rubro sangvine agni inscriptus erat
Ad quam incolendam pleno semper gradu
Etiam cum qviesceret contendebat
Qvod cum pergebat iter
Arctissimo tandem oppressus somno
Potiore sui parte ad dictam civitatem præmissa
Alterâ verò matri communi commissa
Non nisi ad clangorem tubæ sed citra angorem evigilabit
Ibi tum omnes omnium aperti libri
Omnia omnium facta qvantumvis ante operta
apertissima facient
At hic factâ dudum gratiâ debiti
In experiundo jure faventem
Experietur judicem.
Tui qvoq; libri, Lector, memineris
P. N. M.

III.
Cipporum.

Hier unter ruhet dem Leibe nach der Weilandt Hochedler Vest und Grosmanhaffter Herr NICOLAUS HELT welcher in Dittmarschen von Statlichen Eltern erzeuget seyd dem 16 Jhar sei-

seines Alters verscheidenen Diensten alle Jharen zur See durch gangen bis er in Anno 1652 vice Admiral in Flandern und Anno 1654 bey Dero zu Dennemarck/Norwegen Kongl: May: auch dat nach Assessor im Admiralitetz collegio geworden und in solcher ruhmbligsten Vorwaltung am 7 Aug: in Copenhagen selig in Gott entschlaffen ist.

Hier in ruhet der Getrewe Weylandt Herr CHRISTIAN DITLEFS welcher zu Rendesburg Anno 1635 von fürnehmen Eltern erzeuget von Jugent an in Statlichen wissenschafften auffgebragt ob seiner geschichligkeit alsbald Anno 1660 bey den Ambassaden in Engell. und Polland Legations und nachgehents Cammer Secretarius Anno 1665 Königl: Rath worden und in bester blühe am 24 Feb: 1667. Selig verschieden ist seines Alters 31 Jahr 3 Monat und 8 Tage seines Ehestandes nicht gar 37 Wochen dessen Seele Gott erfrewe.

ANNA MARGRETA Mohren M. PETRI SARTORII Jhr Königl: May: Frandtzös Hoff Predikantz Hertz geliebte Ehefraw gebohren zu Francksfurt am Mäjen Anno M. DC. XLII. im Monat Augusto gestorben Anno M. DC. LXVI. ult: April: HErr JEsu dir Leb ich dir Sterb ich dein bin ich Tod und Lebendig.

En Dieu mon esperance.

Baruch. 4. v. 23. &c.

Hier ruhet in Gott die Wolgebohrne Fraw Fraw ANNA MARGARETA von Holsten des Weylandt wolgebornen Herrn Herr Dib-

Dionysij von Poudewels Dero zu Dennemarck / Norwegen Kö-
nigl: May: Christiani IV geheimbter Rahts wie auff Ihrer Hoch
Prindtzliche Durchl. Christiani V. wolforordneten Hoffmarschalcks
auff Gram Erb-Herr und der Wolgebornen Frawen Fraw Catharina
Hedewich von Poudewels Gebohrene von Ahlefeld auß dem Hause
Seegardt dero zu Dennemarck Norwegen Kongl: May: wolverordnete
Fraw Reichs Hoff-Meisterinden Eheleiblicht Tochter gebohren auff
dem Adelichen Hause Gramm den 2 Junij Anno 1645 Verehliget an
dem Wolgeborhnen Herrn H. Adolph Hans vom Holsten Dero zu
Dennemarck Norwegen Kongl: May: Wolbestalter Hoffraht den 10
Nov: Anno 1665 selig in Gott, entschlaffen zu Copenhagen den 14
Aug: Anno 1666 umb Mitternacht ihres Alters XXI Jhar 10 Wo-
chen 3 Tage.

Hier innen ruhet die Wolgebohrne Fraw MARIA ELI-
SABETHA von Haxthusen Gebohrne von Geißpitzheimb
welche am 21 Oct: Anno 1602 zu Käysers Lauteren an diese Welt
gebohren den 16 Feb. Anno 1647 mit dem Weilant Hochedel
gebohrnen Herrn HENRICH von Haxthusen auff Thinen-
hausen Erb-Herren vermahlet Anno 1647 den 1 Aug: von Dero
zu Dennemarck / Norwegen der Wenden und Gohten Königl:
May. unserer Allerhöchsten Königinnen und Frawen zu einer
Hoffmeisterinden Dero Adelichen Frawen-Zimmers angenom-
men und Endlich den 7 Septemb. Anno 1665 in der Königl:
Residentz zu Copenhagen durch einen selichen abscheid auß
dieser Zeitlichkeit abgefordert worden ist Ihres Alters im LXIII
sten Jar weniger 6 Wochen und 3 Tage Gott verleie ihr zu ne-
benst allen Auserwelten eine frölich und frewdereiche Aufferste-
hung umb JEsu Christi würdigen verdinstes Willen.

Alhie ruhet der Weiland Hochedle und Manhaffter Herr PAW-
LUS TSCHERNING welcher Anno 1627. den 25 Janv. Am
Tage Pauli zu Buntzlou in Slesien von fürnemmen Eltern erzeu-
get und vor ersten zu Tugent in stadtlichen Wissenschafften und Erfah-
rung

rung auff geführet bis er Anno 1655 in Dennemarcken kommen bey damahligen Kriege alsbalt General Auditeur und nach demselben noch darzu Assessor bey dem Königl: Krieges Collegio geworden und in beider Ampter rhumlichen Verwaltung entlich am 17 Septemb. 1666. zu Copenhagen seligen entschlaffen ist.

Hir ruhet in Gott DOROTHEA CHRISTINA des Wol Edlen und vesten Herrn Conrat Hessens I. V. D. und Cero zu Dennemarck Norwegen Königlichen May: Bestalter Hoff und Cantzelei Raht und der Wol Edlen Frawen Anna Katharinen Hessen gebohrnen Lentin Eheliche Tochter gebohren den 30 Tag Nov; 1666 zu Copenhagen in Gott Selig entschlaffen ihres Alters 1 Jhar 9 Monath 14 Tage Gott verleihe ihr eine frö liche Aufferstehung und uns übrigen eine selige nachfart etc. Matt. 19.

HENRICH ERNST Mathesius Heinrici Mathesii Filius Henrici Ernstii nepos ex filia natus die 21 Julii denatus die 26 ejusdem Anno 1667.

In tertia Templi parte.

I.

EPITAPHIORUM.

Anno 1628 den 28 Maij ist selig abgescheiden Königl. May. zu Dennemarck Norwegen etc. und des Fürstenthumbs Schleßwig / bestalter Ritmeister

Ex Vexill: cum lügn.

ster HENRICH BLUM auß Holstein dem Gott Gnade verleihe.

Vexill: cum Insig.

Anno 1628 den 20 Apr: ist in Got selig Entschlaffen Königl. May. zu Dennemarck und Norwegen gewesener Obrister FRANZ JACOB Bech von Basel dem Gott gnedig sey.

Ex ligno cum Insig. & Effig.

Diesem Heyl. Orte zum Zierde und zu gedechtnüs hat Weylant CLAUS KROGERN der Durchleuchtigsten Großmächtigsten Fürstinnen Frawen Fraw Sophia Amalia zu Dennemarck/Norwegen Königin gewesener Cammer-Diener welcher Anno 1654 den 28 Decemb: auff dem Königl: Schloß alhier in 34 Jar seines Alters in Gott selig entschlaffen / hat dieses Epitaphium Lorentz Tuxen Allerhöchste Ihr Königl. May. verwalter auff Hirschholm und dessen lieben Haußfrawen Christine Jostens allhier auffrichten lassen.

II.
LAPIDUM SEPULCHRALIUM.

Hie war kurtz meines Lebens Zeit
Erfüllet mit viel Angst und Leid
Bis mich der Höchste hat erfreut
Mit der Himlischen Seligkeit.

Ge-

Genug hab ich gelebt der Welt
Zu leben mit Christo jetzt gefelt.
Phil: 4. v. 21. 2 Tim: 4. 2. Act: 16. 21.

Pulpiti.

Von dem Was Herr JOHAN BRAM Selig dieser Teutschen Kirchen vermacht hat seiner hinterlassener Bruder GODDERT BRAM diese Pulpitur Gott zu Ehren dem Kirchen zum Zirath und seinem Seel: Bruder zum Gedächtnis lassen bekosten und verfertigen.
Im Jahr 1649.

JOHAN. BRAM. GODDERT BRAM.

1.

Nach dem Regen scheint die Sonne/
Auff Leid folget Frewd und Wonne/
Jauchtze/ Jauchtze liebe Seel!
Alles Leid ist überwunden
Alles Vnglück ist verschwunden;
Jauchze dem Gott Jsrael!

2.

Gott grüsse dich mit Gnaden schein/
Du außerwehltes Jungfrawlein!
Der HErr Zebaoth ist mit dir/
O aller Weiber Cron und Zier!

3.

Andre mögen den PLATONEM
Andre hören dem CICERONEM
Vnd was Weltwitz übt und treibt/
Höre du die Wort des Leben/

Aller Weltwitz ist vergebens /
Gottes Weißheit ewig bleibt.

4.

Auff wol auff dich Gottes Liebe /
Gott geliebtes Hertz ergiebe:
Der aus Liebe kompt zu dir
Dir zu Lieb ist er geboren
Ohne den du gantz verlohren
Singe / Spring und Jubilier.

5.

Der uns hat sein Sohn gegeben
Vns sein Himmelreich darneben
Wird uns Nehren auch den Bauch
Der das Wild im Walde weidet /
Vnd die schönen Blumlein kleidet
Wird uns ja versorgen auch!

6.

Packe dich mit deinen Stricken
Mit Liebkoßen schmincken schmicken
O du falske Teuffels Braut!
JESV dir ich mich ergebe
Deiner bleib ich Sterb und Lebe
So hab ich viel Baß gebawt.

7.

Wo man sieht tauff Wasser giessen
Da der Wunden brunlein fliessen
Da fleust lauter Gottes Blut.
Da sich Gottes Botten finden
Vnd zu waschen ab von Sünden
O der reichen Gnaden Fluth!

Der

8.
Der kein Schlaff befalt noch schlummer
Wil in Vngestüm und Kummer
Daß Wir ruffen desto mehr.
Auff ô Meer und Wasser treter/
Vnser Helffer und Erretter /
Auff / bedrawe Wind und Meer.

9.
Wenn du Sünde wilt zurechen
Wer kan Pabst vermessen sprechen
Daß er gnug und übrig thu.
Du HErr JEsu griff zum besem
Kehr aus alles Sünden wesen
So hat mein Hertz Rast und Ruh.

10.
Welche Lieb hat meinen Leben
Zu dem Liebesmahl getrieben
Welche Weißheit gut und Gnad!
Waß uns kan den Todt und Leben
Newe Leben krefste geben!
Hier man zu geniessen hat.

11.
JESV bild ein meinem Leben
Vier schräck-Bilder umb wol Leben
Nemlich dein und meinem Todt
Dein Gericht und ewig Leben /
Daß wird mich vor dem verderben
Sichern und vor aller Noht!

12.
Die Creutzrüstung Wehr und Waffen
Meinem Hertzen Rettung schaffen

Wie

Wieder Sünd / Todt / Hell und Pein.
Sie sind mir ein Büschel Myrrhen
Und ein Kleinot meiner Stirren
Perl und Edelen Gestein.

13.

Weg ô weg mit aller Sünde /
JEsus Hertz pfeil ich empfinde!
Weg ô weg mit Satans Pfeil /
Weg ô weg mit frembder Liebe:
JEsus Liebe dich ergiebe /
O mein Hertzlein / eyl ô eyl!

14.

Der mit Abraham gespeiset
Bey Zacheo durch gereisset
Und gehauset über Nacht
Der hat ihm ein ewig bleiben
Todt und Teuffel zu vertreiben
In mein gläubigs Hertz gemacht.

15.

Der so Trewlich dich gemeinet
Daß er Blut vor dich geweinet
Hat dich außgesünt mit Gott!
Solch ein schewsel ist die Sünde /
Was kein Mensch ertragen könte
Daß thut Gottes Blut und Todt!

16.

Also recht mein Hertz entzünde /
Kälte / Finsternis und Sünde
Dempff / O liebes JESULEJN
Laß sich in mir stetz vermehren /
All Unsauberkeit verzehren
Deine liebes Flammelein

Jes

17.

Ich Steh und Klopff an der Pforten
Gleubigs Hertz wirstu Antworten/
Will ich bey dir kehren ein/
O wach auff / wach auff mein Hertze
O mach auff / mach auff / verschertze
Nicht dein liebes JESULEJN.

18.

I. N. I. J.

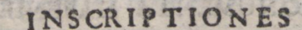
Alle Stürmen auff mich Armen
Aller wil ich mich Erbarmen/
Allen wil ich Gnedig sein!
Alle will ich sie aussühnen
Kommet alle / last euch dienen
Vor Sünd / Todt und aller Pein.

Anno 1659.

Die Kugel nun Sanct Peter tracht
Da mit die Schwerd ihm niederlagt
Vorm Jar im Herbst Monat;
Wie Tapper damals diese Stat
Durch Gottes Gnad gewehret sich
Wird Kindes Kind vergessen nicht.

Extra Templum.

Ein Hertz mit Rew und Leid gekrenckt
Mit Christi thewren Blut besprengt
Bring ich meinen HErren JEsu zu
Dar auff schlaff ich ein zur ewigen Ruh.

Ach das nun kom der frölich Tag.
Da JEsus Christ nach seiner zusag
Wird herfür bringen gantz und gar
Was in der Erden bescharret war.
Vnd wir durch der Posaunen Schall
Werden aufferstehen allzumall
Da sollen wir einander wieder sehn
Mit Christo zur Himmels freud eingehn
Anno 1637.
Wie Gras und Blüme auff dem Feld
Also sind die Menschen in der Weld
Hie zeitlich Leben allezeit
Jst Kreutz / Leiden / Müh und Arbeit:
Betracht also dein letztes End
Dein Hoffnung zu Christo wend.

Campanarum.

Anno 1649 hat der Durchleuchtigster Hochgeborner Fürst und Herr König Friederich der Dritte zu Gottes Ehre dieser Kloche gegossen der Teutschen Kirchen S. Petri Allergnädigst verehret / damals besagten Kirchen Prediger Doctor Thomas Lindeman und M. Simon Hennings zu selben zeit wahre der Kirchen Elteste und vorsteher Gotthart Bram / Marten Schnitznicht Asserens und Hans Herman Hinster. Judith. 16. v. 17.
Me fecit Claus van Dam.

Dominus Providebit.

Die

Diese S. Peters Kloch ist gegossen in Copenhagen Anno Christi 1646 den 4 Aug: von Meister Claus von Dam von Hamburg bürtig und ist damals Predigers gewesen zu der Teutschen Kirchen D. Thomas Lindeman und M. Simon Hennings.

Kirche Elteste vorsteher Goddert Bram/Marten Schultz/Just Stapel/Wichman Möller.

Auß dem Feur bin ich geflossen
Felix Fux hat mich gegossen
Anno 1630.

Diese Kloche lies giessen Johan Bram/Jörgen Petersen/David Mord/Matthias Klowman nach Ihr Kön: May: Privilegium Anno 1630 den 18 Decemb:

Bernhardus Meyer Pastor

Diese Kloche haben lassen Giessen die Vorsteher der Teutschen Kirchen S. Petri/ Johan Bram/Jörgen Petersen/David Moert/Michel Kruse/und ist da zu vorehret von etlichen Christlichen Gesellen in Copenhagen Anno 1631.

Goes mich Hans Kemmer.

VII.
TEMPLI REGENTIANI

VII. Templi Regentiani.

cujus Pastores ab ipsâ ejus Fundatione Anno 1635 factâ fuêre seqventes

1. Dnus Magnus Wilhadi ab An. 1635 circa festum Michaelis ad Annum 1639 diem S. Joh. Baptistæ.

2. Dnus Otto a die S. Johann. 1639 ad festum Pentecost. 1640.

3. M. Janus Justini Montanus ab An. 1640 die 30 Maij.

In hoc Templo nullæ leguntur Inscriptiones.

VIII.
NOVI TEMPLI

VIII. Templi novi extra Portam Septentrionalem.

extra Portam civitatis Hafniensis Septentrionalem fundati Anno 1625, consecrati Anno 1628 Domin. 1 Trinitatis, & igne devastati 1658: Cujus Pastores fuêre seqventes

1. M. Thor Erasmi ab Anno 1625 usq; ad Annum 1627 qvo anno vocatus est Episcopus Guthlandicus.

2. Dnus

2. Dnus Petrus Nicolai Sæby ab Anno 1628 Dom: 1 Trinitatis qvo die Templum consecratum est usq; ad Annum 1627 in Augusto.

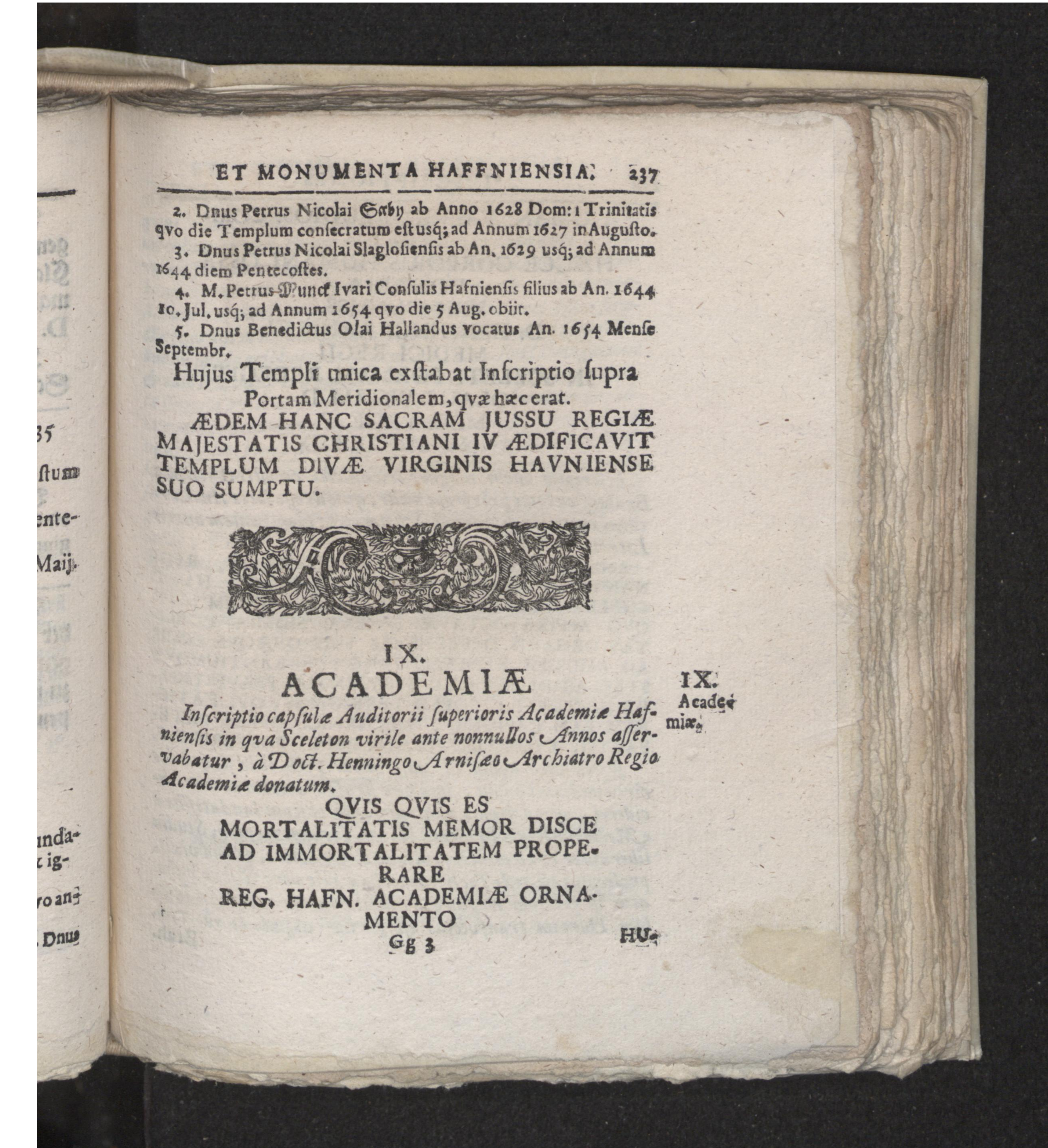
3. Dnus Petrus Nicolai Slaglosiensis ab An. 1629 usq; ad Annum 1644 diem Pentecostes.

4. M. Petrus Munck Ivari Consulis Hafniensis filius ab An. 1644 10. Jul. usq; ad Annum 1654 qvo die 5 Aug. obiit.

5. Dnus Benedictus Olai Hallandus vocatus An. 1654 Mense Septembr.

Hujus Templi unica exstabat Inscriptio supra Portam Meridionalem, qvæ hæc erat.

ÆDEM HANC SACRAM JUSSU REGIÆ MAJESTATIS CHRISTIANI IV ÆDIFICAVIT TEMPLUM DIVÆ VIRGINIS HAVNIENSE SUO SUMPTU.

IX.
ACADEMIÆ

IX. Academiæ.

Inscriptio capsulæ Auditorii superioris Academiæ Hafniensis in qva Sceleton virile ante nonnullos Annos asservabatur, à Doct. Henningo Arnisæo Archiatro Regio Academiæ donatum.

QVIS QVIS ES
MORTALITATIS MEMOR DISCE
AD IMMORTALITATEM PROPERARE
REG. HAFN. ACADEMIÆ ORNAMENTO

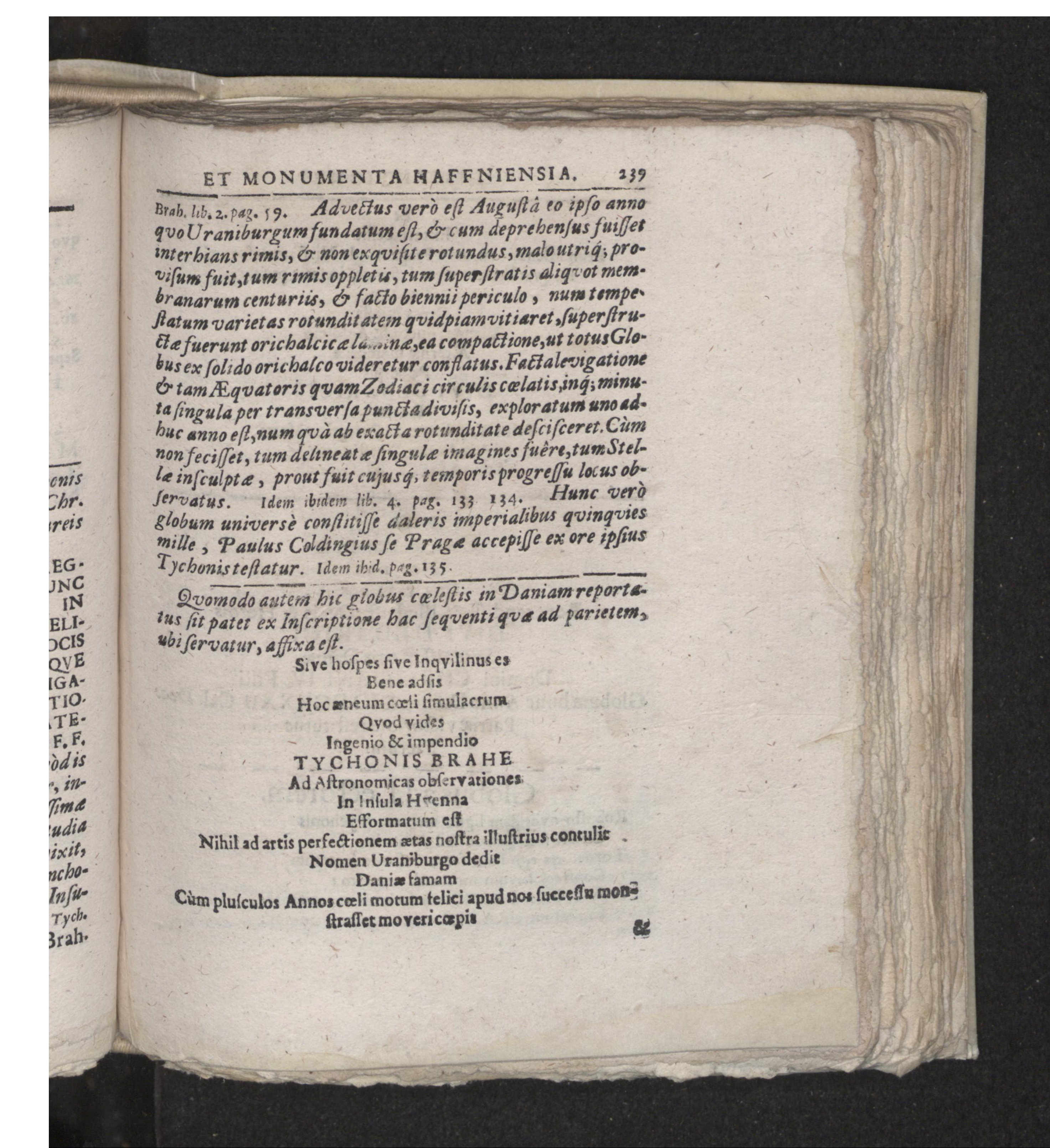

HUMAN. FABRIC. STUDIOS. COM-
MODO.
HÆCCE CORPORIS HUMANI OSSA
DONARIA
VIRI CLARISS.
D. HENNINGI ARNISÆI
MEDICI REGII
IN SCELETI FORMAM REDEGIT
OLAUS WORM D.
MED. PROF. P.
ANNO MDCXXIIX.

Inſcriptio Globi magni Orichalcici cœleſtis Tychonis Brahei (cœlatis fixis prope mille, qvibus eſſe locis An. Chr. 1600 completo debuerunt) qvæ circa Horizontem aureis Literis legitur.

ANNO A CHRISTO NATO M. DLXXXIIII, REGNANTE IN DANIA FRIDERICO SECUNDO, HUNC COELESTI MACHINÆ CONFORMEM GLOBUM, IN QVO AFFIXA OCTAVÆ SPHERÆ SIDERA COELITUS ORGANIS DEPREHENSA SUIS QVÆQVE LOCIS AD AMUSSIM REPRÆSENTARE: ERRANTIUMQVE STELLARUM PER HÆC APPARENTIAS PERVESTIGARE DECREVIT: COELO TERRIGENIS, QVI RATIONEM EAM CAPIUNT, MECHANICO OPERE PATEFACTO, TYCHO BRAHE O. F. SIBI ET POSTERIS. F. F.

Qvòd verò annus hîc adſcribitur 1584 *eò id fit qvòd is circa medium tempus, dum hæc ſtructura elaboraretur, in-
cideret, qvadriennio nimirum ante obitum laudatiſſimæ Memoriæ Regis Friderici II, qvi Tychonem ejusq; Studia liberaliter & clementer fovit, ac Regio amore, qvoad vixit, proſecutus eſt, teſte Tych. in mechan. Hic vero Globus incho-
atus eſt primum Auguſtæ Vindelicorum & exinde in Inſu-
lam Huenam tranſvectus eſt,* teſte Gaſſendo de vit. Tych. Brah.

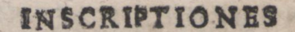

Brah. lib. 2. pag. 59. *Advectus verò est Augustâ eo ipso anno qvo Uraniburgum fundatum est, & cum deprehensus fuisset interhians rimis, & non exqvisite rotundus, malo utriq; provisum fuit, tum rimis oppletis, tum superstratis aliqvot membranarum centuriis, & facto biennii periculo, num tempestatum varietas rotunditatem qvidpiam vitiaret, superstructæ fuerunt orichalcicæ laminæ, ea compactione, ut totus Globus ex solido orichalco videretur conflatus. Facta levigatione & tam Æqvatoris qvam Zodiaci circulis cœlatis, inq; minuta singula per transversa puncta divisis, exploratum uno adhuc anno est, num qvà ab exacta rotunditate desci sceret. Cùm non fecisset, tum delineatæ singulæ imagines fuêre, tum Stellæ insculptæ, prout fuit cujusq; temporis progressu locus observatus.* Idem ibidem lib. 4. pag. 133 134. *Hunc verò globum universè constitisse daleris imperialibus qvinqvies mille, Paulus Coldingius se Pragæ accepisse ex ore ipsius Tychonis testatur.* Idem ibid. pag. 135.

Qvomodo autem hic globus cœlestis in Daniam reportatus sit patet ex Inscriptione hac seqventi qvæ ad parietem, ubi servatur, affixa est.

Sive hospes sive Inqvilinus es
Bene adsis
Hoc æneum cœli simulacrum
Qvod vides
Ingenio & impendio
TYCHONIS BRAHE
Ad Astronomicas observationes
In Insula Hvenna
Efformatum est
Nihil ad artis perfectionem ætas nostra illustrius contulit
Nomen Uraniburgo dedit
Daniæ famam
Cùm plusculos Annos cœli motum felici apud nos successu monstrasset moveri cœpit

&

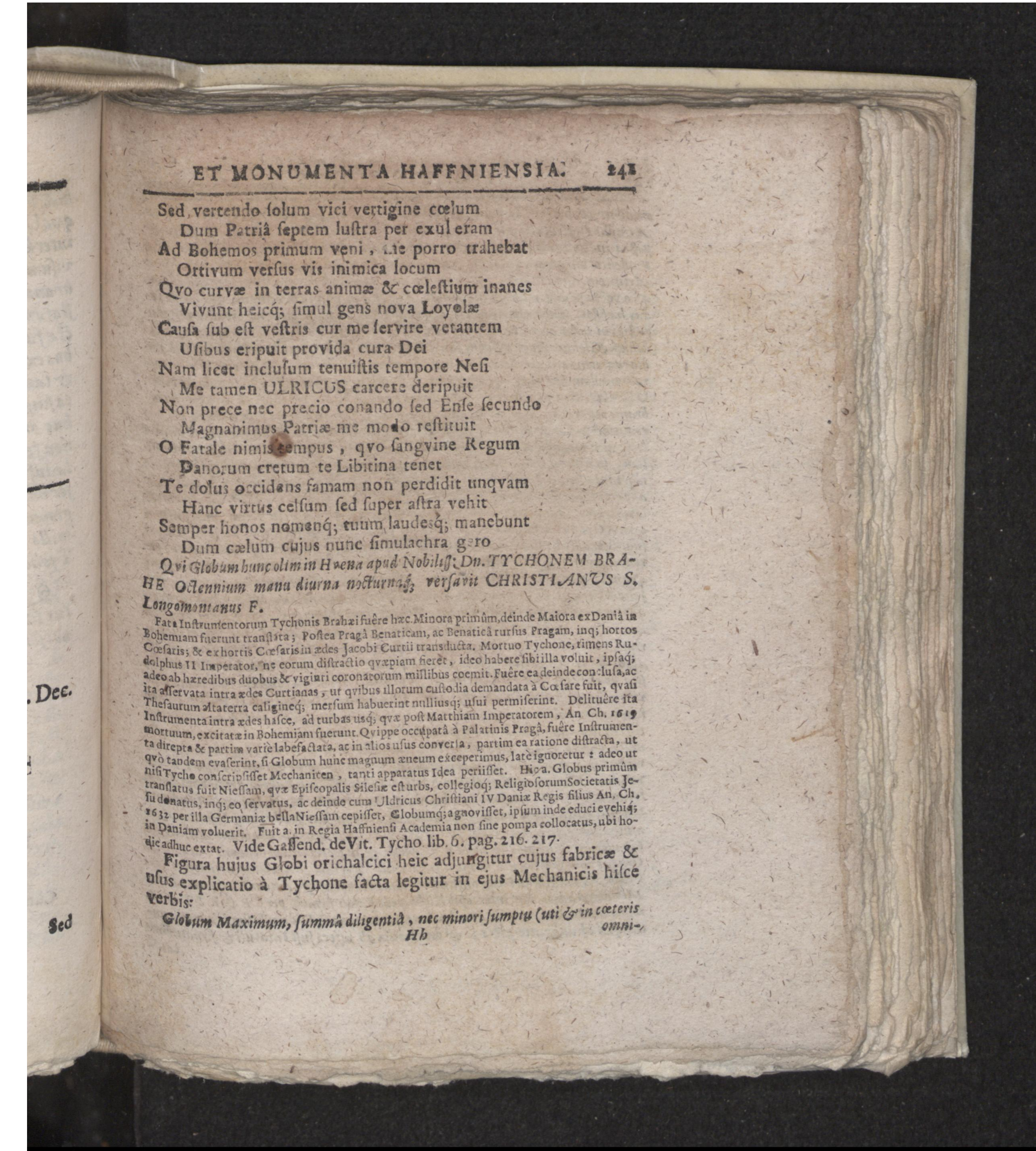
Et
Exteris cessit
Primo Benaticam, mox Pragam inde Niessam defertur.
Ita qvas in cœlo vices designat, in terra patitur.
Tandem
Capta Niessa
Virtute, ductu, & Auspicio
Æternæ memoriæ
Principis
DIVI ULDARICI
Patriæ
Velut Trophæum ex Peregrino Marte
Vindicatur & restituitur
Anno 1632 Calend. Decemb.

D. O. M.
Uraniæ Danorum
Nec non
Piis manibus
Reverendiss: & Illustriss: Ducis & Herois
DIVI ULDARICI
Sereniss. Regis Daniæ
Domini CHRISTIANI IV Filii
Globum hunc Anno Domini CIϽ DCXXXII Cal. Dec.
Patriæ victoriose restitutus
Sacrum.

Globus ad Lectorem.

Robusto qvondam ligno me cura Tychonis
Cœlari fecit, clade sed Artificis
Tornatoris ego nam ferro obstante lacertum
Confregi lævum motus ab axe cito:
Inclytus inde TYCHO me fecit ab ære nitente
Crustatum URANIÆ nunc ego commodior:

Sed

Sed vertendo solum vici vertigine cœlum
Dum Patriâ septem lustra per exul eram
Ad Bohemos primum veni, hic porro trahebat
Ortivum versus vis inimica locum
Qvo curvæ in terras animæ & cœlestium inanes
Vivunt heicq; simul gens nova Loyolæ
Causa sub est vestris cur me servire vetantem
Usibus eripuit provida cura Dei
Nam licet inclusum tenuistis tempore Nesi
Me tamen ULRICUS carcere deripuit
Non prece nec precio conando sed Ense secundo
Magnanimus Patriæ me modo restituit
O Fatale nimis tempus, qvo sangvine Regum
Danorum cretum te Libitina tenet
Te dolus occidens famam non perdidit unqvam
Hanc virtus celsum sed super astra vehit
Semper honos nomenq; tuum laudesq; manebunt
Dum cælum cujus nunc simulachra gero

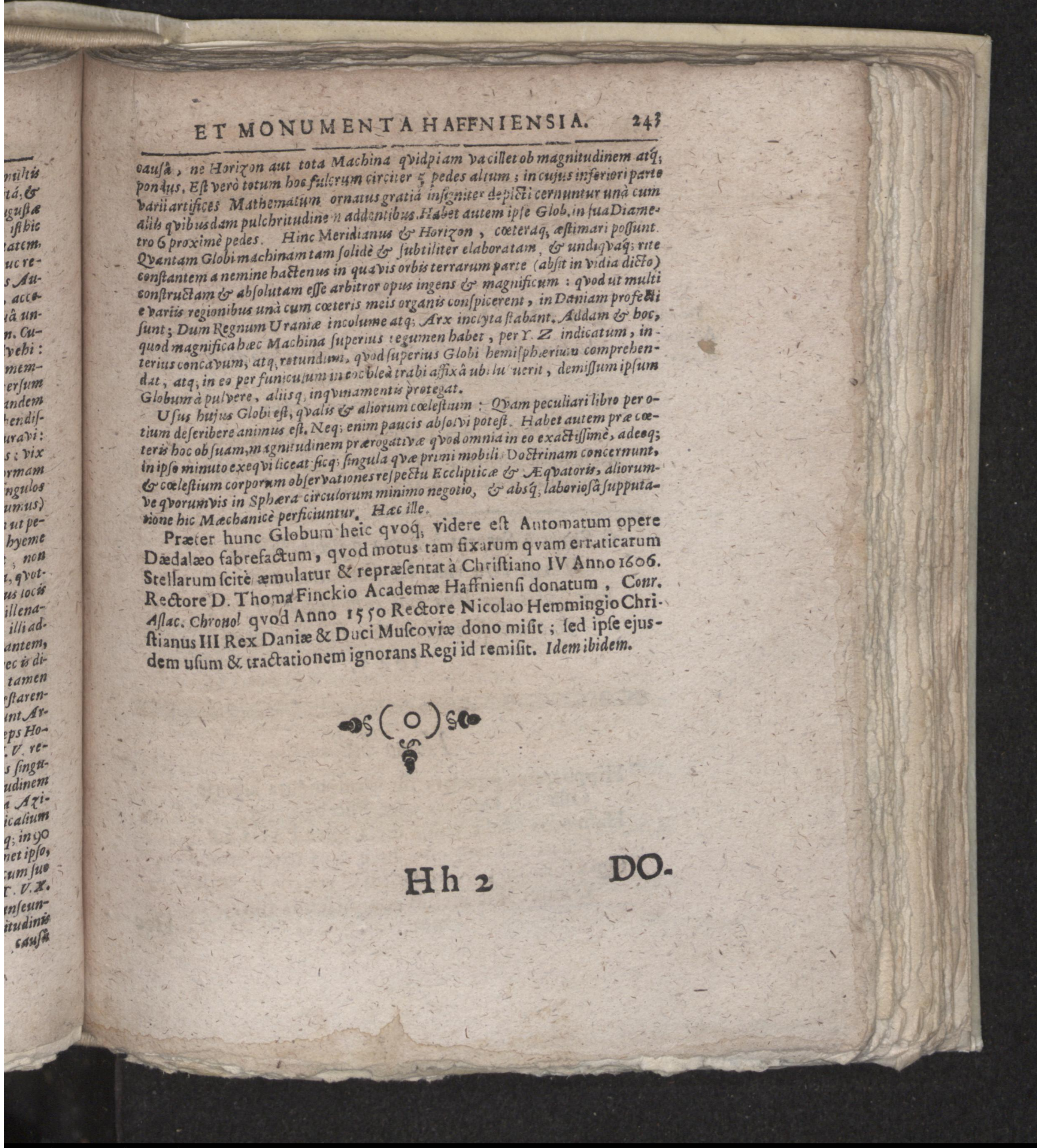
Qvi Globum hunc olim in Hvena apud Nobiliss: Dn. TYCHONEM BRAHE *Octennium manu diurna nocturnaq; versavit* CHRISTIANUS S. *Longomontanus F.*

Fata Instrumentorum Tychonis Brahæi fuêre hæc. Minora primûm, deinde Maiora ex Daniâ in Bohemiam fuerunt translata; Postea Pragâ Benaticam, ac Benaticâ rursus Pragam, inq; hortos Cœsaris; & ex hortis Cœsaris in ædes Jacobi Curtii transducta. Mortuo Tychone, timens Rudolphus II Imperator, ne eorum distractio qvæpiam fieret, ideo habere sibi illa voluit, ipsaq; adeo ab hæredibus duobus & viginti coronatorum millibus coemit. Fuêre ea deinde conclusa, ac ita asservata intra ædes Curtianas, ut qvibus illorum custodia demandata à Cœsare fuit, qvasi Thesaurum altaterra caligineq; mersum habuerint nulliusq; usui permiserint. Delituêre ita Instrumenta intra ædes hasce, ad turbas usq; qvæ post Matthiam Imperatorem, An. Ch. 1619 mortuum, excitatæ in Bohemiam fuerunt. Qvippe occupatâ à Palatinis Pragâ, fuêre Instrumenta direpta & partim variè labefactata, ac in alios usus conversa, partim ea ratione distracta, ut qvò tandem evaserint, si Globum hunc magnum æneum exceperimus, latè ignoretur: adeo ut nisi Tycho conscripsisset Mechaniten, tanti apparatus Idea periisset. Hic a. Globus primûm translatus fuit Niessam, qvæ Episcopalis Silesiæ est urbs, collegioq; Religiosorum Societatis Jesu donatus, inq; eo servatus, ac deinde cum Uldricus Christiani IV Daniæ Regis filius An. Ch. 1632 per illa Germaniæ bella Niessam cepisset, Globumq; agnovisset, ipsum inde educi evehiq; in Daniam voluerit. Fuit a. in Regia Haffniensi Academia non sine pompa collocatus, ubi hodie adhuc extat. Vide Gassend. de Vit. Tycho lib. 6. pag. 216. 217.

Figura hujus Globi orichalcici heic adjungitur cujus fabricæ & usus explicatio à Tychone facta legitur in ejus Mechanicis hisce verbis:

Globum Maximum, summâ diligentiâ, nec minori sumptu (uti & in cœteris omni-

omnibus) confieri curavimus: qvi interius ligneâ constat materiâ, affabre è multis Armillis & frustulis intertextis, iisdemq; hinc inde à Centro fulcitis, compositá; & postea in Globosam formam tornatâ. Qvod opus, qvoad ligneam formam, Augustæ Vindelicorum anno 1570 anteqvam inde in Patriam discederem, idoneum isthic Artificem, alias frustra, diu qvæsitum nactus parari curavi. Cumq; ob vastitatem, qvæ vectioni difficultatem ingerebat, Augustæ in qvintum annum, qvo isthuc redii, hæsisset, Anno nimirum 1575, qvando Ratisbonam tempore coronationis Augustissimi Imperatoris Rudolphi II ex Italiâ rediens, ac Augustam transiens, accedebam, Globum illum qvidem jam diu paratum isthic reperi, at rotunditate suâ undiqvaq; non satis absolutum, & insuper rimis qvibusdam, hinc inde infectum. Curavi nihilominus eum anno seqventi in Daniam non sine difficultate mihi advehi: Ubi resarcitis ejus rimis, & Globositate exqvisitâ, aliqvot centenis inductis membranis reparatâ, atq; per biennium periculo facto, an aliqvid inde qvâqvâ versum remittere vellet, ut binarum æstatum atq; hiemum mutationes sustineret: Tandem cum eum rotundissimam Globi formam undiqvaq; constanter retinere deprehendissem, laminulis Orichalcicis justæ crassitiei eum totaliter superinduci tutò curavi: idq; tanto Studio & subtilitate, ut ex solido Orichalco Globum constare diceres: vix apparentibus laminarum juncturis: qvem etiam mox in exactam Globi formam levigari feci: tandemq; Zodiaco & Æqvatore cum suis Polis illi insignitis singulos eorum Gradus in singula 60 Minuta per puncta & transversalia (uti soliti sumus) subtiliter distribuimus relicto tamen adhuc annuo spatio ante distributionem ut periculum fieri posset, an post Orichalci inductionem, rotunditatem suam tam hyeme qvam æstate omnimodò conservaret. Qvod cum satis experimentatum foret, non saltem circulos, de qvibus dixi, illi adaptavi: sed & octavæ Spheræ sydera, qvotqvot intereà cœlitùs obtinere licuit, diligentissimè observata, convenientibus locis annotavi: qvæ successivis annis magis magisq; numero aucta, tandem millenarium complêrunt, ita ut omnes Stellas, qvotqvot visui vel parumper patent, illi adaptârim, relatis earum locis consulto ad annum 1600, completum brevi instantem, sicq præterlapsi sunt anni circiter 25, à primâ Globi hujus confectione, donec is divisionibus & stellis suis absolveretur. Qvæ mora etsi tædiosa videri possit: tamen non parum habuit utilitatis, ut omnia constantius plenius & perfectius præstarentur. Et, sat citò, si sat bene. Intereà nihilominus ejus exteriores ad aptatæ sunt Armillæ, utpote Meridianus qvem repræsentant Literæ E. F. G. H. & deinceps Horizon intra qvos ipse Globus compræhenditur & in Axe suo circa Polos I. V. revolvitur. Hic autem Meridianus è solido constat chalybe, habetq; Divisiones singulorum minutorum omnium Graduum: & Horizon L. M. N. Spitami latitudinem habens, Orichalco etiam superinductus est, & in suos gradus atq; Minuta Azimuthaliter divisus. Descendit verò à Zenith ad Horizontem qvadrans verticalium Circulorum Orichalcicus apud B incipiens & in Horizontem desinens, atq; in 90 Gradus cum suis singulis minutis subdivisus: qvi tam Altitudinibus in semet ipso, qvàm Azimuthis in Horizonte numerandis inservit. Ipse autem Horizon cum suo Meridiano adeoq; toto intercepto Globo, pede stabili firmoq; per O. P. Q. R. S. T. V. X. repræsentato innititur, in qvo duo sunt ferramenta Q R decussatim sese transeuntia, qvæ ab unâ parte vides; & duo similia ab alterâ sustentaculi & firmitudinis causâ

causâ, ne Horizon aut tota Machina qvidpiam vacillet ob magnitudinem atq; pondus. Est verò totum hoc fulcrum circiter 5 pedes altum; in cujus inferiori parte varii artifices Mathematum ornatus gratiâ insigniter depicti cernuntur unà cum aliis qvibusdam pulchritudinem addentibus. Habet autem ipse Glob. in sua Diametro 6 proximè pedes. Hinc Meridianus & Horizon, cœteraq; æstimari possunt. Qvantam Globi machinam tam solidè & subtiliter elaboratam, & undiqvaq; rite constantem a nemine hactenus in quavis orbis terrarum parte (absit invidia dicto) constructam & absolutam esse arbitror opus ingens & magnificum: qvod ut multi e variis regionibus unà cum cœteris meis organis conspicerent, in Daniam profecti sunt; Dum Regnum Uraniæ incolume atq; Arx incIyta stabant. Addam & hoc, quod magnifica hæc Machina superius tegumen habet, per Y. Z indicatum, interius concavum, atq; rotundum, qvod superius Globi hemisphærium comprehendat, atq; in eo per funiculum in cochleâ trabi affixâ ubi lu uerit, demissum ipsum Globum à pulvere, aliisq; inqvinamentis protegat.

Usus hujus Globi est, qvalis & aliorum cœlestium: Qvam peculiari libro per otium describere animus est. Neq; enim paucis absolvi potest. Habet autem præ cœteris hoc ob suam magnitudinem prærogativæ qvod omnia in eo exactissimè, adeoq; in ipso minuto exeqvi liceat sicq; singula qvæ primi mobili Doctrinam concernunt, & cœlestium corporum observationes respectu Eclipticæ & Æqvatoris, aliorumve qvorumvis in Sphæra circulorum minimo negotio, & absq; laboriosâ supputatione hic Mæchanicè perficiuntur. Hæc ille.

Præter hunc Globum heic qvoq; videre est Automatum opere Dædalæo fabrefactum, qvod motus tam fixarum qvam erraticarum Stellarum scitè æmulatur & repræsentat à Christiano IV Anno 1606. Rectore D. Thoma Finckio Academæ Haffniensi donatum, *Conr. Aslac. Chronol* qvod Anno 1550 Rectore Nicolao Hemmingio Christianus III Rex Daniæ & Duci Muscoviæ dono misit; sed ipse ejusdem usum & tractationem ignorans Regi id remisit. *Idem ibidem.*

X. Domus Anatomicæ.

X.
DOMUS ANATOMICÆ

ab Excellentiss. Viro Thoma Bartholino descriptæ ac Haffniæ 1662 editæ.

Hic aut ossa vides aut corpora secta VIATOR
Hic ARS NATURÆ solvit & unit opus

Hæc Inscriptio facta est à Doct. Mich. Kirstenio hodiè Medico Hamburgensi cujus familiaritate Patavii An. 1653 usus sum.

O Stirps ô Serpens ô Poma ô flebile factum
Tanti vera vides hic simulacra mali
Hoc Adas hoc Eva fuit cum poma voraret:
Aut mox si nondum tum fuit illud erat.

1645.

Homo bulla

Hippocrates præclara sui Monumenta laboris
Ossa tibi Delphis ærea Phœbe sacrat.
Hafniades Musæ vobis dicat ossea PAULLI
Ossa, illi suus est, huic suus extet honos
Quid formam, Narcisse tui, venaris in unda?
O miser! hic meliùs conspicienda fuit.

Hoc

Hoc Speculum veras, non vanas, objicit umbras
Hoc omni melius te tibi sistit homo.
1640.
Michael Kirstenius Morau.

Homo umbra

Prima recens structum mulier dissecta theatrum
Imbuit; hac artis gloria prima fuit
Dumq; loco donat famam, capit ipsa vicissim,
Prima fuit; primum munus & ossa dedit.
Vertice sic calvo, sic nudis dentibus albet,
Hoc gerit oblongos ossea larva pedes.
Sic venter sic pectus hiat quam scitus Apelles
Mors est! quam vere, quid sit, adumbrat homo.
1645.

Hoc sceleton gallina fuit, sed prædita monstro
Monstrosam fecit grande voraxq; jecur.
Epar pependit uncias XI. cum dimidia.

Hoc Cygni est sceleton, rectè Phœbeius ales
Haut sacrâ Phœbi debet abesse domo.

Cum nullos metuant hostes hæc limina Phœbi,
Osseus excubiis sufficit iste Vigil.

Hic huic gallinæ Gallus bene jungitur: illa
Epar monstrosum gessit, & iste caput.

Ora licet cauda me sors privaverit Hospes.
Dic tamen: Hic quondam Cercopithecus erat.

Offibus humanis ſimilem ſe SIMIA præſtat
Ut credas ; hic en SIMIA VERA tibi eſt.

Qvem cernis, non jam ſpinis exhorret Echinus
Non ſe conglomerat, non petit antra fugax.

Omnia mors æqvat , non MARTES improba gallam
Jam petit ; haut Martem mortuus ille timet.

Supra Theatrum Anatomicum viſitur novum Palatium An. Chr. 1657 ædificatum, ſumptibus partim Eccleſiarum, qvarum Jura Patronatus apud Academiam ſunt, inprimis Grevinganæ Medici ſecundi, partim Hæredum b. m. Doct. Thomæ Finckii, qvi 1000 Thaleros Imperiales huic ædificio boni publici ergò donarunt, deſtinatum Rebus naturalibus rarioribus recondendis qvas Academiæ Haffnienſi legavit Doct. Henricus Fuirenius, earumq; catalogus publici Juris factus eſt primò à Thoma Bartholino An. 1562 in Dom. Anatom. pag. 41 ad pag 47 eſt poſtea a Thoma Fuirenio An. 1663. Hujus Theatri inſcriptio eſt hæc.

MUSÆUM NATURÆ
LIBERALI SUMPTU
DIVINI SENIS
D. THOMÆ FINCKII
PROFESSORIS PER ANNOS LVI
OPTIME MERITI
IN QVEM NATURA OMNIA SUA MUNERA
CONTULIT
PUBLICO BONO EXSTRUCTUM
UT CUM NATURÆ PERENNITATE
FAMA EJUS ESSET SEMPER
SUPERSTES
A. C. CIƆIƆCLVII.

ÆDIS

XI.

ÆDIS EPISCOPALIS

XI. Ædis Epiſcopalis.

à Johanne Rege Daniæ Anno 1512 Auditoriis Academicis deſtinatæ & ædificatæ qvam per multos jam Annos EpiſcopiSielandiæ inhabitarunt ſummusq; Danorum Præſul Johannes Johan. Svaningius S. R. M. Friderici III Daniæ & Norvegiæ Regis Conſiliarius, in Collegio Status Aſſeſſor, & Collegij Conſiſtorialis Præſes hodiè inhabitat.

Anno. milleno. qvingenteno. duodeno.
Conditur. hec. edes. doctis. apptiſſima. ſedes.
Antiſtes. moritur. Roſcildenſis. ſepelitur.
Illic. morte. comes. Jacobo. cum. Fratre. Johannes
Elegitur. Lago. Preſul. pietatis. imago.
Huic. - - cum. ſuccedit. clerus. obedit.

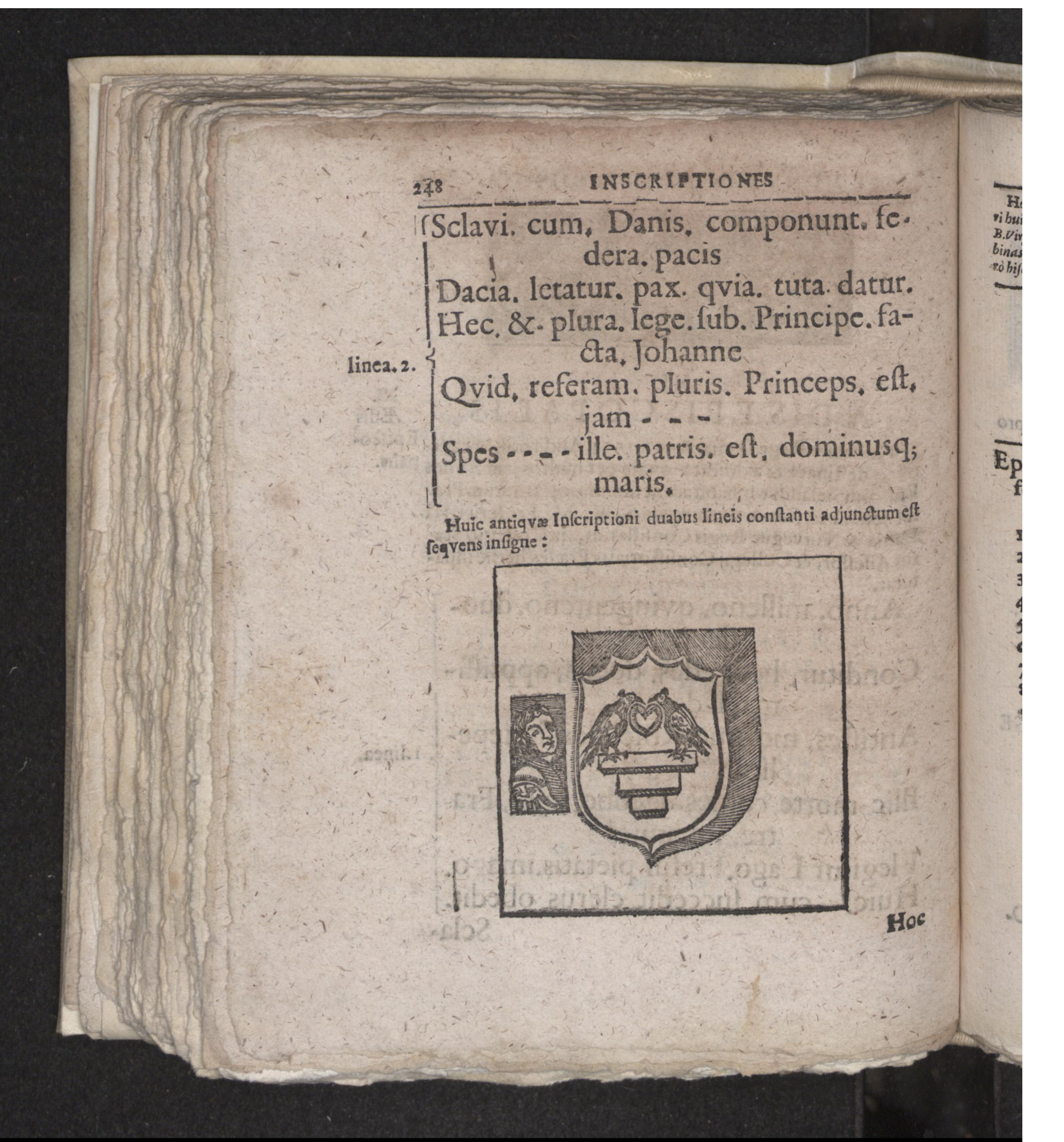
1. linea.

Scla-

Sclavi. cum. Danis. componunt. federa. pacis
Dacia. letatur. pax. qvia. tuta. datur.
Hec. &. plura. lege. sub. Principe. facta. Johanne
Qvid. referam. pluris. Princeps. est. jam - - -
Spes - - - - ille. patris. est. dominusq; maris.

linea. 2.

Huic antiqvæ Inscriptioni duabus lineis constanti adjunctum est seqvens insigne:

Hoc

Hoc a. Nobilis cujusdam Dani fuisse Insigne colligitur non solum ex habitu Viri huic additi, verum etiam ex Insignibus Nobilium Danorum antiqvis, in Templo B. Virginis prope organon depictis, inter quæ unum huic simile videtur, continens binas aves candidas tribus coloris viridis trabibus insidentes in solo cœruleo: Cor verò hisce avibus adjectum ibi solummodo deest.

GRANAT PAA 300 PUND
EPISCOPO
D. JOHANNE
SVANINGIO
ANNO 1658 DIE 28 OCTOB.

Episcopi Selandiæ (qvibus ex Regia fundatione Professio Theologica est adjuncta) a tempore Reformationis fuêre seqventes

1. D. Pet. Palladius Ripensis 1535 obiit 1560.
2. D. Joh. Albertius obiit 1569.
3. D. Paulus Matthiæ Coagiensis obiit 1590.
4. D. Petrus Jani Winstrupius Haffniensis obiit 1614.
5. D. Joh. Pauli Resenius Cimber obiit 1638.
6. D. Caspar. Er. Brochman Coagiensis obiit 1653.
7. D. Johannes Johannis Resenius obiit 1653. 3 April.
8. D. Laur. Martini Scavenius Cimber obiit 1655.
9. D. Johannes Joh. Svaningius Hottersnensis.

XII. Communitatis Regiæ.

XII.
COMMUNITATIS REGIÆ

à Friderico II piissimæ Memoriæ Rege Daniæ &c pro centum Studiosis pauperibus An. 1569 die 25 Jul. fundatæ cujus Oeconomi fuêre

1. Martinus. N. 1569.
2. M. Nicolaus Scavenius Professor 1573.
3. Petrus N. 1577.
4. Matthias Michaelis 1585.
6. D. Andr. Lemvicus Professor 1590.
6. D. Andr. Christiani Professor 1595.
7. D. Tho. Finchius Professor 1602.
8. Joh. Mulenius 1654 hodie simul in Collegio Ærarii Assessor.

D. O. M. A.
ANNO CHRISTI M. DC. XLIII
ÆDES HÆ COMMUNITATIS REGIÆ
A FRIDERIC. II DANIÆ ET NORVEGIÆ REGE
M D. LXIX FUNDATÆ
A CALAMIT. INCENDII M. DCXLI
DE NOVO EXCITATÆ SUNT.

DO-

XIII. Domus Regentianæ.

XIII.

DOMUS REGENTIANÆ

Soli potenter cœlo
Terraq; pollenti
Ac invicto Deo
Statori juxta atq;
Unico Sospitatori dato
Jesu Christo Dno
Nostro
CHRISTIANUS IV Daniæ
Atq; Septentrionis Rex
Potentissimus
Hoc pietatis Collegium
Bono vitæ Religionis
Per Regna hæc Septentrionalia
Felicius fructuosiusq;
propagandæ
Dicavit sacravitq;
Anno ab exhibito in Carne Christo
M. DC. XXIII.

XIV.
Domus
Wal-
chendor-
phianæ.

XIV.
DOMUS WALCHENDORPHIANÆ

In vico D. Petri sitæ, olim Collegii novi Carmelitarum Anno 1519 Regnante Christiano 2, Rectore Academiæ D. Alexandro Medico incœpti teste Conr. Aslaco Tab. Chronol. in qvo Anno 1519 foria 2 infra octavas Ascensionis publicas prælectiones Theologicas inchoaverunt Paulus Elias, cognomento Vende faabe/ Theologiæ Baccalaureus, Andreas Ljung/ Nicolaus Monbo/ Laurentius Svenonis, Magnus Pauli, & Franciscus Wormordus Amstelrodamensis, postea primus Scaniæ Episcopus Lutheranus. *Vide Luther. Triumphant. Joh. Paul. Resenii pag. 93 confer ibid. pag.* 108. 1[illegible]8 48 49. 89 165. 97. 1. 2. 119. 165. 108. 135. 126. 138. 148. 152. 155. *Ar. Hvitfeld. Chron. Episcop. Danic. in fol. pag.* 96. *Conr. Aslac. Orat Theolog. pag,* 20. *Joan. Baazii Histor. Ecclesiast. Svecic. lib.* 2. *cap.* 4. 5. 7. 11. 12. 13. 14. 20.

D. O. M. I.

ALMÆ, HAFN. ACADEMIÆ DOMUM HANC XVI ADOLESCENTUM HABITATIONIBUS DISTINCTAM CUM AREA FONTE MUSEO PUB. BIBLIOTHECA ET HORTO ADDITIS NECESSARIIS REDITIBUS PERPETUUM CRESCENTIBUS
L. M. D. D.
CHRISTIANUS WALKENDORP de Glorup &c.
ANNO. J. CHRISTI
CIↃ IↃ XCV.

XV.
SCHOLÆ TRIVIALIS HAFFNIENSIS dictæ B. Virginis qvæ, ut hodie est, est ædificata An. 1591.

XV. Scholæ Trivialis.

Rege Daniæ & Norvegiæ &c. Christiano IV, Aulæ Regiæ Magistro Christophoro Walkendorphio, Episcopo Selandiæ meo p. m. avo Doct. Petro Jani Winstrupio, Consule Olao Martini, Architectore Georgio Skult/ sumptibus Christophori Pasberig, Erici Munck / Axelii Gyldenstiern/ Benedicti Gregorii Vicarii Roschilde. Petri Coldingii, Engelberti Henrici, Claudii Jacobi Studiosi, Johannis Scribæ, Hæredum Dni. Johannis Skoning/ Andreæ Francisci Civis Coagiensis, Johannis Wormii (qvi simul 2859 Taler 1½ Marc. 6 Solid. obtulerunt) & aliorum *qvod patet ex Rationibus Schol. hujus Trivialis qvæ in Universitate custodiuntur.*

Scholæ Trivialis Rectores (qvi ex Regia fundatione sunt Professores Musicæ) fuère seqventes.

1. M. Jonas Andreæ An. 1546.
2. M. Andreas Petri Coagiensis postea Professor in Academ. Hafn. 1562.
3. M. Laurentius Wilhadi Hatterslebiensis obiit Anno 1576.
4. M. Nicolaus Kragius, postea Professor in Acad. Hafn.
5. M. Ivarus Stubæus postea Professor in Acad. Hafn. 1589.
6. M. Laurentius Nicolai Scavenius postea Professor in Acad: Hafni. 1595.
7. M. Franciscus Jonæ.

8. M. Joh. Kraftius Concionator Germanicus S. Petri & Schol: Rector.

9. M. Francisc Georgii, postea Lector Theol: Roeschild.

10. M. Olaus Vindius postea Pastor Eccl: S. Hospit. Hafn. 1625.

11. M. Andr. Petri Hegelund, ex Rectore Scholæ Slaglosianæ postea Pastor Eccl: Stegensis in Insula Mona 1638.

12. M. Severi. Petr. Calundanus ex Conrectore & Rectore Schol. Hafn. Professor in Acad. Haf. 1646.

13. M. Georgius Hilarius ex Conrectore & Rectore Sch. Hafn. Professor in Acad. Hafn. 1662.

Cum Effigibus Joh: Pauli Resenii & Caspar Brochmani.

MEMORIÆ
&
Immortalibus in hanc Scholam
meritis
VENERABILIS IN CHR. PATRIS
JOH. PAULI RESENII
S. S. Theolog. Doctoris ejusdemq; in
Academia Hafniensi Profess. Senioris
Itidem &
DECANI
SELANDIÆ EPISCOPI
&
CANONICI ROSCHILDENSIS
Ob
Liberalissimum clↄclↄ uncialium nummum,
In pauperes Scholæ hujus alumnos legatum
Et procuratam pro Scholæ conservatione
Monetæ vulgar: duum itidem millium octoginta Thaler.
Ex communi pauperum fisco
In singulos annos eleemosynam
Nec non
Propensissimum in Musicam Instrumentalem pariter ac Vo-

Vocalem Studium & liberale in ejusdem cultores
Stipendium Annuum
Hoc Monumentum suis impensis poni voluit qvi tanti
Viri Beneficentia, cura & pro Scholæ conservatione
sollicitudine in difficillima ejusdem administratione plurimum se adjutum
gratus profitetur
GEORG. HILARIUS
SCHOLÆ RECTOR.

IMMORTALITATI
&
ÆTERNÆ MEMORIÆ.
DN. CASP. ERASM. BROCHMAND
S. S. Theologiæ Doctoris Professoris
Senioris & DECANI
Selandiæ Episcopi Scholarum dioecesios suæ interq;
has præcipue hujus Metropolitanæ
PATRONI EVERGETÆ NUTRITII
&
CONSERVATORIS
Omnium ante se laudatissimorum Episcoporum
Munificentiam & liberalitatem supergressi
ob
Largissimas sine exemplo eleemosynas annuas incredibilem pro Schola conservanda sollicitudinem, summumq; humanitatis atq; Benevolentiæ in Ludi hujus docentes discentesq;
Studium qvo privatim publiceq; vivus mortuusq;
inclaruit
Hoc monumentum suis sumptibus posuit
GEORGIUS HILARIUS
SCHOLÆ RECTOR.

D. O.

D. O. M. S.
RESIDENTIA
RECTORIS ET COLLEGARUM
SCOLÆ B. VIRGINIS
TRIUM TEMPLORUM SUMPTIBUS
ET SCH. EXSTRUCTA
ANNO 1634.

XVI. Byrsæ.

XVI.
BYRSÆ.

Sac. Populi
Qvod Regno Reiqve publicæ bono felix ac fortunatum velit
Qvi
Ob jugem Filii Iesu Christi intercessionem res tribuit faustas
Qviqve
Mercimoniis omniq; bonæ rei augendæ præest
Ter opt. Ter max. Deus Pater Filius & Spiritus Sanctus
BYRSAM QVAM VIDES DANICAM
CHRISTIANUS IV.
Danorum, Norrigorum, Slavorum, Gothorumq; Rex potentissimus.
Pater Patriæ Optimus boni Publici Curator felicissimus
Laudabili Regum Magnorum Exemplo & serio Studio augendi
Regna sua
VIRIS CENSU EMPORIIS

Non

Non furtivis Mercurij & Lavernæ artibus
Sed qvod Princeps & primum est divinæ gloriæ
Et qvod proximum Emptorum venditorumq; fructuosis usibus
Sacratam dicatamq; voluit.
Anno a nato Christo 1640.

XVII.

CURIÆ HAFFNIENSIS.

XVII. Curiæ Haffniensis.

Ausonio damnatus eras qvi judice culpa
Omnigena absolvis me pie Christe reum.

Sufficit actori qverulo altera si patet auris
Servetur pavido Judicis una reo.

Huc qvos larga patris bonitas dignata salute
Æternis miseri vos residete rogis.

Ingenium poscit Salomon litesq; resolvit
Fœmineas populus pectora docta timet.

Insons damnatur Daniel sed liberat illam
Et cadit in molles pœna cruenta senes.

Nil statuat Judex etiam si litiget actor
Sit nisi delati cognita causa rei.

Publica res floret fuerint si tradita dextræ
Sceptra meæ, leges aurea paxq; viget.

Constituunt hæc signa fidem reverentia honoris
Qvam fovet alit amor parturitq; veritas.

Joh: Cap: 8.
Tum justus Judex fueris & criminis ultor
Cum sceleris non sis conscius ipse tibi.

Esai cap: 10.
Væ Judicibus iniqvam ferentibus sententiam & Scribis injusta scribentibus ut opprimant Judicio pauperes.

Phocylides
Omnibus justa tribue nec Justiciam ad gratiam trahe si tu male judicaveris te Deus postea judicabit.

Aristotel.
Amor odium & proprium commodum sæpe faciunt Judicem non cognoscere verum.

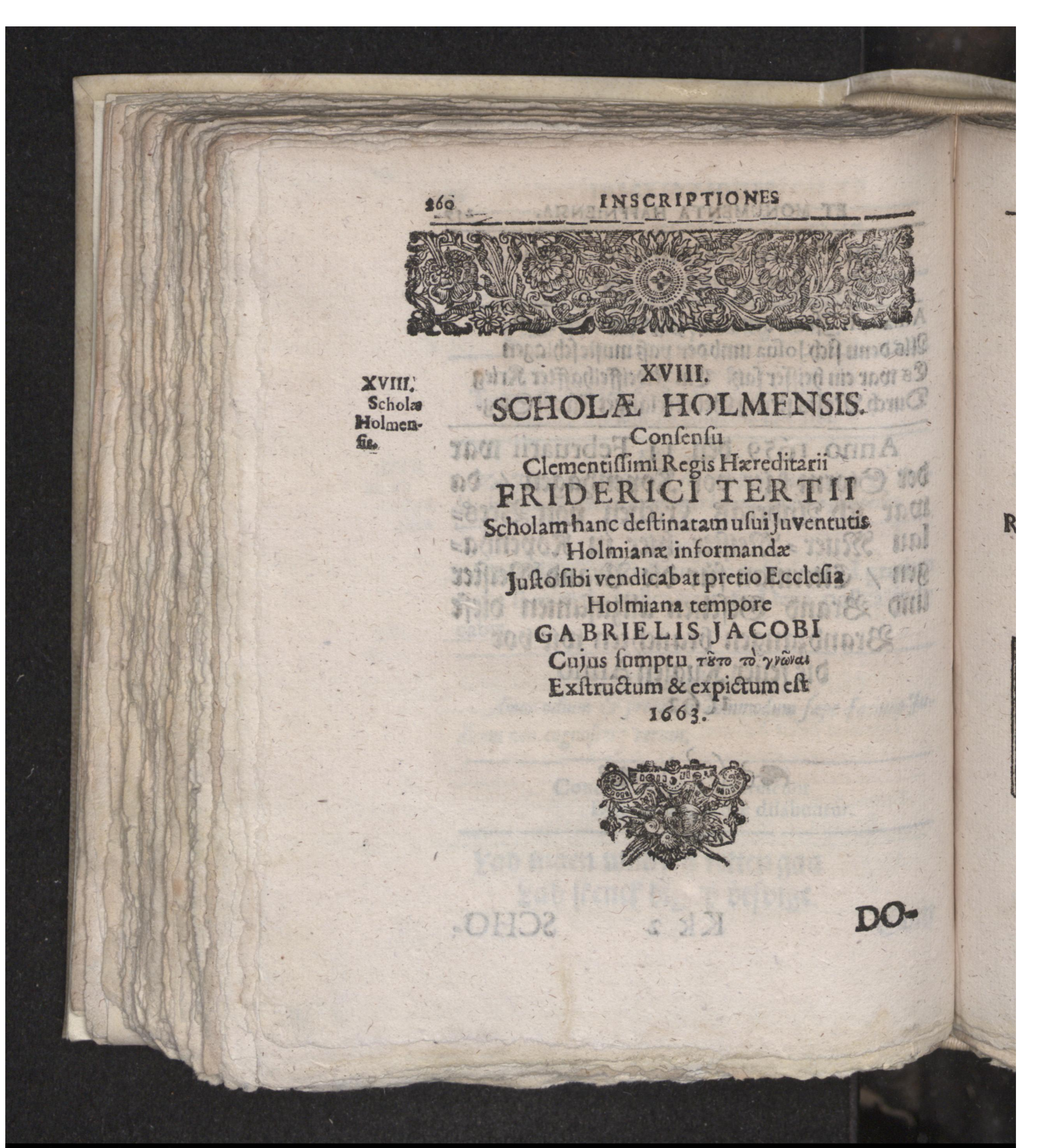
Concordia parvæ res crescunt
Discordia maximæ dilabuntur.

Lad ingen wild fra retten gaa
Lad skenck dig ey besvige

Som Sagen er Døm hver Mand saa
Den Fattig med den Rige.

Amalech Israel den durchzug wolte versagen
Als denn sich Josua umb den paß muste schlagen
Es war ein heisser satz. Ein Zweiffelhaffter Krieg
Durch Mosis streng Gebet erlanget Israel Sieg.

Anno 1659 den 11 Februarii war der Storm hier vor Kopenhagen / da war ich Andreas Frechen von Bres=lau Muer=Meister hier in Kopenha=gen / Elterman für die Brand Meister und Brand Geselien allzusamen diese Brandzangen brauchten wir vor die feuer Kuglen Anno 1662.

XVIII. Scholæ Holmensis.

XVIII.
SCHOLÆ HOLMENSIS.

Consensu
Clementissimi Regis Hæreditarii
FRIDERICI TERTII
Scholam hanc destinatam usui Juventutis
Holmianæ informandæ
Justo sibi vendicabat pretio Ecclesia
Holmiana tempore
GABRIELIS JACOBI
Cujus sumptu τῦτο τὸ γυμνάσιον
Exstructum & expictum est
1663.

XIX.

DOMUS PAUPERUM

in vico Pille Strœde dicto sitæ.

D. O. M. P.

Sacra Domus qvam Ser: CHRISTIANUS IV Rex Daniæ consecravit pro recta curatione Pauperum Hafniensium : Inchoata à Calendis Maij Anno J. Ch. CIↃDCXXX.

REGNA FIRMAT PIETAS.

XIX. Domus Pauperum.

XX.

ÆDIUM PRIVATARUM.

In Hortu Urbano Christophori Johannæi Consulis Haffniensis emeriti,

Ubi olim Coemiterium S. Clementis. (*)

XX. Ædium Privatarum.

DIVO ASCERIO
JOVIS OLIM NUNC CERERIS CUSTODI
QVI
IN SPEM CORPORIS REVIVISCENTIS
LÆTE INTER PLANTAS FLORENS
TUMULO SUO ET SAXO PERRENNIOR
DEBET
ORDINI SACRO VENERATIONEM
PERPETUÆ CRUCIS CANDIDATUS
QVAM SERVAT SAXUM
NE PLURES EXCRUCIES
H. M. L. P.
THOMAS BARTHOLINUS.
cIↄ Iↄ XLIX.

(* Hujus Cœmiterii Fundator fuit Ascerus Uddebroddi filius. In libro enim Rationum & redituum Templi S. Clementis, qvi in archivis Templi D. Spiritus custoditur, hæc statim ab initio leguntur.

Ascer Uddebroddesøn ok hans Hußfru Abil gaffve Sanct Clement then Jord som nw er St. Clements Kirckegaard oc lote bygge then Wester deel aff Kircken.

In Ædibus
SIMONIS PAULLI D.
REGIS Daniæ ac Norvagiæ Archiatri
seqventia observatu digna
occurrunt.

I.

In Janua Porticûs ad dextrum latus ædium, picta Rupes exhibetur decumanis fluctibus exposita mutuatâ è Marone hâc inscriptione:
RUPES IMMOTA RESISTIT.

2.

In Janua Porticûs ad sinistrum latus ædium,
Cernere est editæ turris cacumen fulmine tactum
corruere, addita è Lyrico explicatione:

CELSÆ GRAVIORE CASU
DECIDUNT TURRES, FERIUNTQ; SUMMOS
FULMINA MONTES.

3.

In Valvis ipsarum ædium,
Hercules vastæ molis cœlo succollans
spectatur, hac ex Tragico ambiente 'ἐπιγραφῇ:

POSSE COELUM VIRIBUS VINCI SUIS DIDICIT
FERENDO.

4.

In adversa parte earundem Germanico
Idiomate:

DEVOLVE SUPER DOMINUM VIAM
TUAM: ET SPERA SUPER EO, ET
IPSE FACIET. ψ. 37.

5.

In supercilio ostii ædium hæc leguntur:

DOMUS AMICA
DOMUS OPTIMA.

DEO & VIRTUTI * *CASUI & FORTUNÆ*
OMNIA. NIHIL.

6.

Parieti impactus Globus ferreus quô
In obsidione concubia nocte percutiebatur,
Hac Inscriptione:

FERREI MUROS, AUREI ANIMOS.

Hac Subscriptione:

E. CASTRIS SVECICIS A. 1658. 31. AUG.

In

7.

In Tabulis fenestrarum ligneis versatilibus ad plateam, hæc leguntur.

I.

O HOMO ÆTERNITATEM RESPICE.
VINDEX DEI OCULUS.

II.

CORPORIS INFIRMITATEM ARS SANAT.
ANIMI VERO MORBO SOLA MEDETUR MORS.
VITA BREVIS * OCCASIO PRÆCEPS.

III.

NULLUS NOSTRUM SIBI SOLI NATUS.
NON SUNT DIVITIÆ UNDIQVAQ; LUCRARI.

IV.

INSPERATA ACCIDUNT MAGIS SÆPE QVAM QVÆ SPERES.
DICI BEATUS
ANTE OBITUM NEMO SUPREMAQ, FUNERA DEBET.

8.

In Areâ, Tabula picta

Scilurum πολύτεκνον, filios ad concordiam adhortantem exhibet, cum fasce hastilium, Hac subscriptione:

UNITA DURANT.
NIL CARITATE MUTUA FRATRUM, NIHIL JUCUNDIUS CONCORDIA.

9.

In Janua Areæ minoris, Apollinis pharetrati pictura cernitur cum inscriptione:

NON SEMPER ARCUM TENDIT.

10.

Sub ingressu cænaculi ad sinistram hæc leguntur:

NIHIL EST AB OMNI PARTE BEATUM.

11 In

10.

Supra Speculum ad ejus parietem pensile:

NOSCE TE IPSUM.

11.

In Horologii frontispicio

VIVE MEMOR LETHI.

12.

In lateribus illius Thecæ.

RUIT HORA.

UMBRA SUMUS.

&

MODERATA DURANT.

FESTINA LENTE.

13.

Sub ejusdem cœnaculi laqveari, calcariô opere, Æneas bajulans patrem flagrante Trojâ, cernitur, Hac Inscriptione:

PIETAS ERGA PARENTEM.

14.

Supra Caminum Musei:

IGNEM GLADIO NE FODITO.

15.

In ejusdem Musei pariete:

NE TE QVÆSIVERIS EXTRA.

MUSA BEAT COELO,

MUSA VOLARE FACIT ASTRA SUPER.

16.

In Bibliothecam:

Stantqve caduntqve simul cum collectore libelli,

Et fatum auctoris Bibliotheca subit.

17.

In mensa Tablini, liber pictus lauru redimitus, cui super impositus sclopus manualis cum Inscriptione:

LITERIS ET ARMIS GLORIA ACQVIRITUR.

18.

Januæ Musei filiorum hæc Inscripta:

Ποιεῖν δεῖ οἷς γονὺ χλωρόν.

NON SEMPER ÆSTAS ERIT VENIET HYEMS.

19.

In pedamento brachiato patulæ Tiliæ.

HOMINES, QUOTIDIE CADUNT, UT ARBORUM FOLIA.

*

SED OLIM:

UT SEMINA SICCA VIRESCENT.

20.

In biforis culinæ Januis:

CULINA OPIMA MORBORUM PROMA CONDA.
CENSUM NE SUPERANTO SUMPTUS.

In averso latere duo Lycurgi canes, *Ollarius* & *Venaticus* picti sunt.

21.

Supra Fœnile emblema in invidum cum hac Subscriptione.

CAVETO NE SIS INCUBANS FOENO CANIS.

22.

In Janua Eqvilis supra caput picti eqvi & illius Magistri virgam manu tenentis:

HIC NON MORDAX AUT CALCITRO SED POPYSMATE ET UMBRA VIRGÆ REGITUR.

23.

In Gallinario:

Qvod protervam fœminam, protensa manu struthiocameli ipsi ad dextram adstantis, ovum prægrande, jactanter ostentantem, repræsentat; ad sinistram contra, misellus ruricola ei videtur parvula Gallinarum ova commendare, hac explicatione:

Eine Henne legt alle Tage/
Ein Strauß im Jahre nur eins.

In peculiari pictâ in eo Tabellâ:

LUCRUM EXIGUUM ET FREQVENS,
MAGNO ET RARO PERENNIUS.

24.

In Janua Locum claudente, qvò Saturi ire solent:

KAKA EX ANIMO;
KOПPIA EX CORPORE.

Ante ædes Henrici Fuirenii Medicinæ Doctoris experientissimi
Bini erecti sunt Lapides Saxei qvorum unus seqventem exhibet inscriptionem:

REPLETA EST MALIS ANIMA MEA
ET VITA MEA INFERNO APPROPINQVAT.
Psal 87. 1560.

Huic subjuncta est figura repræsentans tristem ac decrepitum senem, manu sinistra sinistram genam fulcientem dexteram verò manum cranio imponentem, clepsydra ante plantam pedis sinistri collocatâ, cum hac subscriptione:

INVENI PORTUM SPES ET FORTUNA VALETE
NIL MIHI VOBISCUM EST LUDITE NUNC ALIOS.

Alteri autem Lapidi hæc ſunt inciſa: (RENTIS

PRODIGUS IMPERIUM NON VOLT TOLERARE PA-
FILIUS ET FRENOS EXCUTIT ILLE GRAVES.
1560.

Inſerta eſt heic figura, in qva Pater ſenex ſcamno conſidens digito monſtrat crumenam, qvam manu tenet filius, menſæ rectus aſſiſtens, cum hac admonitione: (HOSPES

NATE MEMOR NOSTRI QVOCUNQ; ADVENERIS
FAC STUDEAS SEMPER MORIBUS ESSE BONIS.

Supra Caminum
In ædibus Viti Bieringii
Regii Hiſtoriographi & Aſſeſſoris
in Collegio Ærarii

Depictum eſt Emblema continens Mundi Machinam duobus ſuis polis incumbentem ab una parte ſtrui lignorum igne ingenti accenſæ, ab altera verò parte vaſi declinanti è qvo magna aqvæ copia effunditur, cum hac inſcriptione:

HIS POLIS.

In vico nomen Hoybro-Stræde adepto.
GRATÆ POSTERITATI

Harum ædium faſtigium magnificè & qvadrato lapide elaboratum, non ad oſtentationem ſed ornamentum Urbis ſuis impenſis in ipſo Belli Svecici fervore erigi curavit Johannes Holſtenius 1612.

NON CARPE MEA SED STRUE MELIORA.

Alia ibidem.

PROPITIA TRINITAS MEA HÆREDITAS.
Benedic Domine domum iſtam & omnes
habitantes in ea. 1642.

In Platea Wimel-Skafft dictâ.

Contentus paucis vivus ſudore parata
Linqvo aliis, moriens cœlica Regna peto.

1591.

In platea nomine Skindergade appellatâ.

Ni Deus ædificet fruſtra domus illa paratur
Qvam volet humanus conſtituiſſe Labor.

1549.

In ædibus Jani Bircherodii
Profeſſ. Regii Hafnienſ.

DEO
VIVERE ET MORI
MEMENTO.

In ædibus olim Nicolai Engelberti SecretarijRegii, nunc verò
Chriſtiani Fabricii Juris & Medici. Doctoris.

CONTIGVAS PIETAS JUSSIT HABERE DOMUS.

In ædibus Johannis Stenonis Pharmacopolæ

MEDICINAM INVENIT APOLLO,
AMPLIFICAVIT ÆSCULAPIUS,
PERFECIT HIPPOCRATES.

Soranus.

Volve ſuper Jehovam viam tuam & ſpera in eo & ipſe faciet, projice ſuper Jehovam pondus tuum, & ſuſtentabit te, non dabit in ſeculum mutationem juſto.

In ædibus Jonæ Nicolai Chirurgi.
AUDI VIDE TACE
SI VIS VIVERE IN PACE.
1666.

In Platea Septentrionali.
Poſt mala fata domus poſt nubila jubila ſenſi,
Fixa meo manſit ſpes animoſa Deo.
S. I. W. A. M. D.
1630.

In Platea occidentali.
OMNIA FLOREBUNT PROSPICIENTE DEO.
1604.

In Foro veteri.
IN MANIBUS DOMINI SORSQ; SALUSQ; MEA.
1599.
Alia
TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT.
HErrens Naffn er et faſt Slot.

In Vico Badſtuſtrede dicto.
HONESTA REPUTATIO EST CERTUM PATRIMONIUM.
1647.

In platea nomine Snaregade dicta.

BREVIS EST HUJUS VITÆ FOELICITAS MODICA EST HUJUS SECULI GLORIA.

Jeronymus.

1579.

In vico Laurentii Biornonis.

IN BONO JUSTORUM EXULTAT CIVITAS.

In ædibus Georgii Holstenii Bibliopolæ.

TU PRÆSENS CURA DOMINO COMMITTE FUTURA.

In vico Graabrødre nomen habente

UBI PERIT PIETAS PERIT OMNIS FELICITAS.

1600.

In vico Tucthusstræde appellato.

CONSCIA MENS RECTI FAMÆ MENDACIA RIDET.

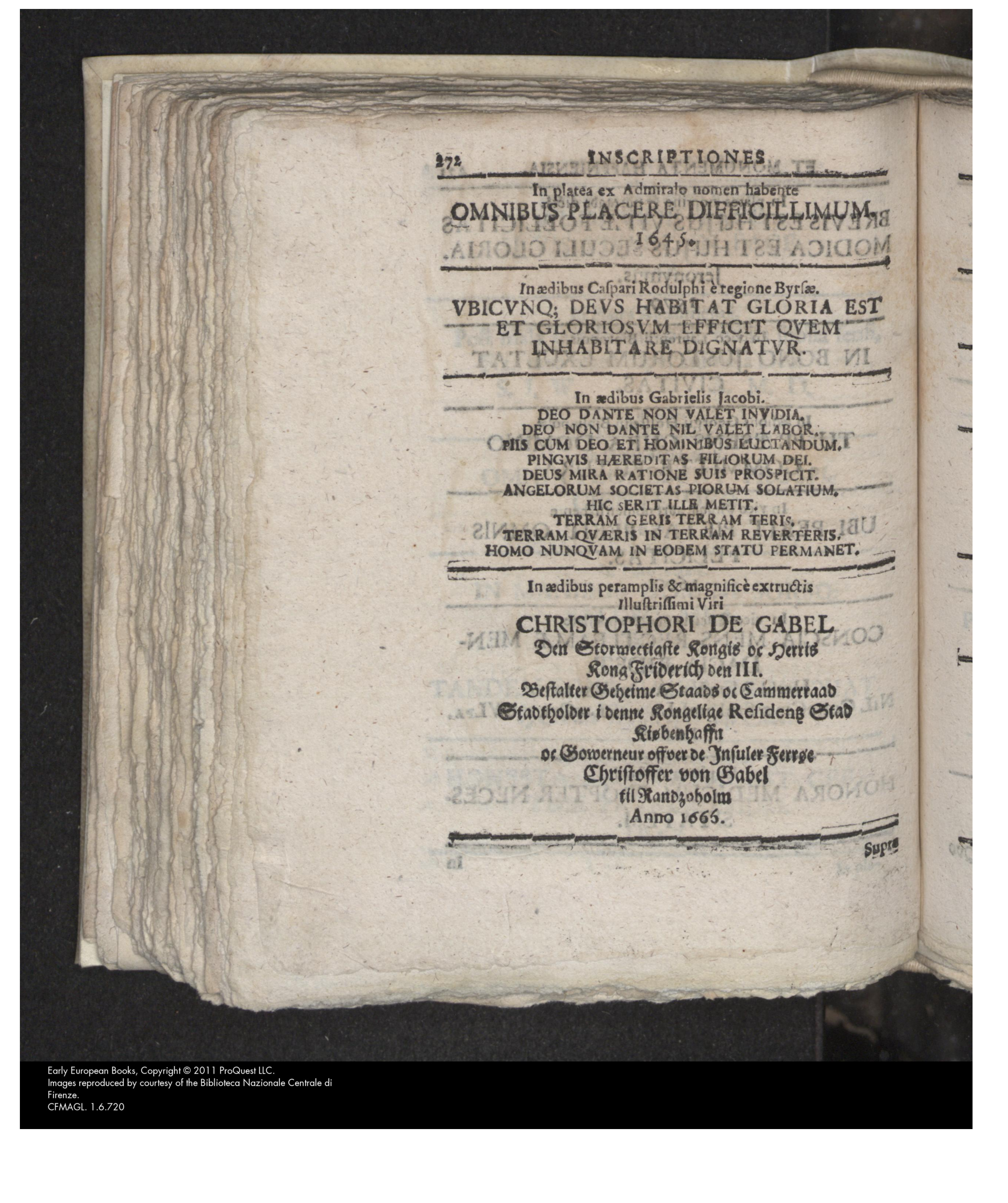
HEIC MURVS AHENEVS ESTO
NIL CONSCIRE SIBI NULLA PALLESCERE CVLPA.

1662.

In platea Australi.

HONORA MEDICUM PROPTER NECESSITATEM.

In

In platea ex Admiralo nomen habente
OMNIBUS PLACERE DIFFICILLIMUM.
1645.

In ædibus Caspari Rodulphi è regione Byrsæ.
VBICVNQ; DEVS HABITAT GLORIA EST
ET GLORIOSVM EFFICIT QVEM
INHABITARE DIGNATVR.

In ædibus Gabrielis Jacobi.
DEO DANTE NON VALET INVIDIA.
DEO NON DANTE NIL VALET LABOR.
PIIS CUM DEO ET HOMINIBUS LUCTANDUM.
PINGVIS HÆREDITAS FILIORUM DEI.
DEUS MIRA RATIONE SUIS PROSPICIT.
ANGELORUM SOCIETAS PIORUM SOLATIUM.
HIC SERIT ILLE METIT.
TERRAM GERIS TERRAM TERIS.
TERRAM QVÆRIS IN TERRAM REVERTERIS.
HOMO NUNQVAM IN EODEM STATU PERMANET.

In ædibus peramplis & magnificè extructis
Illustrissimi Viri
CHRISTOPHORI DE GABEL
Den Stormectigste Kongis oc Herris
Kong Friderich den III.
Bestalter Geheime Staads oc Cammerraad
Stadtholder i denne Kongelige Residentz Stad
Kiøbenhaffn
oc Gowerneur offver de Insuler Ferrøe
Christoffer von Gabel
til Randzoholm
Anno 1666.

Supra Caminum Wilhelmi Wormii Medicinæ Doctoris ac Professoris Regii.

Mit Hiertis Ild optend ô Gud/ naar jeg vil optende;
Naar denne Skorstens Ild gaar ud/ da lad den anden brende.

In ædibus Gabrielis Jacobi.

Hvo der befaler Gud sin Sag
Da gaar vel frem al hans Anslag.

In platea Wickegade dictâ.

Den som er tjmelig fød
Maa hver Dag vente sig Stød.

In platea Admirals gade vocata.

O Gud fra al Vlycke oc Fare
Dette Huus oc Sted naadelig bevare.
Velsigne dem der i Bygge oc Boe:
Effter Døden giff evig Glæde oc Roe.

In Fortunæ vico.

Hvo paa Gud troer.
Hand trygelig boer.
1615.

In vico nomen Hydstenstræde habente.

Om det fortryder dig
Min Gud vil hielpe mig.
Naar du forbj mon gaa
Tj stille lad det staa.
Det er byget i JEsu Naffn
Gud til Loff / Folck til Gaffn.
Anno 1654.

In vico Lærstrede dicto.

Denne Hoffved er aff den Oxe som bleff heel stegt udi Kong. Maj. Kong CHRISTIANS den IV Kroning Anno 1596 den 29 Augusti.

In vico S. Clementis.

O Gud giff mig sin Hellig Aands Naade
Som mit Hierte kand styre oc raade.
1607.

In platea Farffvergade vocata.

Min Ven betenck du det ved dig
At du icke misunder mig.
Hvad Gud vil dig tilføye/
Der med lad du dig nøye.
1614.

Alia

O Gud du est endnu saa Rig
Som du haffver været Evindelig.

In Foro Veteri.

O HErre Gud Fader blid
Din Naade du os altid
Med Velsignelse beteer.
Dig skee derfor Priis oc Ær
Vor Indgang du bevaar
Vor Udgang oc uden faar.
1631.

In Foro novo.

Her kand en Tyran see sin Macht
Hvor snart hans Anslag er underlaght.

Hvo derfor haffver Ont i Sinde
Offvervej hvad hand hermed kand vinde.
1600.

In vico nomine Compagni Strede dicto.
Tenck paa HErren fort i Verden
Den gamle Mand den Siuge Seng.
1648.

In platea Magstrede vocata.
Haab paa Gud oc fryct hans Bud.

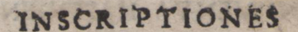
In platea cui nomen Kiødmangergade impositum est.
Altingist er Forfengelig
Guds Ord bliffver Evindelig.
1553.

Alia ibidem.
Om du gaar ind / om du gaar ud/
Bevare dig din HErre Gud;
Ledsage dig baade hid oc did/
Fra nu oc indtil Evig Tjd.

PAX DOMUM HANC INGREDIENTIBUS EGREDIENTIBUS ET HABITANTIBUS IN EA.

Dein Eingang und Ausgang dein/
Las dir HErr Gott befallen sein.

In platea Wimelskafft dicta.
Ingen kand siges Lycksalig at være/
Førend de hannem til Graffven mon bære.
1591.

In ædibus Helenæ Rud.

Naar du gaar ud/ naar du gaar ind/
Haff Christum stetz i din Hue oc Sind:
Haab du paa Gud / hans Gunst bestaar/
Naar Verdens Yndist Ende faar.

In vico Rosengaard nomen accepto.

Vil du det skal gaa dig lyckelig/
J Handel brug ey Falsk oc Svig.
Slaa ey til Verden din Lid/
Forlad dig paa Gud din HErre blid.
Thi hvo Gud frycter er Rig oc Viis/
J al hans Nød faar hand stor Priis.
Gud und mig aff din Forstand/
For jeg er fød i fremmed Land.
Frels mig aff all min Nød
Oc fri mig fra den evige Død.
Anno Domini 1582.

Circa Portam Septentrionalem.

Jeg vil gierne i Modgang tie/
Taale / tie / haabe oc lie.
Giff Svar oc Trøst ô Fader blid/
Mig ey forkast til evig Tid.
Jeg er din Fader dig haffver skabt/
Oc icke vil du bliffve fortabt;
J Sorrig oc Nød paakald du mig/
Villig findis jeg at Hielpe dig.
Aldrig er hørt jeg den forsmaar
Sin Tro oc Haab til mig slaar:
Mens deris Sorrig snart omvend
Alting til en lycksalig End.

In ædibus Johannis Plumii
Generalis Templorum Danicorum Commissarii.
Hvor du dig vende
Er Døden din Ende.

In platea Septentrionali.
Guds Naade er evig Baade.
1647.
Alia ibidem
Anno 1593 bleff dette Huus byget uff Nøv/
Gud lade ald offverfald stede fra det fløv/
At vi paa Jorden saa motte Bygge oc Boe/
Oc siden leffve med Gud i Fred oc Roe.

Ibidem in ædibus nomine Dyrkiøb appellatis.
Waag op oc bed/ Tiden gaar:
Døden kommer/ du ved ey naar.

In vico qvi nomen Landemercke habet.
Sørg du ey for mig/
Jeg sørger ey for dig/
Gud sørger for os alle.
Anno 1647.

In ædibus Esaiæ Fleischeri Pharmacopolæ, ubi
olim Armamentarium Regium.
Aus dem CXXVII Psalm:
Wo der HErr nicht das Hauß bauet/ so arbeiten omsonst/ die dran bauen.
Wo der HErr nicht die Stadt behütet/ so Wachet der Wächter omsonst. Es ist umsonst/ daß ihr früh auffsteht/ und hernach

lang sitzet/ und esset euer Brodt mit Sorgen/ denn seinen Freunden gibt ers schlaffend.

E: F: V: S: M: H: D:

1637.

In magno Templi Nicolai vico.

Helff Gott udth Noth/
Affgunst ist grott :
Als Gott behaget/
Beter benedidet/ als beklaget.

1582.

In platea Australi.

Hin geht die zeit her kompt der Todt:
O Mensch thu recht und furchte Gott.

Alia ibidem

An Gottes Segen
Ist alles gelegen.

Adhuc alia.

Dies Haus steht in Gottes Handt
Die Statt Vormbs ist genant.

In platea Kongensgade dicta.

Wer Gott vertrawet
Hat wol Gebawet.

Hæc inscriptio in aliis complurimis Ædibus legitur.

Alia.

Wer ein lidken geigen kan/
Wie er es will stimmen an.
Den nent man ein gülig Man.
Wer mit Stoltz und Hochmut tracht/
Und der Armen Demuth laght/
Der ist selbst von Gott veracht.

Beten ist die beste Kunst/
Beten bitten nicht umsunst.
Macht bey Gott und Menschen Gunst.

Könings Gunst bringet Gunst.
Wer such schweigen ist ein Kunst.
Wer gern schwatzet/ kriegt Vngunst.

Wann alles zu rechter Zeit geschicht/
Kan man dar an Sündigen nicht.
Ein jeder bleib bey seynen Standt/
So steht es woll in gantzen Landt.
Wer Sorgt und Forscht was andre machen/
Versaumpt das sein / seint torecht Sachen.

In Cœmiterio S. Nicolai.

Den Aus und Eingang mein
Las dir ô Gott befohlen sein.

In platea Australi.

O HErr las dir gefallen sein
Den Eingang und Ausgang mein.

In Foro Amagriensi.

Ach Gott wie gern ich wissen wolt
Wer ich auff Erden vertrawen solt.

Alia.

Nach Gottes Wort dein Leben richt
So wird es am Segen manglen nicht.

In platea Occidentali.

Hilff Gott uth Noth
Affgunst ist grot
Gott is mit mich allen Zeit.
Amen. 1591.

In

In vico à Monasterio nomen tenente, Danice Klosterstræde.

Gott gibt mehr in einem Tag/
Als ein Keysertumb vermag.
Noch bleibt er fort ein reicher Gott/
Je mehr er gibt/je mehr er hat.
1635.

In ædibus Georgii Holst Bibliopolæ.

Hör Gottes Wort/und merck darbey/
Das soll ihres der beste Reichthum sey.
Da für du Wagen solt und geben/
Dein Haab und Guth auch Leib und Leben.

In vico Rosengaard dicto.

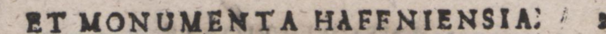
Dieser Ochsen habe ich gebraten auff der König FRIDERICI III Seine Krönung den 23 Novemb. 1648.
Jochim ter Wieder

In platea cui nomen Grønnegade positum est.

Im Creutze nur bestandig sey /
Gott ziehen dien Noth und steht dir bey.
Darumb Sorge ich für mich/
Ein jederman sorget für sich/
Aber Gott sorget.
Enten vi ere Store eller Smaa
Saa skal vi med Døden herfra.

In ædibus olim nobilis fœminæ Cathrinæ Breskis in vico cui nomen Pilestræde est impositum.

Ach Gott las mich erwerben
Ein Erlig Leben und den Selig Sterben.
1596.

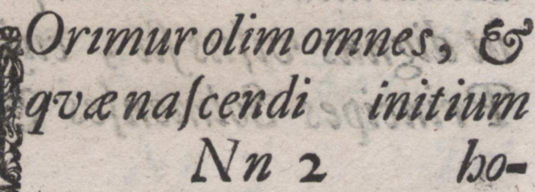
Varia Emblemata Politica cum ſuis Inſcriptionibus, quæ ſacra virtutum ſuggerunt monita prudenter adminiſtrandi fortiterq; defendendi Rempublicam & honeſtè vivendi, in excelſis ædibus nobiliſſimi & ampliſſimi Viri THEODORI LENTE ſunt depicta, cujus, nuper admodum fato functi, Vita & Epitaphium, heic pervulgo atq; edo, memoria tanti Viri ne moriatur.

THEODORUS LENTEN *Oſnabrugæ in Weſtphalia 16 Martij Anno* 1605 *natus, Patre Hugone* Lenten *ICto. Senatore Civitatis Oſnabrugenſis ac Syndico Eqveſtris ordinis, Matre Catharina Hinrikings, Proavus Paternus fuit* HINRICH Lenten *Hæreditarius* zur Weide, *prædium ſitum* auff dem Rühner Wilde in der Drente/ *Avus Henricus* Lenten *à Dincklage, ejusq; Uxor avia THEODORI* Lenten *Anna* von Knesem *Baldvini* von Knesem *Hæreditarii in* Oberfeld *Diœceſis Mindenſis filia legitima, Avi Frater Herman* Lenten, *Ennonis Comitis Friſiæ Orientalis ejusq; viduæ Annæ natæ Comitiſſæ Oldenburg. Gubernatricis ac Tutricis Cancellarius fuit,* de qvo Ub. Emmius rer: Friſicar: Hiſtoric. libr. 59 ſæpiſſimè meminit, *qvi poſteris claritate nominis præluxêre, ac in hanc familiam multum luminis ac ſplendoris intulêre, qvam ipſam etiam temporis injuriâ obſcuratam novis illuſtrare radiis voluit Romanorum Imperator Ferdinandus tertius Glorioſiſſimæ Memoriæ. Poſtqvam ſacris Eccleſiæ initiatus ac tertium ætatis annum compleverat, ad preces ac prima Studiorum elementa à parentibus privatim aſſuefactus, poſtea in Schola patria Senatoria tantum profecit ut Græcè & Latinè decimo ſexto ætatis anno cum approbatione peroraverit. Cum vero jam ætatis* 17 *attingeret, anno Chriſti* 1622 *ad ſtudia humaniora excolenda à Parentibus ad Gymnaſium Hamburgenſe miſſus, ibi tum publice perorando, tum ſub præſidiis Laurembergii & Warembergii diſputando* 2½ *annos contrivit. Anno* 1625. *menſe Martio ex conſilio Patris ac Amicorum Roſtochium ſe contulit & ſtudiis Juris Civilis ac Canonici ſe mancipavit, Collegia publica & privata ſub Profeſſoribus tunc temporis celeberrimis freqventavit, tantumq; ſpatio qvadriennii profecit, ut ll. Prolyta ac Candidatus vocaretur. Anno* 1629 *ingruente tunc Belli calamitate, dum Wallenſteinius Militiæ Imperatoris Præfectus fugatis antiqvis Ducibus Ducatu Megapolenſi ſolenniter ibidem inveſtiretur, Roſtochio ad Academiam Wittenbergenſem ſe contulit, menſâ ac ædibus D. Carpzovii I. U. Profeſſoris uſus; cujus ac celeberrimi ICti Reuſneri opera multum in Jure Civili ac Feudali profecit. Inde Jenam profectus, in qva Academia cum Arumæo & Hortledero familiariter vixit. Jena cum, Patre præmortuo, Matrem Lubbeke Epiſcopatus Mindenſis ob Religionem Evangelicam relictâ (Oſnabruga Papiſmo deformata) in exilio ob veram fidei confeſſionem viventem inviſerat. Spiram dein ut ſtudia Juris ad praxin conferret profectus, ſed nec ibi ob invaſionem Hiſpani militis, expulſis Svecis, niſi per menſes aliqvot ſubſiſtere licuit, qvare cum commenſalibus ſuis Argentoratum aufugit, ubi Illuſtriſſimi Ottonis Philippi Sac: Rom: Imp. Principis, Sylvarum Rheni Comitis Dn: in Badonville, Neuville & Feneſtrange duobus filiis Ludowico & Leopoldo Wilhelmo ſtudiorum ac morum adjunctus diutius in aula Sereniſſimi Lottaringiæ Ducis Caroli cum illis ſubſtitit; Inde in Galliam profecti i-*

biq; per biennium integrum Parisiis Principes variis exercitiis eqvestribus operam dedêre, dicto Lente interim studia illorum dirigente. Cumq; jam militiæ in Gallia nomen darent, bona cum gratia honestissimè ab illis dimissus est. Ac qvamdiu cum illis in Gallia vixit, innotuit Eminentissimo Cardinali de Richelieu, Legatis ordinariis ac extraordinariis Hispaniæ, Angliæ, Sveciæ, Poloniæ, ac Nuncio Apostolico, inprimis incomparabili Dno: Grotio: Totaq; Gallia peragrata, contulit se in Angliam, inde in Belgium, perlustratis 17 Provinciis, Lugduni Batavorum ac Ultrajecti aliqvot menses commoratus, tandem Amstellodamo 1 Ianuarii Anno 1635 Hamburgum profectus, indeq; ad nundinas celeberrimas, mense Ianuario prædicti anni 1635 Chilonium in Holsatia se contulit, ubi innotuit Iohanni Schonbachen Consiliario Regio ac Capituli Schlesvicensis Canonico, qvi postqvam familiariter cum ipso viveret tanto affectu eum complexus, ut filiam suam natu maximam Magdalenam ipsi desponderet. Socero autem die septimo inseqventis Mensis Martii præmaturè defuncto, prædictam Virginem Magdalenam, Matre Regina Finckelthaus assentiente, Chilonii 14 die Septemb: eodem anno 1635 per Sacerdotalem Benedictionem conjugali vinculo sibi associavit, ibidemq; domicilium fixit. Inde ex consilio amicorum ad aulam Serenissimæ Reg: Maj: qvæ durante regimine Archiepiscopali Vordæ Bremensium substitit, se contulit. Cumq; primarii Ministri animadverterent eum magis ad Aulã qvam litigia fori natum, ipsi exeunte anno 1637. Officium Consiliarii & Secretarii intimi sive Cameræ oblatum, cui durante regimine in Diœcesi Bremensi ac Vordensi, laboriosâ industriâ præfuit ab anno 1644. Cum Principe suo Serenissimo in Holsatia vixit, donec Deo sic disponente Anno 1648. CHRISTIANUS IV. Rex Daniæ ac Norvegiæ moreretur. Nec interea temporis calamitates ipsi defuêre, occapato à Svecis Archiepiscopatu, Stada expugnata cum reliqvis fortalitiis à Svecicæ Militiæ Præfecto Comite Koningsmarkio cum Uxore ac liberis totaq; familia ibidem captus, ac bonis, ac libertate amissis, spoliataq; supellectile, inde Vordam, & post excursum unius Mensis, Neoburgum ad Visurgim captivus abductus, uxore interim cum liberis domo expulsa, uti ille in captivitate, ita illa in custodia usq; ad pacem anno 1645. reductam detentus. Libertati restitutus rediit ad servitia Serenissimi Principis ac Domini, qvi exercitu dimisso per aliqvot annos usq; ad obitum CHRISTIANI IV. Daniæ Regis, qvi incidit mense Februarii Anno 1648. Flensburgi substitit. Cum verò innotesceret morbus & paulo post obitus Reg. CHRISTIANI IV. Princeps Daniam petiit, huncq; nostrum Lente unà ire jussit, ac Haffniæ, præstito suæ Majestati à Subditis solemni homagio tam in Dania qvam Norvegia, ubi indies à latere suæ Majestatis præsto fuit, ac tunc demum ipsi major aditus ad publicos labores apertus, ac expeditionibus variis, qvæ hoc officium comitari solent, id obtinuit ut Magnates plurimi & exteri Principes ac Comites cum clementi favore ac gratia dignarentur. Nec difficillimis laboribus fractus, de die consultationibus ac rerum actibus interfuit. Qvotiescunq; extraordinarii Legati Cæsaris, Regum, Principum, Rerumpubl. Comitum ac Civitatum Imperalium advenêre, præsente Regia Majestate ad audiendum illorum propositiones ordinariè adhibitus ipsi sæpius injunctum fuit illorum desideriis variis ex tempore respondere. Horas verò vespertinas ac matutinas, ut plurimum exarandis epistolis tam in Latina qvam in Germanica ac Gallica lingva

sedulò tribuit. Hoc *officio per 23 annos strenue functus est. Anno 1660 ob exantlatos varios labores acqvisitam experientiam ac rerum usum à sua Regia Majestate dignus judicatus cui munus Cancellariatus expeditionum Germanicarum committeretur, & qvi Collegio Status ac summo tribunali assideret. In hoc novo officio, eâ qva par est assiduitate ac fide ulterius progredi sibi proposuerat; obstitit verò interdum adversa valetudo, qva de causa anno 1662 ex Amicorum consilio ad tollendos pravos humores ac præservandum corpus ab Arthritide, qvâ interdum affligebatur, se ad acidulas Spadanas ac ad Thermas Aqvisgranum contulit, peragratâ* Hollan*diâ non sine difficultate Trajectum ad Mosam vulgo Mastricum dubiâ valetudine pervenit, sed hæ aqvæ morbi scintillas in visceribus hærentes excutere vix potuêre. Secundo itaq; Rheni flumine Aqvisgrano Coloniam, inde Arnhemium, Ultrajectum & Amstelodamum rediens, inde per mare Gluckstadium se contulit. Lares Domesticos revisens, respiraturus veluti ex itinere, paulo post iterum sensit podagricos dolores, quibus semestri spatio lecto affixus. Subinde enata sunt alia morbi genera, præcipue insomnia, Stomachi imbecillitas ac Arthritis: Postqvam verò per integrum annum decubuerat pristinæ valetudini aliqvô modô restitutus est. Anno vero* 1665. 2 *Ianuar. à sua Regia Majestate sereno & læto animo clementissimè acceptus, ex eo tempore in fatalem usq; horam articularis morbi torturam per intervalla redeuntem, indignissimos cruciatus constantissimè tulit, donec mensis Februarii* 20 *die Anno* 1668 *mors interveniens hunc nostrum Lenten tot annorum absolvit cruciatibus curisq; ac tædiis levavit omnibus, superstite adhuc uxore unà cum qvatuor liberis, qvi sunt Anna Catharina Chilonii nata, conjux Cunradi Hessen Regii Consiliarii; Fridericus Assessor Regiæ Cancellariæ Teutonicæ; Iohan Hugo Secretarius Cameræ Serenissimæ Principis ac Dominæ Annæ Sophiæ, Conjugis Principis Electoralis Saxoniæ; & Christianus, qvi in Galliis peregrinatur, omnes Patriâ virtute illustres. Tria præterea socialis thalami pulcherrima pignora Catharinam Reginam Chilonii, Reginam Magdalenam* 1658, *Dietericum Heidelbergæ ante paterna fata mors præmatura insperatò oppressit.*

Ejusdem Epitaphium
Sic est Viator.

Orimur olim omnes, & qvæ nascendi initium

hora, ea desinendi necessitatem involvit. THEODORI LENTEN *exuvias hic inanes, & quicqvid tanti Viri cœlô non est receptum, in exili tumulo conspicaris. Dedit hunc orbi Osnabruga, utriusq; parentis magnificâ & pervetustâ prosapiâ editum: qvorum liberali educatione ad virtutem & disciplinas assuefactus, circumtulit industriam per celebriores Germaniæ Academias. Tanto progressu, ut dignus visus sit, cujus ductu Principes Solmenses & Sylvarum*

rum ac Rheni Comites, Lotharingiam, Gallias cum Anglia, & utrumq; Belgium peragrarent. Ascivit illum postea FRIDERICUS Daniarum hodiè potentissimus Monarcha tum Bremensium Archiepiscopus in aulam, & a Secretis intimis & consiliis esse jussit. Seqvitur postea auspicia optimi maximi Regis, Sceptra avita capessentis; & demum in Dania nanciscitur theatrum, ubi in arduis negotiis monstrari posset orbi; seu Collegio Status, & summo

Tribunali aſſideret, ſeu Cancellarii expeditionum Germanicarum munere fungeretur: Nil deerat jam felicitati humanæ, nec ampliſſimæ functiones nec fœcundus cum lectiſſima Matrona, Magdalena Johannis Schönbachii Icti & Regii qvondam Conſiliarii filia, thorus, aut felices liberi; cum ſatur vitæ mundiqvè anno ætatis ſupra ſexageſimum tertio, animam cœlo, terræ corpus reddidit; & Naturæ legem ea parte, qva mori potuit, implevit. Cæterum nulla ſpatia de-

definient virtutem, qvâ & comparavit ingenio honorem, & patriæ suæ apud exteros venerationem, & studiis præmium, & decus seculo, & ne qvid cumulo laudis desit, nomini ac famæ æternitatem. V.

XXI.

ÆDIUM NONNULLARUM PUBLICARUM
ſuperius omiſſarum.

XXI. Ædium nonnullarum publicarum.

In ædibus Paſtoris Germanici.

Ædeis has munificentia pientiſſimi Regis FRIDERICI III. Patriæ Patris Eccleſiæ Germanorum do-

donatas Proviſores ejusdem Eccleſiæ Albertus Itzen, Gerhardus Hökel, Georgius Witte in uſum Paſtoris publico ſumptu inſtaurari curârunt
Anno Salutis reparatæ CIↃ.DC.LVI.

In ædibus Univerſitatis Haffn. qvas hodiè inhabitat Chriſtianus Oſtenfeldius Medicinæ Doctor & Profeſſor Regius.

Tua qvod nihil refert percontari deſinas.
Qvod fers feret ferendus æqvo animo.
1608.

In Cœmiterio S. Nicolai.

HABITATIO PASTORIS AD S. NICOLAUM.
1568.

In ædibus Societatis Danicæ vulgò det Danſke Compagnie.

Denne Huus kaldis den Danſke Compagni
For Broderſtab ſom boer der udi:
Hellig Trefoldigheds Laug kaldis det oc med Ære/
Derfor bør ingen u-ærlig der at være.
Gud giffve dennem alle ſom her gaar ind oc ud/
At elſke hver andre aff Sind oc Hu.
CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT
DISCORDIA MAGNÆ DILABUNTUR.
1591.

In æde qvadam publica Civitatis Haffnienſis Aulsgaar dicta.

Der Segen des Herren machet reich ohne mühe.

XXII. Co-

XXII. Coronationis Christiani IV.

XXII.
CORONATIONIS CHRISTIANI IV
& qvidem
I.
TABERNACULI SIVE TERRITORII

Qvod supra CHRISTIANUM IV. Regem Daniæ &c. in ejus Coronatione celebratâ 1596 die 29. Aug. extulerunt qvatuor Regni Senatores, Georgius Juus / Presbiorno Gyldenstiern / Axelius Brahe / & Henricus Lycke.

Macte animi Arctois Rex optatissime Regnis,
Dania te Dominum gestit habere suum:
Hoc tua nam virtus meruit, qvæq; omine fausto
Gloria ab antiqvis te comitatur Avis.

Vær ved et freydigt Mod
Du Danske Konning god:
Danmarck dig begærer/
At du det regiærer:
Din Dyd med god Forstand/
Saadant forskylle kand/
Oc den Høybaarne Stamme/
Hvor aff du mon komme.

Encomium Daniæ pag. 197.

2.
ARCUS TRIUMPHALIS.

Hvem bør dette Land oc Crone/
  Uden dig ô Konning skone?
Thi du dine Forfædre god'/
  Kandst lignis i Ære oc Mod:
Derfor Gud i Himmelen høye/
  Dig vil slig Ære tilføye/
Oc den Kongelige stemme/
  Erlig stedse vil forfremme.
O du Dyderige Konge/
  Denne Spir skalt du entfange/
Som med det høye Regiment/
  Dig aff Guds Haand vorder tilsende.
Dersom du i dine Rige
  Holder Ræt oc Low ved lige/
Da skal Dig oc alle Dine/
  Lyckis vell : Tro Ordene mine.

Encomium Daniæ pag. 198.

Germanicè.

Wem gehört dis Reich und die Kron?
Niemand denn dir / ô König schon.
Denn wie Du deinen vorfahren Reich
An Ehr und Tugend bist gantz gleich.
Also hat Gott im Himmel drobn
Zu gleichen Ehren dich erhoben/
Damit die Königliche Stamm
Erhalten werde Lobesam.
O Edler König Tugentreich/
Empfah den Scepter/ der zugleich
Dir und dem gantzen Regiment
Von Gottes Hand wird zugesendt.
Wo fern du Recht und Billigkeit
Wirst lieben und halten Allezeit.
So wirds bey Deinen und auch Dir
G-lücklich ergehn/ das Glaub du mir.
Wem ghört das Reich und auch die Kron?
Niemand denn Dir / ô König schon.

Denn

Denn wie du Deinen vorfahren Reich/
An Ehrn und Tugenden bist gleich.
Also hat Gott im Himmel drobn/
In gleichen Wirden dich erhobn/
Damit dein Königlicher Stam/
Erhalten werde Lobesam.

Christiani Hunnonis relat. Germanic. de Coronatione CHRISTIANI IV. pag. 9. Item Augustini Erici relati, Germani. ejusdem Coronationis pag. 9.

3.
SPECTACULI ΠΥΡΩΔΕΟΣ
Danicè Fyrverck.

Jupiter skulle i mig kalle/
Saa giør andre Guder alle/
Hvilcke oc lyde mig gierne/
Uden Iuno gammel Bierne/
Hun vil oc stundum raade med/
Om Jeg ellers skal nyde Fred.

Encomium Regni Daniæ pag. 203.

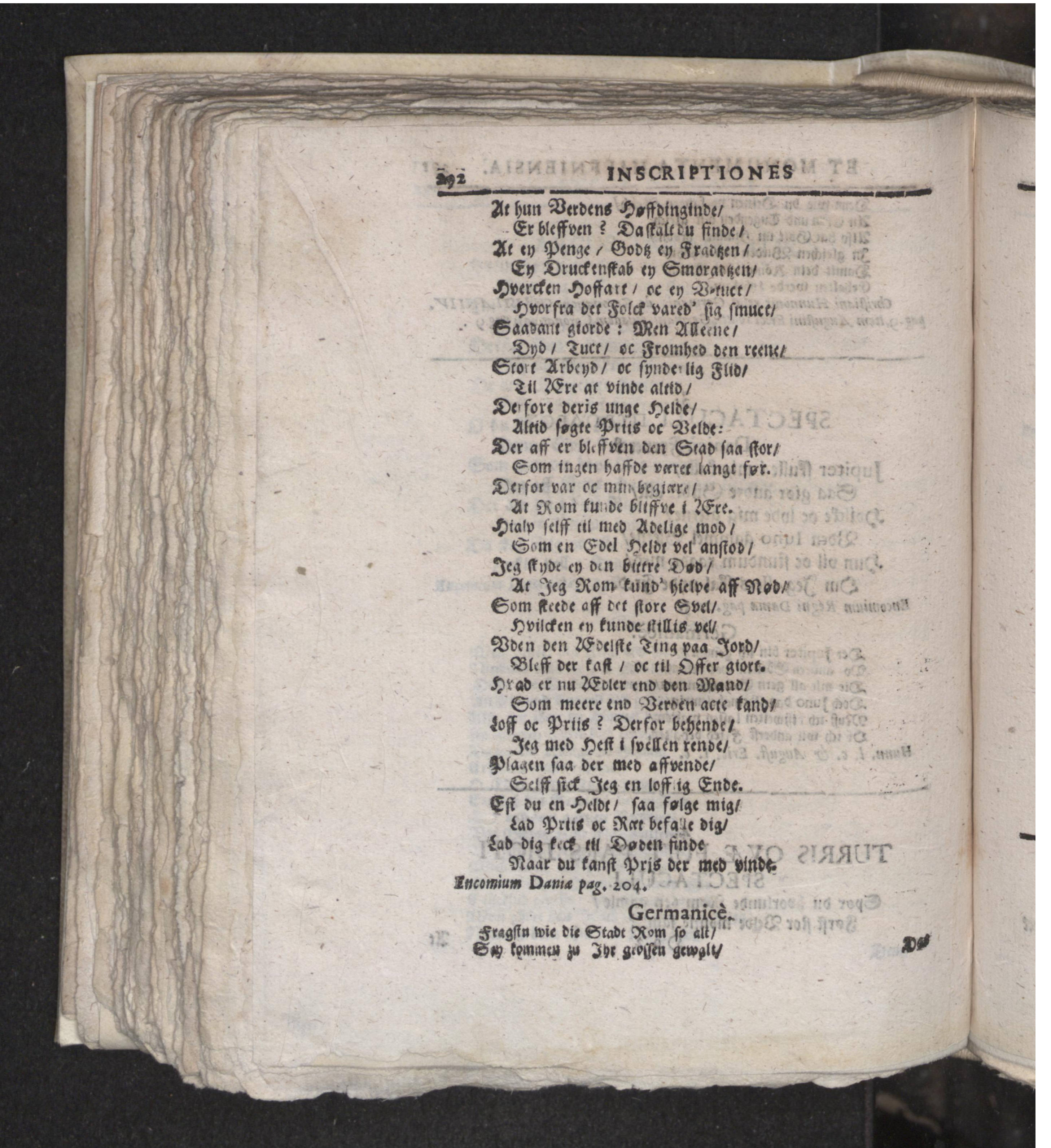
Germanicè.

Der Jupiter bin ich genant/
Vor andern Göttern wol bekant/
Die mir all gern Gehorsam sein/
Doch Juno das Gemahel mein/
Muß ich bißweilen lassen walten/
Ob ich wil anderst Fried behalten.

Hunn. l. c. & August. Eric. l. c.

4.
TURRIS QUÆ FUIT PARS DICTI SPECTACULI.

Spør du hvorlunde Rom den gamle/
Først stor Velde monne samle?

At hun Verdens Høffdinginde/
Er bleffven ? Da skalt du finde/
At ey Penge / Godtz ey Fradtzen/
Ey Druckenskab ey Smoradtzen/
Hvercken Hoffart / oc ey V-tuct/
Hvorfra det Folck vared' sig smuct/
Saadant giorde : Men Alleene/
Dyd / Tuct/ oc Fromhed den reene/

Stort Arbeyd/ oc synderlig Flid/
Til Ære at vinde altid/
Derfore deris unge Helde/
Altid søgte Priis oc Velde:
Der aff er bleffven den Stad saa stor/
Som ingen haffde været langt før.
Derfor var oc min begiære/
At Rom kunde bliffve i Ære.
Hialp selff til med Adelige mod/
Som en Edel Heldt vel anstod/
Jeg skyde ey den bittre Død/
At Jeg Rom kund' hielpe aff Nød/
Som skeede aff det store Svel/
Hvilcken ey kunde stillis vel/
Vden den Ædelste Ting paa Jord/
Bleff der kast / oc til Offer giort.
Hvad er nu Ædler end den Mand/
Som meere end Verden acte kand/
Loff oc Priis ? Derfor behende/
Jeg med Hest i svellen rende/
Plagen saa der med affvende/
Selff fick Jeg en loffig Ende.

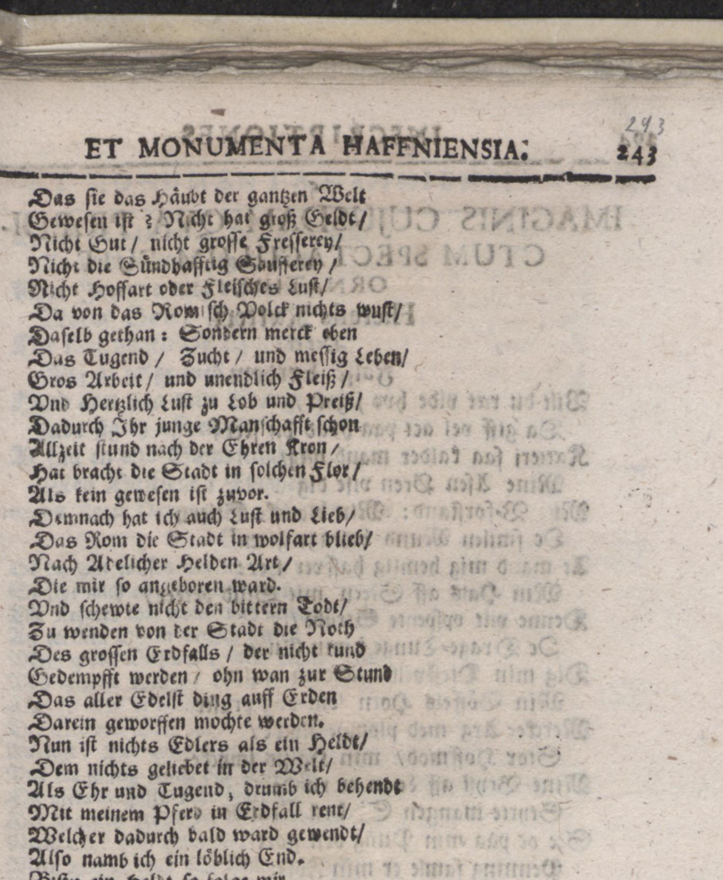
Est du en Heldt/ saa følge mig/
Lad Priis oc Rœt befalle dig/
Lad dig keck til Døden finde
Naar du kanst Prjs der med vinde.

Encomium Daniæ pag. 204.

Germanicè.

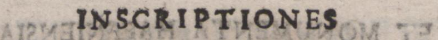
Fragstu wie die Stadt Rom so alt/
Sey kommen zu Ihr grossen gewalt/

Das

Das sie das Häubt der gantzen Welt
Gewesen ist: Nicht hat groß Geldt/
Nicht Gut/ nicht grosse Fresserey/
Nicht die Sündhafftig Säufferey/
Nicht Hoffart oder Fleisches Lust/
Da von das Römisch Volck nichts wust/
Daselb gethan: Sondern merck eben
Das Tugend/ Zucht/ und messig Leben/
Gros Arbeit/ und unendlich Fleiß/
Vnd Hertzlich Lust zu Lob und Preiß/
Dadurch Ihr junge Manschafft schon
Allzeit stund nach der Ehren Kron/
Hat bracht die Stadt in solchen Flor/
Als kein gewesen ist zuvor.
Demnach hat ich auch Lust und Lieb/
Das Rom die Stadt in wolfart blieb/
Nach Adelicher Helden Art/
Die mir so angeboren ward.
Vnd schewte nicht den bittern Todt/
Zu wenden von der Stadt die Noth
Des grossen Erdfalls/ der nicht kund
Gedempfft werden/ ohn wan zur Stund
Das aller Edelst ding auff Erden
Darein geworffen mochte werden.
Nun ist nichts Edlers als ein Heldt/
Dem nichts geliebet in der Welt/
Als Ehr und Tugend, drumb ich behendt
Mit meinem Pferd in Erdfall rent/
Welcher dadurch bald ward gewendt/
Also namb ich ein löblich End.
Bistu ein Heldt so folge mir
Las Ehr und Recht gelieben dir,
Vnd zweifel nicht Männlich zu sterben/
Wann du kandst Ehr und Preiß erwerben.

Hunn. l. c. & August. Eric. l. c.

5.

IMAGINIS CUJUSDAM QVA PRÆDICTUM SPECTACULUM FUIT ORNATUM.

Hæresis Kætteri.

Det er:

Falsk Lærdom.

Vilt du ræt vide hvo jeg er/
  Da giff vel act paa hvad du seer;
Kætteri saa kalder mand mig/
  Mine Asen Øren vise dig
Min V-forstand: Min blancke Stiern
  Oc smilen Mund bedrage giern'
At mand mig hemlig haffver kier:
  Min Hals aff Steen mit Sind beteer/
Denne viit opspente Strube/
  Oc Drage-Tunge i min Gube.
Dig min Dieffvelske Lærdom maler/
  Min Böffels Horn som bag praler
Mercker Arg med plompe Nycke/
  Stor Hoffmod/ min Halsis smycke;
Mine Bryst aff Løgn er runde
  Styrte mangen Siæl til Grunde;
See oc paa min Pung den store/
  Penning samle er min Fore:
Godtz Jeg søger ey Guds Ære/
  Helligheds Skin/ dog formeere
Med den Bibel udi min Haand:
  Gudelig mig acter hver Mand.
Naar de see min Pater noster
  Meer end Nonner udi Kloster;
Men naar du seer mit Hiertis Saar/
  Om Samvittighed du forstaar/
Som mig Dag oc Nat monn' plaffve
  Den fæde min Bug oc Maffve/
Dig vjser mig meest at Jage
  Efter gode kræsne Dage.

Merck

Merck oc paa mine Hiorte Been/
At undrende er jeg ey seen/
Naar Jegerne mig vil ramme/
Mariæ Søn / Davids Stamme.
Der som nogen lod sig tycke/
Mig at følge med god lycke/
Hand acte paa min Slange hale/
Lade sig ey offvertale/
At faa en ond Samvittighed/
Med Diefflene i Evighed.

Encomium Regni Daniæ pag. 206. 207. 208.

Germanicè.

Ob du wilt wissen wer ich sey /
So sihe mich an / und wisse dabey/
Die Ketzerey thut mann mich nennen/
An meinen Ohren magstu kennen
Mein grobn Verstand ; mein glatte Stirn/
Und lachend Mund / thun viel vorführn/
Das sie mich heimlich lieb gewinnen/
Der Steinern Hals mein steiffe Sinne
Anzeigt : Der auffgesperte Rachen
Und die gifftig Zung des Drachen
Dir mein vergiffte Lehr bedeuten.
Der Büffels Kopff der andern seiten/
Mein bös/ doch unbehende Tück :
Mein Hoffart auch das Hals gesmück
Verreth : Mein runde Brüst vol Lügn
Thun manches durstigs Kind betriegn :
Der grosse Beutel dir anmeldt
Das ich mehr dicht und tracht nach Geldt
Und Weltgut / als nach Gottes Ehrn.
Doch thut mein heiligen Schein vermehren
Die Bibel in den Händen mein/
Auch schein ich gar Andechtig sein.
Wann man sihet an mein Pater noster
Mehr als an Nonnen in dem Closter:
Aber mein Hertz so hart verwundt
That dir mein bös gewissen kundt/
Das mich sehr plaget Tag und Nacht :
Des gleich mein feisser Bauch dir macht
Bekant zu sein mein meist Gedancken/
Wo etwas guts her möge wancken:

Mein

Mein Hiesch-Füsse bezeugen frey
Das ich geschwind zu lauffen sey;
Wenn mir der Jäger thut Nachjagn
Welchen Maria hat getragen/
Ohn ein Mann / unter ihrer Brust.
Wem mir zufolgen kompt an Lust
Den warn' ich mit mein Schlangen Schwantz
Das er sich hüt vor meinem Tantz/
Will er nicht haben ein bös Gewissn/
Und endlich seyn mit Teuff'ln beschiessen.

6.

VERSUS IN CORONATIONE CHRISTIANI IV. VARIE INTER PLEBEM DISPERSI.

VIRTUS.

Huc Jove nate gradum flectas, hâc itur ad astra:
Horres principium, finis Olympus erit.
Kom hid du kiere Jovis Søn/
Saa faar du i Himmelen Løn:
Tungt er det naar du begynder/
Men dog til Himmelen skynder.

VIRTUTIS ALLOQVIUM.

Illustri qvondam prognati sangvine Divûm,
Præcipiti vigiles huc properate gradu.
Ardua sit qvamvis via, non invicta recuso
Per cautes Arete scandere laudis iter.

Qvisqvis se totum Virtuti consecrat, ejus
Inculpata gravi crimine vita vacet.
Cum primis calidi Bacchi, Venerisq; malignæ
Illecebras fugiat, deditus usq; Deo.

Ut sit laudatæ gravis ad pinnacula sudor
Virtutis, primo difficilisq; labor;

Post

Pòst tamen hæc reqviem præbet per ſaxa petitam
Invia, per-vigiles nobilitatq; viros.

Muſarum amicus miles ab inclyta
Pindi palæſtra qvi brabion petit,
Multum moleſti devoravit,
Pluribus abſtinuit cupitis.

Danicè.

I ſom er Fødd' aff høy Stamme/
Mercker denne Vey at ramme:
Værer der til icke ſeene /
Om Modgang det vil formeene:
Endog min Vey giøris mig Trang/
Jeg kommer dog vel fort min Gang.
Ingen hindring mig ſkal holde/
Men Jeg ſøger Æren bolde.

Hvo ſom Dyd gierne vil tiene/
Ald Ondſkab ſkal hand formeene:
At de hannem ey forvende/
Groffve Laſt oc Skam tilhende:
Dog meeſt Hoer oc ſtore Dricke/
Som forſpilder manges Lycke:
Hvo ſom gierne vil tiene/
Saadant Ord ſkal hand formeene.

Endog det tungt er at vinde/
Til Doden Hoff-Ret at finde:
Oc det ſtort Arbeyd oc Møye/
Førſt viſſelig vil tilføye/
Dog kand den vel ſamme Vey naae/
Som ey frycter paa Klippen gaa:
Hand finder vel Vey oc Maade/
Ære/ Roe oc ævig Baade.

Den ſom Viſdoms Ven vil være
Som Loff oc Løn vil begiere/
De giøre der om tilbørlig Flid/
Dag oc Nat ſin gandſke Lifs Tid.

Pr Mø

Meget ont ſkal hand fordrage/
  Som hannem trenger tilbage/
Meget ſkal oc lade bliffve/
  Som hannem Lyſt kunde giffve.

Germanicè.

Welcher von hohem Stamm geborn/
  Den Weg zur Tugend hat erkorn/
Der mach ſich her auff dieſe fahrt/
  Ob gleich der Weg iſt endlich hart.
So wird gewißlich doch zu letzt
  Die Tugend oben an geſetzt.

Wer ſich der Tugend wil ergebn/
  Muß aller Boßheit wiederſtrebn/
Zeitlich die Laſter überwinden/
  So wird ſein Lob und Preiß ſich finden.

Der Weg zur Tugend anfangs zwar
  Iſt hart/ felſicht/ unwandelbar/
Aber Arbeit die Straß bereit/
  Und folgt der Tugend Adelheit.

Nicht Lieblichers iſt an der Jugend/
  Denn ſo dieſelbig tracht nach Tugend/
Zu guten Künſten neigung tregt
  Und allen Laſtern wiederſtrebt.

Chriſtiani Hunnonis relat. Germanic. de Coronati. CHRISTIANI IV pag. 25. 26. Item Encom. Regni Daniæ pag. 245. 246. 247. 248.

XXIII. CO-

XXIII. Coronationis Friderici III.

XXIII.
CORONATIONIS FRIDERICI III.
AUGUSTISSIMI REGIS NOSTRI
in qvâ
Non ſolum Arcus Triumphalis in Foro Amagrienſi erectus
fuit cum hac Inſcriptione
UT SALVAM PALMAM
NON PACE TRIUMPHUS MAIOR:
Verum etiam Nummi aurei & argentei qvadrati per plateas
Populo ſparſi ſunt cum ovanti & læta omnia
proſperaq; portendenti verbo
TANDEM.
Figura hujus Nummi eſt hæc:

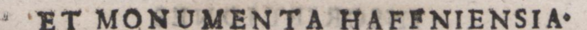
XXIV. Monarchiæ Danicæ.

XXIV.
MONARCHIÆ DANICÆ.

De ſumma Poteſtate An. Chr. 1660 die 19 Octobr. in FRIDERICUM III. Regem Daniæ Jure meritiſſimo collata, tale Monumentum erexit ſummi ingenii ſummæq; eruditionis Vir DANIEL PHEIFFIUS eo tempore in Eccleſia Haffnienſi Germanica verbi divini Præco, poſtea vero in Academia Haffnienſi S. S. Theologiæ Profeſſ. Publ.

ADESTE. REGES. ACCURRITE. PRINCIPES.
SPECTATE. PROVIDENTIAM. DEI. ADMIRABILEM
EXEMPLUM. SINE. EXEMPLO
FRIDERICUS. TERTIUS. DANIÆ. REX
INTER. MAXIMA. BELLI. DISCRIMINA
QVOVIS. REGE. VISUS. INFELICIOR
AT. INTER. MAXIMA. PERICULA
QVOVIS. REGE. CONSTANTIOR
POSTQAM. CUM. MALA. FORTUNA. DIU. COLLUCTATUS. ESSET
MELIOREM. NON. SORTE. SED. VIRTUTE
ADEPTUS. EST
NAM. VIGILIAS. LABOREM. PRUDENTIAMQ.
FORTISSIMI. PRINCIPIS
DIU. ADMIRATUS. DANIÆ. POPULUS
QVEM. REGEM. PRIDEM. DOMINUMQ; ELEGERAT
NUNC. TITULO. NOVO. APPELLAT. MONARCHAM

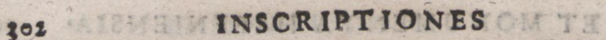
HOC

HOC. DEESSE. SUÆ. FELICITATI. EXISTIMANS
UT. ROMANOS. IMITATUS
OMNE. SUUM. JUS. OMNEMQ;. POTESTATEM
IN. HUNC. SOLUM. CONFERRET
ET. ROMANOS. SUPERGRESSUS
INTER. TANTI. PRINCIPIS. HÆREDITARIA. BONA
SUAM. QVOQVE. NUMERARET. PATRIAM
SIC. TANDEM. FRIDERICUS. TERTIUS
QVOVIS. DANIÆ. REGE. FELICIOR
QVI. POST. EXANTLATUM. BELLUM. ATROCISSIMUM
TANTA. HÆREDITATE. AUCTUS. EST
SIC. FRIDERICUS. TERTIUS
QVOVIS. DANIÆ. REGE. MAJOR
QVIPPE. CUJUS. VIRTUTI. DEBENT. NEPOTES
QVOD. NON. FIANT. REGES. SED. NASCANTUR
VIVAT. FRIDERICUS. TERTIUS
PRIMUS. DANIÆ. HÆRES
ET. TANTAS. OPES. FELICITER. TRANSMITTAT
AD. POSTEROS
APPLAUDITE. REGES. APPLAUDITE. PRINCIPES

Huic nostro primo Regnorum Hæredi in Augusto concessu coram Rege, Regiæ Academiæ nomine, publicè Panegyricum dixit THOMAS BARTHOLINUS Professor Honorarius, magnumq; Patriæ nostræ Lumen & decus, ad qvem invitati sunt omnes omnium ordinum homines hoc seqventi Programmate.

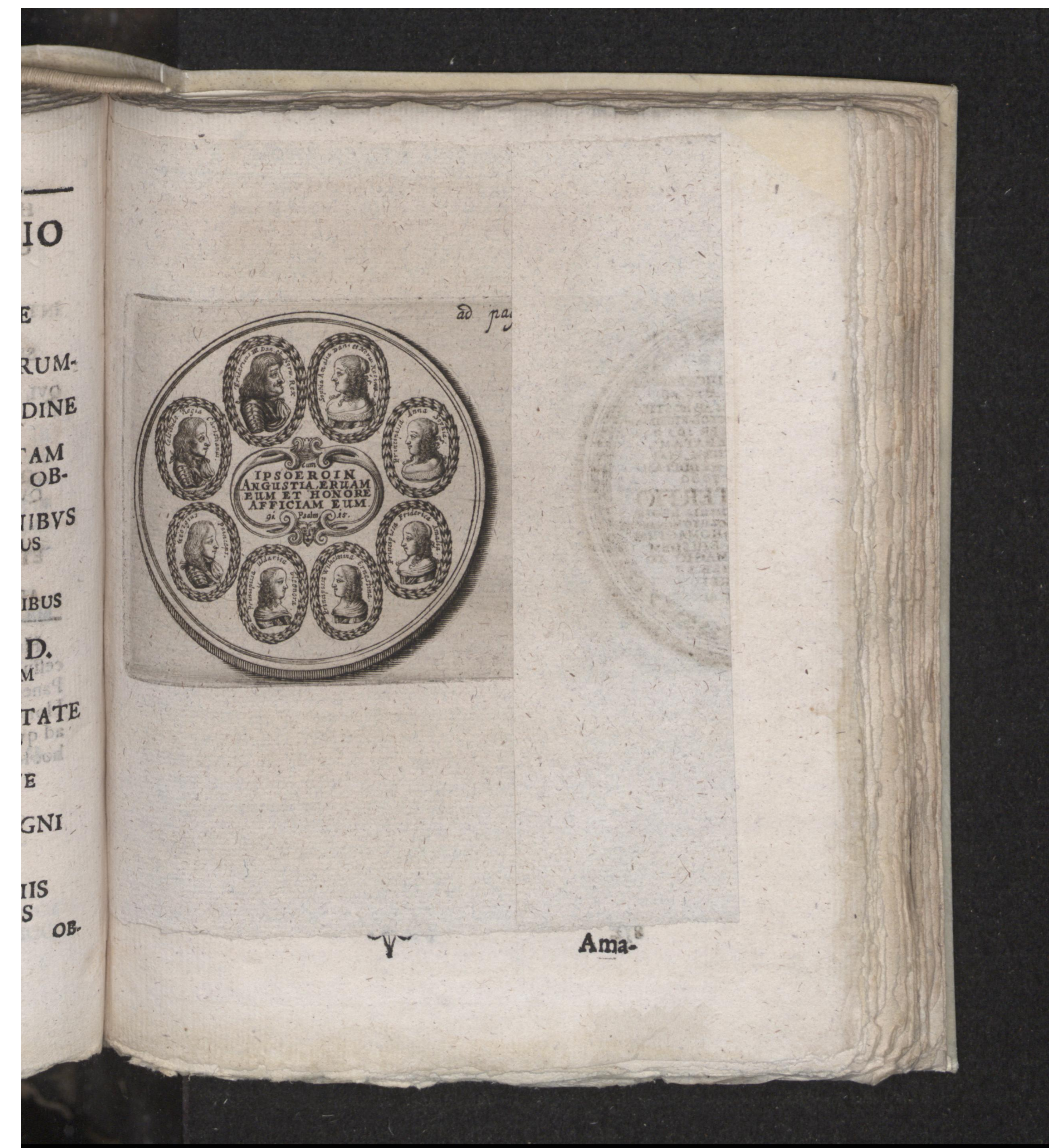
RECTOR
REGIÆ ACADEMIÆ HAFNIENSIS
JOHANNES WANDALINUS
S. S. THEOL. D. ET P. P.
CUM SENATU ACADEMICO
NATALEM REGNI HÆREDITARII
AUGUSTISSIMO REGI

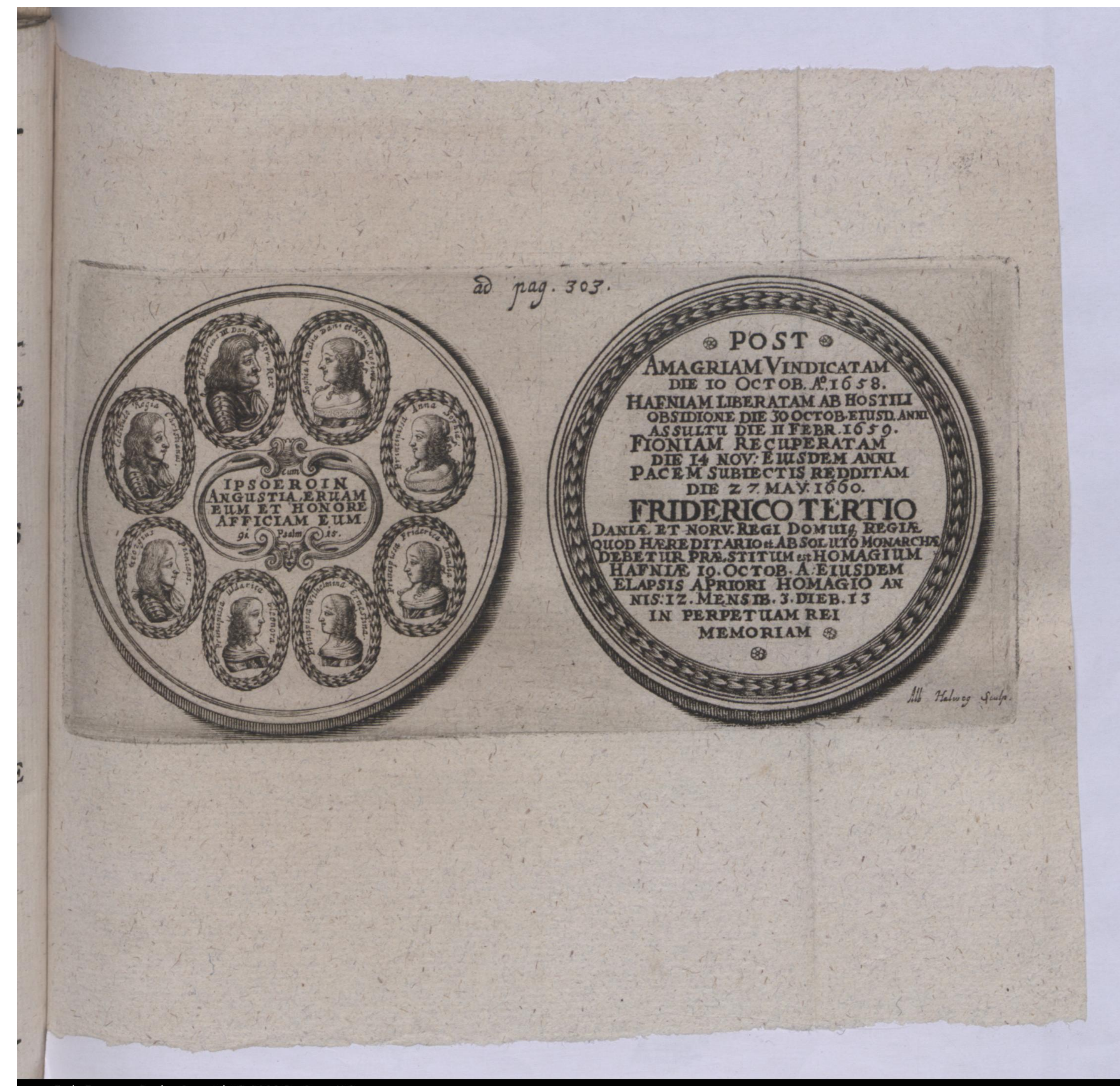
DOMINO CLEMENTISSIMO

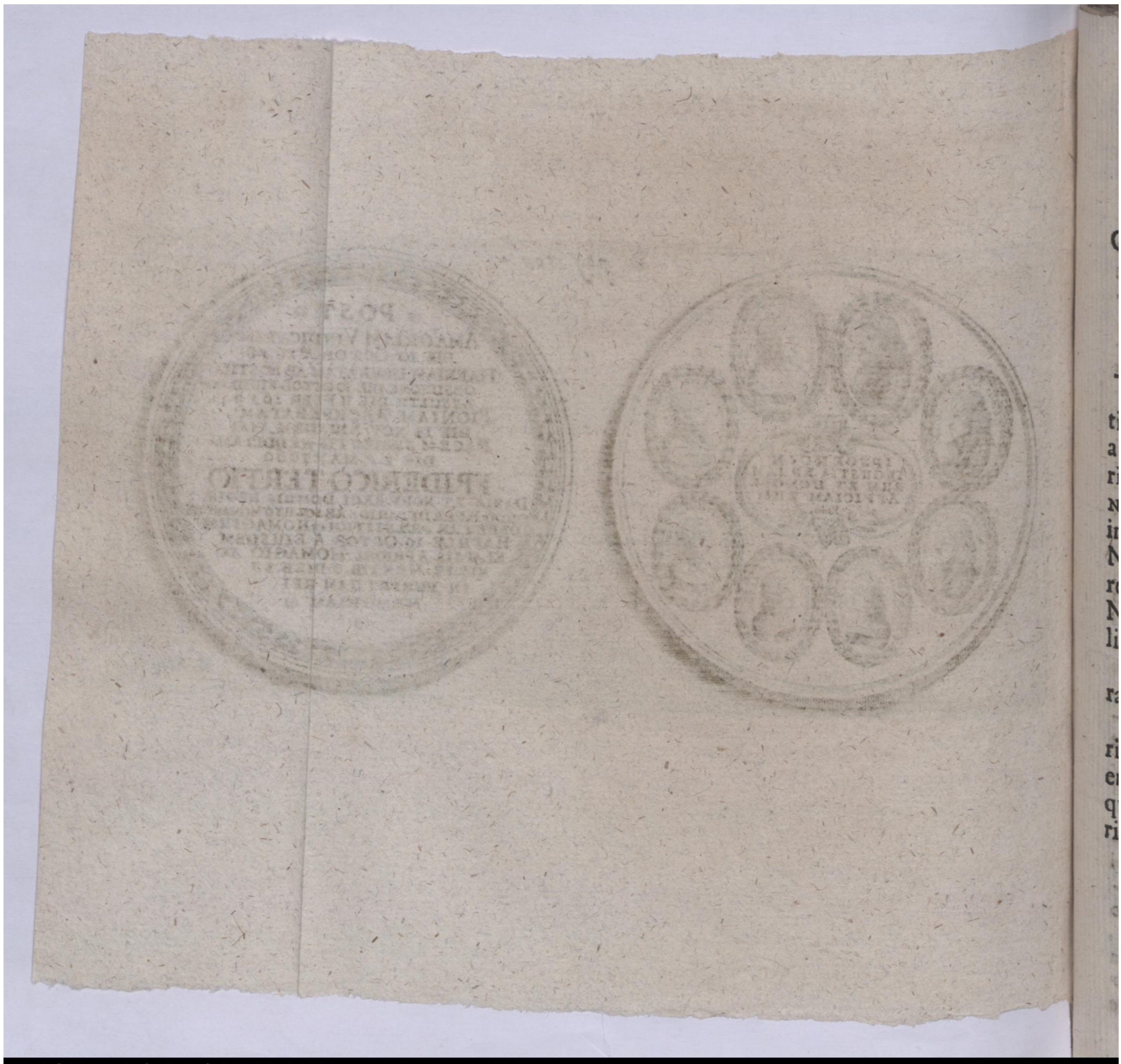
Dn, FRIDERICO TERTIO

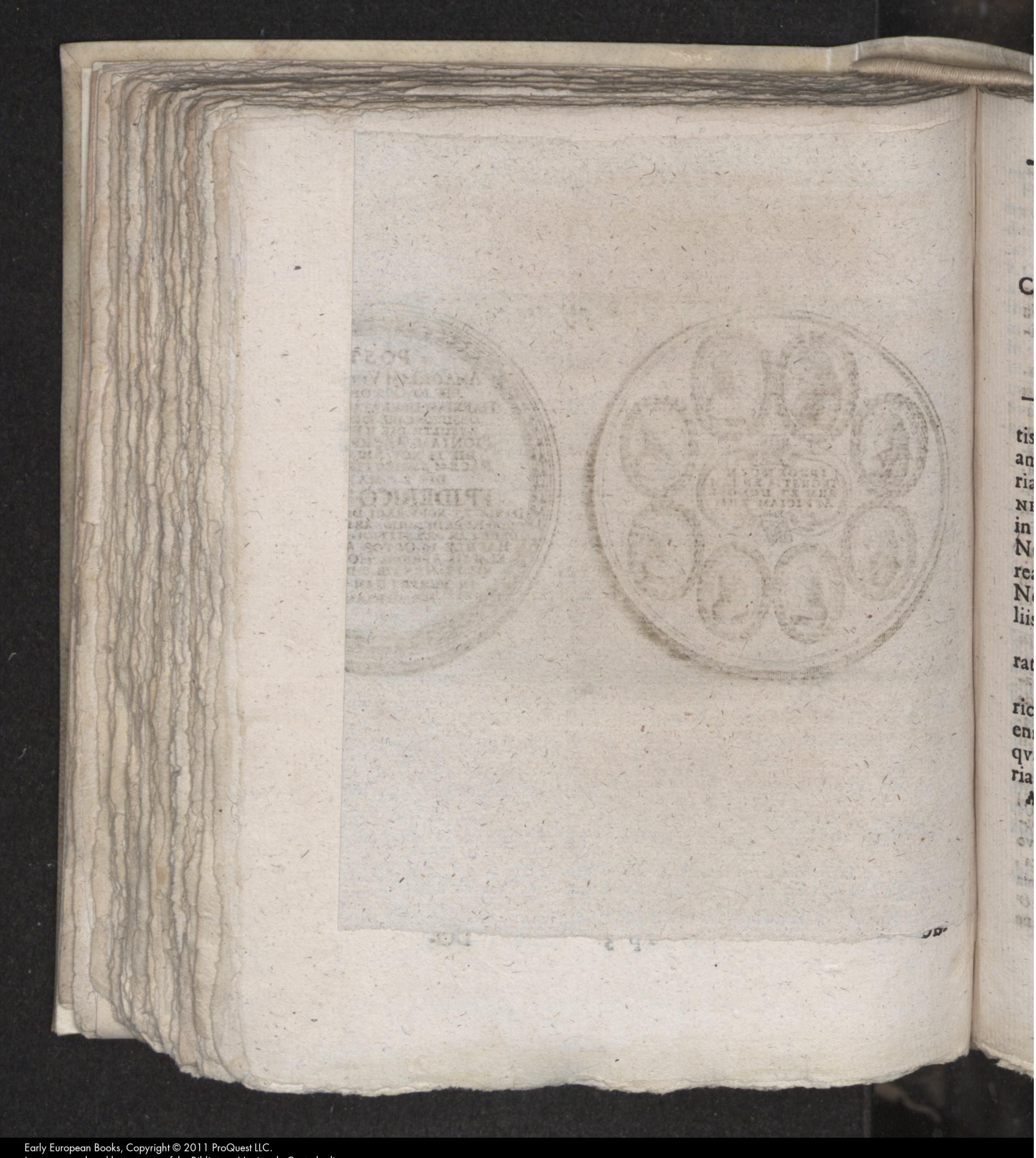
EJUSQVE MAJESTATIS
REGIÆ FAMILIÆ
OMNIBUSQVE SEXUS UTRIUSQVE
POSTERIS
INGENTI MAJESTATIS REGIÆ MAJORUM-
QVE MERITO
PACE BELLOQVE INVICTA FORTITUDINE
ET INCREDIBILI CLEMENTIA
OB UNIVERSAM PATRIAM SERVATAM
IN ÆTERNUM DEBITI CULTUS ET OB-
SEQVII MONUMENTUM
AB OMNIBUS REGNI DANICI ORDINIBUS
SUMMO APPLAUSU ET GRATULATIONIBUS
SUBMISSE OBLATI
DEVOTA MEMORIA CELEBRATURUS
SOLENNI POMPA FAUSTIS ACCLAMATIONIBUS
ET PANEGYRICA ORATIONE
PER THOMAM BARTHOLINUM D.
MEDICINÆ PROFESSOREM ET DECANUM
BREVITER RECITANDA
PRO IMPERII HÆREDITARII ÆTERNITATE
PRO PERENNATURA REGIÆ FAMILIÆ
FELICITATE
PRO RENASCENTIS ACADEMIÆ SALUTE
OMNES
QVI VEL AMICITIÆ FOEDERE REGNI
DANICI
NOVIS FAVENT INCUNABULIS
VEL SACRAMENTO ET BENEFICIIS
REGIO NOMINI ET MAJESTATIS

ad pag
Fridericus III Dan. et Norw. Rex
Sophia Amalia Dan. et Norw. Regina
Principissa Anna Sophia
Principissa Friderica Amalia
Principissa Wilhelmina Ernestina
Principissa Ulrica Eleonora
Georgius Princeps
Celsitudo Regia Christianus
cum
IPSO ERO IN
ANGUSTIA, ERUAM
EUM ET HONORE
AFFICIAM EUM.
91 Psalm 15.

Ama-

ad pag. 303.
Fridericus III Dan. et Norw. Rex
Sophia Amalia Dan. et Norw. Regina
Princeps Anna Sophia
Celsitudo Regia Christianus
cum
IPSO ERO IN
ANGUSTIA, ERUAM
EUM ET HONORE
AFFICIAM EUM.
91 Psalm 15.
Georgius Princeps.
Principissa Friderica Amalia.
Principissa Ulrica Eleonora
Principissa Wilhelmina Ernestina.
POST
AMAGRIAM VINDICATAM
DIE 10 OCTOB. A°. 1658.
HAFNIAM LIBERATAM AB HOSTILI
OBSIDIONE DIE 30 OCTOB. EIUSD. ANNI
ASSULTU DIE 11 FEBR. 1659.
FIONIAM RECUPERATAM
DIE 14 NOV: EIUSDEM ANNI
PACEM SUBIECTIS REDDITAM
DIE 27. MAY. 1660.
FRIDERICO TERTIO
DANIÆ ET NORV. REGI DOMUIQ. REGIÆ
QUOD HÆREDITARIO et ABSOLUTO MONARCHÆ
DEBETUR PRÆSTITUM est HOMAGIUM
HAFNIÆ 19. OCTOB. A. EIUSDEM
ELAPSIS A PRIORI HOMAGIO AN
NIS: 12. MENSIB. 3. DIEB. 13
IN PERPETUAM REI
MEMORIAM
Alb. Halweg Sculp.

OBSTRINGUNTUR GLORIÆ
IN PRIMIS LITERARUM FAUTORES
ET ACADEMIÆ CIVES
REGIÆ MUNIFICENTIÆ PERPETUOS TESTES
QVANTO POTEST OFFICIO
CRASTINA LVCE XXIII. OCTOBR. HORA VIII
IN AUDITORIUM SUPERIUS
INVITAT CONVOCAT
CIↃ IↃC LX.
SUB OFFICII NOSTRI SIGILLO.

Imperium hoc Monarchicum Danicum Monumentis etiam argenteis ut & aureis obryzis ad memoriam magis posteritatis qvam ad præsentis temporis gloriam testatus est summus Danorum Pontifex JOHANNES SVANINGIUS, primi Daniæ Monarchæ Consiliarius, in Collegio Status Assessor & Consistorialis Præses, qvi Numismata hæc suis sumptibus percudi curavit, & aurea Regi, Reginæ, Regiæq; Domui Anno 1666 Mense Novembr. humiliter & demissè obtulit, argentea verò aliis exhibuit.

Forma ejus & magnitudo è Figurâ æri heic incisâ accurate constat.

Aureum Numisma pondere qvidem valet 47 Hungaricos Ducatos, pretio verò longe majore. Æstimatio enim ejus arti & raritati accedit. Argenteum pendet qvadrantem & dipondium cum sicilico, sed $7\frac{1}{2}$ imperialium pretio atq; æstimationi ad minimum respondet.

Atq; hactenus Inscriptiones Haffnienses, seqvuntur Inscriptiones duarum vicinarum Insularum,

Amagriæ & Hvenæ.

Ama-

AMagria *sive Amaga*, *Danice* Amager, est Insula claudens latus Haffniæ orientale, sex millia passuum longa, millia qvatuor lata, omnium fœcundissima, tum & venationibus, præsertim leporum, peropportuna.

Dicta est Amaga sive Amagria, qvia illa Insula est penu Haffniensium. Amaga enim Germanis olim antiqvissimis *Domum ac penuarium* denotavit, sicuti docet Io. Is. Pontan *Dani. descripsit. pag.* 725; apud qvos hodie est Drusomagum, Borbetomagum, Rigomagum, Duromagum & Maguncíacum. Sic qvoq; apud Italos *Magasino* & apud Gallos *Magazin* significat *rerum venalium majorumq; mercium promptuarium*. Vox vero hæc antiqva Germanica forte debet suam originem Mage qvod Islandicè, Danicè & Sveticè significat *ventriculum*, Germanicè, Magre / Belgice Maeghe / Anglice Mawe / Latine *Stomachus*, Gallice *Estomach*, Italicè *Stomacho*, Hispanicè *Estomacho*, Anglicè the Stomache / Græc: στμαχος, Græc: vulg στμαχη, Turc: *Maden* ɔ: *ventriculus*, Hebraice מעי ɔ: *viscera*: qvia ventriculus est receptaculum cibi, ut docet Cornelius Cellsus *lib*: 4. *Cap*. 1. ad cujus penuriam tollendam Penuarium instituitur. Sic Amagria Haffniæ Civitati populosæ & Mercatoribus repletæ de cibariis omnis generis, Butyro inprimis, lacte, caseo, & similibus Hollandico more paratis, & singulis diebus copiosè in Forum Haffniense delatis, abunde prospicit. Præterea Hollandi heic olim singulari modo feros Anseres capiebant, Haffniæq; singulis diebus vendebant, teste Jano Wolff *Enco: Regni Dan: pag*: 443.

Amagria hæc unà cum civitate Haffniensi olim à tempore Absolonis Hvide (Archiepiscopi Lundensis Roschildensiumq; Episcopi, qvi eam possedit Episcopatuiq; Roschildensi An: 1168 adjecit) sub Episcopis Roschildensibus eorumq; legibus egit usq; ad Añum 1284. qvo à Jurisdictione Episcoporum Roschildensium ad Regnum traducta, agnoscere Reges Daniæ eorumq; decreta cæpit, regnante in Dania Erico Pomerano, *Hvitfel. Hist: Dan: Tom: I, in Fol. pag*: 167. 240 & 832.

Hans

Hanc Anno 1288 Ericus Rex Norvegiæ, noviter inaugurato Danorum Regi Erico, Cognomento Menvtv, Bellum indicans, invasit, direptisq; qvi inhabitabant tectis prædisq; eorum ignem injecit. *Ar: Hvitf: Hist: Danic: in Fol: Tom: I. pag.* 299. Anno qvoq; 1536 die S. Corporis, qvi fuit 19 Junii, Christianus III, deditâ Malmogiâ die 2. Aprilis, ut Haffniam arctius premeret, propugnaculum collocari fecit in Insula hac, qvæ urbi proximè adjacet, qvò commeatus ex ea in urbem omnis deferretur. *Hvitf: Hist: Dani. Tom.* 2. *pag:* 1479. In eam etiam An: 1658. die 8. Octobr: incurrerunt Sveci, & milite campos obsederunt, omnesq; in ea pagos seqventi die igni concremaverunt; decimo verò Decemb. Carolus Rex Sveciæ Exercitusq; Svecici Præfectus Wrangelius, militibus præliantibus, parvulum navigium nacti conscenderunt & celeri se fugæ commendârunt.

In hac Insula duæ sunt Parochiæ, una antiqva, altera nova.

Antiqva est hominum indigenarum.

Nova est Colonia ex gente Hollandiæ eò Anno 1516. traducta, idq; volente vel saltem adjuvante Caroli V. Sorore Isabella sive Elizabetha, qvam Christianus II thori sibi sociam assumpserat. Christianus n. II ad Margaretham Archiducissam Uxoris suæ amitam literas dedit, ab ea petens, ut sibi honesti homines & hortorum colendorum periti mitterentur, ut de sapidiore & commodiore culina uxori suæ in posterum prospicere posset. *Ar: Hvitf: Hist: Dan: in Fol. Tom.* 2. *pag.* 1111. Missis ab Archiducissa Belgis hanc Insulam incolendam Rex dedit, qvorum posteri, Hollandi adhuc dicti, non solùm pagum alterum hujus Insulæ hactenus incolunt, verùm etiam novum extra portam Haffniæ occidentalem extruxerunt, qvi nova Hollandica Urbs vocatur. Nova Parochia Orientale Amagriæ latus qvatuor stadiorum vel qvingentorum passuum longitudine in Balthicum Mare extendit, *Meursi. Histor: Danic: Lib:* 3. *pag.* 181 *& seqven.*

Hujus itaq; Insulæ sunt duo templa, unum dictum Hollandicum, Danice Hollender Byes Kircke: alterum vocatum Amagriense, Danicè Torne Byes Kircke / qvod idem nomen duo alia Templa Selandica habent.

Seqvuntur nunc horum Inſcriptiones,
& qvidem

I.

TEMPLI HOLLANDICI,

cujus Paſtores fuêre.

1. Dn. Petrus Petri Holſatus Paſtor 46 Ann:
2. Dn. Nicolaus Laurentii Boopagus Holſatus Paſtor 18 Ann:
3. M: Henricus Everhardi Osnaburgo-Weſtphalus Paſtor 28 Ann:
4. M. Georgius Harderus Dithmarſus vocatus Ann: 1640. 5. Novemb.

Coram Altare ſeqventes
LAPIDUM SEPULCHRALIUM
Leguntur Inſcriptiones.

ANNO. DOMINI. M. CCCC. IX. DOMINICA. POST. FESTVM. NATIVITATIS. SANCTÆ. MARIÆ. OBIIT. JOHANNES. DE. HARKEN. ORA. PRO. EO.

SPIRITVS SANCTI EXUVIÆ
VIVENTI ANIMÆ REVER ET DOCTISS VIRI
DN. NICOLAI LAVRENTII BOOPAGI
HOLSATORUM AN. 1565. NATI ET MINISTRI VERBI AN. 1606. HEIC LOCORUM CONSTITUTI MINISTERIOQ; 18. ANN. ÆTATIS SUÆ 49. ANNO 1614 PERFUNCTI SIMUL AC PIISS. ET HONESTISS. CONJUGIS ABELÆ PETREÆ
ÆTATIS SUÆ 58 AN: 1624 DETRACTÆ
IN SPEM LÆTISS: RESURRECTIONIS
HOC SEPULCHRO RECUBANT
DEPOSITÆ.

Je-

Jesus dicit: Ego sum Resurrectio & vita, qvi credit in me etiam si mortuus fuerit vivet.

PIIS MANIBUS.
VIRI CLARISSIMI ET REVERENDI Dn.
M. HENRICI EVERHARDI MARSFELDI.
HIC LOCI OLIM PASTORIS XXVI. ANNOS VIGILANTISS.
HOC MONUMENTUM CUM SYMBOLO POSUERUNT HONORIS ET AMORIS ERGO
MOESTA VIDUA TRISTESQ; LIBERI.
OBIIT AN: 1657 IPSA DIE TRINITATIS
ÆTATIS SUÆ 78 ANN. ET 4 MENS.
In medio Dominus.

In Suggesto.

IN PACE ET ÆQVITATE AMBULET CORAM ME
LEVI ET MULTOS AVERTAT AB INIQVITATE
ET SACERDOTIS LABIA OBSERVENT SCIENTIAM
UT LEX REQVIRATUR EX ORE IPSIUS
NAM ANGELUS JEHOVÆ EXERCITUUM EST.
Malach: 2.
PASTORE HENRICO MASIO ET PRÆTORE
PETRO JOH: PETREO AN: 1614.

Supra Januam.
ANNO 1611.
Hebben diesse Kierspels Menn
Laten diesse Kerck verbeteren
Up eire eigene Unkosten.

II. TEMPLI AMAGRIENSIS

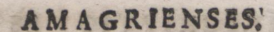
cujus Pastores fuêre

1. Dn. Laurentius Nicolai Pastor 24 Ann:
2. Dn. Georgius Canuti.
3. Dn. Georgius Nicolai Pastor 21 Ann:
4. M. Laurentius Claudii Scavenius Pastor 5 Ann: postea Episcopus Stavangriensis in Norvegia.
5. M. Claudius Johannis primò Professor Hafniensis per 3 Annos, postea Pastor hujus loci Anno 1605 in Junio per 34 Annos usq; ad diem obitus qvi fuit 6 Junii 1639.
6. Dn. Johannes Claudii Egerus, filius M. Claudii prædicti, qvi Patri successit vocatus Anno 1639: 30. Januarii.

Coram Altare.

Clauditur hac tumba Laurentius en Nicolai
Vir Pius & doctus candidus atq; probus.
Pastor ad hoc Templum fuit Annis bis duodenis
Vnde Deo gratus cœlica Regna tenet.
Anno post M. D. Sexageno qvoqve sexto
Vicenaqve nonâ Martius esse tulit.

HEIC JACET
DN. GEORGIUS NICOLAI
RICHARDI F. CIMBER
QVI HANC ECCLESIAM DOCUIT
PASTOR FIDELISS.
ANN: TOTOS XXI.
ANN. DN. MDC.
Mense Martio
die XXXI.

Her hviles Inger H. Jørgens Been /
Til to Hoßbonder hun forsende
De ligge oc her hver under sin Steen/
Gud giffve os alle en salig Ende.

An: Dn: M: D: C:
Mens: Julio.
die XXIX.

In Suggestu
Anno 1629.
DOCT. CASPARUS BARTHOLINUS.
ANNA THOMÆ FINCKIA.

INSCRIPTIONES URANIBURGICÆ ET STELLÆBURGICÆ

ex Tychonis Brahæi Epistolis *Uraniburgi* 1596 *in 4to editis*, ejusdemq; Astronomiæ instauratæ Mechanicis *Norібергæ* 1602 *in Fol. publicatis*, item è Nath Chytræi monumentis Europæis, ut & à Petr. Gassendi tr. *de vita Tychonis Brahæi*, collectæ.

Uraniburgum una cum Stellæburgo in Insula Hvenna à Tychone Brahæo Eqvite Dano sumptibus FRIDERICI II Serenissimi Daniæ & Norvegiæ Regis extructum est. *Gass. Vit. Tych. pag.* 41 *& Mechan. Tycho.*

Hæc Insula indigenis Hvenna, Latinis Venusia, exteris Scarlatina dicta, *Tych. Brah. mechanic. pag.* 29 *ab ult.* in mari Balthico sita est qvæ pari propemodum spacio Selandiam & Scaniam utrinq; habet. Videt Haffniam versus Lybanorum in distantia trium milliarium, Helsingoram, ubi Telonium est Regium, versus circium in remotione duorum milliarium, qvæ duo in Selandia sunt. Helsingburgo, qvod exactè versus Septentrionem est, etiam duobus distat; Landscronia versus Euro saltem unico, qvæ duo in Scania sita sunt.

Hvenna vero dicta est à Hvenella Gigantissa, cujus posteri (inter qvos Hugo & Grunilda apud Germanos in Athletarum historia celebres memorantur,) eam inhabitarunt, qvatuorq; Arces ibidem olim habuerunt, qvarum prima versus meridem sita erat appellata Synderburga; Synderburgæq; oppositas partes tenet Nordburga; sicut alia ortum hyemalem, Hamera verò æstivum respiciebat,

Insu-

Insula hæc per se admodum alta est, ac si qvis in Montem aliqvem ascenderit, superius tamen tota plana nullibi rupicosa aut informis, ideoq; Mathematicis observationibus admodum opportuna. Habet in circuitu 8160, passus majores, qvi duo qvasi milliaria Germanica mediocria æqvant. Latitudo haud ultra semimilliare adimplet. Circa ejus meditullium, ubi Arcem Uraniburgum exædificavit Brahæus, poli elevatio 55 Gr. $54\frac{1}{4}$ min. Summa accuratione à Brahæo sæpius est deprehensa, qvi longitudinem ejus assumpsit partium 36 M. 45 habito respectu differentiæ Meridianorum qvibus usi sunt Ptolemæus & Copernicus, qvem admodum in hac qvadrata qvoq; figura Insulæ delineationem comprehendente hæc in unius Gradus Minutiis secundis subdivisa sunt. *Jon. Colding. descript. Dan. pag.* 116. *Tycho Brahe in Mechanic. pag. 5 ab ult.*

Hanc ob Brahæi memoriam Ann. 1634 die 14 August. conspicere delectatus est cum suo comitatu Claudius de Mesmes Comes d' Avaux ad Christianum IV Regem Daniæ à Ludovico XIII Galliæ Rege extra ordinem Legatus, qvod patet ex Caroli Ogerii Itinerar. Danic. pag. 35. 36, ubi hæc leguntur: *Meridie Helsingorâ profecti sumus terrestri itinere Hafniam versus; ac decurrentes secus mare, Hvenam insulam toto itinere conspeximus, qvæ se ob maris flexum ex tribus angulis videndam nobis permittebat; qvatuor enim constat æqvis lateribus, estq; perfectè qvadrata in propugnaculi artificiosi formam. Attendite hic Mathematici omnes, geniumq; istius loci edite: qvàm multæ atq; celebres sparsæ sunt in Jonio immenso Insulæ, nulla tam solertem habitatorem sustinuit qvàm hæc Hvena. Illa qvippe per plures annos mansio fuit magni illius Tychonis Brahæ*

Omnia qvi magni dispexit lumina mundi,
Qvi stellarum ortus comperit, atq; obitus.

Unde

Unde ille assidua ac indefessa contemplatione observavit de cœlo, quæ hominibus aperiret ac traderet; ubi præclaram illam Arcem, opportunissimam rimandis astrorum concursibus speculam, exstruxit, Uraniburgum nuncupatam; ubi duos illos ingentes æreos globos cœlestem terrestremque, fundi ac fabricari jussit; cœlavitque ipse atque distinxit accuratissimâ operâ; quorum alterum Hafniæ vidi, alter in Germaniam delatus est. Hujus Tychonis soror, mulier Septuagenaria, quam etiam Mathematices peritissimam esse ajunt, nos Helsingorâ exeuntes conspexit, illamque nos ipsi vicissim.

HVENNÆ TOPOGRAPHIA EST HÆC

quæ à Gvilielmo Blaev, cum sub Tychone Astronomiæ operam daret, delineata est, quam Christiano Severini Longomontano Astronomiæ in Regia Academ. Hafn. Professori, parentis sui sub Tychone condiscipulo, Joannes Blaev dedicavit.

NOTARUM EXPLICATIO

A. Arx Uraniburgum. **B.** *Stellæburgum.* **C.** *Prædium œconomiæ destinatum.* D. *Officina artificum, Astronomica Instrumenta & alia fabricantium.* **E.** *Mola alata.* **F.** *Pagus 40, circiter rusticorum habitationes* centū

continens. G. Moletrina papyro conficiendæ inserviens, simulq; frumentum terens, & insuper pelles varias præparans; qvæ tria opera unica, eademq; maxima rota tam simul, qvam disjunctim perficit. H. Templum. I Forum judiciale Rusticorum. K. L. M. Piscinæ majores qvarum L. Moletrinæ appropriata profundæ altitudinis est, & aggere incredibilis molis fundata, ut aqvarum in copia, moletrinæ inservientium sit receptaculum. Hæ reliqvæq; piscinæ 60 circiter numero magnam copiam piscium diversi generis continentes, in usum dictæ moletrinæ facili negotio, qvando opus fuerit, pro majori parte exonerantur. O. Pratum palustre, alnis aliqvot assurgens. T. Pascua arbustis nonnullis in locis consita. N. Sylvula Corylorum littore Boreo opacata. P. Q. R. S. Vestigia 4 Arcium, qvæ ibi olim extiterunt.

Prope Insulæ Hvennæ meditullium Arx ex ipso cœlo, cujus observationibus inservire deberet, denominata, & Uraniburgum (ɔ: cœli civitas) ob id dicta, decreto ac voluntate FRIDERICI II Regis Daniæ à Tychone Brahæo ædificari cœpta est Anno Chr. 1576 An. ætat. 30 & circa annum 1580 Astronomiæ instaurandæ gratia successivis annis exædificata & absoluta est, ut ut non paucæ aut leves interea obrepserint difficultates & remoræ. Hanc n Insulam cum laudatissimæ memoriæ Rex FRIDERICUS II Tychoni Brahæo ad vitam concessisset, idq; literis in membrana datis confirmâsset, qvò istic Astronomica competente otio perageret, ingentes labores & sumptus in eam expendit Brahæus, ut optimi illius Regis voluntati & Patriæ honori inserviret, non solum ædificiis splendidis & solidis in ea exstructis; sed & instrumentis motibus cœlestibus accuratissimè observandis idoneis fabricatis, aqvisq; qvam plurimis (ubi nihil tale antea erat) hinc inde coacervatis, qvo moletrinam papyro parandæ idoneam unà istic ad littus maris constitueret, qvæ papyrum Typographiæ Brahæi ibidem excultæ suppeditaret, ne è Germania, non sine difficultate, conqvirenda foret; cujus Typographiæ insigne fuit seqvens, *qvod patet ex ultima pag. Epistol. Tych. Brahæi.*

Sic qvoq; in Stellæburgo extabat Emblema circa ſuperiorum inferiorumq; rerum connexionem repræſentatam figuris hieroglyphicis Philoſophorum duorum, qvorum alteri Cœleſtia ſcrutanti adſcriptum erat SUSPICIENDO DESPICIO ; alteri terreſtria, DESPICIENDO SUSPICIO : qvibus tam cœleſtem qvam terreſtrem ſeu Metallicam ſignificavit Aſtronomiam, *ut ſcribit Pet. Gaſſendus de Tyb.*

Brahei vita lib. 2. pag. 58. confer pag. 149 *&* 188. Epitaphium qvoq; Brahæi hoc fuit:

Iam dudum ſurſum, nunc primum ſpecto deorſum;
Deſpiciens Mundum, ſuſpiciensq; Deum.
Gaſſ. lib. 6. pag. 198.

Brahæi vero Typographum fuiſſe Chriſtophorum Weidam manifeſtum eſt ex ejus Progymnaſm. *lib.* 2. Uraniburgi edito *pag* 467.

Uraniburgum hoc & in eo Tychonem Brahæum, non ſolum Mathematici & Literati celeberrimi, verum etiam Reges, Principes, Duces Sereniſſimi ac Illuſtriſſimi, nec non Nobiles generoſiſſimi, inviſerunt.

Iacobus n. VI Scotiæ Rex, celebratis prius Aſloiæ in Norvegia nuptiis cum Regis CHRISTIANI IV. Sorore, FRIDERICIQ; II filia, nomine Anna, ſub Novembris finem, poſtqvam menſe Martio in Daniam adventaſſet, cum ſuis Proceribus, magnoq; Nobilium Comitatu Tychonem Brahæum in Inſula Hvenna An. 1590. 20 Martii inviſit, ibiq; nova & admiranda Inſtrumenta Aſtronomica conſpexit, habuitq; eruditè cum eo ſermones de Argumentis variis, ac de mobilitate præſertim, qvam terræ Copernicus tribuit. *Aſlac: Chronol., Gaſſend. Vita Tychon. lib. 4. pag.* 105. 106., *Ion. Colding. deſcript. Dan. pag.* 117.

Eodem Anno (at ſecundum Aſlaci Chronol. An. 1592) circa ætatis ſuæ annum 14 Sereniſſimus Daniæ Princeps Chriſtianus, tunc Rex Electus, Tychonem Brahæum in Inſula Hvenna Uraniburgi, adhibitis ſecum, præter reliqvam Nobilitatem Aulicam, tribus Regni Senatoribus Primariis, qvi tunc gubernationi præfuerunt, inter qvos fuit Cancellarius Regius Nicolaus Caaſius vir apprimè eruditus Tychonisq; Brahæi peramans, inviſere non eſt dedignatus, cui Tycho Brahe tunc temporis dedit artificioſum αὐτόματον à ſeipſo adinventum & propriis ſumptibus conſtructum nempe Globum qvondam Orichalcicum inauratum, qvi rotulis interius ſolerter adaptatis ſponte revolvebatur, motumq; diurnum æmulabatur, & una Solis atq; Lunæ exhibebat contraria curricula è Polis Eclipticæ &c. qvem CHRISTIANUS IV poſt Brahe exitum è Patria conſervavit. Rex vero Electus, eum viciſſim torqve aurea peculiari artificio qvalem geſtare tunc ſolebat, pulchre elaboratâ & ſua effigie decoratâ clementer donavit, *teſte Tychone in mech.* B. 1. Torqve etiam alia cum Elephantis caſtellum dorſo geſtantis ſimulacro, qvo Nobiles Dani & de-

de Republ. præſertim benemeriti à Rege donantur, donatus eſt noſter Tycho à FRIDERICO II, *teſte Gaſſendo de vit. Tych. lib. 3. pag. 71. 81. & lib. 4. pag. 116.*

FRIDERICI SECUNDI Regis Daniæ Socer Uldaricus Megapolenſis Dux una cum Elizabetha conjuge & fratris filio Duce Sigismundo fuit Anno 1586 in Dania, Uraniburgumq; inviſit, ac ſpectavit coram tum Aſtronomica Inſtrumenta, tum apparatum Pyronomicum (qvippe ipſe Uldaricus à multis annis deditus Chymicis ſtudiis fuerat) & deducente qvidem ipſa Daniæ Regina Sophia, qvæ parentis imitatione iisdem ſtudiis delectata, bis hoc anno mare trajecit, ut Tychonis laboratorium & operas contemplaretur, ipſi aliunde, qvibuscunq; in Aula potuit Officiis favens. *Gaſſend. de vit. Tych.* Brab. *lib. 3. pag. 68.*

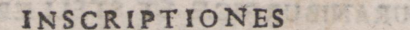
Wilhelmus Haſſiæ Landgravius, qvi per multos annos literis de rebus ad Aſtronomiam ſpectantibus cum Tychone certavit, etiam proficiſci in Daniam conſtituit Anno 1588, ut inviſendi Regis gratiâ, ſic Uraniburgum qvoq; adeundi, omniaq; Organa & Tychonem ipſum Studioſosq; obſervantes ſpectandi: Qvod qvidem & Rex FRIDERICUS II reſcivit, & naves qvasdam adornari illi deducendo, tum Uraniburgum, tum ad Arcem magnificam recens extructam, Croneburgum vocatam mandavit, *teſte Gaſſend. de vit. Tych. lib. 3. pag. 82.*

Erneſtus Elector Colonienſis plurimum etiam Tychoni favit.

Henricus Iulius Brunsvicenſis Dux, qvi alteram FRIDERICI II Regis Sororem nomine Eliſam in uxorem duxerat, Tychonem Anno 1590 inviſit, *Idem lib. 4. pag. 119. 120, item lib. 6. pag. 196. Tych. Epiſt. lib. 1. pag. 256.*

Inſignis qvoqve Mathematicus Uratiſlavienſis, nomine Paulus Wittichius, eum in hac Inſula inſtrumentorum ſuorum ſpectandi gratia, Anno 1580 viſitavit, præ gaudioq; exiliit aſſerens ſe nunc rem accepiſſe, qvam multis annis prius incaſſum anhelaret, ſeq; vel eo nomine non fruſtra in Daniam veniſſe ſibi congratulabatur, qvi poſtea Caſſellas veniens Pinnacidiorum Qvadratorum rationem ibi obſervatam Landgravianis applicuit organis, diviſionemq; per transverſas lineas animadvertit, *teſte ipſo Tychone in Mechanic. pag. 3. ab ult. lin. 13. & ſeqv. confer pag. 18. Gaſſend. de vit. Tychon. lib. 2. pag. 49. 50.*

Hic cum Sextantem chalybeum pro diſtantiis per unicum obſervatorem

torem dimetiendum apud Tychonem vidisset, cum postmodum illustrissimo Principi Gvilielmo Hassiæ Landgravio Cassellis aperuit, qvi per suum artificiosum automatopæum tale mox instrumentum confici curavit alteratis qvibusdam, qvam structuram postea etiam alii imitati sunt. *Brah Mechan. in explicat. Sextantis dicti.*

Christophorus Rothmannus (qvem Wilhelmus Hassiæ Landgravius in Mathematicum Aulicum assumpsit ut præesset tribus studiosis qvos cœlestibus observationibus peragendis alebat Hvennam accessit, reddiditq; Tychoni literas a Landgravio, cujus adventu maxima lætitia affectus fuit Tycho Brahæus. Rothmannus porrò cum Tychone Augusto ac toto Septembri moratus, organa ejus omnia dispexit, observandiq; rationem pervidit: & qvæ apud Landgravium essent qvæq, apparentur (Globusq; inprimis orichalcicus qvaternum pedum diametro) exposuit, ac plurimis de rebus collocuti invicem fuêre, accepitq; à Tychone remedia qvædam Spagyrica qvibus adversus Nephritidem & Arthritidem uteretur. Dimisit verò eum ipsis Octobris Calendis, literasq; ad Landgravium dedit. *Gassend. de vit. Tych. Brah. lib. 4. pag. 110. ad pag. 114.*

Jacobus Curtius à Senftena Sacr. Rom. Imp. Procancellarius prætextu negotii Cæsaris nomine agendi venit in Daniam An. 1594. ut Tychonem coram affaretur, apparatumq; observatorium suis hauriret oculis. Cum qvo Tycho, providens fore ut mutare sedem cogeretur, eam rem communicavit & Curtius recepit se ea de re ita cum Cæsare acturum, ut asylum ipsi tutum pararetur. Qvin etiam si forte migratio in Bohemiam contingeret, obtulit qvas Pragæ habebat amplissimas ædes, ac ipsi illarum ideam delineationemq; eo fine reliqvit, ut si qvid in iis immutandum addendumve, qvod commodum usibus foret, judicaret id & mature significari & opportunè perfici posset. *Gassend. de vit. Tycho. lib. 4.*

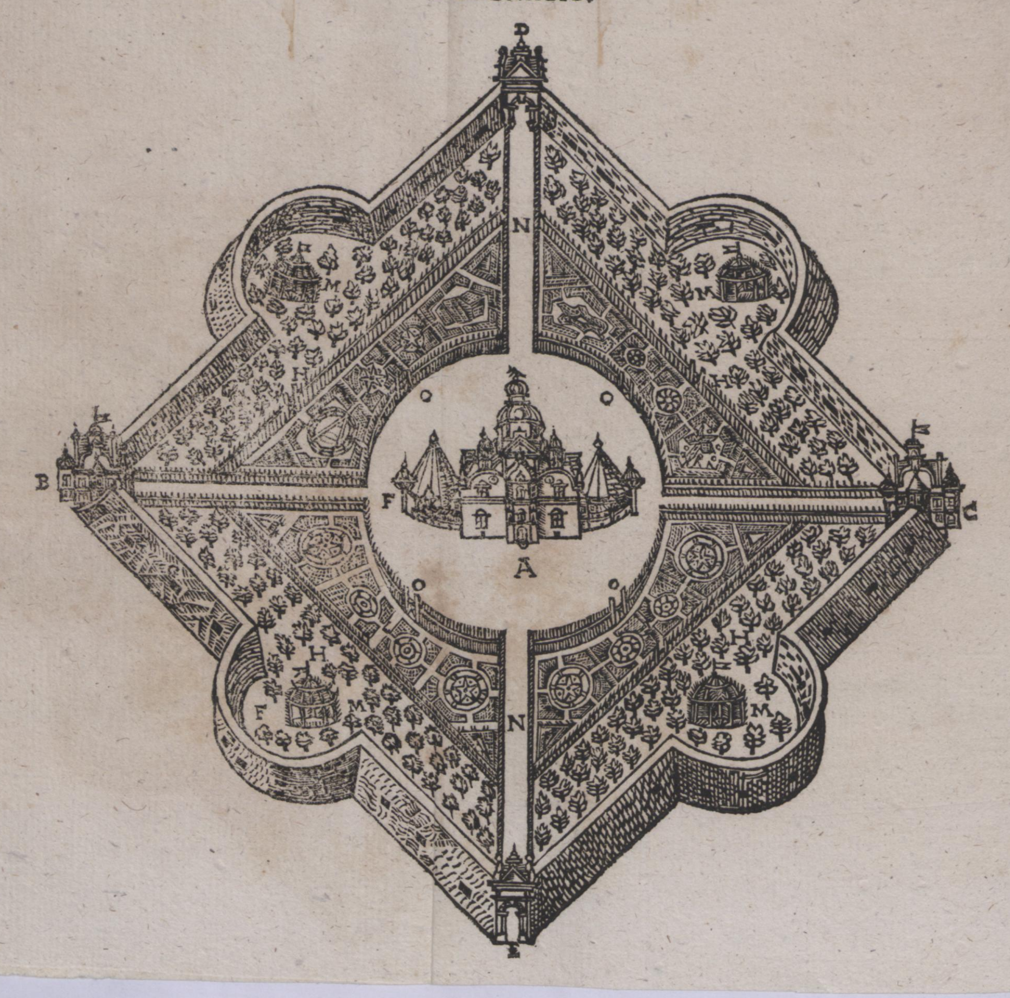
Joannes qvoq; Mollerus Mathematicus Brandenburgicus tempore Coronationis Regis CHRISTIANI IV Tychonem in Hvenna invisit, sed non satis pro voto morari cum ipso potuit: qvi, cum deinceps Regina fuit Brandeburgo deducta, in Daniam sese in comitatum dedit, & non reperto illeic Tychone ad eum in Holsatiam deflexit. *Idem lib. 5. pag. 153. confer ibidem pag. 165.*

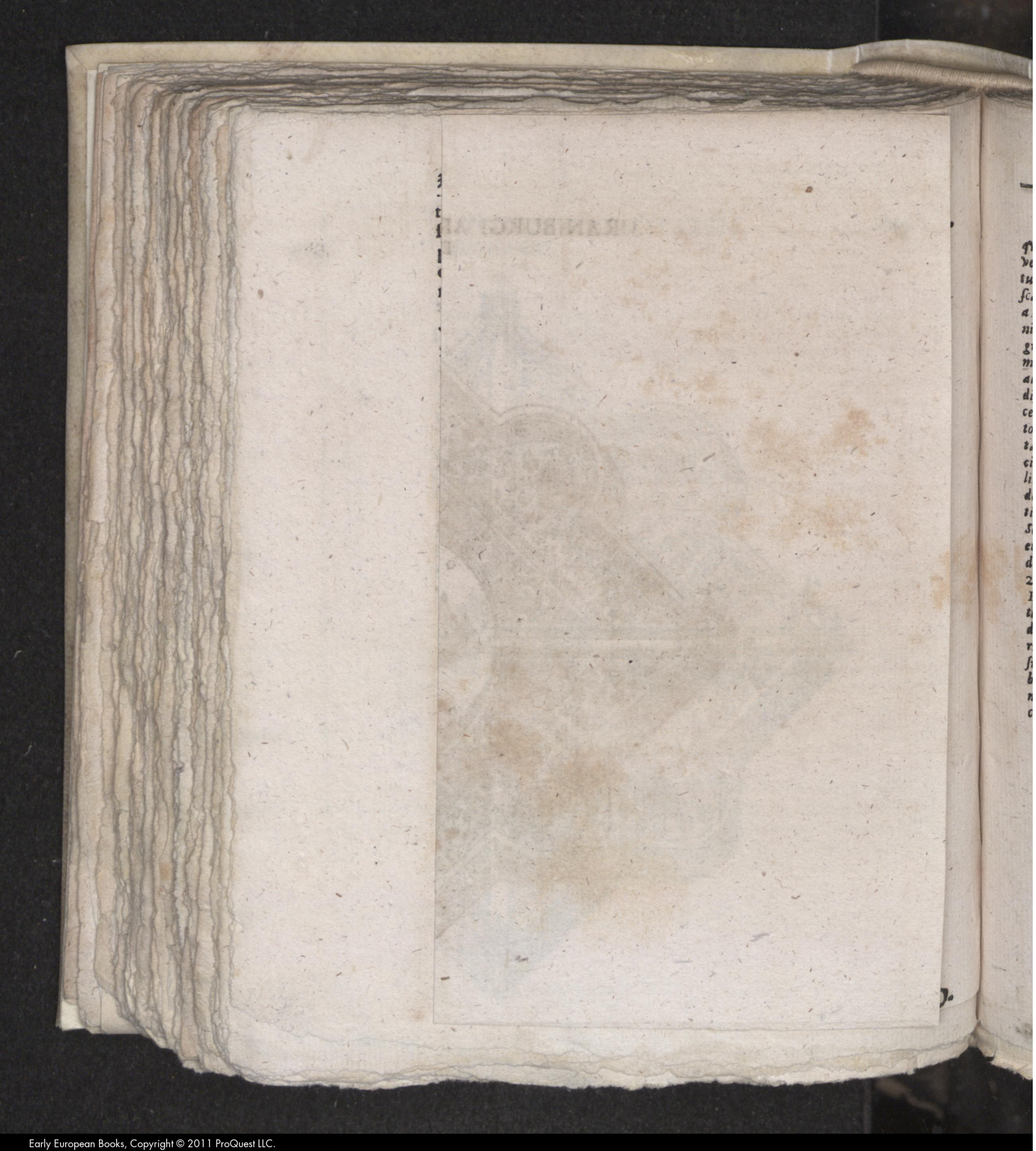
URA-

URANIBURGI AD TOTAM CAPACITATEM DESIGNATIO.

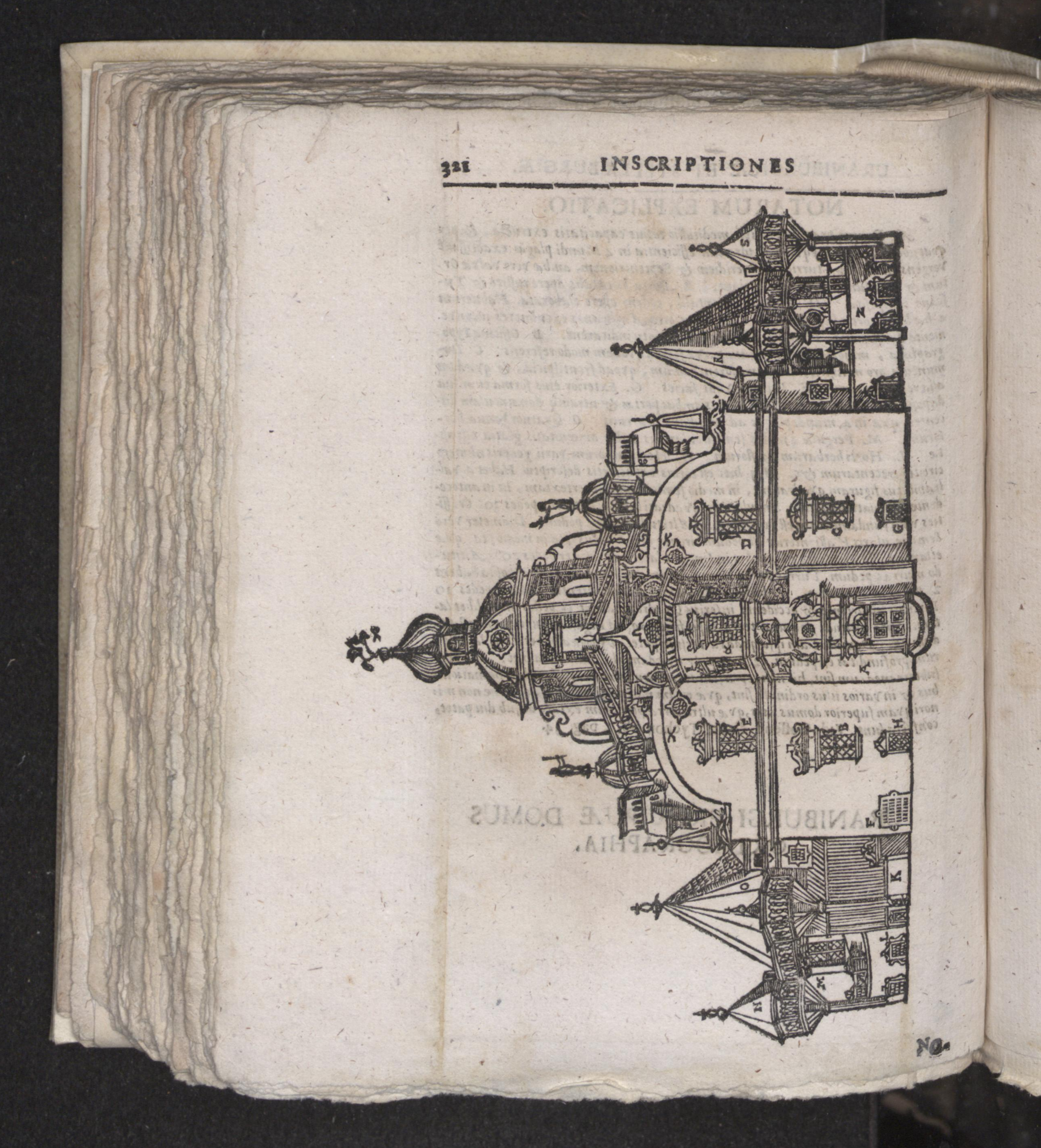

NOTARUM EXPLICATIO.

A. Domus præcipua in ipso meditullio totius capacitatis extructa, & per quatuor sua latera æquale quadratum efficientia in 4 Mundi plagas exactissimè vergens, ita ut duæ turriculæ Meridiem & Septentrionem, ambæ vero valvæ Ortum & Occasum exquisitè respiciant. E. Porta orientalis opere rustico & Tuscano composita. D. Porta Occidentalis, eodem opere elaborata. Habuerunt a: hæ binæ portæ superius duos Canes Majores Anglicanos excubitores inconveniente domuncula, ut undiq; adventantes latratu indicarent. B. Officina Typographica, majoris domus Idæam parva forma quodam modo referens. C. Domuncula pro ministris, etiam majorem domum, quoad frontispicia, & quædam alia repræsentans. F. Interior valli facies. G. Exterior ejus forma cum sua dispositione. N. Quatuor viæ versus ambas portas & utramq; domunculam ducentes, quæ in 4. mundi plagas ad amussim excurrunt. O. Quatuor Januæ hortorum. M. Pergulæ 4 in illis semicircularibus vallis amœnitatis gratia dispositæ. L. Horti herbarum & florum. H. Horti arborum varii generis numero circiter trecentarum &c. Atq; hæc est totius capacitatis descriptio. Habet a. valli ambitus figuram quadratam, in medio semicirculari intertextam, ut in antecedente designatione patet. Singula vero quadrati latera continent pedes 300. Crassities valli fundamentalis est pedum 20. Altitudo ejus 22 pedum. Diameter verò Semicircularis Valli interior est pedum circiter 90, Domus ipsa in medio sita, quæ etiam exacte quadrata est, habet in Singulis lateribus circiter pedes 60. Altitudo muri 45 pedum. Turres verò rotundæ à meridie & Septentrione apposita habent 22 pedes in Diametro, quibus ambitus exterius adhærentes addunt pedes 10. Porticus ab Oriente & occidente inferius Quadrati habent 15 pedes in quolibet latere. Tota altitudo domus à terræ superficie usq; ad Pegasum supremum est pedum 75. Domus etiam ipsa quaqua versum patet, hypogæa habet ædificia quorum profunditas est pedum 12. Imo & quædam alia sunt infra hæc. Isto verò subterranea cum sint, hic non repræsentantur utut multis constent discriminationibus & in varios usus ordinata sint, quæ etiam magnis sumptibus, & pene non minori quam superior domus pars, quæ ultra terræ planitiem extat, ac sub diu patet, confecta sunt. Vide Gassend de vit. Tychon lib. 2. pag. 34.

URANIBURGI PRÆCIPUÆ DOMUS ORTHOGRAPHIA.

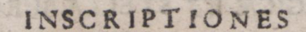

X
X
E
D
N
O
R
S
M
B
C
A
F
L
K
H
G
Z

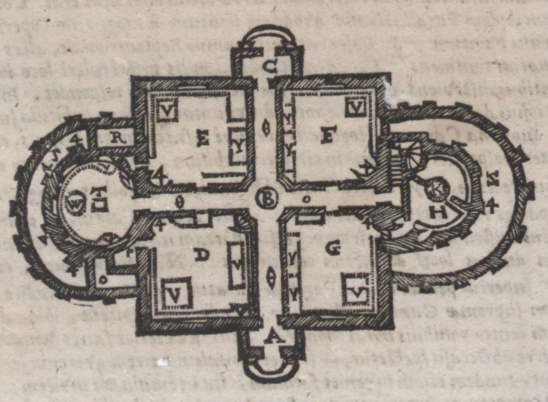
NOTARUM EXPLICATIO.

A. Janua Orientalis ex jonico & Dorico opere composita. B. Cœnaculum hybernum. F. Lapis ille fundamentalis, qvem posuit Legatus Gallicus: G & H. Fenestræ cellæ subterraneæ. C. Camera pro hospitibus. Suntq; versus occasum duæ similes. M. Musæum cum Bibliotheca. L. Laboratorium Chymicum subterraneum & rotundum, continens 16 varias fornaces Arti Spagyricæ destinatas. I. Foramen per qvod demittuntur carbones pro laboribus Pyronomicis. Z: Cella subterranea pro reponendis lignis, qvasi coqvina. D. Camera vocata rubea. α. Camera flava octogonalis. E. Camera Cœrulea. His trib. respondet versus occasum Cœnaculum majus æstivum viridi colore, & in Tabulato herbarum præcipuarum picturis exornatum, unde Navium, æstivo præsertim tempore præternavigantium ingens numerus jucundè prospicitur. X. Fenestræ superioris contignationis. O. Observatorium majus meridionale, aliqvot insignes & majores machinas Astronomicas continens, præsertim Semicirculum Azimuthalem, Regulas Ptolemaicas, sextantem Orichalcicum pro Altitudinibus capiendis, Qvadrantem orichalcicum mediocrem Azimuthalem. P. Globus qvidam cui imponitur instrumentum inter observandum distantias Stellarum, ut fulcri loco sit, qvo in eo ad omnes plagas convolvi possit, huic similis versus occasum respondet. Q. Ambitus Octogonalis, in qvo situs est Globus prædictus. N. Observatorium minus Meridionale Armillas Æqvatorias capiens undiqvaqve Orichalcicas. W. Descensus in laboratorium & ascensus in Observatorium. R. Observatorium majus Septentrionale, aliqvot etiam magnis instrumentis refertum, utpote Regulis sive Parallactico majore Orichalcico, qvod in muri circumferentiâ Azimutha etiam monstraret. Erat qvoq; in eadem Turri Sextans per unicum Observatorem distantias præbens: & arcus ille bipartitus, atq; illud instrumentum cujus in observandâ novâ Stellâ olim usus erat. Conservabatur etiam ibidem Parallacticum qvoddam ligneum à magno illo Copernico qvondam in usu habitum. S. Observatorium minus Septentrionale, alias Armillas Æqvatorias continens. T. Alius Globus similis priori fulcri loco imponendis Sextantibus inserviens, cui etiam versus occasum similis respondet. In loco a. superiore ipsius domus, ubi fenestræ rotundæ visuntur, octona cubicula sunt pro Studiosis. Suprema Camera Octogonalis proximè infra cuspidem Domus, ex qva undiq; patet prospectus, habens in circuitu ambitum, qvem Galleriam vocant, supra ipsum tectum. γγ. Structuræ Octogonales, in qvibus imagines excisæ 4. Anni partes referentes conspiciuntur. ββ. Septem Camini in unum desinentes versus austrum, & alii septem versus Boream ita ut omnes Camini totius domus in duobus locis distinctim concurrant. N. Horologium, cujus campana 5. superius pendet. λ. Pegasus auratus, qvi versatili indice, infra tabulatum supremæ Cameræ ostenditur. Unde venti spirent, ibiq; alius Index in eodem centro volubilis horas monstrat. Talis est exterior facies domus, sive ab Oriente sive ab Occasu spectetur, & si Meridionalem partem qvis cum septentrionali conferat, eandem etiam inveniet formam, ita ut omnia sibi invicem correspondeant, & competente Symmmetria constent, prout in Architectonicis, si artificiosè &

debito modo conficienda ſint, reqvíritur. Qvin & ſubterranea, qvæ punctatis lineolis inferius conſpiciuntur, ſic ſunt accipienda: infra turrim Auſtralem qvicqvid cernitur, laboratorium Pyronomicum *qvoad fieri potuit, exprimit; ubi* 1. *Menſa eſt rotunda in ejus meditullio ſita: in qva reponuntur ea, qvæ præparanda ſunt. Numerus* 2 *furnos varii generis circumcirca diſpoſitos ut cunq; repræſentat. Erantq; num:* 16 *Tria balnea diverſimoda; Unus digeſtorius in cinerib. qvatuor magni athanores, duo parvi, duo furni deſtillatorii in arena vel cinerib. Unus pro Veſica magna, duplicibus canalibus adaptata. Alius ſecretus furnus cum lampadibus. Duo reverberatorii furni, qvorum unus in directum, alter per lineam Helicam tam apertè qvàm clauſè reverberabat. Eratq; major fornacum pars è lapidibus foſſibilibus è Norvagia allatis, qvos Bergenſes vocant: ſiqvidem hi ignem fortiſſimum ſuſtineant, & affabre elaborari qveant. Sed ſingula, qvæ in hoc erant laboratorio, ſi exponenda forent, non paucis abſolverētur Qvæ infra ipſam majorem domum deſignata ſunt, Cellas, repoſitoria & penu indicans ſubterranea. Ubi januæ per qvas hinc inde fit ingreſſus Num.* 3. *Columnæ a. ſuſtentaculi loco diſpoſitæ num.* 4. *notantur. Sub Boreali Turri juxta num.* 5. *Puteus ille Cementitius cernitur* 40 *ulnas profundus: cujus poſtea in Ichnographia ulterior ſit mentio Numero* 6. *Ciſtæ ſunt Cementitiæ, in qvibus edulia qvædam conſervabantur. Cœtera partim figura exprimit, partim ſubintelligenda veniunt.* Vide Gaſſ. de Vit. Tycho, lib. 2. pag. 35.

URANIBURGI PRÆCIPUÆ DOMUS ICHNOGRAPHIA.

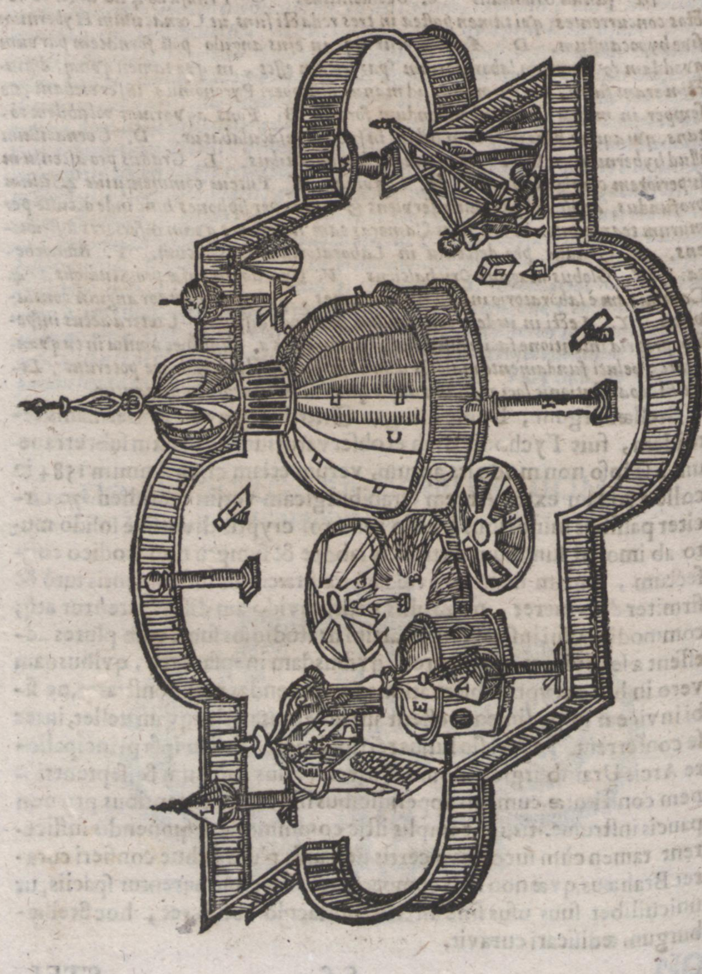
NO-

NOTARUM EXPLICATIO.

A. Janua Orientalis C. Occidentalis. Θ. Transitus 4 ad angulos rectos concurrentes, qvi tamen postea in tres redacti sunt, ut Cœnaculum Hybernum sive hypocaustum. D. Ampliaretur atq; in ejus angulo post fornacem parvum qvoddam & secretum laboratorium Spagyricum esset, in qvo tamen qvinq; distinctim erant furni, qvi promptius ad manus istic operi Pyronomico inservirebant, ne semper in majus illud descendendum foret. B. Fons aqvarium volubilem rotans, qvi aquas hinc inde cum lubuit in sublime ejaculabatur. D. Coenaculum illud hybernum. E. F. G. Cameræ pro hospitibus. L. Gradus pro ascensu in superiorem contignationem. H. Coqvina. K. Puteus commentitius 40 ulnas profundus, artificio hydraulico serviens & aqvas per siphones hinc inde occultè per murum transeuntes in Singulas Cameras tam superiores qvàm inferiores distribuens. P. Gradus pro descensu in Laboratorium Chymicum. T. Bibliotheca. W. Globus magnus Orichalcicus. V. Qvatuor mensæ pro Studiosis. 4. Camini tam è laboratorio inferiori ascendentes, qvàm in qvatuor angulis conclavium. Y. Lecti in iisdem conclavibus hinc inde dispositi. Cœtera actus inspector propria intentione facile discernet. Intelligenda a. sunt hæc omnia in ea qvantitate, veluti fundamento majoris domus supra depictæ qvadrare poterunt: Licet hîc coarctationis loci gratiâ in duplo quasi minori forma exhibeantur.

Stellæburgum, Danica lingva Stiernburg, qvod & Germanis ferè idem, fuit Tychonis Brahæi observatorium qvoddam subterraneum à se ipso non modo ita aptum, verum etiam circa Annum 1584 in colle qvodam extra Arcem Uraniburgicam versus meridiem 70 circiter passibus minoribus à vallo remoto, cryptis diversis è solido muro ab imo ad summum extructis labore & sumptu non modico confectum, partim ut in eo qvædam ex præcipuis instrumentis tutò & firmiter disponeret, ne ab ullis ventis qvidpiam disturbarentur atq; commodius usui inservirent, partim ut studiosos suos, cum plures adessent à se invicem disjungeret, qvibusdam in ipsa Arce, qvibusdam vero in hisce cryptis observationes exeqvendas præmonstraret, ne sibi invicem impedimento essent aut observata priusqvam vellet, inter se conferrent. Occasio hujus rei fuit hæc. Etsi in ipsa principaliore Arcis Uraniburgicæ domo Turres versus Austrum & septentrionem constitutæ, cum suis appendicibus hinc inde extantibus pro non paucis instrumentis, utut amplis istic commmodè disponendis sufficerent, tamen cùm successive certis de causis plura adhuc confieri curaret Brahæus, qvæ non satis competenter istis continerentur spaciis, ut unicuilibet suus usus sine alterius obstaculo constaret, hoc Stellæburgum ædificari curavit.

STELLÆBURGI ORTOGRAPHIA.

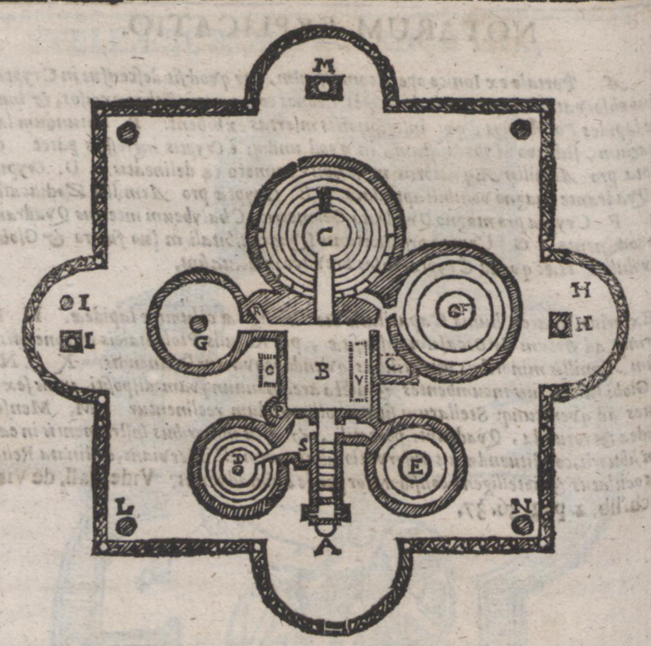
NO

NOTARUM EXPLICATIO.

A. Portale ex Ionico opere compositum, per quod fit descensus in Cryptas hujus observatorii, superius habens tres Leones coronatos affabre excisos, & hinc inde lapides Porphyrios, qui inscriptiones insertas exhibent. *B.* Rotundum laquearium, sub quo Hypocaustum, in quod undiq; è Cryptis ingressus patet. *C.* Crypta pro Armillis Æquatoriis majoribus numero 14 delineatis. *D.* Crypta pro Quadrante magno volubili appellato. *E.* Crypta pro Armillis Zodiacalibus. *F.* Crypta pro magno Quadrato Geometrico Chalybeum interius Quadrantem continente. *G.* Crypta pro Sextante Quadricubitali in suo fulcro & Globo convolubili. Hæc quoad Cryptas ipsas breviter indicata sint.

Exterius in area hujus Capacitatis Stellæburgicæ columnæ lapideæ. *H. I.* Utrinq; ad Ortum & Occasum dispositæ, pro Regulis Ptolemaicis imponendis, quàm Armillis minoribus portatilibus, quando requiritur sustinendis. *K. L. N. O.* Globi fulcris suis incumbentes, & dicta areâ nonnunquam dispositi, ut iis sextantes ad quemcunq; Stellarum situm collimandum reclinentur. *M.* Mensa lapidea & rotunda, Quadranti portatili, & aliis minoribus Instrumentis in ea, cum libuerit, constituendis, ut Observationibus commodè inserviant, destinata. Reliqua oculatus & intelligens considerator per se animadvertet. Vide Gass. de Vit. Tych. lib. 2. pag. 36. 37.

STELLÆBURGI ICHNOGRAPHIA.

NOTARUM EXPLICATIO.

A. Vestibulum qvo per gradus Observatorium subintratur. B Hypocaustum qvadratum C. Crypta pro Armillis maximis Æqvatoriis D. Pro Qvadrante Volubili. E. Pro Armillis Zodiacalibus. F. Pro Qvadrante Chalybeo magno habente exterius Qvadratum Geometricum etiam Chalybeum. G. Pro Sextante Qvadricubitali Globo suo convolubili imposito. H. H. Columnæ lapideæ ad occiduam plagam dispositæ. I I. Aliæ columnæ lapideæ Orientem versus locatæ. K. L. N. T. Globi fulciendis Sextantibus Astronomicis extrapositi. M. Mensa rotunda Saxea. O. Lectus, in qvo aliqvando inter observandum Tycho reqvievit, si fortè continua ob nubium interventum non concederet serenitas. Q. Alius similis & amplior in eundem usum pro studiosis. P. Fornax V. Mensa. S. Initium Subterranei meatus qvem infra vallum, atq; hortum in Arcem aliqvando inq; laboratorium Pyronomicum deducere animus erat. Inchoatus enim est, sed non absolutus. Exterior area cum sua Galleria habet in qvolibet sui Qvadrati latere; qvatuor Mundi plagas respiciente, pedes septuaginta. Diameter vero semicirculi medio loco intercepti est pedum viginti qvatuor. In duobus

a An-

a Angulis hujus Qvadratæ areæ versus Notapelioten & Notolybicum Thecæ qvædam oportunæ sunt, in qvibus majus illud Instrumentum Semicirculare, qvo distantiæ siderum ultra Qvadrantem capiuntur, tum qvoqve Sextantes alii, similiaq; Organa mobilia, qvorum usus non semper reqviritur, sarta tecta conservabantur, qvemadmodum etiam ad angulos Borrhapelioten & Porolybicum qvædam alia suo tempore disponere constituerat.

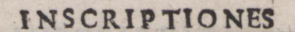
Inter Uraniburgum & Stellæburgum An. 1596 oblonge subterraneæ viæ Crypta inchoata qvidem sed non absoluta est, *qvod patet ex Epist. Tychon. pag. 257.*

In Uraniburgo ut & Stellæburgo Tycho Brahe varia Instrumenta, Astronomiæ instaurandæ gratia, fieri curavit, qvæ aliqvot millium aureorum & sane plurium qvam credi possit, expensas constituerunt, & fuêre numero 28.

Inter hæc extabat Nicolai Copernici Parallacticum è lignea materia constans, qvod Copernicus ipse propriâ sua manu fecisse ac usurpâsse dicitur. Hoc verò ex Prussiæ Fruembergo, seu potius Cathedrali ejus sede Warmia, ubi olim vixerat Copernicus, à nobili & erudito Viro D. Joh. Hannovio Canonico Warmiensi Tychoni dono missum est per Eliam Olai Morsianum, unum è Studiosis Tychonis qvem Tycho Levino Bylovio Georgii Friderici Marchionis Anspachensis apud Daniæ Regem Legato in Comitatum Anno 1584 dedit, cum instrumento idoneo qvo Fruembergi poli altitudinem scrutaretur. In hoc Copernici Parallacticum, aliàs Regulæ Ptolemaicæ dictum, seqvens Tychonis Brahæi hexametrum scriptum est An. 1584 die 23 Jul. qvo illud instrumentum nactus est, qvod olim in Tabella prope idem instrumentum appensa legebatur.

Is qvalem non Terra Virum, per secula multa
Procreat, Invidiâ tardans qvæq; optima, qvalem
Ipsa sibi vix, Astra ferunt, per mille recursus,
Tot Centrisq;, Polisq; licet, totq; Orbibus Orbem
Tam rapido involvant cursu, nec lassa fatiscant:
ILLE Is, qvi Cœlo genitus, Cœlestia Terris
Progenuit, sed partu alio, qvàm prisca Parentum
Fert veterum soboles, Cœlo nec forsitan ipsi

De-

Degeneri, Patriæ proprios sub imagine vultus,
Sed magis atq; magis referente, qvod omnis Olympi
Testatur facies, Vulgi licet inscia turba
Non videat, qvidnam revolutis congruat Astris.
ILLE &, qvi Cœlo poterat deducere solem,
Ac prohibere loco, Terrasq; involvere Olympo,
Et Lunam Terris, Mundiq; invertere formam,
Ne qva parte tamen, qvamvis conversa, dehiscat,
Sed concinna magis, longeq; minoribus usa
Subsidiis, moti referat Spectacula Cœli.
ILLE, inqvam, tantos olim COPERNICUS ausus,
His levibus Baculis, facili licet arte paratis,
Aggressus, toti leges præscribere Olympo,
Astraq; celsa adeo vili subducere ligno
Sustinuit, Superum ingressus penetralia, nulli
Qvàm propè Mortali concessum ab origine mundi est.
Qvid non ingenium superat? sunt montibus olim
Incassum Montes congesti, Pelion, Ossa,
Æthnaq; testantur, simul his glomeratus Olympus,
Innumeriq; alii, nec dum potuisse Gigantes
Corpore prævalidos, sed Mentis acumine inertes,
In superas penetrare domos. ILLE inclytus. ILLE
Viribus Ingenii confisus, robore nullo,
Fustibus his parvis, celsum superavit Olympum.
O tanti Monumenta viri! sint lignea qvamvis;
His tamen invideat fulvum (si nosceret) aurum.

La-

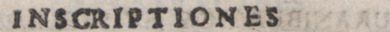
Lapis angularis porphyrius constitutus versus ortum in majori domo (*) à Carolo Danzæo Regis Galliarum Legato (qui Senex & rerum bonarum studiosissimus fuit) hanc habet inscriptionem.

REGNANTE IN DANIA
FRIDERICO II,
CAROLUS DANTZÆUS AQVITANUS R. G. I. D. L (O: REGIS GALLORUM IN DANIA LEGATUS) DOMUI HUIC PHILOSOPHIÆ, INPRIMISQ; ASTRORUM CONTEMPLATIONI REGIS DECRETO. A NOBILI VIRO TYCHONE BRAHE DE KNUDSTRUP EXTRUCTÆ, VOTIVUM HUNC LAPIDEM, MEMORIÆ ET FELICIS AUSPICII ERGO P. ANNO M. D. LXXVI, VI. ID. AUGUSTI.

Hæc inscriptio annotata legitur ab ipso Tychone Brahe in suis Mechanicis pag. 8. ab ult. ubi eam diductus explicat hisce verbis: *Posuit Arcis Uraniburgicæ primum fundamentalem Lapidem, Serenissimi & Potentissimi Galliarum Regis in Dania plurimis annis Legatus Magnificus Dominus CAROLUS DANZÆUS, vir integritate, virtute & rerum usu nulli secundus, & Doctrinis insuper liberalibus præclarè imbutus: qvi cum me singulari & constanti amore, qvàm diu vixit (obiit enim ante Octennium ætatis anno Octuagesimo primo) prosecutus fuerit, mihi & meis rebus plurimum semper favebat. Et simul ac domum hanc construendam intellexit, se primum lapidem angularem isthic collocaturum sponte addixit. Moxq; in Phorphyrio qvodam saxo hanc prædictam inscriptionem exscindi curavit. Cum verò dies is, fundationi destinatus, instaret, accessit Optimus ille Danzæus, comitatus aliqvot Nobilibus viris, tum qvoq; qvibusdam doctis ex amicis connibus, qvi huic actui interessent: & die Octavo Augusti manè exoriente Sole unà cum Jupiter juxta cor ♌, Lunâ occiduum cardine in ♒ occupante, in omnium nostrum præsentia lapidem eundem locavit, litando prius solemniter vinis diversis, & fausta qvæq; precando, suffragantibus iis, qvi circumstabant amicis. Constitutus a. est hic lapis in angulo domus orientali versus Notapelioten. Hæc ille.*

Hoc etiam hi versus testantur, fundamentali Uraniburgi lapidi insculpti:

TEMPORE, QVO REGNUM, QVI NOMINE, REQ; SECUNDUS
DANORUM IMPERIO REX FRIDERICUS HABET

CAROLI AD DANOS GALLI LEGATIO REGIS
DANZÆUS, QVEM ORBIS TERRA AQITANA TULIT(*)
HUIC DOMUI URANIÆ, ET SOPHIÆ, QVAM TYCHO BRAHORUM
CLARA STIRPE SATUS, REGE JUBENTE STRUIT.
HUNC LAPIDEM AUSPICIO FELICI UTQVE OMNE PER ÆVUM
AUGUSTI, ID MEMORET LUX MODO SEXTA, LOCAT.

(*) *Gassend. in Vita, Tych. pag.* 260. *ita legit*:
DANZÆUS, PATRIA CUI EST AQVITANE SOLUM.

Orientalis autem Janua infra Philosophum Astronomicum è solido marmore superius extantem, hunc versum habet Psalmi Davidici:

Cœli narrant Dei gloriam, & opus manuum ejus ostendit firmamentum.

Occidentalis habet eodem modo alium Philosophum terrestria scrutantem, infra qvem etiam ex Psalmis Davidicis hæc reperitur inscriptio.

Domini est terra & plenitudo ejus, orbis terrarum & omnes ejus incolæ.

ALIA QVÆDAM.

Anno 1590. 20 Martii (qvo tempore Serenissimus Rex Scotiæ Tychonem Brahe Uraniburgi invisit) exarabat Regiæ suæ Majestatis Cancellarius Jo. Metellus ibidem hoc μνημόσυνον.

Regia Musarum, decus orbis, & æmula Olympi
Alma domus, dignum nomine Numen habes.
Qva Sophiæ, aut mirum Babylonia, Græcia, Memphis
Prisca habuêre, habet hic unus, & una domus.

ITEM

Nil mirum Alciden cœlum subiisse ferendo
Aut puerum raptu detinuisse DEOS:
Uraniam in terras celso, qvi eduxit, Olympo
Qvantus! & ὀυρανίοις annumerandus erit.

Est & hoc, ut putatur ejusdem.

Vidit, & obstupuit Rex Hvennam Scoticus almus;
Miratus Clari tot monumenta Viri.

Qvam

Qvàm verò lætus JACOBUS REX abierit à Tychone, teſtari poteſt, non tam qvod Regiis muneribus illum donaverit, qvàm qvòd triennio poſt rem expreſſerit eo Privilegii diplomate, qvod ad Tychonem in annos 30 circa operum editionem miſit.

Neq; enim, inqvit, nobis ex aliorum relatione, aut nuda operum tuorum inſpectione iſta diſcenda fuerunt, verum ipſi coram noſtris oculis, auribus noſtris αὐτόπ͞ται, καὶ αὐτήκοοι, in tuis illis Uraniæ dicatis ædibus ea vidimus, ea audivimus, variisq; literatiſſimis atq; jucundiſſimis tuis nobiſcum habitis, ſermonibus hauſimus, qvæ etiamnum animum noſtrum ita afficiunt, ut majore necum voluptate, an admiratione iſta nobiſcum recolamus, difficile ſit ſtatuere. Qvod eqvidem nos non illubenter omnibus mortalibus, præſentibus, futuris, hoc diplomate teſtamur; usq; adeo ut ſiqvis de induſtria Uraniburgum tuum adire velit, niſi prorſus ἄρων-ρος ſit, domum reverſus, operæ pretium ſe retuliſſe comperiat.

Qvia verò TYCHO petierat qvoq; abs Rege qvædam Carmina, (is qvippe eruditè Latina condebat) ut illis appoſitis progymnaſmata condecorarentur; ideo Rex fecit, & propria manu, prout ille rogârat, ſcripſit, miſitq; hujuscemodi:

Æthereis bis qvinq; Globis, qveis Machina mundi
Vertitur, ut celſo eſt cruſtatus fornice Olympus
Ignibus, & pictus fulgentibus undiqve lychnis:
Pellucent vitreis domibus vaſtisq; planetæ
Orbibus ut geminant curſus, vi, & ſponte rotati,
Ut miti aut torvo adſpectu longè antè futura
Præmonſtrant, Regnisq; tonnas qvæ fata volutes:
His tellure cupis, qvæ vis, qvis motus, & ordo
Cernere: ſublimem, deductumq; æthera terræ
Tychonis pandunt operæ: lege, diſce, videbis
Mira: domi mundum invenies, cœlumq; libello.

Aliud

Qvam temerè eſt auſus Phaëthon, vel præſtat Apollo,
Qvi Regit ignivomos æthere anhelus eqvos:
Plus Tycho: cuncta Aſtra Regis, tibi cedit Apollo;
Charus & Uraniæ es Hoſpes, alumnus, amor.

Tychon Progymnaſmat. lib. I. pag. 8. & Gaſſend de Vit. Tychon. Brah. pag. 105. 106.

TYPOGRAPHIÆ.

Uraniæ ingenuo & celſo molimine parte
Imprimeris manuum ſic ne labore labos?

I, mundiq; diu vasti pete Regna, superstes
Successus tribuat conditor Uraniæ

In Museo.

NON HABERI, SED ESSE.

Sub Baccho.

STULTITIA IN VINIS, FERVOR IN IGNE FURIT.

Sub Sole aureo.

CALOR ET COLOR OMNIA PANDIT.

Dictum Platonis:

UNUM EST NATURÆ VINCULUM DOCTRINA NUMERORUM FIGURARUM ET MOTUUM COELESTIUM.

Ad fornacem.

IN MVNDO
CALLET CALLIDVS CALET
IMMVNDO.

Circum speculum opticum.

EXTERIORA PATENT, INFERIORA LATENT.

Supra Januam Hypocausti.

DOMI { LATERE CONSPICI / CONSPICI LATERE } FORIS.

Supra tectum in quatuor anni tempora.

VER.

Ver, juvenis tepet, & variis se floribus ornat.

ÆSTAS.

Æstas, vir torret, fruges pratumq; rescindit.

AUTUMNUS.

Autumnus senior madet, & sibi congregat intrò.

HYEMS.

Brumaq; decrepitus friget parcitq; potitis.

In ambitu Horologii.

Me Tycho Brahorum soboles, testarer ut horas,
Imposuit celsis ædibus Uraniæ.

Alia

Alia.

Hoc Vallum, & molendinum papyraceum cum omnibus adjunctis artificiis, & superius dispositis piscinis, hic ubi nihil tale antea extitit, instinctu, ordinatione & sumptibus propriis, patriæ, sibi & posteris,

Tycho Brahe O. F. de Knudstrup F. F.

Incepit anno 1589 complevit 1590.

Symbolum Serenissimi Regis Scotiæ manu adscriptum Anno 1590. XX. Martii.

EST NOBILIS IRA LEONIS
PARCERE SUBJECTIS, ET DEBELLARE SUPERBOS.

JACOBUS REX.

Symbolum Elisabethæ Reginæ Sereniss. manu adscriptum 1586. 28 Jun.

GOTT VERLEST DIE SEINEN NICHT.

Hisce adjungo seqventia.

Circa arma Tych. Brahæi Libris Uraniburgi editis & compactis impressa.

ARMA GENUS FUNDI PEREUNT: DURABILE VIRTUS
ET DOCTRINÆ DECUS NOBILITATIS HABENT.

Circa effigiem Tych. Brahæi Libris ibidem editis & compactis impressam.

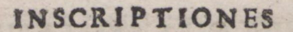
HIC PATET EXTERIOR TYCHONIS FORMA BRAHÆI
PULCHRIUS EMICEAT QVÆ LATET INTERIOR

Sub Pyramide tegumento qvodam cooperta ad effigiem ejus qvæ in Augustissimi Regis Daniæ FRIDERICI III Bibliotheca hodie reservatur depictâ hæc legitur Inscriptio:

STANS TEGOR IN SOLIDO VENTUS
FREMAT IGNIS ET UNDA.

VANDESBECHI

AN. M.IↃXCVII QUO POST DIUTINUM IN PATRIA

EXILIUM DEMUM PRISTINÆ LIBERTATI RESTITUTUS FUI

TYCHO BRAHE OT.

Huic Brahæi Emblemati convenit Oligeri Rosenkranzii de Rosenholm Carmen qvod ille ad Tych. Brahæum Vandesbechi commorantem scripsit, qvodq; præfationi Mechanicorum Astronomiæ instauratæ Noribergæ 1602 editorum adjunctum ita se habet.

Uraniæ abstrusos, qvamvis neglecta, recessus,
Qvos habitare datur magnis celso Æthere Divis,
Ignotasq; vias cœli motusq; perennes
Dum novisse sinit, tibi TYCHO, ea sacra recludens,
Circum qva celsos agitari conspicit axes,
Nilq; morata tamen turba inscia & invida, sannis
Excipit, ac stolido nec dum perspecta stupore
Vellicat, exagitat fraudes meditatur & astus;
Injustasq; struit technas, infandaq; vibrat
Tela. sed in solido sese infringentia scuto,
Illustres qveis forte qveat turbare labores.
Sufficit ast ipsi sibi, semper ut undiq; virtus,
Nec nugas moresq; hominum cunctatur inanes.
En modo Divinis (mirum) conformia sacris
Organa producis, qvibus altum, subdere Cœlum
Ingenio potes ipse tuo Procul ite Prophani;
Sunt hæc virtutis, sunt Gorgorus amula vultus,
Sunt majora etiam: nec enim, qvæ lucida, curant.
Aut qvibus extimulant, pravas malè conscia mentes
Invidia atq; odium: Tandem hæc concussa vel ipso
Obtutu ceu Saxa, strupentq; silentq; rigentq;.
Qvin etiam ignaros, qvibus hæc adeo Enthea sordent,
Qvis neget & truncos, hominisq; in corpore belvas?
At te TYCHO imis superum penetralibus infer;
Qvodq; facis, Mundi, ex alto deliria ride
Immundi, strepitusq; humiles, & nescia Sortis
Pectora qvam Divi dispensant tramite justo,
Stansq; vado fluctus Imbres & flamina temne.

OLIGERUS ROSENKRANZIUS
G. F. de Rosenholm. F.

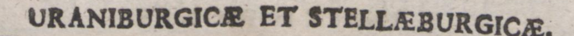
Luna

Ad pag. 337
Y
Z
I
L
N
M
K
P
Q
R
X

Ad pag. 337
Z
I

Luna qvoq; Hieraglyphico Uraniburgi ad Parietem depicto, noctu plena orbem suum liberè percurrens, ad Canis latratum contemptum, apposite admodum respondit:

NIL MOROR NUGAS.

Gassen. in Vita Tych. lib. 4. pag. 119.

In Musæo (ubi Tychonis Studiosi interdiu Studiis incubuerunt, & Operationes Astronomicas exercuerunt, ubi etiam ejus Bibliotheca olim reperiebatur, idq; in media contignatione rotundæ turriculæ versus Austrum) Globus magnus (ex Orichalco, qvi in dimetiente sex pedes continet) hodieq; in Academia Hafniensi reservatur qvondam consistebat, qvi undiqvaq; selectis & densiusculis Orichalci laminis obductus est idq; adeo industriè ac si ex solido metallo fusus foret & exqvisita etiam undiqvaq, constat rotunditate. Qvin & singuli Gradus tam in Æqvatore qvam in Eccliptica, per puncta transversalia in Sexaginta minuta sunt subdivisi. Habet n, in diametro 6 pedes: Et meridianus, in qvo gyratur, ex integro chalybe est, cujus qvoq; gradus universi in Singula minuta distribuantur. Horizon Orichalco spitamum lato supernè obductus est, habens gradus suos Azimuthales. Fulcrum vero qvod circiter 5 pedes altum est, affabre factis ferramentis ritè connectitur, ita ut Globum convenienter ac firmiter sustinere possit, in qvo etiam varii artifices Mathematici inferius ornatus gratiâ depicti conspiciantur. Huic a. globo in exteriori Horizontis limbo, oculis primum obvio, aureis literis sic circum scriptum est.

ANNO A. CHRISTO NATO cIↃ.IↃ.xxcIv. REGNANTE IN DANIA FRIDERICO SECVNDO, HUNC COELESTI MACHINÆ CONFORMEM GLOBUM, IN QVO AFFIXA OCTAVÆ SPHERÆ SYDERA COELITUS ORGANIS DEPREHENSA, SUIS QVÆQVE LOCIS AD AMUSSIM REPRÆSENTARE: ERRANTIUMQVE STELLARVM PER HÆC APPARENTIAS PERVESTIGARE DECREVIT: COELO TERRIGENIS, QVI RATIONEM EAM CAPIVNT, MECHANICO OPERE PATEFACTO.

TY.

TYCHO BRAHE O. F. SIBI ET POSTERIS. F. F.

Confer pag. 238. 239. 240. 241. 242. 243.

In hoc Musæo parieti inter fenestras Tabulæ appensæ sunt, in qvibus præstantium aliqvot Astronomorum effigies depictæ cernebantur, utpote Hipparchi, Ptolemæi, Albategmii & Copernici. Inter alios a. versus, qvos Tycho variis Effigiebus subjunxit, hæc qvæ Ptolemæi & Copernici Iconibus subnexa erant, hic annotabo:

Carmen Elegiacum IN CL. PTOLEMÆI ALEXANDRINI EFFIGIEM,

factum à TYCHONE An. 1584. initio Octobris.

Sic oculus, faciem, barbam, sic membra gerebat
CLAUDIUS is, nomen cui PTOLEMÆUS erat.
Ille qvidem illustri Regum de stemmate cretus,
Nilus ubi irriguis prata pererrat aqvis;
Regali tamen hunc non est dignatus honore
Romanus toto Miles in Orbe furens
Id tulit invitus patienter, spemq; fovebat,
Se fore qvem major fortè maneret honos.
Nec frustratus in hoc, qvamvis Ægyptia Rura
Qvamvis Niliacas non reparavit opes.
Qvin privatus adhuc, majus qvam Roma gerebat
Imperium, toto major in orbe fuit.
Ille etenim terras, hinc qva calet India, donec
Ultima perpetuo Tyle nivosa gelu est:
Europæ, Lybiæ atq; Asiæ, latissima Regna,
Cuncta sub exiguo disposuit calamo.
Sola intacta fuit, nostroq; cognita seclo,
America, est Latias qvæ neq; passa manus.
Nec contentus adhuc, celsum affectavit Olympum
Ausus in accessos exuperare Polos;
Et cœlum, & toto fulgentia sydera cœlo,
Ingenio obtinuit supposuisse suo.

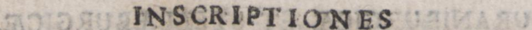
I nunc Roma, tuos de Nilo extolle Triumphos,
Hic satus ad Nilum, te mage victor erat.
Tu partem Terræ superasti sangvine multo,
Is totam, nullo sangvine, solus habet:
Tu Cœlos non ausa unqvam conscendere, at ille
Subdidit ingenio Sydera cuncta suo
Qvodq; magis mirum, tua laus & fama sepulta est,
Qvæ poteras alios vincere, victa jaces;
Ille perenne manens donec sua sidera cœlum
Possidet, æternum nomen in orbe geret.

TYCHO BRAHE F.
Anno Domini 1584.
Kal. Octobr.

In

D. NICOLAI COPERNICI TORONENSIS EFFIGIEM, qvam ipsemet sua manu è specula depinxisse dicitur.

Æthere sublimi Terram comitante Diana
Currere, ne Phœbus postmodo pellat Eqvos,
Ipse sed in Mundi medio, solioq; qviescens
Regali, hinc jubeat qvomodo Olympus erat;
Nil tamen ut terris habitantibus inde novetur,
Annus erat paribus, Noxq; diesq; rotis:
Nunc vaga commodius volvantur sydera in orbem,
Multus is & vastus nil Epiclydus agat:
Qvod stent, qvod repedent, tardeq; citoq; recurrant,
Unica nam cunctis Terra voluta dabit.
Adde qvod innumera octavo splendentia Cœlo
Sidera, composito motu inhibere qveat.
Ille, vel invita tantos COPERNICUS *Ausus*
Qvi tribuit Terra, Corpore talis erat.
Cur non ingenium potius depingitur? inqvis;
Parte aliqva cœlo pingitur ingenium,
Parte aliqva Terris: qvamvis Cœlumq; solumq;
Tam magno ingenio par nec utrumq; fiet.
At Corpus; dices, spectatur imagine saltem
Dimidiâ, haud tanto sufficiente Viro;

Scilicet; is totam qvi gessit in Æthera Terram,
Tota nec hunc totum Terra, vel ipsa capit.

ALIUD IN EUNDEM COPERNICUM.

Si robusta adeo fuit Ingens turba Gigantum
Montibus ut montes imposuisse qveat,
Húcq; velut gradibus celsum affectavit Olympum,
Qvamvis in præceps fulmine tacta ruit:
Omnibus his unus, qvanto COPERNICUS *Ingens,*
Robustusq; magis, Prosperiorq; fuit?
Qvi totam terram cunctis cum montibus, Astris
Intulit & nullo fulmine læsus abit.
Corporis hi sed enim, temeraria bella movebant
Viribus, id poterat displicuisse Jovi:
Is placidus, cœlum penetravit acumine mentis,
Menti, cum Mens sit Juppiter ipse, favet.

TYCHO BRAHE F. Anno 1584.
die 2. Octob.

Stellæburgum habebat vestibulum portale ex lapide Gothico & opere Jonico, seu potius composito, scitè elaboratum, super qvod tres sculptiles Leones coronati, (qvorum medius & altior Hieroglyphicum sceptrum duobus sibi invicem orthogonaliter intra binos etiam circulos Triangulis transpositis constans, tenet) collocati sunt; qvibus Hemistichium saxo peculiari excisum subscriptum erat:

NEC FASCES NEC OPES
SOLA ARTIS
SCEPTRA PERENNANT.

Infra hoc Hemistichium, statim supra Januam, per qvam descendebatur, medio loco, inter Tychonis Familiæ Paternæ & Maternæ Insignia Gentilicia, erat aliud qvoddam Hieroglyphicum, qvod per annulum aureum Adamantem acuminatum gestantem; qvem subiens loricata manus, decussatim binas hastulas tenens, qvarum una vas igne plenum, altera aqvam per rimas difluentem figuravit; utrisq; extra annulum juxta Adamantem hinc inde pendentibus, repræsentabatur. Circumscriptus a. erat versiculus sensum symbolicum exponens, qvi est ejuscemodi:

NON

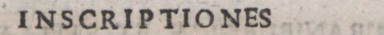
NON INIMICA ABOLET
VIS ULLA
NEC UNDA NEC IGNIS.

Ab altera hujus Vestibuli seu Portalis parte, qvæ austrum respicit, aliud magnum Qvadratum saxum è porphyrio constans lapide, hanc inscriptionem, qvæ occasionem & usum harum structurarum indicat, aureis literis majusculis exhibebat, ut seqvitur.

D. O. M.

POSTERITATIQVE SACRUM.

ASTRONOMIAM SCIENTIARUM OMNIUM ANTIQVISSIMAM ET PRÆSTANTISSIMAM, DIU QVIDEM MULTUMQVE CULTAM, NONDUM TAMEN SATIS SOLIDE CONSTITUTAM, AUT A MENDIS VINDICATAM ANIMADVERTENS, ET INSTAURANDÆ PERFICIENDÆQVE, VARIA EADEMQVE EXACTA ADINVENIT CONSTRUXITQVE ORGANA, AD OMNIMODAS COELESTIUM CORPORUM OBSERVATIONES SUFFICIENTIA LABORE, DILIGENTIA, IMPENDIOQVE INCREDIBILI, QVÆ PARTIM PROXIMA EANDEM OB CAUSAM EXÆDIFICATA ARCE URANIBURGO, PARTIM HISCE CRYPTIS AD CONSTANTIOREM ET OPPORTUNIOREM USUM DISPOSUIT; TIBIQVE ò INCLYTA OMNI ÆVO SUCCESSURA POSTERITAS THESAURUM RARISSIMUM ET PRECIOCISSIMUM COMMENDANS, DICANS, CONSECRANS, UT IN ÆTERNI DEI, ADMIRANDÆ COELESTIS MACHINÆ OPIFICIS GLORIAM, ARTISQVE DIVINÆ PROPAGATIONEM, AC PATRIÆ HONOREM, PERPETUO CONSERVES, NEC VETUSTATE ALIOVE INCOMMODO COLLABASCERE, AUT ALIORSUM TRANSFERRI, VEL QVOCUNQVE MODO VIOLARI SINAS:
SI NIHIL ALIUD AUTHORIS SALTEM UNIVERSI VINDICEM, REVERENS
OCULUM.

QVI EA CUNCTA IN HAC INSULA ET INCHOAVIT, ET ABSOLVIT, HOC MONUMENTO POSITO TE ROGAT ET OBTESTATUR

TYCHO BRAHE O. F.

HAVE QVI HÆC LEGIS FACISQVE ET VALE.

Qvando in ipso vestibulo per gradus descendebatur, qvadratum qvoddam Hypocaustum subterraneum suberat, qvod propriam habuit januam versus septentrionem, supra qvam seqvens Epigramma alio Porphyrio lapide aureis literis incisum legebatur:

Urania hæc cernens terrestria cœlitus antra,
Qvæ nova sub terris techna paratur? ait.
Delapsa ingreditur: cœli qvid sidera Celo,
Rursum ait, en tellus in mea sacra volat?
Hic terræ in gremio qvicqvid seclusit Olympus
Panditur, has latebras sidera nulla latent.
Qvorsum opus immenso Cœlos distare recessu,
Curve tot abstrusis Æthera volvo rotis?
Si penetrant humiles mea celsa Theatra caverna,
Ima & jam Tellus si dat in Astra viam.

TYCHO BRAHE F.

In singulis hujus observatorii subterranei parietibus, supra limbum arte fabrili lignaria scite elaboratum, binorum Astronomorum effigies, qvasi in longum recumbentium, pictæ conspiciebantur, ita ut octo simul sint, qvorum qvilibet in dicto limbo Distichon subscriptum habebat, qvod eorum intentionem breviter expressit. Nomina a. illorum & subscripti versus aureis literis in hunc modum se habebant, ut nunc subjiciemus:

TIMOCHARES ALEXANDRINUS
vixit Anno 1300 ante CHRISTUM.

Salvete Heroes, vetus ô TIMOCHARE aveto,
Ætheris ante alios ause subire domos

HIPPARCHUS RHODIUS
vixit Anno 120 ante CHRISTUM.

Et qvi mensus eras solis Lunæq; recursus (3)
HIPPARCHE, ac qvotqvot sidera Olympus habet

(3) ita legit Nat, Chytr. l. c.

Tu qvoq; dimensus Solis Lunaq; recursus
HIPPARCHE, & qvotqvot sidera Olympus habet.

CLAV. PTOLEMÆUS ALEXANDRINUS
vixit Anno 140 post CHRISTUM.

Antiqvûm superare volens PTOLEMÆE labores
Orbibus, & numeris promptius Astra notas.

ALBATEGNIUS ARATENSIS
vixit Anno 880 post CHRISTUM.

Emendare aliqvid licet ALBATEGNIUS orsus,
Non tamen exactas pertulit ire vias.

In Nath. Chytr. monument. Europ. pag. 597 ita legitur:
Emendare aliqvid satis ALBATEGNE studebas
Sidera conatus post habuere tuos.

ALPHONSUS REX HISPANIÆ
Vixit Anno 1250 post CHRISTUM.

Qvod labor & studium reliqvis, tibi contulit Aurum
ALPHONSE, ut tantis annumerêre viris.

NICOLAUS COPERNICUS TORONENSIS
vixit circa Annum 1520 post GHRISTUM.

Curriculis tritis dissise COPERNICE, Terram
Invitam, Astriferum flectere cogis iter.

TYCHO BRAHE DANUS DE KNUDSTRUP
Circa annum 1580 post CHRISTUM.

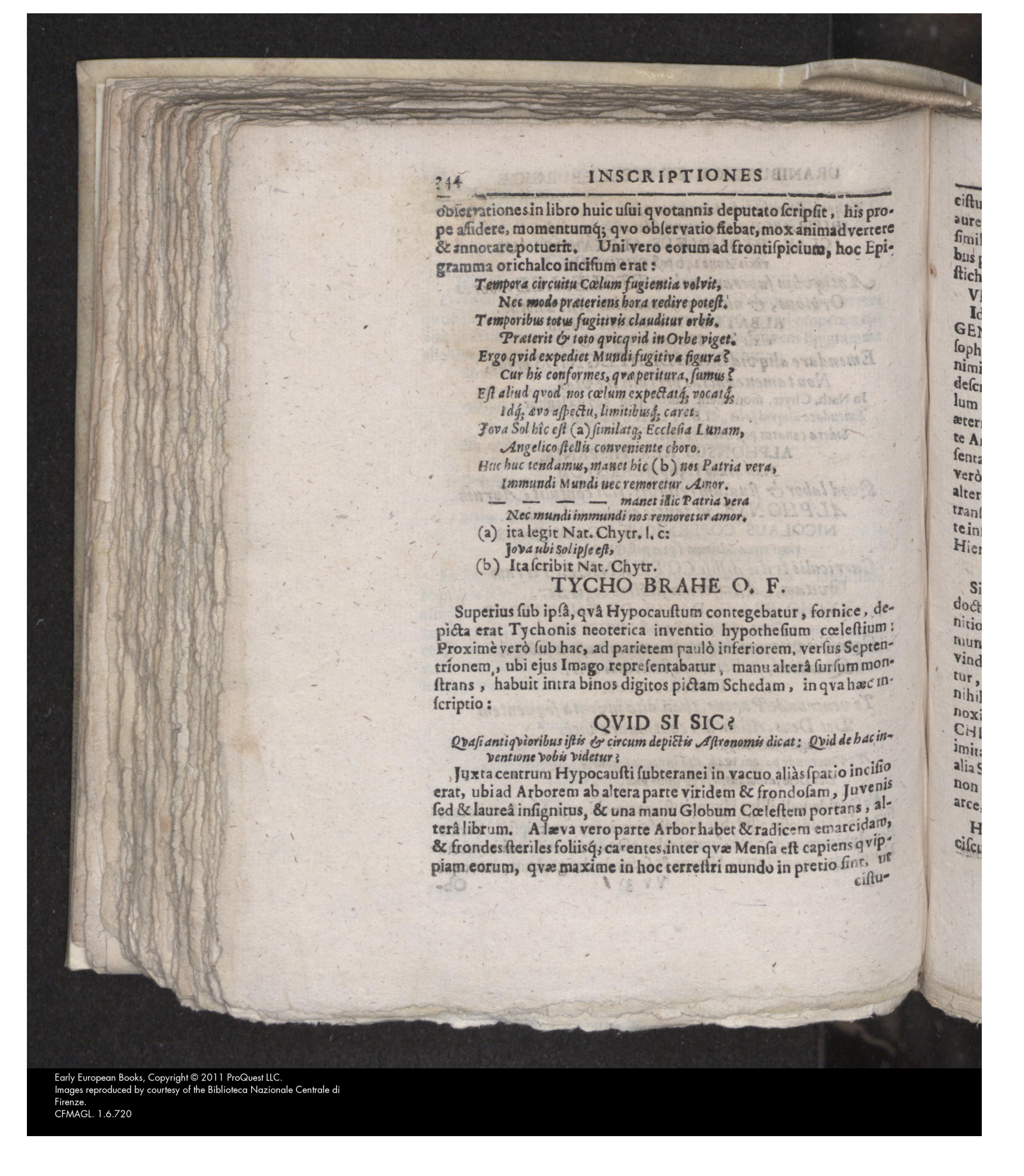
Qvæsitis veterum & propriis normæ astra subegi,
Qvanti id, judicium posteritatis erit.

TYCHONIDES.

Te venerande Parens, tuaq; alta juventa seqventem
Det Deus, Atlantûm continuare vices (:)

Ita legit Nat. Chytr. l. c
Te Venerande parens tuaq; alta inventa seqvutus
Det Deus, athereas ipse & inibo vias.

Ab Occidentali illius Hypocausti parte oblonga Mensa collocata fuit, cui is Studiosus assidebat, qvi observationes conscripsit. Versus Borolybicum prope mensam tria disposita erant artificiosè confecta Horologia, qvæ Horas, Minuta & secunda designabant, ita ut qvi

observationes in libro huic usui qvotannis deputato scripsit, his prope assidere, momentumq; qvo observatio fiebat, mox animadvertere & annotare potuerit. Uni vero eorum ad frontispicium, hoc Epigramma orichalco incisum erat:

Tempora circuitu Cœlum fugientia volvit,
Nec modo præteriens hora redire potest.
Temporibus totus fugitivis clauditur orbis,
Præterit & toto qvicqvid in Orbe viget.
Ergo qvid expediet Mundi fugitiva figura?
Cur his conformes, qvæ peritura, sumus?
Est aliud qvod nos cœlum expectatq; vocatq;
Idq; ævo aspectu, limitibusq; caret.
Jova Sol hîc est (a) similatq; Ecclesia Lunam,
Angelico stellis conveniente choro.
Huc huc tendamus, manet hic (b) nos Patria vera,
Immundi Mundi nec remoretur Amor.
— — — — *manet illic Patria vera*
Nec mundi immundi nos remoretur amor.

(a) ita legit Nat. Chytr. l. c:
Jova ubi Sol ipse est,
(b) Ita scribit Nat. Chytr.

TYCHO BRAHE O. F.

Superius sub ipsâ, qvâ Hypocaustum contegebatur, fornice, depicta erat Tychonis neoterica inventio hypothesium cœlestium: Proximè verò sub hac, ad parietem paulò inferiorem, versus Septentrionem, ubi ejus Imago repræsentabatur, manu alterâ sursum monstrans, habuit intra binos digitos pictam Schedam, in qva hæc inscriptio:

QVID SI SIC?

Qvasi antiqvioribus istis & circum depictis Astronomis dicat: Qvid de hac inventione vobis videtur?

Juxta centrum Hypocausti subteranei in vacuo aliàs spatio incisio erat, ubi ad Arborem ab altera parte viridem & frondosam, Juvenis sed & laureâ insignitus, & una manu Globum Cœlestem portans, alterâ librum. A læva vero parte Arbor habet & radicem emarcidam, & frondes steriles foliisq; carentes, inter qvæ Mensa est capiens qvippiam eorum, qvæ maxime in hoc terrestri mundo in pretio sint, ut cistu-

ciſtulam nummis refertam Sceptra, Coronas, arma Gentilitia, torqves aureos, Gemmas, mulierum ornatus, Pocula, chartas, Teſſeras, atq; his ſimilia; qvæ omnia Scheleton qvoddam mortem repræſentans manibus pedibusq; ambit & complectitur. Supra ſcriptum verò eſt Hemiſtichium qvod ſenſum allegoricum explanat.

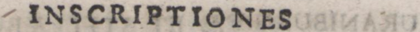
VIVIMUS INGENIO , CÆTERA MORTIS ERUNT.

Idq; ea ratione, ut prior pars verſus, nempe hæc; VIVIMUS INGENIO è dextra & Viridi Arboris parte, ad qvam juvenis ille Philoſophans reſidet, tanqvam in Scheda ſcripta dependeat: Altera verò nimirum: CÆTERA MORTIS ERUNT , ab aridâ illa parte deſcripta appareat. Qvemadmodum & aliàs TYCHO hoc Symbolum Hieroglyphicum, ubi non ſaltem ad Temporanea, ut hîc, ſed ad æterna & potiora adaptatur, uſurpat. Illic enim in viva & frondeſcente Arboris facie, CHRISTI doctrinæ & vitæ Hieroglyphica repræſentatio eſt, cui ſuperſcribitur: VIVIMUS IN CHRISTO. Hic verò Philoſophiæ qvoq; ſtudia eorumq; Hieroglyphica indicia ad alteram Arboris Siccam & marcidam facies , ſub mortis arbitrium tranſeunt; eâdem ibi, qvæ antea in temporaneo Emblemate, manente inſcriptione; ita ut totus verſiculus in hâc æternitatem reſpiciente Hieroglyphica figuratione ſic ſonet:

VIVIMUS IN CHRISTO, CÆTERA MORTIS ERUNT.

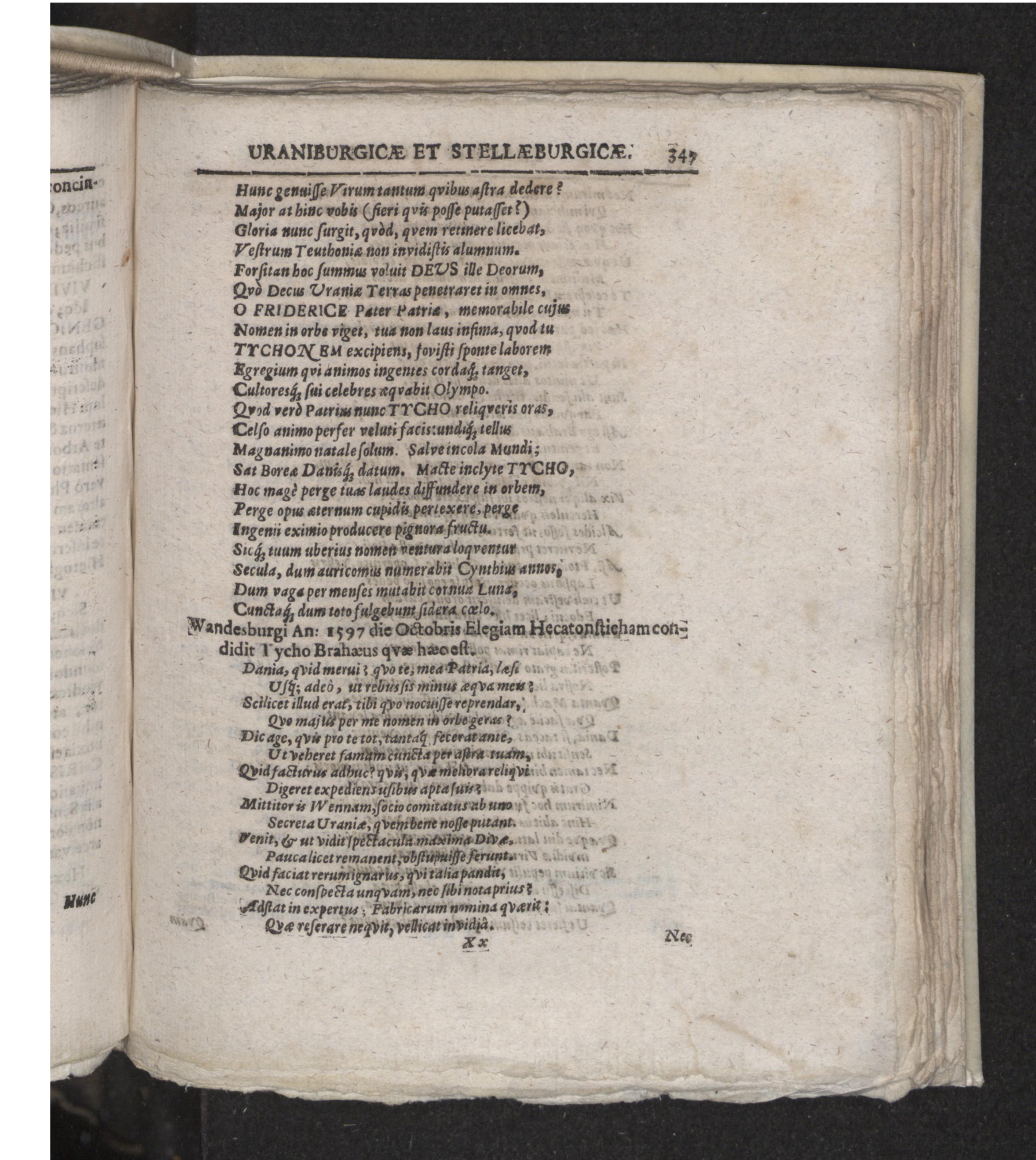
Sicq; TYCHO per hæc Symbola Hieroglyphica innuere vult, doctrinam ſolidam, & rerum tam Cœleſtium, qvam terreſtrium cognitionem , adeóq; totam Philoſophiam in hac qvidem mortali vita mundoq; viſibili & temporaneo, homines multo potius à mortalitate vindicare, qvam alia illa qvæ mundani homines, ut plurimùm moliuntur, attamen ad æternitatem in ſumma beatitudine conſeqvendam, nihil conducere , ſed iſta qvoad hanc , morti qvoq; & abolitioni obnoxia eſſe , ex qvo illic Dei bonitas & miſericordia per meritum filii CHRISTI Redemptoris , ejusq; doctrinæ & vitæ obſervantiam & imitationem, ſolummodo locum habeant atq; perdurent. Qvin & alia Sententioſè dicta atq; emblematicè veritatem in medullis rerum non corticibus profundè abſconſam innuentia , tam ſuperius in ipſa arce, variis in locis, qvàm etiam in nonnullis organis, aſſignari curavit.

Hexametrum Carmen qvod Nobilis & doctus Adoleſcens Franciſcus Gansneb Tengnagel , qvi aliqvandiu Tychoni Brahæo fuit Do-

Domesticus, ejusq; è Dania migrationis Comes, ex tempore concinnavit, extat inter mechanica Brahæi. Qvod tale est:

Cedite vos humiles artes, curæq; supinæ,
Cedite; Nam Musas tantum supra extulit omnes
Uraniæ Divina caput; cœlestia qvantum
Exuperant terras, qvantum lux alma tenebras
Vincit: Et os homini Deus ipse, ut sydera spectat
Tam sublime dedit, qvo sursum lumina tollat,
Æthera suspiciat, normæ vaga sidera subdet.
Felices igitur, qvibus hæc sunt Enthea curæ,
Dum qværunt & opes alii, & sectantur honores,
Delicias luxumq; petunt & ludicra qvævis
Tractantes, vitam stupidè pecorum instar inertûm
Traducunt viles. Ah qvò ignorantia cæca
Præcipites agit hos, qvibus haud sunt ardua cordi?
Tu, cui mens generosa superni seminis igne
Ardet, in Æthereos alacris conscende recessus.
Huc age Timochares, Ptolemæe, Copernice, qvamvis
Confisi nimium, fallacibus instrumentis.
I licet an Turrim liceat conscendere parvis
Præcelsam gradibus, Cœlosve apprêndere conto?
Ut dextrè Astriferi pateant penetralia Mundi?
Qvæ nisi vos olim frustrasset cura, daretur
Sidera nunc numeris melius subducere vestris.
Tu verò, cui mens Divis contermina, adesdum
TYCHO, Danorum celeberrima gloria gentis:
Talia te placuit superis obstâcla videre
Viribus humanis cedentia; ferq; labori
Subsidium Herculeo, qvem non benè pertulit Atlas.
Organa da facilis, qvæ maxima & optima nôsti
Condere, qvæq; liber tuus hic communicat orbi;
Annis ter septem, qvibus astra micantia toto
Lustrâsti assiduè fixa atq; vagantia cœlo.
Singula qvæ facili gyro, licet invia qvondam,
Duxisti in Normam, totus cui serviet Æther.
O Dani celebres ô terq; qvaterq; beati,

Hunc genuisse Virum tantum qvibus astra dedere?
Major at hinc vobis (fieri qvis posse putasset?)
Gloria nunc surgit, qvòd, qvem retinere licebat,
Vestrum Teuthoniæ non invidistis alumnum.
Forsitan hoc summus voluit DEUS *ille Deorum,*
Qvò Decus Uraniæ Terras penetraret in omnes,
O FRIDERICE *Pater Patriæ, memorabile cujus*
Nomen in orbe viget, tua non laus infima, qvod tu
TYCHONEM *excipiens, fovisti sponte laborem*
Egregium qvi animos ingentes cordaq; tanget,
Cultoresq; sui celebres æqvabit Olympo.
Qvod verò Patrias nunc TYCHO *reliqveris oras,*
Celso animo perfer veluti facis: undiq; tellus
Magnanimo natale solum. Salve incola Mundi;
Sat Boreæ Danisq; datum. Macte inclyte TYCHO,
Hoc magè perge tuas laudes diffundere in orbem,
Perge opus æternum cupidis pertexere, perge
Ingenii eximio producere pignora fructu.
Sicq; tuum uberius nomen ventura loqventur
Secula, dum auricomus numerabit Cynthius annos,
Dum vaga per menses mutabit cornua Luna,
Cunctaq; dum toto fulgebunt sidera cœlo.

Wandesburgi An: 1597 die Octobris Elegiam Hecatonsticham condidit Tycho Brahæus qvæ hæc est.

Dania, qvid merui? qvo te, mea Patria, læsi
Usq; adeò, ut rebus sis minus æqva meis?
Scilicet illud erat, tibi qvo nocuisse reprendar,
Qvo majus per me nomen in orbe geras?
Dic age, qvis pro te tot, tantaq; fecerat ante,
Ut veheret famam cuncta per astra tuam,
Qvid facturus adhuc? qvis, qvæ meliora reliqvi
Digeret expediens usibus apta suis?
Mittitor is Wennam, socio comitatus ab uno
Secreta Uraniæ, qvem bene nosse putant.
Venit, & ut vidit spectacula maxima Divæ,
Pauca licet remanent, obstupuisse ferunt.
Qvid faciat rerum ignarus, qvi talia pandit,
Nec conspecta unqvam, nec sibi nota prius?
Adstat in expertus; Fabricarum nomina qværit;
Qvæ reserare neqvit, vellicat invidiâ.

Nec mirum, meus hunc qvia fortè instruxerat osor,
Qvi mihi jam dudum clam parit omne malum.
Hoc qvoq, sic à te, Tellus nativa, ferendum;
Hæc etiam meritis gratia danda meis,
Ut qvæ nosse neqvis, carpas, oneresq; cavillis,
Multimodo nostrum deminuasq; decus?
Te celebrem studui meritis celebrare per orbem:
Tu mihi dic sed, cur detrahis immeritò?
Hæc sed parva puto; longe his graviora ferebam:
Vix istheic nostri cura, favorq; fuit.
In patria latui, toto ferè cognitus orbe;
Ut multos alios delituisse liqvet.
Sunt alii feudis, titulis & honoribus aucti,
Par qvibus aut ætas, aut genus esse neqvit.
Ast ego Brahæus de qvinis fratribus unus,
Et genitus primo, vix reputatus eram.
Non tamen invideo; miseret magis ista seqvutum,
Nil qvibus est solidi qvæq; caduca nimis.
Vix aliqvi nostros ibi suspexere labores;
Herculeis qvamvis æqviparare licet,
Alcides fesso, ut fertur, subvenit Olympo,
Ne rueret præceps machina vasta Poli
Ast, Ptolomæe, tuis, Alphonse, Copernice, vestris
Lapsibus occurrens ipse ego sisto pedes.
Ut cœli vestram deluserit orbita curam
Edocui; licet hæc cura stupenda foret.
Firmaviq; novis Cœli laqvearia fulcris;
Ne capiat rimas postea, neve ruat.
Posteritas grato veluti testabitur ore,
Nostra licet jam nunc gratia muta silet.
Qvanta Machaonia simul ac effecimus arte,
Qvæ facilè ægrotis langvida membra levant.
Dania, si taceas, Norici, Sveciq; loqventur,
Sensit ubi nostram plurimus ager opem.
Nec tamen hinc lucrum sectabar, ut undiq; moris;
Gratis qvippe dabam parta labore gravi.
Nimirum hoc fuerat, cur tanta odia invida sensi;
Hinc abitus nostri manat origo vetus.
Qvæqve diu latuit, nec aperte cognita, donec
Invidiæ virus qvi stabiliret, erat.
Sic vitium pepulit virtutem, non mala causa;
Discessu in nostro crimen abesse puta.
Qvantas sustinui curas, impendia qvanta,
Ut fieret celsum, qvod meditabar, opus?

Qvàm multis etiam Sophiæ mysteria pandi
Qvos alui longum sumptibus ipse meis?
Pluraq; præterea, vereor qvæ dicere cuncta,
Ne proprias laudes enumerare ferar.
Pro qvibus, ô superi, mihi gratia reddita talis,
Sex ego cum natis, matreq; ut exul agam,
Sum tamen haud exul, libertas obtigit ampla;
Exilium in patria verius ante tuli:
Nunc ego prosper ago, proprii nunc juris alumnus,
Nunc mihi pro patria maximus orbis adest.
Excipiunt alii, sic prospiciente Jehova;
Gratus erit cunctis noster ubiq; labor,
Tu licet hunc renuens spernas, damnisq; fatiges,
O Patria, ô laudis prodiga facta tuæ.
Ergo ingrata vale: patria est mihi qvælibet ora,
Qvæ volet æthereis æqva litare sacris.
Qvæ volet & nostros agnoscere grata labores,
Qvæ mihi pro meritis non feret immerita.
Dania sed, fateor, satis excusabilis in se est:
Condolet, & propriis ingemit ipsa malis,
Tu qvoq;, magnanimi Frederici heroica proles,
Inscius hac culpa, Rex generose vacas.
Invitisq; aliis, animus qvibus integer, ista
Fiunt: Di faciant non mage prava seqvi.
Sunt aliqvi pauci, qvibus haud tamen ipse nocebam,
Qvi mihi, qva possunt arte, doloq; nocent.
Hi valeant, meritisq; suis, qvæ digna reportent,
Vindicis ut statuent jussa verenda Dei
Salve Ranzoum, venerande Henrice, propago,
Uraniam primus qvi capis hospitio
Heic, ubi vicinis Hamburgi mœnibus altis,
Wandesburga novas arx habet alta domos.
Qvas tibi construxit memoratus is optimus Heros
Octo gerens vitæ lustra peracta suæ.
Det Deus astrigeri sapiens moderator Olympi
Nos hac utiliter sorte, locoq; frui;
Ipsius ut cunctis pateant miracula terris,
Æthere in abstruso qvæ latuere diu.
Qvin tua, Ranzovi, donec tibi sidera Cœlum
Vindicat, Hospitii fama superstes erit.

T. B. Feci

An. Dom. 1597 die Octobris cum Wandesburgi observationes Astronomicas antea circa æqvinoctium vernum Uraniburgi invitè omissas continuare cœpi: qvod Deus cœlestium & terrestrium autor secundare velit.

Neqve verò sunt etiam heic carmina illa reticenda qvæ inter describendum Uraniburgum Tychoni exciderunt *extantia in Mechanicis Tychonis pag. 10 ab ult.*

> *URANIÆ sacrata domus, specula inclyta Cœli*
> *Excelso fundata loco, firmataq; vallis,*
> *Arboribusq; herbisq; tuis circum sita in hortis*
> *Qvæ ter septenos lustrasti cuncta per Annos*
> *Sidera, dum caput augustum sustollis Olympo*
> *Siccine spreta jaces? Sic nunc orbata qviescis?*
> *Forsitan id superis visum, qvibus Enthea curæ;*
> *Ne magna exiguis stringantur munera claustris,*
> *Sic volvunt variantq; vices Terrestria qvæq;*
> *Sit tibi laus soli qvi Cœlum & Sidera torqves.*

Certè & tametsi perperàm coactus è Dania excedere, valere patriam qvasi ingratam jussit; non tamen tam in ipsam Patriam qvàm in alios aliqvos abitus sui culpam conjecit; ex qvo illud est inter cœtera;

> *Dania sed, fateor, satis excusabilis in se est*
> *Condolet, & propriis ingemit ipsa malis.*

Cum pergit porrò,

> *Tu qvoq; magnanimi Frederici Heroïca proles,*
> *Inscius hac culpa, Rex generose vacas.*

Imo in suis Mechanicis pag. 5 ab ult. CHRISTIANUM IV. Regem Daniæ excusatum voluit hisce verbis: *Qvivis cordatus facile æstimare poterit, me non nisi gravissimis de causis, præsertim in hac qvinqvagenaria ætate, & magna familiæ copia Insulam tanti constantem, unaq; patriam dulcissimam inq; ea sangvine junctos atq; Amicos qvamplurimos deseruisse. Qvæ verò qvantaq; me ad hoc impulerint, volens hic subticeo. Interim Serenissimum Regem meum* CHRISTIANUM IV *Dn. Clemen. qvi laudatissimæ memoriæ Patri* FRIDERICO *Regi horum illhic fundatori & promotori nuper successit, lubens excusatum habeo. Neq; ambigo, si tempestivè & sufficienter, qvæ hoc negotium Regno fortassis non inhonorificum concernunt, ipsi proposita fuissent, qvin pro ea qva est Heroica Natura & ingenio perspicaci, generosoq; animo, & ad ingenuas Artes propenso excellenter præditus, hæc Regibus dignissima studia clementer & liberaliter in suo Regno conservaturus ac perpetuaturus fuisset. Sed fortè sic erat in fatis, qvò Astronomiæ restauratio latius promulgaretur, atq; universalior redderetur. Qvin & hoc qvivis facile secum perpendet, qvàm serio &*

enixe *Astronomiæ restauratio nobis cordi sit, cum tot labores atq; impensas, tot conturbationes & adversitates ejus caussa fortiter ferre voluerim; adeò ut ne Patriam qvidem ac charissima derelinqvere dubitarim.*

TANTUS AMOR NOBIS ASTRORUM EXPANDERE NORMAS.

Pragæ qvoq; in ædibus Curtianis, (qvas Cæsar Rudolphus II in Tychonis usum ex Jac. Curtii vidua redemit, inq; eas Tycho An. 1601. die Febru. 25 migravit) Tycho Brahæus delegit locum maximè omnium observando idoneum, ac fieri curavit pedestallum fulciendo Organo comparatum, ad qvaterna cujus latera oblonga hæ fuêre depictæ effigies: in uno qvidem Regis Alphonsi, ac sub eo sedentium Ptolemæi, & Albategnii: in altero Caroli V. ac sub eo Copernici, & Appiani: in tertio Rudolphi II, ac sub ea ipsius Tychonis solius mensæ assidentis, inqve Cæsarem respectantis: in postremo Friderici II Regis Daniæ, ac sub eo Arcis Uraniburgi, cum subscripto hoc aureis literis Epigrammate, qvod Christophorus Arnoldus Silesius, Poëta laureatus, condidit;

Urania sacrata domus, tuus incola ubi nunc?
Parte Rudolphæa, respice, Tycho sedet.
Solius auspiciis qvia Gloria digna Rudolphi
Sub qvibus Astrorum grande perennet opus.

Hieronymus qvoqve Treutlerus, Juris Consultus, cùm tunc versaretur in Cæsaris aula, hæc evulgavit carmina.

Marte Alphonsus erat magnus, sed major ab Arte,
Semper victurus, maximus & Tabulis.
Qveis, licet eximius, licet haud respondeat Astris,
Digna tamen tanto Principe cura fuit.
Jam tua laus major, major tua cura, Rudolphe,
Qvæ nova plena novo surgit ab Astronomo.
Hic est ille Tycho, modò qvem submisit in Orbem
Urania, ille, orbi reddat ut Uraniam.
Omnibus Alphonsis felicior une Rudolphe,
Cujus ab auspiciis hoc reparatur opus.
Ægypti Astronomus clarus, sat clarus & ille
Qvi modò Terrarum currere fecit onus
At mage temporibus clarescent sidera nostris,
Aëre, Rudolpe, tuo; Tycho, labore tuo.

Qvam primum Tycho Braheus in arce Benatica non Procul à

Civitate Pragensi sita qvam ex tribus à Cæsare Rudolpho sibi oblatis elegit) constitit An. 1599, carmina hæc fudit:

Subtraxti reditus, laudes & temporis usum;
Pluraq; tentabas, Patria, damna mihi:
Ast ego, dante Deo, superans incommoda qvæq;,
Conscius & recti, nil tamen ista moror.
Ingenio, genioq; meo comitorq;, fruorq;:
Dania, in hæc poteras juris habere nihil.
Restituit reditus, laudes, & temporis usum
Pluraq; præstabit Cæsaris ampla manus.
Ergo ingrata vale mea Patria: Patria jam sit
Qvam mihi clementer, magne Rudolphe, dabis
Donec in abstrusis, sine fine & limite Cœlis,
Ad Patriam æternam, te duce, Christe, ferar.

Deinde & hæc, qvæ supra Januam novi observatorii legi voluit.

Qvæ Boreas renuit, Rudolphus sacra secundus
Hûc clemente manu transtulit Uraniæ.
Auspiciis igitur lustrent nunc Cæsaris orbem:
Claret ut ille solo, clareat ille polo.
Dum cœlum Astrorum dum sol & Luna manebunt
Hinc tibi perpetuo nomina, Cæsar erunt.
Gratiaq; Astrorum Authori sit summa qvòd astra
Exilium in terris non tolerare sinit.

Hæc item supra januam novi Laboratorii.

Pyronomæ secreta artis, qvæ terrea versat,
Ætheris astriferi viribus analoga;
Hûc qvoq; Rudolphi traduxit cura secundi,
Dum simul Arctois hæc reprobata forent.
Ergo illi ut superis modò se manifestat Olympus,
Sic referet gazas infima terra suas.
Fœlix in terris Cæsar, super æthera fœlix,
Ætheris, & Terræ, cui sacra bina patent.

Epitaphium Tychonis hoc fuit:

JAMDUDUM SURSUM, NUNC PRIMUM SPECTO DEORSUM;
DESPICIENS MUNDUM, SUSPICIENSQ; DEUM.

Distichon a. Chronologicum, Annum, Mensem, Diemq; obitus ostendens erat hujusmodi:

oCTo-

oCTOBRIS VIsA VT LVX VICesIMA QVARTA,
aVLA sVbIT CoeLI TE GENEROSE TYCHO.

Fuêre in ejus qvoq; commendationem Epicedia multa conſcripta ſed potiſſimum à Johanne Kepplen & Paulo Jani Coldingio Dano, qvi morienti Tychoni adſtitit.

ELEGIA
IN OBITUM EJUSDEM DN. TYCHONIS BRAHE.

Tu qvoqve funebris pars haud incognita pompæ,
Appoſitos lacrymis funde Elegia modos.
Terrigenas animis potuit qvi ſiſtere cœlo:
Terrigenum tumulo conditur ecce manu.
Aſvetosq; oculos cœleſtem pandere lucem
Fuſa ſuper tenebris invida claudit humus.
Gratuler ambiguum eſt, an laxem frœna dolori?
Dum meditor, lacrymas utraq; cauſa ciet.
Infœlix mundi ſoboles, homo dedite mundo:
E mundo reliqvum qvid tibi Parca facit?
Qvando etiam lethes Sapientia mergitur undis,
Divinasq; animi mors populatur opes;
Nec jam ſyderiæ frigentia pectora curæ
Demulcent ſolitis vita abeunte modis.
Si pars eſt hominis melior, mens edita cœlis,
Vilia ſi terræ pondera corpus habet;
Si probat ipſe Deus, pecudum contemnere vitam,
Pingvia non ventri thura adolere Deo:
Sed memorem eſſe ſui, celeresq; patrare per annos
Dignum aliqvod tanta nobilitate decus;
Si potior mentis, qvàm corporis ulla voluptas
Pulchrior illius ſi, meliorq; labor,
Si patrias animo præſtat decurrere ſedes,
Et laudem authoris commemorare Dei:
Debuerant eqvidem pulchræ molimina mentis
Occidui fato corporis eſſe ſuper.
Nunc veluti nigris fulgens in nubibus arcus,
Has ſimul ac Venti diſſoluere perit:
Non ſecus Aſtrorum tot jam qvæſita per annos
Notitia & celeris mobile mentis opus.
Qvod Viſum Uranie fertur mirata ſub Aſtris,
Exemplo ſenſus obſtupefacta ſui;

Heu

Heu mihi non potuit motu supereſſe cerebri,
Nec niſi prægreſſis ſenſibus ire comes!
Scilicet ipſa etiam qvondam pulchra Aſtra peribunt,
Et res inſtabiles fluxa ſigilla decent.
Scilicet exiguum eſt, & vaſto ex æqvore gutta
Qvicqvid ſideriâ de ratione tenes :
Utq; bibit floris lux irradiata colorem,
Ipſa ſibi nullus de Phaetonte color:
Non aliter viles ſenſu monſtrante figuras
Mens hominis, craſſo corpore menſa, videt.
Aut tenue, aut nihil eſt, ſpecies aut proxima vero,
Aut pars in promptu eſt, pars adoperta latet:
Divinos puro donec de fonte liqvores
Corporis è Vinclis, morte ſoluto capit
Non igitur miſer eſt, lacrymis non aptus acerbis,
Solatur Domini qvem modò blanda manus,
Oblitum levium, capiat qvo maxima, rerum,
Jam vacuum curis, improba vita tuis.
Non poteras lethum pulchram prævertere palmam
Arte triumphata, ſideribusq; venis.
Non poteras penitus doctrinam extingvere mentis;
Qvam ſpargit toto plurimus orbe liber,
Audiit hinc vivus magnas Pœana per urbes,
Poſteritas omnis qvem benè grata canet.
Gratulor hanc merito Sortem: Sed cauſa doloris
Non levis à noſtra nunc mihi parte venit.
Non mea tam longæ jungam ſuſpiria pompæ?
Mene hilarem jubeat publicus eſſe dolor?
Nam veluti ſi qvâ ſtagnantibus incidit undis
Scrupulus, & fluctum motio prima dedit;
Addit ſe in ſpatium, viresq; acqvirit eundo
Circulus, atq; omni littora parte ferit:
Non aliter, qvi jam Pragenſi mœror ab urbe
Naſcitur, Eois, occiduisq; plagis,
Regna per & gentes, magis ac magis auctior, errans
Conturbat veſtras Auſter, & Eure domos.
Dania cumprimis Brahæum patria plorat,
Jamq; ſuum Atlantem non abiiſſe velit.
Illuſtrisqve domus, columen, Brahæia, regni,
Occubitu ſolis, lumine caſſa ſui,
Luget, & ad luctum ſocios vocat ordine Billos,
Rudros, Rantzovios, pulchraqve ſerta Roſæ,
Stemma viri fulgens, regnum ſibi vindicat unum;
Doctrinam cenſent omnia regna ſuam.

Fama

Fama Caledonium longè tranabit in orbem,
Signaqve mœroris Rex Jacobe dabis,
Musarum cultor celebris, tecumqve per orbem
Musarum qvotqvot mystica sacra colunt,
Seu Princeps ditione potens, seu Flamen honore,
Qvos loqvitur propriâ pagina scripta manu;
Seu qvocumqve loco Stellarum conscius artis,
Cui fuit in voti parte Tychonis amor.
Non ita fatidicas ibant crebra agmina Delphos,
Sollicita ambiguos aure notare sonos:
Qvàm super arcano cœlorum plurima motu
Brahæas adiit litera missa manus.
Conticuit vates, migrant oracula terras,
I, qvære hinc alios Delphica turba Deos.
Tu verò ante alios, Cæsar ter maxime, Reges
Non aliqvem motum corde latente capis;
Venerat immitti Phœnix dilapsus ab Arcto,
Atq; in Teutonia nidificabat humo,
Phœnicem propriâ voluisti cernere in aula:
Non alia imperio dignior ales erat.
Venit summa dies, properarunt fata receptum
Phœnicem flammis, Phœbe, adolere tuis.
Qvò minùs nunc flocci credant Te pendere casum,
Impedit officium, dive Rudolphe, tuum,
Armatum imperii depellere finibus hostem,
Tutari pacem, justitiamqve domi,
Et studia, atqve artes validas plantare per urbeis,
Unde hominum capiat commoda multa genus;
Percipiatqve Dei justas sapientia laudes:
Hæc sunt imperii munia summa tui.
O utinam nunqvam tua sceptra fatiget Erinnys,
Arma domi nemo concitet, arma foris,
Nulla intemperies langventia corpora tentet,
Qvod satis est, fundat terra, petantqve manus.
Non ideò nulli cingant tua lumina fasces,
Non minor hinc Regi retribuatur honos.
Te duce certatim speculantur sidera cives,
Qvantaqve divinæ sint monumenta manus.
Scilicet hæc una est divini meta laboris,
Hæc hominum decuit vita beata genus.
Hanc eqvidem Eois vitam vixisset in hortis,
Si posset vetitis abstinuisse bonis.
Nunc immorigeros Nemesis divina, magisq;
Trux hominem duro pectore plectit homo.

Terra homines plectit, tribulos commutat aristis,
Torrida nunc æstu, nunc adopertanive.
Hinc genus Adamidum duras damnatur ad artes:
Sidera cunctis non vacat arte frui.
Hanc tamen esse tuam voluerunt Numina curam,
(Par immortali regia turba Deo.)
Has etiam ingenuas in sceptra reponere curas,
Qvòqve potes, arctas amplificare, modo.
Tempora nobilibus condunt pereuntia signis:
Ætatem mundi pectora bruta docent.
Qvanta sit, expediunt, cœlorum condita moles,
Qvamqve sit humanæ commoda forma domus.
Ne velut ignota vivat peregrinus in urbe
Terrigena, hospitii nescius ipse sui.
Incipe, mortalis, stolidos deponere fastus:
Qvantula de mundo portio, qvæso, tua est?
Qvin etiam humanos adjutant gnaviter usus
(Ores ingratis sæpe iteranda viris:)
Uranien fœcunda Ceres, Bacchusqve loqvuntur.
Fauni Capripedes, Arcadiusqve Deus.
Uraniæ instabilem constrinxit Nerea nautis,
Æolia, Uranie sub juga castra dedit.
Hæc avis Hispanos alium deduxit in orbem,
Huic ce[illegible]it clausas gens tremefacta fores.
Uraniæ Batavos sæva servavit ab Arcto,
Qvos fugit multo tempore clausa dies,
Tanta dedit qvondam cultori præmia dives;
Non eqvidem cunctas, credite, fudit opes.
Claudit in exhaustam gremio prædivite gazam,
Dat nova non pigris munera, culta viris.
Vim cœli reserata viri, venit agnita ad usum:
Ignotæ videas commoda nulla rei.
Clausa aperire labor: sed apertis non labor uti;
Naturæ ingenio, vim reserate viri.
Mi qvoqve, Diva potens, propriùs perculta dedisti,
Ne cruciet mentem vana superstitio.
Dulcia non poterat compescere somnia Moses;
Suspicio magnos fecerat Astra Deos:
Forte etiam magicas venissem promptus ad actus,
Eliciens Orco, qvod regere Astra putant.
Intima qvantisper non ad penetralia veni,
Explorans vires lux animosa tuas.
Consulat Astrorum vires qvicunqve laborat
Cum fructu vetitis obvius ire libris,

Tuqve adeò immanes terris avertere pestes
Si (qvod sacra jubent, dive Rudolphe, cupis;
Si tibi sunt cordi miseræ nova commoda vitæ,
Gloria si summi cultus, amorqve Dei:
Hanc etiam clemens studiorum amplectere partem
Consciam & Astrorum perge fovere Deam.
Stravisti Scythicum non una clade tyrannum:
Imbellem exsupera tandem etiam invidiam.
Millia militibus, veniant modò singula Musis:
Neutra gravant reditus invida lingva tuos.
Si tamen usq; adeò multos rapit omnia miles;
Si cunctas adeò Mars populatur opes;
Servanda est inopi tantilla pecunia fisco;
Et nihil est studiis, sordide Rhetor, opus.
Deme catenato preciosa monilia collo,
Sit simplex vestis, mensaq; parca tibi.
Luxuries inopi famuletur publica fisco,
Nam nihil est illis, sordide Rhetor, opus.
Tunc etiam Jovæ fisco cedemus honores;
Astra locum castris, ingeniumq; dabunt.

Johannes Kepplerus mœstus posuit.

INCOMPARABILIS VIRI TYCHON-BRAHE ATLANTIS CYMBRICI ET EQVITIS TORQVATI ELOGIUM.

Eduxit, perhibent, immani mole Gigantes
Simplicibus tellus denuò culta viris,
Hi tentâre qvidem Cœlos ascendere qvondam,
Qvos tamen in terram, Dî repulere statim.
At nostris alium videas genuisse diebus
Ipsum cui Cœlum sarcina parva fuit.
Hic, cui non totus terrarum qvà patet, orbis
Sufficere, eventu judice non potuit.
Hic dico, ille Gigas, qvem fama reclamitat harmis
Astriferos cœlos imposuisse suis.
Hic voluit Stellas flammantes inter Olympi
Vivere, sic scrutans intima claustra Poli.

Unde refert nobis victor Mysteria cœli,
Qvicqvid & occulti magnus Olympus habet.
Hinc videas monumenta viri, qvæ cœlitùs ipse
Edoctus, nobis conspicienda dedit.
Hæc, Diodore, oculis si vidisses, Miraclis
Dixisses septem connumeranda tuis.
Cedite jam Primi Inventores, cedite tandem;
Viribus hic cerebri vos facit arte rudes.
Hei mihi! Qvid video? rumpit mea verba qvid inter?
O mea qvid subitus occupat ossa tremor!
Occidit! hei vobis Cœlum, fulgentiaqve Astra!
Occidit ipse Tycho summus & alter Atlas!
Qvid vestrum TYCHON misistis abire Tychonem,
Cui semper vestri maxima cura fuit.
Antea qvem nobis, ecce, Astra dedere benignè,
Invida nunc oculis surripuere meis.
Non ego marcesco: Neqve, si mihi vera fatendum,
Terra fuit tantum digna tenere virum.
Nunc Tycho ipse suo speculans spatiatur Olympo,
Atqve ipsi specula est, qvod fuit ante scopus.
Ergo si voti compos jam despicit alto
Osorem, dicens: nil tua dira moror.
Nil tua dira moror, Fortunæ victor & ipse,
In terris posthac degere non cupio.

Paulus Janus Colding
Cimber.

Non prætereundum est ejusdem elogium à Jona Coldingensi factum & in illius descriptione Daniæ pag: 162 allegatum.

FAMILIÆ NOBILISSIMÆ ET ANTIQVISSImæ splendore conspicuo, tum virtutum ornamentis & cœlestium rerum eximia cognitione Viro nulli secundo Domino Tychoni Brahe Domino de Knudstrup &c. qvi Anno 1597 Mense Martiô ineunte Patriæ valedixit & in aulam Rudolphi 2 Cæsaris se contulit.

Gente satum superba
Editumq; antiqvis proavis, sidere perbenigno

Tychiadem perenni
Laude dignum, magnificè concelebres THALIA.
Illius en stupenda.
Mentis, & culti ingenii illustria dona miror.
Cuncta elementa mundi.
Noscit, & cœli rapidi, mille tenet figuras.
Spherica forma terræ
Et qvibus librata modis constabilita pendet?
Ignis & unde manat?
Unde nunc aer tepidus? discolor iris unde?
Unde tonitrua? & tam
Clamor ingens? fulgure ubi finditur æther ardens.
Deficit unde Phœbus?
Et laborat Luna suo lumine contabescens.
Qvæ minuatq; Lunam
Causa? Qvæ integrare latentem valet atq; Phœben.
Unde venit comites?
Tam suo motu vario, qvam variaq; forma
Tristia fata terris
Qvæ minetur? pervigil idem ratiocinatur.
Singula sed referre,
Non opus: terram penetrat Tucca, polumq; celsum
Per geminos polares
Transit axes: scandit eqvos ortus, & occidentis,
Nubibus inq; opacis
Abdidit natura nihil mente qvin ille noscit.
Ante alios minores
Hesperus lucet velut ignes: micat utq; Luna,
Sic capit inter omnes
Extulit Musas comes hic Urania fidelis.

Jon. Colding.

IN EFFIGIEM MAGNIFICI ET NOBILISSIMI VIRI
D. TYCHONIS BRAHÆI,
MATHEMATICI INCOMPARABILIS:
EPIGRAMMA.

Atlantem, Mauros dum deserit (ecce) Vetustas
Credula mutatum in montem abiisse putat.
Multa super malis, aurea super arbore multa,
Multaq; de volucri finxit Abantaida.
Nugæ! Nam qvalis solitus, qvantusq; videri
Mauris, Cimmeriis talis adhuc superest.
Mirum at; Cimmeriis Maurum occultare tenebris
Dum cupis, hoc ipso Maurus is arguitur.
Mirum Cimmeria cum obscurent cuncta tenebræ
Has tamen illustret lumine Cimber Atlas.
Mirum; Cimmeriæ qvantum haud nocuere tenebræ,
Tantum luce Atlas Cimbricus ille juvet.
Mirum; illi subsit vice qvòd versâ ultima Thule,
Cui qvondam Regnum est Axe sub opposito
Sed magis hoc mirum; Ingenio Terras qvòd & Astra
Supponat, Regio cui satis una fuit.
Maximè at hoc mirum, qvòd qvem vix Terra vel Æther
Excipiunt, parva hac picta Tabella capit:
Qvâ facies vultusq; viri spectatur honestus,
Augustum Ætherei pectoris, hospitium
Ast animus, Cœlo juxtà Terrisq; potitus
Vix cœlo, vix se continet ille Solo
Remigio hinc pennæ satagit transire gemello,
Archetypi qværens Orbis in Arce Larem.
Totus is ad Boream notus, modò visit & Austrum,
Notus ad Eóos, notus ad Hesperios.
Ergo nec Maurus proprium hunc, neve incola Thules,
Non sol exoriens, non tenet occiduum.

Sed clarus toto passim dominatur in Orbe,
Maximus Arte solo, maximus Arte Polo.
Servate hunc Musæ, nisi enim servemini ab illo,
Actum erit URANIÆ, vestraq; Templa ruent.

ALBERTUS VOITUS BORUSSUS
Poëtices Professor Witebergæ, Observantiæ & debiti cultus testandi gratiâ F.

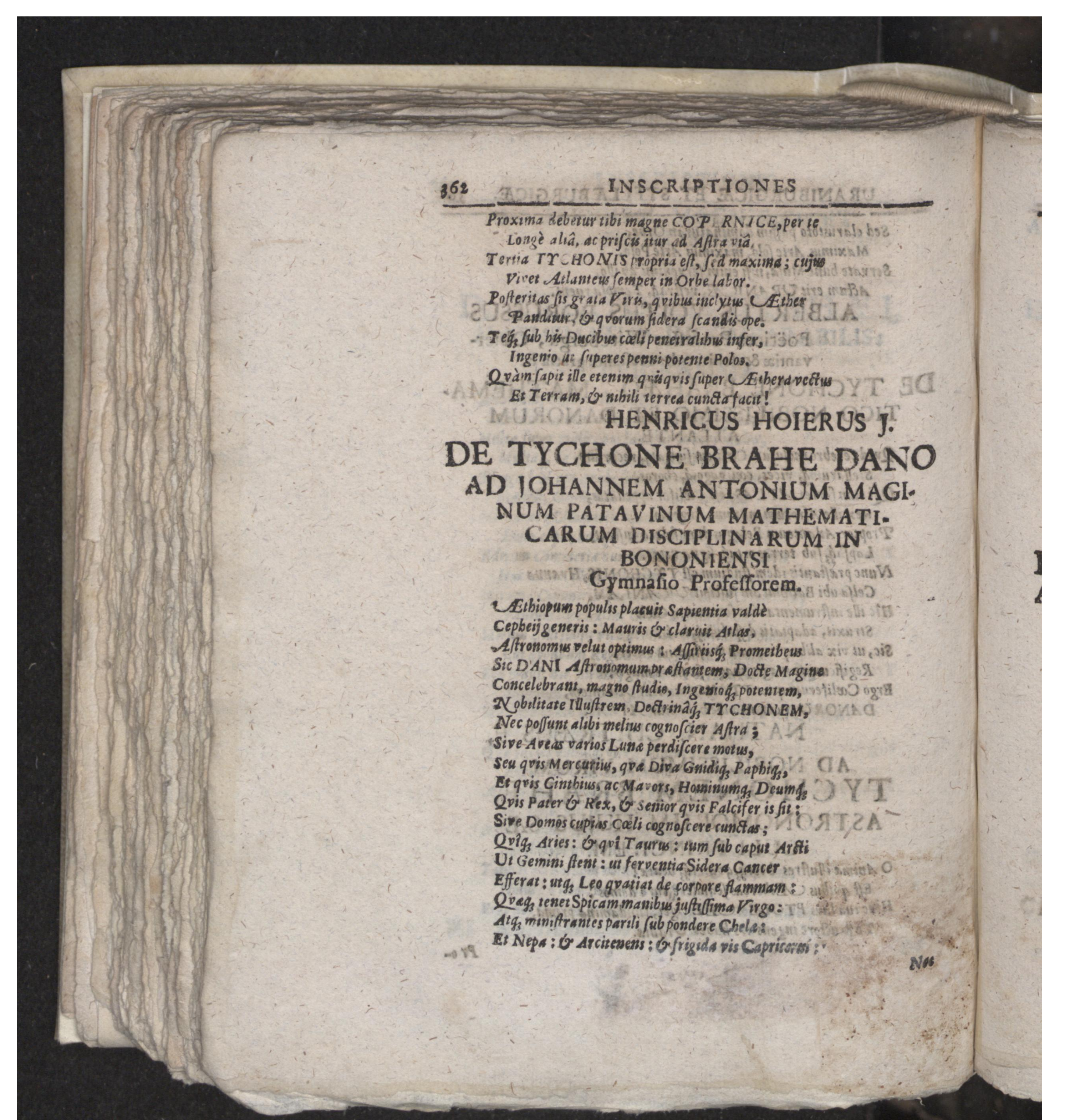
DE TYCHONE BRAHÆO, MATHEMATICO NOBILISSIMO ET DANORUM ATLANTE.

Qvod cerebro inclusum Cœli cursum atq; recursum,
Stellarumq; vices, cœlivagosq; choros,
Qvi cum ferret ATLAS, est Cœlifer appellatus,
Rex ille Afrorum maximus ingenio.
Propter Atlanteum Pelagus dum sidera lustrat,
Lapsaq; sub terras ortaq; signa notat.
Nunc præstantis idem studium est TYCHONIS, Hvanna
Celsa ubi Balthiacam suscipit URANIAM,
Hic ille instrumenta vias scrutantia Cœli
Struxit, adaptatis disposuitq; locis.
Sic, ut vix alibi qvicqvam præstantius extet,
Regificumve magis, magnificumve magis.
Ergo Cœliferum qvia TYCHO imitatur Atlantem,
DANORUM cur non ille habeatur ATLAS.

NATHAN. CHITRÆUS F.

AD NOBILISSIMUM VIRUM TYCHONEM BRAHE, ASTRONOMORUM HUJUS SÆCULI PRINCIPEM.

O Animæ illustres ô terq; qvaterq; beatæ!
Est qvibus Æthereas scandere curæ domos!
Hinc tua laus PTOLEMÆE viget, fundamina prima,
Te structore ingens ars habet Urania.

Proxima debetur tibi magne COPERNICE, per te
Longè aliâ, ac priscis itur ad Astra viâ.
Tertia TYCHONIS propria est, sed maxima; cujus
Vivet Atlanteus semper in Orbe labor.
Posteritas sis grata Viris, quibus inclytus Æther
Panditur, & quorum sidera scandis ope.
Teq; sub his Ducibus cœli penetralibus infer,
Ingenio ut superes penni-potente Polos.
Qvàm sapit ille etenim qvisqvis super Æthera vectus
Et Terram, & nihili terrea cuncta facit!

HENRICUS HOIERUS J.

DE TYCHONE BRAHE DANO AD JOHANNEM ANTONIUM MAGINUM PATAVINUM MATHEMATICARUM DISCIPLINARUM IN BONONIENSI Gymnasio Professorem.

Æthiopum populis placuit Sapientia valdè
Cepheij generis: Mauris & claruit Atlas,
Astronomus velut optimus: Assiriisq; Prometheus
Sic DANI Astronomum præstantem, Docte Magine
Concelebrant, magno studio, Ingenioq; potentem,
Nobilitate Illustrem, Doctrinâq; TYCHONEM,
Nec possunt alibi melius cognoscier Astra;
Sive Aveas varios Lunæ perdiscere motus,
Seu qvis Mercurius, qva Diva Gnidiq; Paphiq;,
Et qvis Cinthius, ac Mavors, Hominumq; Deumq;
Qvis Pater & Rex, & senior qvis Falcifer is sit;
Sive Domos cupias Cœli cognoscere cunctas;
Qviq; Aries: & qvi Taurus: tum sub caput Arcti
Ut Gemini stent: ut ferventia Sidera Cancer
Efferat; utq; Leo qvatiat de corpore flammam:
Qvæq; tenet Spicam manibus justissima Virgo:
Atq; ministrantes parili sub pondere Chelæ:
Et Nepa: & Arcitenens: & frigida vis Capricorni;

Nec

Nec non Sqvammiferi Pisces: & Sidera qvæq;.
Nec nôrunt alii Cœlestia pandere Fata
Rectius, abstrusas hominum referantia sortes.
Qvid verbis opus est? docti, celebresq; Poëtæ
Materiam illustrem sunt nacti, clangere versu
Qvâ non dignior ulla fuit, nec celsior ulla;
Vel te teste etiam tantum celebrante TYCHONEM.
Qvos ergo argillâ finxit meliore Prometheus,
Qvorum circundat Grinæus tempora lauro,
Qvorumq; ad nutum tribuunt modulamina Musæ,
Præclaras dicant resonanti carmine laudes,
Cœlestemq; ferant Cœlestia ad Astra TYCHONEM.
Parvis namq; meis ea res haud viribus æqva est,
Qvem magè verborum Ciceronis cura fatigat.

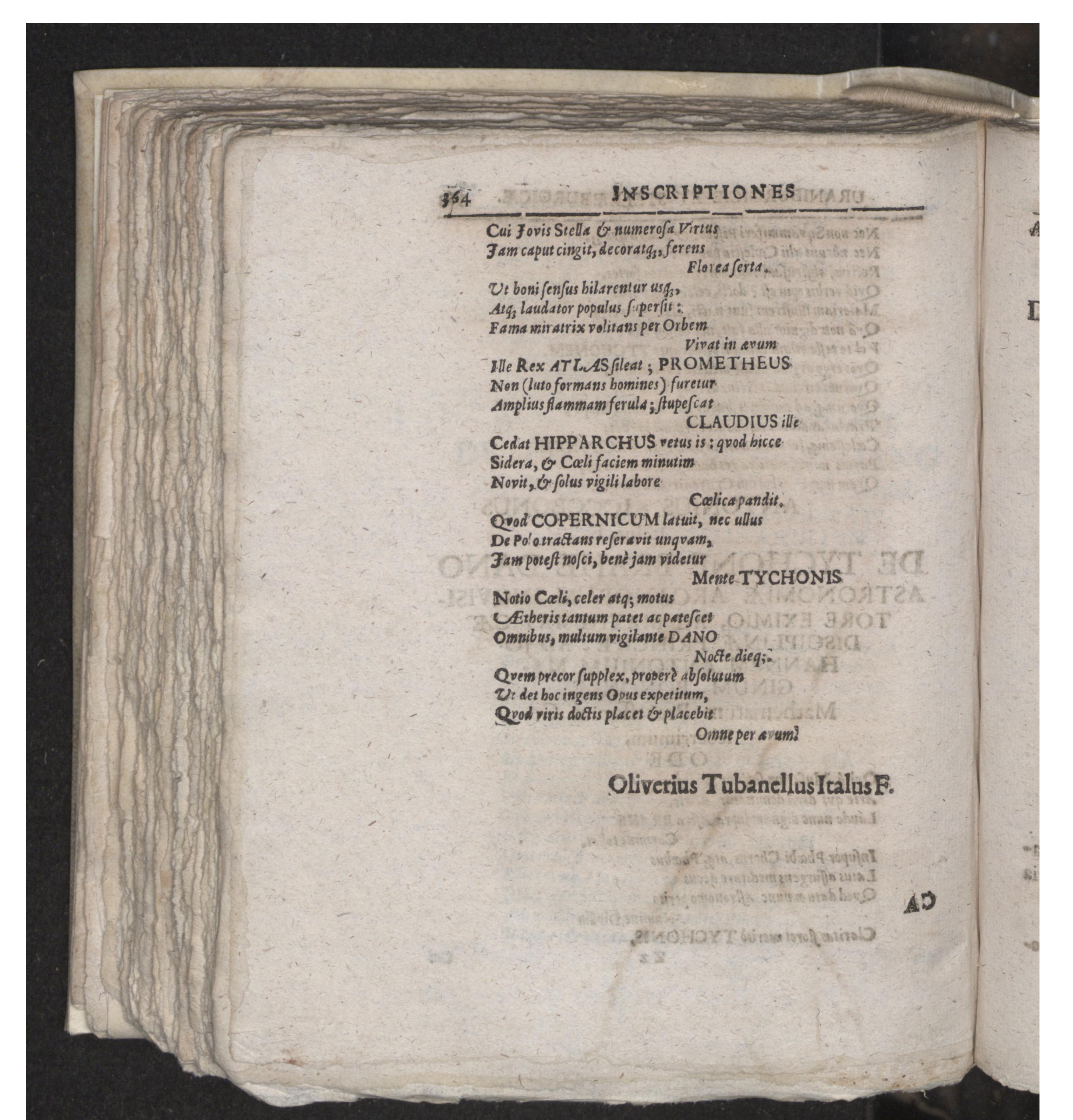
ANTONIUS RICCOBONUS
Italus. F.

DE TYCHONE BRAHE DANO ASTRONOMIÆ ARCANORUM INQVISITORE EXIMIO, AC MATHEMATICÆ DISCIPLINÆ PRINCIPE, AD JOHANNEM ANTONIUM MAGINUM, BONONIÆ Mathematum Professorem Celeberrimum.

ODE

Qvisq; Musarum sapiens Sacerdos
Arte qvi divâ dominatur Astris,
Laude nunc dignum supra Astra BRAHE
Carmine tollat,
Insuper Phœbi Chorus, atq; Phœbus
Lætus assurgens meditare decus
Qvod datum nunc Astronomo perito
Numine Divûm
Claritas floret meritò TYCHONIS,

 Cui

Cui Jovis Stella & numerosa Virtus
Jam caput cingit, decoratq; ferens
Florea serta.

Ut boni sensus hilarentur usq;,
Atq; laudator populus superstit:
Fama miratrix volitans per Orbem
Vivat in ævum

Ille Rex ATLAS sileat; PROMETHEUS
Non (luto formans homines) furetur
Amplius flammam ferula; stupescat
CLAUDIUS *ille*

Cedat HIPPARCHUS *vetus is: qvod hicce*
Sidera, & Cœli faciem minutim
Novit, & solus vigili labore
Cœlica pandit.

Qvod COPERNICUM *latuit, nec ullus*
De Polo tractans reseravit unqvam,
Jam potest nosci, benè jam videtur
Mente TYCHONIS

Notio Cœli, celer atq; motus
Ætheris tantum patet ac patescet
Omnibus, multum vigilante DANO
Nocte dieq;.

Qvem precor supplex, properè absolutum
Ut det hoc ingens Opus expetitum,
Qvod viris doctis placet & placebit
Omne per ævum.

Oliverius Tubanellus Italus F.

AD

AD NOBILISSIMUM ET PRÆSTANTISSIMUM VIRUM,
TYCHONEM BRAHE,
DANUM, DOMINUM DE KNUDSTRUP ET URANIBURGI FUNDATOREM.
Astronomiæ nostro Sæculo instauratorem primarium.

Cœlo dignus erit, Zelo qvi Cœlica scrutans
Sidera non Terris vitam traducit inertem.
Qvod TYCHO perfusus Cœlesti Numine præstas,
Despiciens hominum sordes pompasq́ caducas.
O DANIÆ gentis lux, gloria, vera voluptas,
Vive, Valeq́ Deo, cujus vestigia lustras
Mirandis radiis, & grato perficis Orbi;
Nunqvam Visa aliis, nunqvam confecta labore
Tanto. Propterea te vasti Machina Mundi,
Miratur, te laude vehet post sæcula multa
Posteritas, si docta foret: te Occasus & Ortus,
Insignem meritis, indagine mentis acuta
Præstantem celebrabit, Opus laudabit in Ævum
Artificem, dum Solis Eqvi, dum Luna superstes
Falcatas referet facies, dum Pontus & Aër
Numinis attollent laudes, qvo sidera constant:
DANIA donec erit, re, nomine, & omine felix:
Donec HVÆNNA suis fundis & gurgite multo
Extabit, loca læto videns, atq́ ore patente
Vicinas Urbes, & dissita Regna salutat.
O DEUS, Astriferi sapiens fundator Olympi,
Custodire Virum talem, vitaq́ beare,
Atq́ Astris inferre velis, qvi sidera scandit,
Nec Terena facit magni, sublimia saltem,
Mente agitat, vulgiq́ volens commercia linqvit.
O Generose Poli cultor TYCHO, vive valeq́;

Te servante Deo, cujus moderamine Cœlum
Circuit, & vitæ percurritur Orbita nostræ.

Martinus Plecius F.

MAURITIUS HASSIÆ LANDTGRAVIUS AD TYCHONEM BRAHE NOBILEM ET CLARISSIMUM VIRUM

URANIÆ *superat reliqvas divina sorores,*
Dicitur & sacri gloria prima chori.
Hanc coluere Patres Prisci, Regesq́ꝫ potentes.
Qvi proprius Mentis vi tetigere Deos.
Hanc optat sapiens studiorum figere metam,
Ut famæ celebris præmia digna ferat.
Qvantò etenim Terras celsus supereminet Æther;
Illius est tantò notio laude prior.
Ipsa docet Cæli motus, Cœlumq́ꝫ tueri
Vultibus erectis nos jubet ipse Deus.
Ne ventura malis timeamus fata, sed Astris
Præmoniti, ad superum confugiamus opem.
Nec qværamus humi pastum, sed laude vehatur,
Qvi struxit cœli tale Creator opus.
Ergo tuis læsus meritisq́ꝫ studiisqꝫ fovere
Perge DEAM tantam; Munera larga dabit.
Qvandoqvidem dudum miratur, pervia cuncta
Esse tuis Fabricis qvæ latuere prius.
Hinc tibi scrutanti Leges sublimis Olympi,
Inter honoratum præparat Astra locum.

Casselis 2 Apr. 1592. Mauritius Hassiæ Landtgravius F. & manu propria scripsit.

Coronidis loco qvædam Tychonis Carmina hisce addo.

AD

H. GYLLUNFINUM BAHUSIÆ ARCIS Præfectum hospitem suum amantissimum.

Tanta fuit virtus, Mavors, & splendor avorum
Aurea qvòd Genti nomina Stella dedit.
Magna qvidem laus est micuisse, ut sydera: major
Ut Phœbus Patribus præmicuisse tuam
Tot patriæ insignes peperisti Marte Triumphos,
Claraq; tot victrix dextra trophæa tulit.
Utq; micant radiis rutilantibus æqvora Phœbi,
Cimbria sic palmis fulget, ovatq; tuis.
Aurea stella aptè, titulo tamen impare gestis
Aureus, & melius sol tibi nomen erit.

T. B.

De Classe Hispaniæ, Interpretatio Carminis à Serenissimo Rege Scotiæ Conscripti.

Insano tumidæ gentes coiere tumultu,
Ausæ, insigne nefas, bello ultrò ciere Tonantem
Mars sese accinxit: metuenda tot agmina nunqvam
Visa ferunt: properare truces miro ordine turmæ,
Nosq; mari, & terra, & sævo clausere duello,
Exitium, diraq; minantes cæde ruinam:
Irrita sed tristi lugent contamine fine:
Nam laceras jecit ventus ludibria puppes,
Et sparsit rapidis turgescens montibus Æqvor,
Felix communi qvi evasit clade superstes,
Dum reliqvos misero diglutit abyssus hiatu.
Cui vis tanta cadit? qvis totq; stupenda peregit?
Vanos jova sacra conatus visit Olympo.

T. B.

Ex

Ex Jac. Aug. Thuani Historiar. lib. 126. & ad Annum 1601.

TYCHONIS ELOGIUM.

Post Pinellum commemorandus venit Tycho Brahe, Eqves Danus, Astrorum vera scientia, & observationibus longo tempore in sua Uranopoli, & magno sumptu factis, omnium concordibus suffragiis Principis Astronomorum nomen promeritus: Qvi, Chersoneso Cimbrica relicta, cum in Germaniam proximam se recepisset, in Aula Rudolphi Cæsaris aliqvandiu floruit. Cum Wilhelmo Hesso, qvi in eadem scientia excellebat, arcta studiorum necessitudine erat cunjunctus: Pragæ hoc Anno IX Kal. Novembr. decessit, cum vitæ annos 54, menseis IX, dies 19 tantùm exegisset, vir & scriptis à se editis, secundum Ptolemæum, Joannem Regiomontanum, & Nicolaum Copernicum, inprimis clarus, & postea à Joanne Kepplero, cui præclaras ingenii sui reliqvias, ne perirent, qvasi testamento legavit, publicatis, illustrior.

Apud Kircherum in Hist. Eustachianâ pag. 172 reperitur mentio tormenti Bellici prægrandis cum hac inscriptione:

TYCHONIS BRAHE.

Qvod Kircherus ibidem conjicit fuisse fusum ex ære captivo Uraniburgico, inter alias manubias à Torqvato de Comitibus Cæsarei exercitus Archistratego bello Germanico asportato.

Hisce

Hisce adjungo Synopsin vitæ Tychonis Brahe à me collectam è Gassendi de Tychone conscripto tractatu, Epistolâ Tychonis ad Andream Vellejum nondum editâ scriptâ vero Benachii Anno 1599. 18 Septembr: de causa discessus è Patria, variis Tychonis Brahe scriptis editis ut & epistolâ Margaretæ, filiæ Tychonis MS. missâ 1608 die 3 Pascatos ad Christianum Longomontanum, eo tempore Professorem Haffniensem, de statu liberorum Tychonis post ejus & uxoris mortem.

Danorum celeberrima gloria Gentis, toto pene cognitus orbe, Tycho Brahe, Danus, Ottonis Brahe & Beatæ Bille filius, qvinq; filiorum primogenitus, dominus hæreditarius de Knudstrup in Scania non procul Helsingburgo sito, Eqves auratus Danus, Arcis Uraniburg in Insula Hvenna Fundator & Præfectus, Instrumentorumq; Astronomicorum in eadem dispositorum inventor & structor, Astronomus Princeps, natus est Knudstrupii Ann. Chr. 1546 die Decembr. 13 hora 22 min. 47.

Habuit fratrem Stenonem Brahe, Maj: Reg: consiliarium & in Arce Calundburgica Præsidem, cujus filia, nomine Birgitta, perillustri Friderico Reetz nupta edidit modernum Regis Daniæ FRIDERICI III *Cancellarium illustrissimum, Petrum Reetz, natu maximum.* Ejus Soror Sophia Brabe *Mathefeos Astronomiæ & Astrologiæ perita, peperit An. 1580 die 27 Maii filium Tagonem Tot qvi inclytus Regni* Daniæ *Senator obiit Anno 1658. Cui Seqvens monumentum erectum est.*

Siste.
Quisqvis. Es.
Advena.
Nec.
Pedem. Promove. Prius
Qvam.
Cujus. Augustum. Claudat. Pectus,
Augustum, Hoc Marmor.
Inspexeris. &
Durum. *Molli.* Corpori. Saxum.
Lacrymarum. Rivulis,
Studueris. Emollire.
Jacet. Hic. Depositus

Cælo.

Cælo. Qvem. Natum. Soloq;. Datum
Divûm: Omnes. Filium. Canunt.

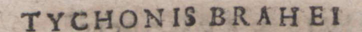
TAGIUS TOTTHIUS

Patria. Qvem. Postqvam. Enutriverunt. Arva?
Admirandum. Peregrinis. Misére.
Nobilium. Decus. Danorum.
Virtutis
Qvæ. Non. Nobiles. Nobiles. Facit.
Incitamentum.
Juvenem, Senem.
Dum.
Gallorum. Teutonumq;. Moribus.
Patriis. Accommodatis.
Mirandum. Missum.
Magis. Recepit. Mirandum
Patrium. Solum
Is. TOTTHIUS. Qvippe. Reversus.
In. Qvo. Uno.
Qvotqvot. Sunt, Virtutes. Hospitio. Delecto.
Qvas. In. Aliis. Admiramur. Divisas.
Omnes. Collectæ. Residebant.
Unde.
Jubente. Cœlo. Tot. De. Cœtu. Procerum. Promotus
Ad. Fasces.
Facibus. Sacris. Armatus.
Discerptam. Svecorum. Armis. Germaniam. Germaniæ.
Inermis. Conciliavit.
Et
Sui. Sveciam. Poloniamq;. Regis. Nomine.
Legatus. Salutavit.
Qvid. Qvod.
Tot. Unus. TOTTHIUS. Sciatur. Oris.
Qvot. Plures. Emetiri. Non. Potuerint.
Vicit. Qvi. Virtute. Virtutem. Marte. Martem.
Faventem. Præ. Cunctis. Habens. Pietatem.
Sacrorum. Operosus. Cultor.

Senio

Senio. Divino. Cultu. Repuerascente.
Civis. Soli. Poli. Evadens.
Mortalisq;. Divinus. Factus.
Animam. Superis. Cœloq;. Unde. Hausit. Reddidit.
Terreo. Terræ. Corpore. Ferreo. Seculo. Mandato.
Unus. Sui. Memoriam. Reliqvit. Omnibus.
Qvo
Omnibus. Se. Qvem. Amabant. Universi. Unus. TOTTHIUS.
Abiens. Dedit.
Heroum. Constrictum. Compendium.
Cave. Credas. Hospes.
Limitibus. Teneri. Arctis. Adeo. Teneri. Nescium
TOTTHII. Pectus.
Qvem. Orbis. Tenere. Nescivit. Qvia. Major.
Sed. Venerare. Urnam,
Et.
Qvem. Mortuum. Putas. Heroëm. Vivere. Scias.
Nec
Alium. In. Finem. Vita. Excessisse.
Qvam. Qvo. Vitam. Ingrederetur.
Heroicum. Corpus.
Claudat. Exile. Bustum.
Mortuumq;. Indigitet.
Vivet. Tamen. Famæ. Studio.
Et.
Insignia. Ob. Facta. Maxima. Nactus. Encomia.
Omni. Unus. TOTTHIUS. Æternitate.
Vigebit.

Hujus qvoq; Cognatus & Affinis fuit gloriæ immortalis Heros & inter mortalium Sapientiores à multis seculis facile Princeps, Regniq; Daniæ Senator gravissimus, Oligerus Rosenkrantzius ante Annos 25. Hafniæ demortuus; de qvo cœlitibus adscripto ita cecinit Joannes Laurembergius Mathem. in Regia Sorana Academia Professor Publicus.

Τρεῖς φῶτες Δάνȣ, μετα πλείοσιν, ἔρνος ἔλαμπον
Αὔξοντες πινυτοῖς γράμμασιν εὐγενίην.
Λευκόπεδος, Βραχεῦς τε, Ροδοσέφανος τε, σύναιμοι,
Ἔξοχοι ἱστορίην Ἄστρα, Θεηγορίην.
Ἱστορικὸν δέλτοι πολυΐστορες ἱστορέȣσι,
Στίλβει δ' αἴθονες ὡς ἀστέρες Ἀστρόσοφος.
Θειόλογον θεῖος λόγος ἥρπασ' ἀειθαλέοντι
Δοξάσων ἑὸ κρᾶτα Ροδῶν Στεφάνῳ.

Tres Heroës, inter plures Danicum germen fulserunt,
Augentes celebribus ſcriptis Nobilitatem:
Witfeldus, Brahæus, ac Roſenkrantzius, agnati,
Excellentes in Hiſtoriâ, Aſtris, Theologiâ.
Hiſtoricum annales multiſcij memorant:
Splendet ut ſcintillantes Stellæ Aſtroſophus
Theologum divinus Λόγος rapuit, immarceſſibili
Glorificaturus ejus caput Roſarum coronâ.

Συντομίην σεμνῆς διδαχῆς ΟΛΙΓΗΡΟΝ ἀΰσσω
Συντομίῃ ἐπέων, ῥεύματι τῶν δακρύων.

Compendium Sanctæ Eruditionis Oligerum vehementer lugeo
Compendio verborum, exſuperantiâ lacrymarum.

Thomas quoq; Bangius Regius Academiæ Hafnienſis
Profeſſor in tumulum ejusdem.

Virtutum. Jacet. Hoc. Tumulo. Chorus. omnis in uno.
Vivus. Amor. Populi. Vivus. Et Artis. Amor.
Maximus. OLIGERUS. ROSECRANZIUS.
Haut. Tibi. Plura.
Scribam. Nam. Majus. Scribere. Non. Potui.

Hic

Hic noster Brahe a Patruo Georgio Brahe, parentibus insciis, in infantia abreptus circa annum ætatis septimum Scholæ Latinæ adhibitus postea in Academia Haffniensi operam impendit Rhetoricæ & Philosophiæ.

Juxta decimum qvartum annum, Lipsiam studiorum continuandorum gratia missus ibi per triennium moratus est, sustentante eum prænominato Patruo; ubi invito & reluctante Pædagogo, qvi parentum voluntatem prætendens, eum Jurisprudentiæ operam dare maluit, ex libris clam coëmptis Astronomiam secretò, Præceptore Johan. Homelio & Bartholomeo Sculteto, 1563. & 1564 excoluit.

Inde in Patriam revocatus, occasione mortis Georgii Patrui rursus in Germaniam 1566. abiit: Primùm Wittebergam, mox interveniente peste Rostochium; ubi is Casus illi contigit, qvo totam anteriorem nasi partem per Manderupium Pasbergium amisit.

Circa annum verò 1569. & seqventem, superato Danubio, Augustæ Vindelicorum versans in horto consulis Pauli Hainzelij, in pago Geginga dimidio milliaris ab urbe in Noto Lybicum distante, qvadrante maximo & sextante ligneo à Tychone istic excogitatis, Sydera observavit & peculiari libro denotata consignavit, aliaq; organa Astronomica confici curavit, qvæ per totam Germaniam aliqvamq; Italiæ partem secum adsportavit.

Alia inter loca etiam Lauginga transiit in ipsis Sueviæ finibus, ubi Cyprianum Leovitium Astrologum cognovit: Augustæ verò Windelicorum conversatione & familiaritate Hieronymi Wolphii & Petri Rami Anno 1570. usus est.

Demum in Patriam An: Chr: 1571. reversus (in qvo itinere Ingolstadii Philippum Appianum vidit) Haffniamq; appulsus, partim in Scania Herritzvadii, qvod olim Monachorum Cænobium fuerat, ipsumq; non longe Knudstorpio, apud Avunculum Stenonem Bilde observatorium ut & laboratorium apperavit, Astronomiam & Pyronomica excolens, novumq; Phænomenon An 1572. in asterismo Cassiopeiæ observans; partim in Selandia Haffniæ vixit, hospitio exceptus à Doctore Joanne Pratensi Professor. Publ. multumq; æstimatus à Carolo Danzao Regis Galliæ Legato, ut & Petro Oxenio, magno Aulæ in Regno Daniæ Magistro.

Anno verò 1573. cogitavit iter in Germaniam ac porrò in Italiam instituere; cæterùm partim febri aliisq; incommodis laborans, partim uxorem plebejam ex pago ipso Knudsdorpio, nomine Christianam, ducens, (è qva nata est ipsi An. 1574. Filia, cui fuit Magdalena nomen,) An. 1574. totam hyemem

Haffniæ transegit, quâ, Jussu Regis Friderici II, Planetarum theoriam in Academia Haffniensi ita explicavit, ut exinde usus tabularum Prutenicarum fieret in promptu, habitâ prius Oratione, quam novennio post ejus mortem edidit Conradus Aslacus Bergensis. Peractis prælectionibus, compositis domi rebus, relictisq; ibidem Uxore & filia, ineunte succedentis Anni 1575 vere contendit in Hassiam, ut laudatissimum Principem Wilhelmum Regionis Landgravium conveniret. Pervenit ergo Cassellas sub Aprilis initium, ubi lætitia summa exceptus, Principis consvetudine familiari totos octo aut decem dies usus est. At interveniente obitu Filiolæ Landgravii ab eo discessit & Francofurtum ad Manum petiit. Dies aliqvot ibi commoratus, contendit in Helvetiam & cùm lustrasset varias in itinere civitates, nulla tamen æqve ac ipsa Basilea placuit.

Perlustratâ Helvetiâ, tum in Venetorum ditionem excurrit tum dies aliqvot transegit Venetiis. Repetiit subinde Germaniam & Ratisbonam cogitans, qvò erant Comitia ad Imperatoris Rudolphi coronationem convocata, Vindelicorum Augustâ transiit ubi & amicos revisit, recreavitq; summoperè. Ratisbonam cùm pervenisset, Thaddæum Hagecium Bohemium, Aulæ Imperialis Medicum, aliosq; viros doctos sibi amicos paravit. Spectator interea cum fuisset coronationis, qvæ in diem Novembris primam incidit, destinavit domum redire ante hiemem. Inter redeundum vidit Saltfeldiæ Erasmum Reinholdum Juniorem: Vidit etiam Witebergæ cùm alios tum potissimùm Wolfgangum Sculerum.

In Daniam verò circa annum ætatis 28. Anno Chr. 1575. redux, tacitè se parabat ut Basiliæ Rauracorum, qvam antea perlustraverat, sedem habitationis suæ eligeret ob Academiam celeberrimam, viros doctissimos, aeris salubritatem, victus commoditatem, confiniumq; Italiæ Galliæ & Germaniæ. Rex verò Daniæ & Norvegiæ, devotissimæ recordationis, Fridericus 2. Tychoni hæc animo secreto volventi seq; itineri accingenti sponte sua & clementi voluntate Insulam Hvennam ad vitam obtulit & concessit, & ut in ea ædificia utq; instrumenta pro exercitiis Astronomicis, tum qvoq; laboribus Pyronomicis fieri curaret, jussit, seq; sumptibus liberaliter iis provisurum clementer addixit, contulitq; ipsi tum necessaria apparandis ædificiis, ac Machinis, tum annuatim duo dalerorum millia ex Telonio; tum etiam Feudum in Norvegia; & Canonicatum Roschildensem, seu Præbendam S. Laurentii cujus annuus reditus mille daleris æstimatus est.

Mox Uraniburgum An. 1576. extruere cepit, & successivè tam ædificia qvàm instrumenta varia Astronomica absolvit, & in hæc omnia ultra tonnam auri (id est centum millia dalerorum) partim ex propriis partim ex Regia munificentia insumpsit, annisq; ter septem, solem, Lunam, Cometas septem, astraq; toto cœlo fixa & vagantia, accitis in horum ministerium pluribus studiosis acumine ingenii & uisus pollentibus qvos suis sumptibus aluit, tam matutino tempore, qvam vespertino Uraniburgi diligenter lustravit, qvas observationes (ut nihil de 14 antecedentium annorum animadversionibus dicam) primùm in magnis voluminibus, postea seorsim in singulos libros pro qvolibet nimirum anno distribui & ad mundum describi curavit. In astrologicis qvoq; effectus syderum scrutantibus non contemnendam locavit operam; Qvin & in Spagyricis præparationibus sive pyronomicis exercitiis non minimam impendit operam. Uraniburgum verò & alia, Stelleburgo excepto, pene absoluta sunt Anno 1580.

Circa annum 1587. novam orbium cœlestium ac totius mundi structuram ac dispositionem excogitavit, imo aliam qvam Ptolemaicam aut Copernicam, qvæ in Gassendo pag. 76. videri potest.

Annus verò fuit 1596. qvo odio & invidia, non solùm aulæ Magistri (diuturnum foventis odium ab usq; rixa ob vulneratum seqvacem Tychonis canem excitata) ut & Regis Cancellarii aliorumq; Nobilium, verum etiam Medicorum Haffniensium, factum est, condolescentibus multis & infinitis aliis, ut Tycho noster, Rege Christiano IV. inscio, Feudo Norvagicô &, Præbendâ S. Laurentii, Cancellario Regis postea statim concessa, sit privatus.

Hinc vere inseqventis anni Haffniam se contulit propriisq; sumptibus exædificatam domum, sitam in platea Farfvergaden appellata, qvæ hodie est Xenodochium, inhabitavit, relictisq; in Hvenna majoribus instrumentis Astronomicis ut & qvibusdam famulis, transtulit a Paschatis Festo die 29. April. in eam minora lavioraq; Organa, unà cum tota suppellectile Libraria & Typographica, ut ibi aliqvid observaret; nec non aliqvot clibanulos, qvo Chymiæ vacaret. Aulæ verò Magister per Prætorem civitatis, Castenium Rytter, vetare jussit, ne se amplius hujusmodi exercitationibus, in Turri civitatis publica, antea in hunc usum ipsi à qvatuor Regnî Tutoribus & Magistratu Haffniensi concessa, dederet, idq; nomine Regis, qvi tamen in Germaniam abierat ducturus in uxorem Annam Catharinam Friderici Marchionis Brandenburgici filiam.

Perrexit itaq; (subtractis Astronomiæ instaurandæ adminiculis) avehere Hvennâ qvicqvid rerum mobilium fuit, exceptis organis majoribus, qvæ coloni curæ commisit, conduxitq; onerariam navem, inq; eam imposuit Uxorem, duos filios, qvatuor filias, ancillas, famulos, majoremq; studiosorum partem (inter qvos erat Franciscus *Tegnagellius, non verò Christianus Longomontanus qvi abeundi veniam impetravit,) item suppellectilem, organa minora, librorumq; typis commissorum exempla.*

Vela igitur fecit regnante in Dania Christiano IV., Rectore Academiæ Doct. Andrea Lymvico, Anno sc. 1597, *paulo ante solstitium æstivum, ac iter direxit Rostochium, ubi amicum habuit* Henricum Brucæum, *observavitq; sub finem* Octobris Martem *inter stellas Geminorum versantem. Verum jam peste ibi grassante, deflexit eodem anno in Holsatiam ad* Henricum Ranzovium *Affinem, qvi illum ad se arcemq; suam Wandesburgum (sive Wandesbechium non amplius dimidio milliaris distantem* Hamburgo, *cujus polum grad.* 53. *min* 36 *attolli Tycho observavit) invitârat, ubi per integrum Annum permansit opusq; Tychonis excusum est, cui factus est titulus Tychonis Brahe Astronomicæ instauratæ* Mechanica *& Logomontanus à* Tychone *per literas, qvas Rostochii accepit, rogatus, Wandesburgum advenit, sed brevi tamen exinde domum discessit.*

Inde intercedentibus Coloniensi *Electore cui Cæsar multum tribuit, Joanne Barvitio qvi à secretis Cæsari fuit, Hagecio qvi apud Cæsarem in gratia erat, & Rudolpho* Corraducio *Procancellario, jubente id Cæsare Rudolpho* II *per literas circa Festum Paschatis datas, An.* 1598. *Wandesburgo in Bohemiam post Festum Michaelis tendit deducens secum filios & studiosos, transferensq; simul apparatum* Organicum, *relictis verò Wandesburgi Uxore & filiabus cum parte majore suppellectilis. Qvod a cœpto itinere, non Pragam,* Bohemiæ Metropolim, *usq; perrexerit, sed Witteбergæ procedente autumno usus ædibus & consuetudine Jessenii constiterit, causa fuit, qvod Pragæ grassari pestem & dysenteriam Cæsaremq; ea de causa abiisse Pilsenam inaudiverit &* Coraducius, S: C: M: *Procancellarius, hoc idem per literas ipsi svaserit, hancq; esse Cæsaris voluntatem indicaverit. Ibi vero Ecclipsin in Luna totalem die Januarii ultima observavit. Cum pestis Pragensis desæviisset per hiemem, & Cæsar se in urbem Vere appetente recepisset, eò per Dresdam (relicta ibi Uxore & liberis Witebergâ præterlapsa hyeme à locô, Wandesburgo dicto, convocatis) Tycho* Vere *procedente An.* 1599. *discessit, ubi circa Festum Johannis stylo veteri Cæsar Rudolphus* II. *maxima humanitate illum excipiens, illi fecit in annuam pensionem à die vocationis tria aureorum millia*

millia, oblatis ipsi statim pro introitu duobus mille aureorum, & addixit illi ejusq; hæredibus prima occasione insigne feudum, ac domum intra urbem Pragam, deduxitq; eum Barvicius, Imperii supremus secretarius, in Jacobi Curtii S: R. J. Procancellarii ædes peramplas & magnifice extructas in Retschino prope Arcem sitas, quas 20000 Daleris æstimabant, quæ ejus exercitationibus Astronomicis & Chymicis accommodatæ fuêre. Heic observata est ab eo solis in Julio Anni 1599. Eclipsis.

Præterea eodem anno ex Arcibus Domibusq; extra urbem Pragensem tres splendidissimæ fuerunt, quarum Cæsar Tychoni optionem dedit: Una Brandisium, altera Lyssa, tertia Benatica, singulæ non uno die dieive dimidio ab urbe distantes. Has sub Maij finem, concomitante Capitaneo Præfectoq; Brandisii, invisit, Benaticamq; commodiorem sibi visam prætulit, quam Bohemorum Venetias ob amænitatem est interpretatus, in cujus possessionem jussu Cæsaris, per dictum Capitaneum sub diem Augusti 20. est immissus, ibiq; ab eo sumptibus Cæsaris novum observatorium pro Observationibus Astronomicis novumq; Laboratorium pro exercitiis spagyricis est erectum. Eodem anno 18. Septembris hortante Cæsare misit quæsitum non solùm familiam residuam per Tegnagelium reducem ac destinatum Generum, verùm etiam majora, quæ in Hvenna reliquerat, instrumenta per primogenitum Tychonem, cui comitem dedit Paschasium Mulærum, scripsitq; ad Longomontanum, ut ipsis vellet se tertium in illo itinere adjungere ac è Dania eodem curru in Bohemiam cum ipsis regredi. Petitioni ejus subscripsit Tegnagerius & inde a Tychone dimissus est An: 1600. die 4. Augusti Styl. nov. non sine amplissimo viatico & commendatitiis literis tam generalibus quam specialibus non solùm Barvicii ad Henricum Ramel Regni Daniæ Senatorem verùm etiam Cæsaris ad Magistratum Magdeburgensem & Hamburgensem; cujus discessus Keppleri cum tota familia & suppellectile libraria accessu est compensatus Octobre insequenti, qui reperit eodem anno Tychonem Pragæ, ibiq; ideo substitit, quod pertæsus incommodorum Benaticæ, commorari amplius in ea arce non sustineret.

Sedem itaq; suam Instrumenta totamq; familiam transtulit assensu Cæsaris An. 1600 in hortos Cæsaris ædesq; Regiæ adjacentes Pragæ sitas, ac per idem tempus majora instrumenta, quæ ante annum miserat quæsitum, ex Dania accipiens (familiam ab usq; Vere exceperat) ipsa è navi, qua fuerant advecta in dictos hortos transposuit. Anno verò insequenti 1601. die Febr. 25. migravit inde in ædes Jacobi Curtij à Senfftenau, quas Cæsar in ejus usum ex Curtij vidua redemit.

Hoc anno 13. Octobr. die Tycho noster ad cænam illustris Rosemberchii à nobili Minco-Witio deductus, non emisit, ut pro more habebat, urinam; qvo effectum est ut cùm paulo largius inter cænandum biberetur, tendi vesicam senserit. Qvare aliqvantisper qvidem, sed deniq; tamen nihil moratus conviviorum leges, è mensa abiit, ac domum petiit: Verum orificio vesicæ obdurato & vi expultrice præ nimia retentione labefactata, urinam reddere non potuit. Hinc in gravissimis exinde cruciatibus toti dies qvinq; penitus insomnes trans acti sunt. Vigebat simul interna Febris, unde & consecutum est paulatim delirium in qvo in hæc verba creberrime, qs. carmen texens, erupit

Ne frustra vixisse videar.

Die verò dicti mensis 24. soluto delirio, victâ naturâ, inter consolationes, & preces Uxoris, liberorum, Tegnagelij Generis, Erici Brahe Sveci Comitis Wittebornii Regisq; Poloniæ Consiliarii, Pauli Coldingii Dani, ut & amicorum lachrymas Anno 1601. 24. Octobr. cum annos vixisset 54. menses 10. placidissimè exspiravit: idq; non pudendis nescio qvibus morbis infectus (qvem rumorem ejus osor Nicolaus Raymarus Anno 1599 sparsit;) neq; veneno amicorum qvorundam invidia sublatus (ut alicubi in Germania, Dania & Norvegia percrebuit,) sed intempestivâ verecundiâ captus. Die v: Novembr. 1. in Templo veteris urbis Pragensis dictæ Deiner primario, jussu Rudolphi II Cæsaris, habitu rituq; Eqvestri, honorificentissime tumulatus est, eodemq; tumulo tecta est ejus uxor hydropica defuncta An: 1604, ut scribit Magdalena Brahæa ad Longomontanum.

Pompa verò funebris in exeqviis nostri Tychonis habita fuit hæc, mihi Danicè à prudentissimo viro Nicolao Pauli Comissario Norvego ante nonullos menses mihi communicata, & nunc à me in Lingvam Latinam translata.

Super integrum funus, panno holoserico coopertum, tegumentum atrum serici villosi expansum fuit, utrinq; vexillis & insignibus inauratis affixis.

Præcesserunt funus non nulli pullati candelas sive faces funestas insignibus Brahæis ornatas præferentes.

Hos insecutus est quidam portans vexillum è panno Damasceno confectum, in qvo ejus Titulus & Insignia inaurata cernebantur & videbantur.

Post vexillum Eqvus tolutarius pullo holoserico velatus ducebatur, in cujus latere utroq; Insignia ejus conspecta fuerunt Deinde vexillum bombycinum lento & moderato gradu est gestatum, nec non post vexillum alius eqvus stragulo ex panno Anglicano coopertus ingrediebatur ductu cujusdam lugubri habitu amicti.

Postea unus frameam inauratam ut & parazonium gestabat, qvem secutus est alius galeam panno atro holoserico tectam & fimbriis inauratis versicoloribusq; struthionis plumis ornatam. E vestigio his successit ille qvi calcaria inaurata serico pulvinario imposita portavit.

Hunc alius consectatus est, scutum in qvo ejus insignia erant depicta ferens.

Post

Post hunc funus à duodecim satellitibus Cæsareis, sive Cæsarei corporis stipatoribus, omnibus genere Nobilibus, ad primariam ædem sacram quæ Pragæ est, fuit delatum.

Funus proximè secutus est filius natu minimus prolixis atris vestibus in terram dependentibus inductus, qui in medio progressus est. Dexterum latus clausit Ericus Brahe Comes Svecicus, & sinistrum Dominus Ernfestus Munqvitz Consiliarius Cæsareus. Deinde subsecuti sunt ordine Proceres sive Consiliarii Cæsarei, Barones, Nobiles.

Horum vestigia calcarunt Tychonis Brahei Studiosi & Servi, omnes veste lugubri ac palliis longis usq; ad talos dependentibus induti.

Post hos lento graviq; incessu processit Tychonis Vidua, luctu ac mærore prope confecta, quæ ducta fuit à duobus Aulicis Consiliariis.

Eam secutæ sunt tres filiæ, qvarum singulæ à tribus Viris Nobilibus certo ordine dispositæ ducebantur ita ut terni summi gregatim incederent.

Deinde has eqvestris ordinis Nobiles Matronæ ac Virgines longo agmine sunt comitatæ.

Postremò aliæ Matronæ qvæ ex oppido undiqvaq; confluxerant, longo ordine agmen clauserunt.

Sessiones Filij, Viduæ Filiarumq; atro panno Anglicano obductæ fuerunt.

Cùm verò hoc modo funebria officia expedirentur non solùm Templum maximâ Comitum, Baronum, Nobilium & Ignobilium multitudine fuit impletum, verùm etiam plateæ nimia hominum freqventia fuerunt stipatæ.

Finitâ Concione Vexilla, Galea, Scutum, Framea, Parazonium & Calcaria sunt suspensa & parieti affixa non procul à loco sepulturæ, cum hac inscriptione:

POST VITAM FUNUS RURSUM
POST FUNERA VITA.
NASCENDO MORIMUR
MORIENDO VIVIMUS.

Monumenti vero marmorei in primâ extra chorum dicti Templi Pragensis ad dextram columnâ Tychoni Brahe ejusq; conjugi Christinæ erecti inscriptio est hæc, superiori monumenti parti insculpta, qvam acceptam referre debemus Cl. Viro Mag. Jacobo Bircherodio S.S. Theol. in Gymnasio Otthoniensi Lectori, Amico meo veteri, qvi eam Pragæ exscripsit, mihiq; eam petenti impertivi.

ESSE POTIUS QVAM HABERI.

ILLUSTRIS ET GENEROSUS DOMINUS TYCHO BRAHE DANUS DOMINUS IN KNUDSTRUP ARCIS URANIBURGI IN INSULA HELLEs PONTI DANICI HVENNA FUNDATOR INSTRUMENTORUM ASTRONOMICORUM QVALIA NEC ANTE SOL VIDIT INGENIOSISSIMUS IDEMQVE LIBERALISSIMUS INVENTOR ET INSTRUCTOR, ANTIQVISSIMA NOBILITATE CLARUS, SUA AUCTIOR, ANIMO QVÆCUNQVE COELO CONTINENTUR IMMORTALI GLORIA COMPLEXUS, ASTRONOMORUM OMNIS SECULI LONGE PRINCEPS, TOTIUS ORBIS COMMODO SUMPTIBUS IMMENSIS EXACTISSIMAS INTRA MINUTA, MINUTORUMQVE PARTES TRIGINTA AMPLIUS ANNORUM OBSERVATIONES MUNDO PRIMUS INTULIT, AFFIXA SIDERA INTRA MINUTUM EJUSQVE SEMISSEM RESTITUIT: HIPARCHI SOLIUS AB ORBE CONDITO VEL DIIS IMPROBOS IN OCTAVA DUNTAXAT GRADUS PARTE CONATUS LONGISSIME ANTEGRESSUS: UTRIUSQVE LUMINARIS CURSUM EXQVISITE RESTAURAVIT PRO RELIQVIS ERRATICIS SOLIDISSIMA TABULARUM RUDOLPHÆARUM FUNDAMENTA JECIT MATHEMATICARUM PERITIS INVETERATAM ARISTOTELIS ET ASSECLARUM DOCTRINAM DE SUBLUNARI COMETARUM NOVORUMQVE SIDERUM SITU DEMONSTRATIONIBUS INVICTIS EXEMIT, NOVARUM HYPOTHESIUM AUCTOR, IN SPAGYRICIS ET UNIVERSA PHILOSOPHIA ADMIRANDUS. EVOCATUS AB INVICTISSIMO ROM: IMPERAT: RVDOLPH: II. MIRA DOCTRINÆ ET CANDORIS EXEMPLA DEDIT, NE FRUSTRA VIXISSE VIDERETUR, IMMORTALITATEM ETIAM APUD ANTIPODES SCRIPTOR. PERENNITATE SIBI COMPARAVIT PLANEQVE. QVALIS ESSE QVAM HABERI MALUIT. NUNC VITA FUNCTUS ÆTERNUM VIVIT, EJUS EXU-

VIAS

VIAS UXORISQVE TRIENNIO POST DEFUNCTÆ HÆREDES LIBERIQVE SACRO HOC LOCO COMPOSUERUNT. OBIIT QVARTO CALEND. NOVEMB. ANNI CHRISTIANI DIONYSIACI M. DC. I. ÆTATIS SUÆ LV.

NON FASCES NEC OPES
SOLA ARTIS SCEPTRA PERENNANT.

Monumenti hujus inferior pars effigiem Tychonis integram hac inscriptione cinctam refert;

ANNO DOMINI M. DC. I. DIE XXIV. OCTOBRIS OBIIT ILLUSTRIS ET GENEROSUS DOMINUS TYCHO BRAHE DOMINUS IN KNUDSTRUP &c. PRÆSES URANIBURGI ET SACRÆ CÆCAREÆ MAJESTATIS CONSILIARIUS CUJUS OSSA HIC REQVIESCUNT.

In ipso ejus funere Pragæ oratio funebris habita est à Johanne Jesenio à Jessen, cujus fuerat, Wittebergæ cum degeret, consvetudine jucundissima usus, qvæ edita est Pragæ Anno 1601. qvam Gassendus sibi à celeberrimo Olao Wormio Professore Haffniensi per Christianum Legardum Medicum Danum communicatam vitæ Tychonis adjunxit à pag. 224. ad pag. 235.

Diffusius hujus nostri Tychonis vitam ex Ms. Brahæi Epistolis & ex Cæsii aliorumq; relatione expressit Pet. Gassendus, Regius Matheseos Professor Parisiensis, ad qvam conscribendam allegatus Olaus Wormius monumenta ipsi contulit non pauca, *teste ipso Gassendo pap.* 221 222. Ante Gassendum vita ejus aliqvantò pressiùs à Riccilo exposita est; ipseqś Tycho vitam qvoq; suam attexuit suis Mechanicis Lit. G. 2. G. 3 G 4: qvæ in libro prolegomen. Lucii Baretti, præmisso observ. Tycho, pap. 94. repetita legi potest: ad qvos lectorem hac de re plura cognoscendi cupidum remitto, ubi longe plura inveniet hanc materiam concernentia.

Effigies Tychonis, habitu Viri noctu observantis, extat inter ejus Mechanica in Figura Qvadrantis Orichalcici Muralis sive Tychonici, qvam magna solertia sub anni 1586. *finem*, teste Gassendo Lib. 3. pag. 71. *expressit Tobias Gemperlinus Vir Literatus, & eximius artifex (qvem secum Augusta Vindelicorum An.* 1575. *in Daniam receperat, qvi peste postmodum in Da-*

nia grassante, *Haffniæ diem obiit*, ut scribit Gassend. lib. 1. pag 30.) *idq; tam competenter, ut vix similior dari possit, estq; secundum staturam & magnitudinem totius corporis æqvali forma repræsentata*, qvod ipse Tycho in Mechan. l. c. fatetur. *Alias in suis depictis usus est* Tycho *operâ Joannis de Antverpia Pictoris Regii Coronæburgensis; sicuti in Architectonicis operâ Johannis de Embda Sten Winchel*, teste ipso Tychone l. c. *Præterea ejus effigies in omnibus illius libris editis, ut & in Gassendo, æri incisa videtur cum pileo & pallio, vice cuculli ejus ac Diploidis qvo cum in Qvadrante prædicto est exhibitus. Eo verò habitu qvo semet ipse in Qvadrantis Muralis area expressit, Pragæ depictus est* teste Lucio Baretto in prolego. *Observationum Tychonis pag. 93. Habitum aliàs oris & corporis describit Gassendus* in Vita Tych. lib. 6. pag. 180. 181.

Liberos ejus qvod attinet, circa Annum 1573. *uxorem, nomine* Christianam, *non ingenuam sed ex plebe è pago* Knudsdorpio, *invitis cognatis, duxit, ut ancillam potius qvam Dominam haberet, è qva nata est ipsi Anno inseqvente Filia prima ex liberis, cui fuit Magdalena nomen*, Gassen lib 1. pag. 25. *Anno qvoq;* 1581. *natus est ipsi filiorum primogenitus, qvi fuit appellatus Tycho. Triennium post natus ipsi fuit alius, Georgius nominatus, neq; plures mares habuit, cum tamen qvatuor Filias habuerit, ut puta, præter Magdalenam vocatas Sophiam, Elizabetham & Cæciliam, qvæ omnes Anno* 1608. *erant in vivis* Idem lib. 2. pag. 50. & Magdal. Episto. ad Longomo. *Hi ejus liberi se gessere hæredes, Uxorq; Tychoni superstes fuit, ac liberi hæredesq; post mortem Tychonis proximo statim Anno sc.* 1602. *primum Progymnasmatum librum Imperatori Rudolpho* II. *ac viginti qvinq; post annos Imperatori Ferdinando Rudolphinas Tabulas à Keplero elaboratas dicavêre. Fuerunt enim* uti patet ex Episto. Magd. Brah. ad Longomon. *tunc adhuc superstites omnes, qva de re Gassendus dubitavit. Tycho Brahe junior An.* 1604. *in matrimonium duxit Fœminam Misnicam genere nobilem Nobilis cujusdam Boëmi cognomine Ratischi relictam viduam, ex qva nati sunt duo liberi; Filia nomine Matris Tychonis & Matris uxoris Christina-Barbara vocata, & filius Ottho Tycho nomine Tychonis Patris & Avi appellatus*, teste Magdalena Brahæa in Epistola Danica ad Longomontanum scripta. *Georgius in Bohemia An.* 1616. *degebat, qvi ibidem paucos ante annos nobilem duxit Virginem amplasq; habuit divitias*, teste M. Nicolao

lao Hammero. *Elizabetha* (& non Magdalena, ut conjecturat Gassendus) *Pragæ Francisco Gansnes Tegnagelio nupta est, peperitq; tres liberos Ide, Catharinam, Vindeliam, & Rudolphum Tychonem, Annoq; 1608. tempore Vernali fuit gravida. Is Tegnagelius Astronomiam sub Tychone excoluit, & fuit nobilis literisq; humanioribus perpolitus, qvi Pragæ commoratus Cæsareæ Bibliothecæ Præfectus & suo merito & in Tychonis memoriam inter Consiliarios Cæsaris adscitus & Legationibus aliqvot in Angliam & Frisiam illius nomine perfunctus est, qvem apud Cæsarem commendatum fecit Joannes Barwitius Cæsari à Consiliis Secretisq; intimus, cui aliqvanto post opus Tychonis Cometicum dicavit* Gass. lib. 6. pag. 198. 199. *Ejus annui reditus erant 1500. Imperiales & Anno 1608. ipsi è Legatione Anglicana redeunti oblati sunt à Cæsarea Majestate 12000. Imperiales*, Epist. Magdal. c. *Cæciliæ qvoq; Nuptiæ apparabantur Anno 1608. post Festum Paschatos, nuptura Baroni cuidam* teste Magdal. in Epist. c.

Dicamus nunc tandem de Tychonis libris, qvos vel edidit, vel edere destinavit, qvorum omnium hic est catalogus.

1. *Liber de Cometa sive nova stella Anno 1572. die Novembris XI. vesperi in asterismo Cassiopeæ circa verticem tunc existente, Annoq; inseqventi conspicua sed mense Majo magnitudine & splendore jam diminutâ, à Doctore Johan Pratensi Professore Haffniensi, urgente Aulæ Magistro Petro Oxenio, Typographo eodem anno traditus est, cui dictus Pratensis præfationem adjunxit, subjunxitq; Epistolam*, Gasse. libr. 1 pag. 18. 19 20.

2. *Anno 1574. jussu Friderici II. Regis Daniæ svasu Danzai Regis Galliæ Legati, & Johan. Pratensis Profess. Regii, ruente jam hyeme, prælectiones in Academia Haffniensi Publicas inchoavit Planetarum theoriam explicans, ut exinde usus Tabularum Prutenicarum fieret in promptu; Orationemq; prius habuit, qvam novennio post ejus mortem edidit Conradus Aslacus Prof. Hafn. eam dicando Fratri Tychonis Stenoni Brahe Regiæ Majest. Consiliario & in Arce Calundburgica Præsidi, cujus filium Otthonem per Academias exteras deduxerat institueratq;, declarando se istam describendam à Tychone obtinuisse, cùm foret ante annos octodecim in ipso Tychonis convictu.* Gass. lib. I. pag. 25. 26. & 27.

3. *Anno* 1589. *promisit se peculiari scripto de Hypothesibus Ptolomæi & Copernici, utra vera sit, discussurum*, teste Gassendo lib. 3 pag 100.

4. *Progymnasmatum Astronomiæ instaurandæ liber primus, qvi est de restitutione motuum Solis & Lunæ Stellarumq; inerrantium, ut & de Cometa Anno* 1572. *exorto, post Tychonis obitum denuò anno* 1602. *editus est, ad qvem Kepplerus hæredum nomine scripsit Appendicem & Præfationi Operisq; nuncupationi, Pragæ pridie Cal. Aug.* 1602. *facta Rudolpho* II. *Imperatori. Kepplerus qvidem nonnulla intexuit, sed illam tamen majori ex parte, nomine hæredum Tengnaglius pertexuit.* Gass. de Vit. Tych. lib. 6. pag. 198 200 & 201. Tych. mechan. in explicat Sextantis Tychonici Lit. D. 6. *Hic liber recusus est à Godefrido Tampachio Francof. Bibliop. qvi annum* 1610 *apposuit* Gass. l. c. pag. 201. *Cæpit verò Tycho de adornando primo libro progymnasmatum Anno.* 1588. *ac de reficiendis præsertim duobus primis capitibus, qvorum alterum, motus solis, alterum stellarum fixarum restitutionem contineret. Nempe hac duo præmissa voluit aliis octo Capitibus qvæ speciatim ad tractationem de Nova stella pertinent, & in qvibus jam apparatis, non tam multa fuere deinceps movenda. Qvod ad restitutionem motus Solaris attinet, qva methodo usus est legi potest* Gassend. libr. 3 pag. 85. ad pag. 102. lin. 20. *Hic verò Tomus primus tribus constans partibus Anno* 1590. *penè operâ Typographicâ fuit à Tychone absolutus*, ut scribit ipse Tycho in literis ad Rothonianum. Gass. lib. 3. pag. 104. *In libro hoc primo octingentæ circiter stellæ continentur* teste Gassendo lib. 3 pag. 135. *qvas complexi qvaterniones, Typis An.* 1595. *expressi erant, qvorum exempla aliqvot dispersit, misitq; speciatim unum ad Florentium artificem Amsterodamensem. Ad integrum volumen qvod spectat, id communicatum cum nemine voluit, qvod sibi nondum factum satis circa Lunæ motum putaret, provideretq; aliqvot novos qvaterniones insertum iri. Cogitabat qvoq; relatam ante conclusionem non nihil retractare; unde & eam typis non commiserat, ac nolebat aliunde librum, qvasi ἀκέφαλον, conspici, qvippe defectu Præfationis, ad qvam concinnandam varias Schedas jam conjecerat, sed qvibus adunandis tempus non sumpsisset. Defectu, inqvam, Præfationis non item verò Nuncupatoriæ ut fieri solet Epistolæ; siqvidem ut neq; libellum de nova stella primum editum, neq; aut Ephemeridas, aut opuscula qvapiam alia cuipiam omnino dicaverat, ita constituit nemini, neq; ampliorem hunc de eadem stella librum, neq; ullum omnino alium deinceps edendum cuipiam dicare*, teste Gassend. lib. 4. pag. 135. Confer ibidem pag. 154. lin. 40. ad in. ult.

pag.

pag. 156. lin. 9 ad pag. seqv. lin. 13. ab ult. pag. 158. lin. 4. ad lin. 20 pag. 159. lin. 12. ab ult. ad pag. seqv. lin. 16. & pag. 176. lin. 14.

5. *Progymnasmatum liber secundus est de Mundi ætherei recentioribus Phœnomenis, agitq; de Cometa ab elapso fere triente Novembris Anni* 1577. *usq; ad finem Januarii seqventis conspecto. His verò liber primum Uraniburgi* 1588. *in qvarto in lucem emissus est, postea* 5. Non. Febr. *Anno* 1603 *Pragæ Bohemorum recusus est à Godefrido Tampachio* Francofurt. Bibliopola, *qvi Annum* 1610. *apposuit, dedicatione per Tegnagelium Johanni Barvitio Cæsari à Consiliis & Secretis intimo factâ, additâ præfatione ad Lectorem* Gass. lib. 6. pag. 201. 202. & lib. 3. pag. 71. & 81. Tych. in Mechan. in explicat. Qvadrantis Azimuthalis lit. A. 2. lit. A. 4. Item in explicatione Sextantis Astronomici Lit. A. 5.

6. *Progymnasmatum liber tertius de æthereis Phænomenis sive de Cometis cæteris post primum ac præcipuum visis, ante obitum Tychonis non est perfectus.* Gass. lib. 6. pag. 201. & pag. 207. lin. 4. ult. & lib. 2. pag. 49.

7. *Epistolarum Astronomicarum liber primus continet Guilhelmi Hassiæ Lantgravii ac illius Mathematici Christophori Rothmanni ad Tychonem Literas, & responsa Tychonis ad singulas, præmissâ qvidem non modo Landgraviana illâ ad Rantzovium Anni* 1585, *verùm & Rantzovianâ uno alterove post anno ad Tychonem datâ, qva illum Rantzovius adhortabatur ut eatenus scriptas operi illi subjungeret, qvod noverat ipsi sub prælo versari; adjunctâ qvoq; descriptione brevi præcipuorum Instrumentorum Astronomicorum numero* 28. *qvæ Tycho Brahe in Insula Huenna partim in Arce Uraniburgo partim in Stelleburgo disponi curavit, ut & delineatione Uraniburgi & Stellæburgi Orthographica & Ichnographica. Hunc a. librum circiter anni* 1593. *finem inseqventisq; initium Henr. Ranzovii aliorumq; hortatu typis mandare cæpit Tycho eumq; Typographiæ ejus privatæ Uraniburgicæ Professor Christophorus Weida non ante annum* 1596. *absolvit.* Gass. lib. 4. pag. 127 ad pag. 132. *qvemq; Mauritio Hassiæ Landgravio Gvilhelmi filio consecravit. Epistolarum qvaternionem primum recudit dictus Tampachius An.* 1610, ut docet Gass. lib. 6. pag. 202. *Tycho destinavit non solùm has literas sed & alias ad alios & ab aliis viris dictis, qvæ Astronomici argumenti fuerunt, scriptas literas edere ac in plures libros partiri, ita ut primus liber Epistolas ad Landgravium aut ab eo acceptas contineret; secundus eas complecteretur, qvibus actum (nec prosa modo sed carmine etiam) cum eruditis amicisq; in Patria viciniaq;*

degentibus; Tertius a & seqventes illas, qvibus cum aliis remotius degentibus, aut jam actum, aut deinceps agendum. Hinc non longe post Epistolarum liber secundus, Tychone adhuc superstite, excudi captus est, at ex ipso propter insecutas turbas nihil prodiit. Gass. lib. 6. pag. 202. & lib. 4 pag. 137. *Exempla aliqvot inedita Epistolarum Tychonis (qvarum argumentum præcipuum in Vitam Tychonis à Gassendo conscriptam insertum est) habuit Gassendus,* ut ipse fatetur in vita Tych pag. 260.

8. *Mechanicorum Astronomiæ instauratæ liber continet instrumenta Astronomica cùm ea qvæ Uraniburgi in usu habuit, Iconibus delineata & exsculpta, adjunctâ singulorum succinctâ explicatione, tum ea qvæ post suum è Dania exitum non qvidem depicta & excisa, sibi tamen in promptu erant, tum alia miro compendio multa expedientia, qvæ post discessum è Dania excogitavit & suo tempore elaborare constituit; adjunctâ vitæ suæ qvasi Synopsi, subjectisq; Jacobi Curtii Procancellarii Imperii Romani & Antonij Magini Patavini Epistolis, ut & Tychonis appendice de Architechtonicis structuris tam Uraniburgi quam Stellæburgi erectis observationibus Astronomicis præsertim congruis, unà cum illarum Orthographia, Ichnographia & explicatione insulæq; Hvennæ Typographia & descriptione. Hic liber à Tychone, cum Wandesburgum appulit, est excusus, qvi in Hvenna curârat non ædificiorum & insulæ modo, sed etiam præcipuorum instrumentorum Icones æri & buxo incidi, ac descriptionem qvoq; adumbrârat qvam adhibiturus esset singulis. Ideo cælaturas digessit descriptionesq; omnium absolvit, ac evocavit Hamburgo Philippum de Obr Chalcographum, cui devectum Hvenna typographeion committeret ac unà totius operis excudendi curam, ipse interim præfationem Wandesburgi conscribens cum subjuncta non Tychonis ipsius effigie, ut in Norimbergensi editione, sed imagine illa, cui fuit adscriptum SUSPICIENDO DESPICIO, uti & alia ipsi obversa opposita fuit ad operis calcem cum hac adscriptione: DESPICIENDO SUSPICIO. Dies porrò ad qvem factam nuncupationem retulit, fuit ultimus anni seu pridie calendas Januarias An: CIↃ. IↃ. IIↃ. Postea verò maximâ exemplorum parte in Magnates & amicos distributâ, Levinus Hulsius Norimbergensis Bibliopola coëmit, typos æreos buxeosq; Instrumentorum & ædificiorum, librumq; hunc Anno à Morte Tychonis proximo 1602. recudit, præmissa in fronte Tychonis effigie ex cælato ectypo.* Gassend. de Vit. Tych. Lib. 6. pag. 202. & lib. 5. pag. 146. ad pag. 150. & lib. 4. pag. 135.

9. *Epistola*

9. *Epistola de Confectione Elixiris ad Rudolphum II. Imperatorem à Tychone in Arce Imperatoris Benachia die 7. Septemb. Anni* 1599. *scripta, quâ suum medicamentum tam adversus pestem quam adversus febrem morbosq; Epidemicos inventum detexit. Hanc Casparus Bartholinus primò evulgavit in suo tractatu de aëre pestilenti corrigendo, in quem hanc Epistolam inseruit: Postea eam ad Gassendum ab Olao Wormio per Christianum Legardum Medicum Danum delatam ipse Gassendus Vita Tychonis Brahei adjunxit publiciq; juris fecit* à pag. 242. ad pag. 245. confer ibidem pag. 222. 223 & 188. *Hujus Medicamenti descriptionem hac epistola comprehensam Rudolphus* II. *Imperator ipsemet per suum Capitaneum Brandeisensem à Tychone petiit.*

10. *Tabulæ Rudolphinæ Imperatori Ferdinando à Tychonis hæredibus dicatæ, sunt illæ ad quas condendas Kepplerus à Cæsare calculi minister Tychoni Braheo fuit adjunctus. Hoc autem opus ante mortem Tychonis cœptum post ejus obitum, priusquam perfectum, evulgatumq; fuerit, annus sæculi 27. adventavit. Anno enim nono Kepplerus commentaria de motibus stellæ Martis edidit. Anno verò 21. edidit partem doctrinæ Copernicanæ Theoricam, juxta quam deductio Tabularum foret. Tandem ipsæ Tabulæ Ulmæ editæ sunt An. 27, vel, ut ipse Kepplerus alicubi memorat, Anno 28. qui Anno deinceps 30, editis Sagani Silesiorum Ephemeridibus, initio Novembris obiit.* Gass. lib. 6. pag. 199. & à pag. 212. ad pag. 206. *Rudolphinæ verò dictæ sunt hæ Tabulæ à Rudolpho 2. Imperatore: Sicut Tabulæ Alphonsinæ ex nomine Alphonsi Regis Hispaniæ.* Idem lib. 5. pag. 177. lin. 15. ad lin. 22.

11. Catalogus *absolutissimus Mss. mille affixarum stellarum (ducentis nempe intersitis, additisq; ad octingentas, quarum in libro de nova stella Canonica expositio est) cui præmissa est, loco Præfationis, Epistola scripta Wandesburgi prope Hamburgum An.* 1598. *postridie Calendarum Januarii ad Rudolphum* II. *in stellarum* 1000 *octavi orbis inerrantium restitutionem, qua ut in Mss. Codice, quem Tycho ad Principem Wolfgangum Theodoricum misit, habetur, edita extat in Gass. de Vit. Tych. pag.* 247. *ad pag.* 259. *Exemplum hujus Catalogi M. S. Imperatori An.* 1598. *obtulit. Fuit verò Catalogus ille cum adjunctis magnificè compactus in unum cum Mechanicis Codicem, in cujus pagina Mechanices titulum præcedente exaratum manu hoc fuit:*

Illustrissimo & reverendissimo Principi ac Domino, Domino Wolfgango Theodorico Archiepiscopo Salisburgensi, & sanctæ sedis Apostolicæ Legato, Domino suo clementissimo.

 Accipe

Accipe clementi Princeps Wolfgange, favore
Organa sideriꝫ apta notare vias.
His ter septenos lustravimus astra per annos,
Sustinuit tantum donec Huenna decus.
Ast ubi tam grandeis ea parvula ferre triumphos,
Amplius haud potuit, fataq; versa retrò,
Provida Diva poli cernens instare ruinam,
Transtulit hæc aliò, qvo mage tuta forent,
Indignum reputans sua sacra perire sub Arcto,
Qvalia vix alibi splendidus auster habet.
Ergo Cæsaribus nunc consecrataq; dicataq;,
Fulta sub auspiciis, Magne Rudolphe, tuis.

Illustrissimæ & Reverendissimæ Celsitudinis vestræ submissé addictissimus Tycho Brahe D. D.

Pagina verò antecedens Præfationem cum Catalogo sic habet.

Hos quoq; Stelliferos cape, Princeps inclyte, fœtus,
Qvos operosa diu noxq; diesq; dedit.
Debuerant eqvidem qvibus orti, fulgere in oris,
Et jubar hinc imos spargere ad Antipodes,
Ni superis aliter visum; qvi fata gubernant,
Uraniæq; aliter, qvæ sua sacra fovet,
Nescia contemni, fraudari, odia invida, noxas,
Censurasq; rudeis, sorditiemq; pati,
Plurima qvæq; aliàs fanda, atq; infanda tulisset,
Regna nisi mallet nunc peregrina seqvi.
Nec peregrina tamen, cælum tota undiq; Tellus
Suspicit, æthereis invigilatq; viis.
Prosperiora igitur cælestia Numina spondent
Tanta nec ingratis sunt peritura viris.

Hujus

Hujus Catalogi plura per studiosos exscribi curavit Exempla, qvorum destinavit aliqva ad celebres Europæ Academias, nonnulla ad Mathematicos præcipuos inprimis vero ad Joannem Antonium Magirum Patavinum, reliqva ad Magnates aliqvos, literarum & literatorum Fautores, unumq; præ cæteris ad eximium Principem Wolffgangum Theodoricum Salisburgensem Archiepiscopum Gasſ. lib. 5. pag. 149. ad pag. 153. & à pag. 245. ad pag. 347. *Argumentum vero hujus Catalogi & Tabularum explicationisq; ipsi adjunctarum legi potest apud* Gasſ. lib. 5. pag. 150.

12. Codices *observationum* M ss. (*qvos Kepplerus* de nova stella Cygni pag. 158. Tychonis Protocollum observationum & chaos observationum *vocat,*) *continent observationes Tychonis singulis noctibus sine ordine conscriptas.*

Observationes ipse Tycho, è Dania discedens, in vitæ suæ synopsi inter Mechanica ejus existente divisit *in* pueriles *sive* dubias, Juveniles *sive* mediocriter se habentes, & viriles, ratas *sive* certissimas. Pueriles *sunt qvas Lipsiæ in sua pueritia usq; ad annum ætatis* 21. *peregit.* Juveniles *qvæ postea usq; ad unum* 28. *ab eo sunt observatæ.* Viriles *sunt qvas Uraniburgi exactissimis instrumentis in maturiore ætate per* 21. *ferme annos usq; in ætatis annum completum qvinqvagesimum maxima sedulitate demensus est.*

Has Observationes Kepplerus ab excessu Tychonis, ad manus suas bona fide recepit. Hi verò Codices *M ss. Observationum ab Anno* 1563 (*qvo Lipsiæ, juxta ætatis suæ annum* 16. *completum Literis humanioribus operam dedit*) *usq; ad annum* 1601. *qvi Tychonis supremus fuit,* (*thesaurus antiquitatis in arte hac pretiosissimus, Ros observationum, Imber Regni Danici,* ut scribit. Erasm. Bartholin. in Dedicat. ad specimen recogn. observ. Astron o. Tych. Brah.) *apud Orbis Arctoi Monarcham Fridericum* III. *hodie adhuc in salvo, inq; custodia Excellentissimi Viri Eras. Bartholini Medicinæ & Matheseos Professoris Hafniensis Regii sunt, ut sumptibus Regiis ejus curâ & studiô excudantur elegantissimâ formâ & non minori fide qvam sunt authographa ipsa. Voluminum horum septem forma majore visuntur, in Folio vocant; unum qvartæ, atq; alterum octavæ chartæ partis magnitudine; qvæ addito uno Volumine observationum Cometarum in qvarto, Decem numerantur. Non vero multi effluxerunt Anni cum Bibliotheca dicti Regis aucta sit hisce voluminibus M ss. observationum Astronomicarum primigeniis & autographis, unde descripta fuere illa Volumina qvæ in Bibliotheca Cæsareæ Majestatis, reservantur, in qvibus observationes*

in meliorem ordinem juxta Annorum seriem sunt redacta ut Tycho ipse in Mechanic: oper. testatur. In hoc Autographo pleraq; observationes, priorum præsertim Annorum, manu ipsius Tychonis leguntur consignatæ, multæ tamen manu Longomontani, Witichi ejusq; domesticorum. Titulus qvoq; scripturam manus Brahai præfert his verbis: *Observationes Astronomicæ Uraniburgi in Insula Hvænna habitæ, qvales tunc temporis cum cælitus acciperentur raptim & subito ductu in hisce pagellis annotatæ sunt, ut postea in alio libro ordine certo & meliore ad mundum describerentur.*

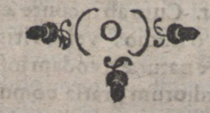
Anno verò præcedenti 1666. Observationes Tychonis Brahai (qvas Rudolphus II. ex Dania in Bohemiam una cum ipso Auctore Braheo traduxit, Ferdinandus II. in tabulas concinnatas orbi literato prægustandas exhibuit, Ferdinandus III. bellorum hominum & temporum injuriis deperditas, è situ, squalore & interitu per Georgium Martinizium Regni Bohemiæ supremum Cancellarium vindicavit; Leopoldus I. nunc publicas esse voluit) ab Anno 1582. usq; ad annum 1601 (exceptis observationibus Tychonicis Anno 1593. qvibus suffecta sunt observationes Hassiacæ & Catalogus fixarum à Gvilhelmo Hassiæ Landgravio operâ Rothmanni aut Justi Birgii paratus ac digestus vide Comment. Tychon. part. 2. pag. 547. & 548.) 20. libris complexa edita sunt Augustæ Vindelicorum in Fol. studio Lucii Baretti (qvem Kepplerus Ulmâ reversus An. 1627. familiariter convenit) sub titulo HISTORIÆ COELESTIS, & in duas partes divisa; qvarum prior continet observationes Uraniburgicas ab Anno 1597. sedecim libris inclusas, præmisso Lucii Baretti libro prolegomenos de observationibus Babylonicis ab anno ante Christum 721. usq; ad Annum 432, Græcanicis ab anno ante Chr. 432. ad initium æræ Christianæ, Alexandrinis ab initio æræ ad annum Chr. 827, Syro Persicis Ab An: Chr. 827. ad An. Chr. 1457, Noricis ab A. C. 1457 ad An: 1509, Prutenicis ab An. Chr. 1509 ad An. 1529, miscellaneis ab An: Christi 1529. ad Annum 1582. (post Copernicum ab Appiano Junctino, Mastino; ac subinde post Gvilielmo Hassiæ Landgravio observatis) qvo Anno ordiuntur hæ observationes Tychonicæ, Gregoriusq; XIII. Pont. Max. Calendario Juliano novas leges dixit, ut ad Nicenos, Canones & SS. Patrum decreta proprius decurrerent: qvibus adjunguntur non solum 72. Summaria eorum, qvæ ab hisce observationibus Cultores Astronomiæ expectent, verum etiam Qvadrantis Augustani Dioptrarum & divisionum Braheanarum Braheanorumq; Instrumentorum Astronomicorum qvorundam figura & explica-

plicationes: Pars posterior continet observationes tum Wandesburgicas inchoatas die 21. Oct. An. 1597. & continuatas ad 1598. finem, tum Wittebergenses, Pragenses & Benatvianas An. 1599. & 1660. usq; ad diem 12. Octobris An. 1661. qvatuor libris inclusas. Finem verò hujus 2. partis imponit liber Paralipomenos continens ea qvæ post obitum Tychonis observata & à Schickardo consignata curaq; Ferdinandi III. Imper. reperta sunt. Cæterùm in hac observationum Brahæanarum editione Augustana non solum desiderantur observationes ab Anno 1563. ad Annum 1582. nec non integri Anni 1593. verùm etiam insignes maximè errores partim exscriptionum partim Typothetæ incuriâ occurrunt, animadversi ab Erasmio Barthelino Mathematico Haffniensi Regio ex collatione cum Autographo dicti Friderici III. qvi errata editarum observationum Tychonicarum Anni 1582. Haffniæ initio hujus Anni publicavit, perfectiorem omnium observationum Tychonicarum ut & omnium reliqvorum Tychonis Brahæi partim nondum excusorum partim non venalium editionem pollicitans.

Sedes vero Astronomiæ Brahæanæ imprimis fuère Uraniburgum, Wandesburgum An: 1597, Arx Bohemiæ Benatica Anno 1598, Horti Cæsarei Pragenses Anno 1600, & tandem domus Curtiana An. 1601.

Icones vero Wandesburgi, Arcis Benaticæ, Horti Cæsarei Pragensis, ædiumq; Curtianarum exhibentur in prolegom. Observ. Tych. pag. 108. Confer. ibid. pag. 109. 110. De observationibus Tychonis plura qvi volent, petant Gass. pag. 206. ad 216. & Lucii Baretti prolegom. observ. Tychon. pag. 122. 123.

13. Responsio Apologetica ad cujusdam Scoti Aristotelici Philosophi & Medici Galenici, Mathematiciq; eximii dubia & argumentationes, qvibus libri secundi Progymnasmatum assertiones de cometa Anni 1577. qvoad situm ejus cœlestem labefactare conatus est, qvæ unà cum dicti Scoti Epistola & Capnuraniæ restinctione adjuncta est libro secundo Progymnasmatum Uraniburgi 1588. in lucem emisso.

Seqvun-

Seqvuntur jam nonnullæ Tychonis Brahæi Epistolæ hactenus necdum editæ.

Tychonis Brahe Epistola ad Casparum Peucerum Wittebergensem olim Professorem primarium de qvo vide Gassend. de Tychon. vita lib. 3. pag. 93. *ante nonnullos Annos in Viri cujusdam eruditi Bibliotheca à me reperta.*

Casparo Peucero.

HAbebam jam dudum in votis tecum, ut coram, cum Wittebergam olim transirem, ut etiam postea absens per literas amicitiam pergratam contrahere, Vir doctrina varia & virtute excellenti celeberrime: Verum cum commoditas nulla satis opportunè id efficiendi interea sese obtulisset, coactus sum in præsens usq; tempus id ipsum differre. Occasionem verò diutinum hoc meum desiderium jam tandem aliqva ex parte complendi dederunt literæ Amplissimi & Nobilissimi viri D. Henrici Rantzovii, Vicarii Regii in Holsatia, Mathematicarum rerum amplissimi. Addebat enim illis transscripta qvædam eorum, qvæ de nova mea inventione dispositionis revolutionum cœlestium ipsi nuper transmiseras; rogavitq; simul is, ut dubiis ejus, circa delineationem tibi à se communicatam, maturè occurrere vellem: qvod etiam ut in utriusq; vestrum gratiam præstarem, has ad te literas dare non intermittendum duxi, qvibus ut plenius tuæ exspectationi, & dubiorum resolutioni, satis fecit, paulò altius, ab ipsa videlicet prima occasione inventionis huj9 hypotheseos ordiendum, & aliqvanto diffusius de hac materia differendũ video, idq; nunc aggrediar. Cum ab ineunte ætate inter alias Philosophiæ partes Astronomico studio, vel invitis & reluctantibus ipsis Pædagogis essem impensè naturæ qvodam instinctu addictus, & statim in pueritia Lipsiæ studiorum gratia commoratus, annumq; ætatis agens decimum septimum per radium Astronomicum Planetarum cursus à fixis Syderibus sæpius serenis noctibus remeare; animadver-

madverti eorum apparentias, in Copernicano qvidem calculo satis præcisè congruere, nedum Alphonsino, qvi jam pene, absoleverat. Cœpi exinde diu, multumq; mecum pensitare, unde hæc à cœlo ipso, tam evidens discrepantia oboriretur, an verò observationum ab artificibus non rite institutarum, an etiam ob Hypothesium assumptarum insufficientiam & falsitatem: Cumq; aliqvot annis hanc rem variè revolverem, accrescente jam ætate, & judicio, una cum ea magis magisq; maturescente, tam Alphonsinas sive Ptolemaicas hypotheses, qvam Copernianas diligentius inspexi, & in earum ratiocinationes penitius disqvisivi: tandemq; animadverti in veteribus illis hypothesibus, inde à Ptolomæo, ejusq; quibusdam antecessoribus, usq; ad nos deductis, ut ut magna ex parte apparentias cœlestes excusarem, tamen qvod motus circularis regularitatem non circa proprium sed alienum qvoddam centrum fieri admitterent, contra prima artis principia peccare, quod ipse etiam Copernicus in hisce culpasse videtur. Præterea Epicyclos tot & tantos, qvi ibidem etiam assumuntur, multum spatii in cœlo occupare & superfluos esse: Si paucioribus res omnis absolvi posset, judicavi, magnumq; de his scrupulum mihi injecit, qvod nulla necessaria causa ut combinatio naturalis subesset, cui superiores Planetæ Soli ita alligarentur, ut huic conjuncti summitatem Epicyclorum semper occuparent, in infimo verò eorundem loco eidem opponerentur, & bini qvos inferiores vocant, semper eundem medium locum cum Sole sortirentur, illiq; in apogæo & perigæo epicyclorum copularentur. Hæc inqvam non colligere licuit, habere certam & evidentem combinationis rationem, siqvidem tanto intervallo ab invicem distarent hæc sydera, adeo ut hæc concatenatio mutua, si ad eum præcisè modum fieret, necessitatem aliqvam competentem subesse, ut omnia in ea ita evenirent, mihi minus apparuerit consentaneum: At potius vel hanc solam ob causam, in his assumptionibus coactum qvid, dissonum & supervacaneum latere non citra rem suspicabar. In altera verò neoterica summi illius Copernici distributione, absurditas, circa triplicem telluris motum, statim obstiterunt, in primis vero qvod ad annuum illud centri, & axis declinationem in partes contrarias. Licet enim reliqvis, qvæ in Ptolemaica dispositione discohærentia & super

perflua inveniuntur, opportune mederetur, nihilq; contra Mathematica principia delinqveret; Tamen cum jam regularem, perfectum, minusq; intricatum motum, terræ pigro & ignobiliori corpori attribueret, non parum suspecta reddebatur hæc assumptio, præsertim cum Sacræ Literæ non paucis in locis illi apertè reclamitent. Hinc de utraq; harum hypothesium non parum dubitavi, cum aliqva earum recte se haberet. Cum vero nulla alia daretur, qvæ apparentiis cœlestibus consona foret, & homo centricorum à qvibusdam excogitatum figmentum nimis violentum esset, perq; multorum orbium in extricabilem hinc inde retractionem, absurdum simul, imo ridiculum deprehenderetur, nec etiam ipsis apparentiis in accessu & recessu planetarum ad terram satisfaceret. Idcirco, his dubiis diu implicatus, ad nulla statim succurreret (ut dixi) hypothesium innovatio, qvæ his omnibus conyenientiis subveniret, constitui periculum saltem facere, qvænam earum, qvæ hactenus inventæ erant, veritati proprius accederet: Idq; per Martis potissimum stellam me expiscari posse confidebam, qvem nimirum ex acronichia terræ appropinqvaret: Si enim tunc nobis proprius accederet, qvum ipse Sol, Copernianam speculationem prævalere: sin minus, tum Ptolemaica potius standum arbitrabar. Tandemq; magna diligentia, nec parvis sumptibus conqvisitis variis organis Astronomicis, qvibus syderum motus centraliter, non saltem in ipso scrupulo, sed etiam in ejus dimidia videlicet parte explorari certo possent, hanc subtilem consideratio- nem aggredi non verebar: idq; potissimum anno 1582. cum Mars pernox soli factus opponeretur in Cancro, & insuper per Boream latitudinem sublimior qvotidiano circuitu redderetur. Habitis itaq; tum pluribus accuratis observationibus, tam circa ortum qvam occasum, ejusq; per meridianum transitum, deprehendi Martem majorem causari parallaxim, qvam ipsum solem, ideoq; etiam terris propinqviorem, cum achronychius est, fieri: astipulante unà motu ipsius diurno, cum Copernianis potius numeris consentiente, eò qvod paulo celerius certo dierum intervallo in antecedentia repedaret, qvam Alphonsinorum concederet, à Ptolomæo didučta ratiocinatio, idq; ob minorem à terris distantiam, qvi motum paulo intentiorem, apparere efficiebat id cum ♂ satis exploratum haberem: & idem etiam in ♀ aliqvoties à me interdiu, adeoq;

adeoq; in ipſo meridiano obſervata & juxta occaſum collatione facta, imo & alia qvadam peculiari ratione, Anno 1587. circa diem 24. Febr. qvam inter unam vel alteram diem, eam tam veſpertinam qvam matutinam, (qvod alias rariſſimum eſt) vidi, motum apparentem cum ea qvæ ratione parallaxeos fieret conferendo, comprobaſſem: Ita ut Ptolomaicis Hypotheſibus hæc omnia minimè congruerent, impellebar, ut poſtmodum magis magisq; Copernianæ inventioni fidem attribuerem. Obſtabat nihilominus plurimum circa terræ revolutionem tam ordinariam & perpetuam nimia abſurditas, & ſacrarum inſuper literarum contrarium aſtruentium irrefragabilis authoritas. Qvare hoc negotium hinc inde varie revolvens de alia hypotheſium ordinatione mecum ſtudioſe deliberavi; Rem primo impoſſibilem moliri viſus ſum, at tandem ferè ex inſperato ſuccurrebat, ſi ſol centrum qvinqve planetarum conſtitueretur, & nihilominus circa terram in medio univerſo, qvieſcentem annuatim concopulantibus per centrum, ideoq; & ipſam circumferentiam reliqvorum qvinq; planetarum circuitibus convolveretur, ut terra centrum præberet revolutionibus ſaltem ſolis & Lunæ cœteraq; omnia in cludentis altiſſimæ octavæ Spheræ, ſi, inqvam, eo modo revolutiones cœleſtes ordinarentur, tunc omnia qvæ in Ptolomaica & Coperniana aſſumptione abſona & irrita ſupervacaneaq; incidunt, tolli & præcaveri. Sed nihilominus adhuc ſcrupulum injecit qvod orbis Martis reſpectus ſolaris tantus non inveniretur, ut eum totaliter includere poſſet, verum duobus in locis neceſſariò ipſum penetraret. Eram enim adhuc diu recepta & ab omnibus fere approbata opinione imbutus, cœlum eſſe qvibusdam realibus orbibus ſidera circumferentibus refertum, ideoq; hanc orbium incongruam penetrationem non admittendam duxi, indeq; evenit, ut hæc propria inventio mihi ipſi aliqvamdiu ſuſpecta fuerit. Tandem vero cum ex qvorundam Cometarum annuata circa motum & parallaxes eorum examinatione, certo exploratum haberem, in ipſo cælo longè ſupra lunam, curſus ſui normam abſolviſſe, & nihilominus nullis corporeis & realibus orbibus, qvibus planetæ vehi creduntur, fuiſſe obnoxios, ſed peculiarem qvandam ab his motus rationem inveniſſe, ut latius & exqviſitius in opere noſtro de his aſciticiis cœli phænomenis demon-

 ſtratur

ſtratur, præſumptionem illam de orbium cœleſtium dura & impervia materia, prorſus abjeci. Acceſſit & hoc, qvod duo etiam Cometæ, qvi juxta oppoſitum ſolis ferebantur ſatis evidenter oſtenderint terram annuatim revera non convolvi, ſiqvidem hujus commutatio non detraxit qvidpiam, eorum prædefinito & proportionabili motui, ut in planetis, qvi ob retroagi à Copernico exiſtimantur, uſu venit. Tandem itaq; utriſq; fundamentis, tam Copernianis qvam Ptolomaicis ab ipſa experientia everſis neotericam hanc inventionem citra omne dubium recte ſe habere animo confirmabar, præſertim qvod perſpicerem è cometis, ut dixi, cœlum liqvidiſſima & propria ſubſtantia conſtare, nulliſq; orbibus duris & realibus ut tot jam ſeculis falſo, creditum eſt, abundare, ne ob id nihil obſtaculi ingerat, qvod Martis imaginarius orbis ſolarem non totaliter includat, ſed duobus in locis interſecet. Siqvidem orbes iſti corporaliter cœlo non inſunt, ſed tantum ex motu ſyderum fieri intelliguntur. Contuli mox intra qvadriennium proximum exactiores apparentias in motu qvinq; planetarum, cum hac noſtra Hypotheſi, & animadverti eas qvam compertiſſimè illi congruere, veterumq, unà obſervationibus abunde ſatisfacere. Imo qviddam aliud in hac latere, qvod peculiarem qvandam inæqvabilitatis apparentis occaſionem præſertim in motu Martis (ob ſolaris orbis ad ejus circuitum admodum ſenſibilem & magnam comparationem) excuſaret, qvæ per anteceſſorum aſſumptiones neqvaquam ſalvari poſſet, ut ob id, aliqva ex parte, curſus præſertim Martis prorſus inexploratus hactenus manſerit, qvodve à veteribus animadverſum eſt, ſiqvidem Plinius ipſum ſydus eſſe inobſervabile affirmare non dubitat. Qvapropter nihil amplius hæſitans, meam neotericam inventionem, undiqvaq; recte conſtare, nihil abſoni vel Mathematicè vel Phyſicè ſuggerere, illi ſoli revolutionem cœleſtium redintegrationem ex obſervationibus veterum & noſtris, ſuperſtruere in animum induxi, attamen ejus probationem in opus noſtrum Aſtronomicum, qvod de totius artis inſtauratione elaborare favente Divino auxilio, decrevi, differendum cenſui: Verum cum Cometa, Anno 1577. qvi ſe etiam circa ſolem non minus qvam planetæ ipſi convolvebat, me invitaſſet, ac dum ipſius apparentias, per competentem hypotheſin ſalvare elaboro, hujus in

in mundana compagine hypothiposis ratiocinationem, indicatione generaliori patefacerem usq; in operis astronomici promulgationem, mutata sententia, rem omnem non differendam consultius judicavi. Cum verò prædicto Nobilissimo Henrico Ranzovio amico meo singulari, juxta ipsius petitionem aliquot exemplaria secundæ partis operis nostri de recentioribus ætherei mundi Phænomenis communicassem, intelligo illum delineationem hujus hypotheseos, qvæ capite 8. ibidem reperitur, tibi & aliis qvibusdam eruditis in Germania excerptam transmisisse, neglecta tamen ejusdem, qvæ illis addebatur, succincta explicatione; qvam si una adjunxisset, utiq; nec tu nec alii in tam facile resolubilia circa suam ratiocinationem dubia incidissetis, qvæ postea minimo labore expediam. Mitto autem tibi hunc eundem librum, ex qvo Nobilissimus Rantzovius hanc hypotheseos designationem desumpsit, qvi de Cometa An. 1577. luculenter tractat, estq; operis ejus de qvo dixi, secundus; Nam primus de admiratione illa ad Cassiopæam Anno 1572. exorta nova stella affatim agit, ubi qvædam præmittuntur, qvæ toti arti instaurandæ fundamenta ponunt, qvalia sunt, qvæ de solaris cursus ad nostra tempora exacta, per certas observationes, demonstrationes, restitutiones, deq; affixarum stellarum exquisita verificatione proponuntur. In eodem qvoq; libro aliorum circa hanc stellam observationes & placita, sub incudem veritatis revocantur, unaq; tuæ olim Vitebergæ habitæ, sed instrumentis minus idoneis, animadversiones. In tertio tomo, de aliis tribus qvibusdam Cometis post observatis, mea inventa, decisionesq; expono, & cum aliorum in iisdem placitis confero, disqvisitione in singulis adhibita diligenti; Qvibus omnibus tandem subjunguntur qvædam magna corollaria, qvæ ex illis derivari possunt. Qvalia sunt cœlum non constare ex orbibus realibus, & in prævia substantia, nullos dari revera epicyclos, terram annuatim nullatenus convolvi, ut voluit Copernicus & nostram hypothesin cœlestium ordinationem, rei veritati omni ex parte congruere, nullamq; aliam dari, qvæ cunctis reqvisitis sufficiet. Taliter vero per hos tres neotericorum, & ascititiorum in cœlo phœnomenorum libros, viam sternere & fundamenta ponere volui, ad opus illud quod perpetuorum & mundo coævorum

ſyderum revolutionibus, ex ipſo cœlo, faciente ipſius cœli opifice reſtituendis inſerviet: Ideoq; hanc peregrinarum & ſecundariarum ſtellarum deſcriptionem præmittendam conſultò judicavi, idq; non ſaltem ob horum aſcititiorum ſyderum ſitum & motum penitus cognoſcendum, ſed multo magis etiam ob totius artis Aſtronomicæ redintegrandæ huic convenienter deductas occaſiones. Ipſum verò opus Aſtronomicum in 7. libros diſtribuere conſtitui: Qvorum primo agam de Mechanica hujus artis parte, qvæ inſtrumentorum à me excogitatorum fabricam & uſum exponet: qvalia nunc plura qvam 20. in promptu habeo, non ſolum magnitudine, ſed etiam materiæ ſoliditate, fabricæ varietate, uſus & certitudinis inter obſervandum commoditate & correſpondentia incomparabilia. Secundo de iis, qvæ è triangulorum & numerorum doctrina Aſtronomicis rebus ſubſidio veniunt, tractaturus, ubi compendia qvædam reſerabuntur anteceſſorum noſtrorum nimios & indefeſſos labores plurimum collevantia. Hæc, inqvam, in duobus prioribus libris, cœteris inſervientia proponere expeditius duxi, ne poſtea in reliqvo opere, qvando de apparentiis, ipſis limitandis & ſalvandis ago, negocium mihi faceſſant; qvod aliis noſtris anteceſſoribus eveniſſe video. Tertius liber octavæ Sphæræ & fixarum ſtellarum verificationem exqviſitam continebit. Qvartus ſolis & Lunæ circuitibus ratis ad terram qvieſcentem directis rationes præciſas ſuppeditabit. Qvintus duorum planetarum, qvi ſolum quidem, ſed non una terram ambiunt utpote Veneris & Mercurii, apparentias enodabit. Sextus autem reliqvorum trium ſc. ♂ ♃ & ♄ qvi ſolem ambientes, terram & totum elementarem mundum includunt, irregularitates viſui noſtro incurrentes ſalvabit. Septimus latitudines horum qvinq; planetarum ſcrutabitur, in qvibus etiam non minus qvam ipſis longitudinibus multum adhuc latet erroris, adeo ut ſæpenumero in ipſo cœlo, boreæ ſenſibiliter reperiantur, cum in numeris tabularum Auſtrales proponuntur, & contra. Operis autem hujus publicatio adhuc aliqvot annorum procraſtinationem exigit; vix enim infra qvinqvennium vel ſexennium abſolvi poterit, neq; id tam ob immenſum & diutinum laborem, qvi reqviritur in mediorum motum & potiſſimum προσαφαιρεσεῶν tabulis in ſingulis planetis de novo condendis, qvam qvod plura adhuc deſiderem in

remo-

remotioribus & ſolem ambientibus Planetis Acronychias obſervationes, præſertim in diſtantioribus Eccenterici locis (ut cùm veteribus loqvar, nam noſtræ hypotheſes, non ſolum epicyclos, ſed etiam Eccentricos & æqvantes tollunt) idq; potiſſimum in ♄ & ♃ maximè autem in ipſo ♄, ob motus ejus tarditatem ut collatione in his omnibus cum veterum, inprimis autem Ptolomæi annotationibus facta circulorum proportiones & motum congruentiam exqviſita indagine perveſtigare, demonſtrareq; & ſub numerorum cognitionem revocare liceat. Interea favente Divino Numine, ea ſucceſſione promittam, qvæ ad hoc totum negocium facere videbuntur, & prima qvaq; occaſione ex eo, qvod tam diutinam dilationem non reqvirant, abſolvi poterint, qvalia ſunt, qvæ 4 vel qvinq; prioribus libris continebuntur, daboq; operam ut in hoc toto opere omnia apparentiis cœleſtibus, tam veterum ætate qvam noſtra, & ob id etiam poſterorum ad amuſſim correſpondeant, qvod eqvidem à nemine, qvi tam excellentem laborem exantlare conatus eſt, hactenus præſtitum eſſe, te dudum perſpexiſſe, nullum apud me eſt dubium. Nam licet ille incomparabilis vir Copernicus, multa à Veteribus minus recte prodita emendare laborârit, tamen ob inſtrumentorum (ut rectè etiam ſuſpicaris) minus exactam conformationem, uſumq; non omnino infallibilem, obſervationes irritas obtinuit. Ingenium certe & ſcientia ad hanc cognitionem & reſtitutionem illi abſolvendam (ſicut alteri) non defuit, ſolummodo mediis Mechanicis, qvibus utebatur non recte ſe habentibus, & non prius, (qvæ oportuit) rectificatis affixarum locis. Habeo Parallaticum ejus inſtrumentum mihi à Canonico qvodam Varmienſi dono miſſum, qvod è ligno abiegno conſtat, & diviſionibus attramento in eo ſignatis, ſatis oſtendit, eum in his non reqviſitam habuiſſe diligentiam: Qvod autem meæ aſſertioni de liqvidiſſima & ſubtiliſſima cœli materia tam belle aſtipularis, eamq; Sacrarum inſuper Literarum teſtimonio confirmas, mihi pergratum eſt; tuum enim graviſſimum de rebus judicium, & altam in plurimis ſcientiam diu magni feci, facturusq; deinceps. Locum illum qvem ex Eſai 40. v. 22. citas, Caſtalio, cujus verſione admodum delector, paulo aliter Latinitate donavit. Sic eum interpretatus eſt: Qvi cœlos qvaſi membranam intendit, utq; tabernaculum expandit ad inhabitan-

dum. Sed vetus expoſitio veri ſimilior videtur, cui & aliæ propius ſubſcribunt. Caſtalio elegantiæ ſtudens, interdum à genuina verborum interpretatione deflexiſſe videtur. Alter locus Jobi cap. 37. v. 18. qvo contrarium aſſeverari prima fronte apparet, qvia cœlos chalybis inſtar induratos eſſe dicit, rectè à te cum priore conciliatur, dum ſoliditatem & firmitatem conſtantiamq; perpetuam naturæ revolutionisq; cœli, & eorum, qvæ in eo continentur corporum, potius qvam materiæ compagem reſpici illic eruditè & convenienter exponis. Prædictus Caſtalio in verſione hujus loci noſtræ ſententiæ minus qvam antiqvus interpres repugnat, dum ſic latinè reddit: An æthera cum eo deduxiſti ita firmum, ut concretus eſſe videatur. Sed hæc Hæbraicæ lingvæ excellenter gnaris diſcutienda relinqvo. Qvidam Hiſpanus Franciſcus Valleſius nomine, vir, ut ex ejus ſcriptis apparet, varia eruditione imprimis excellens, in libro, qvem de Sacra Philoſophia inſcripſit, qviq; hoc anno Lugduni editus eſt, cap. 51. ex hoc ipſo loco Jobi, ſecundùm veterem interpretationem, qva tu etiam uſus es, citato ab antiqvis Philoſophis, Pythagora, Parmenide, Platone, & Ariſtotele, receptam opinionem confirmare conatur, cœlum videlicet conſtare ſubſtantia qvadam firmiſſima & ſolidiſſima, orbesq; ipſos revera huic ineſſe, omni adamante ſolidiores & duriores, ita ut penitus dividi diſtrahiq; neqveant. Verum is nimis literaliter hunc locum, ut qvosdam etiam alios, intellexit, nec ea qvæ in contrariam partem ab Eſaia & alibi dicuntur, conſideravit. Qvæ vero Philoſophicè cōtra cœli liqvidiſſimam & perviam undiqvaq; ſubſtantiam, ratione raritatis & denſitatis, atq; vacui, & qvod non perpetuo regulariter per ſe moveri poſſunt aſtra, diſſerit, minus valida ſunt, ut alibi oſtendemus, idq; tibi facile apparebit, ubi ejus argumentationes ibidem prolatas penitius introſpexeris. Sed & tandem in abſurditatem prolabitur, ut ætheris totius è 4. Elementis (qvæ tum ut rem plauſibiliorem reddat, cœleſtia nuncupat) compagem conſtare non vereatur. Nec mirum cum idem Author capite primo ejusdem libri, per ea qvæ dicuntur in initio capitis 2. Geneſeos: Perfecti ſunt cœli & terra, & omnis ornatus eorum, complevitq; Deus die ſexto opus ſuum; & præterea ex dicto hoc tertii capitis Eccleciaſtici dici qvod omnia opera Dei perſeverent in perpetuum; perperam

&con-

& contra omnem experientiam aſtruat ſtellā qvæ Anno 1572. juxta ſedile Caſſiopeæ (qvum illi ad genua ejus inconſiderate reponit) omnium prima exorta, tandemq́ diſparuit nullatenus fuiſſe novam, ut neq; eam qvæ ab Hyparcho, referente Plinio, animadverſa eſt, de qva qvidem, cum ipſas Hyparchi obſervationes non habeamus, nihil certi ſtatuere volo. Sed qvantum nova illa ad Caſſiopæam dicto anno & ſeqventi conſpecta, à Scopo veritatis declinaverit, è libro noſtro primo & recentiorum cœli phænomænorum apertiſſimum evadet. Et qvam qvæſo citra omnem ſenſum & rationem ſtatuit ſtellam illam ſemper illic fuiſſe à mundi principio & adhuc permanere, ſed tam exiguam ut videri, niſi debiliter neqveat; at tum viſam eſſe increſcere usq; ad primam magnitudinem, ob aliqvam medii mutationem, qvæ in ipſis orbibus cœli, non ubiq; æqvaliter craſſis, contigerit: ita ut ſtella hæc inciderit in partem aliqvam proximi cœli craſſiorem reliqvis, per qvam denſatum lumen, majoris ſtellæ ſpecimen aliqvamdiu exhibuerit, & deinceps hac diſcedente ſtellam minorem redditam ⊙ ſpeculatio ſic unum abſurdum parit alterum, nam cœlum nullis conſtat orbibus compactis, & revera illis exiſtentibus, ne dum ut illi in qvibusdam locis rarioris, in qvibusdam denſioris ſubſtantiæ ſint: Veluti qvidam etiam Homo centri effectores ſomniarunt. At deniq; id ipſum concedi poſſe, qvi tunc fieret, qvod eadem Caſſiopeæ ſtella, non ſæpius ita illuminaretur præter ſolitum: & dum illa denſior cœli particula hanc pertranſiret, cur non alias vicinas eodem modo miraculoſo lumine auxit? Vel cur non ſæpius in reliqvis affixis ſyderibus idem conſpicitur? Cur tanta ſit earum copia & præter cœlum totum diſtributio, ut neceſſariò illæ partes orbium, qvæ denſiores finguntur, ſub aliqvibus illarum permotus ſui continuationem aliqvam præterlabentur, easq; ſimiliter ſolito longe majores redderent? Qvod tamen tot jam ſeculis à ſolo Hyparcho ſi ita ſe habet & noſtro ævo in mirando illo apud Caſſiopæam phænomæno non animadverſum eſt. Sed hæc & plura alia, qvæ liber iſte, aliàs admodum ingenioſe conſcriptus, & multiplici variarum rerum cognitione refertus, nimis literali ſenſu, è ſacris oraculis proponit, nunc mittamus, ſiqvidem contra præſens negotium divagari nos faciant: Præſertim cum de pleriſq; in eo contentis, & ad rem potiſſimum Aſtronomicam facientibus

bus

bus alibi disqvirere animus sit. Nihil igitur obstabit vel è sacris Bibliis vel Philosophorum decretis, qvin cœli materiam liqvidissimam & omni aëre tenuiorem, subtilioremq; certò statuamus. Nam qvod Aristoteles, licet contrarias partes tueri plurimum laboret, sibi ipsi nihil ominus contradicat, dum mentes Astrorum motui præesse asseverat rectissimè à te infertur: id enim longè aliud est, qvam circumgyratione certorum orbium, qvibus affligerentur, convolvi. Video te Hypotheseos meæ delineationem nudam mediocriter bene è solo intuitu percepisse; nam in ea, qvæ ad qvinq; planetas circa solem tanqvam centrum revolutos amboq; luminaria & octavam Sphæram, ipsam terram in medio universi qviescentem respicientia omnia rectè exposuisti: Qvod autem dubitas, cur octavam Sphæram ima parte à cæteris stellis pictura tanta capacitate disjungat, facilis est resolutio. Dum enim omnes qvinq; planetæ circa solem Ducem & Regem suum gyros ducunt, oportet centra orbium imaginariorum, qvos circa eum describunt, annuatim unà cum ipso convolvi: hincq; fit ut semper ea pars orbium, qvæ soli opponitur, intermediante terra, remotior sit ab octava Sphæra, qvam altera, & licet tunc appareat ibidem majus spacium vacuum tamen sole circumeunte, & in alteram partem delato, rursum idem impletur, & vacuitas ea qvæ putatur est tunc ab altera parte sicq; circumcirca evenit, per totum infra octavum orbem curriculum, alias enim non esset locus qvod accessu & recessu planetarum ad terram, eorundemq; circa solem annua, per totos orbes circumgyratione. Habuit etiam qvidem alius mathematicus mihi ignotus aliud qvoddam dubium, in hac hypothesis nostræ ordinatione, de qva etiam ad Nobilissimum D. Henricum Ranzovium perscripsit, & hypotheses has illi ante biennium per qvendam meum fugitivum ministrum communicatas indicavi. Hæsitat verò ille in hunc modum: Si ♂ & sol in eundem locum, ubi eorum orbes se intersecant, aliqvam devenerit, ita ut ♂ latitudine prorsus careat, qvam se non impediant, cum duo corpora non possint esse in eodem loco. Verum hæc dubitatio multum non ingerit scrupuli, cum nunqvam id fieri possit qvod ipse veretur, apparet enim eum non satis percepisse hypotheseos nostræ inductiones. Qvinamq; fieri qveat ut cor Martis circuitus solem semper pro centro non minus qvam cæteri planetæ, respicit, illi nunqvam occurrat.

Id

Id enim non magis datur, qvam circumferentiam alicujus circuli centro ejusdē uniri, & in idem recidere. Non animadvertebat ille, qvod cum sol ubi ad eum locum devenerit, ubi Martis orbis ejus curriculum transit, Martium ipsum Curriculum tunc non eodem in loco eum imaginarie secare, sed ubiq; tantundem, ut antea à sole distare, adeo ut soli nunqvam ♂ proprior fiat, qvam circuitus ipsius circa eum exigit, nisi qvantum particulariores illi motus in duobus circulis, de qvibus dixi, parum addant vel auferant: Qvod tamen ad majorem illam & generaliorem circumvolutionem collatum non adeo multum habet momenti. Verum hæc melius intelliguntur è Mechanica qvadam compositione, ita ut sol & luna in suis orbibus circa terram convolvantur, reliqvi verò planetæ in suis circuitibus ad solem. Tunc enim circumducto sole apparebit, qvomodo orbes qvinq; planetarum qvotannis totum spacium infra octavam Sphæram circumeundo impleant, & qva ratione retrogradationes & stationes eorum, per hanc centri orbis eorum cum sole concomitantium solventur, qvodq; Epicycli veterum per accidens fiant è motu videlicet centri orbium annuo, qvodq; non opus sit terram moveri, & nihilominus Martem illi juxta vespertinum exortum propriorem fieri, qvam ipsum solem, qvod nos docuit diligens experientia, ut prius indicavi. Reliqvi particulariores inæqvalitatis apparentis differentiæ, qvas veteres per eccentricos & æqvantes excusarunt, Copernicus per Eccentricum, cum parvo Epicyclo, nos in hac hypothesi per duos circellos in circumferentia orbium planetarum, qvas ipsum sydus certa lege designet, appositè tuebimur, nisi qvod in ♀ & præsertim ☿ aliqvas præterea gyrationes particulariores assumere oporteat. Sicq; omnis circuitus Planetarum concentri evadent non aliter qvam Copernicus Lunæ circa terram revolutiones, in concentrico orbe cum duobus Epicyclis fieri, admodum ingeniosè & rectè speculatus est. Nec n. multopere ab hac differunt trium superiorum planetarum, tum universales tum etiam particulares circuitus, nisi qvod centrum orbium illorum solem annuatim concomitetur, velut hoc fusius & exqvisitius in opere illo, de qvo dixi, Astronomicæ instaurationis ipsis fundamentis, & certis observationibus tum veterum tum propriis (favente Divino Numine) demonstrabo, tabulasq; tum æqvalium motuum tum etiam περισα-

φαιρέσεων huic hypothesi, & neotericis observationibus exqvisitis cum veterum collatis fundatas, de novo condam, efficiamq; ut numeri observationibus antiqvis, inprimis verò Ptolomaicis & recentioribus etiam ad amussim correspondeant, id qvod hactenus tot jam seculis desideratum est, magna hujus artis, qvoad prævisionem debitam, jactura. Miror Doctissimum illum & in his studiis exercitatissimum Reinholdum, deq; iis præclarè meritum in præfatione suarum Tabularum Prutenicarum asseverare in solis motibus æqvalibus aliqvam limitationē desideravi, προσθαφαιρέσεων vero Tabulas toti mundi durationi utiliter inservire, cum unum ex altero magna ex parte dependeat & mutatis circulorū proportionibus Eccentricitatibusq; necesse sit ipsas qvoq; prostaphæreses aliter se habere. Sed interdum etiam magnus dormitat Homerus. Possibile autem est, beneficio qvorundam compendiorum in triangulis è datis mediis motibus ex integro canone Triangulorum planetarum apparantes situs, æqve citò si non citius qvam per æqvationum tabulas investigare, velut alibi aperiemus. Qvod tantopere hoc opus nostrum aliqvando videre desideras, adeo ut vel eo nomine tibi vitam divinitus prorogati exoptes, & insuper nostris conatibus divinæ benedictionis subsidium pio & benevolo voto compreceris, est qvod tibi pro hoc singulari gratia me, meaq; studia favore & syncero judicio, summas agam gratias, daboq; operam ut qvantum in me est, voluminis hujus, ea qva fieri unqvam potest maturatione elaboratio absolvatur. Deus optimus Max. tibi largiatur interea firmum robur animi & corporis, vitamq; conservet, qva diutissimè utens beneq; valens, non solum his sed & aliis Philosophiæ laboribus vacare, eosq; promovere, & tuum de iis solertissimum judicium proferre possis: Qvod tot annis in captivitate (cujus etiam in literis istis mentionem facis) detentus, cum magna jactura bonarum literarum delitueris, ego cum aliis multis viris tibi & studiis eruditis, faventibus plurimum semper indolui. Qvia vero in custodiæ illius mentionem incidimus, referam ea, qvæ in libro qvadam nostro Genethliaco, à me cum Lipsiæ ante annos plus minus 24 operam literis darem, apud tuæ Geneseos Schema annotata invenio. Tunc enim circa pueritiam eram Astrologicis & Genethliacis præsertim prædictionibus paulò curiosius addictus qvas tamen postea increscente ætate & judicio, præsertim qvod viderem

motus

motus ipsos Syderum in tabulis se non recte habere, seposui & ad observationem emendationemq; motuum me totum magno conamine contuli. Reperio autem ibidem sic olim scriptum ☿ in ♈ signo ♄ & in tertia domo orientalis, liberq; à radiis solis, luna existente in ♊ signo mercuriali & præsertim in nona domo, cui etiam ☿ præest, ingenium acre & profundum, laborisq; patiens & arduum designat. Postea subjungebatur: Sed ☍ juxta cuspidem nonæ damnata □to ♄ni & △no brevi ♂ magnum aliqvod mali instituat, obq; causam religionis & nonam domum, ingenii ob ♊ signum mercuriale, mulieris alicujus illustris ob ☾ ipsam, qvæ etiam illustrioribus fixis, sed nimis violentis copulatur. Deinde de captivitate hæc verba ascripseram: ♂ Dominus septimi loci illæsus, carcerem vel exilium diuturnum significat: & qvia ♂ damnet ☿ni per □ è duodecima, id damni occasione & studiorum denotat, sed cum ☾ directionis via pervenerit ad ✱ ♂ in 14 ♌ in ♒ per mortem vel martialem aliqvem hominem liberabitur & restituitur in integrum, idq; juxta annum ætatis 60. Subjunxeram insuper caudam Draconis in medio cœli juxta Arabum placita dictionem ab honoribus & dignitatibus denotat, præsertim cum sit in signo solari, hoc existente depresso, & nullæ beneficæ stellæ sint in angulis, sed ambæ cadentes. Hæc inqvam tunc temporis infra figuram cœlestem tuæ nativitatis annotatam, qvæ non ob id nunc refero, qvod tuæ diutinæ calamitatis causas in sola astra rejicere velim, nimium tribuendo his Astrologicis indicationibus. Sed saltem ut tibi obiter significarem qvid olim hâc de re cum hisce prædicationibus impensius occuparer, chartis mandarim. Scio qvantum concedendum sit Astrologicis conjecturis, nec eas plurimum suspicio, neq; etiam nimium contemno, in qvorum utroq; à plærisq; etiam eruditioribus peccatur. Si contineatur hæc ars intra suas metas, significationes qvasdam Physicas non ineptas neq; ubiq; frivolas, & cognitu non inutiles suppeditat. Sunt autem plurimæ aliæ eventuum concurrentes causæ, ex inferioris mundi, & iis, qvæ in hoc tumultuosè geruntur, occasionibus provenientes; supra omnia verò Deus ipse author universi, tanqvam prima & universalis causa, liberrimè agit, secundariasq; causas sive superioris sive inferioris Mundi pro suo arbitrio disponit & moderatur. Verum hæc frustra tibi ea satis superq; intelligenti suggero. Nunc ab Astrologicis

cis ad stronomica revertar. Habeo in promptu 24 annorū observationes syderum, qvarum eæ qvæ 12 posterioribus in hac insula nostra acceptæ sunt, admodum exacte se habent, postqvam instrumenta eximia & affabre extructa, hic maximo labore & sumptu confieri curavi, qvæ dixi supra, me absoluta plurima habere, suntq; tanta circumspectione & diligentia elaborata, ut qvibuscumq; syderis alicujus verum situm, cœlitus indagare libuerit, in idem prorsus minutum, etsi diversimode composita sunt & ab aliis atq; aliis observatoribus animadversio fiat, recidant, qvod machinarum absolutam structuram, & exqvisitam divisionem evidenter probat: ut ob id satis certus sim, nihil vitii in meis observationibus hisce instrumentis cœlitus derivatis, latere. Utinam veteres & antecessores nostri, præsertim nunqvam satis ille laudatus Copernicus (ut de Ptolomæo ipso nihil nunc dicam) tantam diligentiam & præcisionem in organis Astronomicis conficiendis & observationibus cœlestibus ad amussim exeqvandis adhibuissent, eqvidem ingenti labore in restituendis æthereorum corporum motibus, nunc magna ex parte allevaremur. Excusabiles sunt nihilominus nostri ævi Mathematici, qvod & satis magna aptaq; instrumenta, qvibus syderum motus scrutentur, non possideant: Cum salaria eorum & toti reditus annui vix unico Organo rite construendo, absolvendoq; sufficiant. Scio etenim me pleraq; habere qvorum singula Professoris alicujus in Scholis stipendium annuum vel maximum pretio confectionis longe exsuperent. Tanta est ditiorum hominum & præsertim Regum ac Principum erga hæc sublimia studia illiberalitas. Pauci enim nunc, vel potius nulli reperiuntur Reges Alphonsi. Qvod si partim ex propriis bonis & fundis, partim per hujus regni feuda regia, rei familiari nostræ ita divina liberalitate prospectum non esset, ut his & aliis sumtibus perferendis par esse possem, frustra sane, etiamsi cœtera omnia adforent, tanta molirer. Exædificavi etiam intra hoc proximum decennium, arcem qvandam in hac insula, astronomiæ inprimis instaurationi opportunam, in cujus media & majori domo, instrumenta qvædam Astronomica, in duabus turriculis versus Austrum & Boream, cum suis annexis appendicibus disponuntur. Præterea non longè extra arcem in monticulo qvodam aliud observatorium subterraneum, infra qvadriennium fieri curavi, in qvo 7 diversa & exqvisita

qvisita tum magnitudine tum forma elaborata organa conservantur, ita ut quodlibet eorum propriam criptam occupet, qvæ superius aperiri, & in qvamcunq; cœli partem libuerit, observatio per instrumentum dirigi possit nihil obstantibus cœteris machinis. Est enim locus ille ita editus, qvidem tota fere insula, ut libere Horizon visibilis, nullo intercedente impedimento, pateat, ob qvam & peculiarem commoditatem in hac potius insula, qvam alibi tot sumptus feci, tantosq; labores exanthlavi. Arcis verò illius hic extructæ delineationem, qvantum ad ea attinet, qvæ supra terram patent, & exterius spectantur tibi hîc adjunctam mitto, ut aliqvo modo ex ejus inspectione, cognoscere possis, me rem serio agere, qvo ad Astronomiam honori & nitori restituam, eaq; in re nulli sumtui aut labori parcere. Criptarum illarum pictarum, qvæ difficulter in plano exhibetur, nedum exarari curavi: Verum hæc omnia unà cum instrumentorum fabrica & usu, in primo tomo operis de Astronomia instauranda, qvæ Mechanicam ejus, ut dixi, partem continebit, convenientibus delineationibus ob oculos ponere, sufficienterq; declarare constitui. Interea qvorundam instrumentorum qvæ hactenus depicta exsculptaq; sunt, Idæam communico. Adjunxi etiam exemplaria nonnulla, qvarundam Epistolarum ab illustrissimo Principe Vilhelmo Landgravio Hassiæ, rerum Astronomicarum inter Europæ Principes, hoc ævo peritissimo (cujus etiam mentionem in his literis ad D. Rantzovium fecisti) & ipsius celsitudinis Mathematico eruditissimo Christophoro Rothmanno ad me datarum, unà cum nostra ad singulas responsione: qvibus plurima ad totam rem Astronomicam, ipsasq; observationes rectius instituendas, adeoq; artis ipsius redintegrationem, non parum facientia referuntur. Et de hac ipsa qvæstione circa materiam cœli, è refractionum, qvæ in situ stellarum apparet, natura & qvantitate, aliisq; occasionibus inter Rothmannum & me copiose disseritur. Qvæ omnia tibi legenda & dijudicanda concedere volui, petens amanter, ut ubi ea introspexeris diligentiusq; evolveris, velis mihi remittere, ne in aliorum unqvam perveniant manus, dumq; tecum ea habes, nemini alteri communices, etiam atq; etiam te rogatum habeo. Imprimis vero a te plurimum expeto, ut tuum judicium tum de illis qvæ in libro illo secundo æthereorum phenomeνῶν nunc unò misso tum etiam qvæ in

his adjunctis literis continentur, ad me ante hyemem liberè & luculenter perscribere non graveris. Si qvid in transcriptione earundem literarum ab amanuensibus meis aberratum est, tuum erit id ipsum pro tua solertia emendare, mihi omnia relegendi non suppetebat otium. Scripsit ad me jam ante Nobiliss. ille Henricus Ranzovius, nec incongruis rationibus persvadere conatur, ut tum has illustrissimi Principis Vilhelmi, tum ipsius Mathematici & aliorum etiam eruditissimorum virorum ad me de hoc toto Astronomico negotio perscriptas literas unà cum mea ad qvasvis responsione, in fine operis nostri, de mundi æthereis recentioribus phænomenis subjungam, eo qvod hæc materiam de qva illic agitur, plurimum illustrent, & ad totius artis amplificationem magnopere conducant: Qva in re ipsius justæ ac benevolæ ipsius petitioni, fretus etiam tuo & aliorum eruditorum judicio consilioq; morem gerere non recusandum duxi. Addidi insuper his literis solaris cursus restitutionem, è meis observationibus & demonstrationibus deductam, ad proximum qvinqvennium, ut aliqvid interea e meis in cursu cœlestium corporum emendationibus obtineas, donec plura communicare tempus concesserit. Apogæum solis hic statuitur juxta finem 6 gradus ♋ tribus gradibus Coperniano anterius, & Eccentricitas præsupponitur grad. 2. num. 9$\frac{1}{3}$ qvalium semidiametrum Eccentrici 60, qvod ipsius inventionem plurimum excedit. Cur verò Magnus ille Copernicus, vel in ipsius solaris cursus retentione, tantopere à scopo deflexerit, alibi sufficienter ostendam. Non autem est qvod dubites, qvin hic calculus noster, ne in minimo, qvod in sensus cadere possit differat à tramite, qvem sol æthereus designat, ut non solum nostræ multorum annorum, sed & Landgravianæ, præsertim post Organorum renovatam rectificationem attestantur observationes. Qvantum verò ab Alphonsina & Coperniana supputatione differat, ipsemet collatione facta facile perspicies, adeo ne solis qvidem motus, qvamvis is normam cœteris omnibus præbeat, hactenus satis extricatus fuit, nedum ut in reliqvis planetis nihil lateat vitii: Sed video me Epistolæ metas transgredi, dum avidius de his tecum colloqvar; tuum itaq; erit hanc prolixitatem unà cum libro & chartis adjunctis, boni consulere. Ubi primus & ultimus tomi operis, qvod nunc præ manibus habeo, de ætheris recentioribus phænomenis typis nostris excusi

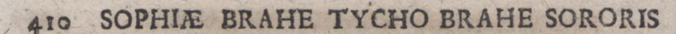
excusi fuerint, te eorum etiam reddam participem. Qvod autem primus antea non prodierit, in causa Gallici Privilegii defectus, qvod indies exspectabam, Cæsareano antea obtento adjungendum. Verum cum nunc Gallicum illud acceperim & Anglicanum qvoq; brevi habiturus sim, magnifico & eruditissimo Viro D. Daniele Rogersio, qvi nuper hic mecum fuit, ita apud Serenissimam Reginam procurante, nihil jam amplius obstabit, qvin primus liber propediem in lucem edatur. Interea his fruere & qvam felicissimè diutissimeq; vale eruditissime & de Repub. literaria optimè merite Peucere meq; tui amantissimum, qvod facis redamare, & per literas ante hyemem ingruentem revisere non intermittas. Commodissimum autem, eas ad te sæpe dictum nobilem D. Henricum Rantzovium in Holsatiam mittere, qvi illas ad me perferri non gravatim procurabit. Iterum & sæpe multumq; vale Vir vita & Valetudine diuturna dignissime, Datæ Uraniburgi die 13 Septembris An. 1588.

S. Doct. Pezelio.

HÆ literæ lectæ mittantur statim ad D. Joannem à Dee, qvem cras mane ante abitum Deo volente conveniemus. (*)

(*) *De hoc Joanne à Dee Anglo vide Gassend. vit. Tych. lib. 3. pag. 94.*

Tan-

Tandem opus hoc claudit Soror hujus nostri Tychonis, nomine Sophia Brahe, Tagonis Tottii Mater, qvæ, defuncto ejus Patre Ottone Tottio, fidem conjugalem dedit Nicolao Lange, Chymiæ studiosissimo, eiq; carmen hoc condidit, qvod ex ampla & selecta Magnifici Academiæ Haffniensis p. t. Rectoris Matthiæ Fossii S.S. Theologiæ Professoris celeberrimi Bibliotheca nunc primùm in lucem prodit.

ARGUMENTUM EPISTOLÆ SEQVENTIS ad imitationem Heroidum Ovidii ludendo concinnatæ.

Nobilis qvidam in Dania vir, cum ibidem Viduam juvenem Generosi etiam stemmatis, conjugiali Amore (in qvem ipsa consenserat) proseqveretur, interim tamen Chymiæ studio impensè deditus, ad exteras Regiones ejus penitiùs inqvirendæ causâ se conferret, intra breve tempus reditum spondens, at nihilominus circiter triennium abesset. Illa moræ in Amore (uti fit) impatiens, præsertim, cum ubi locorum tunc hæreret, inscia esset, nec multo jam tempore literas ab ipso recepisset, hanc tandem ad eum, amicæ expostulationis & revocationis gratiâ, satis prolixam dirigit Epistolam. Tribuitur autem ipsi hic fictitium Titanis nomen, ob vegetæ ætatis, formæ, & morum gratiam atq; præstantiam, qvodq; sol nascenti illi in Orientis cardine (qvo in situ is à Poëtis Titan appellatur) versaretur. Illa verò qvia supra communem sexus fœminei sortem Astrologiæ solerter incubuerat, Uraniæ nomine insignitur. Qvæ verò hæc Epistola fusius complectitur, brevibus recensita in hunc ferè modum se habent. Ab initio Chymiam, cujus causâ ipso tam diu caret, detestatur, & qvibus ille hinc fuerit obnoxius incommodis, suggerit; aliaq; pericula, qvæ propter istam artem inter peregrinandum ei evenerunt, partim rela-

ta, partim præ sollicito timore animo concepta commemorat, & ultra promissum tempus eum abesse qveritur unaq; factum Jasonis, qvi ob aureum vellus, (qvod Chymicæ artis Hieroglyphicum esse volunt) in dissitas Regiones navigavit, diuq; abfuit, illi tacitè objicit: Ita tamen, ut se Hortum habere perpulchrum prædicet, in qvo eadem, qvæ Jason non Colchide (qvatenus artem auriferam attinet) assecutus est, effici qveant. Mox etiam ea, qvæ in Hermetis Trismegisti Tabulâ Smaragdinâ, de lapidis (uti vocant) Philosophici confectione occultè traduntur, ibidem parari posse asserit. Qvin & proprius accedens, apud seipsos (juxta Allegoriam Chymicorum Philosophorum qvi hoc arcanum conjugio & proli hinc genitæ assimilarunt) Artis hujus mysterium delitescere insinuat. Postmodum ad ista, qvæ sibi ab aliis propter hunc amorē objiciuntur, excurrit, iisq; obviat; & ne existimetur ipsū minus circumspectè amare, ex Astralibus influentiis collatâ & disqvisita utriusq; eorum Natalitiâ constitutione, pleraq; partim excusat, partim in Fatis esse probare nititur; ut & sic se Astrologiæ peritam simul ostendat. Porro etiam ipsum de Filiolo suo, qvem unicum ex priori marito suscepit Tagonem nomine, commonefacit, ut hujus pariter ratibnem in hac tenerâ & curæ indigâ ætate habere ne negligat. Unde occasione functi, filij qvoq; Genethliacas ex astris influentias, qvas prosperas fore præsagit, recensendo commendat. Deniq; ob perlatum ex improviso, de obitu cujusdam eorum Amici, rumorem, paucitatem firmorum Amicorum (adversante præsertim Fortunâ) deplorat: Hincq; ansam arripiens, de Fratre suo primogenito, qvem ob Amorem Rerum cœlestium, Artis Spagyricæ, & Musarum Apollinem vocat, Constantiæ ergò sibi congratulatur, ipsiusq; ideò Cœleste Thema breviter exponens, id ex industria suis in hoc Amore votis, qvantum potest, accommodat. Aliorum insuper tacitis objectionibus qvibus hoc conjugium fortè displicet, rursum nonnulla respondens, a mati illius Titanis diuturnam absentiam, qvam antea suiipsius de causa improbârat, nunc ob aliorum obloqvutiones excusat. Tandem verò denuò de Amici decessu, cujus supra mentionem fecerat (â qvo tamen nominando præ luctum etiamnum abstinet) allato interim per literas nuntio, certior qvam antea facta, recentem hunc & lugubrem casum vehementius dolens, hinc ut scribendi finem faciat cogi se infert plura his, ni ista intervenissent subjunctura, qvæ propterea in tempus aliud commodius, ubi iterum ambo convenerint, oretenus exponenda differt, sicq; Epistolam claudit.

URANIA TITANI.

EN tibi sexcentos præbet qvos Pagina versus
Accipe, mi Titan, & lege qvando vacat.
Sunt ideò multi ne sit responsio prompta,
Ipse sed hanc nobis ore referre velis.

VEnit ab Urania, qvam cernis Epistola, Titan,
Nil sibi rescribi, Te sed adesse cupit.
Littera multa qvidem perarata est, multa supersit
Ast cum te caream, qvid tua charta juvat?
Te retinet nimiùm nostris ars invida votis,
Crede mihi haud tanti tota Chymia foret.
Ars vana & linqvens vacuatas ære crumenas
Qvam propter vacuo linqvor & ipsa thoro.
Qvam propter sine sole dies, sine sidere noctes
Orba traho, qvod abes, Solq; Iubarq; meum.
Ars utinam tenebris, unde orta, perisset Averni,
Qvæ mihi tot nitidos abstulit atra dies.
Jure vocanda atra est, qvia fit carbonibus atris,
Non decuit niveas res ita nigra manus.
Ast ego qvod linqvar, modicum est; Tu læderis inde,
Ægra fit hinc tua mens, hinc malè corpus habet.
Qvando etenim curis nimiis noctesq; diesq;
Carperis, ut votis Ars sit amica tuis:
Et tandem inventum Nihil est, qvod & ůsq; reqviris.
Nonne animus tanta Spe cecidisse dolet?
Dum per anhela trahis fœdos spiracula fumos,
Qvos simul & carbo, materiesq; parit;
Nonnè tenella tibi langvescere pectora sentis

Explorata loqvor; qvia & ipsa sat omnia novi
Qvot vestræ species, qvot mala carbo, ferant.
Ah qvoties faciem spurcas, qvotiesq; labella,
Qvæ servanda mihi bella labella forent.
Sæpè cutis toto maculis tibi corpore livet,
Mollior antè nova candidiorq; nive.
Nuper enim Stygias satagenti impellere lymphas,
Cum tonitru Nitrum vincula rupit atrox.
Fætor & hinc fusus vitalem polluit auram.
Semianimes socios qvo cecidisse liqvet.

Tu

Tu licet elapſus (precibusq; hoc accipe noſtris)
Crebra tuo tamen hinc corpore ſparſa nota eſt.
Talia namq; meo de te modo qværere juſſo
Rettulerat nato Bangus, at ille mihi.
Hinc ego concepi majora pericula veris.
O fons ſolliciti plene timoris amor!
Sulphura mox timui, timui Arſenicalia monſtra,
Et Salia, & Stibium, Mercuriosq; vafros.
Deniq; qvicqvid habet, qvo Carbonaria fallax
Officiat, timidi cauſſa doloris erat.
At noſtro affulſit Veneris benè Sidus Amori,
In cineres abiit ſoſpite carbo viro.
Rettullit ille etiam, propè qvod Schonburgica rura,
Effrænes per eqvos verſa qvadriga tua eſt:
Teq; genu excuſſum læſiſſe atrociter, hincq;
Sub medici curâ decubuiſſe diu,
Qvæ licet huc miſſo haud prorſus cælata miniſtro,
Ne mihi fortè aliùs creſceret inde dolor,
Attamen aſtutè damnum molemq; pericli
Texiſti, in propriis ingenioſe malis.
Sed mea, qvæ eventum perrarò inſomnia fallunt,
Obveniſſe iſtud præmunuêre ſatis.
Cor mihi namq;, velut currenti, è corpore lapſum,
Parte ſui viſum eſt inferiore premi.
Mox ego ſic, Genio (nondum experrecta) monente,
Vociferor; Titan, Cor mihi, ſicné cadis?
Tunc ſed enim Phœbus, Medicæ qvi præſidet arti,
Subveniens, noſtri fautor Amoris erat.
Attulit is pedibusq; tuis, genubusq; redires
Ut citius, nec te plus remorentur, opem.
Hunc nondum ob caſum mea ſollicitudo remiſit,
Cùm penetrat gravior corda priore dolor.
Diceris iſſe etenim famulo comitatus ab uno,
Per juga præruptis Alpibus alta nimis.

Et Venetûm aurivoras cupide ſectarier offas,
    Qvas fallax iſtic Ars & ubiq; coqvit.
Téne viæ placuit temerè committere tantæ ?
    Qvam benè cautus abis, qvam memor ante mei?
Idné priùs brevibus decuit monuiſſe tabellis,
    Saltem ut votivis te ſeqverer lachrymis ?
Fallar; & hæc potiùs vaneſcat fama ſub auras,
    Lætabor, modò te Teutonis ora tenet:
Hinc qvia ſpes aliqva eſt de te reſciſcere qvicqvam,
    Et capere, atq; animi mittere ſenſa, notas.
Aſt cur te cupiam Germano limite claudi?
    Heu nimiùm limes latus & iſte patet:
Cùm non ſcire licet, qva tandem parte moraris
    Teutoniæ, vel qva conditus urbe lates.
Lentus abes, neq; nota mihi ſat cauſſa morandi.
    Aut qvæ te nimiùm terra vel unda tenet.
Qvisqvis ab Auſtrino veniens vada Baltica tangit
    Littore, non de te pauca rogatus abit.
Traditur & noſtris Charta huic ſignata labellis,
    Si fortè audierit, qvo tibi danda loco.
Heu mihi cœleſtis, qvòd cernitur undiq; Titan;
    Terreſtrem, huncq; meum non reperire datur!
Sæpè Ducem ulri cum te detenuiſſe putavi,
    Cauſſa tuæ forſan nec fuit ille moræ.
Sæpè etiam timui,te,dum freta Baltica tranas,
    More tuo, infeſto vela dediſſe mari.
Ut ratis in ſcopulos, qvos Mœnia ſuggerit, acta,
    Membra aliqvo cogat læſa fovere loco.
Qvid multis? cum ſcire neqvit cur lentior abſis,
    Mens mea, per cauſas irreqvieta volat.
Tempora ſi memores, benè qvæ memoramus amantes,
    Noſtra qverela ſuum non venit ante diem.
Nam mihi diſcedens tremulo es ſic ore loqvutus,
    Pallantes lachrymis cum maduêre genæ:

Sol

Sol prius auriferi non tanget velleris, Astrum,
    Qvam tibi me reducem Scania vestra feret.
Cœlicus is Titan vellus bis tervè revisit
    Phryxæum, at Titan terræ noster abes.
Non puto qvod ratibus sectèris Jasonis aurum,
    Aut furtum lanæ versi coloris ames.
Nec Medæa fui, nec ero; nil fraudibus utor,
    Colchida si qværas, hìc qvoq; Colchis erit.
Pergula læta mihi est, pulcher qvam circuit hortus,
    Vix cui par dabitur, Colchida utrumq; vocem;
Læta vocata qvidem, sed nondum cernere lætam
    Me potuit, qvamvis hìc tua imago patet.
Qvam qvoties specto, suspiria cordibus imis
    Alta traho, & lachrymis ora genasq; rigo.
Mox caput inclinans, uniq; innixa lacerto,
    Sic mecum tacito murmure verba premo:
O si is, qvem pulchro referens bellè exprimis ore
    Afforet; ô coràm hunc cernere qvando datur!
Hancq; diu aspiciens, oculis ac sensibus ipsis
    Linqvor, & ancillis excipienda cado.
Qvin mihi vix rediens, iterum hanc, iterumq; videre
    Mens avet; ni damnum tam studiosa suum est.
Imò hæc dum memoro, sangvis præcordia stringit,
    Vix teneor, qvin mox exanimata ruam.
Ater sangvis abi, mens & præcordia firma
    Este mihi, & saltem his addere pauca date:
Hæc ubi scripta fient, si tunc mihi parcere iniqvum est,
    Auditu & visu me spoliate, feram.
Et sat sveta feram, (qvam consolatio dura est,
    Qvod neqveam expertis succubuisse malis!
Nil sed ago precibus, qvo plus tego, sævius instat,
    Susceptumq; dolor linqvere cogit opus
Ferte citæ lymphas, vinum, sal, aromata, acetum,
    Ancillæq; omnes, virgoq;, ferte citæ.

Ah satis ah; redeam ô liceat, calamumq; resumam,
Qvàm mirè cunctis sensibus orbus habet!
Ista abeant; adsis Titan, citò meq; revise,
Colchiacas artes, si cupis: ipsa dabo.
Non opus ut subeas, veluti Pegasæus Jason,
Phasiacas Argo nave repôstus aqvas:
Et superes, tot monstra tuis Hecatæa venenis,
Ignivomos Tauros, terrigenasq; viros.
Et colubrum herbarum vigilem virtute sopitum.
Hinc tandem aurato ut vellere dives eas.
Fortè sub his technis, (si vera est fabula) tecta
Ars etiam technis Chrysiopæa latet.
Sint ea vera tamen; qvid enim non credimus ambo,
Qvos animis uno corpore nectit Amor?
Pergula (qvam dixi) qvæcunq; petuntur ad artem
Auriferam (si qva est) exhibitura satis.
Fornaces varias, carbones, lampada, flammas,
(O flammæ flammis cedite qvæso meis.)
Materia hic deerit, qvæ sat reperitur utiq;?
Vilis & hæc fertur, nec preciosa nimis.
Hîc lapidem arcano simul ambo fovebimus igne,
Nempe columbæ ovis, fœmina masq; cubant.
Hunc si multiplici nimiùm sub cortice tectum,
Credibile est ullos ante habuisse Sophos,
Non dubito, qvin tu, vel ego, inveniemus eundem,
Sol pater (ut referunt Lunaq; mater erit.
Sic igitur Titan pater, & sim Fœmina, Lunæ
Persimilis, Mater; sexus & ordo juvant.
Scandit is in cœlos, iterum terrena revisit;
Sic terrena etiam dicor ego Urania
Primitus & Sophia ipsa vocor, lapis ille Sophorum est,
Forsitan hinc nostrum nomen & omen habet.
Ventus & hanc utero fertur portasse, vel isto
Forte etiam possit qvi meliora mihi est,

Inge

Ingeniumq; (ajunt) ſubtile & ſvave reqvirit
Haud ego groſſitiem fallar ob ingenii.
Sic orbem hunc conſtare putant, ſumus Orbis uterq;
Per me alius Mundus parvulus eſſe poteſt.
Colchide at ex veteri nova cur exempla petamus?
Antiqvi Hermetis cur ita dicta placent?
Qværimus heu variè, fruſtraq; aliundè vocamus,
Hoc ſatis ni nobis qvod latet Artis opus.
Conjugio aſſimilant cum Mas & Fœmina ponunt
Mollia fæcundo corpora juncta thoro.
Contigeritq; illis prolem ſi qvando creari,
Arcani lapidis protinus inſtar habet:
Inq; utero veluti nutritur ſangvine fœtus,
Sic humore ſuo fotus & illi viget.
Ingenitusq; velut calor, & moderatus, & udus,
Maturat partum dum fovet igne levi,
Sic etiam lapidem liqvido leniq; calore
Naturæ ad normam, qva datur arte, fovent.
Alterat augendo ut formam, mutatq; colorem
Infans clauſtra tener dum genetricis habet.
Haud aliter lapis hic creſcit, variatq; colores,
Fomenta Athánor debita qvando regit.
Ut Lucina ſuos dat adhuc à matre rubentes,
Et teneros fœtus creſcere lacte facit:
Sic rutilans fulget jam natus Chymicus Infans,
Fermentoq; ſuo creſcit & auctus abit.
Utq; alios iterum natus progignit adultus,
Sic lapis hic ſobolem multiplicare poteſt.
Qvàm benè conveniunt noſtris iſta omnia votis,
Qviq; operi arcano competat hortus adeſt.
Non qvi peſtiferos foveat, vigilesq; Dracones,
Et terræ in proprias monſtra parata neces.
Naribus aut Tauros ſpirantes undiq; flammas,
Vel Medæa tua mixta Aconita manu.

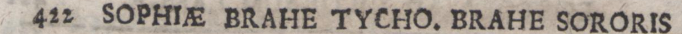
Bra-

Brachia sint angves junctim circundata collis
Terrigenas acies terrea vasa putem;
Si collisa cadant, minima est jactura; Bovesq;
Ipsi erimus juncti conveniente jugo,
Æstus & ira absint, proq; herbis grata nocivis
Hortus qvi tribuat pharmaca, noster erit.
Sensus at (ut perhibent) si fortè his mysticus insit.
Pandere & hunc nobis difficile esse neqvit.
Tu modò, mi Titan, patrias te confer in oras,
Aspirent votis ventus & unda meis.
Tunc benè nota redux intrans Pomaria, cernes
Qvàm locus hic aptus sit tibi, qvamq; mihi,
Hic simul occultum junctis modò viribus optes,
Ut fœcundæ Artis conficiamus opus.
Interea votis, qvæ nunc mihi sola supersunt,
Orabo superos, ut tibi adesse velint.
Utq; brevi incolumis, modò ferre negotia possint
Qvæ versas manibus, restituare mihi.
Nunc etenim cupio, festinus qvod tibi damno
Sit reditus, qvia me nil tua damna levant
Qvin tibi cùm fidam satis ipsa, ubicunq; moreris:
Nostra aliis tamen est suspiciosa fides.
Credula qvod fuerim nimiùm, qvod stultiùs urar,
Te qvoq; me leviter deseruisse, putant.
Plura feram modò sis tu saltem corpore salvus,
Id Dij si renuant, te sine nulla feram.
Objiciunt, blandis qvod sinè delusa loqvelis,
Sic deludi abs te femina crebra volet.
At non mellifluis, qvorum tibi copia, verbis,
Qvod decepta qveror, si qva ea culpa, mea est;
Spontè tuis cessi votis, te spontè probavi,
Et Chalybem Magnes ut trahit, ipsa seqvor.
Inter tot genere illustres, qvos Dania nutrit,
Solus es ex imo qvi mihi corde places.

Teipſum, non tua verba moror, nil indiga verbis
Forma tua eſt, Virtus me Probitasq; movent.
Sit fœcunda aliis, velut eſt Facundia prægnans,
Non tamen in partes me trahet illa ſuas.
Eſt Mel ſuave qvidem, ſed Fel ſub cortice dulci
Qvod tegat, exemplis res mihi nota ſatis.
Nec tua fictitia eſt, hac te Natura beavit,
Qvâ ſuperas reliqvos, grata loqvela, viros.
Hanc tibi Mercurius Veneri ſociatus in ortu,
Ædibus è propriis largus habere dedit,
Nec mirum ſuperûm Præconi qvod Venus adſtans,
Blanda tibi & pariter verba diſerta parit.
Qvin ſimul his Phæbus Geminorum jungitur aſtro,
(Noſter & hinc Geminus fortè oriundus Amor.)
Sed levis eſt Stilbon, levis eſt Cytheræa, Gemelli
Sunt duplices, conſtans qvid qveat inde ſeqvi?
Sol etiam radiis qvi pandit & omnia condit,
Gradivi & Veneris prodidit ante dolos.
Aſt qvid ea huc refero? ſpurci valeatis amores,
Conceſſos thalamos, vincla probata, loqvor.
Si qva tamen levitas hinc aut aliundè ſubintret.
Mox abeat, noſtro ſitq; ab Amore procul:
Me priùs hanc habeant, qvotqvot petulanter amaſti,
Aut obiter ſi qvam nunc qvoq; forſan amas,
Iſta licet de te malè non ego ſuſpicer unqvam,
Aſt aliis dubium veſtra libido movet.
Te procul ex oculis qvæ diſtas, ſcilicet, unam
Abſens, tamq; diu, tamq; remotus amet?
Qvid faciat qvæſo longinqvis tardus in oris,
Qvi Paris alter ut eſt, nil niſi amare poteſt?
Crede peregrino captivus amore tenetur,
Qvænam illa Urania eſt, forſan, & unde rogat,
Sic ajunt; ſurdæ at fruſtrà mihi talia narrant,
Et ſurdam & cæcam me facit arctus Amor.

Qvicqvid at his poterit (me non credente) subesse,
Ipsa etiam levius sit levitate precor.
In vacuas Stilbon pennis diventilet Auras,
Inq; maris bullas inde flet orta Venus.
Vos duplices Gemini vanum hunc dissolvite amorem,
Sub duplici & ficto corde sit iste velim.
Lumine qviq; suo citò detegit omnia Phœbus,
Te prodat, casto si qvâ in Amore noces.
Me sed fixus Amor (si qvid tibi Sidera fixi,
Si qvid perpetui contribuêre juvet.
Hunc Jovis intuitus qvintâ de cuspide firmet,
Jupiter es constans, qvinta es amicus domus.
Displicet invisæ constringi Virginis astro,
Vosq; premi opposito tardigradoq; Sene.
At mihi Virgo favet, nostro qvia fulsit in Ortu;
Heu nimiùm nobis forsitan illa favet.
Perpetuò es sterilis, sterilem qvoq; transigo vitam.
Virgo nec ulla parit, nec vidua ulla parit.
Artibus at facit oblecter, velut altera Pallas.
Mercuriusq; sacris ingeniosa litem;
Ipse etiam in propriâ feliciter æde locatus,
Et lunam aspiciens, promovet Artis opus.
Scilicet hoc unum longi est solamen Amoris.
Ut tua Penelope tela retexta diu.
Nec placet in signo tibi qvod saltem unicus Erro,
Hospitium fixo, Marsq; malignus, habet.
Culmine tecta cadens malè qviq; inimica subintrat.
Qvine mihi sic etiam, Mars inimice, cadis.
Hoc habeas solido qvicunq; inimicus Amori es,
Spero qvod hinc nostris hostibus omen erit.
Et licet est fixum, Martem qvo corniger abdis,
Hospitium, tamen id vix placuisse potest.
Aversum à proprio est, simul hîc nocet ille Dianæ,
Pronuba qvæ Tauri scandere tergus avet.

Et licet alternâ juvet hanc qvod sede recepit:
Attamen his obſtat plùs duodena domus.
Mars igitur valeas, alibi infortunia figas,
Nunc qvæ agitas non vult cornua noſter Amor.
Falcitenens potiùs validos benè firmet Amores,
In qvamuis etiam dicitur eſſe malus.
Nos tamen eſſe malum Myſtes Ægyptius olim
Credidit, hunc habuit ſed potiore loco;
Eſſe bonus nobis poterit, ſublimior extat,
Inq; fovis ſolio, vix mala blandus agit.
Cujus ad aſpectum (licet haud bona Qvadra putetur
Eſt magis Sextilis) applicat alma Venus.
Eſt mihi,ſitq; bonus precor, & te figere poſſit,
Ut tuus in nobis perpetuetur Amor.
Non tamen ut fixus maneas ubicunq; moraris.
Te revocet potius qvæ cita Luna pede eſt.
Ad cujus radios pergit Venus alma, Qvadrati
Sint licet, evadunt ex brevitate boni.
Tunc ſimul ipſa Jovis, qvi Conjugialia curat,
Sextilem intuitum (lux benè fauſta) petit.
Hinc ego concipio ſpem firmam, nocte qvod iſta
Monſtrabit thalamis tæda cupita viam.
Cypria nam maribus, Juno qvoq; pronuba fertur,
Conjugiumq; illis ſignat Amoris opus.
Adde, qvòd & Phœbum radii Jovis inde benigni
Excipient, qvi nos prole beare volent.
Qvid dicam? Geneſis noſtra & ſub tempore eodem,
At Veneris radios te qvoq; Luna movet.
Mox Venus ipſa Jouis Sidus, qvod præſidet almo
Hic qvoq; Conjugio, geſtit adire Patris.
Qvàm benè utrinq; cadit ſub idem Directio tempus,
Aſpirant thalamis Sidera ubiq; piis.
Qvin mihi Saturnus Venerem ſat fixit, in ipſo
Qvo ſatagunt ambo ſceptra tenere loco.

At timeo ne ſede cadens (ſed ſole receptus)
Hanc nimiùm radio figat ab appoſito.
Hinc mihi tot forſan, qvot caſtum propter Amorem
Perfero, lanqvores triſtitiæq; fluunt.
Jupiter eſt moderans loca qvæ tribuêre periti
Conjugio, in proprio limine fauſtus agit;
Sol, qvem femellis perhibent ſignare maritos,
Adjuvat hunc, flammis irradiatq; bonis;
Illeletiam ſigno qvod habet tibi ſeptima, gaudet,
Septima Conjugiis rite dicata domus;
Auguror & placidos, & lætos hinc Hymenæos,
Acceleres ſacras ô Hymenææ faces.
Sepone invidiam, utq; tuo mox nomine gaudens
O Erycina Venus, des Ericina vocer.
Adde, Planeta qvod elatus vel ſedibus altis,
Vel reſidens propriis, bis mihi binus adeſt.
Ergò haud perpetuis obnoxia fluctibus abdar,
Tandem etiam nobis tempora veris erunt.
Nil mirêre tamen, qvod cœlum & ſidera pando,
Utpote Femineo qvæ minùs apta colo.
Sum qvoq;, ſi neſcis, præter muliebriâ dona,
Aſtrologa, id propter dicor & Urania,
Sidera ſuſpicio, Geneſesq; recludo, nec iſtud
Incaſſum nomen Frater Apolo dedit.
Tuq; velut qvæ prona videns, hanc expetis artem,
Qvæ terra effoſſis rebus anhelat opes.
Sic ego, ſic ſurſum qvæ ſunt Cœleſtia ſpecto,
Ars mea (condones) gnarior arte tua eſt.
Ut Cœlum terras, ſic noſtra Ars Chymica vincit,
Adde qvod hæc vera eſt, falſa Chymia nimis.
Aſt tibi qvæ placeant, qvæcunq;, vel unde petantur,
Non poterint unqvam diſplicuiſſe mihi.
Tu modo fac redeas, revocantiaq; aſtra ſeqvaris,
Qvæ citò Conjugii tempora læta notant.

Qvie-

Qvicqvid erit qvod te reficit, delecter eodem,
Chymica sive voles, Carmina sive voles.
Nam cum te multum recreet qvoq; blanda Poësis,
Altera ero Sappho, Metra sonora canam.
Sola nec ipsa tibi sim causa, ut promptior adsis,
Qvin tenerum Natum respice qvæso meum.
Ætas (dante Deo) veniet mage firma Tagoni,
Consiliis foret hæc nunc moderanda tuis.
Ut virtute acri referens utrumq; Parentem,
Teq; seqvi studiis gestiat usq; bonis.
Heu mihi qvot morbis fuit ille obnoxius, & qvot
Dum Tu lentus abes, sæva pericla tulit.
Ast spero numen mihi, qvod dedit huncce, Supernum
Servet, & haud seros auferat ante dies:
Lætitiæ ut nobis decoriq; existat adultus,
Longævus nostris insidiatq; bonis.
Si qvid habent, ut habent, cœlestia corpora veri,
Nascenti huic puero Fata benigna dabant.
Pone ortum Venus alma fuit sub sidere Cancri,
Qvare in Amore illi Blande Cupido faves.
Sol Geminos tenuit, capit hunc consvetus Achates
Hospitio Stilbon, undecimoq; loco;
Clarus hinc fiet, simul ingeniosus, ut Artes
Percip at doctas, multus Amicus erit.
Culmine Mars supero mox se sublimior effert,
Huic Aries solio dat residere suo.
Ascendens videt is trino (licet ille qvadratus
Esse qveat) radio; te qvoq; Phœbe videt
Hunc etiam recreat Lunæq; Jovisq; benignus
Intuitus, nec lux Falcitenentis abest;
Prævideo hinc rebus felicem aptumq; futurum,
Qvas nimium toto Mars ferus orbe gerit.
Hincq; canes & eqvos, bombardas, arma, sagittas,
Si qva foret, doctâ promptior arte reget.

Aſt utinam Gradive Pater (ſeu vitrice prorſus)
Filiolo hæc non des munera , des aliis.
Nulla ſalus opere in Martis , Pax aurea præſtat.
Inq; malâ poterit re nihil eſſe boni.
Qvin mage Saturnum , qvem ſeptimus ordo domorum
Detinet, extimeo; lentus atroxq; nocet.
Is tamen in propriâ reqvieſcens ſede triumphat,
Urna ſui fundit cui Ganymedis aqvas ;
Conjugio haud obſtat, ſed firmum & gratius adfert,
Forte tamen remoras ſtans repedansq; facit.
Id ſaltem metuo, radiis ne qvando ſub ortum
Venerit oppoſitis , damna proterva ferat.
Eſt etenim octavæ præſes , qvæ manſio dira eſt,
Annus & is novies bis numerandus erit
Hunc pravum intuitum , ſimul & mox cauda Draconis,
Faſcinat excipiens, ingeminatq; malum.
At qvia jam fauſtas qvintâ ſub ſede tabernas
Jupiter , atq; illi juncta Diana, tenent:
Isq; ſuo gaudens venientem , lumine &auctam,
Accipit hoſpitio, diſſipat omne malum.
Lætitiam importat , vitam prolongat , honores
Dans & opes, natis, conjugioq; favet.
ResTqvoq; rara patet ,qvatuor ſunt nempe Planetæ
Ædibus in propriis præcipuisq; locis.
Omnibus in geſtis hæc toto tempore vitæ,
Eximiâ natum proſperitate beant.
Singula qvid referam ? Geneſis vix fauſtior ulla eſt,
Si pariam, ſimilem ſæpè redire velim.
At ſupera ex voto qvamvis ſint Sidera fauſta,
Cuncta ſimul faveant inferiora precor.
Ipſum homines & ament, ſeu mas, ſeu fœmina, & ipſum
Qvicqvid terreſtris continet orbis, amet.
Nulla ſalus tamen ex aſtris , Tellureq; nulla eſt,
Te; Tago, perpetuùm ſoſpitet, oro, Deus.

Dum

Dum loqvor, heu nimiùm tristis mihi fama refertur,
Qvòd modò præcipuus noster amicus obis.
Charior haud illo mihi, vixq; fidelior alter
Suppetit; ô nimium Mors inimica bonis!
Spero tamen qvod inanis erit tam concita fama,
Hoc meus in somnis non monuit Genius.
Qvam lugubre foret charo hoc privarier astro;
Talia nam nobis sidera rara micant
Eurialo & Niso similis qvamplurimus olim,
Tam tibi qvamq; mihi fidus Amicus erat.
Qvàm citò jam reliqvos digitis numerabimus omnes,
Ambobus vix nunc unus & alter adest.
Tempora læta ferunt multos, sub nubila tollunt;
Fortunæ arbitrio stantq; caduntq; simul.
Penè mihi solus superest sine felle vel astu,
Qvi perstet firmâ frater Apollo fide.
Nec frustrà huic placidus roravit Aqvarius Ortum
Fixus & humanus, Tardigrodiq; domus,
Cum Jove qvi Venerem facit undiq; cingere Eoas,
Scandentesq; fores; lux ea fausta micat.
Jupiter alternum pariter cum Falcitenente
Hospitium mutans, plus gravitate juvat,
Mors etiam proprias aurati velleris ædes
Alternâ è Cathedrâ Sole receptus, habet.
Unde animo est Acri, & rebus citus instat agendis,
Fortiter Herculei fertq; laboris onus:
Qvin etiam Stilbon Saturni limina grata,
Hujus & amplexu Soleq; cinctus adit,
Cumq; suâ Lunam gradientem Virgine trino,
Qvi menti aspirat, respicit intuitu.
Inde magis constans habet, ingeniumq; profundum,
Utq; operæ precij nil, nisi grande, putet.
Hinc qvoq; judicio consultus prævalet alto,
Vulgus ut hunc nugis nil remoretur iners.

Ergo minùs mirum eſt, qvòd noſtro is plaudat Amori,
Hunc temerè ex atomis nec putet eſſe ſatum.
Scilicet hic ſaltem de tot mihi Fratribus unus,
Expenſum noſtri pondus Amoris habet.
Hoc facit ingenium, gravitas, prudentia, virtus,
Hoc & amor recti, judiciumq; facit.
Sufficiat nobis, primævus candida Frater
Qvod noſtro facilis corda in amore gerat
Qvid ſi etiam ex aſtris tandem ventura revolvens,
Hinc tacitus noſtros prævidebat thalamos?
Siderisq; ideò fruſtrà haud obſiſtere Fatis
Audeat; ô qvantum Fata in amore valent!
Fato junguntur, Fato ſolvuntur Amores,
Non habet hîc ſemper Gaza, Genusvè, locum.
Qvàm pulchrum eſt hominem ſimul & præſcire futura,
Et ſimul, affuerint ſi bona Fata, ſeqvi.
Incauti hîc titubant, qvos ignorantia turbat,
Frater at hic noſter callet utrumq; ſatis.
Hic mihi Frater erit ſemper; qvem fautor Apollo,
Ex qvo etiam meritò nomina geſtat, amet.
Sive igitur faveant alij, ſeu lumina vibrent,
Ut ſoliti, torvo torva ſupercilio:
Nil tamen impedient, qvin nos conſtanter amemus,
Et pro mille alijs Frater is unus erit.
Imò haud obſtabit, decuit qvos ferre levamen,
Qvod noceant reliqvi, verbaq; ſæva creperent.
Si non Titanem (dicunt) tum perdite amares,
Ditior & major vir tibi (crede) foret.
Ipſo in Amore tamen ſi qva eſt ſapientia, certè
Haud credam, qvod te deſipienter amem
Non ego divitias, non mundi ſector honores,
Officiovè gravi complacuiſſe viro.
Omnibus officiis, fundis auriq; talentis,
Nam Perſona mihi charior una tua eſt.

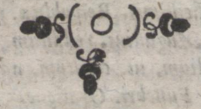
Plura

Plura etiam agglomerant, mea qvæ nunc cuncta referre,
Vel meminiſſe ſemel, mens ſibi recta piget.
Hi dicant qvæcunq; volent, Tua dicar oportet,
Titanis maneam perpetuò Urania.
Abſis ſive diu, celer hîc me ſive reviſas,
Corde meo fixus tu tamen usq; ſedes.
Nec tu ſponte tua, ſed valdè invitus abeſſe
Cogeris, ac malles ſemper adeſſe mihi.
Hucq; ſubinde etiam, perq; intervalla redires,
Sed metuis creſcat ſic qvod utrisq; dolor
Ne me iterum ut linqvas tibi dum ſit fortè neceſſum,
Triſtitiæ nimium multiplicetur onus.
Ergò voles potiùs peregrinis degere in oris,
Hoſpitia hîc donec Sors tibi firma dabit.
Scribere & interea mihi nunqvam negligis ultrò
Res ea ſit qvamvis te remorata diu.
Sive qvod ex votis nemo internuncius adſit,
Sæpè viam ingreſſæ ſeu periere notæ.
Qvicqvid id eſt, facit hoc non ulla averſa voluntas;
Scribere ſatq; cupis, ſatq; redire cupis.
Perq; tuum qvoties venit huc allata miniſtrum
Litera, ſic illum diceris ore ſeqvi.
Hanc ego, ſerve, tibi, qvâ me felicior ibis,
Fortunam invideo; ſervus ego fierem!
Et chartam iratè alloqveris, qvam rumpere velles,
Altera in calamo mox peraranda foret.
Tunè meis digitis, qvibus es conſcripta, bearis
Charta magis? digitis te citò Noſtra teret;
Teq; oculi inſpicient, qvos his ego cernere mallem:
Oſcula fortè dabit, qvæ mea ſola forent.
Hoc ſimul ut faciam fas eſt, prius oſcula libo,
Nomen ubi auguſtum ſcribitur Uraniæ.
Spero qvod illa brevi pariter tibi baſia figet,
Qvâ ſuus hic Titan nomina parte tenet.

Vade igitur visum hanc toto qva pulchrior orbe
Nulla meis oculis Fœmina, vade citò.
Heu mihi qvod sine me tam grata palatia vises,
Heu qvod scriptori non licet ire tuo!
Sic loqveris (dicunt) sic crebrò nos adeuntes,
Inseqveris famulos; grata loqvela mihi est,
Singula scire juvat, missi cunctosq; ministri
Ut nutus referant, cunctaq; verba, volo.
Ergò sive adsis, seu non, seu scribere, seu non
Sæpè voles, modò ames, semper amandus eris.
Nec tamèn addubito, qvin tu Charissime Titan,
Perpetuò Uraniam, qvæ Tua semper, ames.
Si te etiam nunqvam (qvod Di prohibete) viderem,
Ex oculis tamen his non abolendus eris.
Mente mea impressus Titan sine fine manebis,
Fixus eris cordi tempus in omne meo.
Te præter nemo nostro potietur Amore,
Mille proci fuerint, commoda mille ferant.
Attamen haud credam, qvod sint tam Numina sæva,
Nuper ut incœptâ spe spoliare velint.
Id saltem vereor, ne dum lentissimus absis,
Qvod mea sit reduci forma probata minùs.
Nam qvæ pulchra satis, te discedente, videbar,
Altera, qvando redis, forsitan esse puter.
Non qvod adhuc annis onerer, rugasvè timescam,
Sæpè etiam senium sollicitudo parit.
Anxietas me multa premit, nec deserit unqvam,
Hæc qvoq; dum scribo, durior ecce redit.
Nam modò qvi fuerat de morte incertus Amici
Nuncius, hunc nimium littera missa probat,
Heu mala qvod semper sibi constet fama, nec unqvam
Eventus habeat prospera qvæq; bonos.
Nil licet in somnis hoc admonuisse recorder,
Signa tamen Genius me vigilante dedit.

Qvàm

Qvàm mihi mira fui, ſimul & qvam triſtis eodem
Abſtulit hunc terris qvo Libitina die.
Omen erat tanti (modo qvid ſint omina) luctus,
Dixi aliis, certè res metuenda ſubeſt.
Attamen haud potui citò perſentiſcere, rumor
Qvòd nimiùm verus (proh dolor) iſte foret.
Nempè ægrè qvæ grata minus ſunt credimus, at qvæ
Sunt accepta ſatis, mox meruere fidem.
Non tamen exponam qvis ſit, mens ipſa tremiſcit
Dicere, nec nomen ſuſtinet ore dolor.
Sit ſignaſſe ſatis, qvod erat tuus optimus ille,
Et meis, & noſtri fratris Amicus; habes:
Forſan habes nimiùm, nec enim te ſcire volebam,
Nam mala ſponte ſuâ ſat citò fama, venit.
Nunc igitur dolor hinc auctus, me ſiſtere pennam
Cogit, &, ut vellem, ſcribere plura vetat.
Aſt ubi ſis præſens, ſimul & jungamur in unum,
Qvæ modò ſubticeo plurima, nota dabo.
Tunc qvæ paſſus eris mihi denarrabis acerba,
Ipſaq; noſtra tibi; forte levamen erit.
Qvod ſupereſt benè vive diu; ut ſalvusq; reviſas
Uraniam, ô Titan ſemper Amate, vale.
Hæc in Erichsholmi perſcripta eſt littera Caſtro,
Cum geminos piſces Sol redeundo capit.
Di citò dent gemini hîc piſces capiamus amantes
Tuq; redux, Titan, & Tua ego Urania.
Ann. 1594.

Pag. 41. *lin.* 19.

Inscriptio Cippi Doctor. Johannis Svaningii S. R. M. Friderici III. Daniæ & Norvegiæ Consiliarii, in Collegio Status Assessoris, Collegii Consistorialis Præsidis, & Archiepiscopi.

JOHANNES SVANINGIUS

Unico. ad. hanc. diem. exemplo
Per. omnes. honorum. titulos. vectus
Summæqve. rerum. Aula. Academia. & Ecclesia. junctim. adhibitus
Post. exactos. florentissimo. conjugio. VI. liberis. aucto. Annos XXIX.
Beatissimam. animam. Cœlo. cui. debebatur. vindicavit
Mortalitatis. reliqvum. conditorio. huic. intulit
Anno
Redemti. orbis. LXVIII. supra. sedecim. secula
Ætatis. LXIII.

Parentatum ei est in Auditoriô Academico elegantissimâ Oratione Latinâ ab excellentissimo Viro Matthiâ Fossio S. S. Theol. P. P. ad qvam omnes & singulos invitavit seqventi Programmate.

Magnum. Venerabile. nomen.
Johannis. Svaningii.
Excelsis. ingenii. & fortunæ. dotibus. in. Regia. hac. Academia. partum.
Mox. sacro. apice. &. lituo. auctum
Inde. singulari. Clementissimi. Regis. gratia
Ob. spectatam. difficillimis. Reipublicæ. temporibus. fidem.
Augustius. redditum
Nunc. albo. mortalium. ut. cælitum. adderetur. exemtum
Funebri. Oratione.
Ultimo. qvod. præclaris. mentibus. debetur. officio
More. majorum
Æternitati. sacraturus
Cunctos. bonarum. mentium. Patronos

Totum-

Totumqve. S. P. Q. literatorum
A. D. VII. Eid. Septembr. M DC LXVIII.
Hor. VIII. ante. meridiem
Ad. superiora. Academiæ. rostra
Officiose. invitat
Matthias Fossius
S. S. Theologiæ. Profes. Reg.

Pag. 96. lin. 6. De Erasmio Bartholino Medico & Mathematico celeberrimo vide Er. Vindingii Acad. Haffn. pag. 420. ad pag. 424.

Pag. 184. lin. 4. M. Johannes Seidelinus obiit 1668. die 20. Jun. Sextus v. Templi Holmensis Pastor, nomine M. Nicolaus Lundius, ex Pastore Nestvvedensi, vocatus est Anno 1668. 8. Jul.

Pag. 243. lin. ult. Hoc automatum fabricatum est Anno 1556. Inventore & fabricatore Joanne Dyven Astrologo insigni, cujus effigiem artificiosè depictam possidet pictor celebris Abrahemus Wochter.

Pag. 249. lin. ult. D. Johannes Svaningius obiit die 26. Jul. 1668. Decimus Selandiæ Episcopus est D. Johannes Wandalinus, cui omnem precamur felicitatem.

Pag. 303. lin. ult. Pastores Templi Christianhaffniensis Primarii a prima fundatione, factâ An. 1604, fuêre seqventes.

1. M. Ericus Bredal ab An. 1640. ad annum 1543. qvi Danicè & Germanicè concionatus est, hodie Episcopus Nidrosiensis.
2. M. Nicolaus Haggæi olim Pastor Ecclesiæ Varbiergensis, postea An. 1643. vocatus est ad Templum hoc Christianhaffniense: Danicè concionatus est ad Annum 1659.
3. M. Erasmus Bysingius vocatus An. 1659.

Pastores Germanici Comministrorum loco habiti fuêre seqventes.

1. Dn. Matthias Wineke ab Anno 1641. ad Annum 1654.
2. Dn. Erasmus Bysingius ab An. 1654. ad Annum 1659. Danicè & Germanicè concionatus est.
3. & 4. Anno 1660. Dn. Matthias Hildebrandt ad Germanicas, & Dn. Johannes Johannis ad Danicas conciones habendas vocati sunt. Hic postea An. 1663. ad Templum Holmense vocatus est: Ille autem adhuc ejusdem Ecclesiæ Comminister.

Ne pagella vacaret hanc Romanam Inscriptionem adjungere libuit.

In executionem damnati facinoris
Contra *Excellentissimum* Carolum Creqvium
Regis Christianissimi Oratorem
A Militibus Corsis vigesimo Augusti 1662. *patrati*
Corsica Natio inhabilis & incapax
Ad sedi Apostolicæ inserviendum
Ex decreto & jussu Sanctissimi Domini nostri Alexandri VII.
In executionem Concordiæ Pisis initæ
Ad perpetuam memoriam declarata est
An. Domini 1664.

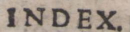
Finitus est Liber ope REGIS *omnium bonorum datoris.*

INDEX NOMINUM ET COGNOMINUM PROPRIORUM QVORUM HÎC MONUMENTA LEGUNTUR.

Georgius

Johannes

Medea

Ut verò spatium subjectum compleretur carmen hoc à Typographo additum est.

Ad Virum Consultissimum, ampliss. integerrimum

DN. PETRUM JOH. RESENIUM

J. V. D.

In Reg. Acad. Hafn. Juris ac Ethices Profess. P.
Urbis Hafniæ
Recens creatum

CONSULEM

Anno M DC. LXIV. Mens. August.

HOnoris ampliore luce te jubet
Splendere Virtus erudita, RESENI,
Rebus gerendis utilem quæ non sinit
Latere: solidæ laudis ingressus viam;

Scien-

Scientiarum fonte tinctus aureo,
Sagace mente instructus ac prudentiâ
Nil vile sapis, affine culpæ nil facis,
Probitate vitæ exemplar optimi Viri.
Hinc collocato in sede CONSULIS tibi
Gratulor honores, jure merito qvos capis
Nimirum & olim PETRUS ille ALBERTIUS
Rector Academiæ, Urbis & Consul fuit.
Sis usqve felix CONSUL, & fac consulas
Deiq; gloriæ & saluti publicæ:
Curanda Curia, Conscientia maximè.

PETRUS NICOL. MEHRNERUS
Acad. Hafn. Vice-Bibliothecarius.

Errata nonnulla Typographica graviora sic corrigenda, cœtera verò ut & leviora qvæ veniam facile videntur impetratura, amici Lectoris benignitati submittuntur.

Prior numerus paginam, alter lineam designat.

Pag. lin. / Error	lege	Pag. lin. / Error	lege
7.3. M.DC LXXXV.	M.D.LXXXV.	Ibid 27. &	&c.
81.18. Jodiſlet	Fodiſlet.	252.4. foria	feria.
81.27. 1257	1572.	Ibid 21. Christianus	Christophorg
83.4. Toſtrup	Taſtrup.	253.3. 1591.	1599
124.3. Trof	Tro	268 15. imcumbentem	incumbentem
124.4. Rof.	Ro	329 7. oblonge	oblonga
198.13. Mechanicos	Mechanicis	331.16. diductus	diductiùs
Item. excuſatus.	excuſatum	334.19 inferiora	interiora
204.22. von	aff	3-8. 5 mihi *deleatur.*	
843.23. Dædalæo	Dædaleo	379. l. u. impertivi	impertivit.

